Da Costa, Isaac.

Van Portugees-Joodse afkomst. Kwam onder invloed van Bilderdijk, de tegenhanger van de Verlichting. Bekeerde zich tot het calvinisme, ging actief ijveren voor het christelijk gereformeerd geloof, tegen de liberale opvattingen van zijn tijd (het Reveil). Ophef maakte hij reeds met het prozageschrift Bezwaren tegen de Geest der Eeuw (1823). Een grote indruk verwekten zijn zogenaamde tijdzangen tegen de rationalistische opvattingen van zijn tijd: Vijfentwintig Jaren. Een Lied in 1840, Aan Nederland, in de Lente van 1844 en Wachter wat is er van den Nacht? Een Lied des Tijds (1847). Van belang is ook zijn Hagar (1847) en De Slag bij Nieuwpoort (1859). Hij zette de gezwollen Bilderdijkiaanse stijl voort, maar is te bewonderen om zijn bezieling. Ongetwijfeld was hij de sterkste vertegenwoordiger van het Reveil, een uiting van de romantische vlucht in de godsdienst, en de felste bestrijder van het godsdienstig conservatisme.

Isaac da Costa was een Protestants poëet, wiens geschriften een zeer grote godsdienstigheid ademen. Hij was ook een bekend geleerde in de Protestants/Calvinistische theologie. Zijn werk Israël en de Volken uit 1855, wordt gezien als een excellent overzicht van de Joodse geschiedenis.

Noord-Nederlands dichter en prozaschrijver (geboren in Amsterdam 14-1-1798 en aldaar overleden 28-4-1860). Afkomstig uit een patricische Portugees-joodse familie. Bezocht 1811-1815 het Athenaeum Illustre; in 1813 kennismaking met Bilderdijk, wiens voornaamste discipel hij werd. Studeerde rechten en letteren te Leiden, waar hij in 1818 en in 1821 promoveerde; in 1822 liet hij zich daar in de hervormde kerk dopen. Na zijn studie werd hij ambteloos burger; hield sinds 1826 bijbellezingen (`reunions') in zijn huis op zondagavond; later ook `vrijdagse' voorlezingen, vooral over theologische onderwerpen. In 1834-1838 was Da Costa redacteur van het tijdschrift Nederlandse Stemmen over Godsdienst, Staat, Geschied- en Letterkunde. Debuteerde in 1813 met Lof der dichtkunst, voorgedragen in het letterkundig genootschap Concordia Crescimus; zijn eerste publicatie was De verlossing van Nederland (1814). Voor zijn overgang tot het christendom nog gaf hij zijn Poëzie (2 delen., 1821-1822) uit, waarin de strijd tegen de tijdgeest zich reeds aankondigt en die dan ook met warme instemming door Bilderdijk begroet werd; zij getuigt van zijn voorliefde voor het heroïsche (Homerus en Aeschylus). Hierna heeft hij, tot 1840, slechts enkele kleine, onbetekenende poëziebundeltjes uitgegeven (uitzondering: God met ons, 1826). Zijn grote `tijdzangen', gedicht tussen 1840-1850, verschenen afzonderlijk en werden bijeengebracht in de bundel Politieke poëzie (1854). Behalve poëzie schreef hij verscheidene theologische en historische werken, o.a. Israël en de volken, een overzicht van de geschiedenis der joden tot op onzen tijd (1848-1849). Zijn laatste levensjaren besteedde hij grotendeels aan de uitgave van De dichtwerken van Bilderdijk, in 15 dln. (1856-1859) en zijn apologetische biografie De mens en de dichter W. Bilderdijk (1859).Da Costa is een van de meest vooraanstaande figuren geweest van het protestantse Reveil, zowel in de eerste, meer godsdienstig-bespiegelende fase daarvan, als in de tweede periode van een zeer actief, daadwerkelijk christendom. Zijn poëzie is minder veelzijdig dan die van zijn leermeester, maar persoonlijker, meer doorvoeld en oprechter. Ook de meest retorische passages maken een bezielde indruk. Na 1840 heeft hij bewust een menging van proza en poëzie nagestreefd. Veel opzien baarden zijn Bezwaren tegen den geest der eeuw (1823). Dit boekje is blijkens de voorrede geschreven ter bestrijding van het vooroordeel dat de 19de eeuw alle voorafgaande overtreft. Met grote beslistheid wordt in tien hoofdstukken de geest van het toenmaals heersende rationalisme bestreden, de gedachtewereld der 18de eeuw, die juist in Nederland zo lang voortduurde. In dit romantisch `manifest', geschreven in een proza van vaak klassieke allure, kondigt hij `een nieuwe geest' aan; in details schoot hij het doel voorbij,

door letterlijk alles af te keuren wat men in die tijd als tekenen van `vooruitgang' beschouwde (bijv. de afschaffing der slavernij, en bezworen constitutie). Bilderdijk juichte zijn leerling toe in Bezwaren tegen den geest der eeuw van Mr. I. da C. toegelicht (1823). Da Costa zette zijn aanval tegen de `neologie' en het liberalisme voort, o.a. in De Sadduceeën (1824).In 1839 werd Da Costa, aan wie de `Bezwaren' allengs vergeven waren, gekozen als lid van het Koninklijk Instituut voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten. Zijn dichterlijke intreerede was het gedicht Vijf en twintig jaren. Een lied in 1840 (1840). De voorzang vormt een terugblik op eigen leven. Het eigenlijke gedicht is in alexandrijnen en begint met een persoonlijke herinnering: 25 jaar geleden was hij als dichter in het publiek opgetreden. Alle belangrijke gebeurtenissen uit die periode laat de dichter aan zijn geestesoog voorbijtrekken. De slotzang, in viervoetige jamben, is een verheerlijking van Christus' wederkomst en het duizendjarige rijk. Ook het `lied' Wachter! Wat is er van den nacht (1848) is voorgedragen, en wel in 1847 in de vergadering van de Hollandse Maatschappij van Fraaie Kunsten en Wetenschappen. Zeer belangrijk voor de kennis van Da Costa's denkbeelden over poëzie is de `Voorafspraak'. Een bijbels gedicht is `Hagar' (1847), vervaardigd op verzoek van de uitgever Kruseman bij een van de staalgravures die voorkomen in het album Bijbelse vrouwen (1848-1852). Een episode uit de vaderlandse geschiedenis is het onderwerp van `De slag bij Nieuwpoort'. Het was bedoeld als bijschrift bij een litho van de Vlaming Nicasius de Keyser in het album Tien bladzijden uit de geschiedenis van Neerlands roem en grootheid (1860). De grote opgang die dit gedicht, zijn zwanenzang, maakte, verklaart mede waarom de dichter bij zijn dood door velen als een der grootsten geëerd werd.

Zijn bekendste werken zijn:

Alfonsus de Eerste (1818);
Geestelijke wapenkreet (1825);
Dichterlijke krijgsmuziek (1826);
Feestliederen (1828); Kerst- en Nieuwjaarsintreezangen (1829);
Aan Nederland, in de lente van 1844 (1844);
Zangen uit verscheidenen leeftijd (1847);
Lijden en heerlijkheid (1848);
1648 en 1848. Dichtstuk (1848);
Zit aan mijne rechterhand (1848);
De chaos en het licht (1850);
Hesperiden (1855).

LOF DER DICHTKUNST.

't Was nacht als ieder mens het zoete rusten smaakte:
mij dacht toen in den droom, dat ik den berg genaakte,
die 't schoonst verblijf is van Apollo’s zusterrij;
'k liep langs een welig veld, van koude en hitte vrij,
met mirten rijk beplant en bloeiende laurieren,
waarmee de Muzen zich in hare feesten sieren;
geen bloem was daar verwelkt, geen boom van groen beroofd.
Hier hief de populier, ginds de eikenboom het hoofd,
dat 't helder hemelblauw vermetel scheen te tergen.
Doch van mijn zwakke lier kan ik 't verhaal niet vergen
van alles wat mijn oog bewonderde in dien oord.
Ik zag er wat ooit ziel en zinnen heeft bekoord.
Maar nauwelijks was ik dus tot Pindus voet gekomen
of 'k voelde me onverwacht door Zefirs opgenomen:
'k snelde in een ogenblik en lucht en wolken door,
tot dat ik mij bevond in Phebus tempelkoor.
Dat schitterend gezicht verbaasde mijne zinnen:
Hij zat in 't midden van de negen Zanggodinnen:
terwijl niet ver van hem zij, die der Muzen gunst
in hunnen levensloop verkregen door hun kunst,
met lauweren bekranst, of zijne zangen hoorden
of zelve in dicht het hart van Pindus God bekoorden.
Daar waart ge, Maro! gij, o roem van 't Rooms gebied!
Gij, die Aeneas daden in uw verheven lied
bezong! gij, zonder wie deze vader der Latijnen
in 't akelig duister der vergetelheid zou kwijnen!
Daar waart ge, Ovidius! o dichter van de min!
Wie een tiran uw land ontzegde en gemalin!
En gij, Horatius! die of in hekeldichten
de redeloze schaar der burgers wilt verlichten,
of in verhevener maat, den lof van heldenmoed,
den lof van deugd verheft als 't enig ware goed!
Daar was Anacreon en dartele Catullus,
en tedere Sappho en gevoelige Tibullus,
en al die dichters, wier vernuft met kunst gepaard,
hun naam door 't schone werk vereeuwigden op aard.
Doch onder dezen kring, in 't heilig koor gezeten,
zag ik Homerus niet, den koning der poëten.
Daar ik verwonderd bleef en in gepeins verzonk,
scheen 't me of Apollos stem aldus me in de oren klonk:
Verbaasdheid schildert zich, o jongeling, op uw wezen!
Dat hij, wiens werken steeds met geestdrift zijn gelezen,
die altijd in het hart van kunstbeminnaars leeft,
Homerus, in deze stoet geen plaats verkregen heeft...
geen sterveling beschreef de ramp van Trojes wallen,

en hoe, nadat het voor de Grieken was gevallen,
de Vorst van Ithaca tien jaren lang en vrouw
en kind en vaderland in d' allerdiepsten rouw
gedompeld liet, en steeds op aarde en zee moest zwerven,
en 't zo geliefd gezicht van volk en magen derven.
Ik was 't, o ja, ik zelf. Apollo was Homeer.
Na Trojes droevig lot daalde ik op 't aardrijk neer.
Daar zong 'k Achilles' toorn, Ulysses ongelukken,
en kon het Godendom door mijn gedicht verrukken.
Veracht, gehoond, verjaagd zo lang ik was op aard,
zag ik weldra mijn naam in Griekenland vermaard.
zo dra 'k mij weder naar den Pindus had begeven,
toen ondervond ik, dat geen dichter in zijn leven
het welverdiende loon van zijne kunst erlangt,
en hij, in plaats van eer, belediging ontvangt.
't Is daarom dat hij hier vermoeid van 't lange lijden,
na dat de dood' zijn ziel van 't lichaam heeft gescheiden,
het ware leven in een stille rust geniet,
en niets dan vrolijkheid in mijnen tempel ziet.
Dus blijft verdienste nooit van 't billijk loon verstoken.
Na dat Apol tot mij deze woorden had gesproken,
verdween en koor en berg voor mijn verwonderd oog.
Zo ook, als aan de kim de schitterende Irisboog,
in volle sieraad op het schoonst begint te prijken,
ziet men haar duizendtal van kleuren ras bezwijken.
Auroor vertoonde nu haar lieflijk morgenrood,
terwijl zij voor de Zon de hemelpoort ontsloot,
en daar geen donkere wolk haar glans ons kwam ontroven,
scheen zij een heldere dag aan de aarde te beloven.
Toen wekte me uit den slaap der vogels zoet geluid;
toen riep ik, door mijn droom verrukt, deze woorden uit:
De schone poëzie zal altijd glansrijk pralen,
zo lang de gulden Zon haar luisterrijke stralen
zal schieten, en de mens van edel kunstgevoel
verrukt zal blaken. Gij, die ver van stadsgewoel,
wanneer aan 's hemels trans de sterren prachtig blinken
Apollos heilig nat in eenzaamheid gaat drinken,
uw naam sterft nooit, o neen, zelfs als de wrede tijd
den zwarten sluier op uw lichaam heeft gespreid.
Homeer veracht den nijd van driemaal duizend jaren,
gelijk een vaste rots in 't midden van de baren
de kruin ver uitsteekt en haar ij die woede tart.
De dichtkunst wekt den moed of streelt 't gevoelig hart.
Tyrtaeus kon den Griek in oorlogsvuur ontsteken.
Hij zong en geen gevaar deed den Spartaan verbleken:
doch als Homerus in zijn goddelijk gedicht

toont, hoe Andromache met haar onnozel wicht
haar lieven Hector van het slagveld poogt te weren,
hoe ze om het denkbeeld treurt, dat hij nooit weer zal keren,
wie dan gevoelt zich niet op 't tederst aangedaan?
Wie rolt langs 't aangezicht dan niet een zachte traan?
o wonderlijke kracht van dichterlijke tonen!
Het volk, dat zonder wet in bossen plagt te wonen,
bewogen door het zoet van Orpheus lier en zang,
vereent zich op zijn raad voor 't algemeen belang.
Van daar verhaalde men, dat tijgers, boomen, stenen
hem volgden, om het oor aan zijne stem te lenen.
Mijn geestdrift sleept mij weg. Ik zie hem zelf daar staan!
Omsingeld van het volk, dat luis trend aangedaan,
met open oog en mond hem 't nut van 't samenleven
hoort zingen, en gedwee zich laat de wetten geven.
Een man dus door natuur met rijk vernuft begaafd
heeft door welluidend dicht den woesten mens beschaafd,
De dichter schildert ons wat anderen slechts verhalen.
Als Maro en Homeer het bloedig strijden malen,
zie 'k vonken springen uit het bliksemende zwaard:
ik hoor 't geschreeuw van hen die neergestort ter aard'
den overwinnaar om het leven nederig smeken;
ik hoor het moordend staal en helm en harnas breken.
Mijn Zangnimf, 't is genoeg. Onmachtig is mijn toon,
het nut der poëzie en haar verrukkend schoon
en onweerstaanbare kracht in sierlijk dicht te zingen.
Laat hen, die Phebus mint, naar dezen lauwer dingen:
ik trek uit mijne lier geen liefelijk geluid,
en druk mijn warm gevoel in zwakke verzen uit.

DE VERLOSSING VAN NEDERLAND.
Als 't aardrijk weer begint te bloeien,
als 't land zich dekt met geurig groen,
de stromen onverhinderd vloeien,
na 's harden winters hevig woeien
als blad en bloem de sneeuw vervangen,
een Zefir d' ontoombare storm,
dan klinken Philomeles zangen,
de mens herleeft de kleinste worm.
Zo grijp ik ook, schoon dichters zingen,
het speeltuig in de zwakke hand;
ook ik, ik wil de citer dwingen
voor 't vrij geworden Vaderland.
Hoe flauw mijn laaggespannen snaren,
hoe kunsteloos mijn zangster zij,
mijn hart gebiedt, dat 'k uw altaren,
o Nederland! dit offer wij'!
Wij zijn dan eindelijk vrij! Wij zijn den ijzeren band
o Dwingeland! dan ontrukt, waarin gij Nederland
zo lang gekluisterd hield. De ketens zijn aan stukken,
waarvoor de fiere kop van Hollands leeuw moest bukken,
dien leeuw, te lang door u' en door uw volk veracht,
dien leeuw, die reeds te lang naar wraak, naar vrijheid smacht.
Gelijk de reiziger, die aan 't geweld der baren
ontrukt, zijn Vaderland na duizend doodsgevaren
herziet, met warm gevoel dien dierbren grond betreedt,
en sprakeloos van vreugd,'t geleden kwaad vergeet,
het zoetst genoegen smaakt, nu hij het waaien der winden,
de golf die 't ranke schip al draaiend ging verslinden,
al d' ijsselijken nood, waaraan 't ten prooi lag,
in veiligheid aan gade en kind' ren schetsen mag,
zo moet ge, o Hollands volk! het slaafse juk herdenken,
waardoor een vreemd tiran uw vorige roem dorst krenken,
en zweren bij de deugd der vaderen, bij het bloed
van hen, door wie weleer uw vrijheid is behoed:
(wier geesten tot uw heil nog om deze landen zweven)
dat ge eer uw stad, uw land der vlam ten prooi zult geven,
of dat ge uw dijken eer doorbreken zult, uw werk
vernielen, en de zee doen donderen uit haar perk,
eer vreemde meesters weer van vrijheid u beroven,
en in vergetelheid uw' schonen naam verdoven.
o Hoon! o slavernij! o nooit vergeetbaar schand!
Afstammelingen van de heldenteelt, die 't land
van Spanje’s wreden Vorst weleer heeft vrijgeslagen!
Bloost, Nederlanders! bloost, gij hebt den naam gedragen
van woeste snoodaards, die natuur en recht ten spot,

hun' koning doemden tot een smadelijk schavot,
hun' koning, die voor 't heil van die ontmensten blaakte,
en eigen veiligheid, voor hun behoud verzaakte.
Bloost, Nederlanders bloost, gij hebt het juk getorst
van 't monster, dat naar bloed en naar vernieling dorst;
van 't monster, dat uw land ontzenuwde en uw telgen
den moeder arm ontscheurde om rijken te verdelgen
en gans Euroop voor hem in 't stof te zien geknield.
De tijd is daar! Wreekt nu, met d' ouden moed bezield,
den hoon n aangedaan: gij hebt uw naam herkregen,
gij zaagt Oranje weer; klemt den gevreesden degen,
waar 't Spaanse heir voor vlood; uw sterk gespierde hand
duld' nu geen Gauler in 't herboren Vaderland.
Hij viel, hij die Euroop in 't ijzeren juk wou knellen,
die waande dat geen macht zijn reuzenmacht kon vellen;
het recht verwon; hij viel: een woesten stroom gelijk,
die de ijdele golven breekt voor d' opgeworpen dijk.
't Was middernacht De slaap, door 't mensdom afgebeden,
goot zijn verkwikkend vocht op d' afgetobde leden.
Maar Frankrijks dwingeland waakt; door felle smart geprangd
ontvlucht de rust zijn oog, dat na haar zoet verlangt.
Nu dondert in zijn oor de wraakstem van 't geweten;
zijn bloed verstijft, terwijl zijn leden rillend zweten,
de kracht zijn ziel begeeft: beweegloos staat hij daar
met strakgespannen oog en opgerezen haar,
daar schrik beelden zich in 't matte brein vergaderen,
de schim van Lodewijk hem dreigend schijnt te naderen,
het zwaard te tonen, dat zijn misdaden straffen moet,
en hij een bloedrivier ziet zwalpen aan zijn voet.
Zijn moed keert eindelijk weer: de nare hersenspoken
verdwijnen: hij barst los, en spreekt in woede ontstoken
Neen, schoon mijn oog door u gefolterd eeuwig waakt,
schoon gij de dagen mij tot nare nachten maakt,
en mij mijn wandaden steeds weergalmen doet in d' oren,
Geweten! 'k trots uw wraak, ik zal uw stem versmoren
wat mensenbloed, wat ramp het koste ik zal den tijd
mijn naam doen sparen, u en gans 't heelal ten spijt.
Europa haat mij! ik zal haar meester wezen;
'k begeer haar liefde niet; 'k wil mij van haar doen vrezen.
Geweken! ja, de straf die gij mij dragen doet,
wordt op dit denkbeeld in het lijdend hart verzoet.
Welaan! het zwaard hervat! 'k wil tot d:e verste streken,
'k wil tot Europa's grens het oorlogsvuur ontsteken
het uitgestrekte land, door Peters wijze wet
in vroeger eeuw beschaafd zij door mijn volk bezet!
'k Zal overwinnend zelfs tot in zijn hoofdsteden dringen,

en daar zijn opperheer tot onderwerping dwingen.
zo vestig ik de kroon onwrikbaar op mijn kruin,
en heers op heel Euroop of op Europ’s puin.
Hij spreekt: de zon had nauw haar gouden kar bestegen:
hij roept zijn benden samen, voorspelt een wisse zegen;
zij volgen hem, hij snelt, verwint; de vijand vliedt,
en 't zegevierend heir stroomt. op zijn grondgebied.
Reeds is 't op 's dwinglands wenk naar Moskous wal getogen,
vol hoogmoed nadert hij wat schouwspel treft zijn ogen!
Een zwarte wolk van rook stijgt op; aan alle kant
vertoont de vurige lucht den ijsselijken brand.
De schrokop dit gezicht vermeestert zijne zinnen,
hij snelt vertwijfelend in aller ijl naar binnen,
en ziet.. de ontvolkte stad 't vernielend vuur ten buit.
Vergeefsbarst hij verwoed in lasterwoorden uit:
Zijn volk tracht op zijn last den woesten brand te doven:
Vergeefs! d' onblusbare vlam stijgt meer en meer naar boven.
Driewerven rijst de zon, en driemaal daalt ze neer,
de vierde dag verrijst en Moskou is niet meer!
Ja, edelmoedig volk, door eer en deugdbewogen,
hebt gij den dwingeland in zijn' zoetste hoop bedrogen!
Gij hebt ten offer aan 't geliefde Vaderland
(het mensdom zag 't verbaasd) uw eigen' stad verbrand.
Die daad heeft aan Euroop de vrijheid weergegeven,
en dankbaar zal 't uw naam, zo lang 't bestaat, doen leven.
en gij, o Nederland! gij, dat dit voorbeeld ziet!
herleeft in u de gloed der vrijheidsliefde niet?
Denkt ge aan uw Redders niet, de schrik der dwingelanden,
wier vuist u heeft verlost van Spanje’s wrede banden?
Gord, gord in 't eind het zwaard, o Neerland! aan uw zij!
En wreek in 's vijands bloed uw vorige slavernij!
Zo zag de Dwingland dan die stad in as verkeren,
waar hij de strengste kou zich vleide te trotseren.
Het kondigt al de komst des grijzen winters aan:
reeds vloeit de stroom min snel, en blijft beweegloos staan,
en dekt zich met een, korst: de droeve, lange nachten
verdubbelen nu de kou: het krijgsvolk voelt zijn krachten
ontzinken: 't zwaard ontvalt de machteloze hand.
Daar ligt gij zonder hulp, ver van het vaderland,
rampzaligen! weleer ontscheurd aan vriend en magen,
om voor een snood tiran de wreedste smart te dragen.
Daar ligt gij blootgesteld aan d' akeligsten dood,
vermoeid, verteerd, verstijfd, van kou en hongersnood.
Het monster ziet elk dag zijn volk bij drommen sneven;
d' een zinneloos van pijn, derft gillende zijn leven,
een ander valt verstijfd en afgemarteld neer:

de dood dwaalt overal door 't uitgeputte heir,
De vijand middelerwijl zakt neer met rasse schreden,
en valt op 't volk, dat door natuur zelf' wordt bestreden,
en jaagt het overhoop; hier baat geen tegenstand:
een laffe vlucht alleen rest nog den dwingeland.
Nog weigert hij den vrede aan 's volks gedurig smeken:
hij zweert, van spijt ontzind, dien felle hoon te wreken,
ontscheurt den onderdaan op nieuw en kroost en goed,
en snelt vol trotse hoop zijn vijand tegemoet.
Rechtvaardig God! zal dan de misdaad zegevieren?
Zal. dan de lauwer weer der Gaulen schedel sieren?
Neen, neen, het recht in 't eind behaalt den zegepraal,
en de overwonnen Gal valt nu ten tweeden maal.
o Leipsich, bij wier wal de dwingeland is verslagen,
zo lang van Marathon het mensdom zal gewagen,
zo lang 't zal. denken aan Platea, Salamis,
waar Griekse vrijheid op den Pers bevochten is;
zo lang zal 't ook uw naam, uw heilige naam bewaren.
Gelijk wanneer de Nijl zijn opgezwollen baren
op 't schoon Egypte stort, de droge velden drenkt,
en rijken overvloed aan d' akkerbouwer schenkt,
zo stroomt aan alle kant het heir der Noordse helden,
en brengt de vrijheid weer gekocht op Leipsichs velden.
Triomf! ook Nederland is van het juk bevrijd,
haar leeuw verheft weer 't hoofd, den dwingeland ten spijt.
o laat dan ook uw moed, o Neerlands volk, herleven,
en tracht op 't edelst spoor uw' vaderen na. te streven!
Juicht, lang verdrukten! juicht! en gij, o dappere jeugd,
hef alm, en uit in zang uw vrijheidsliefde, uw vreugd!
Diep lag het Hollands volk, vervallen kroost van helden,
diep lag 't vernederd in de ketens die het knelden,
door een gevloekt tiran, Europese schrik, verdrukt.
Diep lag het Hollands volk, diep lag 't in stof gebukt.
De Godheid hoorde in 't eind ons hartverscheurend wenen;
zij wenkt de vrijheidszon, zo lang voor ons verdwenen,
schiet ons haar stralen weer. Ja, Nederland gij zijt vrij!
Geen vreemde hand alleen' verbrak uw slavernij.
Welaan dan! kon ge zelf uw ketens helpen breken,
gij kunt dan ook uw ramp op Frankrijks dwingland wreken.
Zie ons ten strijd gereed! wiens hart staat niet in brand?
Wie offert zich niet op aan 't heilig Vaderland?
o Goddelijke kracht van haat tot slavernij,
zie hoe de Spanjaard zich 't geweld der dwingelandij
onttrok, en brandend voor. zijn vrijheid en zijn Vorst
der Gallen legermacht met moed verwachten dorst.
Hij ziet zijn vruchtbaar land door 't oorlogsvuur vernielen,

maar voelt met nieuwen moed zijn edele borst bezielen,
en zweert dat eer de vlam zijn land verteren zal,
eer hij zich onderwerp' aan den gehaten Gal.
Het was in Nederland, (helaas! in andere dagen,
toen 't heir. van trotse Flips uit Holland werd verslagen,)
dat de Iber ondervond hoe alles zwichten moet,
als vrijheidszin een volk het zwaard aanvaarden doet.
Heeft hij dan uit zijn land den wrede Gal verdreven,
en zou het Nederlands volk voor 's dwinglands benden beven?
wij vliegen dan ten strijd en vrezen geen gevaar
voor. 't dierbaar. Vaderland: gij tedere vrouwenschaar,
die ons het leven schonk! o stort om ons geen tranen;
wij scharen ons vol moed om vaderlandse vanen;
de zege volgt het recht: wij keren winnaars weer:
de dwingland en zijn rot valt voor ons zwaard terneer.
Of doet een droevig lot ons 't leven strijdend derven,
denkt dan hoe schoon het is voor 't Vaderland te sterven!
Dus werd het voorgeslacht van Spanje’s dwang bevrijd
na tachtig jaren krijg. Dus zag, in later tijd,
der Gaulen Vorst, die tot deze landen was gedrongen,
zich overwonnen tot vernedering gedwongen.
Oranje! aan uw geslacht zij Hollands dankbaarheid!
't Was Eerste WILLEM, door wiens moed en wijs beleid
de Nederlander op zijn beulen triomfeerde,
die de eendracht onderhield, den tegenspoed trotseerde,
en alles wagen dorst voer 't welzijn van den Staat.
Ja, toen hij lag geveld door 't schandelijkst verraad,
rees zijn doorluchtig Kroost, in 't zelfde vuur ontstoken,
en streed tot dat de Belg zijn ketenen zag verbroken.
Wat Nederlander is zijn vaderen zo ontaard,
dat hij Oranjes naam niet in zijn hart bewaart?
zo lang dit edel bloed regeert op Hollands Staten,
zal nooit de dapperheid het Nederlands volk verlaten.
Wij vliegen dan ten strijd. Wiens hart staat niet in brand?
Wie offert zich niet op aan 't heilig Vaderland?
Neen, nooit vergeten we u, gelukkigste aller dagen!
toen wij den heldentelg, Oranje, wederzagen.
Hoe klinkt nog in ons oor de zuivere vreugdezang,
door 't afgemarteld volk, na jaren ramp en dwang
van 't hartelijkst monster vrij, met duizenden van tongen,
o Vorst van Nederland, bij uwe komst gezongen!
Toen zwoer ge, o Hollands volk! met een onschendbaren eed,
dat gij de ketens, door den dwingeland gesmeed,
alom vernielen zoudt. Wil, wil dien eed gedenken,
en vrij, aan anderen ook de vrijheid helpen schenken.
o Gij, die met een wenk 't oneindig Al regeert!

Gij, wiens onbeperkbaarheid, al wat bestaat, vereert!
Hergeef Euroop de rust, zo lang bij haar verloren,
verlos haar van 't gedrocht, tot hare straf geboren,
en droog de stromen van 't gestorte mensenbloed!
Door eeuwen vrede hij de afgrijselijke krijg vergoed!
't Geluk herrijze voor ons na zo veel tegenheden,
en Neerland bloeie weer door Eendracht, Moed en Zeden!

MR. W. BILDERDIJK en MR. D. J. VAN LENNEP.
Aan de edele twee, wier oog mijn wankele schreden
op 't glibberig pad der Dichtkunst gadeslaat,
tot Hollands eer door beider voet betreden,
biedt hier mijn hand in Nederlands gewaad
den grootse zang van d' oorlogshaften dichter,
wie Melpomeen haar eersten lauwer schonk,
wiens naam en roem, als kunst- en vrijheidsstichter,
nog in den vloed der eeuwen niet verzonk;
den grootse zang, roemruchtig zegeteken
op vreemd geweld en dwingelandenwaan,
door d' eigen arm, die 't vaderland hielp wreken,
gevestigd eens, om nimmer te vergaan.
Maar wie, wie durft mijn lente 't bloemt jen wijden,
onsierlijk kroost van d' eersten zonnegloed?
Aan 't hoog vernuft, den glans van onze tijden,
in 't heiligdom der Dichtkunst opgevoed;
wiens stoute veer, in d' opgang van zijn jaren
een Sophocles in 't Hollands lied herschiep,
die op den klank der onweerstaanbare snaren
den outerdienst van d' echten smaak herriep?
En hem, die mee in vaderlandse streken
zo menig spruit der Grieken heeft herplant;
wiens kindsheid reeds de Roomse luit deed spreken,
niet waggelend in de meesterlijke hand;
wie de eigen gloed het hart wordt ingedreven
door Latiums en Hollands dichtergoden?
Het is aan U, door zo veel roem verheven,
door 't fijnst gevoel voor 't hemels kunstenschoon,
dat geestdrift voor de kunst, wellicht vermeten,
een gunstig oor, voor wat ze voortbracht, vraagt.
Wat zeg ik? Neen: niet aan de puik poëten,
waar de oude vest des Amstel’s roem op draagt,
verstout ik mij deze ruwen zang te heiligen,
op dat hun naam, op Pindus aangebeden,
de tere vrucht der jonkheid mocht beveiligen,
of als een gift, hun grootheid waardig; neen!
Wier milde zorg geleerdheid’s edelste schatten
ontdekt heeft aan 't verlangen van mijn jeugd,
en in dien les den kostbare wist te omvatten
van 't ware goed, van wijsheid, recht en deugd;
dien biedt mijn hart deze versch gelezen bloemen
van Grieksen stam, ofschoon verbasterd, aan.
Vermocht mijn tuin op geurig loof te roemen,
of gaarde ik eens op de ingerende baan
Laurier en palm, den prijs van dichterzangen,

ik sierde er u den achtbren schedel mee.
Wilt dan deze bladen toegefelijk ontvangen,
en met deze bladen de oprechtste hartebede.
Bloeit, bloeit nog lang om kennis te verspreiden,
om Hollands eer te staven, om de bloem
der jongelingschap op 't eenzaam spoor te leiden,
dat naar de bron van Wijsheid voert en Roem!
Brengt hen te rug, der Dichtkunst gouden dagen,
op Neerlands grond, als Grieken, thans weer vrij!
En word' haar dank u beiden opgedragen
van na- tot nageslacht, zo vurig als van mij!

DE PERZEN, DRAMATISCH DICHTSTUK.
PERSONAGES,
XERXES, KONING VAN PERZIË, ATOSSA, WEDUWE VAN DARIUS EN MOEDER VAN XERXES, REI VAN PERZISCHE GRIJSAARDS. DE SCHIM VAN DARIUS. EEN BODE.

Het Toneel is te Suze, in den voorhof van het koninklijk paleis, nabij het graf van Darius.

EERSTE TONEEL.
DE REI.
Het heir der Perziaansche scharen
dat voor 't gewoel der krijgsgevaren
den vaderlandsen grond verliet,
heeft ons de zorg van al hun schatten
op 's Konings voorbeeld op doen vatten,
die heel zijn machtig rijksgebied
vertrouwde aan deze zijn uitverkoren.
Darius, dierbare telg! ach keer!
Breng ons die fiere manschap weer!
O! mocht ik 't voorgevoel versmoren
dat mij een gruwzaam lot voorspelt!
Trok niet heel Azië te veld?
Terwijl we in eindeloze klachten
om onze jongelingschap versmachten,
vergeefs van dag tot dag verbeid,
en in de wreedste onzekerheid
een bode zelf vruchteloos verwachten.
Gij Suze, Cissa, Ekbataan!
gij zaagt uw muren dan verlaten,
uw jeugd, gewapend tot soldaten,
in woesten moed naar 't strijdperk gaan.
Hen voert de bloem van onze Groten,
Amistres, Artaphernes aan,
en Megabazes, deelgenoten
van vorstelijke macht en eer,
en hoofden van een talloos heir
van samen gedrongen ruiterscharen
en schutters vol ervarenheid;
een leger, tuk op krijgsgevaren,
wiens enkele aanblik schrik verspreidt.
Niet minder uitgelezen helden
vergezellen stouten Pharnaces,
Imeus en Artembares;
daar zelfs de korenrijke velden,
bevrucht door 's Nijlstrooms koestrend slijk,
ontelbare onverschrokken benden

volijverig tot hun koning zenden.
Pegaston, in 't Egyptisch rijk
geboren, en die Memphis muren
en Thebes oude vest besturen,
zijn aan de spits dier legermacht.
't Moerassig land geeft vlugge knapen
om 't handig roeien hoog geacht.
De Lydiër, in wulpse pracht
met onze duizend-duizend tallen,
ter zee gewapend en te land.
Hij voert hen aan, met al de Groten
omgeven van zijn bloeiend rijk,
de Vorst, uit godenbloed gesproten,
en goden-zelf in rang gelijk!
Met ogen schitterend van den gloed
van heldenvuur en leeuwenmoed,
en op een rijk versierden wagen
aan 't hoofd der benden omgedragen,
voert hij den Perziaansche boog
de Griekse spietsen tegen.
Wat vijand hoopt nog op de zegen,
die tegen hem ten strijde toog?
Wie waagt het, de opgezwollen stromen
met dijk of paalwerk in te toornen?
Zo schriklijk zijt ge, o Perzisch volk!
Maar ach, een akelige wolk
benevelt, blijde hoop! uw luister.
Der goden wegen zijn ons duister:
wat sterveling kan hun wil weerslaan?
Des noodlots ijzeren. wet ontgaan?
Of 't loosgespannen net vermijden,
hem door der goden hand gespreid?
Te dikwerf door hun gunst misleid,
tracht hij zijn loopkring te verwijden;
en, altijd verder afgedwaald,
ziet hij zich eindelijk verraden,
vervoerd op afgelegen paden,
waar alle vlucht poging faalt!

EERSTE KEER.
Der goden bijstand heeft dit land
beveiligd, en van alle kant
ten welvaarts top verheven.
Dankt, Perzen! dankt het haar alleen,
die zelfs de sterkst bemuurde steen
voor uwe vuist deed beven..

met onze duizend-duizend tallen,
ter zee gewapend en te land.
Hij voert hen aan, met al de Groten
omgeven van zijn bloeiend rijk,
de Vorst, uit godenbloed gesproten,
en goden-zelf in rang gelijk!
Met ogen schitterend van den gloed
van heldenvuur en leeuwenmoed,
en op een rijk versierden wagen
aan 't hoofd der benden omgedragen,
voert hij den Perziaansche boog
de Griekse spietsen tegen.
Wat vijand hoopt nog op de zegen,
die tegen hem ten strijde toog?
Wie waagt het, de opgezwollen stromen
met dijk of paalwerk in te toornen?
Zo schriklijk zijt ge, o Perzisch volk!
Maar ach, een akelige wolk
benevelt, blijde hoop! uw luister.
Der goden wegen zijn ons duister:
wat sterveling kan hun wil weerslaan?
Des noodlots ijzeren. wet ontgaan?
Of 't loosgespannen net vermijden,
hem door der goden hand gespreid?
Te dikwerf door hun gunst misleid,
tracht hij zijn loopkring te verwijden;
en, altijd verder afgedwaald,
ziet hij zich eindelijk verraden,
vervoerd op afgelegen paden,
waar alle vluchtpoging faalt!

EERSTE KEER.
Der goden bijstand heeft dit land
beveiligd, en van alle kant
ten welvaarts top verheven.
Dankt, Perzen! dankt het haar alleen,
die zelfs de sterkst bemuurde steen
voor uwe vuist deed beven..

EERSTE TEGENKEER.
Dankt haar, die u den wijden vloed,
in 't golven schuimend en verwoed,
in 't eind deed overkomen.
Toen ge u een veilige overtocht
op samen gebonden kielen wrocht,
temmers van de stromen!

TWEEDE KEER.
O! laat die gunst u nooit verlaten!
Klink' nooit die rouwkreet door uw straten,
o Suzes teergeliefde vest!
Die kreet, wiens doffe klank mijn harte
ontzet door ongekende smarte:
wee, wee het Perzische gewest!

TWEEDE TEGENKEER.
Begeeft mij, akelige gedachten!
Zoudt ge ook, o Cissa, van die klachten
weergalmen in uw hoge wal?
Uw vrouwen zich de sluiers scheuren,
door geen vertroosting op te beuren,
in wanhoop om des legers val?

DERDE KEER.
Gelijk een dichte bijenwolk
stoof overal het dappere volk
uit onze rijk bewoonde steden.
De zee, die ons van d' overkant
wou weren, ligt gedwee in band:
en Xerxes leger heeft Europese aarde betreden.

DERDE TEGENKEER.
De tedere vrouw slijt dag en nacht
in afgebroken klacht op klacht,
en 't eenzaam bed is nat van tranen.
Het jeugdig, zacht gevoelend hart
kwijnt weg in nooit verpoosde smart
om d' egaa, die haar liet voor 's Konings heldenvanen.
Waartoe, waartoe, die ramp gespeld?
Neen! voelen we ons van zorg doorknagen
voor hunne ons overdierbare dagen,
kom, laten we eer naar de aankomst vragen
eens boden, die ons licht den staat van 't leger meldt,
en tijding geeft van 's vorsten leven,
en wie verwinnaar is gebleven:
de boog der schutters van het Oost
of 't puntig staal van Griekse kroost?
Maar 's Konings moeder richt haar schreden
tot ons, met glans omstraald gelijk het oog der goden.
Gij, bidt haar aan naar onze zeden,
en zij uw hulde haar al knielend aangeboden!

TWEEDE TONEEL.
ATOSSA, DE REI.

DE REI.
Verheven Koningin der trouwe Perzianen!
Ontvang den welkomstgroet van minnende onderdanen,
gij, edele koningsweeuwen moeder van een god
van welvaart voor deze Staat, zo 't al-bestierend lot
niet keerde, maar ons steeds voor rampen blijft behoeden

ATOSSA.
Helaas! dit enkel woord doet mij het harte bloeden.
't Is daarom, dat ik thans het vorstlijk huis verlaat,
en troost en balsem wacht, mijn vrienden, van uw raad.
Ik zal u de oorzaak van die jagende angst verklaren.
'k Vrees voor ons Staatsgebouw, te hoog in bloei gevaren.
Och! dat dit roemrijk werk, door hemelse gena
gevestigd, niet op eens ter neer stortte en vergal
Een volk, hoe talrijk, zo 't van rijkdom is verstoken,
is kwijnend, maar zijn kracht wordt eerder nog verbroken,
waar 't rijk, van schatten vol, gebrek aan manschap heeft.
Die ramp is 't, vaar mijn hart (en zonder end) voor beeft.
Wee, wee ons, zo dit land zijn jongelingschap moest derven!
Getrouwen! laat ik heul van uwe reden verwerven
Op u heb 'k steeds gesteund: het is uw grijzend hoofd
wiens wijsheid mij ook thans voldoenden raad belooft.

DE REI.
Doorluchtigste! zo nauw aan 't vorstlijk huis verbonden,
hebt ge ons in raad en daad steeds blakende gevonden;
en nimmer wordt die gloed in 't dankbaar hart geblust.

ATOSSA.
Mijn slaap wordt ieder nacht door droom op droom ontrust,
sinds mijn geliefde zoon, verwoed op Griekse steden,
op keur van benden trots, hun bodem heeft betreden.
Maar nooit nog heeft me een droom met zulk een angst bekneld
als 't nachtspook dat mijn geest deze nacht werd voorgesteld.
Een jeugdig vrouwenpaar verscheen me, en hield mijn ogen
door dracht en houding van verwondring opgetogen.
De een hing het Perzisch kleed bevallig om de lenden,
maar de andere sierde een Grieks, bet in aanlokkelijkheden
onovertrefbaar. In de fijnbesneden trekken
was aanstonds op het klaarst haar zusterschap te ontdekken.
Gescheiden door het lot, had deze op Griekse grond,

gene in dit werelddeel haar zetel. Nu ontstond
er twist en grimmigheid, dat beider ogen blonken.
Maar Xerxes nadert haar, en dooft die oorlogsvonken,
maar voert ze met zich mee op 't eigen ogenblik,
en kromt haar onder 't juk, nog roerloos van den schrik,
slaat haar zijn teugels om, en ketent ze aan zijn wagen.
De een biedt geen tegenstand, vereerd den boei te dragen
van d' onverwinbare Vorst van 't Perzische gebied:
maar de andere, brandt van toorn, daar zij geen rang ontziet,
en rukt zich spartelend los, en waagt het, vrij van banden,
den vorstenwagen vol verwoedheid aan te randen,
en trapt het haatlijk juk en scheurt de wielen af.
De vorst stort neer. Ik zie Darius, uit zijn graf
verrezen, met een zucht dit droef tonaal aanschouwen,
en mijn vernederden zoon in steeds ontroostbaar rouwen
versmelten: 'k Zag dit, en het nachtgezicht verdween.
'k Stond op, en liep vol drift naar zuiver bronnen heen
om met een reine hand de goden te vereren
met offers, dat hun gunst dit onheil af mocht keren.
Op eens vernam mijn oog een snellen adelaar
(een havik vloog hem na) zich spoedend naar 't altaar.
Ik voelde op dit gezicht mijn gorgel toegeknepen.
Reeds heeft de haviksklauw den vluchtende aangegrepen
en pijnigt hem den kop, die zelfs geen weerstand biedt.
Ziedaar wat in mijn hart die siddering achterliet.
Wat roem had Xerxes van een zegepraal te wachten!
En thans voorzie 'k den val van zo veel legermachten.
Zo 't noodlot hem verried. o! Blijve hij slechts gespaard,
geen neerlaag maakt hem ooit de koningskroon onwaard.

DE REI.
Wij wagen 't niet, Mevrouw! dit wonder te verklaren:
roep Godenbijstand aan, en wil geen offers sparen,
opdat hun almacht die verschrikkelijke wolk
verdrijft en zegen stort op u, uw kroost en volk;
en pleng een heilig vocht aan de onderaardse streken;
licht schenkt uw echtgenoot, vol deernis met uw smeken
en nederige offers, uit het diepst van 's afgronds nacht
versterking aan dit rijk en zijn doorlucht geslacht.
Deze raad slechts kunnen we u in uw bekommering geven
en mogelijk wordt zij dus in beter uur verdreven.

ATOSSA.
Mijn dierbren! in deze taal, voor 't lijdend hart zo zoet,
blinkt schitterend in mijn oog uw vroom, uw trouw gemoed.
Het lot vervulle uw wens! 't Paleis weer ingetreden,

draal ik geen oogwenk meer met reukwerk en gebeden
en aarde- en hemelgoden te naderen. Melde uw mond
mij dit nog: aan wat kant ligt toch de Atheense grond?

DE REI.
In 't Westen.

ATOSSA.
En deze stad poogt Xerxes te vernielen?

DE REI.
Heel Grieken zou met haar voor 's konings scepter knielen.

ATOSSA.
En waakt een grote macht tot hoede van haar muur?

DE REI.
Ons heir beproefde 't eens. En ach! het stond ons duur.

ATOSSA.
En heeft ze ook schatten, waar de steden meest door bloeien?

DE REI.
Ja, mijnen heeft ze, die van zilver overvloeien.

ATOSSA.
En zijn hun schutters vlug met pijl en schietgeweer?

DE REI.
Zij strijden met geen boog, maar met den vasten speer.

ATOSSA.
Wat vorst is aan hun hoofd?

DE REI.
Zij noemen dit, als slaven in 't onverdraaglijk juk van koningen te draven!

ATOSSA.
Een ordeloze hoop durft de onzen dan weerstaan?

DE REI.
Ach! eens deed zulk een hoop Darius heir vergaan.

ATOSSA.
o al te wrede zorg voor 't weke moederharte!

DE REI.
Versmoor, Mevrouw! een wijl die pijnigende smarte.
Een bode nadert ons. Verkondig' hij ellende of heil!
de onzekerheid, voor 't minste, spoedt ten end.

DERDE TONEEL.
ATOSSA, DE REI, EEN BODE.

DE BODE.
o smart! o vaderland! o 'eenmaal blijde steden
van 't schitterend Azië! Wat hebt ge een ramp geleden!
Hoe deed een enkele dag der Perzen heil vergaan
met heel uw vorige glans! Helaas! wat gaat mij aan?

Ik breng, tot overmaat der jammeren die mij drukken,
u nog de bittere maar van al uw ongelukken.
Maar ach! het moet zo zijn. 'k Weersta den nood niet meer:
Verneemt, verneemt den val van 't ganse Perzisch heir.

DE REI. EERSTE KEER.
Helaas! wat donder trof mijn oren?
Wat schrikbare ramp brengt mij deze dag?
Wie zal in tranen niet versmoren
na zulk een pletterenden slag?

DE BODE.
't Is alles reddeloos. 'k Heb ternauwernood mijn leven
van 't hoogst gevaar gered en mij tot u begeven.

DE REI. EERSTE TEGENKEER.
o droevig einde van mijn dagen!
Ik heb te lang, te lang geleefd!
Nu de ijselijkste van 's noodlots slagen
mijn dierbaar land getroffen heeft.

DE BODE.
Helaas! het is te waar. Geen ander deelde mij
't verhaal dier neerlaag mee. Ik zelf, ik was er bij.

DE REI. TWEEDE KEER.
Helaas! de keur van onze helden
werd vruchtloos uitgerust ten strijd.
Zij vielen neer op Grieken velden,
aan 't machtig Godendom gewijd.

DE BODE.

Het strand van Salamis en de omgelegen vlekken
zag 'k met d' onmeetbare hoop, dier lijken gans bedekken.

DE REI. TWEEDE TEGENKEER.
Daar dobberen dan die dappere scharen
op de altijd rusteloze zee,
ten spel der hobbelende baren
met de afgedwaalde wrakken mee!

DE BODE.
Geen moed, geen wapen mocht hier baten; heel de vloot
vond in den heetsten strijd een jammerlijke dood.

DE REI. DERDE KEER.
o wee! wat kan ons leed verzachten,
o Perzen! bij uw ondergang?
Stort uit, stort uit uw bittere klachten
in 't allerroerendst treurgezang!

DE BODE.
o haatlijk Salamis! o hatelijk Athenen!
Hoe zullen we ooit uw naam herdenken zonder wenen.

DE REI. DERDE TEGENKEER.
Hoe dikwerf, ach! hebt ge onze vrouwen,
Atheen, tot raadloosheid gebracht;
terwijl ze om de echtgenoten rouwen
die door uw handen zijn geslacht!

ATOSSA.
'k Bleef sprakeloos, van schrik, bij zulk een maar, verplet,
die me al mijn krachten stremt, en 't schreien zelf belet;
en bevend vrage ik u 't verhaal dier ongelukken.
Maar ach! de sterveling moet voor 's noodlots wetten bukken.
Herneem dan zelf den moed, en ik, ik hoor bedaard
uw antwoord aan. Wie heeft de wrede dood gespaard?
Wat hoofden zaagt ge hem 't verstrooide volk o:ltscheuren?
Wat helden moet ons hart, met 's legers val, betreuren?

DE BODE.
Voor 't minst uw zoon, Mevrouw! is 't stervenslot ontvlucht.

ATOSSA.
o onverwachte troost! Gij geeft mijn boezem lucht.
Een straal van vreugde dringt zich heen door zo veel wolken
voor heel ons treurend huis en zijn vernederde volken.

DE BODE.
Maar 't hoofd van duizenden, de stoute Artembares,
viel neer op 't bloedig strand, en veldheer Dadaces
werd, dodelijk gewond, in 't bruisend nat bedolven.
Hier stort op Ajax grond, omsingeld van de golven,
het lijk van Tenago, dien tieren Bactriaan;
daar valt Pheresbus met Adeua, van de monden
des afgelegen Nijls uw zoon ter hulp gezonden,
van uit het hoge schip in zee; aan de andere zij
Metallus, 't strijdbaar hoofd der zwarte ruiterij.
Deze, prachtig uitgedost in 't schitterende wapen,
ziet overal den dood hem dreigend tegengapen,
en verft in eigen bloed de schone, blonde baard.
'k Zag wijzen Arathus neertuimelen ter aard.
hem volgden Artames en dappere Arimardes,
(ontzettelijke ramp voor 't glorierijke Sardes!)
Amistris, Sisames, Amphistreus, zo geacht
om 't slingeren van zijn schicht met meer dan mannenkracht.
De schone Tharybis, die vijfmaal vijftig schepen
ten strijd voert, wordt met hen door 't moordstaal' aangegrepen.
Syennezis vindt mee den edele heldendood;
hij, die den krijgers van Cilicië gebood,
hij, steeds gewoon in 't bloed van vijanden te baden,
en om zijn deugd geroemd als om zijn oorlogsdaden;
Zie daar, die 's noodlots toom ons heir betreuren deed,
en ach! hoe weinig nog bij alles wat het leed!

ATOSSA.
Wat betreurenswaard verlies van onze grootste helden,
wat onuitwisbare smaad kwam ge ons, bedroefden, melden!
Heeft dan zo groot een macht gebukt voor Griekse vloot?
Gij, spreek! wat stelde ons toch aan zulk een onheil bloot?
Hoe groot dan was 't getal der Griekse schepelingen?
Hoe dorst het tegen ons naar de overwinning dingen?

DE BODE.
Helaas! o koningin! 'k beken 't, tot onze schand,
de vijand had, naar 't scheen, slechts luttel tegenstand
te bieden, en zijn vloot scheen lichtlijk te vernielen.
Zij streden met niet meer dan vijfmaal zestig kielen,
tien uitgelezen, en de Perzen met een macht
van duizend, uitgerust met onvergelijkbare pracht.
En echter vielen wij, door 't Griekse staal verwonnen.
Gewis, ter kwader uur werd deze krijg begonnen!
De wreedheid van een God, ons eenmaal bloeiend land
vijandig, boog de schaal van 't noodlot naar hun kant.

ATOSSA.
Een God beschermt de stad, Minerva toe geheiligd.

DE BODE.
Onneembaar is ze, ja, en voor geweld beveiligd,
zo lang der burgers arm haar vestingmuur bewaart.

ATOSSA.
Maar was de Griekse vloot het eerst ten strijd geschaard?
Of heeft mijn dierbare zoon den vijand aangevallen,
vertrouwend op de hulp van zo veel duizendtallen?

DE BODE.
Voorzeker heeft een God of woedend helgedrocht,
voor d’ aanvang van 't gevecht, die nederlaag gewrocht.
Ons had een vluchteling van uit het heir der Grieken
bericht, dat als de nacht zijn zwart geverfde wieken
zou uitslaan, hunne vloot, voor onze macht beducht,
geen zeestrijd wagen, maar een onverwachte vlucht
te baat zou nemen en 't gevreesd gevaar ontdopen,
als stond geen andere weg voor hun behoudenis open.
Nauw had de loze Griek geëindigd, of uw zoon
(onkundig van zijn list en van den haat der Goden)
geeft overal bevel dat, als de zonnestralen
ten westen, en de nacht op 't aardrijk neer zou dalen,
de ganse vloot zich schaar' op een drie-dubbele rij,
op dat de vlucht ter zee den Griek onmogelijk zij,
en 't strand van Salamis aan alle kant besloten;
en zo de vijand nog, zich reddende in zijn boten,
't gevaar ontkomen mocht en onze waakzaamheid,
dan was den schepeling een wisse straf bereid.
Wij zouden, vruchteloos geknield voor 's konings voeten,
onze onvoorzichtigheid met onze hoofden boeten.
Zo waant hij, vol van hoop; helaas, hoe min verdacht
op de ongena van 't lot en 't onheil dat hem wacht!
Op 's konings hoge wil stelt elk der schepelingen
zich onverwijld in staat den vijand te bespringen,
gesterkt met spijs en wijn; en bindt de riemen aan,
om op den eersten wenk ten vaart gereed te staan.
Maar toen de glans der zon den hemel had verlaten;
vliegt alles saam naar 't strand, en roeiers en soldaten,
en klimt de schepen op, en spoort vol vuur en moed
zijn tochtgenoten aan tot d' allermeesten spoed.
Wij glijden op en neer op 't wentelen van de baren,
gehoorzaam aan 't bevel der hoofden, en bewaren
den uitgang ons vertrouwd, en hadden heel den nacht

met brandend ongeduld den vijand afgewacht.
Nu was de duisternis reeds van den trans geweken;
nog merken we aan het strand geen kiel of vluchtensteken.
Maar nauwelijks breekt de zon de bleke kimmen door,
of ijlings treft een kreet ons gretig, luisterend oor,
een kreet met zang vermengd, dien de Echo van de rotsen
verdubbeld wijd en zijd tot ons te rug doet botsen.
Een plotse schrik gaat onze dapperen aan,
vervallen op dien klank van hun langdurige waan:
Want ach'.! het is geen klacht van weke vluchtelingen,
maar helden, oorlogszang, wat thans de Grieken zingen,
ontstoken op 't geschal der hoge krijgstrompet:
reeds bruist de holle zee door hunne vloot bezet;
reeds schuimt zij op den slag van ‘t samen ruisend roeien;
en eindlijk zien wij hen tot onze kielen spoelen.
De rechtervleugel gaat de ganse macht vooruit,
op 't schoonst ten strijd geschaard; terwijl een woest geluid
van kreten zonder end zich opheft tot de wolken,
en dus onze oren treft: o Griekse edele volken!
Strijdt, strijdt uw vaderland van vreemde heerszucht vrij,
uw vrouwen en uw kroost van 's vijands woestaardij,
met de outers van de Go÷n, met uwer vaderen graven:
deze dag beslist uw lot, en maakt u vrij of slaven !
Ons heir heft van zijn kant een schrikbren wapenkreet,
elk in zijn tongval, aan, tot strijden bei gereed.
N u raakt men handgemeen: de menigte der schepen
heeft reeds van weerszij elkander aangegrepen.
Een briekse hulk, die 't eerst aan 't hoofd van 's vijands vloot
't gevecht begon, vernielt een Perziaansche boot.
Wij hadden moedig reeds den aanval afgeslagen,.
tot we allen eensklaps ons op 't nauwst besloten zagen
in de engten, dat geen schip tot 's anders redding spoeden,
noch iets de Perzen voor een neerlaag kon behoeden.
Wij horen het gebots der saamgehorte kielen,
en zien onze eigen vloot zich in dien schok vernielen.
De wrede winnaar valt met dubbel woeden aan,
en doet de schepen in 't verzwelgend nat vergaan.
De golven zijn verkeerd in purperrode stromen,
met wrakken overdekt; de menigte, omgekomen
in 't strijden, ligt op rots en bank en strand verspreid.
Wij hadden vol van schrik ons tot de vlucht bereid,
maar nog moest 's vijands wraak de matte vloot vervolgen.
Hij laat geen oogwenk rust, maar slaat, op 't felst verbolgen,
ons droevig overschot, gelijk een vissenzwerm,
met brokken mast en riem te pletter. Een gekerm
van smart en wanhoop doet zich onophoudelijk horen,

tot daar de schaduw der nacht dien gruwbren moord kwam storen.
Neen! 'k melde u niet al 't kwaad dat Xerxes leger leed,
al breidde ik dit verhaal tien dagen uit. Want weet
dat nooit de zonnekar de kimmen heeft beklommen,
ter neer ziende op den dood van zo veel heldendrommen.

ATOSSA.
Wat onbeperkte stroom van rampen zonder tal
brengt met ons vaderland heel Azië ten val!

DE BODE.
En 'k deed u nog niet eens de helft der plagen horen,
wier ijselijkheid ons trof. Nog was ons een beschoren,
die op 't verdrukte hoofd met dubbele zwaarte woog.

ATOSSA.
Wat nog afschrikbaarder lot viel op ons van omhoog?
Ach! meld mij, welk een slag na zo veel bittere slagen
ons tot nog dieper smaad en wanhoop kon verlagen?

DE BODE.
Helaas! die fiere rij van onze schoonste jeugd,
die schitterend in rang, en groot in oorlogsdeugd,
met onverbreekbare trouw des konings macht verzelde,
werd uitgedelgd door 't zwaard, dat heel ons leger velde.

ATOSSA.
Mijn vrienden! ik bezwijk, verwonnen van de smart.
'k Wil echter, 'k wil, bedrukte, in weerwil van mijn hart,
al 't onheil weten dat dien braven 'is weervaren.

DE BODE.
Niet ver van Salamis, aan de andere kant der baren,
ligt midden in hun schoot een nauwgenaakbaar land,
waar Pan Zijn herders ten feestdans voert op 't strand.

Daar wordt die edele jeugd voor 't strijden heen gezonden,
op dat zij, zo de Griek, door ons geweld ontbonden,
daar hulp en veiligheid of nieuwe krachten zocht,
zijn laatste poging in zijn bloed versmoren mocht,
en de onzen redden uit den drang der zeegevaren.
Maar anders moest de wil der Goden zich verklaren !
De zege had zich nu aan 's vijands zij gehecht,
en hij, nog afgemat van 't bloedige gevecht,
springt straks zijn kielen uit en schaart in nauwe kringen
zich om het eiland rond; dat onzen jongelingen

geen uitkomst overblijft, noch wegen om te vlieden.
Zij zoeken in dien nood nog wederstand te bien
met vlugge pijl op pijl en pletterende stenen;
maar alles is vergeefs : hun doodsuur is verschenen.
De vijand valt op eens verenigd op hen aan
(onmachtig dit geweld nog langer te weerstaan)
en staakt zijn woede niet, van trots en wrevel dronken,
voor ze allen aan zijn voet zieltogend zijn gezonken.
Uw zoon barst middelerwijl in bittere tranen los:
van op een heuveltop nabij het golf geklots
had hij op 't moordtoneel zijn benden ga geslagen.
Nu ziet hij ijzend neer op de afgrond onzer plagen
en scheurt, van wanhoop dol, het vorstelijk gewaad
aan stukken, geeft bevel tot d' aftocht, en verlaat
het slagveld, om met ons op 't spoedigste te vluchten.
Die mare had gij nog bij al uw ramp te duchten!

ATOSSA.
o Goden! wat valse hoop hebt gij ons aangeboden!
Is dit, is dit de wraak voor de onvergeetbare hoon,
dien 't wijdberoemd Athene ons eenmaal deed wedervaren?
Of heeft geen bloed genoeg van Perziaansche scharen
op 't ons noodlottig veld van Marathon gevloeid?
En moest dan, als mijn zoon dien schandvlek zo verfoeid
poogt uit te wissen, een nog schrikbaarder onheil volgen?
Ach! meld mij waar het lot, op de onzen zo verbolgen,
der schepen overschot voor 't minst belanden deed?

DE BODE.
De hoofden stelden zich ter wilde vlucht gereed,
en vlieden, op willekeur van golf en wind gedreven,

Van 't ons nog overig heir verloor een deel het leven
nabij Beotie, van dorst en hitte droog,
daar reeds een frisse bron zich opdeed aan hun oog.
Wij, moede en uitgeput, van rust en spijs versteken,
wij lopen Phocis af en Doris hoger streken,
en waar Spercheus 't veld met vruchtbare stroom en drenkt
tot daar Thessalie ons een korte schuilplaats schenkt.
Hier zagen wij op nieuw ontelbare onzer vrinden
in honger en gebrek het akeligst sterflot vinden.
Wij, door Magnezie en het Macedonisch rijk
bij Axius rivier en Bolbes rietig slijk
tot aan Pangeus berg in 't eind gevorderd, spoedden
naar 't naderend Thracië, wanneer 't ontijdig woeden
des winters ons den stroom des zilveren Strymons sloot.

Nu smeekten we of ons aard of hemel bijstand bood,
en zelfs wie voor dien tijd het Goddelijk vermogen
miskend had, hief met ons zijn noodgebed ten hoge.
Dus bidden wij de Goden om hulpverlening aan
en wagen het den rug der wateren op te gaan.
Wij stappen veilig op de toegevroren baren,
zo lang wij nog geen glans aan de Oosterkim ontwaren:
maar toen de zonnekar in brandend licht verscheen,
drong zich zijn hete door 't kristal der stromen heen
en smolt ze. 't Overig heir dat d' overkant der golven
nog niet bereikt had, werd geheel in 't nar bedolven:
en zalig die het eerst den vegen adm verloor!
Wij kwamen Thracië en haar hindernissen door,
en zien u eindlijk weer, o vaderlandse streken!
Maar ach! hoe moet die komst het Perzisch harte breken,
wie onze kleine hoop herinnert aan 't gemis
der dierbare manschap die ons afgestorven is!
Zie daar een deel, Mevrouw, dier onoptelbare plagen,
waarmee der Goden toorn deze landen heeft geslagen.

DE REI.
Ontzachelijke Goden! hoe heeft uw overmacht
in onbeperkte woede ons rijk ten val gebracht!

ATOSSA.
Zo is dan onze jeugd, o Perzië! omgekomen.
Neen! gij bedroog mij niet, gij spoken, me in mijn dromen
verschenen, die mij 't lot mijn ramp ten voorbode zond!
Gij, grijzen, die dien wenk miskende, toen uw mond
mijn angst wou stillen, 'k zal uw raad niet minder volgen:
'k zal plengen aan de Goden, op ons geslacht verbolgen,
en offeren aan de aard en 't bleke schimmenrijk.
Ik weet, 't geleden kwaad is onherroepelijk.
Maar 't noodlot kan ons nog voor nieuwe jammeren dekken
O! laat uw trouwe zorg mij thans tot hulp verstrekken!
Beraadt u onvermoeid en naar der zaken eis;
en als mijn droeve zoon het vorstelijk paleis
genaakt, leidt gij hem in en troost hem, o mijn vrinden!
En laat zijn lijden hier voor 't minst een eindperk vinden!

VIERDE TONEEL.
DE REI.
o machtige Oppervorst der Goden,
wiens alles beschikkende geboden
de ontelbare macht van onze helden
op vreemden grond ter neder velden,

zie door uw gramschap Ekbataan
en Suzes vest in smart vergaan!
Zie op de tranen onzer vrouwen;
zie ze om ons onheil troostloos rouwen,
en rukken met de zachte hand
zich hoofdhaar af en zilveren band!
Zie heel een schaar van trouwgenoten,
die pas den echtknoop heeft gesloten
en reeds den echtgenoot betreurt,
haar in 't noodlottigst uur ontscheurd
o kwelling nauwelijks te verdragen!
Zij zal de schoonste van haar dagen
van 't zuiver heilgenot beroofd,
haar in dien blijden staat beloofd,
in 't akelig weduwbed verteren!
Wat kan de wanhoop van haar keren?
Ik zelf, helaas! ik voel elk ogenblik
mijn rouw verdubbelen, nog verpletterd van 'den schrik.

EERSTE KEER.
Hoe treuren de omgelegen velden,
van heel haar mannen teelt ontbloot!
Ach Xerxes, Xerxes! moest ge uw helder
ten offer voeren aan den dood?
Och of een God u had weerhouden
van 't roekloos macht- en zelfvertrouwen
bij d' aanvang dier onzalige tocht,
en 't spoor doen volgen van uw' vader,
die, held en vreedzaam vorst te gader,
zijn' volken niet dan weldaden wrocht?

EERSTE TEGENKEER.
Gij! zwarte, vluggewiekte kielen,
met onzer mannen keur beladen!
Gij zaagt die dapperen dan vernielen,
en alles in hun val vergaan
De koning zelf, in vreemde landen
ternauwernood uit 's vijands handen
behouden door een snelle vlucht,
keert, eindlijk dit gevaar ontkomen,
door Thracies bevroren stromen
terug in vaderlandse lucht.

TWEEDE KEER.
Helaas! hoe menig onzer braven,
op Cychreus heilig strand gedood,

ligt daar misvormd en onbegraven,
verlaten in dien bangen nood!
Ja! laat ons treuren laat ons klagen!
Dat niets voor 't minst na zo veel plagen
de klanken onzer droefheid stuit';
en, 't hart door rouw van een gereten,
galme Echo onze wanhoopskreten
door lucht en wolk ten hemel uit!

TWEEDE TEGENKEER.
Hun lijken dwarrelen met de golven
van holle draai- tot draaikolk mee,
of zijn in d' afgrond reeds bedolven,
of 't aas der monsters van de zee.
o vaders, wie uw zoetste panden
door 't staal in 's overwinnaars handen
van 't bloedend harte zijn gerukt,
hoe stelt ge een eindpaal aan uw klachten?
Wat zal het folterend leed verzachten,'
wiens last uw grijze haren drukt?
Nu zal der Perzen vorst geen wetten
aan heel dit werelddeel meer zetten,
noch van de hoogte van zijn troon
de schatting, knielend aangeboden,
ontvangen; want, o smaad! zijn luister
verzonk voor eeuwig in het duister
met d' ouden rijkdom, bloei en macht.
Ja! bij 't vervallen onzer kracht,
zal elk dier volken 't juk verbreken,
als vrijgeboren handelen, spreken,
niet meer bedwongen door geweld.
Helaas! waar 't leger is geveld,
daar werd, met hun ontzielde leden,
geheel het Perzisch rijk in 't bloedig stof vertreden.

VIJFDE TONEEL.

ATOSSA, DE REI.

ATOSSA.
Wie 't wankelend hulkje op de golf van 't leven voert,
zo lang geen stormgeweld den afgrond nog beroert,
verheft zich op de rust der winden, vol vertrouwen,
dat 't noodlot hem ter gunst hen zal geketend houden.
Maar de opgeruide zee heeft op zijn kiel gewoed;
vervlogen is de waan in 't kommervol gemoed;

het kleinste golfje baart hem doodsangst. Dus, mijn vrinden!
voel ik mij ,'t krimpend hart van zorg en rouw verslinden.
In ieder voorwerp, waar 't beneveld oog zich wend',
dreigt mij de haat der Goden. 'k Hoor zuchten zonder end;
en klachten, die een kou verspreiden door mijn aderen.
Ziet thans uw koningin verslagen tot u naderen,
van koninklijken praal en klederdracht ontbloot.
'k Breng treurige offers aan den Vorst, mijn echtgenoot:
Sneeuwwitte melk, de vrucht van vetgeweide koeien,
zal op 't gewijd altaar zijn schim ter ere vloeien,
met honig die de bij uit keur van bloemen wrocht,
en onvermengden wijn, en 't kristallijne vocht
van bronnen, in wier stroom nooit stervelingen baadden.
Het steeds herboren groen der malse olijvenbladen
en ‘t kroost der weelderige aard, tot kransen te saamgevlecht
hang ik het outer om. Gij, middelerwijl, ontzegt
me uw zangen niet, en moge, geroerd door uwe beden,
Darius eenmaal nog: deze dierbren grond betreden!

DE REI.
Vervul, Vorstin! vervul den offerplicht,
die 't aardrijk gunstig moge ontvangen!
Wij storten lof. en offerzangen,
aan de onderaardse Goden gericht,
en smeken de uitkomst op 't u dringende verlangen.
Gij, sombere Godheden onder de aard!
Gij, die de doden in Plutoos rijk vergaart!
Gij zelf, o Opperheer der doden!
zij door deze kreet Darius geest ontboden
in 't lang gemiste levenslicht,
en 't hoog besluit der strenge Goden
ons door zijn bleke mond bericht!

EERSTE KEER.
o Vorst, gezegend van de Goden!
daalt niet deze noodbee tot uw oren,
als we in de angstvalligheden, die ons de ziel doorboren,
met luiden, hartversmeltbare toon
de rust van aard en hemel storen?
Treft, treft ons prangend zielsverdriet
in 't diepst zelfs van de hel uw tedere boezem niet?

EERSTE TEGENKEER.
Ontsluit, o hel, de onschendbare poort,
van diamanten te saamgeklonken:
zij hij ons schreiend oog een oogwenk weer geschonken,

de Vorst, de God, met wiens geboort'
dit eens zo bloeiend rijk mocht pronken!
Hergeef, hergeef hem aan den dag,
o aard, wier bodem nooit zijn wedergade zag!

TWEEDE KEER.
Ja, heilig zijt ge ons, en het oord
waaraan we, o Vorst, uw as betrouwden!
Worde onze klaagstem aangehoord!
Herzie, op Plutoos krachtig woord,
't paleis, waarin we uw' glans zo menigmaal aanschouwden!

TWEEDE TEGENKEER.
Geen ,dolle zucht naar macht en roem
kwelde, onder u, de Perzianen,
noch riep des noodlots ijzeren doem
op uwer jongelingen bloem,
o vader, zanggebeden van dankbare onderdanen!

DERDE KEER.
Ontzachbare, grote, dierbare Koning!
sla onze hartebee niet af!
Rijs uit de holle dodenwoning
op d' oever van uw heilig graf!
Verschijn voor onze eerbiedige ogen,
gij, nog door gans uw volk geloofd!
van 't purperen koningskleed om togen,
de rijke sluierkroon op 't hoofd!

DERDE TEGENKEER.
Wij zullen vreemde jammeren melden,
verschriklijk voor het Perzisch oor:
den dood der duizend duizend helden,
die 't rouwend vaderland verloor.
De Styxkolk met verpeste dampen
besmette de onbewolkte lucht:
verschijn, verschijn, verneem de rampen
waar onze bange borst om zucht!

SLOTZANG.
Wij zitten troostloos aan de randen
van uw door tranen vochtig graf.
Want ach! de scepter in uw handen
weerde allen rampspoed van ons af.
De dood, die u heeft aangegrepen,
sleepte onze welvaart met mee:

en met de menigte onzer schepen
zonk onze welvaart in de zee!

ZESDE TONEEL.

DE SCHIM VAN DARIUS, DE REI, ATOSSA.

DE SCHIM.
Getrouwe grijsaardsrij en steunseis van dit rijk,
mij, in der jaren bloei, in ouderdom gelijk!
Wat onverwachte ramp heeft u dus overvallen?
Van waar dit naar gekerm in Suzes dierbare wallen?
Wat jammeren trof mijn oor in 't stil verblijf der dood?
Ik nam het offer aan, dat mij mijn gade bood,
en rees, gedrongen door uw sombere gezangen.
De hel ontsluit zich licht om hopen doden te ontvangen,
maar laat geen uitgang vrij aan d' eens verzwolgen buit:
mij echter liet haar Vorst, mijn rang vererend, uit,
en 'k vloog, om in den rouw die u verteert, te delen.
Gij, spreekt, en wilt mij niets van wat u trof verhelen.

DE REI.
Op deze ontzachelijke stond
staar 'k roer- en spraakloos op den grond;
de stem besterft mij in den mond.

DE SCHIM.
In het koel verblijf der schimmen werd mijn rust door u gestoord.
'k Hoorde uw bede, en ijlings spoedde ik naar dit onvergeetbaar oord.
En nu draalt ge en blijft beweegloos, ach, verdrijft dien ijdele schrik!
'k Toef niet lang, de tijd is kostbaar, maakt gebruik van 't ogenblik.

DE REI.
'k Tracht vruchteloos mijn vrees te smoren,
ik zal u jammeren doen horen,
die heel dit volk het hart doorboren.

DE SCHIM.
Heerst die vrees zo onverwinbaar in deze eerbiedwaarde rij,
dierbare vrouw, eens deelgenote van mijn sponde, meld dan gij
'Wat dit zuchten, wat dit snikken, in ons Suze deed ontstaan?

Wees bedaard; gij weet, geen sterveling kan des noodlots wil ontgaan:
tegen hem spant de aarde zamen met den hemel, met de zee,
om zijn leven te verbitteren door onafgebroken wee.

ATOSSA.
o gelukkigste der vorsten toen gij 't levenslicht genoot!
Hoogstgelukkig in de welvaart van het rijk dat gij gebood,
dat uw troon vereerde en aanbad als den zetel van een God!
Ik benijd uw zalig sterven. Ja, het eigen zegenend lot
sloot uw ogen voor de rampen die ons thans ter nederslaan.
Slechts een woord omvat al 't onheil: 'T IS MET PERZIË GEDAAN.

DE SCHIM.
Wat geluid verrast mijn oren? Viel dit bloeiende gewest
door het oproer onzer volken of door de adem van de pest?

ATOSSA.
Neen! ons leger werd verpletterd voor de muren van Atheen.

DE SCHIM.
Onder wie van onze telgen trok het Perzisch heir daar heen?

ATOSSA.
Onder Xerxes, heet op krijgsroem. 't Ganse volk vloog met
hem mee.

DE SCHIM.
Toog 't te land naar 's vijands steden, of op de ongetrouwe zee?

ATOSSA.
't Had zich tot een heir vergaderd, en een sterke vloot bevaren.

DE SCHIM.
En hoe toog het voetvolk t over naar het vijandelijke land?

ATOSSA,
Helaas engte werd gesloten door een brede schepenrij.

DE SCHIM.
En de zee, voor Xerxes zwichtend, liet hem dan den doortocht vrij?

ATOSSA.
Ja: een. Godheid was het, zeker, die hem bijstond met zijn raad.

DE SCHIM.
Ja, een helse Godheid bracht hem tot die roekeloze daad.

ATOSSA.
De uitkomst leerde 't, welk een onheil deze poging baren zou:

DE SCHIM.
Wat was de oorzaak van die rampen, die u dompelen in rouw?

ATOSSA.
Onze vloot, uit een geslagen, sleepte 't landvolk in zijn val.

DE SCHIM.
Zo verging dan 't Perzisch krijgsvolk in dien strijd geheel en al?

ATOSSA.
Tuig' dit Suzes doffe rouwkreet en haar leeg gestorven vest!

DE SCHIM.
Onze roem is dan verloren met den steun van dit gewest?

ATOSSA.
Bactrie verloor de hoop zelfs van het volgende geslacht.

DE SCHIM.
o mijn Xerxes! welke krijger heeft uw waan ter dood gebracht.

ATOSSA.
Hij ontkwam (zo zegt men) 't onheil, van een zwakken stoet verzeld.

DE SCHIM.
En wat middel voert hem weder in dit land waarnaar hij snelt?

ATOSSA.
Hij bereikte reeds 't gevaarte dat Euroop aan ons verbindt;
't lijdt geen twijfel dat hij thans reeds zich in veiligheid bevindt.

DE SCHIM.
Heilige orakels van de Goden! in mijn zoon werd gij volbracht.
Op zijn schedel borst hun gramschap. Aan een later nageslacht
hoopte 't zorglijk vaderharte dat die straf beschoren was,
maar wie 't wraakvuur tergt des hemels, slaat de bliksem dra
tot as.
Wat onperkbare vloed van plagen heeft uw onbezonnen hand,
o mijn Xerxes! doen ontspringen voor dit aangebeden land!
Ach! de moed van 't jeugdig harte had u 't heldere verstand
met een duistere wolk omneveld, toen ge een gruwelijken band
om de Hellespontse golven, als hun meester, durfde slaan.
Toen ge een' God waagde aan te randen in zijn nooit verstoorbare baan,
en de vlakte van zijn wateren dekte met een kielenrij
waar uw leger over heen toog naar den grond van de overzij,
al den Goden in Neptunus tot een nooit verzoenbren smaad.

Licht misleide! neen, gij zaagt niet, dat de rijkdom van uw Staat
binnen kort ten prooi kon liggen aan uitheemse plunderzucht.

ATOSSA.
Haatlijk ras van laffe vleiers! al die rampen zijn de vrucht
van de heerszucht die uw omgang in mijn Xerxes wortelen deed,
toen uw mond in 's vaders lofspraak hem zijn werkloosheid verweet,
hem de vrede leerde haten, en, de hand aan 't oorlogszwaard,
dag aan dag den schat vermeerderen dien mijn ega had vergaard.
Gij zijt de oorzaak van zijn dwaasheid, gij zijt de oorzaak van
dien tocht, die den val van onze grootheid in des legers neerlaag wrocht!

DE SCHIM.
Zo is dit groots ontwerp met schand ten eind gebracht!
Een schrikbaar voorbeeld tot voor 't verste nageslacht,
eens noodlots, als nog nooit op Suzes burgeren woedde,
sinds de Opperste der Goden der volken macht en hoede
den deugden van een' Vorst vertrouwde. 't Was een Meed
die 't eerst deze streken voor zijn scepter knielen deed:
zijn kroost, zijn edel kroost, dien vader waard in wijsheid,
verving in 't rijksgebied zijn afgeleefde grijsheid,
en sterkte dag aan dag den vaderlijken. troon.
Hem volgde Cyrus op, de lieveling van de Goden,
wiens 's helden deugd behaagde en hartelijke beden.
Deze deed door krijgsbeleid de rondgelegen steden
de macht erkennen van zijn onafweerbaar staal,.
maar schonk zijn volk de vrucht van zege- op zegepraal,
een duurzaam vredeheil. Nauw meester van deze staten,
verloor zijn zoon het licht. 't Rijk werd ten prooi gelaten
aan de eerzucht van een Maag, wiens schaamteloze voet
den troon betreden dorst van dit doorluchtig bloed,
tot Artaphemes en zijn moedige eedgenoten
(door loosheid of geweld) des dwinglands val besloten.
Zo schonk mij 't gunstigst lot de koninklijke kroon
en zegen aan mijn volk. Ikzelf, 'k was mee gewoon
aan 't hoofd te strijden van mijn dappere legerbenden,
maar nooit, door zucht naar roem de rust van 't land te schenden.
Mijn zoon vergat de les die ik hem stervend gaf,
en stichtte uw onheil. Neen, nooit dreigde zulk een straf,
(gij weet het, dierbren, wie een vroeger eeuw zag bloeien)
wat vorst den troon bezat, de Perzen uit te roeien.

DE REI.
Ach! meld veeleer wat raad 't geledene vergoedt,
of 't kwaad kan stuiten dat zo ijselijk op ons woedt.
Wat baat het, of uw taal ons, fel bezorgde grijzen,

de deugd der vaderen op dit uur poogt aan te wijzen?

DE SCHIM.
Geen Pers stoor immer niet een God verwaten arm
de rust van Griekenland door 't staal, al had ge een zwerm
van strijders, groter nog dan 't leger waar we om klagen.
Hun grond zelf is in staat den vijand te verjagen.

DE REI.
Hoe! de onbezielde grond biedt onzen krijgers weer?

DE SCHIM.
Die 't zwaard ontvluchten mocht, valt van gebrek ter neer.

DE REI.
Nog is ons, voor het minst, een leger bijgebleven.

DE SCHIM.
Helaas! dit derft weldra op d' eigen grond het leven.

DE REI.
Heeft ons die zalige hoop bedrogen, dat het mee
te rug toog over 't nat van Hellaas enge zee?

DE SCHIM:
Slechts weinig zal de roe van 't straffend noodlot sparen.
't Orakel spelde 't mij, wiens echtheid wij ontwaren
in 't onheil dat ons drukt. Verblind door wanhoop, liet
mijn zoon dat leger na in 't vijandlijk gebied,
daar, waar Azopus vloed zijn onberoerde wateren
in 't rijk Beotie door hem bevrucht, doet klateren.

Daar opent zich voor hen een onvermijdelijk graf:
hun dolle plunderzucht tot een gerechte straf,
wier hand zich niet ontzag de Godgewijde altaren
en 't beeld der Goden in hun woede niet te sparen.
Maar heel den tempelraad te roven, en in 't end
de heilige tempels zelf, door hen alleen miskend,
ten offer aan de vlam te geven. Ja, de Goden,
door zulk een hoon getergd, verpletteren die snoden
met neer- op neerlaag. Want nog hangt een zwangere wolk
het overschot op 't hoofd. Een ijselijke kolk
van bloed breekt op den dag der Dorische geweren
Plateaas vlakten uit. Het nageslacht zal leren,
wanneer 't den moord verneemt van dien verschrikbren dag,
dat zich geen sterveling zo stout verheffen mag.

Der mensen trotsheid maait een oogst van bloed en tranen
voor alles wat zij zaaide, o! Laat de Perzianen,
Atheen en 't gans toneel van de ondergane schand'
gedachtig, nimmer weer den bloei van 't vaderland
voor 't lokkend uitzicht op veroveringen wagen.
Er leeft een Jupiter, die hovaardij verlagen
en 't kwaad, door haar gesticht, ten goede keren kan.
En nu, daar Xerxes naakt, geliefde rei! verban
den hoogmoed uit zijn hart, die mensen tergt en Goden:
zijn afgematte geest heeft wijzen raad van noden.
Gij, tedere en dierbare Ga! breng uw bedroefden zoon
een kleding naar zijn rang. Door d' onverduurbare hoon,
die al zijn hoop verwoest, in 't harte diep gebeten,
heeft hij het vorstlijk kleed uit rouw van een gereten.
Nu hangt het achteloos aan flarden om zijn lijf.
Voor alles, dat uw stem die woeste drift verdrijv'.
Door haar slechts kan de rust in Xerxes borst weer dalen.
Vaart wel: ik keer te rug in Plutoos sombere zalen.
Gij, dat die felle ramp u niet in wanhoop stort'!
Geniet van dag tot dag dien levens tijd zo kort,
waarin ge op 's noodlots gunst u nimmer kunt verlaten:
in 't rijk der doden zal geen rijkdom meer u baten!

ZEVENDE TONEEL.
DE REI, ATOSSA.

DE REI.
Helaas! hoe wordt onze angst vermeerderd, daar zijn mond
ons nieuwe jammeren in de toekomst heeft verkond!

ATOSSA.
Gerechte Goden! ziet neer op alles wat wij lijden!
Met hoe veel zorgen heeft mijn moederhart te strijden,
wanneer 't den hoon herdenkt eens zoons, ternauwernood,
van dekking zelfs beroofd, ontkomen aan den dood!
Ik keer een oogwenk in d' ontsierde vorstenwoning,
en poog te rug te zijn voor de aankomst van den koning;
mijn zorg verschaft hem dra een schitterend gewaad.
Vloekwaardig, die zijn kroost in 't ongeluk verlaat!

ACHTSTE TONEEL..
DE REI.

KEER.
Toen vorst Darius hier regeerde,
die onverwinbare Vorst, in wijsheid Goden gelijk,

wie de uitgestrektheid van dit rijk
in 't wettige gezag met dankbare aanbidding eerde;
toen bloeide ons dierbaar vaderland,
gelukkig in den zachtsten band.

TEGENKEER.
Voor vijandelijke macht en lagen
behoedde het een heir, door dapperheid vermaard;
voor innige onrust, 't heilig zwaard
der wet; en mocht al eens de vorst een oorlog wagen,
nooit werd zijn eerzucht door het bloed
van zo veel burgeren geboet.
In hoe veel wijdberoemde steden
werd niet de scepter aangebeden
van vorst Darius, schoon zijn voet
niet buiten Halys breden vloed
Noch van den troon zelfs was geweken.
Zo werd hij meester van den grond
gelegen aan des Strymons mond,
naast Thracies onvruchtbare streken.
Maar dieper in het vasteland
lag stad op stad in d' eigen band,
met die de Hellespontse stromen
en die Propontis zee omzomen,
en Pontus onherbergzaam strand.
Ook de eilanden, om wie de golven klotsen
door Egeus val berucht, bestierden zijn geboden:
als Lesbos, rijk in druiventrossen,
met Naxos, Chios, wie de Goden
den mildsten wijnoogst steeds verlenen,
en Paros, door haar marmerstenen
beroemd, en Andros, en Mycoon;
en de aan de zee nabijgelegen steden,
de hoofdvest van Ikaar,
en Temnus, Rhodus, Gnidus, waar
de Mingodin op 't sterkst wordt aangebeden;
en Paphus, Solus, Cyprus glans;
en gij, o Salamis! die 't aanzijn hebt gekregen
van 't plekje, waar de Griekse lans
het heir der Perzen heeft doorregen.
Al wat de Griek in Azië bezat
werd in Darius rijk omvat,
en 't bleef door zijn beleid den ouden bloei bewaren.
Zijn troon werd ondersteund door duizend heldenscharen,
en op den eersten wapenkreet
was bond- bij bondgenoot gereed,

voor hem ten krijg te spoeden.
En nu nu zuchten we onder 't woeden
van d' op ons rijk vergramden God.
Ach! in de roodgeverfde golven
waarin ons leger werd bedolven,
toont zich de willekeur van 't omgewenteld lot.

NEGENDE TONEEL.
XERXES, DE REI.

XERXES.
Wee mij! wee mij! 'k heb u verloren,
geliefde hoop van beter tijd!
Gij die mij 't grievendst leed, o noodlot! had beschoren,
ik zie te wel, dat ge onverbiddelijk zijt.
Mijn afgematte knieën trillen,
en wat mijn jagende angst moest stillen,
't herzien van dit paleis beknelt mijn hart nog meer.
o, waartoe moest naast mijn verpletterd heir,
o Jupiter! uw bliksem mij slechts sparen?

DE REI.
Der Perzen bloem,
der Perzen roem
is heen gevaren.
Deze kermende aarde vraagt haar eer,
zij vraagt haar spruiten weer,
die gij, o Vorst, met Pluto saamverbonden
gaf weg te maaien aan den dood.
Ook Ekbataan ziet zich geschonden
door 't jammerlijk verlies der helden uit haar schoot,
vergeefs beroemd door leeuwenmoed en krachten.

XERXES.
Helaas! wat stof tot eindeloze klachten!

DE REI.
Vorst van dit eenmaal machtig rijk!
Zie 't thans vernederd, vertrapt in 't slijk.

XERXES.
En 't heeft aan mij zijn val te danken
Mij, wie deze grond het leven gaf,
zichzelf en mijn geslacht ter straf!

DE REI.

Wij bieden u slechts jammerklanken
en tranen aan voor welkomstgroet:
heft onze stem zich tot de wolken.
wij vieren de uitvaart uwer volken,
waar ons 't geteisterd hart van bloedt.

'XERXES.
Ja, heft een luiden kreet naar boven!
Hij dringe mij door 't rouwend hart!
Zo 'k mij van alles zag beroven,
uw zang vernieuwe in mij de smart!

DE REI.
Gij zult, gij zult een doffen rouwzang horen.
Wij zijn gereed
te melden wat gij hebt verloren,
en al ons leed:
en hoe de God van krijg en zegen
in vreemde lucht des vijands degen
deed samenspannen met de zee
om ons te dompelen in wee.

XERXES.
Mijn vrienden! houdt met op te klagen!
Gij mag mij vrij naar al ons onheil vragen.

DE REI.
Waar bleef, waar bleef uw trouwste raad,
Alpist, de steun van dezen Staat,
die fiere krijgsman die in de aderen
't bloed onverbasterd draagt van zijn doorluchte vaderen,
die met zijn duizenden uw krijgstocht heeft verzeld?
Ligt hij daar mee op 't bloedig veld,
den vijand tot een zegeteken?
Waar bleven Psammis, Datames,
en Suzas en Pharandaces?
Waar al de groten dezer streken?
Waar bleef Susiscanes, de roem van Ekbataan?

XERXES.
Die zijn vergaan! die zijn vergaan!
Ik zag hun menigte op de rotsen
van Salamis zieltogend botsen,
en sterven op dat strand, geverfd van Perzisch bloed.

DE REI.

Is ook Artembares gebleven?
Pharnuchus, door ontembare moed,
Sebalces, door zijn rang verheven?
Masistras, Memphis, Tharybis,
en de uit een vorstenstam gesproten
Lileus? Treft ook hun gemis
u bij den dood van zo veel andere Groten?

XERXES.
Wat reeks van helden voert uw taal mij voor den geest?
Helaas! ook dezen zijn geweest.
Het oog gewend naar die gehate muren,
waar al ons onheil uit ontsproot,
zijn zij gedood.
Ik kan het denkbeeld niet verduren,
het hart krimpt me in, mijn ganse lichaam beeft,
terwijl de stem mij in den gorgel kleeft.

DE REI.
En Xanthes, de overste der onverschrokken Marden?
En die, van krijgen onverzadigd,
zich tegen moeilijkheden en lijfsgevaar verhardden,
de ruiter hoofden, Cigdabaat,
Lithymnas, Arsaces? Zaagt ge ook die helden vallen?

XERXES.
Met mijn ontelbare duizendtallen
zijn zij door 't eigen lot verrast.
Ach! al die uitgelezen braven
zijn onder bergen doen begraven,
van 't eerbewijs beroofd, dat zulke helden past.

DE REI.
Rampzalige offers van den toom der hemelingen!
Uw neerlaag stort ons allen neer.
Van enkel ramp zien we ons omringen;
daar is voor ons geen redding meer.
Met de aller ijselijkste plagen
heeft ons des noodlots hand geslagen:
en, laat zijn woeden eindlijk af,
't is onmacht om nog groter straf
bij wat wij lijden uit te denken.
Wanhopig vloeken wij den dag,
die onzen roem, die al ons heil moest krenken,
en voer de Griekse vloot den Pers verzinken zag.

XERXES.
o welk een heir heb ik verloren!
Wat diepe val was mij beschoren
en heel dit uitgestrekt gebied!
Van al de pracht waarmee 'k mijn scharen
ten verren oorlog deed vergaren
is deze pijlbus 't al, wat mij de hemel liet.
Herinnert mij de harde rampen,
waarmee gij allen hebt te kampen,
en die gij wijten kunt aan uw misleiden Vorst.
Kweekt, kweekt de wroeging in mijn borst!
Laat sombere rouw- en zoengezangen
hier uit uw' mond mijn wanhoopskreet vervangen

DE REI. EERSTE KEER.
Herinnering aan beter tijden!
Hoe foltert gij de ontstelde geest!
Te midden van het wreedste lijden
gevoel ik wat wij zijn geweest.
Ik kan het denkbeeld niet verjagen
dat onophoudelijk om mij zweeft:
de welvaart die mijn ogen zagen,
en die 'k helaas! heb overleefd.

EERSTE TEGENKEER.
Tot aan het blauw der hemelstreken
Reikte onzer Perzen oppermacht:
door Godenhulp en 't zorglijk kweken
van edele Vorsten opgebracht.
Haar brede takken hingen over
'op heel dit aangebeden land,
en onder schaduw van hun lover
was 't hoogst geluk in onzen band.

TWEEDE KEER.
Houd thans, o Pers! het hoofd gebogen,
uw eens zo fier gedragen hoofd.
De gunst der Goden is vervlogen:
uw eer, uw bloem is u ontroofd.
Wat zoudt ge, o droeven, thans nog pralen?
met een u ongetrouwe Vorst,
die voor een ijdel roem behalen
uw ganse welzijn wagen dorst?

TWEEDE TEGENKEER.
Vraagt, kinders, moeders, echtgenoten!

aan uw te diep vernederden heer
uw dappere vaders en uw loten,
uw jeugdige eega’s nimmer weer.
Zij rusten in den schoot der zeeën
of in 't met bloed gedrenkte zand,
en zijn bevrijd van al de weeën
van hun rampzalig vaderland.

DERDE KEER.
Trekt, Grieken! onze muren binnen,
gij, gunstelingen van het lot,
die onze krijgers mocht verwinnen!
verplet hun treurig overschot!
Wat staat ons thans niet nog te wachten,
na 't geen deze dag ons heeft verkond?
Wat hoop nog kan ons leed verzachten?
Wat, balsem storten in de wond?

DERDE TEGENKEER.
Gij, die in tempels en altaren
gehoond door krijgsmansovermoed,
u wreekte in 't bloed van onze scharen!
is nog die schennis niet geboet?
Of zijn wij zelve te misdadig,
en is voor ons geen deernis meer?
Voor 't minst, o Goden! ziet genadig
op onze onnozele telgen neer.

XERXES.
Wat Godheid geeft mij ooit mijn dierbaar leger weer?

DE REI.

SLOTZANG.
Staak, o Vorst, het nutteloos kweken
van uw tomeloze drift:
wil veeleer den Hemel smeken
met gebeden en offergift!
Laat ons onheil dit u leren,
u en 't laatste nageslacht:
Wie een Godheid durft trotseren
wordt ten wissen val gebracht!

PROEVE VAN OVERWERKING.

DE PERZEN.

Het heir der Perziaansche scharen
dat voor de Griekse krijgsgevaren
den vaderlandse grond verliet,
gaf ons het opzicht hunner schatten,
naar 's Konings voorgang, op te vatten,
die tot de zorg voor zijn gebied
ons, zwakke grijsaards, heeft verkoren.
Keer, Koninklijke telg! ei keer!
Breng Perzië zijn manschap weer!
Ach! kon ik 't voorgevoelen smoren
dat me enkel somber heden spelt.
De bloem van Azië is te veld;
en, daar we in eindeloze klachten
om onze jongelingschap versmachten,
wordt in die wrede onzekerheid
een tijding zelfs vergeefs verbeid.
Gij, Suze, Cissie, Ekbataan!
hoe zaagt ge uw muren dus verlaten,
uw jeugd, herschapen in soldaten,
te paard, te scheep, naar 't strijdperk gaan.
Hen voert de bloem van onze Groten,
Amistres en Astaspes aan,
en Megabazes, deelgenoten
van 's grote Konings macht en eer,
nu hoofden van een talloos heir
te saam gedrongen ruiterscharen
en schutters vol ervarenheid,
een leger, tuk op krijgsgevaren,
wiens enkele aanblik schrik verspreidt.
Geen mindere uitgelezen helden
zijn op hun rossen Sosthanes,
Imeus en Artembares,
Masistres en Pharandaces;
daar ook de korenrijke velden
vet van des Nijls bevruchtend slijk,
ontelbare onverschrokken benden
volijverig tot den Koning zenden.
Pegastagon, zelf uit dat rijk
geboortig, en die Memphis muren
en Thebes oude vest besturen,
Ariomardus, Arsames,
op hun verheven krijgskales
voor krijg en krijgsbevel geschapen,

zijn aan de spits dier legermacht.
't Moerassig land geeft keur van knapen
om 't handig roeien hoog geacht.
De Lydiër, in wulpse pracht
gedoken, rukte toch te wapen,
en met hem 't ganse vasteland,
zich moedig scharend om de vanen
door 's Konings prinselijke onderdanen,
Arceus, Metragathes, geplant.
Het weelderig Sardes gaf zijn mannen
met tal van wagens, rijk bespannen,
ten schrik des vijands over zee
op d' ongelijkbren krijgstocht mee.
In 't Aziatisch zielsverlangen
den Griek in ketenen te prangen,
zag m' onder ‘t oog van Tharybis
in onuitsprekelijk welbehagen,
dat onafzienbaar leger rond,
met duizend schepen in verbond.
De Griekse spiesen zullen wijken
voor onzen Perziaanse boog,
en elke vijand haast bezwijken,
waar zulk een macht ten strijde toog.
Of wie zou de opgebruiste stromen
door dijken keren of betomen?
zo machtig wierp het Perzisch heir
zich op 't verbaasd Europa neer.
En toch! der Goden weg is duister,
ondanks dien duizelenden luister!
Te dikwerf door hun gunst misleid,
bemerkten eensklaps stervelingen
op hunnen weg een net gespreid,
waaruit geen voet, hoe vlug, zich weder los kon wringen.

EERSTE KEER.
Het Noodlot geeft en deelt en doet
.gelijk het wil. Dankt hem den moed,
ons, Perziers, gegeven,
die kracht in worsteling en gevecht,
die ruiters velt en torens slecht,
dat 's vijands steden beven;

EERSTE TEGENKEER.
Ja ook den wijden blanken vloed
voorspoedig overtrekken doet,
verwinnend overkomen

op kielen kunstvol toebereid,
dat ook de zee den roem verbreid'
dier temmers harer stromen.

TWEEDE KEER.
En toch! zo ongedachte slagen
ons eens nog jammer deden klagen:
Wee, wee der Perzen legerschaar!
en 't 's vijands steden moesten horen
dat Suzes manschap ging verloren,
de hoofdstad leeggestorven waar!

TWEEDE TEGENKEER.
En dat wie Cissie bewonen
de weerslag trof dier jammertonen:
Wee, wee ook dezen hoge wal!
Ook daar ontroostbare vrouwenscharen
den band zich scheurend van de haren
om onzer legerbenden val!

DERDE KEER.
Gelijk een zwarte bijenwolk
stoof overal ons heldenvolk
uit zijne dicht bevolkte vesten!
De Koning zelve ging steeds voor,
de wijdberoemde zeestraat door,
die Azië verbindt aan d’ oevergrens van 't Westen.

DERDE TEGEN KEER.
Maar de eegade, ach! slijt dag en nacht
in afgebroken klacht op klacht!
Doornat is ‘t huwelijksbed van tranen.
De tedere Perziaansche vrouw
gevoelt reeds weduwlijken rouw
om hem, die haar verliet voor 's Konings oorlogsvanen.
Maar waartoe, langer, ramp vermeld,
of vreemde jammeren gespeld?
Neen! voelen we ons van zorg doorknagen,
voor de ons zo over dierbare dagen,
komt, laat ons eer naar de aankomst vragen
eens boden, die ons licht den staat der zaken zegt,
en tijding geeft van 't kostbaar leven
des grote Konings, ons gegeven
naar onzer vaderen heilig recht;
en wie verwinnaar is gebleven:
de boog der schutters van het Oost,

of 't staal der spies van Griekse kroost!
Maar 's Konings moeder richt haar schreden
tot ons, omstraald met glans als 't voorhoofd van de goden.
'k Val voor haar neer naar onze zeden,
en ook uw hulde word' haar knielend aangeboden!

HET VERHAAL VAN DEN BODE UIT ESCHYLUS
ZEVEN TEGEN THEBE.

Ik kom, van 's vijands stand op 't zekerste bewust.
'k Zag rondom onze vest zijn Hoofden, uitgerust
in vollen wapendos, en voor de poorten staande,
hun door het lot bestemd: eerst woesten Tydeus, gaande
met schrikverwekkende stap naar de oevers van Ismeen
en Pretus' poort; terwijl des vromen wichelaars reen
noch' onheilspellingen zijn woede doen bedaren.
Want, heet van ongeduld naar 't tarten van gevaren,
en razende van dorst naar stromend krijgersbloed,
durft hij Olcleus zoon gebrek aan mannenmoed
verwijten, en roept uit, dat vrees voor 't bloedig kampen
alleen de voorbode is van naderende rampen.
,Dit schreeuwt hij, met een stem die door den hemel loeit,
als 't grommen van een draak, door 't middagvuur geschroeid.
Hij gaat, en schudt den helm, wiens brede en zwarte veren
naar 't golven van den wind zich heen en weder keren,
terwijl een holle klank van onder 't schild ontstaat,
van brokken schel metaal, waartegen 't koper slaat.
Met een vertoont hij 't schild, dat, kunstig uitgehouwen,
het stargewelf verbeeldt. Men ziet er 't luchtruim blauwen,
de sterren glinsteren aan de vlakke hemelbaan,
en midden in hun glans de zilveren bol der maan
uitblinken. Van zijn trots op 't prachtig wapen dronken,
trapt hij op d' oever van d' Ismenus, en schiet vonken
van krijgsvuur uit het oog, in rusteloze moed:
gelijk het jeugdig ros, dat in zijn teugel woedt,
en, brandend van de zucht ten aanval uit te breken,
het blij geluid verbeidt van 't daverend oorlogsteken.
Wie gaat met dezen held den felle kampstrijd aan?
Wie durft voor Petrus poort als haar beschermer staan?
Maar schrikkelijker held stapt tegen Thebes wallen,
bestemd Electraas poort in 't stormen te overvallen.
't Is dolle Capaneus, die mens- noch Godheid eert,
en in zijn lastertaal des hemels wraak braveert.
Hij zweert: zijn krachtige arm zal onzen muur verpletten,
ofschoon zich tegen hem de Goden-zelf verzetten,
en Jupiter in toorn zijn woede ging te keer.
Ja, viel het bliksemvuur voor zijne voeten neer,
hij achtte 't als den gloed van hete zomerdagen.
Maar op het kostlijk schild, met zwier vooruit gedragen,
voorspelt een naakte reus, wiens vuist een toorts bevat,
in gouden letteren: VERDELGING AAN DE STAD.
Wie onzer zal den trots van 't God-onterend spreken

op d' onverschrokken kop van dien ontzinde wreken?
De derde, door het lot voor Ners poort geplaatst,
is fiere Eteoclus, wiens rossenspan reeds raast
en worstelend rondspringt met de teugels die hen klemmen.
Men ziet den kalmen held hun ongeduld betomen,
terwijl ze, in de ijdele drift ter stadspoort heen te spoeden,
hun vurige adem in den omtrek suizen doen,
en 't blanke schuim op aarde en eigen boezem spatten.
'k Zag ook zijn vasten arm den zwaren beuklaar vatten,
wiens oppervlakte 't beeld eens forse krijgsmans draagt,
die langs een ladder klimt, door 's vijands vest geschraagd.
Zijn houding reeds baart vrees. Hij schreeuwt den stedeling tegen,
dat Mars-zelf van den muur, eens door zijn voet bestegen,
hem niet verdrijven zal. Dus luidt het opschrift, dat
zijn schitterend schild omgeeft: dit dreigt hij onze stad.
Ook hier, hier wordt een arm, in d' oorlog hoogst ervaren,
vereist, om Thebes vest een droeven val te sparen.
Maar verder voor de poort, die Pallas tempel hoedt,
vertoont Hippomedon, rondzwevende als verwoed,
zijn reuzige gestalte, en heft een schild naar boven,
wiens aanzien reeds vermag den heetsten moed te doven;
het is geen grootspraak, wat ik meld. Deze beukelaar
(onovertrefbaar werk van d' edelste kunstenaar)
verbeeldt een Typho, met wiens adem dikke wolken
van dampen uit zijn mond, als uit verpeste kolken
gestegen, en een vlam, die in het midden brandt,
zich wentelen naar om hoog, terwijl de brede rand
een schrikbren kring bevat van kronkelende slangen,
gestrengeld om elkaar. Maar zinloos van verlangen,
met ogen, waar de gloed van 't kokend hart in blaakt,
dat louter moordzucht aamt, en naar vernieling haakt,
doet hij de lucht alom weergalmen van zijn kreten,
een priesterin gelijk, door Bacchus geest bezeten.
Wie zal de bange stad beschermen tegen hem,
die reeds haar sidderen doet door de enkele kracht der stem?
Hij, die de poort bedreigt nabij die eenzame oorden
\vaar wijze Amphion rust, barst mee in lasterwoorden.
en woeste grootspraak uit. Deze zweert bij 't scherpe zwaard,
hem heiliger dan een God, en meer dan 't leven waard,
dat Cadmus oude stad, ten spijt der Hemelmachten,
haar ondergang van hem op 't zekerst heeft te wachten.
Zo roemt een jonge held, de kindsheid pas ontgroeid,
wiens frisse en schone wang in 't eerste dons nog bloeit,
Parthenopeus, wie een jachtnimf op de dreven
van 't blijde Arcadie het aanzijn heeft gegeven.
Hij voert een stalen hart in 't rijzig lichaam om;

zijn oog blikt wreedheid, bij zo teer een ouderdom.
Maar op het koperen vlak, bescherming van zijn leden,
zijn door de hand der kunst twee beelden uitgesneden,
herinnering van smaad en jammeren, in deze vest
geleden. 't Is een Sfinx, de schrik van dit gewest,'
aan wier gekromde klauw een Theber schijnt te hangen,
die op 't metalen lijf de schichten zal ontvangen.
Hij gordt niet vruchteloos 't vernielend krijgstuig aan
noch heeft van Argos rijk zo groot een weg gedaan,
om van een lang beleg met schande weer te keren.
Hij durft beloven (dat de Goden 't onheil weren!)
Dat hij, de zorg ter loon, beproefd in Argos wal,
met Thebes rijke buit haar dra versieren zal
Bij Homolo’s poort zal vromer krijgsman strijden;
de wichelaar, voor wiens oog 't geheim van later tijden
zich opent, en wiens moed zijn wijsheid evenaart.
Hij barst op Tydeus, voor zijn woeden onvervaard,
in bitse woorden uit, en schreeuwt hem toornig tegen,
dat hij, wiens ganse heil in d' oorlog is gelegen,
wiens moordend staal zich nooit van mensenbloed verzaadt,
die steeds tot misdrijf spoort met zijn vervloekten raad,
ook !hands Adrastus hart door valse taal mocht winnen
en tot den krijg bewoog: de straf der Wraakgodinnen,
die licht het leger treft, wijte Argos hem alleen!
Maar tot uw broeder wendt hij dus zijn sombere reen,
zijn naam herhalend met een zucht: Gij hebt den zegen
der Goden voor deze tocht ontwijfelbaar verkregen,
en onvergangbare roem wacht u bij 't nageslacht,
wiens onberaden toorn een vreemde legermacht
dorst wapenen tegen 't land, wiens schoot uw eerste dagen
gekoesterd heeft. Wat straf moet niet de snoodaard dragen,
die aan eens moeders lijf een gruwbare hand durft slaan?
En gij, gij randt uw stad in 't dwaas vertrouwen aan,
dat ze u, die haar verried, niet eindeloos zal haten!
Voor mij; ik vlieg ten strijd en wacht mijn lot, gelaten,
schoon de aard, die 'k thans betreed, weldra mijn graf zal zijn.
Men vreest geen sterven met een hart, gelijk het mijn'!
Hij spreekt en schudt het schild, waarop geen beelden schitteren,
noch woorden; die den haat door ijdele trots verbitteren.
Rem leert het vruchtbare brein, waar immer wijsheid bloeit,
en 't van gepasten raad en deugden overvloeit,
onwankelbaren moed met zedigheid te paren.
Om tegen dezen held den ingang te bewaren,
wordt vroomheid van gemoed vereist bij leeuwenkracht.
Want vreselijk is hij, die deugd en Godsdienst acht
Maar voor de laatste poort staat,

razende op deze wallen,
uw eigen broeder, Vorst! gereed haar aan te vallen,
en boezemt in een kreet den wens der wraakzucht uit.
Verwinnaar van deze vest, door 't schaterend geluid
der zegezangen van zijn krijgsvolk reeds gehuldigd
als meester van een rijk, hem sedert lang verschuldigd,
hoopt hij uzelf in 't end te ontmoeten op den wal,
door u verslagen u te slepen in zijn val;
of, doet ook daar het zwaard hem overwinnaar blijven,
u juichend op zijn beurt in ballingschap te drijven,
met al den smaad beladen, eens door hemzelf geleden.
Hiertoe stort hij den Goden onafgebroken been.
Zo woedt hij, en treedt voort. Men hoort het koper klinken,
op wiens bewerkten grond twee gouden beelden blinken,
een jonge vrouw, wier hand eens krijgsmans schreden geleidt,
ten strijde toegerust, verbeeldt Rechtvaardigheid,
en schijnt het randschrift van den beuklaar uit te spreken:
IKZELF, IK VOER HEM WEER IN DE OUDERLIJKE STREKEN,
DEZE DAG IS 'T DIE HEM STAD EN KROON HERWINNEN ZAL.
Zo schaart zich om den muur het Vorstlijk zevental.
Ik heb mijn last volbracht. U is de zorg gelaten
den ramp te keren van uw kwijnende onderzaten!

ALFONSUS DE EERSTE.
TREURSPEL.

PERSONAGES:
DON ALFONSUS, Zoon en opvolger van Graaf Hendrik van Portugal.
DONA MATHILDA, zijne Echtgenote.
DONA THERESIA, Weduwe van Graaf Hendrik, moeder van Don Alfonsus en hertrouwd met
DON FERDINAND PEREZ, Graaf de TRAVA, Castiliaans Edelman.
DON EGAS MONTZ, Portugees Edelman, opvoeder van Don Alfonsus.
OMAR, Afgezant van den Oppervorst der Moren.
DON LORENZO D' AGANIL, Hoofd van Don Alfonsus Lijfwacht.
DON PEDRO D'AVILA, Hoofd van Graaf de Travaas Lijfwacht.
DONA LEONORA, Vertrouwde van Dona Mathilda.
Een Schildknaap.
Spaanse en Portugese Edellieden, aan de Trava gehecht, met DON ALONZO GOMEZ aan hun hoofd.
Portugese Edellieden.
Lijfwachten van Don Alfonsus en de Trava.

Het Toneel is te Guimaraens, de toenmalige Hoofdstad, liggende op de rivier den Ave. Het Eerste, Vierde en Vijfde Bedrijf speelt in het Paleis van Don Alfonsus, het Tweede en Derde in dat van den Graaf de Trava.
Het stuk neemt een aanvang tegen den middag van de dag en eindigt tegen dien van den volgenden. Tussen het Derde en Vierde Bedrijf veronderstelt men de ruimte van een nacht.

EERSTE BEDRIJF.
EERSTE ONDERDEEL.
DONA MATHILDA, DONA LEONORA.

LEONORA.
Hoe! steeds verdiept, Mevrouw, in zorgen zonder baat!

ALFONSUS DE EERSTE.
Het uur des nacht! voert u geen troost; de dageraad
verrast uw slaaploos oog in steeds vernieuwde tranen.
Wij zien op uw gelaat den glans der jonkheid tanen'
in nevelen van smart! Gij, edele deelgenoot
der trouw, die heel een volk, door moed en braafheid groot,
aan de afkomst toedraagt van den held, die 't deed herbloeien.
Gij, wier aanminnigheid zijn boezem deed ontgloeien
in liefde, waar hij sinds geheel zijn lust in vond.
gij, treuren zonder end, waar 't al u heil verkondt!
We eerbiedigen, Mevrouw, de smart, die gij doet blijken.
maar 't zachte vrouwenhart pleegt eerder te bezwijken

voor ingebeeld gevaar en dreiging van het lot.
Zo smoor die bange vrees, wier foltering u 't genot
der kalme zielenrust voor licht eeuwig kan verstoren!
De vaderlijke kroon is uw gemaal beschoren.
en ras verrijst de zon, die u begroeten zal
als wettige Gravin van 't juichend Portugal!
O! laat geen knagende angst u zulk een hoop verbitteren!
De dag, door ons verbeid, zal onbeneveld schitteren.

MATHILDA.
Mijn Leonoor! helaas! hoe dikwerf heeft mijn hart
zich zelf de weekheid niet verweten van zijn smart?
Onwillig baadt mijn oog in tranen: zucht op zuchten
beklemmen mij de borst, als stond me een slag te duchten,
niet af te keren en verschrikkingvol. 'k Aanbid
de deugden van een Ga, die heel mijn ziel bezit!
De kroon, waarmee zijn hand mij eenmaal moet versieren,
is dierbaar aan mijn hart, maar waan de flonkervieren
der vorstendiadeem niet machtig om mijn wond
te helen! 't Is die min, die mij aan hem verbond,
wier zorgen dus mijn borst, en rusteloos, bezwaren.
Ach ieder ogenblik verdubbelt de gevaren,
waaraan mijn angstig oog Alfonsus bloot ziet staan!
Bedrieglijke tijd, wiens voorspoed mij den waan
van onverstoorbaar heil, zo onbedacht, deed kweken.
uw uitzicht is van mij voor eeuwig afgeweken!,
Mijn Leonoor, uw trouw herinnert zich dien tijd,
toen heel mijn aanzijn, aan de zoetste hoop gewijd,
niet vatbaar dan voor vreugd, geen kommer kon vermoeden
aan mijn Alfonsus zij. 't Noodlottig uur moest spoeden,
dat mij heel de ijselijkheid mijns noodlots opensloot.
Sinds drukt me een loden zorg ter neer: mijn oog verstoot
den slaap, geen troost, hoe lief, vermag mijn moed te sterken.
'k Doorzag met killen schrik wat heerszucht kan bewerken!
En waar ik de ogen wend, of waar ik toevlucht zoek,
't vertoont zich overal als of des hemels vloek
gereed staat op het hoofd van mijn gemaal te dalen!

LEONORA.
Wat laat ge dus, Mevrouw, uw sombere geesten dwalen
in 't uitzicht op een smart, die gij u zelve baart!
Waar is die donkere wolk, van jammeren bezwaard,
waar 't voorgevoelig hart een onweer uit kan spellen!
Laat af door ijdele zorg uw tedere jeugd te kwellen,
of leer mij wat de bron van zo veel angsten zij!

MATHILDA.
Een vreemdeling oefent hier Graaf Hendriks heerschappij,
en de erfgenaam van 't rijk, door goddeloze boosheid
verraderlijk verdrukt in doffe werkeloosheid,
ziet, in zijn toom geboeid, door die hem 't leven gaf
zijn heiligst recht vertreen op 't vaderlijke graf!
Alfonsus lijdt dien hoon, en ik, ik zou niet beven?

LEONORA.
O! dat deze schrikbare angst uw boezem mag begeven!
Hoe! daar heel Portugal den blijden dag verbeidt,
waarop de Trava zelf uw Gd ten troon geleidt,
gelukkig in den glans, die van zijn kruin zal stralen....

MATHILDA.
Onnozele! . doch ook ik moest eens zo argeloos dwalen!
gij kent de Trava en zijn echtgenote niet!
Zij willig afzien van het vorstelijk gebied?
Zijzelf, Hendriks kroost 's rijks erfgenaam verklaren,
of dulden dat het heerst waar zij eens meester waren?
'k Erken 't, de Trava's list en huichelend gelaat
ontveinst met de eigen kunst zijn heerszucht en zijn haat;
maar nooit gelukte 't hem Alfonsus te misleiden!
Wie meldt de ontwerpen al, steeds uitgedacht door beiden,
(Graaf Hendriks Weduwen den Voogd van Portugal!)
om hem en 't wettig huis te storten in zijn val?
Nauw had Don Hendriks dood de teugels dezer Staten
aan 't moederlijk bestier der rijksvoogdes gelaten,
tot eens mijn Ega zelf, met mannelijke kracht
zijn rechten oefenen mocht, of zij, terstond bedacht
haar kroost, haar eigen kroost van de oppermacht te weren,
en met geroofd gezag zijn volken te regeren,
deelt door een tweeden trouw de schendige voogdij.
een vreemden krijgsman mee, heerszuchtig, trots, als zij,
wiens listig staatsbeleid en oorlogsfaam haar sterken
in 't gruwelijk ontwerp, dat zij hier uit wil werken.
Sinds was Alfonsus steeds het voorwerp van haar haat,
de haat, o hemel! van een moeder! Men bestaat
in 't eerst den heldenmoed van 't jeugdig hart te stremmen,
en houdt hem, brandende de vuist om 't zwaard te klemmen,
in laffe rust geboeid, op dat hij dus het bloed
waaruit hij de oorsprong nam verloochenend, het gemoed
des dapperen Portugees zich zou afkerig maken,
en, diep vervallen, uit die sluimering nooit ontwaken.
En mogelijk waar die list, waarvan gij gruwt, gelukt,
had niet de braafste held hem aan ‘t verderf ontrukt;

Don Egas, steeds gereed zich voor zijn Vorst te wagen,
dorst met standvastigheid zich bij den Voogd beklagen,
dat grote Hendriks zoon dus vreemd bleef aan het staal,
en voert zijn kwekeling ten strijd, ten zegepraal!
Van daar is 't, zo mijn Ga een oorlogsroem mocht winnen,
wiens grootheid hier zijn naam vereren doet en minnen,
en bij den Saraceen nog siddering verspreidt.
En thans, daar heel het volk en de adel zich bereidt,
hem plechtig 't hoog gebied zijns vaders op te dragen,
thans poogt men steeds dien dag op 't kunstigst te vertragen,
en woelt aan alle kant om zich in de oppermacht
te staven; wat ik zie, is mij van hun verdacht!
Alfonsus middelerwijl, wiens fier en moedig harte
geweld en onrecht haat, verkwijnt als ik in smarte.
Aan 't welzijn van zijn volk, aan zijn geheiligd recht,
aan de eer zijns Vaders met geheel zijn ziel gehecht,
had hij sinds lang de smet, die op hem kleeft, gewroken,
werd niet zijn gramschap nog, hoe fel in 't bloed ontstoken,
weerhouden door den naam, dien zijn vervolgster voert.
En nu, mijn Leonoor, ('k zie u als mij, ontroerd!)
Is 't zwakheid, zo ik leve in zorgen, tranen, klachten?
Wie weet wat wrede slag mijn liefde staat te wachten?
Aan wat verschrikkelijk lot ons huis is blootgesteld?
De Staatzucht kent geen wet, waar 't overmeestering geldt!
Ja, mogelijk ('k ijs van 't woord, dat ik hier uit ga spreken!)
durft ze in Alfonsus bloed haar snode ontwerpen wreken!

LEONORA.
Wat siddering grijpt mij aan, op 't horen van deze taal
Ach! 'k deel thans in uw angst, Mevrouw. Doch uw Gemaal
schijnt met zijn trouwsten Vrind zijn schreden hier te richten;
licht dat uw treurigheid voor hun gesprek zal zwichten:
'k verwijder mij.

TWEEDE TONEEL.
DON ALFONSUS, DON EGAS, DONA MATHILDA.

MATHILDA.
Wel nu, mijn dierbare, brengt ge in 't end
vertroosting aan een hart, der vreugd sinds lang ontwend?
Of heeft uw Ega nog die somberheid te vrezen,
die op uw voorhoofd heerst! en meldt mij heel uw wezen
't verschrikkelijk besluit, dat in uw boezem broedt,
als onherroepelijk aan? O! schenk mijn teerheid moed!
Heb deernis met een angst, de plaag van beider leven,
waarvan mijn hart door u, of nimmer wordt ontheven!

ALFONSUS.
Geliefde, heeft die vrees, en mij en u onwaard,
zo diep geworteld in uw geest? Verbeelding baart
der liefde van een vrouw, die zo als gij kan minnen,
bezorgdheid zonder perk, door liefde te overwinnen.
Ja, dierbare, veel te lang regeert hier de overmoed
eens vreemdlings, die op de as, op de eer mijns Vaders ,voedt,
wiens lage heerszucht, op mijn rechten dol verbolgen,
mijn moeder eigen kroost leert haten en vervolgen!
Te lang zucht Portugal naar vorsten, harer waard,
en de Adel schaamt het zich het eerlijk oorlogzwaard
te voeren tot den dienst des dwingelands! Op heden
zal ik mijn recht en rang en afkomst, lang vertreden,
handhaven, en welhaast staat hij d' ontroofden staf,
met hoe veel kracht geklemd, den zoon van Hendrik af!

MATHILDA.
Hoe, is 't dan waarheid, is mijn onheil niet te keren?
Zo stelt de onzalige zucht voor grootheid en regeren
dus roekloos met uw bloed 't heil van uw gade bloot?
Ga, koop de diadeem voor een onedele dood!
Wat is mij, zonder u, haar glans, mijn rang, mijn leven?
Of zal de Trava thans haar nederig overgeven,
die jaren lang het doel van zijn verwoedheid was?
O! staak dit wreed besluit, 'k bezweer het u bij de as
diens Vaders, die ge op mij, op mij alleen gaat wreken!
Neen, hij verbiedt u niet te zwichten voor mijn smeken,
hij eist niet dat ge uw bloed dus zonder vrucht vergiet.

ALFONSUS.
Verg alles van mijn min, maar verg mijn oneer niet!

MATHILDA.
Uw oneer? Dierbare, neen! ik draag in vrouwelijke aderen
geen zo verbasterd bloed van oorlogshafte vaderen,
dat ik mijn echtgenoot lafhartig wensen kon!
Ja, riep u krijgsmansplicht ten oorlog, 'k overwon
met mannelijken moed al de angsten die ik lijde:
ik zou met eigen hand u wapenen ten strijde!
Maar hier, waar 't snoodst verraad om 't Grafelijk gebied
geen laagheid, geen geweld, geen gruwelen ontziet,
bestaat ge in blinden moed die wrede uit te dagen,
om in hun razernij het uiterste te wagen:
hun troon moet door uw dood met dubbele vastheid staan,
of hun gevloekte haat u met hen doen vergaan!
Of zou zijn deernis den zoon van Hendrik sparen?

Of mangelt het zijn woede aan vuige moordenaren,
wier laagheid met uw bloed zijn gunsten winnen mag?
Afgrijselijk verdriet! helaas! ik vloek den dag,
die me in het leven riep, om eindeloos in zuchten
te kwijnen, en voor 't lot van 't dierbaarste te duchten!

ALFONSUS.
Mathilde, een Hemel hoedt de broze menselijkheid!
Zijn liefderijke zorg baat meer dan ons beleid.
Vertrouw dien zo als ik. Ik heb mijn recht en leven
met onverwrikte hoop in Zijne hoe gegeven,
en sneve ik, 't is voor de eer van 't bloed, waaruit ik sproot!
Ik, Egas kweekling, ik, Mathilda’s echtgenoot,
ik zou om ijdele vrees de stem der plicht versmoren?
Of, was 't mij niet genoeg, voor de Oppermacht geboren,
hier, in mijn wettig erf, te leven, onderdaan,
onmachtig zelfs mijn volk in d' oorlog voor te gaan?
En echter 'k droeg dien hoon, en offerde aan een moeder
(gevoelloos voor mijn liefde en ieder dag verwoeder)
de drift, die zonder haar mijn hand gewapend had.
Neen, 't is te lang geduld, dat men uw eer vertrad,
mijn Vader! reeds te lang heeft mij uw schim verweten,
dat ik in laffe rust uw grootheid heb vergeten!
Uw arm heeft dezen grond den Saraceen ontroofd,
uw vuist de Gravenkroon gevestigd op uw hoofd!
en 'k laat een vreemdeling hier ongestoord regeren,
uw krijgsgenoten door zijn bitteren trots vernederen,
ik duld uw Portugal zijn gunstelingen ten buit,
of dat hij met den Moor een laffe vrede sluit',
(wiens duizenden uw arm zo dikwerf heeft verslagen)
om veiliger uw volk zijn ketens te doen dragen!
Neen, 'k eis nog op deze dag de erkenning van mijn recht,
en 't zij de kracht van 't zwaard er de uitkomst van beslecht,
het zij men door verraad mijn neerlaag wil verwerven,
ik zal voor 't minst niet meer als onderworpene sterven!
Of, gaat mijn drift te ver? is 't heerszucht, die mij spoort
wanneer mijn boezem nog in droefheid schier versmoort,
dat ik een vijandin moet temmen in een moeder?
Heb 'k nog haar niet voldaan? Spreek, edele Wapenbroeder
eens vaders, dien uw deugd te rug voert voor mijn hart,
is 't eindlijk lang genoeg, dat men mijn gramschap tart?

EGAS.
Graaf, sinds uw eerste jeugd vertrouwd werd aan mijn zorgen,
heeft nimmer u mijn mond de waarheid nog verborgen,
en 'k zou noch jongelingsdrift, noch heerszucht hier ontzien,

om u in zulk een tijd een trouwen raad te bien.
De nagedachtenis van uw doorluchten Vader,
en 't dierbaarste belang van Portugal te gade!
Vereisen dat uw hand de teugels klemmen van 't rijk,
en wetteloze macht voor uw gezag bezwijk'.
Gij hebt de plicht voldaan, verschuldigd aan een moeder:
thans ziet het rijk in u zijn Vorst en zijn Behoeder!
Verlos het van den dwang, dien 't van zijn voogden lijdt,
en toon 't door uw bestier uit wie ge ontsproten zijt!

MATHILDA.
Vereent zich 't al dan, om mijn droefheid te vermeerderen?
Gij ook, getrouwe held, zult dan den slag niet keren,
die me in mijn Gade dreigt?

EGAS.
Stel u gerust, Mevrouw;
de dag, die thans verrijst, is u geen dag van rouw:
zij is voor u en hem een bode van heil en glorie!

ALFONSUS.
Neen, dierbare, wanhoop niet, de hemel schenkt victorie,
waar Egas en het recht zich scharen aan mijn zij!

MATHILDA.
Zo sta zijn gunst uw moed en mijne zwakheid bij!

DERDE TONEEL.
DE VORIG EN, DON LORENZO D'AGANIL.

LORENZO.
Een afgezant, Mijn Heer, van de Oppervorst der Moren
vraagt toegang en gehoor.

ALFONSUS.
Van mij? 'k Heb nooit tevoren
den Saraceen gekend, dan met de hand aan 't zwaard.
'k Ontveins niet dat zijn komst mij hier verwondring baart.
Gelei hem herwaarts.
(Lorenzo vertrekt.)

(Tot Egas, die vertrekken wil.)
Blijf, mijn Egas, mijn vertrouwen
zal nooit uw vriendschap vreemd aan mijn belangen houwen.

MATHILDA.

Ik store uw onderhoud met de Afrikaner niet:
en voer uit uw gezicht mijn dodelijk verdriet.
(Zij vertrekt.)

VIERDE TONEEL.
DON ALFONSUS, DON EGAS, OMAR.

OMAR.
Opvolger van den held, wiens nagedachtenis we eren,
wier 't schitterendst voorbeeld leerde op mannen te regeren,
en die met heel dit rijk zijn roem uw erfdeel ziet,
als 't welzijn van zijn volk. De Moorse Koning biedt
u, schoon nog in 't bezit van 't Graafschap niet gehuldigd,
den broedergroet reeds aan, uw rang en deugd verschuldigd.
Mijn Koning, schoon heel 't land en de omgelegen zee
zijn krijgsmacht tuigen kan, bemint een eerbare vrede;
en zo reeds sedert lang uw beider onderzaten
in ongestoorde rust de alouden haat vergaten,
die vriendschap was zijn hart, uit achting voor uw kroon,
steeds onuitsprekelijk zoet. Moge, als Graaf Hendriks zoon
de teugels van 't gebied met eigen hand zal voeren,
geen wrevelig staatsgeschil die eendracht ooit beroeren

ALFONSUS.
Mijn Heer, voor dat de zee uw rijk van 't onze scheidt,
belove ik nooit een eind aan onze onenigheid.
Of heeft uw Oppervorst het heilig recht vergeten,
waarmee de Europeaan deze landstreek heeft bezeten,
tot waar hem de Oceaan zijn grens heeft aangeduid?
En, maakte zich uw volk ons vaderland ten buit,
wanneer 't met de overmacht van duizend duizendtallen
van de overkant der zee ons op het lijf kwam vallen?
Het lot des oorlogs heeft ons uit ons erf verjaagd;
de wapens in de hand wordt dit weer opgevraagd!
Neen, hij kent de inborst niet der fiere Portugezen,
die wanen mocht dat zij den last des oorlogs vrezen!
En eert uw Vorst in mij Graaf Hendriks erfgenaam,
hij verg' van mij geen daad,' die ik me als krijgsman schaam!

OMAR.
Mijn last strekt zo ver niet, om over 't recht te spreken,
dat tussen u en ons den oorlog kon ontsteken.
Een dringender belang voor u en uw geslacht
heeft mij in 's Konings naam, Graaf, hier voor u gebracht.
Als bondgenoot, als vriend, zond hij me in deze gewesten
om 't wankelend gebied in uwe macht te vesten.

Uw Vader (wel is waar) heeft heel zijn levenstijd
ten dienst der vijanden van onzen Staat gewijd:
maar weten we ons op 't veld met leeuwenkracht te weren,
wij kunnen ook de deugd in vijanden vereren,
beschermen, wreken zelfs, en bij den Saraceen
wordt schitterende oorlogsroem, in wie ook, aangebeden!
Sinds lang reeds zijn mijn Vorst de schandelijke lagen
bekend, waarmee verraad uw eerste jongelingsdagen
aan alle kant omgeeft. Men spaart noch list, noch bloed,
zo slechts uw ondergang een vloeibare heerslust boet!
Mijn Vorst vermag u thans gerede hulp te bieden.
Een vloot, die 't Noordelijkst deel van Spanje moet bespieden
kruist dicht nabij deze kust: verlangt ge in enen dag
u in 't bezit. te zien van 't Grafelijk gezag?
Ik wapen tot uw dienst die dappere vlotelingen,
dat ze onder mijn gelei in deze vesten dringen;
gij-zelf verklaart u Vorst, en zonder tegenstand,
vermeestert gij de stad, en met haar heel het land!
En wij, wij vergen niets voor deze dienst betoning,
dan dat gij Portugal in leen houdt van den Koning!

ALFONSUS.
o stoutheid zonder maat! Ik, leenman van uw Vorst?
ten loon van 't eerloos feit, dat gij mij voorslaan dorst
Ga, vlied naar 't schendig hof van die u heeft gezonden,
Om hem mijn antwoord neen! mijn woede te verkonden!
Zeg hem, dat ik mijn recht van geen verraders hou,
en dat, schoon anders niets mijn handen wapenen zou,
deze dag, deze dag-alleen, mijn haat zal doen ontgloeien,
om hem en heel zijn huis voor eeuwig uit te roeien!

OMAR.
Zo loont men 's Konings gunst met smaad

ALFONSUS.
Vertrek, Mijn Heer,
ik wil geen enkel woord van zulk een gruwel meer!

VIJFDE TONEEL.
DON ALFONSUS, DON EGAS.

EGAS.
Bedaar, en laat de zorg voor dierbaarder belangen
uw verontwaardiging, geliefde Vorst, vervangen!
Geen oogwenk dient verzuimd, waar list en Staatzucht waakt,
en hartstocht en verdriet voor 't groots ontwerp verzaakt!

ALFONSUS.
Neen, hoe mij 't lot vervolgt, getrouwste mijner vrinden,
vrees niet dat ge ooit mijn moed zult neergeslagen vinden!
Aan vorstenplicht gewijd, aan de eer van mijn geslacht,
schenkt, wat ik lijden mag, mijn boezem nieuwe kracht.
Kom, gaan we, 't hoog besluit is eindelijk genomen!
En moet der burgeren bloed in deze wallen stromen,
mijn hand is schuldeloos. Deze dag getuigt mijn val,
of voert Graaf Hendriks zoon ten troon van Portugal!

TWEEDE BEDRIJF.
'EERSTE TONEEL.

DE GRAAF DE TRAVA, DONA THERESIA, Spaanse en Portugese
Edellieden, met DON ALONZO GOMEZ aan het hoofd.

DE TRAVA.
Beschermers van den Staat, doorluchte rei van helden,
wier wijsheid in de vree, wier moed op de oorlogsvelden,
u 't voorbeeld heeft gemaakt van ridderlijke deugd!
ontvangt mijn welkomsgroet! Hoe is mijn hart verheugd,
voor 't heil van mijn gebied, mijn dapperste onderdanen,
den adel van dit rijk, den bloem der Castilianen,
rondom mijn troon geschaard, zo broederlijk vereend
te aanschouwen. Deze band heeft ons de kracht verleend
om met standvastigheid dit Graafschap, nauw geboren,
te hoeden voor 't geweld der ongetrouwe Moren:
en zo 't de rust der vree, na zoveel jaren strijd
met roem erlangen mocht, aan U is 't, dat men 't wijt!
Doch schoon zich 't al vereende, om dit gebied te sterken,
nog is de nijd in staat zijn onheil te bewerken.
Verheft ze als winnares d' afschuwelijken kop,
zo stort deze troon in puin, en richt zich nooit weer op!
Mijn vrienden, neen, mijn hart houdt aan uw trouwe zorgen
het droevig lot, dat hem bedreigt, niet meer verborgen.
't Is geen uitheems geweld, dat ons hier wapenen zal:
't verraad smeedt zijn ontwerp in 't hart van Portugal!
Ja, 't kroost van uw Gravin (ik gruw het uit te spreken,.
bereidt zich tegen haar het oorlogsvuur te ontsteken.
Alfonsus, groot door rang en mannelijken moed,
maar trots en woest van aart, en in zijn drift verwoed
naar de opperheerschappij, werd sinds zijn eerste dagen
omringd door vleierij, gevormd naar 't welbehagen
van staatslieden, onder schijn van trouw aan zijn geslacht,
op eigen grootheid slechts bij 's vorsten gunst bedacht.
Dus leerde men zijn hart van dolle driften blaken,

't belang van heel een rijk, zijn eigen bloed verzaken...
Zijn moeder en haar ga zijn 't voorwerp van zijn haat!
Het ogenblik is daar voor 't schaamteloos verraad,
waarop 't de Gravenkroon van onze kruin moet rukken,
om ze op het wufte hoofd eens jongelings te drukken!
O! zo 't ontwerp gelukt, rampzalig Portugal!
men voert u met geweld tot een' gewissen val.
Geen leidsman, opgevoed in staats- en krijgsgevaren,
zal meer uw wankelend rijk voor d' ondergang bewaren!
De prooi der driften van een onberaden vorst,
de prooi der gunstelingen, wier onverzadigbare dorst
naar grootheid, voor zijn macht uw welzijn zal vertreden!
ziet daar het heilzaam doel. der gruwelen, die zij smeden!
Het heilig vorstenrecht moet schandelijk versmaad,
Castielies dochter, die den pas herwonnen Staat
ten huwelijksgoed ontving van haar roemruchten Vader,
moet in haar wettig erf, gehoond, beroofd tegader,
op dat het, uitgeput, door wie 't beschermen moest,
in 't einde neerstort', door 't eigen zwaard verwoest,
waarvan 't Castielies Vorst gered heeft en gewroken.
Een enkel ogenblik, en 't twistvuur is ontstoken!
Getrouwen, gij alleen, kunt, wat ons dreigen mocht,
de rampen temmen, die gevloekte baatzucht wrocht.
Vertoont u een en trouw, in edele krijgsmanszeden,
en leidt den zwakken op, naar 't pad, door u betreden.
De zege volgt u! en een dubbele glans van eer
daalt op het achtbaar hoofd van 's lands bevrijders neer!

THERESIA.
Geen echte spruit van 't bloed der oude Portugezen,
geen Castiliaanse held kan ons vijandig wezen!
Ik ben gerust: 't is geen rechtschapen Edelman,
die in hen onschendbaar recht een vrouw verraden kan!

GOMEZ.
Gebieders van dit rijk, die 't enig kunt behouden!
o ja! ons brandend hart beantwoordt uw vertrouwen.
Gij zijt het, die ons steeds het edelst voorbeeld gaaft
in oorlogstijd en vree. Uw macht, uw wijsheid staaft
den adel en den rang, geboorte en deugd verschuldigd.
Sinds lang zijt gij voor ons in 't graaflijk recht gehuldigd.
Die hulde stave ons zwaard, en beev' wie 't onderstaat
te dingen naar uw kroon door wapens of verraad!

DE TRAVA.
'k Erken in deze taal mijn dierbare wapenbroeders,

steeds gloeiende voor recht, en rijks. en troonbehoeders.
Mijn baanders leiden u op 't pad van eer en roem:
en volgt ze uw dappere schaar, der Edellieden bloem,
ons zwaard of ons beleid zal 't oproervuur versmoren.
Wij, houden we ons gereed! Geen oogwenk zij verloren!
En barst de staatstorm uit, voorzien sinds zo veel tijd
zo voere ons de eerste maar ter raadzaal of ten strijd! Vaarwel!

(De Edellieden vertrekken. DE TRAVA vervolgt tegen D' AVILA, die bij hun uitgaan binnen getreden is.)

Gij, d'Avila, gelei Don Egas binnen!
(d' Avila vertrekt.)

Welaan! het uur is daar, de kampstrijd gaat beginnen!
Ik wacht u, trotse slaaf van een onwaardig Vorst!
En wat zich tegen mij uw haat vermeten dorst,
om in Alfonsus naam mijn Staten te regeren,
gij zult op hem en u mijn wraak zien triomferen!

TWEEDE TONEEL.
DE GRAAF DE TRAVA, DONA THERESIA, DON EGAS.

DE TRAVA. (met bitterheid)
Wat onverwacht geval voert hier Don Egas schreden?
Het Graaflijk hof sinds lang heeft geen aantrekkelijkheden
voor u, wiens gans bestaan aan wichtiger belangen '
gewijd is, dan 't genot der hoven op te vangen!
Spreek, wat bedoelt uw komst?

EGAS.
Het welzijn van ons land,
de wil eens meesters, aan dat welzijn nauw verwant,
vereisen 't onderhoud, Graaf, dat ik u deed vragen!
Ik kom, om u mijn last op 't spoedigst voor te dragen.
Het edel kroost des helds, wiens schitterende oorlogskracht,
de vrijheid in dit rijk, de kroon in zijn geslacht
gevestigd heeft, wenst thans, dat rijper jeugd zijn handen
in staat stelt zelf de staf te voeren dezer landen,
een einde aan alle macht, die hier nog heersen mag.
Heel Portugal, als hij, verwacht met drift den dag
waarop de rijksvoogdij, wier zorgen zo veel jaren
Graaf Hendriks Weduwe en haar Echtgenoot bezwaren,
zal keren in den schoot van de opperheerschappij!

THERESIA.

Hoe, wat vermeet men zich? Alfonsus vergt van mij
dat ik met eigen voet mijn rechten zal vertreden,
mijn Ega. zal verraden? De troon, dien wij bekleden,
was Hendriks eigendom, is thans dat van zijn zoon,
als of mijn vaders wil de Grafelijke kroon,
mijn bruidsschat, onbepaald, aan vreemden had geschonken!
Ontaarde! heeft haar glans u dus in 't oog geblonken,
om ze aan een moeders hoofd te ontweldigen? Welaan!
wat mart ge nog, mijn zoon, de hand aan 't zwaard te slaan,
om met mijn bloed bespat uzelf ten troon te heffen?
Kom, eer nog moet uw wraak mij met de mijnen treffen,
eer moet die troon vergaan, en eerder heel dit rijk,
dan dat Theresia gewillig voor u wijk'!

EGAS.
Hoe! heeft dan niet, Mevrouw, Don Hendrik deze Staten
aan de Oppermacht zijns zoons, aan uw voogdij gelaten?
En hebt ge u zelve niet tot Rijksvoogdes verklaard?

DE TRAVA.
Rampzalige uitvlucht, en zo stout een aanslag waard!
Spreek! wat vermocht een vrouw, van vijanden omgeven,
verbitterd op haar rang, haar afkomst en haar leven?
Zij zag van 't troonrecht af voor een geliefde zoon,
en vestte op hem haar hoop! Zijn haat, zie daar haar loon!
Zie daar den invloed van verachtelijke vrinden!
Sinds deed een tweede trouw haar een beschermer vinden
in 'd' Ega, dien zij koos. Gij ziet haar thans in staat
haar recht te wreken, en te straffen, wie 't versmaadt!
Niet dat haar moederliefde uw kweekling wil verstoten,
ofschoon zijn boezem zich voor haar heeft toegesloten!
Ikzelf, zo dier verknocht aan Don Alfonsus bloed,
heb mee met heel mijn hart de vaste hoop gevoed,
dat hij in 't rijksbezit ons eenmaal zal vervangen.
Maar neen! men eist veel meer: zijn tomeloos verlangen
wacht niet dat onze dood neem 't Graafschap schenken zal.
De drift der jongelingschap moet over Portugal,
moet over 't lot van hem, die haar met roem regeerde,
van hem, om wiens ontzag de nabuur haar vereerde,
beslissen, en zijn wil reeds heden uitgevoerd!
Deze wankelende Staat, door helse twist beroerd,
haar Ridderen verkeerd in, woeste muitelingen,
om 't al naar willekeur van hun belang te dwingen!
Zie daar het edel werk van hem, wiens vroege jeugd
de rijkskroon heeft verdiend door weergaloze deugd!

EGAS.
Mijn Heer, heel Portugal kan tuigen; wie van beiden
de jammeren oorzaak gaf, die zich voor haar bereiden,
indien men door het staal de kroon herwinnen moet!
't Kan tuigen wie van bei. de banden van het bloed
miskend heeft en vertrapt, en of Alfonsus daden
ontelbare heerszucht of rechtaarde deugd verraden!
Maar waartoe een verwijt, zo ongegrond, weerlegd?
Zijn deugd beslist hier niets! 't Is zijn geheiligd recht,
dat 'k opeis uit zijn naam. Nog blijft dat recht geschonden?
Ik breng uw antwoord weer aan die mij heeft gezonden!
Gij ziet mij thans niet meer Alfonsus afgezant:
'k verkondig hier den wil der Ridderschap van 't land.
Aan Hendrik en zijn huis heeft ze eens haar trouw gezworen,
zij doet dien eed gestand aan 't kroost, uit hem geboren,
en van deze dag af aan erkent zij geen voogdij,
noch in heel Portugal een andere macht, dan hij!
Zij zal zich om zijn troon als om zijn lijf vergaren,
en wijden d' eigen arm, die Hendriks krijgsgevaren
gedeeld heeft, aan den dienst van zijn doorluchten zoon!

THERESIA.
o hemel! tot hoe lang duld ik zo fel een hoon!
Ga, hoofd en afgezant van vuige muitelingen,
die zelve naar de macht van hun gebieders dingen!
Ga, doe hun uit mijn naam hun ware plicht verstaan!
Don Hendrik heeft hun eed van trouwheid, hem gedaan,
alleen als Ega van Theresia ontvangen!
Die eed behoudt haar kracht voor hen die hem vervangen
in d' echt, die ons verbond, als in mijn rijksgebied.

EGAS.
Toen de overwonnen Moor deze streken sidderend liet,

Mevrouw, ontving de deugd des winnaars, van uw Vader
het vrijgevochten land en uwe hand tegader!
maar nimmer had zijn wil (verschoon mijn vrije taal!)
zijn gift onttrokken aan het kroost van uw Gemaal,
noch had hij toegestaan, dat willekeur van vrouwen,
aan Hendriks erfgenaam het Graafschap zou onthouden,
om 't op te geven aan eens vreemdelings heerschappij!

DE TRAVA.
Vermetel onderdaan! Hoe! wat verwijt ge mij?
Zo zag Don Hendrik dan het daglicht in deze oorden?
En nauwer band verbond hem Portugal, wie 't Noorden

ter wering van den Moor, naar Spanje’s Vorsten zond,
aan grond en zeden vreemd?

EGAS.
Zijn bloed vloeide op deze grond!
Zijn degen deed den naam der edele Portugezen
in 't overzeese rijk der Saracenen vrezen!
Zijn hand sloot nooit met hen een schandelijk verdrag!
Beschermheer van zijn volk, voor d' adel vol ontzag,
verried hij hun belang aan geen uitheemse Groten.
Zie daar wat hem ons hart voor eeuwig heeft ontsloten!
Zie daar zijn rechten op de Portugese kroon,
verschuldigd door zijn dood aan zijn heldhaften zoon!

DE TRAVA.
Genoeg! 't Is reeds te lang, dat gij 't ontzag dorst krenken,
dat u mijn rang beveelt! Gij moest voor 't. minst bedenken,
dat ik nog meester ben, en dat mijn gramschap u,
mijn onderdaan, nog kan noodlottig zijn! En nu
't is noodloos dit gesprek hier verder te verlengen.
Gij hebt mijn wil verstaan. Gij kunt dien overbrengen.

EGAS.
Ik ga, maar keer terug voor 't uur van middernacht,
aan 't hoofd der Ridderschap, die slechts uw antwoord wacht,
om vreedzaam haren Graaf de kroon op 't hoofd te drukken,
of 't wraakzwaard uit de schee voor Vorst en eer te rukken!

DERDE TONEEL.
DE GRAAF DE TRAVA, DONA THERESIA,
vervolgens D'AVILA.

THERESIA.
o wanhoop! 'k zal den smaad van zo veel overmoed
dan dulden, en mijn hand niet in des trotsaards bloed
een muiter straffen, steeds het voorwerp van mijn woede,
die in het hart mijns zoons zijn vloekbare heerszucht voedde!
Zijn dood, zijn dood-alleen, herstelt mijn lijdende eer!
Ach! drukte ons dus de keer van 't trouwloos noodlot neer,
dat, waar zo wreed een hoon mijn Boezem doet ontgloeien,
onze eigen veiligheid den felsten haat moet boeien?

DE TRAVA.
Volharden wij, Mevrouw, bij 't dringen van den nood!
Het uur der wraak genaakt, of 't uur van onze dood

D'AVILA. (binnen tredende)
Heer Graaf, men vraagt gehoor

DE TRAVA.
‘T is de Afgezant der Moren. Gelei hem binnen!

(d’Avila vertrekt: hij vervolgt.)
Welk een lot werd ons beschoren!
De Saraceense hulp ter wering van 't gevaar!
o foltering voor een hart als 't mijn'!

VIERDE TONEEL.
DE GRAAF DE TRAVA, DONA THERESIA, OMAR.

OMAR.
Het uur is daar,
heer Graaf, 't ontwerp door u tot heden afgeslagen,
kan thans geen uitstel meer, geen aarzeling verdragen!
Besluit, en op uw wenk is 't al gereed! De vloot,
wier bijstand u mijn Vorst, ten pand van vriendschap bood,
is eindelijk (dank zij ‘t lot!) gevorderd tot uw kusten.
't Is thans het ogenblik de manschap uit te rusten.
Daar, waar zich Aves vloed met d' Oceaan vermengt,
daar moet de dappere stoet, die u de zege brengt,
zich scheiden van de vloot, en varen met hun boten
de stroom op. Laat geen zorg dan meer die hulp verstoten!
De dag, die morgen rijst, berokkent ligt uw val.
Gebruik de gunst van 't lot, en zij brengt Portugal
voor eeuwig in uw macht! Verschoon dit dringend pogen:
gij hebt, als ik, de ramp die u bedreigt voor ogen!
Reeds woelt het wufte volk, reeds mompelt het den naam
uws mededingers, roemt zijn deugd en oorlogsfaam!
't Draagt alles blijk van 't vuur, dat eindlijk uit moet breken!
Nog kunt gij 't smoren, nog regeren, nog u wreken,
en ge aarzelt?

THERESIA.
't Volk, Mijn Heer, wiens muiterij gij vreest,
is aan zijn wettig Heer steeds nauw verknocht geweest.
Het liet zich mogelijk thans door listiger verblinden
Een wenk (vertrouw het vrij) doet het zijn plicht hervinden.
En 't oog der vorsten ziet in zulke onrustigheden,
geen woede van een volk, met hun gebied ontevreden.

OMAR
Welnu, zal dit gewoel van zelven weer bedaren

en spelt het in uw oog geen groter staatsgevaren;
zo houd ik langer niet op onzen bijstand aan, en.....

DE TRAVA.
'k Deed u nog, Mijn Heer, ons antwoord niet verstaan!
Ja, dikwerf weigerde ik uw hulp, mij aangeboden!
Dus eiste 't vorstenplicht! Thans dat de macht der
een eerbiedwaardig volk in gruwbare rampen tracht
te storten, en het al een stouten aanslag wacht,
thans kan het, schoon ons hart onvatbaar is voor vrezen,
tot redding van dit volk wellicht noodzaaklijk wezen,
tot steun van dezen troon geen middelen meer te ontzien.
De heusheid van uw Vorst liet mij zijn bijstand bien!
Mijn vriendschap deelde steeds met vuur in zijn belangen!
Ik zal van weerszij dit blijk van trouw ontvangen,
ter staving van mijn recht, maar meer nog, om als Vorst,
het bloed te sparen, waar de muiteling naar dorst.

OMAR.
Welaan, ik vlieg, Mijn Heer, om d' uitslag te bezorgen,.
de nacht geleidt ons op de golven, en op morgen
is Portugal aan u, en' Guimaraens in vree!
'k Vertrek nog in dit uur naar de oevers van de zee,
die onze schepen voert

DE TRAVA.
Vertoef, en wil niet vrezen,
dat rijper overleg ons zal noodlottig wezen!
Daar waar een enkele stap het lot van heel een Staat
beslist, daar dient geen drift gehoord, maar wijze raad!
Ik draal niet ons besluit mijn Edelen te openbaren;.
'k stel hun zijn doelwit voor, zijn omvang, zijn gevaren,
de plicht hun opgeleid. Gij, Omar, volg mijn schreden;
en ons vooruitzicht moet, om alle onzekerheden,
gevaarlijk, doodlijk voor de hoop op 't zegepralen,
te keren, heel den loop van ons ontwerp bepalen.

(Tot Theresia)
Gij ziet mij weer, Mevrouw, na d' afloop van den Raad.

OMAR (ter zijde, in liet heengaan)
Ik volg in zegepraal den wreker van mijn smaad!

VIJFDE TONEEL.

DONA THERESIA (alleen).

Op morgen valt de trots van muitende onderdanen,
en alles kromt zich voor de Castiliaanse vanen!
Op morgen triomfeert Theresia! Het bloed
zal vloeien tot een zoen van haar getergd gemoed!
Mijn oog getuigt den dood van hatelijke verraders!
en niemand zal mijn troon meer dan met siddering naderen!
Uw dorst naar wraak wordt haast gelest! Wat eist ge meer,
mijn hart? Wat pijniging slaat al die vreugde neer?
Gerechte hemel! kan het waarheid zijn? Geweten!
heeft zo veel poging nog me uw stem niet doen vergeten?
Neen, zo veel gruwelen duldt uw strengheid niet. Die troon,
dat voorwerp van mijn drift, ontweldigd aan een zoon!
Zijn bloed wellicht gestort, om 't misdrijf te versterken!
Geen banden ooit ontzien, om zijn verderf te werken!
Mijn boezem ijst! 'k verfoei die kroon, zo duur gekocht,
mijzelf en 't huwelijk, dat me aan een Gd verknocht,
verhard nog meer dan ik in heerszuchtige ijselijkheden.
Wat aangevangen in mijn angsten? Afgetreden
van 't onheil vol gebied, de bron van al ons kwaad?
Het gruwzaam moordzwaard, dat mijn zoon te wachten staat.
geweerd? Kom, vliegen wij.... Wat doe ik, onberaden?
Ik ga op 't hachelijkst uur mijn echtgenoot verraden!
o denkbeeld, vreeslijker dan alles wat ik lij!
Ik ban en hem en mij van de opperheerschappij,
om van mijn eigen kroost in 't eind gena te smeken,
neen, van zijn gunstelingen, wier trotsheid ik ging wreken!
o zwakheid, die me onteert! Neen, gij verwint mij niet!
Of is 't een gruwel voor den schijnglans van 't gebied,
de banden der natuur in dolle drift te schenden?
Zo zwicht' mijn zoon, ten spijt van zijn verwoede benden.
'k Verhard mij zo als hij, en mijn gewetenssmart,
zal, ja, een foltering zijn voor 't weke moederhart!
Maar toonde ik nimmer vrees in krijgs- en staatsgevaren.
die foltering kan mee mijn hart geen angsten baren!
'k Kan moedig dragen, wat een toornig lot gebiedt,
maar wijken van mijn recht, maar buigen, kan ik niet!

DERDE BEDRIJF.

EERSTE TONEEL.
DE GRAAF DE TRAVA, DONA THERESIA.

DE TRAVA.
't Wacht alles slechts een wenk, om ons ter hulp te spoeden!
Geen voorzorg werd verzuimd om ons ontwerp te hoeden;
de raad der Edellieden heeft d' aanslag goedgekeurd,

die enig redden kan; ofschoon hun fierheid treurt,
den vaak verwonnen Moor den zegepraal te danken.
Hoe 't zij, hun beider trouw slaat nimmer aan het wankelen.
En inborst en belang verbindt den Castiliaan;
en Omar, onze zaak met geestdrift toegedaan,
wacht slechts op mijn bevel, om daadlijk. te vertrekken.

THERESIA.
Hoe! waartoe dit vertrek nog langer uit te rekken,
waar 't dringendste gevaar met ieder ogenblik
vermeerdert?

DE TRAVA.
Verban, Mevrouw, een ongegronden schrik!
De zorg van uw Gemaal heeft geen belang vergeten!
Men zal zich tegen ons op heden niets vermeten;
en Omar’s toeven stremt geen ogenblik den loop
van rijpdoordacht ontwerp, het standpunt onzer hoop.
Hij heeft in aller ijl een slaaf vooruit gezonden,
die heel ons staatsbesluit den vlootvoogd zal verkonden;
en Omar’s aankomst vindt den vloteling bereid.
Maar voor hij naar de stad zijn vreemde benden leidt,
is 't nodig nog een stap voor haar behoud te wagen!
Mislukt die, 'k zal hun komst geen ogenblik vertragen.
Neen, vleien wij ons niet! dat volk, zo fier van aart,
zal nimmermeer een vorst, wiens kroon het Moorse zwaard
verdedigde, zijn trouw, zijn liefde en eerbied schenken;
en 't diep gevoel van eer, dat het bezielt, te krenken,
is de ondergang wellicht van wie het durft bestaan.
Zo pogen we 't gevaar der vreemde hulp te ontgaan,
indien 't nog mogelijk is! Ik heb uw zoon ontboden,
Mevrouw, ik ken zijn hart, ontaard op 't spoor van snoden,
door heerszucht weggesleept, door jongelingsdrift verblind,
maar dat de heilige band, die u aan hem verbindt,
nog niet verbroken heeft! 't Waar mogelijk dat uw klachten
't nog twijfelend gemoed tot onderwerping brachten.
Een traan, een enkel woord, dat in zijn boezem daal',
is machtiger op hem, dan al de kracht van 't staal.
Maar wee hem, zo hij nog hardnekkig durft wederstreven!
Zijn vonnis is geveld! Wij geven bloed en leven,
met de eer, het heil, 't bestaan van dit weerspannig rijk,
op dat zijn hoogmoed met zijn ademtocht bezwijk'!

THERESIA.
Wat eist ge van uw Ga? dat zij zich zal vernederen,
om met een dubbele schand beladen weer te keren?

Geen tranen werken meer op zijn verhit gemoed.
Of zo er zulk een kracht in de inspraak ligt van 't bloed,
kunt gij die zwakheid dan niet van een moeder wachten?

DE TRAVA.
Hoe! Travaas gemalin mistrouwt dit uur haar krachten,
wanneer zich 't dierbaar doel van jaren zorg beslist!
Hier dient geweld gespaard, noch heimelijke list Men komt; 'k laat u alleen, Mevrouw! Wil slechts bedenken,
dat gij ons op dit uur de zegepraal kunt schenken!

THERESIA (tot de Trava, die vertrekt)
Ik zal u waardig zijn. Herinnering aan mijn hoon,
sluit gij mijn boezem toe voor een ontaarde zoon!

TWEEDE TONEEL.
DONA THERESIA, DON ALFONSUS.

ALFONSUS (ter zijde, bij het inkomen)
Hoe is mijn ziel ontroerd, bij 't naderen van deze oorden!
Gij, hemel, die mij kent, verteder voor mijn woorden
het moederlijke hart, dat steeds mij van zich stiet,
en eindig op dit uur mijn folterend verdriet!
(tot Theresia.)
Men heeft me uit uwen naam ontboden, en ik snelde,
Mevrouw, op uw gebod, waar ik me een heil uit spelde,
onschatbaar voor mijn hart....

THERESIA.
Mijn Heer, een afgezant
van muitelingen, aan den roem van 't vaderland
vijandig, dorst zich hier aan ons gezicht vertonen,
om plechtig uit hun naam zijn wettig Heer te honen,
en eisen op uw last zijn afstand van 't gebied.
Is 't laster, of zijt gij 't, die dus den staat verried?
'k Eis voor de laatste maal de rechten van een moeder;
spreek, heeft die woeste drift, van dag tot dag verwoeder,
u eindlijk dan vervoerd, om aan het muiters hoofd
te pronken met een kroon, aan onze kruin ontroofd?
om wars van matigheid u tot geweld te wenden,
en in eens moeders recht dat van den Staat te schenden?

ALFONSUS.
De leidsman van mijn jeugd, mijns vaders krijgsgenoot,
(geen muiteling, Mevrouw, van schaamte en deugd ontbloot,)
kwam hier om 't Graaflijk recht zijns kwekelings op te vragen.

Maar ach! 't is de eigen haat, die sinds mijn eerste dagen
een hart gepijnigd heeft, geheiligd aan zijn bloed,
die (ik doorzie 't te wel) nog in uw boezem woedt.
o moet die wrede straf mij eeuwig dan vervolgen?
Blijft uw misleid gemoed steeds op een zoon verbolgen?
En is (o ijselijkheid) verzaking van mijn plicht
het enig liefdeblijk, waarvoor uw gramschap zwicht?

THERESIA.
Ontaarde, durft gij nog van kinderlijke liefde
gewagen, die zo fel een moeders boezem griefde?
Durft gij gewagen van verplichting, eer of deugd;
wiens dwaze drift naar macht reeds sinds uw vroegste jeugd
een eeuwige oorlog zwoer, aan die haar tegenstonden?
Helaas! heeft ooit het bloed uw hart aan mij verbonden?
Uw kindsheid, mij reeds vreemd, wees na uws vaders dood,
de troost, de teerheid af, die u een moeder bood.
Een stoute hoveling dorst mij uw liefde ontroven,
dorst u de Gravenkroon van Portugal beloven,
ten koste van mijn eer, ten koste van mijn bloed!
Wanhopig, diep gewond in 't vorstelijk gemoed,
wierp zich mijn weerloosheid in Graaf de Travaas armen,
om door deze tweeden echt mijn rechten te beschermen.
Sinds dien tijd groeide uw haat; 'k zag van rondom mijn troon
van vijanden bedreigd, en aan hun hoofd mijn ,zoon!
Ge ontveinst het doel niet meer, dat gij u voor dorst stellen
de wapens in de vuist ons beiden neer te vellen,
en grijpen met een hand, nog van dien moord bebloed,
de teugels van een rijk, verdiend door muitermoed!
Zo ver werd gij verleid door een gevloekt verrader,
door lage vleierij en door uw drift tegader!

ALFONSUS
Wat hoor ik? kan het zijn? en is 't uw hart, Mevrouw,
dat zo veel misdaan op mij laadt, dat Egas trouw
miskent, en ons de ramp der droeve onenigheden,
waarvan ons beider ziel zo gruwzaam heeft geleden,
verwijt? o hemel! Ik, een moeders liefde en recht
versmaden? Ik, den glans aan de oppermacht gehecht,
door onrecht en geweld, door moedermoord ontwijden?
Helaas! moet ik u nog herinneren aan die tijden,
toen de onschuld van mijn jeugd vergeefs uw teerheid zocht,
verzwolgen in 't gevoel, dat Staatzucht in u wrocht?
Neen, nimmer heeft mijn hart die zaligheid genoten,
neen, nimmer zaagt ge in mij het kroost uit u gesproten,
maar steeds den erfgenaam van Hendriks rijksgebied!

Gij zijt het die mij haat, gij, die mij steeds verstiet.
Gij wilt 'den Castiliaan mijn wettig erfdeel schenken,
gij, de eer van Portugal, die van mijn afkomst krenken,
en dringen haar en mij een vreemden meester op.
Hoe lang verdroeg ik niet! Thans rijst uw woede in top,
nu alles van mij vergt, dat ik mijn macht zal tonen!
Geen wraakzucht wapent mij. Men poogde mij te honen,
te dompelen in een rust, verachtlijk in een Vorst.
'k Vergeef met heel mijn ziel, wie mij vernederen dorst!
Maar de eer mijns vaders, neen! laat ik niet ongewroken;
en moet een oorlogsvlam, zo gruwzaam, hier ontstoken,
ik strijd voor 't recht mijns volks, voor 't recht op een gebied,
wier hoede hij aan 't zwaard van zijn Alfonsus liet!
Neen, liever met den haat van heel een aard beladen,
dan zijn geheiligde as lafhartig te verraden!
Sinds lang, wanneer de nacht reeds heldert aan de kim,
verheft zich aan mijn oog zijn eerbiedwaarde schim,
en wijst met de eigen hand, wier kracht in vroeger dagen,
uws vaders vijanden zo dikwerf heeft verslagen,
naar de erekroon, die hem siert, de Gravendiadeem;
en 't bleek gelaat vertoont een akelige zweem
van droefheid, dat men hem zo schielijk kon vergeten!
En nu wat misdaan ook uw drift mij heeft verweten,
verg alles van een zoon, die om uw weermin smeekt,
beroof hem hier van 't licht, zo dit uw gramschap wreekt;
maar o! weerstreef hem niet in 't volgen van. zijn plichten!

THERKSIA (ontroerd)
En moet mijn fierheid dan voor uwen invloed zwichten?
En bleef ik meer dan gij mijn rang, mijn afkomst waard,
zo 'k afzag van den troon, als voor geweld vervaard?

ALFONSUS.
Geen edelmoedigheid zal u bij 't volk vernederen.
't Zal u als moeder, meer dan als Vorstin, vereren.
Verstomp in hunne hand het staal, en dat mijn jeugd
de scepter van dit rijk ontvange van uw deugd!

THERESIA (ter zijde, met ontroering)
Wat vreemd en teer gevoel wordt meester van mijn zinnen?
o hemel! zou zijn taal mijn heerszucht zelf verwinnen,
en bracht dit ogenblik mij 't hart van moeder weer?

ALFONSUS.
Men komt...
THERESIA.

Mijn echtgenoot? Gij zijt gered, mijn eer!

DERDE TONEEL.
DE VORIGEN, DE GRAAF DE TRAVA.

DE TRAVA.
Gij zegeviert, Mijn Heer! 't volk heeft zijn plicht vergeten!
De stad weergalmt alom van woedende oproerkreten.
Men roemt uw naam als Vorst, als vader van het rijk,
als wreker van zijn recht en hoont en vloekt, ten blijk
der onverwrikbare trouw u in die drift gezworen,
uw moeder en haar ga. 't Is al voor hen verloren.
De kroon, met zo veel glans door hen gevoerd, valt af.
Een zegeteken nog ontbreekt uw roem, hun graf!
De zwaarden zijn gewet, en niets meer zal ontbreken,
om 't lang versmoord verdriet nog in dit uur te wreken.
Men spare ons leven niet! Ik wacht' van Hendriks zoon
geen weldaad, dan een dood, gewenst na zo veel hoon!
Ondankbren, die nu juicht, als van een dwang ontslagen,
voor uw onbuigbaren trots onterend, niet te dragen!
Pas uit uw nietigheid herboren, hebt ge 't mij
te danken, en 't ontzag van mijne heerschappij,
wier roem aan uwen naam zijn luister mocht verlenen
zo gij niet nogmaals kruipt in 't juk der Saracenen.
Zo zij, na zo veel dienst, uw laffe haat mijn deel!
't Is aan uw eigen hand, dat ik mijn wraak beveel!
Wat eerbied wachtte ik nog voor weldaden, rang of plichten?
Voor heerszucht en verraad moet thans het alles zwichten

ALFONSUS.
'k Erken in deze taal den dwingland van deze Staat,
die de as, het kroost, den roem van haar bevrijder haat!
Men poog' haar grootheid en zijn deugden te vernederen!
'K Verwaardig mij hier niet die poging af te weren!

(Tot Theresia)
Maar gij, o! geef gehoor aan de inspraak der natuur!
Mevrouw, uw heil en 't mijn hangt in dit plechtig uur
aan u, aan u-alleen! Spreek, mag uw zoon nog hopen?
Of moet-hij de eer zijns stams met uwen haat bekopen!

THERESIA.
Hoe: ik, ik zou ten loon van 't hemeltergendst woeden,
van 't recht, dat ik bezit, gewillig afstand doen?
Alfonsus kan van mij die lafheid niet verwachten!
Zijn voorbeeld leerde mij geen banden heilig te achten,

geen weerstand van het hart te ontzien, waar 't heersen geldt!
Gij ziet mij onbeschroomd te zwichten voor geweld,
waar met mijn kroost en volk verraders samenspannen,
om mij van dezen troon, mijn erfgoed, te verbannen!
Maar heeft de hemel 't dus besloten, dat ik valle,
ik zweer 't, dat mijn mond n nooit erkennen zal.
Hier eindigt uwe macht! Laat thans uw grootheid vrezen,
dat hem een moeders toom licht kan noodlottig wezen!
Ook ik, ik buig niet! en zij dit de eerste straf,
die neerdale op 't bezit van een geroofde staf!

ALFONSUS.
o hemel! is 't genoeg voor plicht en eer geleden?
Mijn volk, mijn vaders eer moet schandelijk vertreden,
om de ijselijke vloek, die mij bedreigt, te ontgaan.
Welaan, hij kneuze mijn hoofd! ik heb mijn plicht voldaan!

DE TRAVA.
Voor wie zich zeker ziet de zege te behalen,
is ‘t licht met schijn van deugd en tederheid te pralen!
Geloof niet dat die schijn de Travaas oog verblindt!
Heerszuchtig, door een drift, steeds opgewekt, ontzind,
scheen mij, 't is waar, uw hart nog voor een moeder open,
en deed mij voor haar liefde een beter uitkomst hopen.
'k Bedroog mij, en deze dag vernietigde mijn waan.
Uw snode dorst naar macht, schoon 't alles moest vergaan,
is in dit onderhoud op 't duidelijkst gebleken!
Ik heb genoeg gehoord 't is tijd hier af te breken!
Gij komt thans tegen ons 't geweld verzamelen gaan.
Uw Ridderschap zal dra ons laatst besluit verstaan!

ALFONSUS.
Geveinsde, 't is dit oord, te lang door u ontheiligd,
dat u nog voor de straf die lastertaal beveiligt!
De val, bestemd aan' uw gevloekte dwingelandij,
is foltering genoeg voor snoodaards, zo als gij!

VIERDE TONEEL.
DE GRAAF DE TRAVA, DONA THERESIA

THERESIA.
Ga, trotse, gij kunt thans uw helse heerslust boeten!
Uw moeder, uw vorstin ziet ge eindlijk aan uw voeten
Geniet met heel uw ziel die lang gewachte wraak,
voor dat het dreigend uur van uw verderf genaak'!
Gij zijt mijn zoon niet meer, en niets kan mij beletten,

wat bloed het kosten mag, 't zwaard tot uw val te wetten!

DE TRAVA.
Mijn boezem is, als de uwe, in fellen toom ontgloeid!
De drift, die mij bezielt, kent niets meer dat haar boeit!
Neen! 'k draal niet! alles moet ter wraak, ter redding spoeden'
Men wil 't: welaan! de krijg zal op deze vesten woeden.
Oproerigen! 'k ontzie uw haat, uw onheil niet!
Vervloekt mijn zegepraal, mijn wetteloos gebied!
ik zal, dien vloek ten spijt, uw opperheerser wezen,
en met de hand aan 't staal die heerschappij doen vrezen!
Mijn troon viel door verraad: door list en krijgsgeweld
ziet gij hem morgen weer met nieuwe kracht hersteld!
In 't antwoord heden nog door de Edelen bedongen
doen we afstand van de kroon, als door hun wil gedwongen!
terwijl hun straf genaakt in schaduw van den nacht!
Maar 'k ga! de Saraceen, die mijn bevelen wacht,
moet zonder meer verwijl zich spoeden naar de kusten!
Beef, jongeling, nog deze nacht kunt ge als verwinnaar rusten!
Gij kunt mijn oppermacht nog zo lang slechts ontgaan:
de dag, die morgen rijst, ziet u mijn onderdaan!

VIERDE BEDRIJF.
EERSTE TONEEL.

DON EGAS, Portugese Edellieden

EGAS.
Doorluchte Riddrenrei, gewoon aan 't zegepralen!
Wat treffender triomf kon ooit uw deugd behalen
dan die, waarvan deze dag den eersten glans begroet?
De zoon des oorlogshelds, zo heilig aan uw moed,
die op zijn vaders spoor en 't uw, met de eigen vanen
zijn krijgers steeds het spoor der glorie wist te banen,
die in het prilst der jeugd reeds de ongunst ondervond
van 't noodlot, en zo groots 't langdurig leed doorstond,
wiens deugd de diadeem hem door zijn rang verschuldigd
verdiende, wordt in 't einde als wettig Graaf gehuldigd!
De dwingelandij, die hier den kop verheffen dorst,
vernedert zich voor een wenk van d' Adel en den Vorst,
en wie hen honen dorst, zal hier geen wet meer geven!
Ja, edelmoedig volk gij zijt van 't juk ontheven
der vreemden 't Is het kroost, gekoesterd in uw schoot,
van die u redding bracht in de ijselijkste nood,
die van een nieuwen dwang u weder mocht bevrijden.
Heil, driemaal heil den dag, die 't eind ziet van uw lijden!

Herbloei, mijn Portugal! en doe den Saraceen,
die zich nog veilig acht door onze onenigheden,
op nieuw uwe overmacht op 't slagveld ondervinden!
Mijn boezem is verrukt van vreugde! Ja, mijn vrinden,
'k weerhoud de stem van 't hart, bij zo veel blijdschap, niet.
'k Ontving het levenslicht in dit geliefd gebied:
ik zag den Saraceen, beheerser dezer streken:
'k zag door Don Hendriks arm die overmeestering wreken,
in 't heetste krijgsgevaar steeds strijdend aan zijn zij':
ik zag het vaderland in zijne heerschappij
gelukkig, en zijn zorg steeds voor haar welzijn vaardig:
ik kweekte 't dierbaar kroost, zo groot een vader waardig,
in diepen eerbied op voor zijn gedachtenis,
en, zo hij 't voorwerp thans van uw verering is,
ik zag die deugden in het jeugdig hart ontluiken,
die 't schandelijk ontwerp van snode heerszucht fnuiken.
Maar wat onschatbare vreugd deze dag van glorie biedt,
vergeten wij 't gevaar, dat hier kan schuilen, niet!
De Travaas staatzucht, voor geen misdrijf ooit verlegen,
zoekt, in zijn woede, licht door heimelijke wegen
te keren tot dien troon, waarvan hij afstand deed.
Gij kent zijn haat voor u en Hendriks zoon. Wie weet
wat gruwelen hij smeedt, om zich op bet te wreken?
Zo wachten we ons het zwaard reeds zorgloos op te steken!
De Vorst heeft op mijn raad, in d' afgelopen nacht,
driehonderd Ridderen in haast bijeen gebracht,
om op het eerst gerucht van naderende gevaren,
zich tot de nederlaag der snoden te vergaderen!
Gij-zelf houdt u gereed te strijden aan hun hoofd,
schoon ons dit uur nog niets dan zuivere vreugd belooft!
Men komt.... het is de Graaf! zijn Gade volgt zijn schreden.
(ter zijde)
hoe tuigt nog 't voorhoofd; wat zijn boezem heeft geleden!

TWEEDE TONEEL.
DE VORIGEN, DON ALFONSUS, DONA MATHILDA.

EGAS.
Ontvang, geliefde Vorst! door 's hemels wil hersteld
in rechten, lang miskend door 't Castiliaans geweld,
de hulde van een volk, dat, zonder u verloren,
nog 't dwangjuk torsen zou, door vreemden haar beschoren!
Uw trouweloze voogd, verrader van den Staat,
en bij den Portugees sinds lang veracht, gehaat,
legt zijn geroofde macht in onze handen neder:
en zien wij dezen dag een wettig meester weder,

zo breng' de Ridderschap, steeds trouw aan Hendriks bloed:,
u, als regerend Graaf, den allereersten groet!
Wij zweren plechtig nooit die trouwheid te verzaken,
voor u en voor uw kroon, als voor ons land te waken,
aan uwen h¹n behoud ons leven met ons zwaard
te wijden! Dierbare schim, die om ons henen waart.
en mee de vrijheid viert van deze geliefde streken!
getuig deze heilige eed, en help den meineed wreken,
en zie, wanneer het graf ons kluistert in haar nacht,
onze afkomst steeds getrouw aan uw doorlucht geslacht!

ALFONSUS.
En ik, ik zweer met u, aan 't heil der Portugezen,
aan de eer van deze kroon steeds toegewijd te wezen!
Het recht te eerbiedigen, en wie het mocht versmaden,
te straffen met dit staal, al moet ik zelf vergaan!
Of zo ik ooit het spoor mijns vaders mocht vergeten,
zo 'k me ooit de schennis van uw rechten kon vermeten,
zo wreek' haar uwe deugd, en zij op de eigen stond
de band vernietigd, hier gesloten door uw mond!
Ja, dierbaar is me een kroon, uit uwe hand ontvangen,
en dierbaar het bestuur van Portugal’s belangen!
Maar ach! de schittering der Graaflijke oppermacht
geneest de wonden niet, mijn boezem toegebracht.
Helaas! die hoge rang, waarin ik werd geboren,
heeft voor Alfonsus hart sinds lang haar zoet verloren!
En zo zij thans dit rijk van 't vreemd geweld verlost,
gij weet het, trouwe rei, wat mij die zege kost.

(tot Mathilda)
Een heil nog is voor mij de vrucht van 't zegevieren!
Uw schedel met den glans der diadeem te sieren,
geliefde leedgenote, en heul bij zo veel leed!
En o! dat zij in 't eind den nevel scheuren deed,
die 't voorhoofd overdekt, van kommeren beladen!

MATHILDA.
De bron der tranen, waar mijn ogen steeds in baadden,
is nog niet uitgeput. Helaas! nog blijft mijn hart
bedrukt, en ducht een ramp, voor mijn verstand verward!
De dwingland let zijn macht vrijwillig aan uw voeten?
Welnu! zo heeft hij thans een dubbele wraak te boeten!
Ja, helden, wijt mijn vrees de zwakheid van een vrouw!
Aan d' afstand, dien hij deed, blijft Trava nooit getrouw!
En, daar zijn vijanden zich reeds verwinnaars wanen,
schaart licht een snode stoet zich heimlijk om zijn vanen

ALFONSUS.
En wie verdenkt uw zorg van zulk een laf verraad,
in 't vorstlijk Guimaraens, dat met geheel den Staat
den dwingland met haar vloek sinds lang heeft overladen?
Zijn Spaanse gunstelingen! Ziedaar, wie hem aanbaden!
Ziedaar de vijanden, nog op dit uur geducht!
Of, dierbare, is er vrees, waar op het minst gerucht
driehonderd Edelen, gehard in krijgsgevaren,
niet minder groot in deugd, zich om mijn lijf vergaren?

MATHILDA.
Ja, voor mijn angstig oog is alles hier verdacht!
En zo ge u voor geweld genoeg beveiligd acht,
kende ooit uw edele ziel de afschuwelijke paden,
die 't zwart verraad doorkruipt, om zijn vergif te ontladen?
Nog gisteren was 't de macht des wreden dwingelands,
waarvoor ik sidderde! Het is zijn onmacht thans!
o hemel, die mij kent, en wat ik heb geleden!
uw gunst verlene een perk aan mijne angstvalligheden!
Of dreigt mij in deze angst een nog verschrikbaaarder ramp,
dan al de tegendelen, waar 'k jaren reeds mee kamp,
en is deze dag van roem noodlottig voor mijn Gade;
zo eindige, met mijn dood, des noodlots ongenade!
Te sidderen zonder eind voor 't dreigen van den nood,
is wreder duizendmaal dan de allerwreedste dood!

DERDE TONEEL.
DE VORIG EN , DON LORENZO D'AGANIL.

LORENZO
De Graaf de Trava!

ALFONSUS.
Hij; kan 't zijn!

(Tot Lorenzo)
Men doe hem naderen!

(Lorenzo vertrekt.)

MATHILDA.
De Trava! Welk een schrik verspreidt zich door mijn aderen!
op 't horen van dien naam, die me ijselijkheden voorspelt!

ALFONSUS.
Gij ziet mij diep verbaasd. 'k Had nooit mij voorgesteld,

mijn moeders echtgenoot te aanschouwen in deze oorden!

MATHILDA.
Vertrouw zijn daden niet, maar even min zijn woorden!

VIERDE TONEEL.
DE VORIGEN, DE GRAAF DE TRAVA.

DE TRAVA.
Het onstandvastig lot, dat tronen sticht en slecht,
wiens grilligheden noch verdienste ontzien, noch recht,
heeft op het onverwachtst mij van den troon verstoten,
waartoe me een huwelijk riep, tot steun van 't rijk gesloten.
'k Zie thans in uwe hand den scepter, dien ik droeg!
'k Betreur die grootheid niet. Het is mijn hart genoeg,
dat ik, wat laster zich mijn vijanden vermeten,
nooit vorstenwaarde of plicht laaghartig heb vergeten.
In d' oorlog opgevoed, in 't doornig staatsbestier,
wachtte eindlijk kalmer tijd mijn matte grijsheid hier!
En, zo tot nog mijn hand de teugels dezer Staten
geklemd heeft, en haar macht van zelf niet heeft verlaten;
de roepstem van de plicht weerhield haar. Heeft mijn echt
mij deelgenoot gemaakt aan 't thans verschopte recht
der Spaanse rijksprinses, mijn gemalin, uw moeder,
zo was ik steeds haar rijk- en eer- en troonbehoeder,
en riep zij nog dit uur, als Portugal’s Gravin,
haar oude rechten, en haar ga’s bescherming in,
ik zou niet aarzelen die te omhelzen en te wreken.
Ik volg ook thans haar wil! Haar fierheid is bezweken
voor 't openlijk geweld, bevolen door haar zoon!
Zo woeste muiterij beslist van dezen troon,
zo acht ik mij als haar ver boven hem verheven!
Wij hebben beide ons recht aan 't oproer opgegeven!

ALFONSUS.
Is dit het doel, Mijn Heer, het geen u herwaarts bracht,
een volk te lasteren, dat zich gewettigd acht,
zich van een vreemden dwang ontslagen te verklaren!
Zo deed gij beter mij dit onderhoud te sparen!

DE TRAVA, ter zijde.
o trots dien 'k nog verdraag, maar haast verpletteren zal!

(Tot Alfonsus)
Verschoon, 'k vergat in u den Graaf van Portugal.
Een gewichtiger belang geleidde hier mijn schreden.

Een moeder eist van u, na wat zij heeft geleden,
een gunst, een recht nog op. Als zoon, als Vorst, mijn Heer,
vraagt zij van n 't herstel van haar geschonden eer.
Zij werd tot d' afstand, ja, der heerschappij gedwongen,
en steeg haar zetel af. Men heeft nog niet bedongen,
dat wie hier gisteren nog met vorstelijk ontzag
vereerd werd, die den Graaf, gehuldigd op deze dag,
het licht gaf, ook den hoon, dien zij ontving, zou smoren.
Nog was zij 's lands Gravin, toen zij den smaad moest horen,
van '\vie uw naam en last misbruikten. Zij verwacht,
dat hier voor 't minst uw hart, gevoelig aan haar klacht,
om haar-, om uwentwil haar wraak niet zal versmaden!
Wie strafloos onze kruin met hoon dorst overladen,
randt uw ontzag weldra met de eigen stoutheid aan!

ALFONSUS.
o hemel! kan het zijn, en heb ik wel verstaan?
Of was 't een ijdele klank, als in verwarde dromen,
bedrieglijk voor 't gehoor? Wat deed u herwaarts komen?
Verklaar uw redenen, spreek! wat wil men?

DE TRAVA.
Egas straf!
Of hield dit mee de last, dien hem zijn meester gaf,
bij d' afstand, dien hij eiste, uw moeder snood te honen?
Zo neen! zo moet geen gunst een onderdaan verschonen,
waar 't de eer van uw gebied, de eer van uw afkomst geldt!

ALFONSUS.
Hoe! durft men van mijn hand de straf van zulk een held
verwachten? Ik, den bloem der Portugese Ridderen,
wiens onverwrikte moed het misdrijf steeds deed sidderen,
en voor wiens grootse ziel ik geen beloning ken,
opofferen aan een haat, waarvan ik 't voorwerp ben?
Mijn hand waar' eer in staat den snoodaard neer te vellen....
'k Vergeef uw wanhoop slechts wat gij mij voor dorst stellen!

(Men hoort van binnen een gerucht valt inkomenden.)

Maar welk een woest gerucht drong door tot deze zaal?
Wat zie 'k.... hemel! 't is mijn moeder!

DE TRAVA,.
'k Zegepraal!

VIJFDE TONEEL.

DE VORIGEN. DONA THERESIA, gewapend en gevolgd door Spaanse Edellieden.

THERESIA
Gehate muiters, beeft! en kromt u aan mijn voeten!
'Gij zult nog in dit uur-uw vloekbren aanslag boeten!
'k Verklaar mij hier op nieuw Gravin van Portugal!

MATHILDA.
Heb deernis, hemel, en verhoed Alfonsus val!
Verschrikkend voorgevoel, gij hebt te waar gesproken!

THERESIA.
De smet is uitgewist! onze oneer is gewroken!
Gebannen van mijn erf door een ontmenste zoon,
wreekt mij een vreemde hand van deze ondraagbare hoon.

(Tot Alfonsus.)
Ga, hoed. de rechten thans, die muiters u verlenen,
voor 't 'lot dat hun bedreigt! Vijfhonderd Saracenen
ontbloten tot uw val het straffend oorlogszwaard!

ALFONSUS.
En waant ge Alfonsus ziel voor dreigingen vervaard?
En waant men dat ik niet eer voor mijn recht zou sneven,
dan 't aan het krijgsgeweld der Moren op te geven?
Maar 's hemels gunst waakt nog voor deze verdrukten Staat;
en stelt het doel te loor van 't schreeuwendste verraad!
Deze snood bedreigde stad zal nog beschermers vinden!
De vaak vernederde Moor, die zich durft onderwinden
den wil des Lusitaans te dwingen met het staal,
schenkt haast mijn Ridderen een dubbele zegepraal.
Roem vrij uwe overmacht! Een handvol van mijn helden,
zal meer dan duizenden, zal meer dan legers gelden!

MATHILDA.
Gaat, wreedaards, die nu juicht bij zo veel gruweldaden,
gaat, doet geheel het rijk in mijn Gemaal vergaan,
en beeft! Mijn wanhoop zal zijn neerlaag overleven,
maar zal zijn val ten zoen, verraders, u doen sneven!

DE TRAVA.
Wat waagt men van verraad? Voor wetteloos geweld
bezweek ons recht! De hulp eens bondgenoots herstelt
de dochter van Castilië in 't erfgoed van haar vader!
En ik, als wettig Graaf, als haar gemaal te gader,
'k gebied het voor het laatst! Men kere tot zijn plicht!

Het wraakzwaard is gereed, zo 't oproer nog niet zwicht!

ALFONSUS.
Men wil 't, ik aarzel niet! Welaan! Ten strijd getogen,
en 't recht der kroon door 't bloed beslist! Het Alvermogen
waakt, Ridders, voor onze eer en voor het vaderland!

THERESIA.
Ontaarde, ja, ten strijd gevlogen! 'k Voel me ontbrand
in nooit gevoelde drift om Vorsteneer te wreken!
Geen kracht zal in den strijd aan dezen arm ontbreken!
Veroordeeld door het lot, stelt ge u vergeefs te weer!
Op heden stort uw trots voor 's hemels bliksem neer!

(Zij vertrekt met haar echtgenoot en gevolg.)

ZESDE TONEEL.
DON ALFONSUS, DONA MATHILDA, DON EGAS,
Portugese Edellieden.

ALFONSUS.
Ten strijd dan, zo 't moet zijn! Komt, spoeden wij, mijn helden!
en rook' het Moorse bloed op deze roemruchte velden,
door hen ontheiligd! 'k Ga u voor, waar 't de eer gebiedt!
Welaan! de pijn versmoord van 't wreedste zielsverdriet!
De hand vergeten, met uw haters samen gezworen,
mijn Portugal! om mij den boezem te doorboren!
'k Ben de uwe, de uwe-alleen, zo lang hier de oorlog woedt,
en aan uw vrijheid wijde ik meer nog dan mijn bloed!
Komt, gaan wij, laat deeg dag een schoner zege tuigen,
dan ooit den Saraceen den snoden kop deed buigen!
En dan herneem uw prooi, verterend smartgevoel!

(Tot Mathilda)
En gij, mijn dierbare, o! weer de wanhoop! 't krijgsgewoel
is niet, wat mij bedreigt met de ijselijkste gevaren!
Vertrouw, de kampstrijd zal hem aan uw liefde sparen!

MATHILDA.
De moed mag wonderen doen, maar de overmacht verplet!

ALFONSUS.
Het vaderland in nood, geliefde, moet ontzet!
Zij zal het door den moed van mijn rechtschapen Ridderen!
En 'k weet, zo min als zij, voor de overmacht te sidderen!
Vaar wel! Gij ziet weldra mij als verwinnaar weer!

(Hij vertrekt met de zijnen)

MATHILDA.
o hemel! stem mijn bee! Helaas! Ik kan niet meer!

(Zij zijgt in een armstoel neder.)

VIJFDE BEDRIJF.
EERSTE TONEEL

DONA MATHILDA, alleen.
Hoe is mijn borst beklemd! mijn geest ter neergeslagen!
o angsten, drukkender dan 't onheil zelf te dragen!
o angsten, groeiende met ieder ogenblik!.
Helaas! het minst gerucht vervult mijn hart van schrik!
De stilte beeldt den dood voor mijn benevelde ogen
Mijn Ega is ten strijd (en welk een strijd!} getogen,
en ik, ik deel met hem in al zijn akeligheden!
De slagen van het zwaard weergalmen door mijn leen!
En ieder slag dreigt mij zijn val! Wat moet ik vrezen?
Zal de uitslag van den strijd, mij, hemel! doodlijk wezen?
En niemand nadert nog! Zal mij voor 't minst geen bode
de pletterende maar mijns onheils brengen? O!
zo maakte een snelle dood aan mijne onzekerheden
een eind! Waar vind ik troost, of waar wende ik mijn schreden?
Ach! mocht ik vliegen naar den strijd! Ach! mocht mijn oog
getuigen, dat mijn angst mijn minnend hart bedroog!
Waar-, waarom mocht zijn arm de wapenlast niet dragen?
'k Zou waken voor zijn hoofd, ik zou des vijands slagen.
afweren op mijn borst of sneven aan zijn zij!
In dit paleis geboeid, is 't gruwelijkst, wat ik lij'!
Men. nadert, 't is een bode, van uit den strijd gezonden!
Hoe klopt mijn hart, voor 't geen zijn mond mij gaat verkonden!

TWEEDE TONEEL.
DONA MATHILDA, EEN SCHILDKNAAP

MATHILDA
Mijn echtgenoot....

DE SCHILDKNAAP
Hij leeft, Mevrouw! Nooit blonk zijn moed
met schitterender glans. Het Saraceense bloed
stroomt, waar hij treedt, langs 't veld, en mengt zich aan de golven
des Aves die 't besproeit. De trouwe Ridders volgen
den weg hun door zijn zwaard gebaand ten zegepraal!

MATHILDA.
Kan 't zijn? en mag mijn hart dit strelende verhaal
vertrouwen? jongeling laat mij uw mond nog melden,
wat medewerkt tot redding onzer helden,
dat de overmacht des Moors bron niet te vrezen zij!

DE SCHILDKNAAP.
Ja, 's hemels gunst, Mevrouw, stond onze helden bij!
De Castiliaanse stoet had dit paleis verlaten!
De vloekkreet van het volk weergalmde langs de straten.
Zij snellen langs een weg, wier eenzaamheid hen hoedt,
de pas ontscheepte macht der Moren tegemoet.
De Graaf was middelerwijl tot aan het oord genaderd,
waar zich de menigte der Ridders had vergaderd,
verwittigd van 't gevaar door d' algemenen schrik,
Driehonderd krijgers zijn in een ogenblik
rondom den Vorst vergaderd, gereed het al te wagen.
't Vertrouwen dat hun deugd de zege weg zal dragen,
leeft in zijn glinsterend oog, en geeft een nieuwen moed
aan 't volk, dat hem alom met dankbare zegens groet.
Dus waren wij de stad ter poort toe doorgetrokken
in stille statigheid, en stapten onverschrokken
den vijand in 't gemoet, Wiens ijdele overmacht
met brandend ongeduld het uur van strijden wacht.
Men schaart zich onverwijld. Van uit het heir der Moren
doet zich aan alle kant het dreigend ALLAH horen,
en davert door de lucht met steeds vernieuwd geweld.
Wij naderen kalm en stil, tot midden op het veld
uw Ega. aan ons hoofd, het oog ten hemel heffend,
zijn boezem lucht geeft in deze woorden, groots en treffend,
o hemel, die het lot der menselijkheid bestiert!
het zij mijn degen in den kampstrijd zegeviert,
het zij me een eerlijk graf op 't slagveld is beschoren;
getuig gij welk een drift mij heden aan kon sporen,
den slag te weren dien een moeder mij bereidt!
'k Strijd voor mijn vaders eer, voor de onafhankelijkheid
van 't rijk, bevrijd door hem, door zijn gebied beveiligd.
Ik heb aan hunne zaak mijn leven toe geheiligd,
en 'k zal voor hunne zaak verwinnen of vergaan.
Wij heffen op deze taal een kreet ten antwoord aan:
reeds woedt des veldheers zwaard op 's vijands dichtste drommen,
wij volgen hem! de vlam des oorlogs is ontglommen!
't Gekletter van het staal, der krijgers woest gerucht,
het neerploffen der gewonden vult de lucht.
Wie maalt de stromen bloed, die bruisen langs de velden?
Wie meldt de menigte der reeds gevallen helden?

De aanvallers dringen aan met leeuwenkracht. De Moor
biedt hun wanhopig weer, en staat hun woede door!,
Maar wat verduurt de kracht van Don Alfonsus degen?
Waar hij dien bliksem zwaait, staat hem geen vijand tegen;
en mogelijk had de Moor, voor zijnen arm beducht,
zich reeds beveiligd door een overhaaste vlucht!
Maar Trava en zijn Gd, die woedend op ons vielen,
en steeds vooruit zijn in het heetst des strijds, bezielen
hun bondgenoten met den haat, die in hen brandt!
Doch wat die woeste moed vermag, hun tegenstand
(geen twijfel!) zal weldra voor edeler moed bezwijken.
Toen ik het slagveld liet, zag 'k reeds allengs hen wijken!
Verwacht elk ogenblik de tijding van hun val,
Mevrouw! ik spoed naar 't oord, dat dien getuigen zal!

DERDE TONEEL
DONA MATHILDA, daarna DONA LEONORA.

MATHILDA.
o onverwachte troost; gij schenkt mij 't leven weder!
Voltooi dien zegepraal, o hemel, en verneder
den haat, die aan den rang van mijn Gemaal gehecht
de wreedste foltering schiep uit een zo zalige echt!

(Tot Leonora, die binnen treedt.)

Wat brengt mijn Leonoor? wat heeft uw oor, vernomen?
Is reeds mijn echtgenoot 't gevreesd gevaar ontkomen?
Heeft de overwinning zich voor de onzen reeds verklaard?

LEONORA.
Van op den torentrans heeft lang mijn oog gestaard
op 't slagveld, dat eerlang ons noodlot moet bepalen!
'k Zag 't zwaard-geflikker in den gloed der zonnestralen,
mijn oog vernam den krijg- en woede- en wanhoopskreet
der strijders, die geen blijk mij onderkennen deed,
in 't wisselend gewoel der wapenen verzwolgen.
Zo mocht mijn oog alleen den stand der legers volgen;
ik staar dien bevend na: mijn hart richt naar den loop
der golvende banier zijn angsten en zijn hoop.
Lang stond de kans des krijgs: de Castiliaanse vanen
zag 'k beurtelings deinzen voor 't geweld der Lusitanen,
en beurtelings den grond herwinnen; als in 't end
op eens een voorval, me op uur nog onbekend,
het stijgend krijgsrumoer een tijd lang deed bedaren.
Aan beide kanten zag 'k het heir zich vreedzaam scharen:

de klank van 't moordmetaal zweeg eensklaps in de lucht.
Een schrikkelijke kreet vernieuwt het woest gerucht.
De woede van de wraak schijnt thans den strijd te mengen,
het zwaard met heter dorst des vijands bloed te plengen!
Maar toen. ik tot u spoedde en van den toren week,
scheen 't mij de Saraceen, die reddeloos bezweek!

MATHILDA.
Wat heeft mijn bange ziel van uw verhaal te wachten?
Een enkel ogenblik mocht slechts mijn smart verzachten;
een enkel ogenblik stort me in nog wreder angst!

LEONORA
Het uitstel tergt, Mevrouw, uw tedere verlangen!
Wat vreest gij, als de Moor voor de onzen is geweken?

MATHILDA.
Ach! 't is mijn Gade licht, dien thans zijn Ridders wreken

LEONORA.
Lorenzo nadert ons. Verban uw vrees, Mevrouw,
'k voorspel uit zijne komst het einde van uw rouw!

VIERDE- TONEEL.
DE VORIGEN, LORENZO.
.
LORENZO.
Mevrouw, de zege is ons! de Saracenen vluchten!
Geen overweldiging staat langer ons te duchten
Uw Ega heeft den kop des dwingelands verplet!
Ons Portugal is vrij en Guimaraens gered!

MATHILDA.
Alfonsus triomfeert! o vreugde zonder gade!
o zielsverrukkend blijk der hemelse genade!

Spreek. bode van mijn heil, hoe is dit toegegaan?
Doe mij een trouw verhaal der zegepraal verstaan!

LORENZO.
't Is u bewust, Mevrouw, hoe de aanval onzer Ridderen
bij d' allereersten schok den Saraceen deed sidderen,
en hoe hij daadlijk reeds, verbaasd van zo veel moed,
met onuitwisbare schand zijn stoutheid had geboet,
zo Travaas woede niet zijn arm met zijn vertrouwen
gesterkt had, en zijn voet op 't veld van eer weerhouden.

Maar toen Alfonsus zwaard zijn krijgers wijd en zijd
ter neer velde en vervolgde, en de uitslag van den strijd
nabij scheen met de vlucht van Travaas bondgenoten,
toen heeft de wanhoop hem een middel nog ontsloten,
de laatste poging van zijn moed en krijgsbeleid!
Zijn krijgers, in 't gevecht te ver uit een verspreid,
vergaart hij in een wenk tot dichtgesloten drommen,
en stelt zich aan het hoofd dier machtige kolommen,
en rukt op de onzen aan met onverdeelde kracht.
Wij staan een ogenblik voor Travaas overmacht
verbaasd. Op 's Vorsten spoor in nieuwe woede ontstoken,
heeft onze vuist weldra dit ogenblik gewroken!
Nu was der strijders bloed van weerszij' felst ontgloeid,
nu was de strijd ten top van hevigheid gegroeid;
als op het 'onverwachtst, waar hij het schrikbaarst blaakte,
een treffender toneel de krijgsrumoeren staakte,
en aller ogen op een punt gevestigd hield.
Don Egas, in 't gevecht nog met het vuur bezield
der jeugd, en in 't gewoel der dringendste gevaren
gereed om met zijn bloed zijn kweekling te bewaren,
had Travaas wakend oog getroffen. De oude haat,
waarmee zijn snode ziel de reinste deugd belaadt,
juicht dat zij in het eind Don Egas mag ontmoeten!
Hij vliegt, om in zijn bloed haar hete dorst te boeten,
en roept, eer dat de held dien aanval nog vermoedt,
hem woedend toe: Versmoor, oproerige, in uw bloed,
en klaag uw Hendrik 't lot, aan wie hem eert, beschoren!
De stem des dwingelands drong in Alfonsus oren:
reeds is hij toegesneld, reeds is de slag geweerd,
en 't zwaard, dat Egas dreigde, op uw Gemaal gekeerd..
Zijn hart ontbrandt in drift: Uw straf hoort mij, verrader!
dus galmt hij vurig uit: Gij, schimmen van mijn Vader
te lang ontheiligd door zijn overmoed! Zijn val
verzoen' dit uur uwe as en de eer van Portugal !
Hij spreekt, en heeft met een den tweestrijd aangevangen,
van wiens beslissing 't lot der legers af zal hangen.
Lang weifelt de oorlogskans: lang vindt des wrekers hand
in 's vijands grijs beleid hardnekkig tegenstand.
Nu waagt hij 't uiterste, om 't uiterste te trachten,
en tilt het zwaard om hoog, en zamelt al zijn krachten,
en klieft den koperen helm, en met hem 's dwinglands kop!
De galm der zegekreet heft zich ten hemel op,
de kreet der woede van den vijand galmt hem tegen.
De' wanhoop van den Moor is nu ten top gestegen.
Hij wil in blinden moed zich wreken en vergaan!
De trouweloze Afgezant voert zelf heli op ons aan:

't is vruchtloos: 's vorsten staal heeft ras zijn borst doorstoten,
en alles is gedaan! Zijn woeste krijgsgenoten
verliezen met zijn dood hun redelozen moed,
en vlieden over 't veld, bedekt met stromen bloed.
Uw Ega’s moeder zelf zoekt vruchtloos door te breken
om d' echtgenoot, wiens lot zij pas vernam, te wreken:
de stroom der vluchtenden vervoert haar met geweld!
De Ridders middelerwijl vergaderd op het veld,
bien hulde aan uw Gemaal voor zo veel deugd-betoning:
de lucht herhaalt op eens hun kreten: LEEF DE KONING!
Het is die naam voortaan, waaronder Portugal
zijn redder en 't geslacht zijns redders eren zal!
De stad weergalmt dien naam, van blijdschap uitgelaten,
't snelt alles samen door haar vrijgevochten straten,
om d' aangebeden Vorst den eersten groet te bien.
Gij zult weldra, Mevrouw! hem in deze oorden zien.
Elke oogwenk tevens tergt zijn ongeduld!
(Men hoort het gejuich der menigte van verre.)
Hij nadert!
De kreet van 't juichend volk rondom zijn schreden vergaderd,
verkondigt ons den Vorst!

VIJFDE TONEEL.
DE VORIGEN, DON ALFONSUS, DON EGAS.
Gevolg van Portugese Edellieden.

MATHILDA.
Wees welkom aan mijn hart,
verwinnaar van 't geweld, en temmer van mijn smart!
Des hemels gunst heeft u der min. behouden!

ALFONSUS.
o zaligende stond, die me u weer deed aanschouwen!
die de akeligheden verdrijft der zorg die u verteert!
gij ziet me in zegepraal als Koning weergekeerd;
maar weet hoe min die glans mij kan gelukkig maken!
Het is slechts aan uw zij', dat ik nog heil kan smaken!

MATHILDA.
Wat somberheid trekt uw gelauwerd voorhoofd saam?
Uw moeder?... (ach! mijn mond noemt bevende dien naam!)
Is Travaas gade u nog de bron der bangste zorgen?

ALFONSUS.
Wat heeft mijn hart voor u, mijn zielsvriendin, verborgen?
'k Onveins niets voor het oog der liefde! Ja, deze stond

bestemt het lot van heel mijn leven, door den mond
dier moeder, zo geducht! Na dat zij met haar benden
in 't eind genoodzaakt werd zich tot de vlucht te wenden,
heeft ze in haar nederlaag, met d' eigen moed bezield,
zich in een burcht verschanst, vervallen, half vernield,
om met haar zwakken stoet verslagen oorlogslieden,
van alle hoop ontbloot, nog wederstand te bieden!
Ik deed haar onverwijld den vrijen aftocht bieden
en wacht elk ogenblik den zendeling hier te zien.
Daar is hijzelf! Wat lot zal mij zijn komst verkonden?

ZESDE TONEEL.
DE VORIGEN, DE SCHILDKNAAP

ALFONSUS.
Welnu!

DE SCHILDKNAAP.
Ziedaar, mijn Vorst, het antwoord, u gezonden!
(Alfonsus leest den brief hem overgegeven, met zichtbare ontroering)

MATHILDA.
Hoe is zijn oog ontroerd!

EGAS.
Hoe is mijn ziel begaan!

ALFONSUS.
Gerechte hemel! 't Is met alle hoop gedaan!
Verneemt, verneemt met mij het vonnis van een moeder!
den laatsten slag van 't lot, steeds op mijn hoofd verwoeder!
De rover van mijn kroon, de moorder van mijn Ga,
tot overmaat van smaad, biedt mij nog lijfsgena!
'k Verfoei den hoon dier gunst, en ga een rijk verlaten,
dat ik val). dezen stond, zo fel als u, zal haten;
maar baan mijzelf een weg, zo 't zijn moet, met mijn bloed!
.,Mijn vloek, ziedaar uw straf, ziedaar mijn afscheidsgroet!
Verpletterende wraak! werd daartoe dan mijn leven
gespaard? O! had me uw hand op 't slagveld eer doen sneven,
mijn moeder, en uw haat getriomfeerd op 't lijk van uw rampzalige zoon!

MATHILDA.
Ach! dat die wanhoop wijk',
geliefde, voor de smart, die mij ter dood zal voeren.
Hoe! kan mijn tederheid uw boezem niet ontroeren?
Is zij, die tot uw val geen gruwel heeft gespaard,

u meer dan 't leven van een echtgenote waard?

EGAS.
Mijn Koning! uwe hand heeft voor de zaak gestreden
des hemels, en uw deugd een moeders vloek verbeden!
Geniet den roem der zege, en, schuldeloos, vergeet,
wat zich haar razernij nog tegen u vermeet!

ALFONSUS.
Neen, aangebeden vrouw! neen, edelste aller vrinden!
de wond van deze borst zal nooit verzachting vinden!
Het lot, wiens toorn ik lij', vereeuwigt zich deze dag!
Ga, sterveling, leer van mij wat al de glans vermag
van rang en grootheid! Op den koningstroon gezeten,
is 's overwinnaars borst van rouw van een gereten,
en rein van hart en hand draagt hij des booswichts straf!
o hemel! 'k onderwerp me, aan ,vat uw gramschap gaf!
Ik weet het, ook de deugd kan hier rampzalig wezen!
Uw liefde spaart voor haar een heil meer uitgelezen!
Maar ach! verhoor de bee die hier mijn boezem stort!
Indien een moeders vloek door u gehandhaafd wordt,
behoed, na zo veel smart, mijn aangebeden Gade!
behoed mijn Portugal, bevrijd door Uw genade!
'k Stond jaren droefheid door, met beiden lot gemeen:
maar treft’ deze laatste slag Alfonsus hoofd alleen.

BIJ HET OPENBAAR EXAMEN DER NEDERLANDSE PORTUGEES-ISRAËLITISCHE ARMENSCHOOL.
15 Juli 1818.

VOORZANG.

God, vol deernis, vol genade,
van wie alle zegen daalt!
sla uw tere kinders gade,
waar hun zwakke poging faalt
In uw al-bezielende ogen
ligt de luister van deze dag!
Dale een wenk dan uit den hoge,
die ons kracht verlenen mag!

2.
Wat is al hetgeen wij derven,
rijkdom, wereldgrootheid, Heer!
wat uw liefde ons deed verwerven,
is ons eindloos, eindloos meer:
Edele mens. en kindervrienden,
die een hopeloze jeugd
't aards geluk doen weervinden
in beschaafdheid en in deugd!

3.
God, vol deernis, vol genade,
o! bekroon hun grootse zucht!
sla uw tere kinders gade
bij het oogsten van de vrucht!
Zij hun weldaad niet verloren)
Maar laat onze dankbare mond
hier geen woord, geen klank doen horen,
die niet hunnen roem verkond'!

TUSSENZANG.
1.
't Beeld van God kwam niet in 't leven
tot een onverpoosd genot,
maar 't verstand werd hem gegeven,
om met kracht en werk te streven
naar het schitterende lot,
hem bereid, beloofd door God!

2.
Zalig, die zijn gaaf waarderen,

niet in aardse lust verdwaald!
die verstand en harte leren
God en deugd verenigd te eren,
uit wie 't zielsgenoegen daalt,
waar geen ander heil bij haalt!

3.
Zalig, die zijn kostbare gaven
kweken in het hart der Jeugd!
God-zelf zal hun poging staven!
Hij zal waken voor die braven,
voor de poging van een deugd,
waar Hijzelf zich in verheugt.

SLOTZANG.
1.
Tot aanbidding van Gods naam
voegt zich aarde en hemel saam!
Laat ons, zwakke stervelingen,
met zijn macht, zijn weldaden zingen!
Voert dien nederigen toon
engelen, voor Gods hemeltroon!

2.
Dat wij leven, is van Hem!
Hem behoren hart en stem!
Dat dan onze dankbare klanken
eerst Hem om het leven danken,
hem, die waar zijn oogwenk daalt,
leven en genieting straalt!

3.
Maar verwijderd van zijn hof,
wat vermogen we op dit stof?
Hij zal onze zwakheid staven,
hij verzorgt den weg des braven,
en geheel de wereld zwicht,
waar de mens zijn ogen richt!

4.
Eindloos loven we U, o God,
liefderijk Meester van ons lot!
Gij-alleen, gij kunt verheffen,
gij-alleen, met rampen treffen,
gij, gijzelf waakt om het hoofd
van die in Uw naam gelooft!

OP DEN MARTELDOOD VAN RAFAËL GOMEZ SALSEDO.

Voor de eer voor de enen God in 't folterend vuur te sterven,
was nooit een offer, voor het Joodse hart te groot,
't Is leven, Zijn gena door marteling te verwerven,
te leven buiten Hem is eerst de ware dood.
Salsedo, ook uw moed trotseert de moordaltaren
en staat voor 't heil der ziel het nietig lichaam af;
zo moest geloof uw dood, die dood uw glorie baren,
de vlam ontrukt uw lijf, maar ook uw naam aan 't graf!
Laat dan de Dwingelandij nog op uw as woeden,
gij hebt den boei geslaakt, die u van God weerhield,
en tekent ons den weg om hemelwaarts te spoeden
met de eigen loutervlam, die 't lichaam heeft vernield,

OP HET FEEST DER VERBROEDERING AAN LEIDENS HOGESCHOOL,
21 November 1818.

De levendige vlam, die 't jeugdig hart bezielt,
is onder 't heilig dak van Pallas tempelkoren,
geen onbetembaar vuur, dat rust en lust vernielt,
om tot gevloekte vete en woesten nijd te sporen:
Wie hier de boezem overvloeit,
wie hier het bloed in de aderen gloeit
van rusteloos verlangen:
die heeft in dien onblusbare gloed
een uit den hemel spruitend goed,
geen geest van twist ontvangen.
Gij weet het, Broeders, wat het zegt,
dat, wat in dit gebied de fiere borst kan treffen,
de zucht voor Waarheid is, voor Schoonheid, Deugd en Recht,
de zucht om 't edel hart ten hemel te verheffen,
de zucht voor Roem, voor Edelmoedigheid.
Minerva, ja, is ook ten strijd bereid;

zij voert niet vruchteloos den krijgshelm op haar schedel,
zij drilt niet vruchteloos de goddelijke lans!
Maar de oorlogsvlam, die in haar blaakt, is edel:
en waagt zij zich aan de oorlogskans,
zo zij 't voor de eer van haar ontzachbaren Tempel!
zo zij 't voor Vaderland en Vorst!
En siddere dan, wie haar miskennen dorst!
Maar zij de Broedertwist gebannen van haar drempel!
Hier, in dit koor, strekk' zich de hand niet uit,
dan om des Broeders hand te drukken.
De band, die Leidens Jeugd omsluit,
vermag het algeweld destijds niet los te rukken.
Grijze Rijn, zo lang uw golven door deze wallen strandwaarts gaan,
zal bij Pallas kwekelingen de open borst eenstemmig slaan!
Kweke uw adem, frisse Zefirs, Pallas heiligen olijf,
en ontziet hem, woeste stormen, dat hij immer bloeien blijv'.
Onder schaduw van zijn takken klink' het Io van haar Jeugd,
en de vrucht, die hij zal rijpen, zal beroemdheid zijn en deugd!
Leidens vest, in vroeger dagen door standvaste trouwheid groot,
bloeie steeds in Pallas zonen, die zij koestert in haar schoot.
O! leve deze vriendschap, in de schoonste zucht gegrond!
Schoner, schitterender dan: immer rijze ze uit het schoonst Verbond!
Wie in helse broedertwisten immer lust of grootheid zoek',
dien bant Pallas uit haar reien, dien belaadt zij met haar vloek!
Maar die tot haar dienst vergaren, voor de stem der Tweedracht doof,
voor dier schedel buigt de lauwer zijn voor eeuwig groenend loof!

Heft den feest bokaal ten hoge, en met hem 't oprechte hart,
om den blijden dag te zegenen, temmer van Minerva’s smart.
Kwekelingen van de Godheid! stemt uw harte met het mijn?
Gloeie u 't hart steeds van de vriendschap, als deze beker van haar wijn!

BIJ HET OPENBAAR EXAMEN DER NEDERLANDSE PORTUGEES-ISRAËLITISCHE ARMENSCHOOL.
19 Mei 1819.

VOORZANG.

1.
Dag van vreugd, dien we aan de kimmen
vol verlangen zagen klimmen!
Met een opgeruimd gemoed
brengen we u den welkomstgroet!
Bode van. Gods rijksten zegen!
galme u 't dankbaar loflied tegen,
dat het kinderharte slaakt
aan den God, die voor hen waakt!

2.
Morgenzon, wier gouden stralen
onze zangen blij onthalen!
op uw goddelijk gezicht
wordt deze donkere aardbol licht.
Zo ontleent al 't heil der aarde
van dien God geheel zijn waarde,
wie ons hart zijn loflied slaakt,
van den God, die voor ons waakt!

3.
Hem, wiens weldaden ons omringen,
Hem te danken, Hem te zingen,
is een zaligheid op aard,
meer dan al haar schatten waard!
Wat, wat zou ons staan te vrezen,
welk een lot beklaaglijk wezen,
als ons hart zijn loflied slaakt
aan den God, die voor ons waakt?

4.
Goedertieren Alvermogen!
zo ons zwak, maar hartlijk pogen
.aan uw vaderhart behaagt,
ziet deze dag ons onversaagd!
Ja, wij treden vrijmoedig nader,
in Uw naam, Almachtig Vader!
daar ons hart zijn loflied slaakt
aan den God, die voor ons waakt?

TUSSENZANG.

1
Voor ons waken Vaderogen
uit den Hogen!
God,
God had deernis met ons lot!
't Zijn Zijn weldaden die ons voeden,
die ons hoeden;
Hij is 't, die voor onzen nood
edele harten opensloot!
O! laat onze zwakke klanken
hem bedanken
tot den jongsten levensadem,
en die brave stervelingen
mee bezingen,
die ons redden in Zijn naam!

2.
Dat de bee, die wij verheffen,
U mag treffen,
God!
God, Beschermer van ons lot!
overlaad, o Heer, die braven
met uw gaven,
die onze onmacht, onze jeugd
leiden tot geluk en deugd!
Immer zullen onze klanken
U bedanken
tot den jongsten levensadem,
en die brave stervelingen
mee bezingen,
die ons redden in Uw naam!

SLOTZANG.

Aan God zij de glorie!
Geluk en Victorie
ontspruiten van Hem!
Verhef u naar boven,
om Zijn naam te loven,
klink luid, o mijn stem!

2.
Hoor, Hemel, hoor Aarde!
de kracht, die u baarde,
is de Almacht van God!
Zijn wenken bezielen!

Zijn wenken vernielen!
Zijn woord is ons lot!

3.
Slechts Hij kan verheffen!
wat rampen u treffen,
de hoop blijve op Hemt
Zijn troostende zegen
straalt, droeven, u tegen,
en daalt op uw stem!

4.
Aan God zij de glorie!
Geluk en Victorie '
ontspruiten uit Hem!
Verhef u naar boven,
om Zijn naam te loven,
klink luid, o mijn stem!

5:
Neen! staakt uwe zangen!
De Hemelen vervangen
den lof van hun Vorst!
Laat de Engelenkoren
hun hymnen doen horen!
God leest in uw borst!

6.
Zijn naam zij gezegend!
Wat lot ons bejegent,
't zij voorspoed of smart!
den Vader hierboven'
is 't wellust te loven!
Aanbid, o mijn hart!

PROMETHEUS. DRAMATIS DICHTSTUK. NAAR ESCHYLUS.

PERSONAGES: PROMOTHEUS, VULKAAN, DE WRAAKGODEN, OCEAAN, IO, MERCURIUS, REI VAN ZEENIMFEN.

'EERSTE TONEEL.
DE WRAAKGODIN, VULKAAN, PROMETHEUS.

DE WRAAKGODIN.
Ziedaar dan 't oord bestemd Prometheus straf te tuigen!
Hier leer' de oproerige voor hoger machten buigen!
Vulkaan, ge ontvangt de last van de oppersten der goden,
uw vader. 't Is uw plicht hier Themis stouten zoon
te kluisteren aan de rots met diamanten boeien,
om in deze eenzaamheid zijn misdrijf te verfoeien.
Hij waagde 't, aan den mens een goden heilgenot
te schenken: zoek' hij thans verlichting van zijn lot
in. mensendankbaarheid! De ellendeling verzaakte
aan godenplicht en rang, u-zelf die 't vuur bewaakte,
der heren schat en roem, ten onvergeetbare hoon':
ontvang' hij van uw hand het lang verdiende loon!

VULKAAN.
Godesse, 'k ken den last mij door Jupyn gegeven:
vermetel waar' 't en dwaas dien wil te wederstreven.
Gij hebt uw plicht volbracht; laat, laat de zorg aan mij
den mijnen te voldoen. Het treuren staat mij vrij,
wanneer 'k veroordeeld ben eens dierbren broeders handen,
de handen van een god te knellen in deze banden.
o al te fiere zoon van Themis! de eigen smart
die uwen boezem knaagt, vervult ook mij het hart
op dit noodlottig uur. Helaas! ik ben gezonden
om u in naam der goden uw vonnis te verkonden.
Gij zijt verbannen tot deze akelige woestijn.
Dit rotsgebergte moet voortaan uw woonplaats zijn,
waar zelfs de nagalm niet van mensentaal mag naderen.
Hier moet u ieder dag een gloeiend vuur in de aderen
ontsteken; hier de nacht, waarnaar gij dor geroost
zult smachten, 't matte lijf voor lafenis en troost
doen sidderen van zijn kou en schadelijke dampen;
verwisselen telken reis van steeds vergrootte rampen,
waar aan 'k geen eind voorzie. Wie waagt, of wie vermag
uw redding uit een boei, bestemd reeds sinds den dag,
dat gij voor 't menselijk heil der goden gunst verzaakte?
Waar was uw wijsheid, toen ge u hem ten vijand maakte,
wiens hand nog ongewoon aan 't klemmen van den staf

gevoelig tuchtigt, en geen deernis kent bij straf? '

DE WRAAKGODIN.
Wat mart gij? Is 't geen tijd den snoodaard te kastijden,
zo haatlijk aan de goden? Waartoe dat medelijden
met hem, die u, uzelf zo fel beledigd heeft?

VULKAAN.
Beledigd? 't zij zo! maar hoe nauw het harte kleeft
aan maagschap, weet gij niet!

DE WRAAKGODIN.
En 't vonnis van uw vader?
Is niet zijn hoge wil, Vulkaan, u eindloos nader?

VULKAAN
Uw woorden zijn altoos van bitterheid vervuld.

DE WRAAKGODIN.
Bezielt u nog de hoop dat gij hem redden zult?
Zo niet, wat baat het u den tijd in nutteloos treuren
te slijten?

VULKAAN.
Dat ik me aan dit schrikoord mocht ontscheuren!
Helaas! moest mijne hand Jupyn ten dienste staan?

DE WRAAKGODIN.
Wat zwakheid! hebt gij ooit iets tot zijn val gedaan?

VULKAAN.
O! had mij Jupiter van dezen last ontslagen!

DE WRAAKGODIN.
Neen! machtig zijn de goden, maar steeds hun welbehagen
te volgen, staat aan hen, zo min als 't mensdom, vrij!
Het is die godheid slechts, die de opperheerschappij
der hemelen voert, wier wil zich waarlijk vrij kan achten!

VULKAAN.
Hoe ondervind ik dit!

DE WRAAKGODIN.
Welaan, besteed uw krachten
aan 't u vertrouwde werk, zo gij in de ongena
des heiligschenners niet verkiest te delen. Sla

de diamanten boei hem om de forse leden,
en knel hem aan de rots! Maar kost gij schakels smeden
van ketenen, waar zijn list niet uit te breken weet?

VULKAAN.
'k Volbreng mijn last met smart; maar wat ik hier ook deed,
deed 'k nauwgezet en trouw; deze ketens mogen 't tuigen!

DE WRAAKGODIN.
Hier leer' dan de onverlaat voor 's hemels vorst te buigen!
Weg krimpende in de pijn; wijt' hij zichzelf het al!

VULKAAN.
o Themis edele zoon, wie ooit mij haten zal,
gij, gij alleen hebt recht! Hoe deel ik in uw lijden!

DE WRAAKGODIN.
Hoe? met d' oproerling, die ons allen dorst bestrijden,
te treuren, schaamt ge u niet? Gij stort uzelf in 't leed,
verblinde!

VULKAAN.
Neen! zijn lot, zo hartverscheurend wreed,
ontzeg 'k mijn deernis niet, schoon 'k even veel mocht wagen!

DE WRAAKGODIN.
Een muiter in zijn straf! Geeft u dit stof van klagen?
Klem eer des booswichts voet wat nauwer in zijn ring,
dat hij zich niet op eens uit onze handen wring',
en wij onze achteloosheid niet boeten met de woede
van Jupiter, wie niets Prometheus straf vergoedde!

VULKAAN.
Zwijg, wrede, zwijg in 't eind! Uw vreselijk gelaat
verraadt genoeg dat hart, niet slaande dan voor haat.

DE WRAAKGODIN.
Lust het u laf te zijn, ik gun u dit genoegen!
'k Verkies niet bij zijn straf die van mijzelf te voegen.

VULKAAN.
Neen! langer weersta 'k dit akelig schouwspel niet.

(hij vertrekt.)

DE WRAAKGODIN, tot Prometheus.

Waar is uw trotsheid thans, vermetele? Gij ziet
wat heerlijk lot hem wacht, die 't hemelrijk ontwijden,
en voor des aardrijks heil Jupyn zelf durft bestrijden.
Hoog klonk in vroeger tijd de roem van uw verstand:
aan kloeken raad was zelfs de klank uws naams verwant.
En kost ge niet voorzien dat dit uw lot zou wezen?
Of had uw stout ontwerp geen tegenstand te vrezen?
Gij hebt uw faam verbeurd, zo gij geen middel weet,
de boei te ontkomen, die ge uzelven hebt gesmeed.

TWEEDE TONEEL.

PROMETHEUS, alleen.
Alziende godheid, die mijn geest ontwaart in 't ruisen
der winden, in 't geklots der golven, in het bruisen,
ontzachelijke oceaan, van uw onmeetbare vloed!
o aardgodes, wier schoot steeds voortbrengt, laaft, en voedt!
gij, Zon, wier hemels oog zijn glans leent aan de dagen!
getuigt het, wat een god van goden moet verdragen!
Gij kent mijn onschuld; kent mijn schrikbaar noodlot mee!
Ja, duizenden van eeuwen zullen
haar onafzienbare kring vervullen,
eer ik den hemelgrond, mijn oorsprong, weer betreed!
En' bij die boeien, die geweld en onrecht smeedden,
moet, goden, de genade uws Konings aangebeden?
Mijn foltering groeit met ieder ogenblik!
De toekomst opent zich en spelt nog wreder plagen.
Groeit, folteringen, groeit! 'k Verwachtte u zonder schrik,
en 'k zal u de eeuwen door steeds onvernederd dragen!
Want, zo 'k u thans gevoel, reeds lang waart gij voorzien,
toen 't teerst gevoel mij drong om 't mensdom hulp te bien,
en immer was mijn moed, als 't noodlot, ons beschoren,
niet om te zetten! Neen, 'k doe hier geen klachten horen;
geen weekheid past een god, en 't allerminst aan mij,
Maar 't is me een wellust in de doodsmart die ik lij'
mijzelf te herinneren aan wat ik heb misdreven.
Rampzalig mensdom, ach! een leven zonder leven
ontving gij van de goden! Mijn hand heeft u bezield,
toen zij het hemelvuur, dat u hun trots onthield,
u meedeelde, en uwe aard den hemel deed gelijken!
Geen vloek van 't al-geweid deed me in dit uur bezwijken.
Ik boet die zege thans, en gruwzaam; maar mijn hart
ziet juichend op u neer, en zegent zelfs zijn smart!

DERDE TONEEL.
PROMETHEUS,
DE REI DER ZEENIMFEN VERTOONT ZICH IN EEN WAGEN BOVEN DE ROTS.

PROMETHEUS.
Maar wat gerucht dringt tot mijn oren?
Wat nieuwe plaag is mij beschoren?
Of nadert iemand mij? Wie zijt ge, mens of god,
die 't schouwspel tuigen wilt van mijn verschriklijk lot?
De vijand van den Vorst der goden, van hen allen,
die zelf-verloochenend hem voor de voeten vallen,
staat voor u, boetende voor wat hij 't mensdom gaf.
Wie nadert? Rondom heen voel ik den luchtstroom trillen,
en wieken klepperen! . Ach! wat kan 't mij verschillen?
Ik wacht alleen verzwaring van mijn straf!

DE REI.
Vrees niets, wij brengen u geen plagen,
maar troost, indien 't kan zijn. De hemelen gewagen
met aarde en zee en hel, Prometheus, van 't geweld,
dat u aan deze rots zo wreed heeft vastgekneld.
Door zulk een rampspoed diep bewogen,
heb !k, voor de schaamte doof, die 't maagdlijk hart bestiert,
doof voor mijns vaders raad, mijn deernis bot gevierd,
en ben der wateren rijk ontvlogen,
om u mijn zwakken troost te bien!

PROMETHEUS.
O! dat ge in zulk een staat een hemeling moet zien!
Gij, tedere nimfenstoet, gesproten
uit hem die heel deze aard houdt in zijn arm gesloten,
kroost van den grijzen Oceaan!
o kunt gij, kunt gij 't nog bestaan,
den droeven balling te genaken,
den droeven balling, en de rots,
waarop hij, bij de klank van 't brommend zee-geklots,
gedoemd is eeuwen door te waken?

DE REI.
Prometheus, ach! mijn ziel ontzet!
Zou ons geen traan het oog ontvloeien,
dat u in deze onbreekbare boeien
geprangd moet zien? Een nieuwe wet
regeert d’ Olympus, en de goden,
vol schrik voor Jupiter’s geboden,
vernietigen met hem wat eenmaal heilig was.

PROMETHEUS.
Beneden 's aardrijks schoot, beneden
des Tarters giftige moeras,
waar' nog de keten, die mijn leden
omstrengelt, machtloos op mijn ziel.
Zo iets mijn zuchten op kan wekken,
zo is het, dat ik hun ten schouwspel moet verstrekken,
die uit den hemelhof, waar van ik neerviel,
ter neer zien op een leed, niet aan hun smaad te onttrekken.

DE REI.
Wie, wie der goden zou in 't hart
geen deernis voeden met uw smart?
Wie in de ontembare gramschap delen
van Jupiter, die daar hij 't Al regeert,
een heemling straffeloos vernedert,
en straffeloos zijn ziel met wraak vermag te strelen,
waaraan 'k geen ander einde wacht,
dan !t einde van zijn oppermacht.

PROMETHEUS.
En echter zal deze rots nog eens het uur getuigen
dat Jupiter den trotse kop zal buigen,
op dat des doemlings vege mond
de duistere Godsspraak, die zijn kroon bedreigt, verkond'!
Wanneer 'k, noch voor de list van honigzoete klanken,
noch voor het woedendste geweld,
in 't heiligste besluit zal wanken,
voor dat 'k, in d' ouden rang hersteld,
van hem voldoening zal verlangen,
van wie mijn godenhand deze kluisters heeft ontvangen.

DE REI.
Uw stoutheid baart me een killen schrik.
Hoe! schier verzonken in steeds aangegroeide rampen,
bestaat gij 't met den donderaar nog te kampen?
Uw roekeloze taal, uw onverzette blik
vernielt de hoop die ik nog voedde.
Neen! Jupiter’s verschrikbare woede
zwicht voor geen woesten wanhoopskreet.
Uw stalen moed verdubbelt slechts het leed.

PROMETHEUS.
Ja, machtig en niet om te zetten
schijnt hij, voor wiens onzalige wetten
de Olympus thans de kruin vernedert:

En echter kan de dag ontluiken,
die zijn ontzachtbaren toorn zal fnuiken,
en onzen haat in eendracht keert.

DE REI.
Indien de herinnering aan d’ oorsprong uwer kwalen
niet machtig was de wond nog dieper op te halen,
die u de borst verscheurt, zo wensten we uit uw mond
te horen uit wat bron zo fel een straf ontstond!

PROMETHEUS.
Verscheurend is 't verhaal, verscheurender 't versmoren
der ramp, waar 'k onder zwoeg, wier oorzaak gij zult horen.
Ach! aan mijn rang ontscheurd, wat had ik sinds dien val
te wachten rondom heen, dan plagen zonder tal?
De twist is u bekend, die 't godendom beroerde,
voor dat nog Jupiter den hemelscepter voerde.
Een deel wou Cronus hoofd ontbloten van de kroon,
en schenken de oppermacht aan zijn ondankbren zoon.
Een ander koos de zij der aangerande grijsheid:
het zijn zijn broeders, 't kroost van Uranus, dat wijsheid
noch krijgsbeleid ontziet, op enkel krachten stout.
Ik toonde hun vergeefs den weg naar en van behoud.
'k Voorzei dat krijgsgeweld voor krijgslist niet zou wijken.
Hun trots verwierp mijn raad; de vijand moest bezwijken
voor wapens, moed alleen de hemelse oppermacht
beslissen, en het recht afhangen van de kracht.
Doch ik, ik had te vaak van Themis zelf vernomen,
dat niemand in 't bezit van Cronus rijk zou komen,
dan die 't veroveren mocht door bloed niet, maar door list.
Het was mijn plicht den wil van 't noodlot, dien ik wist,
te volgen; 't was mijn plicht die trotsaards te verlaten,
en 'k bracht- den wijzen raad, die nimmer hun kon baten,
(mijn moeder stemde 't mee) aan Crollus trotser zonen.
En zo de Titans nu in de afgrond van de doden
hun weerstand boeten met onafgebroken slagen,
zo Jupiter de kroon des hemels weg mocht dragen,
en d' ijzeren scepter klemt der wreedste dwingelandij;
mijn vijand triomfeert door mij! Hij dankt het mij,
dat hij mij folteren kan! Ja, 'k moest het ondervinden,
de dwingland haat het al, en allermeest zijn vrinden!
Hoort nu van welk een schuld ik hier de straf ontvang.
Nauw meester van d’ Olymp, bestemde hij den rang
der goden en nam op zich 't bestier der hemelzaken;
maar voor het droevig lot der menselijkheid te waken
was Jupiter onwaard; het reeds bestaand geslacht

der mensen moest verdelgd, een nieuw her-voortgebracht!
Geen andere godheid dorst dit wreed ontwerp weerspreken.
Ik dorst hen voorstaan, en ik deed het onbezweken!
Het mensdom werd nog niet vernietigd over de aard.
Mijn deernis was me een straf, zo gruwzaam kwellend, waard.
En ik, bij wie vind ik die deernis met mijn plagen,
als smart, en spijt, en smaad
wanneer mij de aartstiran van uit den hemel bant,
ten schouwspel van 't heelal, maar tevens hem tot stand?

DE REI.
Van ijzer is het hart, van deernis niet doordrongen,
wanneer 't, Prometheus, u in boeien ziet gewrongen.
Geen droeve mare kon mij treffen, dan uw straf,
en 't oog, dat haar getuigt; wendt zich in tranen af.

PROMETHEUS.
Gijzelf, mijn vijanden, gij zoudt hier tranen plengen,
o goden! Deernis zou zich bij uw woede mengen,
ware alle deernis niet gebannen uit uw ziel.

DE REI.
Maar heeft geen andere schuld de straf die op u viel
verlokt?

PROMETHEUS.
Een weldaad nog! 'k Onttrok aan 's mensen ogen
de toekomst, hem bestemd. Het lot werd overtogen
door 't schemerlicht der hoop, en 't mensdom werd bevrijd
van angsten zonder tal. Mij zag dezelfde tijd
het vuur der hemelen aan den sterveling mededelen,
dat de aard verkwikken moest, en niet dan weldaden telen.
Ziedaar 't geen ik misdeed.

DE REI.
En 't geen Jupyn verwoed
u met een eindeloosheid van plagen boeten doet!
Of hoopt gij tegen hem door moed iets uit te richten?

PROMETHEUS.
Ik hoop niet, maar ik wacht dat eens zijn toorn zal zwichten.

DE REI.
Gij wacht? En op wat grond? Waar voert de drift u heen?
Miskent gij dat gij dwaalde Ach! u met scherpe reden
te tergen in den nood, is ons gevoel onwaardig,
maar vinden we u voor 't minst tot eigen redding vaardig?

PROMETHEUS.
't Is licht, wanneer het lot eens anders kruin verplet,
met wijzen raad gepraald! Ik word niet omgezet
door 't schijnschoon van belang, dat recht en eer weerspreken.
Ik wist het, dat Jupyn zich op mijn deugd zou wreken:
ik wist het, en mijn wil bleef onveranderd. Maar
dat mij die ijselijkheid van straf beschoren waar,
tot de eenzaamheid gedoemd van deze afschuwbare streken !
wie had mij 't ooit voorzegd? Doch blijven we onbezweken!
En gij; o Nimfen, spaart me uw moedeloze klacht!
Op 't geen eens wezen moet, heeft smart noch wanhoop kracht
Stijgt voor een ogenblik eer van uw hemelwagen
op deze rotsen af. Getuigen van mijn plagen,
onttrekt mij niet de troost, die mij uw bijzijn geeft,
als ik u 't lot vertrouw, dat me overrompeld heeft.
Wie kan zich voor den keer van 't noodlot veilig achten?
Wie weigert zich 't genot een onheil te verzachten,
dat al wat ademt treffen kan?

DE REI, van den wagen afstappende.

Gewillig late ik dezen wagen,
op raderen van goud den luchtstroom doorgedragen,
voor 't rotsig strafoord van den man,
die zich voorlang zijn jammeren zag ontscheuren,
indien ik iets vermocht met ongeveinsd te treuren.

VIERDE TONEEL.
PROMETHEUS, OCEAAN, DE REI.
OCEAAN.
Ontvang den gullen groet van de ouden Oceaan,
Prometheus! 'k Heb den ramp die u weervoer verstaan,
en haastte me om het oord dat u ontving te naderen.
't Is niet het godenbloed alleen, dat beider aderen
doorstroomt, wiens nauwe band mij dus aan u verbindt:
om wijsheid en om deugd heb ik u meer bemind.
Maak op de vriendschap staat, die ik u heb gezworen!
Het is geen ijdele klank, dien u mijn mond doet horen.
Spreek, eis van mij een dienst, wat die mij kosten mag!
Hangt het van vriendschap af, ik redde u nog deze dag!

PROMOTHEUS.
Hoe! gij ook in dit oord van ballingschap en plagen?
Hoe dorst gij zulk een reis, mijn grijze vader, wagen?
Hoe hebt ge uw zee-paleis verlaten voor dit strand,
van ijzer slechts bevrucht, met enkel rots beplant?
Komt ge ook den godentelg, die Jupiter de kroon gaf,
beschouwen in den boel, die hem zijn haat ten loor. gaf?
Ja, 't is wel de eigen hand, die, 't hemelse gebied
besliste, die gij hier in ketens knellen ziet!

OCEAAN.
'k Aanschouw 't met diepe smart! Doch duldt den raad der grijsheid,
hoe nog de glorie reikt van uw verstand en wijsheid!
Keer in u zelven weer, en ban van uit uw ziel
die ongetoomde drift! De godenstaf verviel
van Cronus op zijn zoon, de Olymp eert nieuwe wetten;
't is niet in onze macht ‘t voorleden om te zetten.
Zo buig gedwee het hoofd met heel het godendom!
Wat baat het of uw toorn tot zulk een hoogte klom,
dat gij u niet ontziet door onbedwongen smalen
de dubbele wraak van hem u op den hals te halen,
wiens strafroe, reeds zo streng, licht nog schrikbaarder wordt?-
Wellicht mishaagt de taal, die hier mijn boezem stort;
uw borst, verhard in 't leed, verfoeit te vragen!
Het zij zo! maar u steeds aan 't ijselijkste te wagen,
en tegen smart en nood te wapenen met haat,
is dwaasheid. Geef gehoor, Prometheus, aan mijn raad!
Geen machtig koning zwicht voor morrende onderdanen.,
en wat hier baten kan is nederigheid en tranen.
Welaan! ik werpe mij den donderaar te voet;
'k bedaar door zachte taal zijn fel verhit gemoed,
indien 't nog mogelijk is; maar wil die kreten staken
van oproer, die uw lot nog vreselijker maken!
Den druk te ontlasten van 't verkropte hart is zoet;
maar vluchtig is 't genot, en lang de straf, die 't boet.

PROMETHEUS.
o ondoordringbaar lot! gij bleef voor straf beveiligd,
ofschoon ge aan een zaak met mij waart toe-geheiligd,
't zij verre dat 'k de rust die gij geniet benij!
maar werd ik 't offer van gevloekte dwingelandij,
verg gij niet dat 'k mijn lot verdien door te buigen!
Spil hier geen kostbren tijd, noch tracht mij te overtuigen;
zorg eerder dat ge u-zelf niet mee stort in het leed!

OCEAAN.
Tot heil van anderen hebt ge uw wijsheid steeds besteed,
en nimmer voor u-zelf! Waartoe mij thans weerhouden?
Zo 'k snelle naar Jupyn, 't is in het vast vertrouwen,
dat gij op mijne bee uw ketens vallen ziet.

PROMETHEUS.
De deernis, die uw hart den droeven balling biedt,
de hulp, die gij voor hem met eigene gevaren
beraamt, vergeet ik nooit! Maar wil die poging sparen!
Ze is vruchteloos voor mij, en stelt u-zelven bloot!
Of zou het voor dit hart een troost zijn in den nood,
dat vrienden de ijselijkheid mijns noodlots ondervonden?

OCEAAN.
Neen niet om u-alleen heb ik mij onderwonden
Jupyn te naderen. Mijn broeder Atlas draagt
zijn ongena, als gij. Zijn forse schouder schraagt
en aard en hemelen, tot straf van vroeger pogen.
Ook Typhoos lot was hard, en heeft mij diep bewogen.
Wij zagen hem, den reus, het honderdvoudig hoofd
(thans kwijnend en vernederd, van d' ouden moed beroofd)
ten hemel heffen met een blik die 't al deed beven.
Wij zagen hem verwoed de goden in 't aanzicht streven,
die hij alleen stond. Zijn longen ademden vuur:
zijn oog schoot vlam op vlam. Wij tuigden haast het uur,
dat hij op Jupiter de zege ging behalen...
maar 't bliksemvuur daalt neer en zet zijn woede palen!
De slingerende schicht treft hem het kokend hart,
en kracht en strijdlust zijn verzwolgen in de smart.
Daar lag hij uitgestrekt, als waar' hij zonder leven,
maar de onbezielde klomp deed wie hem zag nog beven.
Heel de Etna dekte nu den reeds verslagen kop,
en 't aanbeeld van Vulkaan dreunt op haar hoge top,
nog veilig. Want de dag zal aan den hemel klimmen
dat Etnaas kruin van een zal scheuren, en de kimmen
bespatten met een vuur, dat op Sicilië’s grond
bij stromen vloeien moet. 't Is de eigen Typhoos mond,
die de onderaardse gloed tot vlammen aan zal blazen,
die vlammen over de aard, die op hem weegt, doen razen,
en tonen dat hij nog, door 't lot on-omgezet,
zijn haat den teugel viert, schoon door Jupyn verplet!

PROMETHEUS.
Welnu? Begeert gij mee die ijselijke plagen
ten deel? Laat af, laat af zo stout een kans te wagen!
Voor mij, laat mij een leed, dat 'k zonder zwakheid lij;
'k wacht met stand vast geduld het eind der dwingelandij.

OCEAAN.
Gepaste reden kan dat einde licht bespoeden.

PROMETHEUS.
Neen! 't Is niet in het felst van 't vijandelijke woeden,
dat zich de ontroerde geest door zachtheid paaien laat.

OCEAAN.
De poging voor het minst....

PROMETHEUS.
vernedert zonder baat.

OCEAAN.
Is 't dwaasheid, laat mij dan die trek van dwaasheid wraken!
't Is wijsheid, soms de schijn van wijsheid te verzaken.

PROMETHEUS.
Helaas! dit is te waar.

OCEAAN.
En gij, gij aarzelt niet,
en stoot de hulp te rug, die u de vriendschap biedt?

PROMETHEUS.
Ik moet. Licht viel gij reeds dit uur in ongenade.

OCEAAN.
Van Jupiter?

PROMETHEUS.
Van hem.

OCEAAN.
Ik sloeg den afloop gade
van uw vermetelheid, en 'k wete wat ik waag.

PROMETHEUS.
Zo ga, en wacht u steeds voor 't geen Jupyn mishaag'.

OCEAAN.
Ik zie het al te wel, uw haat is niet te teugelen!
Mijn zeepaard trapt sinds lang, en geselt met zijn vleugelen
de lucht rondom hem heen. Ik voer hem ter rust,
en mij uit de akeligheid van deze rampzalige kust.

(Hij vertrekt)

VIJFDE TONEEL. PROMETHEUS, DE REI.

DE REI. KEER.
Doorluchtig godenkroost, uw lijden
is voor ons mee een bittere smart;
de traan, die wij uw' jammeren wijden,
welt uit een fel beknepen hart!
Streng is uw straf, o Vorst der goden!
maar aller-hevigst drukt uw macht
op hen die zelven eens geboden,
en op hun diep vernederd geslacht!

TEGENKEER. '
In de oorden, die uw grootheid zagen,
Prometheus! galmt een kreet van rouw!

Wie dacht het, dat dit heir van plagen
op 't hoofd van goden storten zou?
Om 't lot der hemelen treurt nu de aarde!
De sterveling beklaagt zijn goden!
het lot vooral; dat u wedervaarde,
uw vaderzorg voor hem ten loon!

TWEEDE KEER.
Die Colchis rijken grond bewonen,
en 't heir der mannelijke Amazonen
betreuren 't onheil dat u trof!
In 't woeste Scythie weergalmen jammertonen,
en paren zich aan uw lof!

TWEEDE TEGENKEER.
Zelfs in deze afgelegen streken,
die enkel moordend ijzer kweken,
en waar de strijdbare borst verhard voor deernis schijnt,
voelt zich het mannenharte breken,
dat gij in zulk een leed verkwijnt!

DERDE KEER.
'k Zag slechts een held, als gij, die goden had tot ouderen,
en onder 't juk zwoegt van hun straf!
'k Zag Atlas vast gespierde schouderen,
wie Jupiter geheel zijn rijk te dragen gaf,
den nooit verpoosden last verrichten,
waardoor de kracht van goden zelf scheen te zwichten.

DERDE TEGEN KEER.
't Gebied der zeeën gromt met ongestuime golven
zijn klachten tegen 't noodlot uit!
Ook de onderwereld is verbolgen:
des aardrijks bodem dreunt met naar en dof geluid!
't Bezielt zich al van 't medelijden,
dat we aan uw lot, vervallen heemling, wijden!

PROMETHEUS.
Misduid mijn zwijgen niet, o Nimfen! 't Is geen trots
noch achterhoudendheid. De vreemde keer mijns lots
houdt op dit tijdstip nog mijn geesten ingespannen!
Hoe! ik, ik door de goden van uit mijn rang gebannen,
wier macht, mijn ondergang, ikzelf heb doen ontstaan!
Gij weet het! zegge ik eer wat 'k verder heb misdaan
uit deernis voor 't geslacht der mensen, door de goden
vernederd en gehaat, maar die ik hulp geboden
en schier tot halve goden hersteld heb! Hun bestaan
was nietig. 't Voorwerp deed alleen het zintuig aan,
niet meer verbonden aan een werkkring, meer verheven.
De zielskracht sliep. De zelfbewustheid van het leven
ontbrak als in den droom. Zij stichtten nog op de aard
geen schuilplaats, voor de kracht van zon en lucht bewaard.
Een duistere boschspelonk was mens en dier tot woning,
en niets bestond er dat 't gedierte van hun koning
nog onderkennen deed; want woest en onbeschaafd
was heel de kracht des geests aan 't grove lijf verslaafd,
een hoger vlucht ontwend. Wie mocht de hemeltekenen
met de ogen nagaan, en den weg der zon berekenen?
Wie perkte nog 't gebied der jaargetijden af,
of leerde wat gesternt' het bloeiend voorjaar gaf,
wat anderen 't feestgetij der herfstgodes voorspellen,
of 't stroomnat met geweld zijn oevers uit doen zwellen?
Door mij is 't, zo zij thans het op- en ondergaan
der sterren en den stand der hemelen gadeslaan.
Het denkbeeld van getal in vast bepaalde klanken
en beelden uitgedrukt, heeft de aarde mij te danken!
Aan mij mee, dat de taal, die uit den boezem breekt,

tot 's werelds uiterste eind en tot de toekomst spreekt,
in telkens afgemaald, naar 't buigen onderscheiden
van 't spraakdeel, in wiens vorm de tonen zich verspreiden!
'k Deed d' arbeid van den mens door 't redeloze dier
verpozen. 't Moedig paard, eens op zijn vrijheid fier,
leerde ik zich in den toom, die hem bedwingt, verblijden.
'k Deed d' uitgeholden boom op de oppervlakte glijden
der wateren, toegerust met vleugelen van doek.
Dit waagde ik en nog meer, die ondanks 's hemels vloek
den diep vervallen mens gelukkig wist te maken,
maar ach! geen middel weet om dezen boei te slaken.

DE REI.
Gij lijdt, het is te waar, maar verre dwaalde gij!

Wat ziekte krenkte u dus? Wat wondere razernij
dreef u in 't dreigend leed? Gij had uw lot voor ogen,
en thans zijt ge onbekwaam tot redding iets te pogen!

PROMETHEUS.
Ach! tot der mensen heil ontbrak mij nooit de macht!
Heb ik niet tegen 't heir der ziekten hulp gebracht?
Wat wisten zij voor mij van heling voor hun wonden?
Geen balsem kenden zij, maar lagen onverbonden,
en stierven zonder hulp of lafenis. 's Aardrijks schoot
gaf vruchtloos heilzaam kruid, en de onverbidbare dood
verraste steeds een prooi, wier zwakheid zich niet weerde,
voor dat hun hoger hulp de toverkrachten leerde
der goddelijke artsenij. Geheimen van het lot,
zo diep verborgen voor het oog zelfs van een god!
'k Vermocht u wederom aan 't mensdom te openbaren.
Haast spelde hem de kunst, wat heil of wat gevaren
hem wachtten; alles sprak tot d' eens verlichten geest.
Den zin des duistere drooms ontwikkelt hij, hij leest
zijn toekomst in de vlucht der vogelen, gaat te rade
bij bos- en stroomgedruis, en slaat elk teken gade
met nauwgezet vernuft. De heilige offerande
ter eer van 't godendom is 't eerst door mijne hand
ontstoken, en de vlam, die opgolft tot de wolken,
en 't rokend ingewand tot nieuwe orakeltolken
verheven. Uit het diepst des aardrijks rees de gloed
van goud en zilver, die het mensdom met den voet
vertrapte, onwetend nog wat schatten de aard hem baarde
van vierderlei metaal, waarvan 'k gebruik en waarde
hem leerde, voor zijn heil zorgvuldig zonder maat.
Ja, deze is de enige troost, dien mij het noodlot laat,

dat wat de sterveling ooit voor weldaden heeft genoten,
hem uit Prometheus borst alleen zijn toegevloten!

DE REI.
Ja, zorgloos voor u-zelf, aan ander heil gewijd,
zo waart gij! Maar het leed waar ge in gedompeld zijt
is nog door buigzaamheid te ontkomen. O! verneder
uw hoogmoed, en welhaast groet u de hemel weder
zijn burger, die Jupyn in wijsheid evenaart!

PROMETHEUS.
Neen! Niet langs dezen weg is mij het eind bespaard
van deze ballingschap. Met onoptelbare rampen
heeft mij de wil van 't lot nog opgelegd te kampen;
en ik, ik onderwerp me. O! deze borst heeft kracht
en moed, die met de smart van ijdele kwalen lacht.
Maar om den loop dien zich het noodlot koos te keren,
is 't vruchtloos iets getracht. Haar vonnissen vereren
de goden; zelfs Jupiter wijkt van haar wet niet af.
Van haar ontstond zijn macht, van haar ontstond mijn straf;
en wat de ziel vermag, is dulden en verwachten.

DE REI.
Maar hoe! verwacht gij dan dat weer de hemelmachten
verwisselen zullen, en de zetel van Jupyn!

PROMETHEUS.
Neen! Blijve dit geheim, en wilt gedachtig zijn
dat ik van zwijgen slechts mijn redding heb te hopen!
De dwingland moet 't geheim met mijn ontslag bekopen!

DE REI. KEER.
Bewaar, bewaar, o machtig lot,
mijn zwakke ziel van met den god
die op d' Olymp regeert in zulk een strijd te treden!
O! winne ik zijn gena door offers en gebeden!
Ik zal, ik zal hem steeds ontzien,
hem innig nederig hulde bieden!
Want wat, wat baat het hem te tergen,
voor wiens geweld zich niets vermag te bergen?

TEGENKEER.
Waartoe steeds angst en zorg gezocht?
Waartoe een oogwenk heils gekocht
voor rampen, waar 't verstand geen eind aan kan bepalen?
Zijn dan ook wij bestemd van ramp in ramp te dwalen,

en is der aardbewoners lot
gemeen aan 't leven van een god?
Prometheus! schrikbaar is uw voorbeeld!
Een godheid, tot de straf van een sterveling veroordeeld!

TWEEDE KEER.
Ga, roep hen thans ter hulp, die gij gelukkig maakte,
voor wie gij 't hemels heil verzaakte!
Wat is het sterfelijk geslacht?
Wat is zijn aanzijn? Wat zijn macht?
Een schim, een schaduw, die een oogwenk doet verschijnen,
een oogwenk wederom verdwijnen,
blind voor 't gevaar, dat hem omgeeft aan alle kant!
Zal u hun dankbaarheid bevrijden van uw band?

TWEEDE TEGENKEER.
O! moet ik u mijn groet in rouwgezangen brengen?
Moet ik hier tranen, zuchten plengen?
ik, de eigen die in vroeger tijd,
den dag aan uwen echt gewijd
weergalmen deed van andere zangen,
door 't heilgejuich der zeegoden opgevangen,
toen 'k zuster Hesioon uw liefde in de armen bracht?
o ommekeer van 't lot, wie had u ooit verwacht!

ZESDE TONEEL
PROMETHEUS, IO, DE REI.

IO.
Waar ben ik, wat geslacht van mensen voedt deze grond?
Wat zie ik? aan den top van deze bergen
een godheid vastgesnoerd? Wat schrikbaar vonnis bond
hem aan dit foltertuig?

(Tot Prometheus.)
Mag 'k u een antwoord vergen,
o! zeg mij, waar mij 't lot gebracht heeft op deze stond?
Helaas! hoe wreed is 't nog op mij verbolgen!
Hoe rustloos voel ik mij vervolgen
door 't duizend-ogig spook, dat leefde voor mijn straf,
en dat, vergeefs verzwolgen in het graf,
mij nog van killen schrik de wereld door doet zwerven!
Laat mij in 't eind, o goden, rust verwerven!
Ik val van angst, 'k val van vermoeienis neer!
De poorten van de hel heropenen zich, en geven
de schim van Argus de aarde weer!

Ik zie het monster om mij zweven,
het volgt mij waar ik sta, 't bewaakt op nieuw mijn schreden
nog ruist de toon der rietpijp door mijn zinnen,
die eens vermogend was den woestaard te overwinnen,
maar machtloos thans! Waar, waar voert gij mij heen,
o Jupiter? Vanwaar die reeks van plagen
op mij, die ach! uw deernis slechts verdien?
Moet eerst de laatste van mijn dagen
het einde dezer foltering zien?
Of zo ik misdaan heb te boeten,
zo splijt de aarde voor mijn voeten,
of zij mij de afgrond! van de zee!!n tot een graf!
Uw bliksem moge mij verpletten!
De doodwond zal alleen mij van mijn leed ontzetten!
'k Ben afgefolterd, 'k zal bezwijken in mijn straf!
Bespoedig slechts het uur, bespoedig 't op mijn smeken!

DE REI.
Hoort ge uit het hart der maagd den kreet der wanhoop breken?

PROMETHEUS.
Ik hoor den kreet der maagd, vervolgd door Junoos haat,
eens door Jupyn geliefd, thans door Jupyn versmaad.
Het kroost van Inachus treedt tot ons, mor van 't zwerven,
en 't hijgen naar een rust, die zij te lang moest derven.

IO.
Wie noemt mijn vader in dit oord?
O! onderrichte mij een woord,
een woord slechts, wie gij zijt, en waar mij 't noodlot voerde?
Wie zijt ge, gij wiens stem mijn ziel zo diep ontroerde?
Die, ongelukkig zou als ik,
mijn naam, mijn afkomst toont te weten,
en de oorzaak van dien helsen schrik,
waar loos geest zo wreed van is bezeten?
Wie is er, buiten mij, die dus, die schuldloos lijdt?
Gij ziet het offer van den dolsten minnenijd!

Ik val van angst, 'k val van vermoeienis neer!
De poorten van de hel heropenen zich, en geven
de schim van Argus de aarde weer!
Ik zie het monster om mij zweven,
het volgt mij waar ik sta, 't bewaakt op nieuw mijn schreden
nog ruist de toon der rietpijp door mijn zinnen,
die eens vermogend was den woestaard te overwinnen,
maar machtloos thans! Waar, waar voert gij mij heen,

o Jupiter? Vanwaar die reeks van plagen
op mij, die ach! uw deernis slechts verdien?
Moet eerst de laatste van mijn dagen
het einde dezer foltering zien?
Of zo ik misdaan heb te boeten,
zo splijt de aarde voor mijn voeten,
of zij mij de afgrond! van de zeeën tot een graf!
Uw bliksem moge mij verpletten!
De doodwond zal alleen mij van mijn leed ontzetten!
'k Ben gefolterd, 'k zal bezwijken in mijn straf!
Bespoedig slechts het uur, bespoedig 't op mijn smeken!

DE REI.
Hoort ge uit het hart der maagd den kreet der wanhoop breken?

PROMETHEUS.
Ik hoor den kreet der maagd, vervolgd door Junoos haat,
eens door Jupyn geliefd, thans door Jupyn versmaad.
Het kroost van Inachus treedt tot ons, mor. van 't zwerven,
en 't hijgen naar een rust, die zij te lang moest derven.

IO.
Wie noemt mijn vader in dil oord?
O! onderrichte mij een woord,
een woord slechts, wie gij zijt, en waar mij 't noodlot voerde?
Wie zijt ge, gij wiens stem mijn ziel zo diep ontroerde?
Die, ongelukkig zou als ik,
mijn naam, mijn afkomst toont te weten,
en de oorzaak van dien helse schrik,
waar loos geest zo wreed van is bezeten?
Wie is er, buiten mij, die dus, die schuldloos lijdt?
Gij ziet het offer van den dolste minnenijd!
o gij, dien alles mij een hemeltelg doel denken
kunt ge Inachus wanhopig kroost
een enkel ogenblik van troost,
een enkele straal van licht omtrent haar toekomst schenken?

PROMETHEUS.
Vraagt gij mij, wie ik ben? 'k verheel mijn naam u niet,
verbonden als wij zijn door enerlei verdriet!
Gij ziet Prornelheus hier, den vriend der stervelingen!

IO.
Prometheus? En wie dorst u in deze ketens wringen?

PROMETHEUS.
De handen van Vulkaan, het vonnis van Jupyn.

IO.
En welk een gruwelstuk kon hiervan de oorzaak zijn?

PROMETHEUS.
Ik meldde u de oorzaak reeds: mijn weldaden aan de mensen.

IO.
Voldoe nog met een woord den billijksten der wensen!
Hoe lang nog zwerf ik rond ten prooi aan 't eigen leed?

PROMETHEUS.
Ach! zwijge ik hier van eer! Wat baat u dat ge 't weet?

IO.
Verberg, verberg mij niets, wat lot' me ook zij beschoren.

PROMETHEUS.
Wat ik u melden zou, zoudt gij met wanhoop boren!

IO.
't Is zulk een wijsheid niet, wier weldaad ik behoef.

PROMETHEUS.
Wel nu dan! 't is uw wil, ‘k zal spreken.

DE REI.
o vertoef
een wijl! 'k Voel Ioos klacht geheel mijn borst doordringen!
Ach! mochten wij den loop dier lot-verwisselingen,
\vier storm haar voor ons voert, vernemen uit haar mond,
voor dat uw godsspraak hier des hemels wil verkond'

PROMETHEUS,
Ontvouw ons, droeve Nimf! door wat gebeurtenissen
gij 't vaderlijk gebied sinds reeds zo lang moet missen?
Gij hebt de zusters van Inachus gehoord!
Verstoot haar bede niet, zij sproot uit deernis voort.
Een deernistraan geeft lucht aan 't teergevoelig harte:
't verwekken van dien traan verlicht de zwaarste smarte!

IO.
'k Gevoel in mij geen kracht uw redenen te weerstaan;
't verhaal dat gij mij vergt vang !k zonder dralen aan.
Maar ach! mijn voorhoofd wordt van droefheid overtogen
en schaamte, dat ik dus mij toon voor uwe ogen;
en 'k bloos, schoon schuldeloos, om 't geen mij zo ver bracht.
De kindsheid pas ontgroeid, ontwaarde ik nacht op nacht
een wondere, zachte stem, dus fluisterende in mijn oren:
Gelukkige, waartoe het heil-lot u beschoren
ontweken? Jupiter verlangt u tot zijn bruid!
Hij brandt van min voor u; gij, Io, vlied van uit
uw’s vaders watergrot naar Lernaas brede weiden!
De koning van d’ Olymp zal daar uw komst verbeiden,
'k Bepeinsde heel den dag het wonder van den nacht,
onzeker ieder stond, hoe meer ik 't overdacht,
Was ik door de ijdelheid eens vluggen drooms bedrogen?
of daalde wezenlijk een stem van uit den hoge,
den wil verkondigend van Jupiter? In 't end
maakte ik mijn droeven staat aan Inachus bekend,
De grijnzaard hoorde en schrikte, Een menigte van boden
verspreidde zich alom om 't antwoord van de goden
uit Pythoos heiligdom en 't Dodonese bos
te lokken, Doch vergeefs. De taal des zonnegods
bleef duister en verward, en de eikenbomen zwegen;
tot we eindelijk op eens 't verplettrend antwoord kregen,
dat ons en ons geslacht de bliksem van Jupyn
verdelgen zou, zo 'k nog mocht weerspannig zijn;
en dat zijn hoge wil reeds voorlang had be'sloten,
dat mij mijn vader uit zijn armen moest verstoten
en nimmer weerzien mocht. Wanhopig scheidden wij,
rampzalige offers van de scherpste dwingelandij.
Doch onderwerping zelfs mocht Io niet meer baten!
Ik had den grijsaard nauw en zijn verblijf verlaten,
of 'k zag mij dus misvormd! Mijn voorhoofd, eens zo fier
op d’ eerbaren maagdenblos, verlaagt mij tot het dier.
Maar weinig nog: gezweept door angsten zonder voorbeeld,
zag 'k, erna in het eind genaderd, mij veroordeeld,
eens herders wenk te ontzien, die 't honderdvoudig oog
steeds wakende op mij richtte, en last had van omhoog
mijn schreden ga te slaan, en me op 't wreedaardigst kwelde.
'k Weet niet, wat keer van 't lot dat gruwzaam monster velde
Hij viel. Maar ‘t helse beeld leeft in mijn zwak gemoed,
en spreidt me een nieuwen schrik door 't fel verhitte bloed.
Zo vluchtte ik voor mezelf wanhopig over de aarde,
en zoek vergeefs den dood. Welaan, ik openbaarde
u de oorzaak en den loop van mijn hardnekkig leed;

ontvouw mij 't overig thans, zeg moedig 't geen gij weet.
Ik smeek, verbloem mij niets, uit ijdel mededogen,
ik vrees niets ergers thans, dan dat ik dus werd bedrogen!

DE REI.
O dag van nooit beproefde smart!
hoe wordt op ieder' stond mijn hart
door slag op slag vaneen gereten!
'k Zie goden uit hun rang in d'afgrond gesmeten.
ik zie de onnozelheid verdrukt
en onder jammeren gebukt,
waar 'k nooit me een denkbeeld van kon maken!
Hoe wenste ik, ach, Prometheus boei te slaken!
Hoe menig 'k mijn tranen aan uw klacht,
o Io, dat voor 't minst mijn vrouw uw smart verzacht'!

PROMETHEUS.
Gij treurt om haar verhaal, gij zult nog bitter treuren,
wanneer gij weten zult het geen nog moet gebeuren!

DE REI.
Zo spreek! wij luisteren. Deel haar een uitzicht mee
op 't end, hoe ver nog af, van haar onlijdelijk wee!

PROMETHEUS.
UW ongeduld heeft thans geen uitstel meer te wachten.
Gij, Io, geef gehoor, en wapen u met krachten!
Gij zult van mij verstaan hoe en tot welk een tijd
gij 't offer nog moet zijn van min en minnenijd!
Het Oosten roept u 't eerst. Gij zult uw schreden wenden
- naar 't woeste Scythie, wier onbeschaafde benden
geen vaste haardsteen, maar slechts tenten, met hen rond
gedragen kennen, en verplaatst op ieder stond.
Zoek geen gastvrijheid daar, maar schuw hen na te komen.
Trek door dit akelig oord in allerijl, de stromen
der zee langs, die 't bespoelt, tot aan Hybristes vloed.
Treed daar den oever op, tot waar die stroom den voet
des Caucasus ontspringt, die de aarde met de kimmen
tot een te voegen schijnt. Gij moet dien over klimmen,
en keren u naar 't Zuid. Hier wordt door de Amazonen
nabij Thermodons vloed u tedere hulp geboden,
en de enge zee getoond, die gij moet overvaren,
en die aan 't nageslacht de herinnering zal bewaren
dat gij door dezen weg het andere werelddeel
bereikte! Gij verschrikt, 't geen 'k spel schijnt u te veel!
Onnozele, kent Jupyn of deernis of genade?

Om u versmaadde hij in dartele lust zijn gade;
maar om dier liefde wil u hulp of troost te bien
wacht dit van hem niet, die gewoon is niets te ontzien!

IO.
o goden!

PROMETHEUS.
Io, moed! en wil die wanhoop smoren!
Gij eiste dat ik sprak. Gij hebt nog meer te horen.

DE REI.
Helaas! is nog de maat dier rampen niet vervuld?

PROMETHEUS.
Niet voor het tijdstip, dat gij straks vernemen zult.

IO.
Gij, goden, die mij haat! ach! ware ik nooit geboren,
of in de wieg gesmoord! Maar neen! 't was mij beschoren
te leven tot een spel van uwe heerschappij!
Doch ik, ik-zelf, wat draal 'k? Waartoe niet zelve mij
ter neer geslingerd van deze rotsen tegen de aarde,
en 't lot te leur gesteld, dat mij uw wreedheid spaarde?

PROMETHEUS.
Hoe dus vervreemd van geest? Wat zwakheid spoort u aan,
het op u rustend leed door zulk een stap te ontgaan?
Wat zoudt gij, die u dus door wanhoop laat vervoeren,
indien ge u, zo als ik, aan ketens vast zag snoeren,
waarvan geen dood mij redt, die eeuwig leven moet,
ja, eeuwig lijden, zo mij 's dwingelands val niet hoedt?

IO.
Zijn val? Wie waagde 't ooit hem naar de kroon te steken?

PROMETHEUS.
'k Voorspel, ik zie den tijd, die u en mij zal wreken.

IO.
Wie rukt de koningsstaf uit een zo forse handt

PROMETHEUS.
Zijn eigen roekloosheid, een dwaze huwelijksband.

IO.
Heeft hij de gade dan, die hij zich koos, te vrezen?

PROMETHEUS.
Zijn eigen kroost zal eens de schrik zijns vaders wezen.
zo hij mijn boei niet slaakt, en dus zich-zelf behoedt.

IO.
Wie anders brak dien los?

PROMETHEUS..
Een held van uit uw bloed.

IO.
Is 't mogelijk? Van mijn kroost hebt gij uw heil te wachten?

PROMETHEUS.
Van 't kroost uit uwen schoot na dertien nageslachten.

IO.
't Is duister voor mijn geest, wat mij uw mond voorspelt.

PROMETHEUS.
Welaan! u zij de keus, wat wenst gij dat ik meld,
of d' afloop van uw reis, of d' afloop van mijn plagen?

DE REI.
Ontzeg ons niet, kan 't zijn, van beiden te gewagen!
Haar hebt ge 't een beloofd, vergun aan onze bee
het ander: een gevoel treft ons om beider wee!

PROMETHEUS.
Gij, wie uw deernis noopt den balling niet te laten,
hoe wreed hem 't lot vervolgt, hoe fel de goden hem haten,
wat zou ik ooit uw bee, ontsproten uit een zucht
van weldoen, afslaan? neen! En gij, schep eindelijk lucht,
beklagenswaardige maagd! wij zijn aan 't eind gekomen
der rampen, die uw jeugd, uw onschuld overstromen.
Ik meldde u langs wat weg gij uit dit werelddeel
't naburig Azië zult intreden, een toneel
van nieuwen schrik. Hier hebt ge Phorcys kroost te mijden,
wie beide zon en maan 't weldadig licht benijden,
het mensdom hatend, en van weerszij verfoeid
door al wat sterflijk is. Een nest van slangen broeit
op 't hoofd wiens aanschijn moordt. Wacht, wacht u haar te naderen!
Vermijd de reuzen ook die 't oevergoud vergaderen

der Arimaspias. Met een oog uitgerust
aamt hun misvormd gelaat de moord- en plunderlust.
Gij, waan geen vreemdelingsrecht bij deze monsters heilig!
Nu opent zich voor u een landstreek meerder veilig,
U buigt de Egyptenaar zijn schedel, zwart geblaakt
door 't zonvuur, waar geen wolk een frisse druppel slaakt!
Heil, heil u, en de Nijl zijn zegenende golven'
zal rollen voor uw oog! Het lot, zo lang verbolgen
bevredigt zich; de grond, waarop gij de eerste troost
erlangt, is uw gebied, is 't erfdeel van uw kroost!
Ziedaar hetgeen me 't lot veroorlooft u te ontdekken:
en mag' die godsspraak u een nieuwen moed verwekken!
Of twijfelt gij, en heeft mijn taal nog duisterheid?
Spreek! waar ik helpen kan, vindt me Io steeds bereid.

DE REI.
Heb dank, doch duld met een dat wij nog meer verwachten!

PROMETHEUS.
Van 't geen 'k heb toegezegd, kunt gij u zeker achten.
o telg van Inachus! ten teken dat mijn mond
hier 't echte vonnis van het strenge lot verkondt,
zal u mijn kennis zijn van reeds vervlogen tijden.
'k Zal hier heel de omvang niet van uw langdurig lijden
herhalen! Dat ge u slechts het uur herinneren mocht,
toen gij Thesprotit! en Dodones bos bezocht!
Gij zaagt, terwijl gij vlood, de god-geheiligde eiken
hun takken neigen naar den grond en tot u reiken,
en murmelen u toe: heil, gade van Jupyn!
Maar ach! dit kon geen troost bij zo veel. jammeren zijn.
Uw angst verdubbelde; de wanhoop gaf u krachten;
gij vlood langs 't strand der zee, die volgende geslachten
benoemen zullen naar den naam dien gij nog draagt,
en ijlde naar dit oord! Gij ziet, bedroefde maagd,
dat ik uw noodlot ken! 'k Weet wat gij had te lijden,
en nog te lijden hebt; maar 'k spel u beter tijden.
Daar waar de Nijl zijn vocht aan 't zilte zeenat mengt,
daar snelt der goden Vorst u in 't gemoed. Hij wenkt:
nu gaan uw smetten zich in louter vreugde keren.
Zo ver de Nijl zich strekt, zal uw geslacht regeren.
Een fiere heldenstam zal spruiten uit uw schoot,
en bloeien de eeuwen door. Een hunner zal de nood
met vijftig dochters naar Argos wederbrengen,
om aan zijn broeders bloed het zijne niet te mengen.
Vergeefs! In Argos zelf vervolgt een vijftigtal
van minnaars 't huwelijk, dat hen verdelgen zal.

Want hier, hier moet de nacht geen minvlam zien ontbranden,
maar tuigen mannenmoord, gepleegd door vrouwenhanden.
Slechts een, Mene enkele maagd ontziet haar echtgenoot,
en toont zich vrouw, en waard haar afkomst uit uw schoot.
Met haar geredden ga zal ze Argos rijkskroon dragen,
en hij, wiens heldendeugd heel 't aardrijk zal gewagen,
dat hij verlossen moet van monsters zonder tal,
die me uit een foltering van eeuwen redden zal,
moet spruiten uit dit bloed. Ziedaar den wil der goden,
en 't geen ik melden mag; en meer is mij verboden!

IO.
Gezegend tijdstip, spoed, spoed aan! . .
Maar wat bedrieglijke waan
gelogenstraft door de angst, waarvan 'k mij voel bespringen!
Neen! zelfs in d' afgrond van het graf
hoop ik geen eind aan deze mijn straf!
Verheugt, verheugt u, hemelingen,
in 't geen onschuldige IO lijdt,
en gij vooral, neem wraak, onzalige minnenijd!
'k Bezwijk niet, neen! noch ben bestemd te sterven!
Ik ben bestemd van smart tot smart,
van foltering in foltering te zwerven,
en enkel wanhoop is de toevlucht van mijn hart!

(Zij vertrekt.)

DE REI. KEER.

Met recht, o sterveling! met recht
schuwt gij een ongelijken echt!
De liefde stort in onafzienbare rampen,
als zij verbinden wil hetgeen het noodlot scheidt.
Ge erkent u machteloos om tegen dit te kampen,
en wie bij u zijn gunst een troon heeft toegezeid,
slaat op geen herdersmaagd een blik van tederheid!

TEGEN KEER.
Rampzalige Io, ach! uw lot
sproot uit de liefde van een god!
Wie dacht haar ooit gedoemd tot zulk een lijden,
om wie der goden Vorst verliefde zuchten slaakt?
En wie, wie zou haar thans die hoge gunst benijden,
daar Junoos minnenijd zo vreeslijk om haar waakt,
en voor de onnozel maagd een hel van de aarde maakt!

SLOTZANG.
Slaat nooit op ons, o goden, de ogen neer!
Zij ons een ga
Ons nederig hart verlangt niets meer,
en siddert om de bron van Io’s weeën!

PROMETHEUS.
En echter zal die trots zich eenmaal diep vernederen!
Dat hart zal beven, dat geen liefde kan vertederen,
geen wanhoopskreet doordringt. Gij 'werkt uw eigen val,
vrijmachtbare Jupiter! De vloek uws vaders zal
zich eens vervullen! Ja, de grijze godenkoning,
verstoten door zijn zoon van uit de hemelwoning,
moet zich gewroken zien, wanneer die zelfde zoon
door eigen overmoed zal tuimelen van den troon!
Uw donder moge nog verschriklijk om ons grommen:
eens zal zijn schrikgeluid in uwe hand verstommen!
Uw bliksem mag nog de angst verspreiden over de aard:
voor al dien praal van macht is 't noodlot niet vervaard!
De kroon wankelt op uw kruin, gij zult uw gruwelen boeten!
Onvermijdbaar is uw val, of 'k zie u aan mijn voeten!
Ziet gij den vijand niet, die u verpletten moet?
Met vlammen, ijselijker dan heel uw bliksemgloed,
bestormt hij uw Olymp. Zijn hoofd reikt tot de starren;
hij trapt van krijgsdrift, en doet de afgrond opensparren!
De bergen daveren, en de zee ontspringt haar bed!
En gij, gij stort ter neer! Van zulk een slag ontzet,
ziet Pluto u vol schrik ‘t gebied der hel betreden;
terwijl het mensdom juicht, dat eindelijk zijn beden
verhoord zijn door dat Lot; dat enig 't Al regeert,
en dat de goden zelf, als 't Hem behaagt, vernedert!

DE REI.
Wat waanzin, laat, laat af dus Jupiter te tergen!

PROMETHEUS.
Wat Zou ik deze mijn wens den dwingeland verbergen?
't Is waarheid, wat 'k verkond'! Daar leeft een hoger macht,
uit wie de zijne daalt!

DE REI.
Maar nog, nog heeft hij kracht
u om zo stout een taal op 't ijselijkst te kastijden.

PROMETHEUS.
Mijn dood vermag hij niet, en 'k heb geleerd te lijden.

Vermeerdere zich wie wil voor dwingelandentrots,
Prometheus kent geen vrees; zijn boezem is van rots,
wanneer het rechten geldt die hij niet mag verzaken!
Maar 'k zie Mercurius dit eenzaam oord genaken.
Wat of zijn komst ons brengt? De bode van Jupyn,
den Oppervorst der goden, zal hij niet lang meer zijn!

ZEVENDE EN LAATSTE TONEEL.
PROMETHEUS, DE REI, MERCURIUS.

MERCURIUS.
Hardnekkige, wiens list het heiligste aan dorst randen,
en goden verachten; die met doemenswaardige handen
het vuur, tot hunnen dienst ontkomen, aan 't geslacht
der slijkbewoners, als uw eigen weldaad, bracht!
De Koning van de goden gebiedt u mij te melden,
wat gruwzaam huwelijk uw woeste orakels spelden
dat hem van 't wettig rijk een dag verstoten zou!
'k Verwacht, Prometheus, hier geen tegenstand. Ontvouw
de waarheid zonder kunst en trouweloos verdichten!
Of waant gij dat Jupyn voor uwen wil zal zwichten?

PROMETHEUS.
'k Erken in deze taal en schaamteloos trotsen toon
den zendeling van een Vorst, zijn scepter ongewoon.
Onnozelen! waant u vrij in uwe hemelwallen
beveiligd tegen 't lot! 'k Zag reeds twee goden vallen
en zinken van hun troon in de afgrond. Dieper schand
verwacht bij sneller val den derden dwingeland.
En mij, mij zou 't geweld dier pas verheven goden
doen sidderen? Mijn gemoed zich krommen voor die snorden?
Ga, Jongeling, keer terug naar die u herwaarts zond!
Het antwoord dat gij vergt komt nimmer uit mijn mond.

MERCURIUS.
Die hoogmoed heeft sinds lang n 't levenszoet verbitterd.

PROMETHEUS.
Voor al den hemelglans, waarvan uw slaafsheid schittert,
nulde ik de wreedheid niet van 't noodlot dat ik lij'.
Geketend aan deze rots, mijn foltertuig, maar vrij,
zie 'k met verachting neer op u en uws gelijken,
die voor dit nieuw gezag met kruipende eerbied wijken.

MERCURIUS.
Zo is de droeve staat, waarin gij thans verkwijnt,

nog zalig in Uw oog, zo 't uit uw redenen schijnt?

PROMETHEUS..
Tref zulk een zaligheid mijn vijanden! 'k Benijde
u 't laf genoegen dier bekentenis niet, ja, 'k lijde,
en plagen, zo als gij verdiend had te ondergaan!

MERCURIUS.
Hoe! ik? Wat heb ik toch tot uwe ramp misdaan?

PROMETHEUS.
Mijn fel getergde haat kan geen der goden verschonen,
die met een ijzeren hart mijn braafheid dus belonen!

MERCURIUS..
Wat woeste ziekte heeft uw geestkracht dus ontsteld?

PROMETHEUS.
De haat voor laagheid en voor wetteloos geweld.

MERCURIUS.
O! zo gij heerser waart, wat lot werd ons beschoren!

PROMETHEUS.
Helaas!

MERCURIUS.
In 't hemels hof doet nooit zich. weeklacht horen.!

PROMETHEUS.
De tijd treedt langzaam voort, en voert mijn antwoord mee.

MERCURIUS.
Zo weigert gij dan steeds voldoening aan mijn bee,
en laat mij zonder vrucht, gelijk een slaaf, hier wachten!

PROMETHEUS.
Slaaf zijt ge, en als een slaaf zal ik u immer achten!
Maar wat toch geeft u hoop dat ik veranderen zal,
voor dat deze vuige boei van om mijn leden vall'?
Geen straf, geen pijniging, geen loos bedachte vonden
doen ooit mijn vege borst de orakelstem verkonden.
Zo plettere de schicht des Donderaars mijn kruin,
en keer' zijn dolle storm heel 't aardrijk tot een puin!
Ik buig niet, en 't geheim dat hem zo wreed doet zorgen,
blijft voor zijn angstig oog, zo lang hij heerst, verborgen.

MERCURIUS.
Wat baat dit aan uw leed?

PROMETHEUS.
Ik heb het dus bepaald.

MERCURIUS.
Ontzie de stormen; die den weg waarop gij dwaalt
bedreigen, en keer weer!.

PROMETHEUS;
O! staak dit ijdel pogen!
Gij had deze strandrots eer dan mijn gemoed bewogen.
Ik voer geen vrouwenbloed, om bevend voor een troon
te knielen, of den glans van' een geroofde kroon
te aanbidden, recht en eer lafhartig te verlaten,
en smeken om de gunst van wie 'k het felst moet haten!
In zulk een gruwelstuk vervalt: Prometheus niet!

MERCURIUS.
Vergeefs dan is de raad; die u mijn vriendschap biedt.
Geen rede kan het staal van uw gemoed doordringen.
Maar vruchtloos worstelt gij om u den nood te ontwringen,
als 't jong en vurig ros, dat in zijn teugels woedt:
als hij zult ge in het end bezwijken. De overmoed
baat weinig, waar geen macht gereed staat haar te sterken.
Doch is geen bede in staat Uw redding te bewerken,
zo hoor voor 't minst het lot verhonderdvoudigd wreed,
dat langer tegenstand u zal berokkenen. Weet
dat Jupiter deze rots van uit zijn wortel rukken,
u-zelven, door de lucht geslingerd met zijn stukken,
geen rustplaats gunnen zal, dan in het diepst der hel.
Daar opent zich voor u een nieuwe jammeren wel;
daar zult ge uw vrijheid nog in schrikbaarder boei betreuren;
daar zal u de adelaar het ingewand verscheuren,
herlevend telkens tot vernieuwing van een pijn,
uw godenleven lang bestemd uw straf te zijn;
zo niet een held verrijst, die in het rijk der plagen
met onversaagden voet zich levende durft wagen,
en u te rug voert in het lang gemiste licht.
Beraad u naar dit kort maar onvervalst bericht
der toekomst! 't Past geen god door Jupiter gezonden,
verachtbare striktaal voor orakels te verkonden.
En o! dat niet altoos onbuigbare hovaardij
u meer dan wijsheid, meer dan heel uw aanzijn zij!

DE REI.
Uw rede, zendeling van Jupyn, heeft ons bewogen.
Ja, overdreven trots, Prometheus! blindt u de ogen!
Durf ze openen! 't Is den man, die wijsheid mint, geen schand
zich te onderwerpen aan den invloed van 't verstand.

PROMETHEUS.
Om mij mijn toekomst te openbaren
had ik geen hemelbode van noden. 'k Ken Jupyn :
wat dan zijn felste haat kon mij beschoren zijn?
Het onweer mag zich om mijn hoofd vergaren!
Ontbrand' de bliksem van rondom,
en laat zich 't woedende gegrom
der stormen aan 't geknal des schorren donders paren!
De bevende aarde splijt, en opent zich de hel!
En dat de zee tot aan de wolken zwell'!
Laat mij die zelfde schok in 't diepst der afgrond voeren,
waar een onbreekbare band mijn leden klemmen zal!
Geen kwelling zal mijn vrij gemoed ontroeren!
Mijn leven en mijn wil zijn hoger dan 't geval!

MERCURIUS.
Zijn ontembare zinnen dwalen!
De vrees der opgehoopte kwalen,
die hem bedreigen, voert de rede hem niet weer!
Gij, schone Nimfenrei, wier troost hem bijstaat, keer
naar veiliger oord, en dat een snelle vlucht u hoede
voor 't enkele geraas van 's hemelskonings woede!

DE REI.
Wij volgen nimmer dezen raad;
hij is ondraaglijk aan onze oren!
Ik heb den lafaard steeds gehaat,
die de ongelukkige overlaat
aan 't onheil dat hem staat beschoren.
Wij delen in zijn jammerlijken staat,
en kozen, kon het zijn, eer met den held te sneven,
dan met den smet van snood verraad te leven,

MERCURIUS.
Zo wijt u-zelve 't kwaad dat u bereiken mag',
en waagt het nimmer op Jupyn de schuld te laden,
als of 't u dreigend leed ontgaan was aan uw oog!
Gewaarschuwd voor zijn toorn, zijt gij 't die onberaden
u in gevaren storten gaat,
waarin geen naberouw uw roekeloosheid baat!

(Hij vertrekt.)

PROMETHEUS.
De godsspraak wordt vervuld: de daverende aarde
scheurt weg: het bliksemvuur, dat zich aan 't zwerk vergaarde,
is losgebroken, en geheel de trans ontgloeit.
De donder gromt, de noodstorm loeit,
het stof stijgt op in reuzige kolommen,
de zee, ontwassen aan haar perk, is opgeklommen
tot aan de hemelen, die neigen tot hun val!
't Is alles samengespannen in 't Heelal,
om mijn gemoed tot slavernij te dwingen!
Gij, Godheid, waar 'k uit werd, die over stervelingen
en goden 't alziend oog, de tijden door, laat gaan!
getuig gij wat ik lijde, en wat ik heb misdaan!'
(Hij verdwijnt.)

CASSANDRA’S VOORZEGGING

EEN FRAGMENT UIT ESCHYLUS AGAMEMNON.

CLYTEMNESTRA, CASSANDRA, DE REI.

CLYTEMNESTRA (tot Cassandra)
Stijg af, en volg mijn schreden, Cassandra! Zo de goden
u reddeloos teisterden met Trojes staat en troon,
en doemden tot slavin, bij 't zinken van haar wallen:
geen harde slavernij is u te beurt gevallen!
Ja, kluisters vielen vaak ten deel aan 't edelst bloed!
Heeft niet ook Hercules des noodlots toorn geboet
en ketenen getorst? Bevoorrecht mag ge u roemen,
dat gij geen anderen dan Vorsten heer moet noemen!
Verplettend is de last van opgekomen macht:
de hand, den toom gewoon der heerschappij, is zacht.

DE REI..
Verstandig is deeg taal. Gij, vreemde, leer de slagen
van 't noodlot met geduld (het morren baat niet) dragen!

CLYTEMNESTRA.
Zij onderwerpe zich aan een onmijdbare smart!
De troost, dien ik haar bied, dringt zeker haar door 't hart,
zo slechts 't barbaars gehoor zich aan de Griekse klanken
niet weigert!

DE REI (tot Cassandra)
Gij moogt uw koningin danken
voor zulk een wijzen raad en volgen dien gedwee!

CLYTEMNESTRA.
'k Heb reeds te veel vertoefd; Reeds bracht men 't offervee
bij 't plechtig feestaltaar. Erkentelijk vier ik heden
den dag der wederkomst, zo vurig afgebeden!

(tot Cassandra.)
Gij, doe u voor het minst door teekenen verstaan,
zo de uitdruk u ontbreekt!

DE REI.
'k Ben met haar lot begaan!
Aan taal en zeden vreemd heeft zij hier hulp van noden!

CLYTEMNESTRA.

Weerspannig toont zij zich aan 't vonnis van de goden!
en om den val van Troje is ze innig nog verwoed!
Dus poogt zich 't vurig ros, bespat met schuim en bloed,
te ontworstelen aan de hand. des ruiters. Wat kan 't baten?
Bedaar' haar ijdele drift! Voor mij, 'k moet u verlaten.
(Zij vertrekt.)'

DE REI.
Geen wrevel vult ons hart, maar deernis met uw rouw!
Geef onze stem gehoor, stijg af, rampzalige vrouw!

CASSANDRA
Uw bijstand smeek ik, God der dagen!

DE REI.
Hoe durft ge van Apol in deze uw toestand wagen?

CASSANDRA.
Apol, uw bijstand roep ik aan!

DE REI.
Wat klanken doet gij ons verstaan?
Men roept dien god niet aan, om zich van leed te vrijden!
Die uitgalm dient tot niets, dan om zijn naam te ontwijden!

CASSANDRA.
Toon u deze dag voor 't eerst weldadig jegens mij!
Apol, Apol, uw bijstand heb 'k van noden!

DE REI.
De toekomst vult haar 't hart; Nog in de slavernij
voelt zij zich weggesleept door d' invloed van de goden!

CASSANDRA.
Apol, waar heeft mij 't lot geleid?
Apol, wat leed wordt mij bereid?
Waar ben ik? In wat oord ben ik gelast te wonen?

DE REI.
Gij zijt aan 't hof van Koning Atreus Zonen!

CASSANDRA.
o schrikkelijke naam! Zo ben ik in het oord,
waarop de vloek rust aller goden,
't verblijf der meest ontmenste snoden,
waar alles steeds getuigt van gruwelen en moord!

DE REI.
Nog deed de tijd het bloed, hier eens gestort, niet drogen!
Der vreemde Wichelares gloeit deze smet in de ogen!

CASSANDRA.
Ziet gij die kinderen niet zweven langs de wand,
die Wraakzucht's godvergeten hand
deed sneven, en voor spijs den vader voor dorst zetten?

DE REI.
Laat af, o Wichelares! Wil 't hart ons niet verpletten
met die herinnering. We erkennen in uw mond
de ware orakeltaal; maar spaar ze ons op deze stond!

CASSANDRA.
'k Zal niet meer reppen van 't voorleden!
De toekomst, die ik zie, voert erger gruwelen mee!
Paleis van Atreus stam, toneel van ijselijkheden!
verwacht, verwacht een nieuwe zee
van jammeren, niet af te weren!
Die ze enig weren kon, ziet gij helaas niet keren!

DE REI.
Hoe moet ik deze taal, deze duistere taal, verstaan?

CASSANDRA.
Verraderes, wat vangt gij. aan?
Hoe is mijn mond in staat uw misdaad uit te spreken?

O! met hoe vals een voorhoofd spoedt
ge uw Ega juichend in 't gemoet!
Uw ene hand omhelst, en de andere stort bloed!
Mijn stem, gij weigert u! Mijn ogen, 'k voel u breken!

DE REI.
De klanken, die gij slaakt, zijn telkens meer verward!

CASSANDRA.
Hoe pijnigt 't geen ik zie mijn hart!
De hel, de hel zelf legt hier lagen,
en broeit een nooit gehoord verraad!
Hier moet een vrouw den aanslag wagen,
en drukken hem aan 't hart, dien zij vermoorden gaat!
Heft, heft den vloekkreet aan, o eerbiedwaarde grijzen!
en doet uw stad van haar beheersers ijzen!

DE REI.
Een vloekkreet op dit huis! Wat vergt gij van mijn trouw?
Onthou ons zulk een taal, medelijdenswaarde vrouw!
Maar hemel! waar vandaan verbleken mij de wangen?
Van welk een angst voel ik mijn boezem prangen,
of 't ware een dodelijke slag
mijn ogen dicht sloot voor den dag?
Iets gruwzaams schijnt voorwaar ons over 't hoofd te hangen!

CASSANDRA.
Wat draalt ge? Ontrukt, ontrukt den Vorst
aan de armen van een trouweloze Gade,
eer zij zich in de stromen bade
van 't bloed, waarnaar de wraakzucht dorst!

DE REI.
o duistere orakeltaal, die ik niet uit mag leggen!
Ik sidder voor uw donkere zin
Ach! 't geen ons Wichelaars voorzeggen,
heeft al te zelden voorspoed in!

CASSANDRA.
o mijn te lang gerekte dagen!
zou 'k om het vreselijk eind niet klagen,
.
dat u op vreemden bodem wacht?
Op Troisen grond mocht ik niet sterven!
o ongelukkig Vorst, gij hebt mij hier gebracht
om met u 't levenslicht te derven!

DE REI.
Wat god bezielt den toon, die uit uw boezem welt?
De zangerige stem, die dus in klachten smelt,
is als de stem der nachtegalen,
wanneer ze 't nooit vergeten leed,
en ‘t is noodlot, al te wreed,
aan 't luisterende bos herhalen!

CASSANDRA.
Uw lot is zacht bij 't mijn, o Philomeen!
Het godendom, meewarig met uw klachten,
deed u op dunne vleugelschachten
het hartverscheurende toneel
ontvlieden, en door kweelende gezangen
den doffen wanhoopskreet vervangen!
En mij! Weet gij wat lot mij wacht?

Te stikken in mijn bloed, door monsters omgebracht!

DE REI.
Wat zwarte toekomst doet ge ons vrezen!
Maar hoe betovert ge ons gehoor!
Een goddelijke invloed straalt in al uw woorden door:
hetgeen gij spelt, moet waarheid wezen!

CASSANDRA.
o Paris, Paris! ijselijk boet
ons droef geslacht uw overmoed!
Scamander, wiens verlaten stromen
nog rood zien van het Trooische bloed!
ontvang mijn verren afscheidsgroet!
De tijd is in het end gekomen,
dat mij Cocytus sombere boord
de wichelarijen slaken hoort,
zo vaal, versmaad in uw nabijheid,
toen ik den val voorzag van Trojes roem en vrijheid!

DE REI.
Helaas! het blijkt, het blijkt te zeer,
dat ge ons iets ijselijks hebt te spellen!
'k Bevroed het uit dien toon van wanhoop, maar nog meer
uit de angsten die mijn eigen hart beknellen!

CASSANDRA.
o af schrikbarend lot van een gevallen stad!
o Troje, Troje! vruchtloos had
mijn vader uw behoud door zo veel duizendtallen
van offeranden afgebeden!
Ik zag, helaas! uw muren vallen,
uw vorsten in het stof vertreen!
uw vorsten, wie de goden, als heel hun rijk verfoeien!
Mijn bloed alleen ontbrak hun woede nog; 't zal vloeien!

DE REI.
Hoe kwelt die godheid u, wier adem u bezielt!
Die 'invloed is geen gunst, maar foltering.. niet te dragen!
De komst vooruit te zien van zulke schikbare dagen
verdubbelt slechts het kwaad, terwijl 't de hoop vernielt!

CASSANDRA,
Welaan mijn angstig hart, van sombere orakels zwanger,
geev' zich in 't einde lucht! 'k Omwikkel thans niet langer
de waarheid, die ik zie, in woordenduisterheid!

Verschijne dan voor u de toekomst, ons bereid!
Gij, volgt mijn schreden, en voer' mijn hand u tot de boorden
diens Oceaans van ramp, die al te dra deze oorden
moet overweldigen! Herdenkt den vroeger tijd!
Is, is dit schrikpaleis niet aan den vloek gewijd
der Eumenieden? Ziet, den roodgevlekten drempel
omzwerven zij verwoed, en merken met den stempel
der onontgaanbare wraak geheel dit schendig oord,
toneel van broederhaat, van overspel, en moord,
en kinderslachting, die de Zon terug deed treden
Welnu! ben 'k onderricht van 't weggesneld voorleden?
Slaat men mijn wichelarij nog roekloos in den wind?
Ziet ge enkel in deze taal een vrouw, van smart ontzind?
En' kent gij d’ invloed van een godheid niet? Spreekt grijzen!
Deelt me uw gevoelens mee!

DE REI.
Uw woorden doen mij ijzen!
Ach! verg niet dat ik spreek'! Van d’ overkant der zee
kwaamt gij! Wie leerde u dus 't aloud en erfelijk wee
van Argos Koningstam?

CASSANDRA.
U heb 'k die gunst te danken,
Apol! Uw adem bezielt deze borst met hemelklanken!
en 't mensdom niettemin is voor mijn woorden doof!

DE REI.
Helaas! maar al te veel verdient gij zijn geloof!

CASSANDRA.
Op nieuw grijpt mij de geest der godheid aan! De dagen
der toekomst dreigen wraak, en naderen, zwaar van plagen!
Zijn niet die knapen, die den ingang van 't paleis
bewaken, uit het graf herrezen, om den eis
van 't Lot voldaan te zien, en hun moord gewroken?
O! slaat de houding ga dier onverzoende spoken!
Zij wijzen op den dis, die met hun vlees en bloed
beladen (grote goden!) hun vader heeft gevoed!
De schuld uw ‘s vaders gaat gij boeten, o mijn Koning!
Een wolf, verhit op moord, sloop in de vorstenwoning,
en loert daar, in den nacht gewikkeld van 't verraad,
het lang berekend uur der wraak af! Ach! het slaat!
Gij valt, doorluchte Vorst! Verwinnaar der Trojanen,
gij valt! Uwe echtgenoot, die met geveinsde tranen
u in haar armen drukt, biedt offers aan de goden

van vreugde, dat ze in 't end haar Gade in 't rijk der doden
mag neer doen storten! o voorbeeldeloze woede!
o opzet, bloediger dan immer tijger broedde!
o vrouw, vloekwaarder dan Charybdis, als haar schoot
den schepeling inzwelgt, en weer opgeeft aan den dood!
Uw naam te noemen is me een gruwel! Ja, de zegen
is u! Gij roept die uit, en de afgrond juicht u tegen!
Gij siddert, edele rei? . maar twijfelt aan mijn reen?
Hoe! sluit gij de ogen nog voor 't licht?.. Wat zeg ik? neen
houd, houd dien twijfel vast! te dra zult gij hem derven,
en ik mijn wichelarij bezegelen met te sterven!

DE REI.
Ik ken de gruwelen die gij meldt: Thyestes dis,
en al 't onschuldig bloed, dat hier vergoten is! ,.
Maar ach, wat baat het u een toekomst te verkonden, .'
waarvoor ons hart zich sluit, en die 't niet kan doorgronden!

CASSANDRA.
Dat Agamemnon nog op heden sterven moet,
zie daar wat ik u spel!

DE REI.
Dat ons de Hemel hoed'!

CASSANDRA.
Kan 't woord eens stervelings den wil van 't Lot doen falen?

DE REI.
Neen! maar kent gij dien wil? Ook wichelaars kunnen dwalen.

CASSANDRA.
o hemel! Welk een vlam doortintelt mijn gemoed!
De dwang der godheid is 't, die mij nog spreken doet!
Ik zie de tijgerin den tieren Woud vorst zoeken!
in blakend ongeduld elk oogwenk toevens vloeken!
De laffe deelgenoot van haar ontuchtig bed,
Egisth verzelt haar schreden: de dolken zijn gewet,
hun zegepraal genaakt, uw sterfuur is gekomen,
o Argos grote Vorst! en ook mijn bloed gaat stromen!
Weg! dorre kransen! en gij, ijdele wichlaarstaf,
lig daar! Wat baat ge mij in 't naar mij gapend graf?
Wat hebt ge mij gebaat in 't bloeien van mijn leven,
toen ik de heilige gaaf, mij door de goden gegeven,
van vijand beide en vriend miskend zag en bespot,
terwijl mijn hooploos hart den wil doorzag van 't lot?

Onzalige hulsels! weg! Versiert eens anders haren!
Gij kunt een andere kruin thans met het leed bezwaren,
dat zo lang woog op mij! Hier, hier wenkt mij de hand
des langgewensten doods! Ver van mijn vaderland
verrees in dezen dag de laatste van mijn dagen!
Want zelfs aan 't vlietend bloed van mijn vermoorde mag.
de stromen van het mijn te mengen, werd me ontzeid,
en 'k werd gespaard voor 't lot, dat me op deze grond verbeidt!
Doch onze laatste zucht zal niet met d' adem der winden
vervliegen, en onze as haar wreker eenmaal vinden,
mijn Koning! 't Is uw zoon, thans zwervende over de aard!
Hem voert een godheid hier, om 't onvermogend zwaard
zijn moeder door het hart te stoten, tot verzoening
der fel vertoornde goden, en onze wraakvoldoening!
Maar 'k staak mijn klacht in 't end. De dood is mij geen leed!
Zag 'k niet den val van Troje? Ach! die haar zinken deed
derft dra met mij het licht! Verwinnaar en gevallen
hervinden zich in 't graf! Een lot vereent ons allen!
Zo vloeie dan mijn bloed het kwijnend lichaam uit!
En spoed u, stervensuur! O! reeds van zelven sluit
mijn oog zich voor deze aard en al haar ijselijkheden!
Verblijf der rust, ontvang me! Ik heb te lang geleden!

DE REI.
o ongelukkige! het zij ge waarheid meldt,
het zij zich uw gemoed met hersenschimmen kwelt!
Maar hemel! waar vandaan bij de akelige bewustheid,
van 't dreigendste gevaar die wondere zielsgerustheid?

CASSANDRA.
Mijn uiteinde is bestemd: 'k zie 't naderen zonder schrik!
Gelatenheid verzoet het stervensogenblik!

DE REI.
o sterveling! leer van haar, zo lang des voorspoeds dagen
zacht henen rollen, u in 't onheil mee gedragen!

CASSANDRA.
o mijn verdelgd geslacht! 't uur onzes weerziens slaat!

(Zij wil in liet paleis treden, maar deinst met afgrijzen te rug.)
o gruwel!

DE REI
Wichelares! Wat nieuwe siddering gaat
u aan, dat zich uw tred niet op den drempel veste!

CASSANDRA.
't Is de adem van den dood, die reeds dit oord verpestte!

DE REI.
o overmaat van schrik!

CASSANDRA.
'k Verlate u in het end!
't Geen thans gebeuren gaat, maakte u mijn mond bekend!
Herdenkt mij, Grijzen, als ons beider bloed zal stromen)
Herdenkt mij, als de tijd der hemelwraak zal komen;
wanneer uws konings kroost der overspeligen bloed
aan vaders gramme schim ten offer plengen moet!
Herdenkt mij dan, en tuigt Cassandra's laatste klanken!
Een woord nog! Aan den god, wie ik de gaaf moet danken
dier droeve wichelkunst, met zo veel leeds betaald!
o Zonnegod, wiens gloed mij hier voor 't laatst bestraalt
doe haast den dag der wraak aan deze kim ontluiken,
dag, die der snoden trots en zegepraal zal fnuiken,
gekwetste vorsteneer herstellen, en dit oord
bevrijden van den smet van laffen vrouwenmoord!
Zo is het menselijk lot! Het heden te vertrouwen,
is op de wenteling der holle zee te bouwen!
Denk, sterveling, aan de les van reeds beproefden nood,
en, midden in uw heil, wacht tegenspoed en dood!
(Zij ijlt naar binnen)

HET TREURSPEL.
(ODE.)
Aartsengelin, die van Gods zij
gevlogen, uw aanbidbare heerschappij
op ons, vervallen stervelingen,
als op de reine hemelkringen,
onweerstaanbaar werken doet!
o Dichtkunst! tolk van God in 't u gewijd gemoed!
lust het u soms de blanke Cherubsveren
van uit de hoogste hemelsferen,
naar onzen stofklomp uit te slaan?
Lust het u soms in schraler lucht te zweven,
om met een nieuw, een Goddelijk leven
te zaligen, zo ver uw wenk kan gaan?
o neen! Wat zeg 'k? het ware u honen,
uw vlucht te lokken naar deze aard!
Hoe zou de hemelklank dier tonen,
voor de Engelen Gods alleen bewaard,
die klank, waar Zijn volkomenheden
zich spiegelen in al haar pracht,
voor dit ons uitgedord beneden
zich wederscheppen in zijn kracht?
Voor altoos weekt gij van deze aarde,
met al de weldaden die gij baarde'
met ware schoonheid, deugd en recht!
En thans! Een toon van u, die in verhevener orden
gehele werelden doet worden,
deed ons, onheiligen, aan aardse lust gehecht,
met heel deze aarde, in 't niet, waaruit wij werden, zinken!
Doch is 't voor het minst geen al te stout bestaan
dien toon, hoe flauw ook, na te klinken?
Is 't met der schoonheids rijk voor eeuwig niet gedaan?'
Is 't niet vergeefs dat West en Noorden
zich paren aan de weelderige oorden
van 't door God-zelf geheiligd Oost,
om door hun vlammende gezangen
uwe al bezieling te vervangen
bij 't u onwaardig mensenkroost?
Verkond ons wie der Kunstgodinnen
in Griek en Romer stempeltinnen
met heidense offers aangebeden,
na u dien troon op de aarde mocht bekleden,
van waar gij een maal zelf het menselijk harte roerde
verhief, vergeestelijkte, en aan Gods voeten voerde!
Wie hoort de glans der zegepraal?
Is 't Clio, wier manhafte taal

den roem van 's aardrijks vroegste tijden
aan 't laatste nageslacht verkondt?
Die door des blinden dichters mond
het plekje, waar eens Troje stond,
aan de eeuwigheid vermag te wijden?
Een rij van koningen, een fiere heldenstoet,
dien ze uit het graf herroept en ons aanbidden doet,
kent haar de zege toe! Zij vlechten hun laurieren,
stemt gij het mee, in een, om Clioos kruin te sieren!
Maar neen! een andere toon ontstaat!
Euterpe roert de gouden snaren!
Daar treedt zij voor met losse haren,
de Godheid in het oog, die dool' haar spreken gaat!
Zij zingt! Het aardrijk is verdwenen!
't Verleden en de toekomst smelt in enen!
De hemel' opent zich voor 't mensdom... 't Is te veel!
Geen sterveling viel de kracht ten deel,
haar stouten hemelvaart te teugelen,
of 't spoor te volgen van haar vleugelen!
De ziel verliest zich in die vlucht,
erkent haar machteloosheid, en stort in lager lucht!
Gij zijt het, Melpomeen! de kroon past op uw haren!
U zij het dichterlijk gebied!
u, die den gloed der lierzang weet te paren
aan 't groots geluid van 't heldenlied!
.O! weigert gij niet aan deze oorden
dien toon, der hoge hemelen lust?
O! tokkelt ge die zilveren koorden,
waar op der hemelen waarheid rust?...
Ge ontrukt, ge ontrukt ons aan ons-zelven!
Gij voert ons tot de stargewelven,
tot voor dat licht, waar mee Gods Almacht zich omhult
Gij kent, en gij verkondt die wegen,
waar door Zijn vonnis of Zijn zegen
zich in dit jammerdal vervult!
Maar hoe? wat bloed-, wat treur-, wat schrik-tonelen
Meestres van 't diep geschokte hart,
die door het knijpen zelfs der smart
de ziel te boeien weet, te strelen!
Wat ijselijkheden voert ge ons aan?
Hier broeders, heet op 't bloed van broeders,
daar aan zich zelve ontvallen moeders,
die aan haar eigen kroost verwoede handen slaan!
Hier vorsten, bij den troon geboren,
ter neer gebliksemd van dien troon!
Daar de eer, die braafheid scheen beschoren,

ontwijd aan gruwelen ten loon!
Wat vreemde tegenstrijdigheden,
door 't sterfelijk verstand bestreden,
en die ge 't weggesleept gemoed
erkennen en aanbidden doet!
Want zwevende op azuren wolken
ontdekt gij d' opgetogen volken
't ontzachelijk geheim van 't Lot!
En wijst, bij 't stromen onzer tranen,
bij 't bulderen der driftorkanen,
op de Alvoorzienigheid van God!
De loop van werelden en tijden,
dus leert ge, is door een woord voor de eeuwigheid beschikt,
en 't eens bestemde lot blijft pal en onverwrikt!
Den slag, door dit gedreigd, te mijden,
is boven 't perk der menselijkheid,
en al die standverwisselingen,
die zich elk ogenblik verdringen,
geleiden ons naar 't heil, door Zijn gena bereid!
Verheven rei van 's Oudheids treurspeldichters!
van schoon-, van groot-, van waarheidstichters!
en gij vooral, doorluchte dichtrenvorst,
o Eschylus! uw stoute dichtvlucht dorst
het spoor tot hoger waarheen banen,
dan blinde heidenenzielen wanen!
De zetel van hun valse goden
schokte op het galmen van uw toon!
Uit hoger, ja, uit hemelse oorden
drong met den klank van uwe woorden
een straal van waarheid in het hart,
verheffend voor den geest, en balsem voor de smart!
Zo, Dichtkunst, voegt het u te loven!
de traan in 't oog, het oog gericht naar boven!
bezield met heldenkracht, op vorstengrootheid fier!
Gij zijt het, Melpomeen! de kroon past op uw haren!
Dat dan die kroon uw haren sier',
en roere uw Zustrenrei ter uwer eer de snaren!
Ter uwer eer? Tot die van God,
van Hem, die heel des werelds lot
met enen wenk bestemde, in een hand houdt omsloten!
Van Hem, uit wie de glorie daalt,
die om het hoofd van Vorsten straalt,
waarvan Zijn hand het enig kan ontbloten
van Hem, die zegent, Hem, die wreekt,
wiens invloed in den dichter spreekt,
wanneer het woudgedierte zich opdringt aan zijn kluisteren,

het stuf zelf zich bezielt, en aarde en hemelen luisteren!

LIEFDE.

In de eerste gloed der jeugd, wen 't licht getroffen hart
de prikkling van 't vermaak, en 't knellen van de smart
in al hun kracht ontvangt, wanneer de driften woelen
door heel ons aanzijn, en de Godheid doen gevoelen,
die noopt tot zaligheid wat voorwerp heeft natuur
den dichter waardiger, dan liefde! uw hemels vuur?
Voor u dan klink' mijn zang! Geliefde zanggodinnen!
bezielt me, 'k ga een lied, het lied der jeugd, beginnen.
Wie zijt ge, hemeltelg! wier goddelijke gloed
't heelal in wezen houdt? Wat drift de boezem voed',
van u is de edelste, de heiligste van allen,
van u de machtigste! Bij duizend duizendtallen
biedt u het mensdom dag aan dag het offer aan
van harten, die voor u, voor u-alleen slaan!
Uw adm is heter dan de gloed der hemeldaken,
wen Sirius gesternt' het aardrijk dor doet blaken;
de drift, die op uw wenk het ziedend hart vervoert,
is woester dan de orkaan, die d' Oceaan beroert.
Wie zijt ge, hemeltelg? Uw frisse mirtenkransen
zijn duizendwerf meer waard, dan de onbetrouwbare glansen
der kroon. De vorstelijke eik, de slanke populier
vernederen voor uw mirt hun fierheid. De laurier
beschaduwt 's dichters hoofd, om zich aan haar te paren
Aanschouw de menigte, die zich om uw altaren
verdringt. Het bleek gelaat getuigt de minnesmart
die merg en bloed verteert, gekoesterd in het hart!
Des krijgsmans woestheid is in tranen weggezonken
uit de ogen, die alleen van oorlogsijver blonken:
zijn moordlust is gesmoord; hij ademde in de lucht,
die in deze streken speelt, een liefelijker zucht.
Verg, dichter! van uw lier geen moedige oorlogszangen,
het kwelend liefdeslied heeft die van zelf vervangen,
en alles stemt tesaam, om de invloed van de min
te zingen, alles roept haar dierbare gunsten in.
Wie zijt ge, hemeltelg? Wat, dit uw alvermogen?
Daal neer, aanbiddelijke, voor onze aanbiddende ogen.
Een lentekoelte waalt, en spreidt zijn ambergeur
door 't trillende geboomte': de frisse grond stort keu,
van bloemen, alles ademt een nieuw, een beter leven.
Wat ruist gij, golfjes! door een tedere lust gedreven
en spat in schuim op? En gij, zoete melodie
van 't tjilpend pluimgedierte! spreek, wat verkondigt gij?
Wees welkom, heilgodes! gij nadert uit den hoge!
Verblindend is uw glans, uw schoonheid voor onze ogen.
Maar ja, wij kennen u, des hemels oudste kroost!

door wie het mensdom werd, en die zijn jammeren troost;
geen kind vol wreedheid, dat, met dartelende handen
vermaak schept met zijn gif het weerloos hart te branden;
o neen, een engelin, die, waar haar voetstap naakt,
het dode levend, en wat leeft gelukkig maakt!
Gelukkig duizendmaal, op wie uw gaven dalen,
wie al de schatten van een wereld niet betalen;
gelukkig duizendmaal, wiens uiterste ademtocht,
aan u geheiligd, uw gezegend heil bekocht.
Vergeefs misgunt een zee u de allerzoetste kussen,
Leander! zou haar woede uw brandend minvuur blussen?
Uw arm tart golfen storm, en overwint; de nood
verhonderdvoudigt uw geluk; maar zelfs de dood
waar' zoet, mag Heroos hart er 't offer van ontvangen!
O! mocht mijn boezem eens zich aan uw boezem prangen,
naar wie mijn hart vergeefs sinds de eerste kindsheid zucht,
wier toverbeeld me omzweeft, wier wezen mij ontvlucht!
'k Zou door het bruisen heen der opgezette baren
mij storten in uw arm; ja duizend doodsgevaren
trotseren om een blik van uw aanminnig oog.
De roem van oorlogsmoed, de roem der kunst klinkt hoog,
en zoet weergalmt haar stem in vrijgeboren harten!
Maar ach! wat is dat zoet bij 't heil, ja bij de smarten
der liefde! Lauwerkrans! die 't dichtrenhoofd omvlecht!
Was ooit mijn jeugdig hart aan uw bezit gehecht,
't waar' om u met dit hart der schoonheid aan te bieden!
Maar gij, o Engelin! wat spoedt gij, ons te ontvlieden?
U danken we, u alleen, wat de aard tot hemel maakt!
Verleen uw bijzijn aan den dankgalm, dien zij slaakt.
Maar neen! gij toeft niet: moe van 't nietig stofgewemel,
spreidt gij den goudglans van uw wieken uit ten hemel;
ons oog verliest u in zijn bogen! voer de bee
van 't onvoldane hart voor 't minste met u mee.
Ik vraag geen aardse macht noch licht vergankbare schatten,
die onrust zonder maat, geen rein geluk bevatten;
ik hijg naar 't heil van een door u gezegelde echt.
o mag ik heel den loop mijns levens aan het recht
ter Godgeliefde dienst van d' onderdrukten wijden,
zo laat mij voor die zaak de felste rampen lijden.
Ik ben gelukkig, 'k ben verheven boven de aard,
zo gij mij slechts een bloem op dit mijn pad bespaart

AAN BILDERDIJK.
BIJ l HET AFSTERVEN VAN ZIJN ZOON JULIUS WILLEM.

Ja, tranen zijn ons deel op aard,
en wat de weg des levens baart,
is distel voor den voet, en voor de lippen alsem!
Hier treffen slagen, waar wij treen,
hier groeien jammeren rondom heen,
en de aarde die ze teelt, teelt voor ons leed geen balsem.
Dit klonk uw lier, doorluchte Bard,
zo vroeg reeds aan de wrangste smart,
't hardnekkigst lijden, prooi gegeven!
Dit klonk die lier, wier melodie
steeds somber, maar steeds groot en vrij,
de waarheid in den toon der poëzie deed leven.
Gij wachtte sinds uw eerste jeugd,
van geen ontluisterde aarde vreugd,
dan die geboren wordt uit moed en plichtsbetrachting!
Gewapend tegen 't grimmig lot,
met onbeperkte hoop op God,
en met de tovermacht der Dichtkunst tot verzachting!
Ach! 't was geen aardse tegenspoed,
die zulk een steun, die zulk een moed
in d' edele boezem kon verwrikken!
Des noodlots toorn verzelde uw schreden!
Gij zaagt haar dreigende om u heen
met onverzette blikken!
Maar ach! een ijsselijker slag
dan al wat jammer heten mag,
trof uw in 't leed vergrijsde haren!
Een slag, o God ! O! had mijn bloed
den eis van 't ijzeren lot geboet,
het had gestroomd, om hem uw hoofd te sparen!
Vergeefs ontzag het brandende Oost,
ontzag de storm het dierbaar kroost
dat aan den boezem snelt, te lang van hem gescheiden!
De dood staat van haar prooi niet af
en de akelige toon van 't graf
vervangt het welkomstlied, wiens galmen hem verbeidden.
Wie zal, wie kan het thans bestaan,
de bittere, hartverscheurbare traan,
die op de wangen brandt der ouderen, te drogen?
Wie spreekt hier ijdele troostreen uit,
verzwolgen in het smartgeluid,
waarin de spraak verstikt bij 't onbescheiden pogen?
Neen! wie uw zielsgevoel verstaat,

stort hier geen machteloze maat
om de overstelpte borst aan 't folterend wee te ontscheuren.
Zijn lier, omfloerst met treurend zwart,
geeft slechts den doffe toon der smart
en wat zijn hart vermag. is met het uw te treuren!
Van U alleen, o God, komt troost!
Gij geeft, en Gij herneemt het kroost,
waar 't ingewand aan kleeft, de ziel in leeft der ouderen!
Is niet van U en ramp en vreugd,
en 't aardse lijden zelfs der deugd?
Verlicht niet Gij den last van de afgetobde schouderen?
Van uit Uw alomvattend Hof,
waar 't alles juicht in Uwen lof,
slaat Gij Uw droeve kinders gade;
en uit de diepste kolk der smart
verheft Uw hand weer 't zinkend hart,
en de Engelen loven Uw genade!
Der troosteloze moeders zucht
zal niet versmelten in de lucht,
maar voor Uw glansrijk aanzijn stijgen!
De kreet des vaders om zijn zoon,
dringt door, o God, tot voor Uw troon,
en doet de hemel vreugde zwijgen!
De geest des afgestorvenen leeft!
De geest des afgestorvenen zweeft
nabij het kwijnend moederharte!
Zijn geest omzweeft dat achtbaar hoofd,
in leedverduring afgesloofd
en lenigt, ongezien, zijn smarte.
Ja, heilbode van Gods oppermacht,
zal hij in schaduw van den nacht
u ‘t uur verkondigen, dat onzen boei moet slaken;
den heildag, die het gans Heelal
in d' ene God verenen zal,
en in der schepselen heil des Scheppers werk volmaken.

BIJ HET OPENBAAR EXAMEN DER NEDERLANDSE PORTUGEES-ISRAËLITISCHE ARMENSCHOOL.
17 Mei 1820.

VOORZANG,.
1.
Gezegend Gij, die ons het leven gaaft!
Wij danken U voor 't uit U spruitend leven
wij danken U, die de armen troost en laaft,
om 't geen Ge ons meer dan 't leven hebt gegeven!
Ontvang den toon, dien U onze onmacht biedt!
In U begint, in U voleindt ons lied!

2.
Weldadigheid houdt hoogtijd op deze dag!
Op dezen dag viert men het heil der armen!
Wij smeken U met kinderlijk ontzag,
dat uwe gunst hun poging moog beschermen!
Gun ons deze dag der schepselen hoogst genot:
tot Uwen lof te handelen, o mijn God!

3.
En voor deze Rij, wier milde zorg en deugd
ons de ongena van 't grillig lot vergoeden,
voor die heft mee deze diep getroffen jeugd
den smeekzang aan, dat Gij hen moogt behoeden!
Uw zegen ruste op hun eerwaardig hoofd!
en zij Uw naam in eeuwigheid geloofd!

EERSTE TUSSENZANG.

Brave, wakkere hovenieren
strooien hier het zaad der deugd,
't zaad van kennis en beschaving,
in het hart der schamele jeugd!
Moge Gods oog dat zaad doen rijpen,
als een koesterende zon!
Mag Zijn heiligend. volmaken,
wat hun liefdezorg begon!

2.
Eindelijk is de dag gekomen,
lang met angst en hoop verbeid!
Angst, om onze jonk- en zwakheid,
hoop op Uw Voorzienigheid!
Schenk ons, Hemel! schenk ons krachten!

Laat het blijken op deze dag,
wat, vertrouwen op Uw invloed,
wat erkentelijkheid vermag!

3
Wezen strekt Gij tot een Vader!
en Gij zijt der armen schat!
In Uw gunst, almachtig Koning!
Is het heil der aarde omvat!
Waarom zouden wij dan schromen?
Gij verzorgde steeds ons lot!
Onze kracht is Uwe bijstand,
onze Vader, onze God!

TWEEDE TUSSENZANG.

't Oog, dat wij naar boven slaan,
is bevochtigd met een traan,
uit het jeugdig hart gevloeid,
dat van dankerkentenis gloeit!
Met de wijsheid van een vader,
met een moeders tederheid,
voelen we ons door God geleid
tot geluk en deugd te gader!

2.
God! als onze stem. zich paart
met geheel een lovende aard,
dan verzinken we in Uw lof
van verrukking weg in 't stof!
Maar Uw tedere zorg te roemen,
is nog zoeter aan ons hart;
en 't vergoedt de wrangste smart,
dat we U Vader mogen noemen!

3.
Deze naam past onzen mond!
past vooral op dezen stond,
daar Gij met een Vaderoog
ons versterkte van omhoog!
Vader! goedertieren Vader!
die Uw kinders hebt verhoord!
De enkele uitspraak van dit woord
voert ons aan Uw hemel nader!

SLOTZANG.

Looft den God, die aarde en hemel
op een wenk ontspruiten deed!
Looft den Vader van zijn schepsels,
die versterking schenkt in 't leed!
Hij, alwetend, alvermogend,
zorgt niet enig voor 't geheel:
neen, Zijn oog, Zijn zorg, Zijn zegen,
hoedt ook 't allerkleinste deel!
Heft uw stem dan naar den Hoge!
Looft Hem met een rein gemoed!
Hij verhoort oprechte harten,
in genot en tegenspoed!
Looft den God, die aarde en hemel
op een wenk ontspruiten deed!
Looft den Vader van zijn schepsels,
die versterking schenkt in 't leed!
Zalig, die op Hem vertrouwen,
die Hem ware hulde doen!
Heel de wereld, samengespannen,
zou op zulke vruchtloos woon!
Wie dan Hij vermag te straffen?
Wie dan Hij deelt schande en eer?
Laat het mensdom vrij vernederen!
Hij verheft den brave weer!
God regeert op aarde en hemel!
Hij is meester van ons lot!
Wanhoop niet, bedroefde zwakheid!
voor uw welzijn waakt een God!

AAN DE HEER DR. EMMANUEL CAPADOSE, BIJ HET AFSTERVEN ZIJNER ECHTGENOTE, VROUWE BATSEBA CAPADOSE, GEBOREN DA COSTA.

Mijne ziel sterve den dood der oprechten, en mijn uiterste zij gelijk het zijne!
Numeri 23:10.

Rechtschapen Grijsaard, die het eerbiedwaardig hoofd
weemoedig buigt ter aard, en dus versmelt in smarte!
Ach! zo ons zulk een smart nog troost veroorlooft,
ontvang d’ oprechten toon van 't met u nokkend harte!
De God, wiens heilige wil zich hier vervullen moet,
wiens doel ver boven 't oog van 't mensdom is verheven,
de God, die lijden doet, de God, die sterven doet,
maar lijden, uit gena; maar sterven, om te leven;
die God heeft ook uw kruin, vergrijsd in deugd en eer,
getroffen met een slag, niet heelbaar op deze aarde!
Een aangebeden Ga vraagt ge aan de grafkuil weer:
de helft uws levens stierf, en de andere mist haar waarde!
De dierbare viel, wier heil in 't uw besloten lag,
wier lijden 't uwe was, sinds tweemaal achttien jaren!
Die dierbare, lijdensmoe, sloot de ogen voor den dag,
dien zelfs uw liefdezorg haar langer niet kon sparen!
Vier, vier den teugel aan 't rechtmatigste verdriet,
en slaak den zilte traan, die opbruist naar uwe ogen!
want heilig is die traan! Hij is van wanhoop niet,
maar wekt op uwe wang der hemelen mededogen!
Gij, brave, aanbidt ook hier Gods liefderijke hand,
die immer balsems druipt, die 't aardse leed verzoeten!
U wijst een heilige Hoop op beter vaderland,
waar de Engelen reeds uw Gade als nieuw geboren groeten!
Ach! 't nietig stof alleen zonk in de nacht van 't graf;
de reine ziel stijgt op om hoger welzijn te erven,
maar ziet nog neer op u, zij, die het voorbeeld gaf
van wel te leven eerst, en thans van wel te sterven!

EURYDICE.
Herhaal, mijn lier, herhaal den zang,
dien eenmaal Orpheus zong,
den toon, dien 't klemmendst zielsverdriet
hem uit den boezem wrong !
Eurydice, Eurydice!
Dus galmde dag en nacht
aan Strymons eenzaam oeverzand
des dichters jammerklacht.
Eurydice, Eurydice!
Keer weer tot uw gemaal!
Mijn boezem slaakt geen andere bede,
zo lang ik adem haal.
Genot des levens op deze aard!
gij hebt gedaan voor mij!
Eurydice werd u ontscheurd,
en haar gemaal, als zij!
Mijne ogen, gunt den tranenvloed
een onbeperkten loop!
De tranen zijn mijn toeverlaat,
de wanhoop is mijn hoop!
Wat anders bleef er voor dat hart
niet levend dan in schijn?
Voor welk een vreugd, voor welk een leed
zou 't nog gevoelig zijn?
Ten tweede male kwijn ik weg
in weduwlijken rouw!
'k Sterf tweemaal een zelfde dood,
'k derf tweemaal een vrouw!
o goden! had ge nog uw haat
niet fel genoeg geboet,
toen ik uw strengheid tuigen moest
met meerder dan mijn bloed?
Toen ik in d' eersten bloei der jeugd
een gade sterven zag,
en op 't meedogenloze graf
waanzinnig, stervend lag!
Toen ik uw bliksems tergen dorst,
en afriep op mijn hoofd,
en mij ten prijs bood aan de dood,
die me alles had ontroofd!
Maar neen! uw toom misgunde mij
de kalmte van het graf,
en 'k werd gespaard, na al die rouw,
tot nog verschrikbarer straf.
Op eens schiet door mijn vege borst

een straal van hoop en moed,
en stort een nieuwen levensgeest
in d' omloop van mijn bloed!
'k Heradem, 'k voel weer dat ik leef,
ik ben mij zelve weer,
'k ben de Orpheus weer van vroeger tijd!
Neen! duizendmalen meer!
De heilige drift der poëzie,
vervangt de plaats der smart;
'k Ontwaar met nooit beproefden gloed
de Godheid in mijn hart!
De Godheid, ja! der poëzie
verleent mij godenkracht'
Een meer dan menselijk bestaan
moet op dien stond volbracht!
't Verleden onheil moet hersteld,
de wet van 't Lot bestreen,
el} de onverbiddelijke dood
door mijne stem verbeden!
Op de inspraak moedig van den God,
die 't dichtrenhart bezielt,
ontruk ik mij aan 't dierbaar graf,
dat mij geketend hield
Hang het gouden speeltuig om,
Calliopees geschenk,
dat eens 't verbaasde woudgedierte
deed hangen aan mijn wenk.
'k Vertrek, ik spoed, ik ijl, ik vlieg
naar 't uiterst eind der aard,
waar zich het rijk der levenden
aan 't rijk der doden paart!
De zwarte golven van den Styx
bespoelen reeds mijn voet!
Reeds heeft mij Chaton in het oog,
en roeit mij in 't gemoet!
Hij nadert, maar erkent een mens,
geen schim, van vlees ontbloot!
Van hier ! grauwt mij de grijsaard toe,
.,geen levende in deze boot!
Daar is geen toegang tot dit oord,
dan door de nacht van 't graf,
en wachte, wie het kennen wil,
het uur van sterven afl
Ik antwoord niet, maar grijp met een
de citer van mijn zij!
'k Lok uit de zacht bewogen snaar

een sombere melodie!
Een onbestemde melodie,
zielroerend als een zucht,
die uit het diepst des harten welt,
en wegsmelt in de lucht.
De bootsman luistert, en voor 't eerst
treft hem eens mensen klacht!
Zijn fronsend voorhoofd heldert op,
zijn norse blik verzacht!
'k Vervolg: het bootje nadert steeds
den oever meer en meer!
't Ontvangt mij eindlijk, en, o heil!
de grijsaard biedt geen weer!
Nu vare ik met de zoetste hoop
in 't opgeruimd gemoed
de negendubbele kronkeling om
van d' onderaardse vloed!
Wij landen: 'k richt een vasten tred
naar Plutoos schrikpaleis,
als op des hemels hulp gerust
op mijn vermetele reis
Nu valt Cerbeer mij grommend aan
een toon slechts van mijn luit
bedwingt zijn opgesparde keel,
en dooft zijn gramschap uit!
De ivoren poorten openen zich;
de helwacht staat geschaard;
'k stap midden door die monsters heen,
voor dood noch leed vervaard!
Een oogwenk voert mij in 't gezicht
der onderaardse goden!
Een oogwenk voert mij aan den voet
van hun ontzachbaren troon!
Daar zat de norse geestenvorst
naast Ceres schone spruit,
dien trek van strengheid op 't gelaat,
die weinig heil beduidt!
Met de uitgezochtste mengeling
van tonen, hemelzoet,
breng ik het koninklijke paar
den dichterlijken groet!
Door nooit gevoelde boezemdrift,
door nooit gekende kunst,
win ik bij de eerste snarengreep
hun aandacht, ja, hun gunst!
Ik huw aan d' invloed der muziek

de kracht der dichtrentaal,
en, golvend op den cithergalm,
vervult mijn stem de zaal!
Nu zing ik van de kracht der min,
het zoet der huwelijkstrouw,
nu zing 'k het hoogste heil des mans,
de weermin van een vrouw!
'k Verhef in gloeiend maatgezang
den lof van 't goddelijk kind,
dat aarde en hemelen bezielt,
en goden-zelf verwint.
Ik voer die gouden dagen weer
van uit der eeuwen nacht,
toen Pluto zelf zich onderwierp
aan Liefdes oppermacht.
Ik zing de hemelschone maagd
van Ennaas bloeiend veld,
ten troon van 't schimmenrijk gevoerd
door 't wenselijkst geweld.
Maar nu vervangt een ander lied
het zachte lied der min.
Ik stel in hoog gestemden toon
den lof der goden in!
Den lof der goden hef ik aan
van hemel, hel en zee,
bedelers van der mensen lot,
gevoelig aan hun wee.
Groot en aanbiddelijk is hun hand,
als zij kastijdt voor 't kwaad:
maar de eigen hand herstelt ook vaak
de wonden die zij slaat.
En met een tweede overgang
tot teerder melodie,
begint mijn stem het droef verhaal
der rampspoed die ik lij'.
Ik maal dat meer dan menslijk heil,
helaas! zo ras verbeurd.
Ik maal de aanminnigheden der ga,
mij van het hart gescheurd.
Ik meld wat ik eenmaal was!
Ik toon wat ik werd:
een blote schaduw van mij-zelf,
een levend beeld der smart.
Ik zing uit overmaat van rouw,
als droeve Philomeen,
en 't is haar kunsteloze toon,

dien 'k half bewusteloos kweel.
In ‘t eind begeeft mij zelfs die kracht;
ik wil, maar kan niet meer!
Mijn citer zwijgt, ik stortte mij
voor 's Vorsten voeten neer!
Weldadig God ! roep ik nog uit,
Eurydice of 't graf!
dus eindig ik mijn bittere klacht
en wacht mijn vonnis af.
Dat vonnis (hemel! welk een vreugd!)
zal mij genadig zijn.
'k Bespeur den voorbode van mijn heil
in 't oog van Proserpijn.
Dat oog, doorglinsterd van een traan,
wendt zij tot haar Gemaal!
Dat oog dringt door tot in zijn hart!
en ik, ik zegepraal!
Vermetele, maar gelukkige !
dus spreekt mij Pluto aan,
de dood hergeeft voor 't eerst haar prooi:
uw bede is toegestaan!
'k Hergeef Eurydice aan de aard
maar hoor naar mijn gebod!
want uw gehoorzaamheid alleen
beslist uw volgend lot.
Bedwing uw vuur' ge liefdedrift'
Aanschouw uw gade niet
zo lang uw voet den grond betreedt
van mijn geducht gebied!
Wend thans uw aanzicht van mij af!
Ontvang uw egaas hand!
.,Leid haar in hoger luchten weer!
maar doe mijn woord gestand
Zo spreekt hij: 'k dank hem met een traan!
Ik wend mijn aanzicht af,
en 't machtig heilwoord wordt vervuld,
dat mij de Godheid gaf!
Ik druk die aangebeden hand,
daar ze in de mijne rust,
de boezem vol van tederheid,
verlangen en hemellust!
Ik worstel met mijn ongeduld,
terwijl wij opwaarts gaan!
'k Bedwing mijn oog, en zelfs mijn stem
het uur der vreugd spoedt aan!
Reeds glanst de heldere gloed der zon

weldadig op ons neer!
Een enkele oogwenk toevens nog,
en 'k heb mijn gade weer!
Helaas! een enkel ogenblik
verandert heel mijn lot!
Mijn brandend ongeduld vergeet
het Vorstelijk gebod!
Aan mijn te volle borst ontvloeit
het zalig WELLEKOM!
Wees welkom (roep ik) dierbare ga!
En, hemel! ik zie om!
'k Zie om, en ach! geen gade meer!
Ik ben op nieuw alleen!
In 't zwart verschiet versmelt een schim
Eurydice verdween!
Wat zou ik op dien schrikbare stond
mijzelf van schuld bewust,
het hart van schaamte en rouw vervuld,
in plaats van hoop en lust?
Helaas! ik deed geen poging meer
tot redding in dien nood!
'k Verwachtte voor geen tweede maal
genade van den nood!
Ik geef mij over aan mijn lot,
aan wanhoop zonder perk,
en keer naar 't aardse strafverblijf,
in dit vooruitzicht sterk.
Gij, Strymons Stroomgod, ziet mij sinds
verkwijnen aan uw boord,
terwijl noch sterveling, noch God
mijn bittere klachten hoort!
De zon, die opstijgt uit de zee,
verrast mij in dien staat;
in de eigen houding ziet ze mij,
als zij de kim verlaat!
Dit droevig oord kent reeds mijn smart!
en aan de doffe toon,
die mijn Eurydice herroept,
is de Echo reeds gewoon.
Gij, Stroomgod, die mijn tranen zwelgt!
tuig eeuwig van mijn leed,'
tuig Orphelis nooit verbroken trouw,
tuig Orpheus dieren eed!
Ik zweer 't bij mijn verloren heil!
bij mijn onlijdelijk wee!
bij uwe nagedachtenis,

o mijne Eurydice!
Ja, bij de wateren van den stroom
van 't wrede rijk der doden,
(een eed, nooit straffeloos overtreden
zelfs door de Hemelgoden!)
Dat nooit een tweede huwelijksvlam
zal blaken in dat hart,
mijn ganse leven lang bestemd
tot weduwlijke smart!
Ja! 'k zweer, o wufte Mingodes!
uw dienst voor eeuwig af,
aan de as van mijn ga getrouw,
tot aan den rand van 't graf!
Intussen klink, mijn citer, klink,
maar niet dan wee en ach,
ter eer der aangebeden schim,
tot aan mijn jongsten dag!
En als de naneef Orpheus roemt
als dichter eenmaal groot,
zo kennen, zo betreur' hij ook
zijn lot, als echtgenoot!

DE TRAAN.

De traan, die opbruist naar onze ogen,
in liefde en vriendschap, vreugde en smart,
die is de ware tolk van 't hart!
Wie door een mond ooit werd bedrogen,
die een geveinsden glimlach plooit,
een traan!.. . een traan misleidde nooit
De traan, naar boven opgedreven
bij 't heimlijk slaken van een zucht,
geeft den gepersten boezem lucht!
Men ziet hem als een nevel zweven:
maar door dien nevel speelt de gloed
van 't weder ademend gemoed!
De traan van 't smeltend mededogen,
dat in des naasten lijden lijdt,
en hem eens broeders zorgen wijdt,
verkondigt in de glinsterende ogen
de Goddelijke afkomst onzer ziel,
hoe diep zij van zichzelf verviel!
De traan des zeemans, die gevaren,
noch 't naderende doodsuur vreest,
is 't afscheidsteken van den geest
aan vrouw en kind, wanneer de baren
van d' opgeruiden Oceaan
het dobberend schip verzwelgen gaan!
Waar Roemzucht, wederzijds ontstoken,
d' onmenselijken kampstrijd mengt,
ook daar wordt vaak een traan geplengd!
En 't recht der mensheid is gewroken,
wanneer hij 's winnaars oog ontvloeit,
en 't vijandelijke lijk besproeit!
Of, als wij 't dierbaar oord begeven,
dat onzen eersten kinderlach,
dat onzen eersten bloeitijd zag,
om dieper in te treden in 't leven;
dan staren wij 't weemoedig aan,
en 't droef vaarwel spreekt door een traan!
Maar gij, vooral, gevoel van liefde!
uw alveroverende tocht
wekt stromen van dit balsemvocht!
Voor wie uw gloeiende pijl doorgriefde
zijn tranen wellust van het hart,
in liefdes vreugd, in liefdes smart!
Ook wie de geestdrift heeft bevangen,
die 't moedig hart, waarin zij blaakt,
tot aller harten meester maakt,

dien verft een gloeiend rood de wangen,
dien wemelt in het oog een traan,
die meer dan woorden doet verstaan.
Wie eerbied ooit de ziel vervulde
in 't brandend tijdperk van de jeugd,
voor mannenmoed, voor mannendeugd;
de traan is 's harten edelste hulde,
en die de nagedachtenis
van grote mannen waardig is!
Zo wekken Caesars lauwerkronen,
zo Alexanders fiere moed,
zo Maurits grootheid, waard zijn bloed,
diep uit het hart der heldenzonen
een traan op, die voor 't oog verraadt
van welk een zucht de boezem slaat!
Het marmer is een koude hulde
Mijn vrienden! welle een enkele drop
uit uw gevoelige harten op,
(is slechts de geest die mij vervulde
zo liefelijk een hulde waard)
wanneer 'k zal rusten onder de aard!

DE HOLLANDSE POËZIE.

Voorgelezen op de maaltijd, gehouden bij gelegenheid van de jaarlijkse algemene vergadering der Hollandse maatschappij van kunsten en wetenschappen, 1820.

Daar waar der Kunsten outer blaakt
van feestelijke offeranden,
en 't hart de reinste zuchten slaakt
voor 't heil der Nederlanden;'
daar moogt, bij 't fonkelen van den wij u,
gij, Dichtkunst, niet vergeten zijn,
op dezen grond zo bloeiend!
Voor Hollands dichterlijke taal
klink' dan op nieuw de feestbokaal,
van 't purperen druifnat gloeiend!
Bloeit, Hollands taal en poëzie!
Vlecht Deugd en Godsdienst palmen!
Doet door uw stoute harmonie
den toon der Wijsheid galmen!
Gij kunt het! Geve uw Helicon,
waar nimmer ondeugd lauweren won,
het zwakke rijk der Logen
aan vreemde Zanggodessen op,
maar lokk' ze op haar verheven top
de Waarheid uit den hoge!
Aam hier, o Dichtkunst, dubbelen moed!
Sla uit uw brede veren!
Zoek voedsel voor uw hemelgloed
in 't hoogst der hemelsferen!
De taal, die 't Hollands hart ontvloeit,
was immer van uw vlam doorgloeid!
Uw adem is haar leven!
Zij, zij vermag geheel den schat,
dien Uwe scheppingskracht bevat,
in klanken weer te geven!
Geen andere kweelt de zucht zo zoet,
aan 't minnend hart ontvallen!
Geen andere doet met warmer moed
de krijgstrompetten schallen
Geen andere weet zo schoon een brand
van geestdrift voor het Vaderland
in aller hart te ontsteken!
Noch 't diep ontzag voor God en plicht,
waarvoor 't geweld des onheils zwicht,
met zo veel klem te kweken!
Welaan dan, achtbare priesterrij
van onze Zanggodinnen!
bewaakt die kostbare poëzie

als 't vuur der Vestalinnen!
Dat dweperij noch ongeloof
haar onbezwalkten glans verdoov',
die over de aard moet schitteren!
En laat geen vreemde bastaards die
het zoet van taal en melodie
voor kiesheid smaak verbitteren!
Dan is de luister, dien zij spreidt,
een toorts van geestverlichting,
die op het doornig pad geleidt
van koene plichtsverrichting!
Dan is ze een zwaard, dat onverstand
vervolgt, en neervelt, en bant,
en de ondeugd doet verbleken;
ten stroom, die, uit zijn bed geslaakt,
de dorre velden vruchtbaar maakt,
en 't heilzaamst kruid doet kweken.
Bloeit, Hollands taal en poëzie!
Vlecht Deugd en Godsdienst palmen!
Doet door uw stoute harmonie
den toon der Wijsheid galmen!
En als, bij 't jammerlijkst verval,
geen plek op de aarde wezen zal
voor Schoon- of Waarheid veilig,
dan nog blijv' beider naam en macht
tot aan het laatste nageslacht
op Neerlands Zangberg heilig!

DE ZESDE DECEMBER.
Wat schijnt gij lachend aan de transen,
o dag, welks wederga den held ontluiken zag,
wiens onverwelkbare lauwerkransen
zich Hollands grond met wellust eigenen mag!
Ook die werd door de jubeltonen
van Nederlands rechtschapen zonen
als de allerheuchelijkste dag
begroet! Maar ach! hij blonk niet met dien luister.
die thans ons hart ter gulle vreugd ontsluit!
Een grijze damp rees toen het duister
van 's afgronds diepten dreigend uit,
en dofte 't blauw der hemelwanden,
en mengde in 't dankbaar wierookbranden
een ongekend gevoel van smart,
een angst, die 't juichend hart beknelde,
en rampen aan Euroop voorspelde,
nog voor het zwak verstand verward.
Maar ja! dit smartgevoel sprak waarheid!
Straks keerden trans- en zonneklaarheid
in een ontzegbare, doodse nacht!
Orkanen gromden uit de wolken!
Een oproerzee sprong uit haar kolken,
en dreigde 't aardrijk met haar kracht!
Ook Holland moest het ondervinden,
't geweld van dien ontembare vloed,
die over dijk en dam zich wegen wist te vinden!
Der Vrijheidsmaagd ontviel en speer en hoed.
Gij ook, die thans de glorie der Bataven
met eigen bloed en doodsgevaar hielp staven,
gij moest, van 't leven nauw bewust,
de door den Gal verpeste lucht ontweken,
gestevend naar een vreemde kust,
uw kindsheid slijten ver van Vaderlandse streken.
Van 't nog standvastig Britse strand
zaagt gij den moedwil triomferen,
d' afgrijselijksten dwingeland
met moorden en verraad Europa overheersen.
Dit zaagt ge, en voelde 't jeugdig bloed
(dat bloed van de edelsten der mannen,
aloude temmers van tirannen)
ontstoken in een nieuwe gloed,
en greep het wrekend zwaard in handen,
dat eens de ondraaglijke banden
des wrevels Gaulers stuk zou slaan.
Een heldenvolk was opgestaan

in 't Zuiden, groot en fier geboren,
de Spanjaard en zijn nagebuur,
die in 't verhevenst oorlogsvuur.
zich-zelv' den dood, hun land verdelging zworen,
eer Frankrijks bloed- en onrechtvaan
ooit op hun vrijen grond zou staan!
Daar vloog gij heen, en hielp die braven
zich tegen 's dwingelands woeste slaven
van 't gruwelijk gareel ontslaan!
Uw edele Vaderen zagen 'taan
van uit der Zaligen vreedzame oorden,
en zegenden hun kroost, daar Taag- en Iberboorden
zijn roem weergalmden wijd en zijd.
Maar Holland, zuchtende in zijn keten,
was de oude dapperheid vergeten,
en voedde een hoop op U, schoon nog niet rijp ten 'strijd.
Zij zag haar kinders zich ontwringen,
gewapend met onzalige klingen,
ten dienst eens booswichts, tegen Vrijheid, Godsdienst, eer!
En zelfs de naam van Holland was niet meer!
Maar herroepen wij die tijden
van geweld en schande niet,
om het vreugdgevoel te ontwijden,
dat deze schone dag ons biedt!
Holland bleef niet altijd zuchten,
jammeren, schreien in haar band,
en, geknield, den aanblik duchten
van den trotse dwingeland!
Sterveling! mocht gij 't ooit verwachten,
wat uw oog getuigen mag?
Uit dien akeligste der nachten
rees de schitterendste dag!
Aan de Noordelijke transen
glom der Vrijheid dageraad,
en stort thans haar schoonste glansen
weer op Neerlands ouden Staat!
Maar, o overmaat van zegen!
's Hemels weldaad schonk nog meer!
Holland heeft zijn naam herkregen,
en, met hem, zijn krijgsroem weer!
Heil dien naam dan, pas herkregen!
Heil die vrijheid! heil dien roem!
Heil den glorierijken degen
van Oranje en Hollands bloem!
Driemaal heil den held, wiens strijden,
ja, wiens bloed ons vrij behield!

wie we hart en zangen wijden,
'met den warmsten gloed bezield!
Ja, mijn broeders, Pallas zonen,
die voor eer en vrijheid blaakt!
vangt ze gunstig op, die tonen,
die mijn dankbare boezem slaakt!
Thans de feestkelk vol geschonken
met het edelst druivenvocht,
en met geestdrift leeg gedronken
voor den boei van 't schrikgedrocht!
Dan voor Holland, pas herboren!
Dat het bloeie in krijg en vree!
En, wat nijd zijn rust mag storen,
met den leeuwenklauw vertree!
Voor den Vorst der Nederlanden,
die deze' Staat verlossing bracht
uit de gruwelijkste banden!
hem tot heil en zijn geslacht!
Dat de Held van Neerland leve!
Dat zijn echt volzalig zij!
Dat die echt hem telgen geve,
Hollands steunseis, zo als hij!

TER VERJARING VAN DE VELDSLAG BIJ WATERLOO.
Griekenland was vrijgevochten, en het schaterend zegelied
had den wapenkreet vervangen op zijn bloedig grondgebied!
't Hart, ontlast van 't moedig krijgsvuur dat hun kracht gaf in den strijd,
gaf zich over aan een invloed, even krachtig, meer gewijd!
Nog bevlekt van 't bloed des vijands, greep de dichterlijke hand
't door een God besnaarde speeltuig voor 't geredde Vaderland!
Lofgezang vervulde 't luchtruim, en verkondigde overal
de overwinning van de Vrijheid, en des overheersers val!
Alles luisterde, alles voelde 't, alles werd op eens bezield,
en bood hulde aan 't zwaard der volken, dat hun rechten heilig hield!
Leed en kommer was vergeten, en het fiere helden oog
zag de neerlaag slechts des Konings, waar heel Azië voor boog!
Meer beschaafd, en meer gevoelig, kweekte Pallas stad alleen,
midden in haar zegefeesten, midden in haar krijgstrofeeën
't droef geheugenis der helden, die haar redden met hun bloed,
'en de vreugd verloor haar woestheid in het diep geroerd gemoed!
Dus, dus vierde Atheen haar zegen, en een sombere poëzie
vloeide aandoenlijk van de lippen der Atheense dichtrenrij,
en de lof-, en treur-, en lijkzang vloeide met een tranenplas
op het eerlijk graf der helden, dierbaarst offer aan hun as!
Dichters! dit 's een zang, u waardig, en de redders van Euroop!
Zingt hen aan het roemrijk einde van hun aardsen levensloop!
Wie de zege mocht beleven, huldigt heel een juichende aard;
maar den doden held te kronen, bleef voor uwe hand bewaard!
Zo vereeuwig' hen uw zangtoon, en :vervang' het ruwer lied,
wat de volheid van mijn boezem aan hun nagedachtenis biedt!
Wanhopig op het graf gebogen
van 't kroost, gesproten uit haar schoot,
verwijt, met blind gekreten ogen,
het brekend moederhart zijn dood
aan heel de wereld, die haar 't leven
van den op 't roemrijk oorlogsveld
voor 't Vaderland gevallen held
niet weer kan geven!
Zij vloekt den oorlog en zijn plagen,
verwenst dat onmeedogend zwaard,
naar dolle staat- en eerzuchtsvlagen
verdelger van de kermende aard;
met hem, die, uit een rots gesproten,
het eerst het gruwelstuk bestond,
't metaal te delven uit den grond..
om 't in een mensenborst te stoten!
Rampzalige! Ja! wij ook treuren
in uw onlijdelijke smart!
Wie 't zwaard voor 't onrecht op kan beuren,

is mee vloekwaardig aan ons hart!
Het bloed, dat druppelt van zijn handen,
zal op hem kleven tot in 't graf,
en tot een eindeloze straf,
op 't schuldig harte branden!
Maar wie, om de eerbanier te volgen
van Recht en Onschuld, 't zwaard aanvat,
dien is geen Godheid ooit verbolgen
om 't bloed, dat om zijn voeten spat!
Die hiervoor dood-en krijgsgevaren'
met onverschrokken hart bespot,
diens degen is gewijd aan God,
den God der legerscharen!
Dit zwaard, o Noordelijke helden!
blonk in uw ridderlijke vuist
op Waterloos roemruchte velden;
en Frankrijks krijgsmacht werd vergruisd!
Te sterven onder 't zegepralen
was 't wenselijkst lot voor uw moed,
gij, braven! die met eigen bloed
Europa’s vrijheid mocht betalen!
Dus wensten die rechtschapen zielen,
en 's Hemels wil bestemde 't zo!
Met d' overwonnen vijand vielen
ze op 't zoenaltaar van Waterloo!
Nog treurt Europa in 't triomferen
om 't heldenvolk dat zij verloor,
en dankbaar zal zij, de eeuwen door,
hun zegepraal, hun graf vereren!
Dat lijkcypressen 't oord versieren,
waar 't zielloos lichaam molmt tot stof,
en eeuwig groenende laurieren
verkondigen des doden lof!
De wind, die dartelt in die luchten,
verspreide op d' uitgestrekten vlerk
den naam, die schittert op den zerk,
en dien de vijand nog zal duchten!
Waar 't bloed gevloeid heeft dier getrouwen,
daar durft geen vijand ooit meer staan!
Bij wie hun tombe mag aanschouwen
zal nooit de vrijheidszucht vergaan!
Zo voer' de heiligste der dagen
het nakroost samen op hun graf,
en legge 't daar den eed met geestdrift af,
nimmermeer der vreemden dwang, der vreemden naam te dragen!

GEVOEL.
O! wie beschrijft mij 't geen gij zijt,
gevoel van 't kloppend harte!
wiens werking vaak de ziel verblijdt,
maar meer nog klemt in smarte!
Gij, mijner Dichtkunst ziel en doel!
gij zijt de bron mijns levens!
Maar, overweldigend gevoel!
die van mijn sterven tevens!
Gij zijt de onweerstaanbare gloed,
die mij tot dichter maakte
die in mijn rusteloos gemoed
sinds de eerste kindsheid blaakte!
Gij zijt die min, wier zalige smart
mijn eerste zuchten riepen,
toen in 't nog pas ontluikend hart
der driften stormen sliepen.
Gij zijt die zucht naar hoger lust
dan van een nietige aarde,
waardoor 'k mijzelf ben bewust
van een verhevener waarde!
Gij zijt, 't geen mij verbindt met Hem
voor wie de Serafs knielen!
Gij zijt de weergalm van Zijn stem
in onze doffe zielen!
Gelijk de poging van het kind,
dat zwikt bij iedere schrede,
en ieder stond zich hulpeloos vindt:
zo is de kracht der Rede!
Maar als gij onze stappen leidt,
gevoel, van God gegeven!
zo snellen wij ter zaligheid,
door 't stormen heen van 't leven!
'k wil op mijn Rede, zwak en koel,
mijns levens hoop niet bouwen!
Mijn krachtig, brandend zielsgevoel!
op u wil ik vertrouwen!
Het zij gij vreugde brengt of smart,
en sterven doet of leven,
aan uwen invloed wij mijn hart
zich eindeloos overgeven!
'k Wil naar uw toverend gebod
beminnen, zingen, loven!
en 't overig van mijn levenslot
verblijve aan God hier boven!
Doordring het stof, dat mij omkleed!

Dooradem en beziel het!
Of, is uw ademgloed te heet,
ontzie niet, en verniel het!
Te sterven op het veld van eer
is echte krijgsmansglorie!
De dood heeft niets verschrikkelijks meer
in de armen der victorie!
Maar ook de priester van het schoon
laat zonder leed het leven,
wanneer hij in zijn laatsten toon
zijn laatste zucht mag geven!

HET GENIE.
Weg met lauwertak en palmen!
Weg met dwaze gloriegalmen!
Waant niet dat uw ijdelheid
moed of kunstdrift kan ontwikkelen,
of den grootsen aanleg pikkelen,
door Natuur in 't hart geleid!
Zoudt gij om een handvol loveren,
Alexander! de aard veroveren?
Had gij ooit een laffe vree
boven 't krijgsrumoer verkoren,
schoon geen faam in menselijke oren
uw bedrijven galmen deed?
Gij, Homeeren en Pindaren!
als aan uw gewijde snaren
die verheven toon ontviel,
dien der eeuwen dichtkoralen
met een heilige drift herhalen;
wat gevoelde toen uw ziel?
Of wat deed uw boezems zwellen,
raxitelen en Apellen!
als ge uit marmer goden schiep,
als ge op zielloze panelen
met een zwaai van uw penselen
leven uit den hemel riep?
Was het om een naam te winnen
bij een volkshoop, wuft van zinnen?
Of op dat eens onder de aard
uw gebeente nog mocht juichen
als de naneef zou getuigen
hoe verheven ge eenmaal waart?
Vorsten, helden, malers, dichters!
onvergangbare gloriestichters!
ver van u die gloriedorst!
't is om waarlijk groot te wezen,
niet als groot te zijn geprezen,
dat de drift roept van uw borst!
Neen! die drift is te verheven!
hoort niet tot dit menslijk leven!
is een vonk van Gods verstand!
En gij zijt, wanneer gij wetten
aan geheel een aard durft zetten,
werktuig in een hoger hand!
Hollands taal, zo rijk, zo krachtig,
is het echte woord niet machtig,
dat ons uitdrukt, 't geen gij zijt,

gaaf des hemels! die verovert,
loutert, wegsleept, en betovert,
en van 't logge stof bevrijdt!
Geen verdrukking houdt u tegen!
Bergen mogen op u wegen;
gij ontworstelt hun gewicht!
en uw hoofd reikt tot de transen,
schitterend in het wederglansen
van het ongeschapen Licht!
Als het stroomnat niet zal vloeien,
als het zonvuur niet zal gloeien,
dan op menselijk gebieden;
dan eerst zullen grote zielen
voor een lauwertakje knielen,
en den blaam der aard ontzien!

VOORAFSPRAAK BIJ DE VOORLEZING VAN ENIGE DICHTSTUKKEN IN DE HOLLANDSE MAATSCHAPPIJ VAN FRAAIE KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN, AFDELING AMSTERDAM.

Van uit den stroom, die Pindus voet omkronkelt,
een teug geschept, die 't dorstig hart verkwikk'!
Als onze kelk van dezen nectar vonkelt,
geniet de ziel haar zaligst ogenblik!
Een enkele drup uit dien gewijden ader
wekt in de borst een nieuwe levenskracht!
De vrije geest voelt zich zijn oorsprong nader,
en schept zich licht uit dezer wereld nacht!
Dit stof versmelt in gloeiende idealen,
met zorg en leed, met ziels- en lichaamspijn!
Dit stof zinkt weg: der hemelen vreugden dalen!
Gevoel van heil doortintelt heel ons ZIJN!
O! dat de galm, aan 's dichters lier ontsprongen,
van dit gevoel de ziel doordringen mocht,
dat de adem, zich vernieuwend in uw longen,
u 't eigen heil in 't diepst des boezems bracht!
o! dat mijn tong hier woorden wist te kneden,
gelijk mijn ziel, gebaad in poëzie!
Ik schroomde niet als dichter op te treden,
bezitter van der harten heerschappij
De krijgstrompet zou schallen in mijn verzen!
Het heldenhart zou bruisen op mijn zang!
Of 'k zou, geschoeid met Sophoclcesche laarzen
een heilzaam vocht doen leken langs uw wang!
De heetste drift zou aller borst vervullen
voor Godsdienst, liefde, en plichtgevoel, en moed!
'k Zou voor uw oog der Waarheid schoon onthullen!
Gij zoudt haar zien in al haar hemelgloed!
Maar ach! mijn hart, verslingerd en verloren
in de overmaat van ‘t brandendste gevoel,
als 't dit gevoel herscheppen wil voor de oren,
vindt ieder klank, vindt ieder uitdruk koel!
a! wil mij dan, begaafde Rei! verschonen,
stelt hier mijn lied uw grootse hoop te loor.
Verwacht van mij geen hoog gespannen tonen:
'k ben in de ziel meer dichter dan voor 't oor!
Doch om aan U den dichtgeest in te geven
is mogelijk mijne onmacht zelfs in staat!
Een vers, een woord, gelukkig neergeschreven,
doordringt een hart, dat voor de schoonheid slaat!
Een Orpheus, ja! moest toveren op de snaren,
om, bijgestaan door zijner Muze gunst,

in de ijzeren borst van Thracische barbaren
een sprank gevoel te scheppen voor de kunst!
Hier is die vlam niet moeilijk te ontsteken!
Gelijk de snaar beantwoordt aan de snaar,
en onze stem de Nimf der lucht doet spreken,
zo stemmen hier de harten met elkaar!
Wel aan! 'k heb dan uw strengheid niet te vrezen,
als 'k mijn gevoel aan zang en versmaat 'huw!
Gijzelf, gij zult daar heel mijn hart in lezen!
gij, mijn gevoel volmaken in het uw!

IN HET ALBUM VAN DEN HEER MR. JERONIMO DE VRIES.

Voor rijkdom, heel de schat der fijn geletterde Ouden;
voor macht, het zacht gebied van 't minnelijkst huisgezin;
dit deel begeerde uw hart, en 't werd u niet onthouden!
Dit lot had steeds, DE VRIES! voor u den hemel in!
Zo blijve uw kalme ziel, vreemd aan den klem der smarte,
in 't heil, dat haar omringt, nog lang aan de aard geboeid!
Zie daar der vriendschap stem! zie daar den wens van 't harte,
die met den trek mijns naams de oprechte pen ontvloeit!

WAARHEID.

Zoek d' oorsprong van het dichterlijke lied,
gij, die mij leest! in 't dor geschiedboek niet!
De werkelijkheid van 't dagelijkse leven
wordt moeilijk tot poëzie verheven!
En echter 't is, 't is Waarheid, wat de geest
in 't droomgezicht der dichtvervoering leest!
't Is Waarheid, ja, maar Waarheid uit den hemel,
en onerkend bij 't duizelend stofgewemel;
en 't geen op aard voor 't sterflijk oog geschiedt,
bestaat, als beeld daarvan, en, op zich zelve, niet!

ZUCHT TEN HEMEL.

Dierbaar leven van mijn leven! ziel van mijn verlaten ziel!
met wie rust en zelfbewustheid aan mijn dorrend hart ontviel!
De Almacht riep u tot dien hemel, naar wiens heil gij smachtend waart:
rust volzalig; en (zo 't zijn moet) blijve ik sterven op deze aard!
Doch van uit dat schitterend lustoord, zo de keurlingen van God
nog met deernis mogen neerzien op der aardbewoners lot,
werp een blik dan op mijn minvlam, die u eenmaal heeft behaagd,
en, nog in mijn ogen glanzend, aan mijn laatste krachten knaagt!
Zo de droefheid, die mij wegsleept, u niet ongevallig is,
bid dan, als ik zal bezwijken in de smart van uw gemis,
bid dan God, dat mij zijn Engel even snel weer tot u voer',
als hij d' echtknoop losgerukt heeft, die ons beider hart bezwoer

GRAFSCHRIFT.

De Roomse Themis treurt op 't stille graf des braven:
't is VAN DER KEESSEL, wiens gebeent' hier ligt begraven!
Gij, wie ge ook zijn moogt, die deze tombe naderen zult,
is 't meer dan zucht voor 't aards, wat u het hart vervult,
en is 't gevoelig voor vernuft, voor kundigheden,
voor onvervalste deugd, en zuiverheid van zeden;
zo eer hier, met den naam der Godsspraak van de Wet,
de nagedachtenis eens leeftijd! zonder smet!

AAN JHR. MR. W. VAN HOGENDORP.

't Palladium van Hollands rust en glorie,
te menigmaal aan 't zuchtend volk ontroofd,
bij 't blij gejuich der heiligste victorie
te rug gevoerd met nieuwe glans om 't hoofd,
de aloude stam van 't vlekkeloos Oranje,
wiens schaduw roem en vrede en vrijheid spreidt,
wiens heldenteelt meer heerszucht dan van Spanje
tot Hollands heil in ketens heeft geleid,
omhangen weer met gouden welvaartsvruchten,
en wortelvast in aller ziel geplant,
heeft eindelijk geen staartschok meer te duchten,
en Nassaus Leeuw werd die van Nederland!
Maar zag dit volk zijn wensen en zijn rechten
vervullen, en een Vorstelijke kroon.
zich om de kruin van zijn beschermers vlechten,
drie honderd jaar van weldaden tot een loon;
een andere stem doet mee haar eisen gelden:
hel is de stem der Waarheid, lang versmoord,
der Waarheid, lang door Staat. en Letterhelden
van uit den rang verstoten, die haar hoort!
't Historieblad is zijn vervalsing moede,
en vergt een hand, herstelster van zijn smaad,
die, onbeducht voor des Vooroordeels roede,
en onbesmet van Loevensteinse haat,
het onrecht wreek', door ongetrouwe pennen
aan ware Deugd en ware Trouw begaan,
en 't nageslacht het voorrecht dwing' te erkennen,
ten alle tijd gehecht aan Nassaus vaan!
Zie daar den eis der klagende Historie,
en, wie dien eis of zijn voldoening wraak'
de Poëzie, bedelares van glorie,
staat aan haar zij, en ijvert voor haar zaak!!
Die Poëzie, het leven vam mijn leven,
voor Vorstengunst en wereldgrootheid koel,
maar, waar het geldt tot Waarheids hulp te streven,
vol ongeduld, en bruisend van gevoel,
die Poëzie bezielt deze beeltenissen
der edele Reeks van 't Vijftal zonder git,
(wiens roem geen Nijd in staat was uit te wissen,
geen kronengoud verhoogt, of komt te na);
wanneer mijn hart, met luttel kunstvermogen,
maar met een hand, bestierd door 't hart-alleen,
hun trekken schetst, en schitteren doet in ogen,
te vaak verblind door schijnhoedanigheden!
Doch, schoon geen blaam mijn Zangster staat te vrezen,

als 'k aan haar lied mijn zielsgevoelen huw;
wie zal dat lied, die dikwijls welkom wezen?
Wie, dit tafereel? VAN HOGENDORP! aan u!
aan U, die steeds van de eigen geestdrift blaakte
voor zo veel moed en zelfverloochening,
en vaak met mij een traan van weemoed slaakte,
de schim ter eer der helden, die ik zing!
Die met een haat, bezield door Calliope
(de Zanggodin van koningen en goden),
en in den naam van 't vrij gewerkt Europa,
een parel vlocht in Derden Willems kroon!
Ontvang ze dan, deze dichterlijke bladen,
waarop de Trouw haar stempel heeft geprent!
Gij, dierbare Vriend, gij zult ze niet versmaden,
gij, die mijn hart, gij, die mijn doelwit kent!
En tuigen zij, als de omloop van de jaren
bestemmen zal de waarheid van mijn zang,
getuigen zij, hoe eensgezind wij waren
in onze zucht voor Nederlands belang!
Die zucht bij mij ontwikkelt zich in zangen:
zij brengt bij u gans andere vruchten voort,
reeds bloesemend in 't edele verlangen,
dat voor de dienst des scepters in u gloort!
VAN HOGENDORP! ik durf het U voorspellen!
een tijd spoedt aan, met nieuwer roem bevracht,
(o! mocht mijn lier zijn grootsen loop vergezellen!)
die schitteren zal bij 't laatste nageslacht.
Ja! Neerland zal der volken voorbeeld wezen,
en, onverleid, door 't filosoofs geschreeuw,
aan God en plicht nog trouwer dan voor dezen,
verpletteren eens het oproer dezer eeuw.
Oranjes kroon zal heel Euroop vereren,
Oranjes troon staat onomstotelijk vast:
Oranjes stam zal heel de wereld leren,
wat houding thans aan 's werelds Vorsten past!
en gij, gij zult, verheven Vaderlander,
zuil van een rijk, met zo veel trouw gesticht,
onwrikbaar steeds, wat weifele of verander'
in' 't echt besef van onderdanenplicht,
Europa 't beeld des braven Staats mans tonen,
die, als zijn mond zijn' Koning hulde zweert,
geen staf aanbidt, die straffen kan en lonen,
maar in den Vorst Gods Stedehouder eert!

WILLEM DE EERSTE.

Der Middeneeuwen Zon ging in Euroop verdwijnen,
en Staatskunst trad in 't Recht van Ridderoorlogsmoed,
toen 't Willem van Oranje, ontzagvol, zag verschijnen,
in staat. en oorlogskunst door Karel opgevoed;
die bij de heldenkracht van Ridderlijke Vaderen
de Wijsheid schitteren deed van een verlichter tijd,
en, op de stem van 't bloed in de onverbasterde aderen,
aan des Gewetens recht die beiden had gewijd.
Standvastig, moedig, vroom, doordringend, ondoordringbaar,
beleidvol in den raad, beleidvol in het veld,
door list, noch nood, noch ramp in zijn besluit verwringbaar,
tot wijken onbekwaam voor de almacht van 't geweld,
het oog met kalme hoop tot God den Heer geslagen,
met de een hand aan 't zwaard, met de andere aan 't roer van Staat,
dorst hij den stoutsten kamp, dien ooit Euroop zag, wagen,
en temde uitheems geweld en binnenlandsen haat.
Wat drijfveer deed die reeks van deugden samenwerken
tot een zo groots bestaan, tot een zo heerlijk doel?
Was 't roemzucht? zucht naar macht, ontspattend aan haar perken?
Neen! Godsdienst was 't alleen, en heilig plichtgevoel!
Wie twijfelt, de Almacht zelf verklaarde hier haar oordeel!
Toen Hollands vrije Maagd, beveiligd door zijn hand,
min uit erkentenis dan tot haar eigen voordeel,
zijn kruin ging sieren met den Vorstelijken band;
toen was het einde daar van dat doorluchtig leven,
waarnaar zo menige arm tot dien dag vruchteloos dong.
De kogel des verraads deed grote Willem sneven
hem was een martelkroon bestemd, geen Gravenwrong.

MAURITS.

Hij, die bij 's Vaders deugd en manlijke gehechtheid
aan 't Godgevallig pleit voor Neerland aangegaan,
Achilles leeuwenmoed en mannelijke oprechtheid,
en Caesars vorstenziel tentoon spreidde in zijn daden,
Prins Maurits leeft in 't hart des echten Nederlanders,
hij leeft in ieder hart, dat van Gods invloed blaakt:
niet als 'de held alleen, die aan zijn oorlogstanders
met heel Europa’s lof de zege dienstbaar maakt,
maar als de Staatsman mee, die straffen wist, waar 't hoorde,
en met een brekend hart, maar met een vaste hand,
(hoe zwaar hem 't pleit ook viel) de slang van oproer smoorde,
die naar de hartaar stak van 't dierbaar Vaderland!
Eer Hem, voor wie de Dwang zijn ijzeren nek moet krommen,
wanneer zijn forse vuist den oorlogsbliksem klemt!
Eer Hem, die 't wangeluid der Staatzucht doet verstommen,
en 't droef verdeelde Land tot zijn behoudenis stemt!
Eer Hem, die, altijd kalm wanneer de golven woelen
en 't slingerend schip van Staat nabij is aan 't vergaan,
het dwaalgesternte niet van 't wufte volksgevoelen,
maar 't spoor alleen vertrouwt, dat Plicht hem in deed slaan!
Eer hem, die, waar hij wenkt, zijn vijanden doet zwichten,
maar die geen vijand kent, dan wie den Staat beroert,
en in het hart te vree met Orde en Recht te stichten,
door voorspoed nooit verblind, door heerszucht nooit vervoerd;
meer dan de diadeem, aan Willems bloed verschuldigd,
de lauweren bemint, die hem zijn degen won,
en, in der braven ziel alleen als Vorst gehuldigd,
als Dienaar sterft van 't Land, waarop hij heersen kon!

FREDERIK HENDRIK.

Die aan des legers spits een Maurits kon vervangen,
de glorie winnen kon met Maurits oorlogszwaard,
Prins Frederik Hendrik leeft in onvergankelijke zangen,
en Grols Veroveraar 'was Vondels loflied waard.
Hij schittert in de rij dier Duitse Maccabeën,
aan wier ontzachbaren reeks dit land zijn aanzijn dankt;
met wie het d’ oorlog tart en zijn verschrikbare weeën,
en zonder wie het kwijnt, en machtloos wordt, en wankt!
Maar 't strekke tot den roem van Fredriks stamgenoten,
dat in zo schoon een rij hij elf de minste stond;
en tuig' 't historieblad, door Waarheids hand ontsloten,
wanneer 't aan 't nageslacht zijn grootheid luid verkondt,
dat hij nog groter waar, zo 't voorbeeld van een broeder
hem meer bewogen had, dan vrees voor muiter haat,
en in zijn Nassaus bloed een meer verheven moeder
geen zwakheid had gemengd, gevaarlijk voor den Staat!
Ja! dan, dan had zijn naam eerst vlekkeloos uitgeblonken,
indien hij een partij, door Maurits moed getemd,
en tot het heil des volks reeds half in 't niet gezonken,
de hand niet had gereikt, en in haar wens gestemd;
indien hij d' overmoed van kleine dwingelanden,
verdrukkers van het volk, en haters van zijn stam,
met een manhaften blik weerhouden had in banden,
wier strengheid alle hoop aan 't Staatsverraad ontnam.
Hoe 't zij, ook hij was groot, en toonde zich Oranje!
wel, in de vastheid niet van 't binnenlands gebied,
maar in den heldenstrijd, gestreden tegen Spanje,
en in het kroost vooral, dat hij aan Neerland liet.

WILLEM DE TWEEDE.

De krijgskans is beslist, en Neerland vrijgevochten;
en Munster heeft den hoed gevestigd op haar kruin!
De Spaanse macht stortte in. Maar nieuwe Staatsgedrochten
verhieven 't gruwzaam hoofd, gerezen uit haar puin!
Van op het Raadgestoelt der opgekomen Steden
doemt Burgerdwingelandij de Vrijheid tot haar buit.
Zij ijvert om den leeuw der Nassaus plat te treden,
en ziet met ongeduld naar hun verwijdring uit!
Vergeten zijn de dienst, het bloed, de heldenwerken,
tot Neerlands heil besteed door hun doorluchten stam.
Men moet hun 'arm, hun macht verlammen en beperken
en de eerste tegenstand gaat op uit Amsterdam.
De tweede Willem weet, wat stormen zich vergaren,
doorziet zijn recht, zijn plicht, met grijsheids kalmen zin;
en, met een kracht van ziel, zo bloeiend als zijn jaren,
rukt op het midden punt van 't broeiend onweer in!
Doch 't uur was nog niet daar van Neerlands rust en glorie.
Het groots ontwerp mislukt. De brave Willem sterft!
Nu heerst de ondankbaarheid, nu kraait zij luid victorie,
ten spot van 't jammerend volk, dat zijn beschermers derft.
En gij, o Nageslacht, dat uw verdrukking huldigt!
ook gij valt Willem af, en hoont zijn heldenas,
en hij wordt door uw mond van tirannie beschuldigd,
wiens braafheid haar bestreed, wiens zucht uw vrijheid was,
hij, die, zo de arm des doods zijn vroege jeugd gespaard had,
d' ondraaglijke trots der Steden had beperkt,
en 't heillot, dat Gods gunst voor dit geslacht bewaard had,
door onbezweken moed reeds in zijn tijd bewerkt!

WILLEM DE DERDE,

In 't nimmer feilbaar boek des Noodlots stond geschreven,
dat Frankrijk, zelf in 't juk eens dwingelands gekneld,
naar de Opperheerschappij der wereld eens zou streven,
en stichten op haar grond een troon van Algeweld!
De tweede Lodewijk van 't stamhuis der Bourbonnen
waant in zijn Babeltrots dien roem voor zich gespaard,
en 't vleigezang van 't hof, zo slaafs als onbezonnen,
verheft zijn Koning reeds tot Koning van heel de aard!
Nu ijveren om het al in Frankrijks wet te dwingen
de moed in 't oorlogsveld, de list van 't kabinet;
het schitterende staal van ridderlijke klingen,
en 't goud, dat harten wint en weerstand nederzet;
en alles waar gelukt aan hun verenigd pogen,
had niet een Jongeling toen het Staatstoneel betreden,
en met onwrikbaren moed en steeds hernieuwd vermogen
der Heerszucht wapens en haar invloed moe gestreden!
Een Willem is 't op nieuw, een Willem van Oranje,
voor wie de Dwingelandij, gelijk het Oproer, beeft;
die Frankrijk sidderen doet, gelijk zijn Vaderen Spanje,
en 't waggelend Euroop zijn evenwicht hergeeft.
Zo heeft Hij, wie van Nijd men 't Staatsroer eenmaal weerde,
niet Holland slechts gered, maar heel Euroop met haar;
ontzaggebiedend grof; wanneer hij triomfeerde,
'maat eindloos groter nog in onheil en gevaar;
en, als een Jozua, die, machtig door vertrouwen,
den loop stuit van de zon in 't wentelend hemelveld,
den machtigsten Monarch in 't stouts ontwerp weerhouden,
en 't lot, dat de aard bedreigde, een eeuw lang uitgesteld.

DE GAAF DER POËZIE.
Gevoel, Verbeelding, Heldenmoed,
tot een ondeelbare kracht verbonden,
te saam gesmolten tot een gloed,
en door den boezem uitgezonden
op vleugelen van melodie
om al wat ademt te betoveren,
om al wat hart heeft te veroveren,
zie daar de gaaf der Poëzie!
Gevoel, dat plotseling ontwaakt
bij iedere indruk uit den hogen,
zich uitbreidt, meedeelt, brandt en blaakt
met telkens aangegroeid vermogen
en iedere zenuw trillen doet
door fijner dan lichaamlijk prikkelen,
en hemelwellust weet te ontwikkelen
uit ieder druppel van ons bloed!
Verbeelding, grijpende om zich heen,
om voedsel voor die vlam te vinden,
en machtig, het Heelal tot een,
een enkel denkbeeld te verbinden!
De buit, die zich haar kracht vergaart,
is, beide, Toekomst en Verleden,
haar buit, natuurs verborgenheden,
haar buit, de hemelen en de aard!
Des Dichters hand stort wel geen bloed,
(hij is geen gruwzaam tweedrachtstichter!)
maar echter is zijn wezen moed
en zonder heldenmoed geen Dichter!
Moed, die waar recht of waarheid spreekt,
tirannen vreest noch schandschavotten,
noch voor het woedend samenrotten
eens God vijandig' volks verbleekt!
Moed, die de snaren hymnen vergt
bij 't lasteren der Ongodisten;
en 't oproer met de hulde tergt,
die 't Gods gezalfden durft betwisten!
Moed zonder steun, dan in zijn God,
en zonder wapen, dan die zangen,
in Goddelijke drift ontvangen,
waar mee hij inrukt tegen 't lot!
Zie daar de gaaf der poëzie!
Wie roemt zich dat zij in hem leve?
die oefene zijn heerschappij,
dat Dwaas. en Boosheid voor hem beve!
Hem juicht de brave tegemoet!

Gods wenk verzekert hem victorie!
Gods Almacht schiep hem tot haar glorie!
Het leed der wereld is hem zoet!
Versmade hij de lauwerkrans,
hem door een aardse hand gevlochten!
Geen andere zege geeft hem glans,
dan die op d' afgrond is bevochten!
Geen mensen blaam mag hij ontzien!
Hij moet hun ongenade dragen!
Niet strelen moet hij, niet behagen,
maar overwinnen, maar gebieden!
Hij dwingt met reuzenovermacht
den geest der eeuw te rug te treden!
Hij leert ons zinnelijk geslacht
den weg tot hoger zaligheden!
Aan 't hoofd der mensheid streve hij
om alle zelfheid te verdelgen,
en Engelenwellust in te zwelgen,
van wereldse verleiding vrij!
Zie daar de gaaf der Poëzie!
Het ideaal van dichtvermogen,
verwant aan heiige profetie,
als zij, gezante van den hoge!
Wat is, bij dit, het maatgeluid
van ongewijde cithertonen;
die de aarde toejuicht, waar we op wonen,
geen ziel, die uit den hemel spruit?
Wat, dan het nederige riet
bij den standvasten vorst der boomen?
Wat, dan een nameloze vliet
bij Donau-, Rijn- of Wolgastromen?
Wat, dan, bij zomermiddaggloed,
het wufte huppelen der kapellen
bij 't aarde- en luchtverbazend snellen
des Adelaars, die de zon ontmoet?

VRIJHEID.
Het oproer heeft zich door de volken
als een verslindend vuur verspreid!
Een woeste kreet heeft tot de wolken
zijn daverenden galm verbreid!
Een leus van waanverstand en logen
verrijst Godlasterend ten hoge;
en 't zinneloos Euroop juicht toe!
't Juicht toe, en ziet met gretige ogen
naar 't uur uit, dat een gruwzaam pogen
het in den afgrond zinken doe!
Om Vrijheid schreeuwen die verwaten,
om Vrijheid, bandeloos als de orkaan,
die uit zijn kerker losgelaten
een halve wereld doet vergaan
Om Vrijheid van de hemelwetten!
Om Vrijheid de onschuld te verpletten,
en wat hun driften weer durft bien!
Om Vrijheid Koningen te moorden,
en smaad te werpen op Gods woorden,
en geen Jehovah meer te ontzien!
Geen Vorsten! Het zijn dwingelanden!
Geen God! ook Hij is een tiran!
Geen plichten met haar slaafse banden!
De Wijsbegeerte gruwt er van!
Neen! weg met tronen en altaren!
Worde in het bloed der martelaren,
(vermetele dienaars van hun plicht!)
hun allerlaatste puin verslonden,
en op den bodem, waar zij stonden,
de kerk van Lucifer gesticht!
Gaat! hemelstormers onzer dagen!
poogt op het voorbeeld van uw' Held
op God de zege weg te dragen,
het zij door list dan', of geweld!
't Zij met de wapens in de handen,
waarmee hij God waande aan te randen,
en openlijken oorlog deed!
Of met de slangenhuid omtogen,
die 't eerste mensenpaar bedrogen
en meegesleept heeft in zijn leed!
Gaat! om de Godsdienst uit te roeien,
moet ieder middel dierbaar zijn!
Uw zwaard doe bloedrivieren vloeien!
Uw tong verspreide haar venijn!
Bedwingt de snood verleide volken

met moordschavotten en met dolken,
en wringt den gorgel dicht der deugd!
Of dooft met ijdele praal van klanken
de Goddelijkste waarheidsspranken
in ‘t argeloze hart der jeugd!
Veroveringen zult gij maken!
(de Hemel heeft het voorbestemd!)
tot dat de Wreker zal ontwaken,
en de opstand van Zijn schepping temt!
Die tijden zullen zich vervullen!
De leeuw der gramschap Gods zal brullen,
en u verstijven doen van schrik!
en uw rampzalige volksverlichting
en uw verfoeibare waanzinstichting
in 't niet doen zinken met een blik!
Want Hij, Hij leeft, de God der goden,
de Heer, de Rechter van 't Heelal,
die de overtreding van de snoden
duldt en herstelt, maar straffen zal!
Wee u! Hij leeft, de onzichtbare Koning,
die Dagon in zijn godenwoning
tot stukken brijzelt zonder strijd!
Ontbind u, woedende kohorten!
want ook uw Dagons zullen storten,
afgodendienaars van mijn tijd!
Maar gij! onnozelen en verblinden,
wie een misbruikte naam verleidt,
die Waar- en Vrijheid waant te vinden
in 't spoor der ongerechtigheid!
breekt los in 't eind van uit die banden,
waar filosofische dwingelanden
uw ziel in boeien aan den grond!
Rukt af den blinddoek van uw ogen!
Aanschouwt de waarheid in den hoge!
Aanbidt den God, die ze u verkondt!
Aanbidden, loven en geloven,
ziet daar den sleutel van 't Heelal!
de zon van kennis, die van boven
op den getrouwe stralen zal!
ten spijt van dwaze Liberalen,
den dwang, de drogredenen, en het smalen,'
waarmee zij heersen over de aard,
aanbidden, loven en geloven,
en hun ontmenste leus verdoven,
dit is een Vrijheid, onzer waard!
Voor mij! Een doel slechts heeft mijn leven!

Een uitzicht vult geheel mijn ziel!
En moge mij de adem eer begeven,
dan dat dit uitzicht mij ontviel!
't Is: met der Dichtkunst geestverrukking
het Ongeloof en zijn verdrukking
om ver te stoten van zijn' troon!
Hij, die de Goliaths doet treffen,
kan de aard van 't ongeloof ontheffen
door een dichterlijken toon!

AAN MIJN EGADE.
Zeg het mij, herhaal het mij,
dat ik u gelukkig make,
dat de zucht, waar van ik blake,
als ik u mijn leven wij',
niet vergeefs ten hemel steigert,
noch dat God Zijn zegen weigert,
als ik 't oog naar boven sla
voor uw welzijn, dierbare Ga!
'k Ben u schuldig, wat een man
met geen schatten, met geen kronen,
met zijn bloed zelf niet belonen
of genoeg erkennen kan:
liefde; mild toegedragen,
waar des Hemels welbehagen
zich in spiegelt op een aard,
buiten haar zo luttel waard!
'k Weet, uw zacht, uw rein gemoed
wenst geen schatten, wenst geen kronen
om uw tederheid te belonen,
noch het offer van mijn bloed!
'k Weet, uw boezem is tevreden
met de ontvangen huwelijks-eden,
met het u geheiligd hart
van een niet beroemde Bard!
Doch een hart, gelijk het mijn,
sinds den aanvang zijner dagen
treurig, kwijnend en verslagen,
kan dat uwer waardig zijn?
Of wat vreugde kunt gij smaken
mij heel de aard te zien verzaken,
om te drijven op den stroom
van een' dichterlijke droom?
Zeg het mij, herhaal het mij;
dat gij deel neemt zonder smarte
in den toestand van mijn harte,
in mijn dorre poëzie!
Dat de lente van uw dagen
door de sombere najaarsvlagen
van de klachten, die ik stort,
niet geheel ontluisterd wordt!
O! gezegend zij de traan,
en de glimlach zij gezegend,
die mijn oog van u bejegent,
die me uw antwoord doen verstaan!
Ja! uw ziel verstaat de mijne,

en de zucht, waarvan ik kwijne,
(wie haar ooit miskennen moogt)
is geheiligd in uw oog!
Meer nog! Dierbare! wij zijn een!
Aan de weerhelft van mijn leven'
is mijn zucht niet vreemd gebleven!
Ze is ons beiden thans gemeen!
De eigen dag, die onze handen
sloot in zachte huwelijksbanden,
stemde ook onze zielen saam
in des Echtbeschikkers naam!
Sinds dien onvergeetbare tijd
werd uw boezem in de smarten
mijns aandoenlijke harten
(maar blijmoedig) ingewijd!
O! gij deelt in mijn verdrukking!
Maar gij deelt ook mijn verrukking,
als me een licht des hemels treft,
of de Dichtgeest mij verheft!
Op de vleugelen der min
stijgen wij vereend ten hogen;
keren naar deze aard onze ogen
met gelijken wederzin;
branden van gelijk begeren
naar de ontmoeting onzes Heeren,
en verachten 't rijk der stof,
mensenblaam en mensenlof!
Voor de Waarheid leven wij!
Voor de Waarheid wil ik strijden,
voor de Waarheid wil ik lijden,
en, mijn dierbare! gij met mij!
Als de stormen zich vergaderen
die deze sombere dagen baren,
wilt gij aan mijn zijde staan!
en uw wensen zijn voldaan!
Heer der Schepping! neen! een wens
leeft in 't hart steeds van een gade!
't Is de trek, dien uw genade
ingeplant heeft in den mens!
Dat ook onze huwlijkssponde
d' ouden zegen weer verkonde,
dien Uw liefde aan 't achtbaar hoofd
onzer stammen heeft beloofd!
o! indien een dierbaar kroost
mocht herbloeien uit mijn aderen,
tot de glorie van zijn vaderen,

't droevige verval ten troost!
en in dit herbergzaam Noorden
als aan Taag- en Iberboorden
Costaas oud en eerlijk bloed
weder blonk van riddergloed!
O! indien doch zwijg, mijn mond!
Weten wij, verblinde mensen,
wat wij van den hemel wensen,
in een onbedachten stond?
Die ons 't aanzijn heeft gegeven
zal dat aanzijn doen herleven,
dierbare weerhelft! uit uw schoot,
op den dag, dien Hij, besloot!
Neen! ik slake slechts een wens,
en die wens wordt niet verstoten!
want hij is uit God gesproten,
niet uit d' opgeblazen mens!
't is Almachtige Genade!
dat ik leve voor mijn gade,
dat ik sterve voor mijn God!
en gezegend is mijn lot!

AAN DOCTOR ABRAHAM CAPADOSE.

Noch voor u, noch voor mij is deze aarde gemaakt,
noch de droom van haar laffe vermaken!
Onze vleugels gerept! onze boeien geslaakt!
om een hoger aanschouwing te smaken!
Vliegen we uit naar de Hoop, die de Toekomst omkleedt
met den weerschijn van 't schone Voorleden,
uit de sombere tonelen van 't wereldje leed!
uit den treurigen kerker van 't Heden!
Ach! uw hart, als het mijn, bij het roerend verval,
dat de Wijsgeer verbetering moogt wanen,
bij de kwijnende ziekte van 't menselijk Heelal,
werd een bronwel van bloedige tranen!
Ja! de hand dezer Tijden is zwaar over de aard!
't Is een herfst, die de bossen ontbladert!
't Is een winter, die stormen en nevels vergaart!
maar de lente der hemelen nadert!
Treure uw ziel met de mijne over Israëls lot,
't schuldig kroost der verkorene Vaderen,
't weerspannig geslacht der miskenners van God
met het bloed der Profeten in de aderen!
O! hun vlees is ons vlees, en hun bloed is ons bloed!
hun vergrijp is een nacht in onze ogen!
Hun verval is een dolk, en doorpriemt ons gemoed
maar herstel is beloofd uit den hoge!
Treur met mij om den Leeuw van ons Vorstlijk geslacht,
die in Spanje zo wakker nog brulde,
dien het West, vol ontzag voor zijne Oosterse kracht,
met den glans van zijn Ridders omhulde!
Hij viel neer, en hij slaapt, en zijn glorie heeft uit!
Maar hij zal, ja! hij zal weer ontwaken
op de daverende klank van 't bazuinengeluid,
dat den kerker der doden zal slaken!
Welk een hoop, o mijn Vriend! is de hoop die ik zing!
welk een glans stort zij uit op ons leven!
't Licht des hemels breekt door in d' etherischen kring,
die wij lovende samen doorzweven!
Blijf mij bij in die kring! Blijf mij bij in die vlucht!
Tedere Vriend van mijn zaligs te dagen!
Een in bloed, in geloof, in verwachting, in zucht,
moet de eigenste wieken ons dragen!
Blijf mij bij met uw edel en dichterlijk hart,
met uw schitterend verstand, met uw voorbeeld;
gij, wiens lijdzaamheid, juichend bij 't nijpen der smart,
nooit wanhopig uw noodlot veroordeelt!
In de dorre woestijn van den weg naar het graf,

is me uw vriendschap een smeltende regen!
Bij de stormen des Lots in dit leven van straf,
is me uw vriendschap een schuilplaats! een zegen!
Aan den overkant eerst van het graf, dat ons beidt,
stroomt de bron, naar wier laving wij smachten!
en de Tempel der Goddelijke onsterfelijkheid
is 't gebouw, waar wij rust in verwachten!
Al de vreugd, al de smart van dit nietige stof
wordt gelouterd, versmolten, verloren
in de bruisende zeeën van eeuwigen lof,
dien de zielen der Zaligen horen!
Doch de vriendschap, die hier onze harten verbond
in den naam van den God onzer Vaderen,
zinkt niet weg in den schoot van de gapenden grond,
die onze as in zijn nacht zal vergaderen!

DICHTER EN WERELD.
Wat zoekt ge, o sterveling, genot
op een vervallen wereld, God
en al wat Gods is vreemd geworden?
Wat zoekt ge, wijsgeer, op een aard,
die niets dan smart en onzin baart,
die waarheid, 't eigendom van meer verheven orden?
Neen! 't is het broze zintuig niet,
dat lafenis aan de weetdorst biedt
van die naar kennis zwoegen!
Neen! 't is het broze zintuig niet,
waardoor zich 't hart bevredigd ziet,
wanneer het rustloos hijgt naar onvermengd genoegen!
Versmaad, wat u een wereld geeft,
waar 't logge werktuig slechts in leeft,
geen ziel, naar 't evenbeeld des Eeuwigen ontsproten.
O! Wil slechts! en een hoger kring,
die van den reinen hemeling,
is voor uw reine zucht ontsloten.
o Hemelkroost! o poëzie!
wij roepen uwen invloed bij!
om d' aardse wansmaak te vernielen!
Galme uit Gods liefelijken hof
een toon van u op dit ons stof,
en 't dode stof zal zich bezielen.
Neen! eindloos groter is de macht
van uw aanbidbare toverkracht,
die hoogste wellust van de heilige Cherubskoren!
Geheel dit stofverblijf vergaat
van uit het hart, dat u verstaat.
Een nieuwe wereld is geboren!
Gij, zwarte nevelen, die ons oog,
wanneer 't zijn toevlucht zocht omhoog,
de vaderhand verbergt, die onze stappen beveiligt!
Gij zijt verdwenen met den nacht,
die Dwaasheid voor het daglicht acht,
en tot wiens eer de naam van waarheid wordt ontheiligd!
Ja, in het dichterlijke rijk
zijn wij aan de Engelen gelijk,
Almachtige! die aan uw voeten zweven!
De blinddoek die ons drukt, viel af!
Uw zegen zien wij in de straf,
en in het graf den ingang van het leven.
Vervallen sterveling, triomfeer!
Hier zijt gij 's hemels lieveling weer!
hier, weer de vorst van dit beneden!

wie heel een wereld schatting bood,
en wie geen onheil of geen dood
in 't vlekloos aangezicht dorst treden!
En gij, aan wier standvasten moed
geen wrevelige aarde hulde doet,
vemeere Hebreeuwen!
mijn broeders! op uw achtbaar hoofd,
van de oostelijke kroon beroofd,
drukt vruchtloos de ongena van twintig woedende eeuwen!
In onze wereld vindt gij troost!
In onze wereld zijt gij 't kroost,
dat de Almacht zich heeft uitverkoren;
en schiet de vonkelende gloed
van Juda’s leeuw u in 't gemoet,
reeds grijpend naar de staf hem over de aard beschoren.
Geen waan is 't, die 't verstand beroert!
De dichtgeest, die ons hart vervoert,
is de echte Godsspraak van de waarheid!
Onfeilbaar woord der profetie!
wat zijt ge dan die poëzie,
voor wie der toekomst nacht versmelt in zonneklaarheid!
o! Dat me uw adem steeds omzweef’!
o! Dat me uw wereld nooit begeef'!
Gij Schoon-, gij Waarheidskroost, gij leven in dit leven!
Onttrek' geen nevel aan mijn oog
den gloed, waarmede uw vlucht omhoog
het stoute spoor bekleedt, om hemelwaarts te streven!
Aan dezen Goddelijken gloed
ontsteekt zich hier onwinbare moed,
om uwer haten haat te dragen;
en waar het Recht en Waarheid geldt,
het saamgezworene geweld
van duizend werelden ten open strijd te dagen!

GELUK EN PLICHT.
Neen! heerschappij, noch rang, noch schatten
doen, sterveling! u gelukkig zijn;
't is zorg en lust wat zij bevatten,
en al hun heilbelofte is schijn;
verblindend is de glans der kronen,
verlokkend is de praal der macht:
maar ach! waar hun bezitters wonen,
daar houdt een eeuwige onrust wacht!
Waartoe het strand gevlucht, ontzinden!
en een onzekere zee gebouwd;
waartoe aan d' adem van de winden
het lot uws levens toebetrouwd?
Waartoe op ongestuime baren
een ijdele schaduw nagejaagd;
en zich aan ziels- en lijfsgevaren
om wereldse ijdelheden gewaagd?
Zo ge al het voorwerp van uw zwoegen.
goud; staat en aanzien machtig werd,
nog zou dit uiterlijk genoegen
geen vrede schenken aan Uw hart!
Wat meest aan 's noodlots vlagen bloot leit,
is juist die hoog verheven stand;
en in de schaduw der aardse grootheid
schuilt al te dikwerf leed 'en schand!
't is waar dan wat de dichters zingen
en wat de strenge wijsgeer leert:
De middenstand geeft, stervelingen!
dat heil, met zoveel drift begeerd!
Ver van het dartele hof der grote,
ver van het wichtig roer van Staat,
wordt die tevredenheid genoten,
die aan der Eerzucht wens ontgaat!
Almachtige! de bee des braven
is om dien zaligen middenstand!
Deze is de dierbaarste der gaven,
die 't mensdom afsmeekt van Uw hand!
Geluk met veiligheid te gader
woont bij den huiselijke haard,
en 't stille heil van gade en vader
is 't wezenlijkste heil der aard!
Maar anders klinkt de bee des braven,
wanneer de plicht zijn bijstand vergt!
Als door een hoop verachtbare slaven
Uw hemels wraakzwaard wordt getergd!
Als 't oproer, woedend losgebroken,

en vorst en vaderland bedreigt,
en 't volk, in dweepzuchts gloed ontstoken,
tot een verfoeiden afval neigt!
Dan is het lafheid, slechts te streven
naar 't kalme huiselijk genot!
Dan moet de wellust opgegeven,
en de ongena geduld van 't lot!
Dan past het groots geboren harten
(zo slechts hun edele poging baat!)
En zee- en stormgevaar te tarten
op 't dobberende schip van Staat!
Maar dan ook is geen wereldglorie
des bra ven hoop, of loon, of doel!
Zijn prikkel, de eer niet der victorie,
maar zuiver Gods- en plichtgevoel!
Wel hem, die 't nederig burgerleven
ver boven roem 'en grootheid stelt!
maar ook dien heilstaat op kan geven,
wanneer het plichtsbetrachting geldt.

AAN MIJN VADER.
(OPDRACHT VAN DEN BUNDEL ‘POËZIE’)
Gunt gij 't, hoog vereerde Vader!
dat een zoon U hulde bied'
met den eersteling van een ader,
die nog ruwe zangen schiet?
Dat hij drie en twintig jaren,
in uw weldaden doorgebracht,
met de galmen van zijn snaren
(ach! hoe min!) te erkennen tracht?
Voor het sterflijk oog verborgen,
richt de Koning van 't Heelal
met in al voorziende zorgen
heel den loop van 't Lotgeval!
Door Zijn ondoorzienbare wegen
worden wij hier rondgeleid
De aardse beeltenis van dien zegen
is eens Vaders tederheid!
Wat die teerheid kan omvatten,
o mijn Vader! toonde Gij!
'k Loonde met geen aardse schatten,
met geen wereldheerschappij,
al Uw zwoegen, al uw pogen
in de vorming van mijn jeugd,
immer zwevend voor mijn ogen,
met het voorbeeld van uw deugd:
't Bloed vooral, dat in mijn aderen
met een deel uws aanzijns vloeit;
kostbaar erfdeel onzer Vaderen,
die, met Oosters vuur doorgloeid,
daar, waar Taag en Iber vlieten,
eenmaal schitterden op de aard,
en wier grootheden ons verlieten;
doch hun eer bleef nog bewaard!
God beschouwt het uit den hogen,
wat Gij voor mij waart en zijt!
Ik, ik bloos van 't onvermogen
der erkentenis, U gewijd.
Ik bied vruchten aan, voor danken,
in der Muzen hof geplukt:
klanken, ja! maar in die klanken
heeft mijn ziel zich afgedrukt!
o mijn Vader! 'k leg dan heden
met een diep geroerd gemoed,
(steil' mijn zucht uw recht tevreden!)
hart en dichtlier aan uw voet!

Wil die van elkaar niet scheiden,
neem ze beiden gunstig aan,
schenk uw zegening aan beiden,
en mijn wensen zijn voldaan!

VOORAFSPRAAK BIJ DE VOORLEZING VAN HET DICHTSTUK DES DICHTERS LOTSBESTEMMING.

Wat vergt ge mij, dat ik hier zingen zal?
Dat ik voor u de dichtlier zal bespelen?
Bedriegt ge u niet? Heb ik dien hemelval,
die eniglijk uw kies gehoor kan strelen?
Heb ik dien toon, die onweerstaanbare toon,
die innig roert en zielen weg kan slepen?
Zal zich die lier, een meesterhand gewoon,
niet weigeren aan mijn onvaste grepen?
En moet deze zaal, waar Hollands dichterrij
zo menigmaal de harten wist te buigen
door 't zoet geweld der schoonste melodie,
mijn flauwen galm, mijn machteloosheid getuigen?
Gij wilt nochthans? Welaan! 'k weersta u niet!
Ik weet, gij zult mijn poging heus onthalen,
en vorderen niet van 't ruwe jongelingslied
den toverklank van uwe nachtegalen!
Maar ook den toon der schil terende vreugd
moet ge in mijn zang, mijn hoorders, niet verwachten
Schoon in den bloei der pas ontloken jeugd,
stort hier mijn hart slechts weemoed uit en klachten!
Verwondert ge u?.. Ach! dichtkunst is gevoel;
des is ze niet de darteling van 't genoegen,
des blijft haar toon voor ijdel juichen koel,
en weet zich niet bij 't volksgeschreeuw te voegen!
En of het bloed nog fris door de aders vloeit,
of de ouderdom zijn sneeuw strooit op de haren,
wat dichter is, wordt van een vlam doorgloeid,
en deelt een zucht, een zelfde zielsbezwaren.
Maar waar vandaan in 't dichterlijk gebied
die somberheid, die wondere hartbeklemming?
Die vraag, wellicht! beantwoordt u mijn lied;
ik zing u hier: DES DICHTERS LOTSBESTEMMING!
Wie zijt ge, gunsteling des hemels, aan wiens oog
geheel een wereld hangt, als de invloed van omhoog
in menselijke aderen dat hemels vuur doet vloeien,
waarvan uw adem brandt, waarvan uw tonen gloeien!
wiens enkel stemgeluid met onbeperkter kracht
zich uitbreidt, dan 't geweld der wapenen, dan de macht
der scherpste dwingelandij! Want, gij regeert op zielen,
en wat een hart bezit, moet voor uw almacht knielen!
Wie zijt ge, o dichter! mens of Engel? Engel wis!
indien der Engelen taal der Engelen kenmerk is!
Of mens? o dan voor 't minst gelukkigste der mensen!
begaafd met hoger heil, dan 't doel zelfs van hun wensen,

als zij den glans van roem, van aanzien, rang en goud
afsmeken van het Lot, en zich hun mond verstout
aan de Al-voorzienigheid de wegen af te perken,
waar langs zich 't levensheil zijns schepsels moet bewerken!
Neen! dichter! neen, gij deelt in hun verblindheid niet!
Dier driften heerschappij is vreemd aan uw gebied!
Te vree met in uw borst der Godheid aam te ontvangen,
en dien met heel uw ziel te storten in uw zangen,
kent gij noch hoger gloed, noch d' aanval van de smart,
en 't heil der wereld woont in uw gelouterd hart!
Het heil der wereld? Ja! in die volzalige stonden.
(Te vluchtig), wen de geest als van het stof ontbonden
weer naar zijn oorsprong trekt, en 't wereldse gewoel
van om hem heen verdwijnt en plaats maakt voor 't gevoel,
wiens zaligend geweld hem wegsleept; idealen
van schoon- en waarheid uit de hemelkringen dalen,
de aloudheid zich herschept, de toekomst zich onthult
o heilig dan de vlam, die 's dichters hart vervult,
en voor een oogwenk, ja! de weelde leent der Engelen,
als ze in den aanschijn Gods hun lofgezangen mengelen
o! voor het hemels licht, dat deze vlam verspreidt,
vervliegt de duisternis van drieste onwetendheid,
en bleekt de schemering weg van ingebeelde kennis,
waar de afgevallen mens zich mee tot heiligschennis
en eigen jammer heeft gewapend. Dichter, gij
geniet dien heilstaat reeds, door 't woord der profetie
aan 't mensdom eens beloofd, wanneer de nietigheden
der aarde voor 't genot van 't ons herwonnen Eden
bezwijken zullen, en voor blinden eigenwaan
het wezenlijk geluk, bij 't mensdom zal bestaan!
Maar ach, niet altoos blaakt die tovervlam in 't harte!
Ook gij, o dichter! werd voor de aardse levenssmarten
Door 't lichaam zijt ge mee aan 't dode stof verwant,
en tegen d' invloed van een God is 't niet bestand!
Voor dierlijk zij n gevormd zou 't in dien gloed verteren,
of 't grove lichaam moest in 't fijnste weefsel keren!
Zo breekt die droom dan af (die waarheid eens zal zijn!)
Wiens weldaad, machtiger dan ziel- en lichaamspijn,
u inwijdt in 't besef van leven. Ach! te spoedig
ontglipt hij u, en gij, verlatene, die zo moedig
de ziel verheffen dorst tot hemels heilgenot,
gij zinkt weer in ons niet, gij deelt weer ons lot.
Helaas! des werelds heil omvat uw hart met langer!
maar meerder nog! dat hart, van andere zuchten zwanger
dan de aarde kali voldoen, en aan zichzelf bewust
van hoger vatbaarheden, en van verhevener lust,

vernoegt zich met geen praal van grootheid, met geen logen'
der zinnen. Hemels heil zweeft voor uw sterfelijke ogen,
verbeelding stookt de vlam van uw verlangen aan
en de aard heeft. niets meer dat voldoening schenkt,
geen ogenblik genot, dan slechts de zielsvervoering
der Dichtkunst, de eigen bron dier steeds vernieuwde ontroering!
o treurig strafverblijf van Adam en zijn bloed,
dat nog voor 't eerst vergrijp van d' eersten vader boet!
toneel van gruwelen, van onrecht, leed en plagen!
hoe kwelt gij 's dichters geest! Hoe diep is hij verslagen
bij 't jammerlijk gezicht der strenge wraak van God!
Zijn ogen schreien bloed bij 't diep vervallen lot
van Edens ballingen. Ach! waar hij de ogen wende,
wat ziet hij, dan het merk van misdaad en ellende?
Waar bleef dat wezen, naar zijns Scheppers evenbeeld
geschapen, dat den rang der Geesten heeft gedeeld?
Wie 't alles hulde bracht als Opperheer der aarde?
Die Engelenvernuft aan kinderonschuld paarde?
Waar bleef dat hemels schoon van lichaam beide en ziel?
Waar bleef hun kracht? hun glans? Helaas! dat wezen viel:
't Vergat zijn God, zichzelf, zijn vroeger heil en grootheid,
en 't menselijk harte werd het heiligdom der snoodheid,
het menselijk lichaam tot der wormen aas bestemd!
Sinds heeft een ijzeren doem des geestes vlucht gestremd,
als hij naar hoger tracht dan de aardse schijnvermaken!
Hij blijft, gevallen eens, zijn afkomst steeds verzaken!
En gij, o dichter! zoudt niet treuren? Gij, wiens oog
nog soms doordringen mag wat zegens van omhoog
op 't nog onschuldig hoofd des mensdoms moesten dalen,
die thans niet anders zijn dan blinkende idealen!
Neen! 't treuren past u, en de toon der droefenis
is 't enig troostgevoel bij zulk een wreed gemis!
Zo is die boezem dan, zo fijn-, zo diepgevoelig,
steeds somber en bedrukt, steeds onbestemd en woelig
in 't rusteloos haken naar een meer dan aards genot!
Ach, onverschilligheid is vreemd aan 's dichters lot!
Als 't nederig beekje niet, wiens golfjes zachtkens klotsen,
maar als de woeste stroom, die neerschuimt van de rotsen,
zo vloeit een edele drift zijn kokende aders door,
het zij de plicht hem roept, om lijdende onschuld voor
te strijden, en 't geweld van onrecht en verdrukking
manhaftig weer te bieden; ‘t zij tedere zielsverrukking
zijn hart vermeesterd heeft, en hij zichzelf verliest
in de aangebeden vrouw, die hem de liefde kiest!
De liefde? Zo bestaat er heil nog voor den dichter?
Aanminnig, machtig kind, en edelste welluststichter,

wie de oudheid Venus gaf tot moeder! Was zijn borst
ooit voor uw invloed koel? Of kon de hete dorst,
verwekt door uw kwetsuur, ooit boezems meer verschroeien,
dan waar uw toverschicht poëten deed ontgloeien!
Strooi gij dan rozen op zijn doornig levenspad!
Wat ooit dit dorre stof nog hemels in zich had,
dankt u het mensdom! u verheffen 's dichters tonen!
U golft zijn wierook toe! Gij kunt die hulde lonen!
Om u versmaadde hij een hal ven leeftijd smart,
en op uw gunst alleen hoopt zijn gefolterd hart!
Maar ook uwe ongena heeft hij te vaak te duchten!
O! vlijmend is uw schicht, wanneer de vurige zuchten
der min verwaaien, en een lot, ondraaglijk wreed,
ons hart van 't voorwerp scheurt, waar voor 'r zich-zelf vergeet.
Wat kweelt gij, Puikpoët, die door Vaucluses dreven
uw nagedachtenis door de eeuwen heen ziet leven?
Wat kweelt ge, als 't vogelt jen dat om een gade schreit,
en stort Uw roerend lied met sombere achteloosheid?
Slachtoffer van een min, zo rein, zo zielverheffend!
wie deelt niet in uw smart, meer dan uw kunst nog, treffend?
Ach! de aangebedene Dag nimmer de uwe zijn!
Het leven heeft gedaan, voor u, Petrarca! kwijn
in smeltend klagen weg, tot u de dood verrasse!
Thans stort Euroop een traan van deernis op uw as!
En nog beklagen we u, na zulk een tijdsverloop,
u, minnaar, steeds zo trouw, en minnaar zonder hoop!
Italië, bakermat en voedstrares van kunsten.
wie 't zanggodinnendom steeds overlaadt met gunsten!
Italië, waar natuur zich met de kunst verbond,
om hemelschoon op de aard te scheppen, om uw grond
te kweken tot een hof van ziels- en lichaamsweelde!
Ook Tassoos wieg droeg gij! Ook Tassoos Zangnimf speelde
het ridderlijke lied op Italiaanse maat!
Maar ook zijn vroegen. dood getuigt gij! Hij vergaat,
het offer mee der min. Een dodelijke smarte
stolt zang- en mindrift beide in 't hopeloze harte!
Gij, wie zijn taal en toon door merg en zenuw dringt,
het zij zijn fiere stem van oorlogsglorie zingt,
't zij liefde en tederheid zijn dichtpenseel bestieren!
o siert zijn tombe niet met bloeiende laurieren,
(de lauwer groeit vanzelf bij 's dichters overschot!)
maar plant er wilg en mirt! Of kent gij niet het lot,
wiens wreedheid in het eind den draad brak van zijn leven,
zo hoort mij! maar ('k voorzie 't) gij zult voor d' invloed beven
van 't dichterlijk gevoel op de aardse levenstocht!
Sinds Tasso voor het eerst Ferrares hof bezocht,

ontsprong de bron der ramp, aan 't tedere hart beschoren!
Uit adelouden stam en deugdzaam bloed geboren,
en wijd en zijd befaamd door dichterlijke lof
en schitterend vernuft, ontving hem 't vorstelijk hof
met d' eerbied die een eeuw van ware geestbeschaafdheid
aan d' invloed toedraagt van die hemelse begaafdheid.
Maar ach! in Tassoos oog had hoffelijke praal
geen waarde; noch de gunst van 't vorstelijk onthaal,
noch 't juichen van een volk, dat in den heldendichter
Homerus volgeling, en Italië’s gloriestichter
aanschouwt. Een voorwerp slechts is Tassoos aanblik waard!
Een voorwerp, dat alleen al 't schoon vereent der aard!
't Is 's Vorsten zuster zelf, Lenora, in wier ogen
de zetel is geplaatst van Liefdes alvermogen,
en met de majesteit van 't koninklijke bloed
de zacht- en teerheid spreekt van 't engelrein gemoed!
Hij ziet haar, en bemint het lot van heel zijn leven
bestemt zich! hoop en rust moet eeuwig opgegeven!
Wat doet ge, Dichter! en wat dolheid gaat u aan?
Hoe durft ge op uw vorstin een blik van liefde slaan?
Hoe durft ge? Ach! kent de min den invloed van de rede?
Zij streelt niet, maar gebiedt, en sleept, en rukt u mede
En gij, gij lijdt en kwijnt in radeloze smart!
maar kropt de kwelling in van 't fel getergde hart!
Slechts de Echo van het woud, gewoon aan minneklachten,
die voor een ogenblik de storm der drift verzachten,
getuigt uw wanhoop soms, terwijl ze met u treurt
Maar welk een boezem ooit, van minnewee verscheurd,
kon voor 't geoefend oog de diepe wond bedekken?
Ach! alles kenmerkt haar! De stem, de ontstelde trekken
van 't beurtelings blozende en verblekende gelaat
bij 't naderen van haar, voor wie ons harte slaat!
't Noodlottige geheim ontvalt de smeltende ogen
in tranen, vruchteloos weerhouden! Al uw pogen
is ijdel! 't Werd bekend wat Tasso zich vermat,
hoe hij van liefde gloeide en Leonore aanbad!
Nu moet des noodlots schuld op 's dichters hoofd gewroken!
De vorstelijke trots, in fellen toorn ontstoken,
verbant hem van zijn hof. Eens kerkers akeligheid
is 't heilloon, dat de Min haar Dichter heeft bereid!
Daar ligt hij nu, en zwoegt de dagen en de nachten
in sombere wanhoop door, en stort onvruchtbare klachten,
en roept den dood te hulp, die naar geen klachten hoort!
Of als dan de overmaat der smart de smart versmoort,
en zich de dichtgeest weer een oogwenk lucht kan geven,
dan meldt zijn doffe zang de plagen van zijn leven!

Dan in 't aandoenlijk beeld van droevigen Tancreed
of tedere Erminia schetst hij zijn eigen leed,
en smaakt een bittere vreugd hun onheil te betreuren
en 't zijne, en telkens zelf zijn wonden op te scheuren.
Zo leefde Tasso, zo vervulde zich zijn lot
als dichter, tot de hand van d' enig wijzen God
hem tot zich riep in 't end, en uit de nietigheden
en folteringen der aard het leven in deed treden!
Gevoelige poëet, dus vindt ge in d' eigen gloed
't vermogen van de kunst, en de onrust van 't gemoed!
En 't mensdom, dat uw vlucht mee opvoert tot de wolken,
biedt u bij zo veel leed geen troost? Gehele volken
verheffen niet uw naam, en galmen niet den lof
van 's hemels treurling uit, wiens toon hen zaligt? Of
bestrooien niet het pad, waar langs hij heen zal treden,
met feestelijk gebloemt? o neen! de grilligheden
van algeweldenaars toe te juichen, als hun vuist
voor eigen glans en roem der volken hoop vergruist
en om de zegekar te dringen van die helden,
zo lang de onzekere kans der bloedige oorlogsvelden
hun woeste heerszucht dient: zie daar des mensdoms smaak!
Wat is hun, of uw hart van 's hemels invloed blaak'?
Wat weten zij van deugd- en echte kunst waarderen?
De Dichtkunst werd niet voor hun ijdele lof! Homeeren
verrijzen en vergaan, vergeten! of verdrukt,
wanneer hun moedig hoofd voor willekeur niet bukt!
Maar wat is de ongena van lot en mensdom tevens,
voor u, wiens hoop begint aan 't eindperk eerst uws levens?
Hiermee staat gij geweld en smaad en onrecht door!
Hiermee staat ge onschuld, deugd en 't recht der Waarheid voor,
en gadert langs uw baan de vrucht der levenswijsheid,
en deelt die met de jeugd in 't kalm seizoen der grijsheid,
en zoekt naar wetenschap tot aan den rand van 't graf,
en draagt, het oog op God, \vat God te dragen gaf,
tot de Engel van den dood u 't wrakke lijf moet slopen!
En dan - triomf in 't end! De hemel staat u open!
Jongeling, waar vandaan dat treuren in Uw schoonste levenstijd?
Waar vandaan dat heimlijk zucht jen, dat Uw weke borst ontglijdt?
Waar vandaan dat glinsterend traantje, dat uw kwijnend oog besproeit?
en dat onbestemd verlangen, dat u op de wangen gloeit?
Voor de schatten van de wereld, voor haar kronen zijt ge koel,
en de zucht die u vermeestert heeft gewis een ander doel!
Ja! gij haakt naar hoger wellust! naar het hoogste heil der aard!
meer dan schatten, meer dan kronen, meer dan 't leven zelve waard!
Ja! gij zoekt de lieve gade, die dat leven delen moet,
en uw borst kweekt geen verlangen, dan naar dit geheiligd goed!

In den droom reikt gij haar de armen, en zij stort zich aan uw hart!
maar ge ontwaakt, en mist haar weder, en verdort op nieuw in smart!
Doch de macht die 't harte dorst gaf, geeft ook lafenis voor dien dorst!
en dien trek naar min- en echtheil plantte God zelf in uw borst!
Eens dan zal de dag ontluiken, die zijn heilig doel vervult,
als ge (niet in dromen langer) haar in de armen knellen zult,
die met de eigen zielsvervoering uwe liefde heeft verbeid;
en gij zult met al de volheid van genot en dankbaarheid
zelfs die stonden weldaad rekenen, toen u, wars van aardse lust,
't leven onverdraaglijk toescheen, van uw toekomst onbewust!
O! zo is de trek naar hoger, die in 's dichters boezem brandt,
waarborg van een beter leven in een beter Vaderland!
Ballingen zijn wij op 't aardrijk, en de dichter doet geen stap,
die hem niet de straf herinnert van die bittere ballingschap!
Daar vandaan die zweem van droefheid, die zijn maatgezang doorzweeft,
daar vandaan die rusteloosheid, die ons geen genoegens geeft!
God-zelf schiep hem dat verlangen naar een dierbaarder heil dan de aard:
dierbaarder heil dan dat der wereld heeft zijn goedheid hem bespaard!
Daar, waar 't koor der Serafijnen zijn eenstemmig Hallel zingt,
waar het heir der Uitverkoornen om den troon der Godheid kringt,
daar eerst is het rijk der Dichtkunst, derwaarts richt zich Onze vlucht!
daar is Schoonheid, daar is Waarheid, daar voldoet zich onze zucht!

HET NATUURLIJK VERBAND VAN WIJSBEGEERTE EN DICHTKUNST.

De krijgsman in 't geweld der wapenen opgevoed,
als Mavors kreet weergalmt en de oorlogsbliksem woedt,
ontwijkt geen dorstend staal, noch dichte pijlenregen,
maar ijlt, ontembaar in zijn vaart, den vijand tegen,
waar hem zijn heirspits sterkst, 't gevecht verschrikkelijkst schijnt.
Zijn zwaard maait wijd en zijd, dat drom op drom verdwijnt:
de drift zijns boezems, door geen menigte in te tomen,
doet vloeibare vlammen in zijn zwellende aders stromen,
schiet vonken uit zijn oog, en verft zijn fier gelaat;
en de overwinnende arm verplettert wat weerstaat!
Niet anders is de gloed door uwe hand ontstoken,
o dichtkunst! Engelin, voor wie 'er outers roken
waar mensen zijn! die uit het hemelse gebied
't verrukte mensdom aan uw voeten storten ziet,
als 't heilig priesterdom door uwen aam gedreven
in taal en tonen, uit een wereld meer verheven
ontleend, de drift ontlast die hun op 't harte drukt!
O! zalig driewerf hij, dien ge aan dit stof ontrukt,
en met u opvoert in de op aard onzichtbare kringen,
waar talloze Engelen 't eenstemmig Hallel zingen,
uw wezen kennen leert, en in zijn grootse vlucht
een hoger denkkracht schenkt in meer verfijnde lucht.
Die deelt uw oppermacht, verheft de ontvlamde zielen,
en dwingt de luisterende aard voor 't voorwerp neer te knielen,
dat hij, veredeld of geschapen in zijn lied,
aan d' opgetogen geest in al zijn grootheid biedt.
't Gevoel dat in hem leeft, door geen geweld te boven,
schiet allen weerstand met vernieuwden gloed te boven:
niets in het wijd Heelal is dit gevoel te hoog,
en meer zelfs dan natuur omvangt des dichters oog!
Wat sterveling waant dan nog dit onbegrensd vermogen
omsloten in den kring van hersenschim en logen,
en bant hem uit uw rijk, o Wijsbegeerte! kroost
des hemels, die u zond het aardse leed ten troost?
Neen! aan geen krijg alleen, geen bloedige taferelen
van heldenkracht en moord, geen losse minnespelen,
geen treur- of zegelied, geen herderlijken kout
is 's dichters stem gewijd! Meer uitgebreid, meer stout,
waagt zij 't in grover lucht den zang der hemelkoren
te volgen, en verheft den lof van d' Ongeboren,
en kweekt in 't menselijk hart de erkentenis voor zijn God,
leert hem vertrouwen op Zijn zorgen leert hem 't lot
verwinnen, en deze aard, dit stof gewaad verachten,
maar in een beter oord een beter noodlot wachten.
Dit durft ge, o poëzie! niet roekloos als Ikaar

de hemelen naderend met geleende vleugelen, maar
gelijk der vogels vorst door eigen aart gedreven
en d' aandrang der natuur! Uw wezen dus verheven
smelt Schoon- en Waarheid in zijn Goddelijk vuur tot een!
Maar wat is dan die bron van uw aanlokkelijkheden?
Wat is die oorzaak van uw uitgestrekt vermogen?
Godes! verspreid uw licht voor mijn verlangende ogen!
'k Erken het, 't is gevoel wat 's dichters geest ontsteekt,
wat in uwe aderen leeft en uit uw boezem spreekt.
Uw wezen is gevoel: dit deelt ge uw priesterscharen,
wier stem u aanroept, mee! Gelijk de zilveren snaren
op d' indruk trillen van de hand die haar bespeelt,
zo ijlings storten ze uit, wat dit gevoel beveelt.
Wee hem, die dit miskent, en de onbezielde klanken
aan 't pijnigende werk van 't koude brein moet danken
Heil wie dien indruk volgt! Met Engelen in verband
ontvalt hem op uw wenk de sluier, die 't verstand
benevelde, en gij-zelf, aanbiddelijke Waarheid!
straalt in 't aanbiddend oog met onbeperkte klaarheid.
Want gij ook spreekt in 't hart, daar doet ge ons's werelds Heer
gevoelen, daar ons-zelf, daar plicht en recht en eer!
Waar anders werd de band, de heilige band gesloten,
die de ouders kluistert aan hun kroost, die echtgenoten
omvat, die mens en mens verbroedert en vereent?
Ja! wat gij edelst hebt, is uit uw hart ontleend;
vergeefs in 't hoofd gezocht wat daar slechts is te vinden,
onzekere sterveling, ook door Rede te verblinden!
Ach! raadpleeg uw gevoel; verlicht door hoger macht,
is 't Godsspraak wat zij meldt, niet straffeloos veracht.
De Rede volg' haar stem! Ze is in dit korte leven
't Hart, door de weldaad van uw God, ten dienst gegeven.
Dit heerse op haar en u; zij schrijf' geen wetten voor,
noch kiest zich-zelve een weg, u lokkend op haar spoor.
Beef, zo zij 't onderstaat, en van haar boei ontslagen
u meevoert in de vaart, die ze onbesuisd dorst wagen!
Beef! de afgrond is het eind van haar verdwaalden loop!
Die dwaling- boette ge ook, geschokt, verzwakt Euroop!
Uw bodem werd gekweekt in bloed- en tranenstromen,
sinds 't wufte mensdom in bedrieglijke dromen,
als waarheid voorgesteld, zichzelf een bron ontsloot
van plagen zonder tal, van misdaad, krijg en dood!
De Rede was 't, wier trots, verhit en onberaden,
de stem van 't hart, de stem der Godheid dorst versmaden,
geen waarheid hulde deed dan die haar kortziend oog
mocht treffen, en wat aard en aards begrip te hoog,
zich langs verhevener weg aan 't mensdom openbaarde,

van op haar rechterstoel voor hersenschim verklaarde!
Helaas! deze schuldige ene, door gruwelen berucht,
zag in haar dolle drift gezag en wet ontvlucht
allengs haar dwingelandij verbreiden, 's mensen zielen
vervreemden van hun aard, en voor een afgod knielen,
door 't licht verblinde volle voor waarheid aangebeden!
't Beefde alles voor haar staf: een droeve voorbode scheen
verschrikbare rampen aan het aardrijk te verkonden.
De altaren wankten op hun daverende gronden!
De diadeem viel af van de achtbare koningskruin!
gelijk wen de Etna met haar stromen gloeiend puin
het om haar sidderend land in vuur dreigt weg te spoelen.
De grond voelt schokt op schok, waaronder vlammen woelen:
de zon verbergt haar glans, het vee springt angstig rond
met akelig gehuil; daar uit des vuurbergs mond
een dichte nacht van damp zich opheft tot de wolken;
tot eindlijk uit het diepst der fel beroerde kolken
een zee van stenen barst, met alverzwelgbaren gloed
vermengd, die ganse steen op eens verdwijnen doet!
Zo woedde de oproervlam, door uw gevloekte spoken,
o valse Wijsbegeerte! in 't menselijk hart ontstoken,
en aan de onrustige aard sinds zo veel tijd voorspeld!
Europa werd een prooi van bandeloos geweld;
de volken, dol van zucht naar heerschappij, verpletten,
wat plicht en recht getrouw, haar paal of perk wou zetten,
wat in de afschuwelijkheden van 't laagst, het schaamteloost rot
niet deelde. Onschuldig bloed vloot stromend van 't schavot
dat deugd, geen misdrijf strafte, en met bevlekte handen
bestond hun razernij het heiligste aan te randen,
door 't afgedwaald verstand miskend. De bevende aard
zag de outers neergetrapt in 't stof; een heilloos zwaard,
de Godheid-zelf ten smaad, 't ontzag der vorsten schenden!
Ach! om uw deugd gehaat, door woeste roversbenden
veroordeeld, boette gij, verheven Lodewijk!
met d' edelste marteldood de gruwelen van uw rijk.
Gij viel! Uw troon stortte in, werd door een vlam verslonden
van uit den schoot der Hel! Maar uit zijn as ontstonden
met ijselijk misbaar twee monsters, Krijg en Dwang,
verwoesters van 't heelal, die twintig jaren lang
de wereld teisterden, onstuitbaar in hun woede,
tot de Almacht opgestaan ter wraak, hun strenge roede
vermorzelde, en Euroop op nieuw het leven gaf!
Zijzelf, zij had dien vloed van rampen, tot uw straf,
verwaten sterveling! doen stromen, die haar gaven
onwaard, u aan 't gebied des Hoogmoeds liet verslaven,
de Rede, op 's levens pad u door den Hemelvorst

ten steun gegeven, in haar dwaling volgen dorst,
en, met haar, Recht en Deugd verlaten en verachten!
Gij leed, dien hoon ten zoen; leer, leer voor 't minst haar krachten
mistrouwen, 't smekend oog op 't uit Hem stralend licht
geslagen, dat u 't spoor van waarheid toont en plicht.
Maar, wat deze eeuw misdeed, door ingebeelde kennis
vervoerd tot oproerzucht, tot moord en heiligschennis;
wie aan den schijn gehecht, dit wijsbegeerte noemt,
haar om de wandaden, in haar naam bedreven, doemt,
wil nooit dien edelen trek, met uw bestaan geboren,
naar 't hemelse genot van ware kennis smoren!
Zij heft u boven 't stof, zij maakt u d' erenaam waard
van mens, haar dankt ge uw heil, uw grootheid op deze aard,
haar de onverschilligheid voor aardse nietigheden,
haar 't uitzicht op een tijd, hersteller van 't voorleden!
Ja! ook de sterveling is voor wetenschap gemaakt!
Gedreven door een vlam, die steeds zijn boezem blaakt,
beproeft hij 't, aan natuur haar diepst geheim te ontwringen
de korst der aarde en 't ruim der hemelen door te dringen,
om voedsel voor zijn geest, van weten nooit verzaad!
Wat voorwerp in den kring van 't zichtbaar Al bestaat,
de lucht die om hem golft, de ontelbare flikkervieren
die voor zijn starend oog langs 's hemels vlakten zwieren,
de grond dien hij betreedt, het uitgebreid geslacht
der dieren, mee dit stof bezielend, en de kracht
die 't lichaam dat hij draagt, beweging geeft en loven,
't wekt alles in hem op die weetlust, zo verheven,
waarmee hij aan den klem der zinnelijkheid ontschiet!
En zou die edele drift in 't edelst schepsel niet
ontvlammen, om den God, wiens aldoordringend wezen
zich in wat adem haalt gevoelen doet en vrezen
te naderen, en een straal te ontvangen van dat licht,
wiens schittering wijsheid is, verblindend voor 't gezicht!
Zou 't mensdom vol van zucht zich kennis op te delven
in wat zijn zinnen treft, naar kennis van zichzelve
niet hijgen, zijn natuur, zijn plichten, en den band
die hem aan wezens hecht van meer verheven stand?
Neen! dit ook heeft de mens met d' adem ingezogen
het is geen dwaze waan, geen meer dan menselijk pogen!
De Godheid kweekt dien lust; Haar invloed openbaart
ons waarheid, en die gunst is 't hoogste heil op aard.
Maar 't is de Rede niet, van wier bekrompen krachten,
te licht, te vaak misbruikt, die weldaad is te wachten.
De Godsspraak vult het hart, en wijsgeer is, wiens mond
de onwankelbare wet van dit gevoel verkondt.
Wat priester dan mag die orakelstem doen horen,

dan gij, o dichter! gij, des hemels uitverkoren!
wiens zielsversmeltbare toon in 't hart zijn oorsprong heeft,
wie steeds een groter macht 't belang, werd hoofd omzweeft.
Gij, voor wiens toverend lied verwoede tijgers vielen,
't geboomte leven krijgt en stenen zich bezielen!
Dwing gij den mens tot deugd, tot liefde voor zijn God,
doe gij hem zalig zijn ten spijt van 't nijdig lot.
't Is schoon, wanneer uw zang het krijgsvolk bloed en leven
voor eer en vaderland met geestdrift op doet geven;
maar schoner, voor die zucht naar krijg en krijgsgewoel,
in 't schepsel, aan uw mond gekluisterd, 't rein gevoel
van vrees en dankbaarheid voor die hem schiep te wekken,
en wat uw ziel doorziet, aan 't sterflijk oog te ontdekken.
Want ja! de koeling zelf van dichterlijken gloed
in vloeiend maatgezang, veredelt uw gemoed,
en loutert uw verstand van de aardse wanbegrippen,
die d' uitgerekten arm de waarheid doen ontglippen.
't Almachtig scheppingswoord had uit het dorre niet
d' onmetelijke klomp van 't stoffelijk gebied
doen worden; zee en lucht zag 't nieuw geslacht der dieren
nog pas zich-zelf bewust, het feest der schepping vieren.
Maar wat die aan 't gezicht van de alziende Engelenrei
voor wonderen bood, hun geest zag dit toneel voorbij,
daar ze in ondeelbare zorg hem, hem-alleen beschouwde,
voor wie zich al die pracht, die vruchtbaarheid ontvouwde!
Op Adam, op een bed van bloemen uitgestrekt,
en nauwelijks uit den slaap, waarin hij werd gewekt,
op Adam rustte 't oog der hemelen, op de ontroering
die heel zijn lichaam schokt, de hoge geestvervoering,
en 't nooit beproefd gevoel, dat in zijn borst ontstaat
en sneller dan het licht op 't Goddelijk schoon gelaat
terug werkt, toen hij 't eerst, een vreemdeling op deze aarde
van wat zijn zinnen trof, een duister beeld ontwaarde.
't Was al verwarring van zijn denkkracht! Dit alleen
begreep zijn kloppend hart in deze onzekerheden,
het aanzijn van een God, ver boven hem verheven,
en alles wat bestond, wiens weldaad hem deed leven.
In 't overstelpend heil, waarvan zijn boezem smelt,
wordt hem door de Almacht-zelf steeds groter heil voorspeld;
en, mogelijk waar de mens, van zulk een denkbeeld dronken,
in 't niet, waar aan hij nauw ontrukt was, weer gezonken,
bezweken in 't gevoel der heetste dankbaarheid;
had niet de Godheid hem een gaaf nog toegezeid,
voor 't menselijk geslacht meer waard, dan al de schatten.
die de onbegrensdheid der verbeelding mag bevatten!
Het lichaam naar den wil, de werking van 't verstand

bewogen, leert de vlam, die in de ziel ontbrandt,
in klanken, waar zich 't hart in spiegelt, uit te drukken.
Nu schijnt een gunstige arm de banden los te rukken
om Adams borst gehecht; een warme tranenvloed
ontspringt hem en ontlast de volheid van 't gemoed.
Hij richt het fonkelend oog in geestdrift naar den hoge
en ademt zangen uit, van godsvrucht opgetogen,
die wat zijn boezem op dit heilig uur ontroert
vernieuwen voor 't gehoor! De vlugge Zefir voert
het strelendste geluid tot voor de hemeltronen,
en alles blijft geboeid aan zijn verheven tonen
Hij zwijgt, heel 't schepseldom vervangt het vurig lied
dat 's mensen zilveren stem zijn God ten hulde biedt.
Een nieuwe lust schijnt heel de schepping te doordringen,
om mee zijn grootheid, mee zijn weldaden te bezingen,
en doet de lucht alom weergalmen van zijn lof!
Nu eindlijk mag de mens de wonderen van het stof
begrijpen, en het doel waar God hem toe bestemde;
de duisternis verdwijnt, die om zijn zinnen klemde,
op eens wordt alles aan d' ontboeiden geest verklaard,
en Adam kent zich-zelf, en voelt zich Vorst der aard!
Dus, Sterveling! is de kracht der Dichtkunst, als uw zangen
den heiligen invloed van de Wijsbegeerte ontvangen,
en 't rijk der stofloosheid het rijk des Dichters is!
Gelukkig dan die tijd, waar op de erkentenis,
de liefde voor een God en zijn geboden, de snaren
bezielden in de hand der vrome priesterscharen!
Zo zong, o Israël! uw Mozes, toen de vloed
geweken voor uw schreden, Egyptes overmoed
ten straf, tot d' ouden loop te rug vloeide, om haar telgen
in 's afgronds diepten met hun koning te verdelgen!
Zo deed zijn treffend lied de Goddelijke hand
erkennen in den val van Israëls dwingeland,
en leerde hart en mond die zegenende Almacht eren!
Gij ook, gewijde grond, zo vruchtbaar in Homeeren!
o Grieken! ook bij u verhief de poëzie
haar stem, om 't luistrend volk door zoete melodie
tot eerbied voor zijn goden, tot liefde voor zijn plichten
te vormen, en op 't pad der wijsheid voor te lichten!
Ja! zusters zijt ge en door een onvernielbare band
verenigd, Wijsbegeerte en Dichtkunst! hand aan hand
daalt ge uit de wolken neer, om 't mensdom op te leiden
tot hoger werelden: en wee die u wil scheiden!
die is geen dichter, neen! wiens onbeduidend lied
(een ijdele klank voor 't oor) het hart geen voorschrift biedt
van waar- of zedelijkheid. Den dichter is 't gegeven

in 't schone dat hij schept die bet te doen herleven,
en, wat ook 't voorwerp van zijn geestverrukking zij,
zijn dierbaarst doel is steeds DER ZIELEN ARTSENIJ.
Homerus zing' den val der Trooische legergroten,
of Vorst Ulysses lot, die van zijn vlootgenoten
door de ongena der zee en 't woeden van den wind
beroofd, na jaren leed zijn lthaka hervindt;
of, doe een Sophocles in treurige taferelen
het diep geroerde hart in 't lot der helden delen,
herboren op 't toneel; en treff' het statig koor
met wisselend liergezang het licht aandoenlijk oor!
't Dient alles om den mens in 't edelst vuur te ontsteken
voor deugd; om in zijn borst de zaden aan te kweken
van liefde voor zijn land, van mannelijken moed,
van Godsvrucht die de ziel haar oorsprong naderen doet,
van zucht om wel te doen, van 't teder mededogen
der broedermin, met hem, die, onder 't leed gebogen,
geen heil mag smaken dan die zaligende troost!
Dit is de poëzie, geen ongebonden kroost
der hersenen, dat alleen, Verbeelding! door uw sproken
('t gebied der waarheid vreemd) in zangdrift wordt ontstoken:
van hier dan hij, wiens toon, uit grove zinlijkheid
gesproten, 't hart verlaagt en ten verderf bereidt!
hem weert de Dichtkunst af van haar ontzachbare tempel!
Hij vluchtte en wage 't nooit deze onbevlekten drempel
te naderen, voor zijn geest, van aardse lust en smaak
gezuiverd, zich in 't end haar gunsten waardig maak!
Wel aan! gij achtbare Rei van uitgelezen dichters,
die Vondels heilig pad betreden durft! gij, stichters
des vaderlandsen roems! gij, die den vreemdeling toont
dat de echte dichtgeest ook het Hollands hart bewoont;
niet in het vocht verstikt van dampige moerassen,
noch door de kou van 't Noord verhinderd op te wassen!
Zult ge ook uw gouden lier niet stemmen op den toon
der Wijsheid? Zal haar kracht zich aan 't verheven schoon
niet mengen in uw zang? Uw godentaal niet leren
de deugd, als 't hoogste goed, met daden te vereren?
Het duivelenrijk heeft uit, dat heel Euroop geknield,
het lijdend hart verkropt en toegeknepen hield!
Het is geen noodzaak meer, wat heiligst is, te honen,
en de ondeugd heerst niet meer in schaduw van koningstronen!
Nog echter heeft die trots van 't menselijk gemoed
zo lang door 't zuchtend volk bezuurd, niet uitgewoed.
Gelijk de holle zee, wier brede golven koken
door 't zwepen van den wind haar boorden uitgebroken,
schoon reeds het stormgeweld de heldere lucht verlaat

nog met zijn bruisend schuim op rots en banken slaat;
of wen 't verslindend vuur, onmerkbaar opgerezen,
weldra een ganse stad haar ondergang doet vrezen;
en de onvermoeide zorg der burgeren haar den buit
ontweldigt, en in 't end den loop der vlammen stuit,
terwijl een heimelijk vuur blijft smeulen onder de as,
dat licht het zorgeloos volk met nieuwen schrik verrassen,
in 't onheil dompelen zal: zo is de helse lust
naar dwaze nieuwigheden bij 't mensdom, ja, geblust,
maar liet nog vonken na, door uwe hulp te smoren,
o heilige poëzie! Doe gij de lessen horen
der echte Wijsbegeerte; en zij de hoge roem
den mens ter zaligheid te voeren, aan den bloem
der Barden, uit uw schoot, o Nederland! geboren,
bestemd! ontwijk' hun voet reeds plat getreden sporen!
Hij kieze een nieuwer pad, dat naar den zangberg leidt!
Zo wordt uw roem met hen door heel Euroop verbreid,
en, door het nageslacht met huivering betreden,
't herschapen Griekenland in Neerland aangebeden!
Wie heft me in onnazienbare vlucht
door wolken heen en etherlucht,
en voert mij nader aan de boorden
van een nog ongerepte bron,
waar zich mijn dorst aan lessen kon
in onuitputbare stroom van woorden!
Uw grootheid zong ik, uwe lof,
bezielster van het dode stof
als van de zalige Engelenkringen!
U, Godgewijde Poëzie!
wier onweerstaanbare heerschappij
't heelal in ketenen kan dwingen!
O! naar het buigen van mijn toon
zonk de aard aanbiddend voor uw troon,
en stortte blakende gezangen;
en zee en hemel spanden saam
om in het loven van uw naam
de stem van 't mensdom te vervangen!
Ten prooi aan 't wisselzieke lot,
en van den zetel van zijn God
verwijderd, balling op deze aarde,
zijt gij het, dierbaar hemelkroost,
die 's mensen jammeren vertroost,
die hem herinnert aan zijn waarde!
Egypte stapelde marmer op
tot torens, die den vasten kop
tot het het sterrendak verheffen!

Ook die gevaarten zal de tijd,
wiens nijd geen mensengrootheid lijdt,
met zijn getergden bliksem treffen.
Maar wat de dichterlijke gloed
in onzen boezem rijzen doet,
is boven 't eigen lot verheven:
die edele vlam blijft bij den val
van 't in den baaierd kerend Al
met de onvergangbare geesten leven!
Heil, heil den naam van d' oorlogsheld,
door 's dichters loflied eens vermeld!
Die is voor ondergang beveiligd!
Die leeft met nooit vervallen kracht
tot bij het verste nageslacht,
door heel de menselijkheid geheiligd!
Maar heil het ganse wereldrond,
\wanneer, o dichtrenrei! uw mond
de ware wijsheid zal verkonden!
Dan is voor 't eerst beneveld oog
natuurs geheim niet meer te hoog
om op uw voorbeeld te doorgronden.
Dan voelt het menselijk verstand
zich aan het Engelenrijk verwant,
door u hervormd tot reiner zeden:
en onder d' invloed van een God
verzacht de hardheid van ons lot,
en de aard verkeert zich in een Eden!
En bij de nadering van het uur
waarop het vonnis der natuur
het broze lichaam dreigt te slopen;
dan ziet, voor sterven onbevreesd,
de door uw toorts verlichte geest
het rijk der hemelen voor zich open!

INES DE CASTRO.

DON PEDRO, REI VAN HOFJONKVROUWEN.
Men Verbeelde zich het Toneel in een zaal Van des Prinsen Paleis.

DON PEDRO.
o dierbaar ogenblik, met zo veel vuur verbeid,
dat mij de smart vergoedt der lange afwezigheid!
Ik kere dan in 't end in de armen der geliefde
te rug! De teerste min, die ooit een boezem griefde,
blaakt heden in dit hart met nooit gekenden gloed;
en 'k ijle Maar hoe dus? Gij, edele juffrenstoet'!
boe staat gij dus bedrukt, en treurende, en verlegen?
Met wankelende schreden deed gij mijn aankomst tegen!
Ontvangt mij dus mijn huis, daar 'k vol verlangen keer?
Gij zwijgt en schreit en slaat het oog weemoedig neer!
Zou Ines?.. zou mijn kroost?.. Ik sidder 't uit te spreken...
meldt, meldt, om Gods wil, mij de waarheid...

DE REI.
Ons ontbreken de moed, de kracht, de stem! O! dat ik 't geen ik zag
vergeten kon, mijn Prins! Een dodelijke slag
bedreigt u! En gij eist dat ik hem toe zal brengen?

DON PEDRO.
't Is vruchtloos, verder nog mijn twijfel te verlengen!
'k Doorzie den donkere zin van 't uitgesproken woord!
Mijne Ines is niet meer! Mijne Ines

DE REI.
Werd vermoord!

DON PEDRO.
Vermoord? En ik, ik leef? Ik overleve een mare,
die voor een koeler hart, dan 't mijne, moordend ware!
Ja! 'k leef! voor eeuwige rouw! voor eeuwig pijngevoel!
en 't aanzijn heeft voortaan voor Pedro slechts een doel!
Maar wenselijk is 't mij nog! Zult gij dien wens misduiden?
- Beseft gij niet mijn hoop, gij, dochters van het Zuiden?
De wraak, de troost der wraak! Neen! vreest mijn wanhoop niet!
Vreest niet dat ik bezwijk in 't folterend verdriet!
Hij, die mij Ines schonk, en afnam, zal mij sparen,'
tot de adem verzadigd zij van 't bloed der moordenaren!
Maar gij, getrouwe rei, zo teer aan haar verknocht.!
maar gij, getuigen van haar jongsten ademtocht!
onthoudt mij 't schrikverhaal der gruwelen hier bedreven

uit ijdele deernis niet! Doet gij 't gevoel herleven,
dat door zo fel een slag verdoofd werd in mijn hart!
Wekt mijn versteende ziel tot levendige smart
weer op! Doet 't bloedig vocht ontschieten aan mijn ogen,
waarvan, in de overmaat van ramp, de bronnen drogen!
Meldt mij wat duivelenhand zich verfde met haar bloed!
Zegt mij haar laatsten wens, zegt mij haar laatsten groet!
Zegt mij de tedere zucht, die ze aan de bleke lippen
voor echtgenoot en kroost zieltogend liet ontglippen!
Wroet moedig in de wond van deze verscheurde borst!
Ik smeek 't, als haar gemaal: 'k gebied het als uw Vorst!

DE REI.
'k Gehoorzaam: maar zo 't bloed, bij 't gruwzaam wee-verhalen,
te rug springt naar mijn hart, en mij de krachten falen,
om 't geen ik tuigde op nieuw voor mijn geschokte ziel
te voeren, o! verschoon! De bloem der vrouwen viel!
De roem van haar geslacht, des hemels uitverkoren
als de uwe, zag ik hier verraderlijk doorboren!
Ik overleefde nauw zo pletterend een schrik;
en dien (gij eist het, Prins!) vernieuwt dit ogenblik!
Gij had nog pas een dag dit stil verblijf verlaten,
wanneer op eens de maar zich door Coimbraas straten
verspreidt, dat zich de Vorst uw Vader herwaarts geeft.
Die tijding treft ook ons. Uw minlijke Ines beeft!
Zij weet het, wat die komst voor onheil aan moet voeren!
Maar o! niet voor haar-zelf voelt zij haar hart beroeren,
van rusteloze angst en zorg! Zij siddert voor haar ga:
zij siddert voor haar kroost: helaas! het is te spa!
Een hoop welt bij haar op. Ik moet een poging wagen,
(Dus spreekt zij) van behoud; en dan ! Uw welbehagen
geschiede, Almachtige. Die korte taal ontlast
haar boezem, schenkt haar moed, en 't stout besluit staat vast!
Met haar onnozel kroost den vader van haar gade
te smeken voor haar recht, of (moet het) om genade,
is 't enig wat haar rest en redding brengt misschien!
Zij ijlt naar 't vorstlijk hof, stort zich aan 's konings knieën,
en spreekt hem, die nog nauw hare aankomst heeft vernomen,
met deze woorden aan, terwijl haar tranen stromen:
Mijn' koning! zie mij hier gebogen aan uw voet,
mij, 't voorwerp van uw toorn, dien ik onschuldig boet!
Of dwaalde ik, laat dit kroost gena voor mij verwerven,
dat in hun aderen uw bloed voert! Moet ik sterven,
om dat Don Pedro mij, om dat ik hem aanbid?
Eist dit de glans der kroon? Beveelt 's lands welzijn dit?
Of moet mijn onschuld dan den nijd ten offer sneven

van hovelingen, aan mijn afkomst, aan mijn leven
vijandig, en wier haat mijn gade zelf niet spaart?
Doch voor hun woeste drift was Ines nooit vervaard!
Maar gij, wie 'k eer als vorst, en lief heb als een vader,
(en echter met een hart, van angst gepijnigd, nader)!
deelt gij mede in dien haat, zo onverdiend, zo wreed?
en maakt zich ook uw hand tot mijn verderf gereed?
Zijt ge op mij, zwakke vrouw, zo gruwzaam dan verbitterd,
. om dat geen diadeem haar om de slapen schittert,
die aan den Prins, uw zoon, haar trouw verbinden dorst
Vergeef het aan de drift, die in ons beider borst
onweerstaanbaar sloeg! Niet tembaar was de liefde!
die Pedroos edel hart voor droevige Ines griefde!
'k Zag, wie mijn ziel aanbad, wanhopig aan mijn voet
om weermin smachtend 'k zag hem twijfelen aan mijn gloed!-
was langer wederstand hier mogelijk? 'k Werd zijn gade!
'k Werd moeder... o mijn vorst! schenk op dien naam genade!-
Maar is mijn afkomst dan onwaard een vorstelijke echt?
't Is waar, geen koningskroon is aan mijn stam gehecht;
maar Spanje’s edelst bloed vereent zich in mijn aderen!
Castilië en Arragon getuigen van mijn vaderen!
Wie kent niet Castroos naam, door deugd en adel groot
Ach! licht welhaast befaamd door Ines vroege dood?
Die dood, die vrees ik niet! voor 't minst niet voor mijzelve!
zo slechts mijn sterven niet 't graf van mijn gade delve!
,Verhoed dit, grote Vorst! spaar mij niet, spaar uw zoon,
den dierbren erfgenaam van uw roemruchten troon!
Of is mijn straf bepaald? 'k zal langer om het leven
niet smeken! zij mij slechts een bede toegegeven!
Dat u mijn dood verzoent, en dat mijn schuldloos bloed
de bittere vete blust, die tegen Pedro woedt!
En voor deze lieve twee Zo zij hun moeder derven,
laat niet uw ongenade op dit ons kroost versterven!
Ach! zij misdreven niets! Zij hebben, schoon onze echt
u haatlijk moge zijn, op uw bescherming recht!
Hun vader is uw won; wees hem, wees hun een vader,
en breng' mijn ondergang u aan uw kinderen nader!
O! dien vergeve ik u, zo 'k u misdadig schijn:
want aap deze laatste bee zult gij gevoelig zijn!
Dus spreekt zij, met een stem, die rotsen had bewogen!
Nog galmt ze mij door 't hart; nog perst ze mij uit de ogen
een volle tranenstroom. Den Vorst zelf zag 'k ontroerd,
en mogelijk op dien stond schier tot gena vervoerd!
Hij richt de smekende op. In zijn ontstelde trekken
is 't zichtbaar; welk gevoel haar rede mocht verwekken!
Zijn hart voelt deernis. Ach! hij doet zijn hart geweld,

bedwingt zich, en de plooi der strengheid is hersteld!
en, machtloos evenzeer tot straffen of verschonen,
te fier, om zich voor ons besluiteloos te tonen,
verdwijnt hij haastig uit onze ogen. Ines keert,
van zorg om uwentwil thans meer dan ooit verteerd!
Maar wisselende angst en hoop verdelen onze harten!
't Waar mogelijk, dat deze dag het eind zag onzer smarten;
,'t waar mogelijk, dat de Vorst, geroerd door zo veel deugd,
ontwapend door haar bee, gevoelig voor haar deugd,
(want wie kon Ines zien, en onvermurwbaar wezen?)
verraders ten spijt, de schand der Portugezen,
vergeving sprak! Doch zelfs die pijnlijke staat
van twijfel was te kort; en de eerste dageraad
moest onzen schrikbare rouw doen tot het uiterst klimmen!

De schaduwen der nacht verbleekten aan de kimmen:

een woeste mengeling van stemmen treft ons oor!
Men dringt in dit paleis, in naam des konings, door!
De wachten staan ontzet; wat zou hier weerstand baten?
En wij, bedrukte stoet, van alle hulp verlaten,
van dodelijke schrik bewusteloos, verward,
wij naderen, en God! wat schouwspel voor ons hart!
o gruwelijke stond, dien 'k nimmer zal vergeten!
dat hatelijke paar, dat, felst op u gebeten,
hun razernij in 't hart des Konings overbracht,
die bittere vijanden van Ines braaf geslacht,
Pacheco, Alvares, staan voor ons! 't Is verloren!
Een eindeloze rouw is aan dit huis beschoren!
Zij eisen Ines op: het vonnis van de dood
is uitgesproken, en hun zwaarden zijn ontbloot
om 't uit te voeren! Neen! 'k beschrijf u niet hun woede!
niet, hoe de felle haat, dien steeds hun boezem broedde,
zich lucht gaf op dit uur! De koninklijke macht
steunt hun vermetelheid, die met ons lijden lacht!
Maar Ines ziet haar uur met engelenkalmte naken!
Is 't lot geworpen, dat haar reine ziel moet slaken;
zij onderwerpt zich, ja! biedt zich haar moorden aan!
maar vraagt een kort verwijl, het wordt haar toegestaan!
Nu knielt ze, en heft het oog gelaten naar den hemel:
Ontvang mijn ziel, o God! van uit dit stofgewemel
genadig! schenk den ga, voor wie 'k alleen bestond,
versterking in zijn leed! Druip balsem op zijn wond!
Breng zijn gefolterd hart aan dat zijns vaders nader!
Vergeef mijn vijanden, en wees mijn kroost een vader!
Zij zegt, en buigt het hoofd. Der beulen euvelmoed

ontzet. Zij aarzelen; en, waar 't geen tijgerbloed,
wat door hun aders vloeit, uwe Ines bleef in 't leven!
Maar neen! zij schamen zich hun opzet op te geven,
en vatten nieuwen moed, en keren 't aanzicht af!
Pacheco grijpt het hoofd, dat zij hem overgaf,
en 't zwaard van Alvares... Des hemels goedheid spaarde
mij 't verdere gezicht des gruwels. 'k Zonk ter aarde,
of 't ware dat mijzelve een dodelijke slag
verpletterd had! Maar toen 'k herrees en om mij zag,
was alles stil en doods! 'k Zag slechts de brede stromen
van 't bloed! Uwe ega was ten hemel opgenomen!

DON PEDRO.
Zo is dan 't bloedontwerp van 't zwartst verraad gelukt!
Zo werd dan door het zwaard mijn echtknoop losgerukt!
Mijn vader! dat ge u dus door monsters liet omringen!
Dat dus hun helse raad in uw' gemoed kon dringen!
Geen deernis trof u met een weerloze vrouw,
noch 't denkbeeld van uw zoon, en van den bittere rouw,
waarin 't ontmenst besluit der staatszucht hem moet storten,
en die (o hemel! stem 't!) mijn dagen zal verkorten.
Maar laat mij (kan het zijn) vergeten, dat ook gij,
mijn vader, schuldig zijt aan 't schriklot, dat ik lij!
Op u, gevloekte twee, lafharte moordenaren!
(o, moog 't rechtvaardig lot u tot dat tijdstip sparen!)
op u slechts vlamt die wraak, waar voor ik enig leef!
Beef, schendige Alvares! en gij, Pacheco, beef!
Viert, viert den zege, dien de hel u deed verwerven!
Verduizendvoudigd wacht de straf u! Gij zult sterven,
of voegen bij het bloed van Ines ook het mijn!
Mijne ega, ja, ik sneve, of 'k zal uw wreker zijn!
Verfoei' mij 't nageslacht, gelijk het zal verfoeien
den naam van 't monsterpaar, wiens staal uw bloed deed vloeien,
verfoeie mij ons kroost, verfoei' mij 't gans Heelal,
zo heel het aardrijk van die wraak niet ijzen zal!
En verder kwijn, kwijn weg in tranen, o mijn leven!
Wat uitzicht bleef mij meer? Wat hoop, om naar te streven?
De wereld, die me omringt, is mij een wildernis:
mijn rang zal me eindeloos aan 't bloedige gemis
herinneren! Neen! de kroon, die eens mijn hoofd moet drukken,
zal nimmermeer mijn hart aan 't knagend wee ontrukken!
Geen zorg van staat zal ooit uw beeld verflauwen doen,
o Ines, in deze borst! de daverende klaroen,
die in de prille jeugd het ridderbloed doet. koken,
en die zo menigmaal mijn boezem heeft ontstoken
in heldenroemzucht, die de ziel ten hemel heft,

vindt Pedro doof voortaan! Mijn stervend hart beseft
een enkele nooddruft nog: die, van uw dood te wreken,
te treuren zonder end, en smart met smart te kweken!
Maar gij, zo 't geestendom mag neerzien op deze aard,
blijve u de teerste ga nog zorg en deernis waard
van uit het engelenrijk, waar toe gij werd verheven!
O! dat me uw dierbare schim nog somtijds moge omzweven!'
Verschijn mij, als de nacht mijn mat getreurde leen
't bedrieglijk genot des slaaps brengt! Hoor mijn been!
Daal slechts een ogenblik voor de ogen van uw gade
ter neder, treffendst pand der hemelse genade,
bij al wat 'k lijden mag; maar welkom bovenal,
wanneer ik uw komst het uur der dood verkonden zal!
Maar 'k ga! 'k wil op het lijk den traan der wanhoop plengen!
'k Wil aan de wreed vermoorde een laatste groet brengen!
Dan voer' men 't lijk naar 't graf! De ziel vloog hemelwaarts;
keer 't zielloos stof kleed weer in 't rustig stof der aard!
Eens echter, als de loop der wentelende jaren
mijn schedel met den last der rijkskroon zal bezwaren,
wordt mogelijk nog dit stof aan de aard te rug gevraagd!
Dan zal dat dierbaar hoofd, zo gruwzaam eens belaagd,
nog met den diadeem, dien 'k haar bestemde, pralen,
en, zielloos, nog triomf op 't beulenrot behalen,
dat de eer der heerschappij aan Pedroos gemalin
benijdde! Heel mijn volk zal haar als koningin
een sombere hulde bien! Verraders! moogt gij leven,
en zien, voor eerste straf, haar op den troon verheven,
wie uw gevloekte hand de reine borst doorstiet,
en 't koude lijk, vorstin van 't Portugees gebied!
Dien naam, dien kent haar, bij al haar hemelglorie,
deze aarde toe! Dien naam bevestigt haar !s lands historie!
En roem' haar 't nageslacht, in dood en leven groot,
in 't leven wreed vervolgd, gekroonde na den dood!

DE REI.
'Welk een akelige kreet
vult Coimbraas sombere wallen?
Welk een noodlot, gruwzaam wreed,
heeft haar vesten overvallen?
Waarom rolt Mondegoos vloed
met een dof gemurmel bloed
door haar jammerende boorden?
Waarom roept het al tot God
wraak op 't helse beulenrot,
dat een zwakke vrouw kon moorden?
Ines, Ines is niet meer!

Zij is 't voorwerp van die klachten!
Heel een volk vraagt Ines weer
aan de monsters die haar slachtten!
Haar, die meer dan vrouwendeugd
bij het tederst schoon der jeugd
in liet vlekloos harte paarde!
De edelste bloem van Spanje viel!
Ach! de aan God gewijde ziel
was te zuiver voor deze aarde!
De eerste dood, die 't aardrijk zag,
was de dood des schuldelozen!
Wat deze aard te tuigen plag,
is de zegepraal der bozen!
Hier regeert noch recht, noch God,
hier, geen ander plichtgebod,
dan de vaste wil des sterken!
Wie zal 't dwingend algeweld,
daar 't zich-zelf geen palen stelt,
in zijn dolle loop beperken?
Hoe ik kere mijn gezicht,
'k zie de misdaad triomferen!
Tronen, door geweld gesticht,
laffe vleiers, die regeren!
Huichelmoord en snood verraad,
aan het eervol roer van Staat,
in den purperglans gehuldigd!
En der ondeugd schaamteloos hoofd
met het lauwerblad omloofd,
aan rechtaarde deugd verschuldigd!
Wat dan heeft dit aards toneel,
daar 't die gruwelen onteren,
dat een edel harte streel',
dat hem 't leven doe waarderen?
Wat genoegen heeft het in,
macht en gouddorst, wrevelzin,
driften, tomeloos losgebroken,
worstelend met elkaar te zien
maar vereend op 't hart gebieden,
dat zij rusteloos bestoken?
Onschuld! wat zult gij hier doen?
Nederige, wapenloze!
wat vermoogt gij tegen 't woeden
van den onbedwongen boze?
Weerstand bieden vreest gij niet,
noch, wanneer de plicht gebiedt,
't heersend onrecht te vervolgen?...

't Alomvattende geweld,
dat zich hier ten meester stelt,
heeft uwe onmacht reeds verzwolgen!
Lijden, lijden is uw lot!
't Lastig leven door te zwoegen
met de hoop gevest op God;
dit is, Onschuld, uw genoegen!
Maar ook dit wordt u misgund!
Zo gij 't hoofd niet buigen kunt
voor d' Afgodendienst der snoodheid
haat, vervolging staan gereed,
laster, moord en al het leed,
waar uw zwakheid steeds voor bloot leit!
Waarom dan de dood betreurd,
die geen leed brengt, maar bevrijden!
de onschuld uit de klauwen scheurt
van haar haten, van haar lijden!
Ach! de wil der Almacht spreekt,
en de band des lichaams breekt,
en de ziel stijgt op ten hogen!
Daar herstelt een eeuwige rust,
daar verkwikt een eeuwige lust
in den schoot van 't Alvermogen!
Dierbare, koninklijke vrouw,
om wie onze tranen stromen!
Eeuwig voorwerp van den rouw
die ons hart heeft ingenomen!
Dit, dit noodlot is het uw!
Monsters van wier naam ik gruw,
snoeiden uw onschuldig leven!
Maar de woede van den haat,
die zijn prooi ter nederslaat,
heeft tot de Engelen u verheven!
Bloei dan welig in Gods hof,
bloem, zo jeugdig afgesneden!
Bloem, zo vroeg, zo wreed in 't stof
door een vloekbren voet vertreden!
Daar herademt ge, en vergeet
al het doorgeworsteld leed,
al de broze vreugd der' aarde,
die een dag ontluiken ziet,
een dag omwerkt in verdriet,
vreugde, niet voor u van waarde!
Maar het naar u smachtend kroost
zult ge omzweven en bewaken!
Maar den ega, wie geen troost

in 't verscheurde hart durft naken,
zult ge onzichtbaar gadeslaan,
en de wanhoop doen weerstaan,
die ons 't uiterste doet vrezen!
Ja, gij zult, ofschoon deze grond
door geen weldaden u verbond,
Portugal’s beschermgeest wezen!
Immer blijft de vlek van 't bloed
op Coimbraas bodem kleven!
Immer zal Mondegoos vloed
klachten murmelen om uw sneven!
Van uw schoonheid, van uw deugd,
van uw droef verwelkte jeugd,
zal geheel de wereld wagen!
en 't ontmenste beulenrot,
bij de strenge wraak van God,
ook den vloek der mensheid dragen!

HELDENPLEIT.
't Sigeisch strand zag nu den vorstelijken kring
des Griekse Raad vergaard tot slechting van 't geding.
Van uit hun midden treedt met grimmig vlammende ogen
krijgshaftige Ajax op, en heft ze nors ten hoge,
terwijl hij uitbarst in deze woorden: Grote Goden!
Hier, in 't gezicht der zee, hier durft Laertes zoon
met Ajax naar een prijs, Achilles wapens, dingen!
Hier, hier, op de eigen plek, waar onze schepelingen
hem vlieden zagen voor de toorts, waarmee de hand
van Hector heel deze vloot ging steken in den brand;
daar ik alleen dorst staan, en d' aanval deed mislukken!
Of moet wellicht de kunst zich listig uit te drukken
in fijn gesponnen taal, op heldendapperheid
de zege winnen? zo is mij de zege ontzeid!
Ik heb de gaaf mijn recht met klanken op te sieren
zo min, als hij die van den degen te bestieren
gelijk het krijgslieden past! Doch 't komt op daden aan!
De mijne kent gij! Wat deze arm hier heeft bestaan,
getuigde 't licht des dags! Hij moge zijn krijgsbedrijven
wijdlopig voor het oor van 't Griekse heir beschrijven,
om, 't geen hij mogelijk eens in sombere schaduw der nacht
en eenzaam ondernam, met valse woordenpracht
te voeren in het licht! Maar zouden laffe listen
den schitterenden prijs, dien hij mij durft betwisten,
verdienen? Roem genoeg verstrekt het hem, met mij
te kampen om een prijs. Hoe dierbaar die me ook zij,
hij waar mij dierbare nog, betwist door andere helden!
Doch 'k doe, bij meerder deugd, nog hoger rechten gelden:
die van mijne afkomst! 'k Ben de zoon van Telamon,
die onder Hercules de Trooische muren won,
en met Thessaaljes jeugd den stouten tocht dorst wagen
om 't gulden wondervlies aan Colchos weer te vragen.
Zijn vader was de Vorst, die in het helgebied
de Sisyphussen voor zijn aanblik sidderen ziet,
en wie der goden Vorst niet schroomt zijn zoon te noemen.
Zo na mag Ajax zich op hemelse afkomst roemen!
een afkomst, hem gemeen met Peleus grote zoon.
'k Heb tot geen kampstrijd van verdiensten me aangeboden!
maar 'k eis hier de erfenis eens broeders! Waar ‘t rechtvaardig,
zo 't kroost van Sisyphus, dien stamheer overwaardig,
het erfrecht meester werd van Eacus geslacht?
En wordt het heilige recht eens stamgenoots misacht?
Of heb ik dit verbeurd, om dat ik vrij en moedig
mi aanbood tot den tocht, die Griekse schande bloedig
ging wreken? Zo geeft hem, die in het harnas beeft,

en 't zwaard al sidderend voert, Achilles wapens! Geeft
de wapens van een held, als Peleus zoon, aan dezen,
wie Palamedes van een dolheid moest genezen,
geveinsd uit laffen vrees voor 't roemrijk krijgsgevaar!
En o! dat hem die list gelukt mocht zijn! Hij waar
dit leger niet gevolgd, om 't in zijn gruweldaden
mee in te wikken, en zijn helden te verraden!
Gij zoudt nog met ons zijn, rampzalige Peas zoon!
die aan 't verschriklijkst leed (ons allen tot een hoon)
ten prooi gelaten werd in Lemnos woeste bossen,
en van het roofgedierte, en van de dode rotsen
een medelijden vergt, door Grieken u ontzeid!
Helaas! thans kwijnt gij weg in de akeligste eenzaamheid,
en richt, half stervende, die wijd geduchte pijlen,
waarmee we u tot verderf der Trojers zagen ijlen,
op wild gevogelte af, tot voedsel van uw wee;
en heiligt aan de wraak (o goden! verhoort zijn bee!)
Lartes valsen zoon! En echter blijft gij leven,
door 't leed zelf, waar ge in zwoegt, aan zijnen haat ontheven
Maar Palamedes! Ach! wie geeft dien held ons weer,
die door des monsters list zijn leven met zijn eer
verbeurde, toen de wraak om 't schrander list ontdekken
(het geen den lafaard dwong met ons te veld te trekken)
op dat onschuldig hoofd zo gruwzaam werd verzaad!
Ulysses dorst den held van 't schandelijkst verraad
betichten, en hijzelf (ja! 'k durf de waarheid spreken)
had in des Vorsten tent den goudschat doen versteken,
bedrieglijk bewijs van een verdichte schuld.
Van zulk een dapperheid is zijn gemoed vervuld!
Met ballingschap en moord woedt hij op Griekse helden,
gevaarlijk in den raad, en niet op de oorlogsvelden.
Dit tuige Nestor, die, door 't storten van zijn paard,
onweerbaar in 't gevecht neertuimelend ter aard,
Ulysses, dien hij bad hem in dien nood te hoeden,
tot eigen lijfsbehoud zich ijlings weg zag spoeden,
doof voor des grijsaards stem. Dit tuige Diomeed,
die hem op d' eigen stond zo laf een vlucht verweet!
Doch 't Godendom doet recht! Ook hij zag zich in 't strijden
ontbloot aan alle kant; en had mijn medelijden
hem niet gered, hij waar bezweken in den nood!
Doch 'k zag den killen schrik der naderende dood
zijn kaken bleken, en ontfermde mij des snoden!
Ik zwaaide 't zwaard in 't rond: de Trooische drommen vloden,
en deze beukelaar bedekte heel den held.
Betwist' hij mij den zege op 't eigen oorlogsveld,
indien hij 't wagen durft! En als des vijands klingen

hem wederom zo na ten lijve zullen dringen,
zo oordeel' heel het heir, wie zegepralen moet,
hij, die geen andere kracht dan in den vluggen voet
op 't slagveld overhoudt, of die, toen Hectors naderen
niet slechts Ulysses 't bloed verstijven deed in de aderen,
maar onzen dapperen mee, te midden van zijn vaart
den grote oorlogsman neerbonsde tegen de aard,
en 't vijandlijk geweld terug stiet! Wapenbroederen!
getuigt het! Welk een wens vermeesterde uw gemoederen,
toen 't lot beslissen moest, wie onzer 't tweegevecht,
door Hector aangeboden, zou worden toegezegd,
bij zulk een overvloed van helden? Hoopte ge allen
niet dat die hachelijk eer aan mij te beurt mocht vallen?
Die hoop vervulde zich; ik streed, en keerde weer
onoverwonnen in uw midden, en met de eer
der legers ongekrenkt. Doch 'k durf op meerder bogen!
Dien schrikbare onheilsdag voer' zich uw geest voor ogen,
toen Troje, en Jupiter, met Troje bondgenoot,
in pletterende overmacht losbarstten op de vloot
met vuur en staal! Een uur ging onze duizend kielen,
de hoop des wederkeers naar 't vaderland, vernielen,
had ik niet in 't gevaar deze borst vooruit gezet,
en tegen mensen beide en goden u gered!
'k Heb op erkentenis recht voor zulk een dienst betoning!
Achilles wapenen zijn me een billijke beloning:
ik ben die waard; zij mij! Hetgeen ik heb verricht
is meer dan Pallas beeld in 't duister weggelicht,
of wichelaar Helenus verwonnen, een bespieder
betrapt en omgebracht, en Rhesus moord, daar ieder
zelfs hiervan 't allermeest aan Diomedes wijt.
Sta af dan, wekeling! van d' ongelijken strijd,
dien ge ondernemen dorst! Tot loos bedrog geschapen,
voegt u 't sieraad geenszins van 't al te schitterend wapen!
U zou de gouden helm verraden bij de nacht,
terwijl gij lagen spreidt; terwijl gij zelfs de kracht
om hem te dragen mist. Bespottelijk zou het wezen
de zware lans, gedrild door Peleus zoon voor dezen,
in uwe hand te zien, en aan uw arm het schild,
waarop die godenzoon de wereld droeg! Te mild
waar 't Griekse leger wis voor Priams onderzaten,
indien 't in uw bezit dien wapendos kon laten,
op dat ze dadelijk des vijands prooi zou zijn.
Neen, Grieken! Neen! Aan mij dat heldenschild! Het mijn
werd tot uw dienst doorboord door menigte van schichten!
Aan mij.... Doch tussen ons kunt gij gemaklijk richten!
Werpt deze wapenen in 't vijandelijke heir!

En die ze weer brengt kere als hun eigenaar weer !
Dus eindigt Ajax, en een gunstig volksgevoelen
volgt murmelend op zijn reen. Te midden van dit woelen
treedt thans Ulysses op. Het neergeslagen oog
verheft hij nederig en statig naar om hoog,
weet kalm met schrandere kunst hun aandacht eerst te spannen,
voldoet die eindelijk, en spreekt: Heldhafte mannen!
zo onzer aller bee verhoord waar bij Jupijn,
dit hachelijk verschil zou niet gerezen zijn!
Ach! deze wapendos zou nog Achilles leden
('t Geheugen van den held kost mij deze traan!) bekleden!
Doch heeft de onwrikbare wil des Noodlots ons beroofd
van dien doorluchten vorst, van dat onschatbaar hoofd;
dan mogelijk doet hij het zekerst erfrecht gelden,
door wie die grote man zich op deze oorlogsveld en
bevonden heeft; en aan wiens kloekheid en beleid
gij menig zege dankt, aan grove kracht ontzeid!
Want, Grieken! 't strekke toch den woestaard niet tot voordeel,
dat hij zich weet ontbloot van schranderheid en oordeel,
en op zijn dwaasheid roemt! Wie nuttigst was in 't heir,
dien kroon uw dankbaarheid met de overwinningseer!
Niet wat ons voorgeslacht, maar wat wij-zelven deden,
beslisse! Schoon 'k ook dan niet achteruit zou treden!
want ik ben evenzeer van goddelijke geboort',
geboorte, niet bevlekt door gruwbren broedermoord;
maar door mijn moeders bloed, uit Majaas zoon geboren,
nog heerlijker misschien! Of wilt gij de eisen horen
der bloedverwantschap, dan heeft Ajax mee geen recht!
dan word' deze wapendos aan Pyrrhus toegezegd,
des afgestorven zoon, of aan zijn grijzen vader!
dan is hem Ajax ook niet meer dan Teucer nader,
met zoon van Telamon! Maar neen! verdienste alleen
beslechte ons wichtig pleit! Wel aan dan, wat ik meen
sinds meer dan negen jaar in 't aanschijn onzer helden
te hebben uitgericht, zij 't mij vergund te melden!
Gij weet hoe in het eerst een schrandere moederzorg
Achilles fieren moed in vrouwen dracht verborg,
en aan den tocht onttrok, door uwe deugd begonnen.
Wie heeft dien forse arm voor 't Griekse heir herwonnen?
Was 't Ajax? Of was ik 't? die, midden in een stoet
van vrouwen, onder wie hij kwijnde, 't heldenbloed
zich-zelf verraden, en van oorlogzucht deed zieden,
door d' aanblik van het zwaard, dat ik wist aan te bieden;
en die op d' eigen stond hem toeriep: Godenzoon!
Op u wacht Trojes vest, om Menelaus hoon
te boeten: Op! ten strijde! Gij brengt den Griek victorie.

Ik sprak: hij volgde. Hoort een deel sinds van zijn glorie'
niet mij? Zij strekken mij tot onvergeetbare roem,
zo velen door zijn hand van Trojes heldenbloem
en Phrygiaansche steen vernield zijn. Lesbos wallen,
en Chryse, Tenedos, en Cylla zijn gevallen
door mij! Dien Hector mee, der oorlogsvelden schrik,
Achilles schitterendste triomf, vermeesterde ik!
Mijn wapens dan, die 't eerst Achilles lijf omgordden,
die kunnen niet betaald, dan met de zijne, worden!
Zie daar mijn eerste dienst, bewezen aan dit heir.
Nog voor onze aankomst op deze stranden, deed ik meer.
Der duizend schepen vloot, gereed in zee te steken,
om de eer van Atreus kroost op Priams huis te wreken,
verbeidde aan Aulis strand der winden gunst alleen.
Doch vruchtloos waren hier geloften en gebeden.
Diana, fel vergramd op d' Oppervorst der Grieken,
verbiedt den vluggen wind in onzer kielen wieken
te zwellen, zo men niet haar ongenade boet',
en op haar outer plenge Iphigeniaas bloed!
Nu moet door kracht van taal eens vaders hart bewogen,
het slachten van zijn kroost op 't outer te gedogen!
Ik waag dit voor 't belang der Grieken, ‘k overreed
(tuig, Agamemnon! tuig 't, wat strijd ik toenmaals streed!)
den vader zich de plicht des konings toe te wijden,
en wist den weerstand zelfs der moeder te vermijden,
die, onbewust van 't al, mij 't offer overgeeft.
Diana wordt voldaan. Iphigenia sneeft.
De winden zijn ontboeid. De Phrygiaansche stranden
betreedt der Grieken heir door mijn beleid. Wij landen.
Ik waag voor aller zaak mij aan een nieuw gevaar,
begeef me in Trojes wal, en, moedig redenaar,
ontwikkel in den Raad van Priam Griekse klachten,
bedreig hem met den krijg, dien onze schepen brachten,
en eis Heleen terug, met boete voor den hoon,
die haren Ega. trof. Mijn taal, en stem, en toon
doordringt der grijzen hart, en lenigt hun gemoederen,
terwijl een woeste jeugd, en Paris, en zijn broederen,
zich nauw ontzien hun staal te dopen in mijn bloed.
Nu was de hoop op vree verloren! de oorlog woedt,
doch niet op 't open veld. De Griekse en Trooische lansen
beproeven zich nog niet. De vijanden verschansen
zich binnen hunne veste; en 't duurt ruim negen jaar,
eer we onze zucht voldoen naar ernstig krijgsgevaar.
Wat deed gij, woestaard! toen, die niets verstaat dan vechten?
Terwijl ik zorgde, en waakte, en onze legerknechten
bij 't lastige beleg volharding aanbeval,

den vijand lagen spreidde en 't leger met een wal
en vestingmuur omgaf, en voor verrassing hoedde.
'k Was nuttig: gij verteerde in vruchteloze woede.
Het leger middelerwijl, door Agamemnons droom
bedrogen, dreigt een schand, die ik alleen voorkom.
Men wil aan 't groots ontwerp, aan wraak en eer verzaken,
om weer de rust der vrede en 't huislijk heil te smaken!
Heeft Ajax, die zo groots op vaste deugd braveert,
heeft Ajax toen die vlucht volijverig gekeerd?
Heeft hij door raad of daad, voor 't minste door zijn voorbeeld,
de krijgers aangevuurd, en hun gedrag veroordeeld?
o neen! daar 't al den rug aan Trojes muren bood,
getroostte hij zich mee die lafheid, en hij vlood!
Niet ik! Die 't vluchtend volk in 't har te weet te treffen,
en met een scherp verwijt de schande doe beseffen
van na een lang beleg te keren onvoldaan,
en op den Griekse naam der eeuwen smaad te laan.
Mijn ijver overwint: men wendt beschaamd zijn schreden
naar 't leger: Ajax mee keert weder op mijn reden!
Nu wordt door d' Oppervorst het ganse heir vergaard!
Ik voer op nieuw het woord: de onstuimigheid bedaart.
Ik straf een muiteling, zo nietig als vermeten,
en spoor de krijgers aan dien dag te doen vergeten
door nieuwe wonderen op 't bloedig veld van eer!
Zo strekt dan al 't geen sinds en Ajax en dit heir
verrichtten, mij tot lof! Doch 't is genoeg gebleken
wat denkwijze over mij alle onze helden kweken!
Ik ben 't, als Diomeed een stouten aanslag waagt,
wie deze dappere tot medehelper vraagt!
't Is vleiender voorwaar aldus te zijn verkoren,
dan door een blinde kans ten strijd te zijn beschoren.
Voor 't minst, ik wachtte niet dat mij het lot gebood,
om me in de holle nacht te wagen aan den dood;
toen ik den Trooische spie, daar hij ons kwam verrassen,
de 'Zijnen deed verraden, en in zijn bloed deed plassen;
en, daarmee niet vernoegd, in Rhesus tenten drong,
hem met geheel zijn stoet 't zwaard door den gorgel wrong,
en, tot een schitterend blijk mijns krijgsbedrijfs, zijn paarden,
‘t die zij als 't waardig loon van Dolons tocht bewaarden,
in 't Griekse leger bracht. Maar ook bij zonnelicht
in openbaren strijd heb ik niet min verricht.
Dit heeft Sarpedons drom te droevig ondervonden,
op 't flikkeren van mijn staal door 't slagveld half verslonden.
Dit tuigden Prytanis, Alastor, Chromius,
Nbemon, Halius, Alcander, Ceramus,
en zo veel minderen, naar 't schimmenrijk gezonden

ten koste van mijn bloed! Gij ziet het aan deze wonden,
versiersels van mijn borst, gelijk die grote man,
hoe trots zijn rede klinkt, u niet vertonen kan.
'k Beken het, hij deed veel in 't hachelijk vlootverweren.
Maar was hij de enige, die 't Trooische vuur dorst keren?
En heeft Patroclus niet, in wapens uitgedost
van zijn doorluchten vriend, den schepeling verlost?
Of was hij de enige, die met Hector zich dorst meten,
en heeft hij 't aanbod van acht anderen vergeten,
waaronder ge Atreus zoon, en ook Ulysses zaagt?
Het lot bestemde hem. Hij streed: wel onversaagd,
wel onvernederd! doch is de zege hem gebleven?
Hoe smart het me in uw hart de smart te doen herleven
der dood van Peleus zoon. Doch 'k moet u aan den dag
herinneren, toen uw oog dien krijgsmuur storten zag.
'k Ontvoerde, niet ontroerd door klachten, kreten, tranen,
te midden van den drang der juichende Trojanen
het dierbaar overschot aan 't vijandlijk geweld,
en deze schouder droeg het lichaam van den held
met de eigen wapenen, waarnaar wij heden trachten!
Neen, bij verlichter geest ontbreken me ook geen krachten!
Mijn leden zijn 't gewicht der oorlogsdracht gewend,
niet minder dan mijn ziel de hoge waarde kent
van d' opgehangen prijs. Hoe! zouden kunstgewrochten,
die godenhanden slechts te voorschijn brengen mochten,
ten sieraad strekken eens onwetenden soldaats?
Ach! of dit kostlijk schild naar eis van orde en plaats
de beeltenis voert ten troon van hemel beide en aarde,
noch kunst, noch kennis heeft voor zulk een woesteling waarde!
Doch dat ik in het eerst de kans des krijgs vermeed,
beschimpt hij, als of dit Achilles mee niet deed?
Hem wilde voor 't gevaar eens moeders angst beschermen,
mij een aanbidbare ga! Doch 'k rukte me uit haar armen;
en zegg' hij of ik ooit, sinds meer dan negen jaar,
me om harentwil onttrok aan enig krijgsgevaar!
Dan, waar spreekt Ajax van? Kon hij mij herwaarts brengen,
gelijk ik, Peleus zoon? Vermoogt gij 't te gehengen,
o Vorsten! welk een taal hij zich veroorlooft?
Hij wijt u openlijk dat ge een onschuldig hoofd
ter dood veroordeeld hebt; om dat ge een daad moest wreken
van schandelijk verraad, op 't duidelijkst gebleken.
Ja! Palamedes moest de doodstraf ondergaan!
Ik bracht zijn vuig ontwerp den Grieksen krijgsraad aan,
gij doemde hem, te recht! Van Philoctetes smarte
beschuldigt hij slechts mij. Zij gaat mij diep ter harte!
Doch heb 'k daar meerder deel dan de andere helden aan

Gij, Grieken! gij volbracht, wat ik had aangeraden,
op dat een stille rust, onmogelijk in dit leger,
hem redding schenken mocht! Licht waar zijn toestand veger,
ja, mogelijk waar hij reeds bezweken, in 't gewoel
dat de oorlog met zich brengt! zo was zijn heil mijn doel!
Wel aan! daar thans de goden verklaarden, dat de wallen
van Troje zonder hem onmogelijk konden vallen,
spoede Ajax naar hem toe! Laat Ajax taal zijn woeden,
ten oorbaar van dit heir, met kunst bedaren doen!
Vloei rugwaarts, Simois! naar d' oorsprong uwer stromen,
schud, Ida, van uw top de kroon af uwer boomen,
wanneer ooit zijn vernuft zo groots een taak verricht',
wanneer ooit zijn beleid hier 't minste voordeel sticht'!
Neen! ik zal Philocteet (hij moog' mij thans vervloeken!)
in Lemnos eenzaamheid kloekmoedig gaan bezoeken,
zijn drift, zijn haat, zijn wrok doen zwichten voor mijn reen;
en 'k voer hem uit zijn rots ten val van Troje heen!
Dit zal ik! zo gewis, als 'k Helenus deed spreken,
en 't middel van hem leerde ons op zijn stad te wreken,
en uit de Trooische burcht in der belegeraars macht
't noodlottig Pallasbeeld, haar sterkste wering, bracht!
En waant hij nog, dat ik in dezen kamp zou wijken,
wie gij 't verschuldigd zijt, dat Troje kan bezwijken?
Waar was hij? waar zijn moed en grootspraak op dat uur,
toen ik het stoutst ontwerp met meer dan heldenvuur
ten uitvoer brengen dorst, de stad wist in te dringen,
de wachters van 't kasteel tot de overgaaf te dwingen,
en duizendmaal den dood te tarten, om deze schat,
(die enig u 't bezit verzekert van de stad,
en zonder wie hij-zelf zijn kracht slechts zou vermoeien,
in eindloos langs deze grond een nutteloos bloed te sproeien,)
te voeren in uw macht: Voldappre Diomeed
verzelde me. op dien tocht; 'k erken het, ja! ik weet
die Vorst een deel des lofs van de uitslag toe te wijzen.
Is onzer beider moed te minder des te prijzen?
Of, Ajax! waart ge alleen bij 't redden van de vloot?
U strekte een ganse stoet tot bijstand in den nood,
maar mij een enkel held! Noch deze, noch zo velen,
die met u in den roem des hoogsten krijgsmoeds delen,
beweren enig recht op d' ereprijs, waar 'k naar ding.
Zij weten dat beleid meer uitricht dan de kling;
zij weten dat de kracht nog nooit deed zegevieren,
waar 't aan verstand ontbrak, haar werking te bestieren.
Wie zijt gij, die alleen een woest gevecht verstaat,
bij mij, die nuttig ben met wapens en met raad?
Zo veel de vlugge ziel is boven 't lichaam te achten,

gehoorzaam aan haar wil in 't oefenen van zijn krachten:
zo veel de stuurman meer, dan die den riem voert, geldt
de veldheer meer dan 't heir, dat op zijn wenken snelt:
zo veel beroem ik mij dien woestaard te overtreffen,
die, buiten 't strijdperk, geen verdienste kan beseffen!
Wel aan dan! Edele Raadt Gij kent het geen ik deed;
gij acht mij in 't vervolg steeds evenzeer gereed,
om, moet er iets verricht met stout- en wijsheid worden,
en wapenen en list om lijf en ziel te gorden, :
en 't al te wagen voor uw dienst en voor onze eert
Bedenk het, wie van ons onmisbaar is voor 't heir!
Wie. onzer met meer trouw voor zijn belangen waakte!
Wie Troje meerder ducht, wie Troje winbaar maakte!
Of, kunt gij aarzelen in 't beslissen van ons pleit,
en heb ik voor mijn recht nog niet genoeg gezeid;
zo schenk ze der Godes !

Hij stelt hun 't beeld voor ogen van Pallas, door zijn hand aan Trojes vest onttogen.

KAÏN.
Heil! geest der poëzie! wie 'k aan 't welluidend ruisen
der vleugelen erken, en aan het felle bruisen
mijns boezems, wie uw komst ontzet, en wellust baart;
Heil! voor mijn oog, vermoeid van deze verouderde aard,
voert ge uit de diepe nacht van 't dichterlijk voorleden
tonelen, waar de praal van al haar ijdelheden
bij wegzinkt, weder op! Tonelen, vol van gloed,
(schoon mee bevlekt met zonde, en overspat met bloed)
uitvoerig, weelderig en getrouw! Want wat Geschichtkunst
met flauwe trekken schetst, voltooit uw hand, o Dichtkunst,
met verwen, gloeiende van waarheid! Ja! mijn oog
aanbidt die in 't. tafereel, dat ge uitrolt van om hoog!
Wel aan dan! dat mijn mond dit stoute beeld verkonde!
Den eerstgeborene der mensheid en der tonde
bezinge ik! 't gruwelstuk van Adams oudsten zoon
en Abels vroegen dood, der Onschuld heerlijk loon!
Maar gij! verlaat mij niet, en schenk me een tweede leven,
dat ik geheel mijn ziel zo zuiver weer mag geven
in klanken, als dia ziel, gelouterd van deze aard,
het ideaal weerkaatst, dat gij haar openbaart!
Het eerste mensenpaar, verbannen van Gods Eden,
en zuchtende in de straf van 't roekloos overtreden,
sleepte in zijn nieuw verblijf, langs d' onbebouwden grond,
zijn bitter naberouw en dorre wanhoop rond,
en droeven ouderdom, bij onvergrijsde haren.
Want ach! gelijk in ons, bij 't voortgaan van de jaren,
der spieren kracht verslapt, de gloed van 't oog verschiet,
de moed des harten krimpt, de vlugge geest vervliet,
ja! alles, wat ons eens den boezem hoog doet dragen,
de harten winnen doet, en aan het oog behagen,
uit een valt, dat de mens zich zelv' onkenbaar wordt:
zo diep (neen! eindeloos meer!) was Adam neergestort
uit dien verheven staat van ongelijkbare schoonheid,
die 't voorhoofd, dat haar glans voor 't schepseldom ten toon spreidt,
den luister doven doet des konings van den dag,
en eens, uit Adams oog, den Cherub-zelv' 'ontzag
gebood, en uit het oog van Eva, hemelliefde.
Met die herinnering, die steeds hun boezem griefde,
betrad het treurig paar zijn nieuwe levensbaan,
nu, macht- en krachteloos het onheil te weerstaan;
dan weer, een ogenblik, vol moeds, het te bestrijden;
maar 't leven was hun steeds, het geen het ons is lijden!
Een zegen wachtten zij, te midden van die zee
van ramp, een flikkering van heil in 't sombere wee!
Het aardrijk, waar en West, en Oost, en Noord, en Zuiden

twee mensenstemmen slechts zich bij de wangeluiden
der dieren, hemelwaarts verheffen hoorden, moest
zich een maal zien versierd met een gezegende oogst
van wezens, naar den aard, in man en vrouw gescheiden,
als Adam en zijn ga, en voortgebracht door beiden;
bezield door zijn geest, gevormd in haren schoot:
van mensen, wel in 't eind (verkochten aan den dood ij
't van de aarde ontvangen stof aan de aarde weergevend,
maar in hun kroost op nieuw vermenigvuldigd levend!
Dien zegen wachtten zij, die was hun toegezegd!
Maar ach! een nieuwe vloek ook daarbij opgelegd!
Des mensen kroost moest zich den weg des levens banen,
ach! door de foltering van een moeder! kreten, tranen,
zijn welkomgroet te zijn bij d' intree van deze aard;
en hij, tot wee en smart, met wee en smart gebaard!
Dit tijdstip was nu daar voor Eva! Uit den hoge
zag 't Engelendom, dat steeds met medelijdende ogen
ons lot volgt, voor het eerst het rijp gedragen wicht
zich storten in den stroom van 't schemerend levenslicht!
God heeft aan de aard door mij een tweeden man geschonken!
riep Eva tot haar kind, van moedervreugde dronken,
en Kaïn werd zijn naam. Maar Adam heft zijn zoon
om hoog, als stelde hij 't heelal zijn heil ten toon!
Maar siddert op 't gezicht der kinderlijke trekken;
en, hemel, waar hij blind voor 't geen zij hem ontdekken,
blind voor de toekomst van dat kind, op wiens gelaat,
hoe onontwikkeld nog, een inborst zich verraadt
van woest- en dierlijkheid, op ruwe lichaamskrachten
gevestigd! „o mijn God! ik dorst te veel verwachten!
riep Adam op zijn beurt. 'k Dorst hopen dat dit Kroost
zijn' Ouderen in hun straf mocht strekken tot een troost!
Dat mogelijk nog ons bloed, in onschuld weer geboren,
uw zegen erven mocht, door onze schuld verloren!
Iets anders spellen mij deze trekken, en 't heelal
ziet Adam in hun weer, maar Adam na zijn val!
Vergeef me, o God! mijn hoop en al te stout betrouwen!
Maar ook deze traan van smart, die ik niet kan weerhouden!
Hij zegt, en keert zich af, en baadt zijn aangezicht
in tranen! Maar zijn blik was niet ontsnapt aan 't wicht!
De waarheid van gevoel kan 't kinderhart bevroeden,
en eindloos dieper dringt hun oog, dan wij vermoeden;
en in dat kinderhart, zo vatbaar voor den haat,
sloop mogelijk op dien stond des wrevels eerste zaad!
Maar Kaïn groeit vast op. De vruchtbare moederborsten
ontwikkelen met de melk, waar naar zijn lippen dorsten,
de kracht des eerstelings van 't eerste huisgezin.

Maar niet de moederborst alleen: Een tijgerin,
wie vaak het wonderkind met forse vingers streelde,
bood hem uit dankbaarheid haar woeste speen, en deelde
het voedsel en den aart van haar vervloekt gebroed
aan 't kroost van Eva mee, Doch Kaïn’s hard gemoed
verheugde zich bij haar, en speelde met haar jongen,
of, als zij soms te vast hem in hun klauwen wrongen,
't ontzag vergetende, verschuldigd aan huil heer,
die nog zijn voorrecht voelde, ofschoon geen engel meer,
wist hij d' oproerling de gorgel dicht te smoren!
Zo schildert de Oudheid ons Alcides, pas geboren!
Zo groeide Kaïn op, en oefende zijn moed
in d' omgang van 't gedierte, en 't storten van zijn bloed!
Helaas! hij was bestemd een edeler bloed te plengen!
Rampspoedige Adam! ja! een leed moet zich volbrengen,
onoverzienbaar voor uw smeltend vaderhart,
dat van dien dierbren naam nog niets kent dan de smart!
Doch! voor zich 't wreed geheim des noodlots zal onthullen,
moet ook een tijd van heil zich voor uw ziel vervullen;
een tijd van hemels heil, lang afgebeden van God,
verkwikkend, balsemend; maar vluchtig, als 't genot
des slaaps, die 't matte lijf, van felle pijn gebeten,
het leed vergeten doet, te spoedig zelf vergeten;
of als een zomerzon en helderblauwe lucht
bij d' afloop van den herfst, die voor den winter vlucht.
Uw echtkoets bloeit op nieuw,' en rijpt in 's hemels zegen!
Gij juicht! Gij hebt in 't eind een erfgenaam verkregen,
een bode van herstel in 't Paradijsgenot,
in Abel, 't evenbeeld des evenbeelds van God!
Der Engelen glimlach zweeft op 't teder aangezicht jen;
de hemel spiegelt zich in 't blauwend oog van 't wicht jen,
dat, vreemdeling op aard, en nieuweling in zijn stand,
,te rug ziet naar om hoog, als naar zijn Vaderland.
Maar de aarde schijnt, verjongd, op zijn bezit te roemen,
en stort haar rijkdom uit in weelderige bloemen,
die, waar het ademhaalt, getuigen van haar lust:
o! als 't op moeders schoot het hoofdje neigt ter rust,
omwelft ze 't met een wieg van lachend groen en rozen,
die, als zijn lief gelaat, van schudloosheid blozen,
en uit wier frisse kelk het bietje schatten gadert,
die 't aan zich-zelf onthoudt, en voor de lippen spaart
van 't slapend Engeltje. Het tijdstip schijnt herboren,
toen Adam in een dos (helaas sinds lang verloren)
van aardse majesteit, de hemelse verwant,
ten blijk van 't vorstelijk recht, ontvangen uit Gods hand,
het sidderend gedierte voor bij zich heen deed trekken,

om met een enkele blik eens ieders aart te ontdekken!
Het bracht ook thans zijn hulde aan 't mensdom. Voor den voet
van Abel neergekromd, scheen 't, vreedzaam van gemoed,
te smeken om de gunst, zijn heerschappij te dragen.
Dit was de toverkracht der Onschuld, in de dagen
van 's mensdoms kindsheid. Zelfs de ziel van Kaïn boog!
Ook hij trad naderbij, en liet het sombere oog
met welgevallen gaan op zijn onnozele broeder,
wiens lachje tot hem spreekt uit de armen van zijn moeder!
En Kaïn antwoordt hem! Een traan van weemoed welt
naar boven uit zijn borst, die van aandoening zwelt,
hij strekt zijn armen uit, en voelt zich telkens nader
tot Abels wieg gevoerd. Maar de onbedachte vader
mistrouwt zijn tederheid, treedt tussen beiden in,
en, voor het wicht beducht, dat heel zijn vadermin
bezit, weert Kaïn. 't Kind, een ogenblik vertederd,
maar op dat ogenblik miskend, versmaad, vernederd,
schaamt zich zijn weemoed: maar hij voelt die reeds niet meer,
en keert, verstoten, tot zijn tijgerwelpen weer!
Zo is het wuft geslacht der zwakke stervelingen,
wier hoogmoed zich verbeeldt den loop van 't lot te dwingen!
Blind voor de weldaad Gods, die onder 't onheil broeit;
of, bot die weldaad uit, en is ze rijp gegroeid,
dan, als in zegepraal, bedwelmd en weeldedronken,
het hart in een gevoel verloren, weggezonken
en afgetrokken van 't geen verder hen omgeeft!
Zo was ook Adam, die geen ogen langer heeft;
geen hart, geen leven, dan voor Abel; en zijn broeder
vergeet! De tederheid der meer bedaarde moeder,
noch Abels kusjes, wiens van liefde gloeiend hart
een voorrecht schier versmaadt, geboet met Kaïn’s smart,
vermogen de ongena eens vaders te vergoeden.
Maar wee die vader! o, de jammertijden spoeden!
Hij snelt ze tegen; en verhaast het ogenblik,
dat de Engelen naderen zien met nooit gekenden schrik!
In beiden middelerwijl ontwikkelden de jaren
den rollen levensbloei, waar voor zij vatbaar waren,
wie de allereerste gloed der Oosterzon bescheen
en onverbasterd bloed doorstraalde. Maar in d' een
verbreidde, met de kracht der grove lichaamspieren
(den geestelijken mens min eigen dan den dieren!)
zich ook die woeste zucht, die wrevel van 't gemoed,
dien Adam reeds zo lang gekend had en gevoed;
in d' ander, met de vlucht der Goddelijke rede,
een nooit voldane trek naar hoger welzijn mede.
Een onbestemd gevoel van de ijdelheid der aard

en 't heil des levens, na dit leven ons gespaard.
Doch forse Kaïn, die zijn droefheid wil verdringen
door 't onverpoosd geweld van lichaamsoefeningen,
verovert, naar den vloek des hemels, met zijn zweet
des levens onderhoud, het voedsel van zijn leed!
En Abel hoedt het vee; en, in zijn zachter leven,
dringt telkens dieper in een toekomst, meer verheven,
voelt telkens minder zwaar de keten van het stof,
en heiligt God geheel zijn aanzijn, stort den lof
des Allerhoogsten uit in stormende gezangen,
die al wat ademhaalt doen aan zijn adem hangen;
dat meer dan eens de Rei der heilige Engelenwacht,
die om het aardrijk zweeft, in stilte van de nacht,
de melodieën van hun 'gouden harpakkoorden
(wier ruisen voor dien tijd alleen de hemelen hoorden!)
in een smolt met den toon van Abels poëzie!
En 't diep geroerd Heelal deelde in de harmony
van mens- en Engelendom, door Adams schuld verloren,
maar thans, een ogenblik, herlevende in hun koren.
Aldus werd Abel rijp voor 't hemelse gebied!
Maar de Aartsverleider van het mensdom rustte niet!
De ontaarde Lucifer, wie, van Gods gunst verstoten,
en neergebliksemd uit dien eenmaal mild genoten
en glorievollen staat van heil, geen andere wens,
geen andere troost bleef dan de zonde van den mens!
Hij, werktuig in Gods hand, die, door de kronkelingen
van wegen, nooit doorzien, (zelfs in de hoogste kringen
van 't vlekkeloos Geestendom, dat aan Gods voeten leit,
door de eindloosheid verblind van Zijn voorzienigheid,)
de duisternis van 't kwaad te rug brengt tot een luister,
waar in ze wegsmelt; die den Satan met een kluister
regeert, wiens uiterste eind zijn razernij beperkt,
en dienstbaar maakt aan 't Goede, ook als hij gruwelen
Die vijand, zo geducht, wiens God-gehate listen
de vrucht des kennisbooms aan Eva’s lippen wisten
te brengen, en haar git te slepen in haar schuld;
die vijand waakte ook nu met knagend ongeduld.
Reeds had zijn valse ziel, zo afgericht in loosheid,
het werktuig van zijn haat bestemd in Kaïns boosheid.
Zijn scherpziend oog doorzag wat onuitroeibaar zaad
van jammer voor 't Heelal, en schrikbarend kwaad,
in 't treffende verschil der broeders lag besloten:
zijn hand houdt zich gereed, hen in 't verderf te stoten.
't Noodlottig uur breekt aan. Een plechtige offerand,
o hemel! geeft het sein, en 't helse vuur ontbrandt!
Want Adam, door een zucht, die hij niet kan verklaren,

gedreven, dat God-zelf zijn gunst mocht openbaren
aan Abel, en de keus, lang door hemzelf' gedaan,
van onrecht zuiveren, spoort bet zijn zonen aan,
hun offer op een tijd te brengen aan den Heere!
Twee ouders, op zijn stem, verrijzen, God ter ere.
Het ene ontvangt van 't vee, door Abels hand geslacht,
en ingewand en vet. Het andere wordt bevracht
met de eerstelingen der aard, van boom- en grondgewassen,
wier overvloed en geur des kwekers ziel verrassen;
en Ca'n heiligt ze in deze woorden: Machtig God!
Bron onzes levensadems, en Meester van ons lot!
Gij, op wiens hoog bevel de wisselende seizoenen
hun orde houden! die den boom op nieuw doet groenen
en rijpen, en den grond met zwellende aren dekt,
wier rijkdom tot het loon mijns zuren arbeids strekt!
Ontvang de hulde, die mijn hand U wijdt, genadig!
Sterk de aarde, en die haar bouwt, in krachten; en verzadig
mijns lichaams nooddruft steeds met 't mij geëigend brood,
dat 'k afdwing van den grond, wier eerstelingen ik bood!
Maar anders steeg de bee van Abel naar den hoge:
Ontzachelijke, wiens glans het licht is onzer ogen!
Die d' adem van Uw geest doet wandelen in ons bloed,
en 't bloed met brood, de ziel met hemelkennis voedt!
Die ons in 't leven riep, en in de vreugd van 't leven,
en niet te rug neemt, dan om dubbel weer te geven!
Genadige! verwerp mijne offerhulde niet,
hoe diep de stam verviel des stervelings, die ze U biedt!
Mijn handen durven U, 't geen de Uwen schiepen, wijden!
En o! dat ik mijn bloed van 't schuldmerk kon bevrijden,
geweven in mijn ziel; 'k had mogelijk met dat bloed,
gestort voor Uw altaar, der Ouderen schuld geboet;
en Gij wellicht schonk nu, rechtvaardig beide en teder,
mijn' Vader en zijn huis het Paradijsheil weder !
Hij spreekt: de donder gromt, de bliksemvuurpijl daalt.
Het offer is verteerd! 't. altaar om ver gehaald!
Een blanke Seraf drijft in 't blauw der hemelbogen,
en leidt den loop der vlam, die opgolft, naar den hogen
en voert den offergeur en 't offerbedewoord
van Abels hart tot God, aan wie het toebehoort!
Maar de Engel en de vlam zijn uit het oog verloren,
't gekraak des bliksemslags doet zich niet weder horen,
en Kaïn’s offer bleek onaangeroerd.. Zijn oog
ontbrandt van spijt en woede, en blijft van wanhoop droog.
Zijn aangezicht vervalt. Hij keert met loden stappen
naar 't eenzaam woud te rug; maar laat geen klacht ontsnappen,

geen zucht die hem verrade, en zijn rampzalig lot
voor de aarde, die hij haat, ten voorwerp maak' van spot!
Beweeg- en sprakeloos slaat hij zijn blikken neder,
verzonken in zichzelv'. Maar nauwelijks heft hij weder
het nevelig hoofd om hoog, of voor hem staat een man,
in vleugelen gekleed, ontzagverwekkend van
gedaante, en van een meer dan sterfelijke schoonheid.
Alleen de diepe wrok, die zijn gelaat ten toon spreidt,
verkondigt Satan! „'t Is een vriend die U genaakt,
(dus spreekt hij Kaïn aan, die uit zijn droom ontwaakt)
waan niet, dat alles deelt in 't onrecht van uw Vader,
dat God-zelf ondersteunt. Neen! Kaïn, ken mij nader!
Mijn ziel voelt levendig den onverdraagbare hoon,
u aangedaan voor 't oog van Adams jonger zoon!
Gij, bij een nietig kind, in ouderdom, in krachten,
in ongetemde moed zo eindloos hoger te achten;
gij! als uw fiere ziel zich voor een outer buigt,
ontmoet niet dan een smaad, door Adam toegejuicht?
Neen, neen! een ander lot moet Kaïn zijn beschoren!
Hij kan van mijn mond en raad en troostreden horen.
'k Was eenmaal in de vreugd der hemelen deelgenoot:
'k was een maal onderdaan dier Godheid, en ik bood
mijn hulde mee aan Hem, die 't hemelrijk regeerde!
Maar de onrechtmatigheid Zijns gunstbedeels vernederde
mijn vrijheid ademend hart; en, worstelend met mijn lot,
zag mij de hemel zelf krijg voeren tegen God!
Door de overmacht in 't eind besprongen, overrompeld,
verviel ik uit mijn rang, in ballingschap gedompeld!
Maar in die ballingschap bleef ik mijzelf gelijk,
en Satan stichtte zich een onafhankelijk rijk!
Zie daar de pogingen van onversaagde zielen!
Voor wie den moed bezit, en voor geen God wil knielen
bestaat een toeverlaat! Die toeverlaat ben ik !
Hij zegt! een mengeling van vreugd, verwondring, schrik,
bestormen Kaïnshart, en woelen er door ene.
Hf vindt geen antwoord. Maar de jongeling is verdwenen,
en op de zelfde plek, waarin zijn voetstap stond,
verrijst een sulfervlam uit d' opgespleten grond,
wiens blauwe wederschijn het bleek van Kains wangen
doorwemelt, en wiens damp, met d' adem mee ontvangen,
zijn geest benevelt en van hels vergif vervult.
Geheel zijn lichaam schokt, gelijk zijn ziel. Hij brult ,
van bloeddorst, die zijn keel verdroogt; zijne ogen branden
gelijk de hondster aan de dorre hemelwanden,
en 't opgestoven bloed spreidt op de ontsparde kaak
een purperrode vlam. Het is de koorts der wraak,

die uitbreekt; en slechts God kan nog de voortgang stuiten
der lang verkropte drift, thans voortgezweept naar buiten!
Zo woedt hij heel den dag door woud en velden rond,
en rukt de stammen met hun wortel uit den grond,
verbrijzelt in zijn vaart de schuldeloze hinden,
wier voeten lichter zijn dan de adem van de winden,
en slingert door de lucht haar lillend ingewand!
of keert zijn blinden loop naar Abels grazig land,
en breekt de horens af der vreedzaam weidende ossen;
of, door de vrolijkheid der huppelende rossen
getergd, strooit langs den grond hun wreed verscheurde leden!
Het aardrijk schrikt en dreunt van d' indruk van zijn schreden.
de hemel, van zijn stem, als 't noodgeluid der wolven,
of 't loeien van den storm, die worstelt met de golven,
ontzettend; tot in 't eind, met bloed en zweet bedekt,
de ontmenste, voor den voet eens heuvels neergestrekt,
getemd wordt door den slaap, waarin zijn leden zinken.
De sterren middelerwijl, die aan den hemel blinken,
verkondigen den tijd, waarop de geest zich scheidt
van 't logge lichaam, dat in rust gedompeld leit,
om op den vlerk des drooms te stijgen naar den hoge,
en (onze onwetendheid noemt die verheffing logen!)
een voorsmaak van de gaaf der heldere profetie,
de hoogste zaligheid der uitverkoren Rij,
te proeven. In dien staat van meer dan stoflijk leven,
in die begoocheling van zinnen, zo verheven,
bevond zich Kaïn thans. 't Vermoeide lichaam viel
een' schijnbren dood ten prooi: de losgemaakte ziel
vernam de stem van God, die hem zijn lot verkondde:
sta, Kaïn! gij betreedt den ingang van de zonde!
verwin u! smoor de vlam van oproerzucht en haat!
vertrap de laatste vonk! of 't uur des misdrijfs slaat !
Dus waarschuwt de Almacht-zelf, den zondige verschenen,
voor Satans invloed. Maar het droombeeld is verdwenen!
De morgenstond verrijst, wiens middag haast getuigt,
of Kaïn voor een God zijn harden nek nog buigt!
‚Ja! (roept hij, wie de nacht de ontzonken levenskrachten
hergeven kon, maar niet den bittere wrok verzachten!)
'k Ben meester van mijn drift, en diep gehoond gemoed!
Ik zal mijn hand niet meer bezoedelen met bloed,
noch 't mij bestemde leed op andere wezens wreken!
Mijn ziel is rustig! Maar vertoeven in deze streken?
Neen, neen! die lafheid pleegt verdrukte Kaïn niet!
Aan Abel blij van 't bezit van 't vaderlijk gebied!
De grond, die Abel draagt, moet zeker Kaïn haten!
en ik, ik ga een grond, die mij verstoot, verlaten!

Hij spreekt, en treedt met een zijn' broeder in 't gemoet
die nadert, en voor 't eerst een minder norse groet
bejegent. Dadelijk ontsluiten zich zijn armen,
om Kaïn’s stenen hart (waar 't mogelijk!) te verwarmen
aan 't zijne. Hij treedt voor, en argeloos, geleidt
zijn broeder naar het veld, waar hij zijn kudden weidt.
Mijn afscheid breng ik u (dus doet zich Kaïn horen);
u zij het vol genot van dit gewest beschoren,
u, Adams tederheid, U, heel de gunst van God:
mij, niets dan eigen kracht! Met die zoeke ik mijn lot!
Eer heden deze Zon in 't Westen zal verdwijnen,
zal zij, waar Abel staat, geen tarn meer beschijnen!'!
Hoe! (antwoordt Abel hem, van weemoed diep geroerd)
hoe dus vervreemd van geest, en aan u-zelf ontvoerd?
Is dit het geen van u een moeder heeft te hopen?
Ach! Kaïn! staan u niet eens vaders armen open,
aan wie gij mogelijk nog eindloos dierbaar waart,
zo gij, bij zo veel moed, de strengheid van uw aart
die langzaam opengaat voor teerheid, kost verzachten,
en 't geen zijn ziel betreurt, niet toonde te verachten?
Trek in dat wrede woord, dat schrikkelijk besluit,
die, zo de rede niet den uitvoer bij u stuit,
de rust van Adams huis misschien voor eeuwig stoorden!
Dus zegt hij, naar zijn hart; en ondersteunt zijn woorden
met d' uitdruk des gelaats, waar op een glimlach speelt
Van liefde, en met een oog, dat in zijn lijden deelt;
maar grote hemel! met wat uitslag! Kaïns ogen,
door d' invloed van de hel begoocheld en bedrogen,
zien in dat smeltend oog, dien glimlach, dat gelaat,
geen deernis, geen gevoel, maar spotternij en smaad!
En, toen de onschuldige hem toeriep: „o mijn broeder!
oneindig is de gunst van onzen Albehoeder!
Breng, breng hem de offerand van een ootmoedig hart,
en de oorzaak zal vergaan van uw, van mijne smart!
Op die herinnering van d' oorsprong van zijn woeden
sprong de oude wond weer los, en raakte op nieuw aan 't bloeden,
onheelbaar thans, en met een donderend geluid
barst zijn ontaarde ziel, die Satan innam, uit!
Gevloekte huichelaar, en schaamteloos verrader!
gij, rover van mijn recht bij God en bij mijn vader!
verachtelijke vorm, dien 'k worden zag uit niet!
gij durft dan in den troost, dien mij uw valsheid biedt,
den angel van uw trots op dien triomf verbergen,
waar mee het gans Heelal niet ophoudt mij te tergen?
't is tijd, 't is meer dan tijd, dat ik u nederbons
van uit dien hoge stand! Beproef thans, wie van ons

het voorrecht meer verdient, dat God n weg deed dragen!
En, kon het offer; dat gij slachtte, Hem behagen,
ook ik, ik offer bloed! maar aan een ander Heer!
Hij zegt, en ieder woord, dat uitgaat, blaast al meer
de helse vlammen aan, die uit zijn boezem wellen!
Zijn woede steeg in top, zijn ruwe spieren zwellen,
zijn reuzenlichaam rijst, zijn fors gestrekte hand
rukt Abel op bij 't haar, en smakt hem tegen 't land!
En de opgeheven voet gaat hem de borst verpletten!
De Zon treedt achteruit! De hemelen ontzetten,
en overfloersen zich met wolken! De aarde dreunt,
en poogt te ontvallen aan den voet, die op haar steunt
De Reien, uit wier borst de hemelhallels stijgen,
verstommen, sidderen, en doen hun harpen zwijgen!
Een 'schrikkelijke kreet is door 't Heelal gehoord!.
't Was de eerste mensendood! 't Was de eerste mensenmoord!
Weigeren we aan den broedermoordenaar geen mededogenvolle traan,
bij den afschuw onzer zielen voor den gruwel, hier begaan!
't Bloed des zondigen is 't onze! Zijn vergrijp is opgegroeid
uit het eigen zaad van driften, dat in onze harten broeit!
Wie van ons zal zich beroemen, dat hij instaat voor zijn lot?
Wie van ons op onschuld roemen buiten d' invloed van een God!-
Medelijden, geen verfoeiing, met de diep gevallen ziel!
En verfoeiing, geen verschoning, voor den trots, waardoor zij viel!
,;En Gij, zondaar, die in Kaïn eigen schuldbesef betreurt!
deelt gij mede in zijn vernedering? Alle hoop is niet verbeurd!
Aard en hemel spraken vloek uit bij 't vernemen van den moord-
maar de hand van God verzachtte bij het eerste boetewoord!

DE TOCHT UIT BABEL.

De scepter zal van Juda niet wijken. Genesis 46:10.

Vaart wel, ontzachelijke muren,
vorstinnen van dit werelddeel!
Uw enkele aanblik te verduren
is reeds voor Israëls kroost te veel!
Vaart wel, vaart wel! Hij is gekomen,
die zalige, onvergeetbare dag,
dat het uw lang ontwijde zoomen
Eufraat, in 't eind ontvlieden mag!
Wie sidderend kruipe voor de voeten
van uw verwaten dwingeland,
gelukkig reeds zijn wenk te ontmoeten;
het is voor Jakob’s bloed een schand,
de lucht, de pestlucht in te zuigen,
waarvan deze streken zwanger gaan,
waar 't vrijgeboren hoofd moet buigen
voor 't aartsgeweld van aardsen waan!
Vaart wel, gij, koninklijke transen!
wier fiere top den hemel kust,
maar op wier ongewisse glanzen
de aloude toorn der Godheid rust!
Nog een-, nog eenmaal zinkt gij neder
in 't Westen, schitterende' Zon!
En wij zien nooit de spitsen ,veder
van 't hemeltergend Babylon!
Met wat wij in haar vesten leden
werd onzer Vaderen God begaan!
Niet ijdel waren onze beden;
Wij hebben 't ergste doorgestaan.!
Helaas! wat zagen daar mijn ogen,
dat niet mijn tranen vloeien deed?
Hier, krijgstrofeeen, en erebogen
om Juda’s onherstelbaar leed;
daar, Sions tempelkostbaarheden,
voor Israëls God, aan helse goden
met ommegangen en gebeden
en schendige offers, aangeboden!
Wij zagen dit, en moesten 't dulden!
want Jacob kwijnde in slavernij!
De kommer die ons hart vervulde,
stond zelfs de jammerklacht niet vrij!
De Eufrates zag Gods uitverkozen',
gebannen uit hun heilig Land,
geprangd in 't slavenkleed der bozen,
in rouw verkwijnen aan zijn rand.

En als dan midden in die jammeren
ons hart zich ophief tot zijn God,
die ons, zijn afgedwaalde lammeren,
niet hulpeloos opgeeft aan ons lot,
en onze doffe klaagzangtonen
zich mengden aan het stroomgeklots;
dan zagen we een van Babels zonen,
nog op den val van Sion trots,
met wellust luisteren naar ons klagen,
in zegepraal om onzen rouw,
en spottend naar de Godheid vragen,
die ons van 't juk verlossen zou?
De stem bestierf op onze lippen!
De spijt versmoorde ons zielsverdriet!
Wij lieten ons geen galm ontglippen,
voor 's vijands oor een zegelied!
maar voelden de opgekropte zuchten
nog feller drukken op het hart,
bedroefden, wie in vreemde luchten
het alles voorwerp was van smart!
HEB dank! heb dank! God onzer Vaderen!
gij zaagt met deernis op ons neer!
Het bloed, dat opbruist door onze aderen,
is 't vrije bloed van Jacob weer!
Wij zondigden; en Gij kastijdde!
Wij zonken weg in 't leed Gij redt!
't Volk, dat Gij tot het Uwe wijdde,
stort U geen vruchteloos gebed!
Van Sions heiligdom gescheiden,
beroofd van de oude heerschappij,
wat ons de toekomst mag bereiden,
wij zijn gelukkig, wij zijn vrij!
Door woestenij en Oceanen
zal ons Uw zegenende hand
een wonder-weg ter uitkomst banen,
en tot een tweede Vaderland!
Dat Vaderland, o God! dat smeken
wij van uw Oppermajesteit;
en late ons bloed den bodem weken,
die naar zo schoon een landstreek leidt!
Of rust de vloek van vroeger dagen
nog op dit droevige geslacht,
dat Gij, na zo veel felle slagen,
ons zulk een heil onwaardig acht?
Het zij zo! laten wij het derven,
en sterven, in uw wil getroost!

Moog slechts het offer van ons sterven
den zegen winnen voor ons kroost!
zo trekken we uit dit oord van smarte,
wij, zwakke, wapenloze stoet!
De hoop op God heerst in ons harte,
en kweekt er onbetembaren moed!
Vaar wel! vaar wel! verblijf van boosheid,
getuige en oorzaak van het leed,
waar dwingelandij en Goddeloosheid
ons jaren lang in zwoegen deed!
De glans, die afstraalt van uw tinnen,
is nog ondraaglijk aan ons oog!
en brengt ons 't schrikbeeld weer te binnen
der slavernij die op ons woog!
Maar haast zult 'ge aan de kim verzinken,
en ons te lang getergd gezicht
niet meer hoogmoedig tegenblinken,
als zich ons hoofd ten hoge richt.
In 't verre Westen neergezeten,
op d' ons door God bestemden grond,
zal Juda’s kroost welhaast vergeten,
dat er een Babel ooit bestond!
Van waar dan voelt bij al den zegen,
dien ons dit blijde vaarwel voorspelt,
't hart zich op d' eigen stond verlegen,
en van een doffe smart bekneld?
Ach Sion! Sion! Uw landouwen,
het wettig erf van Jakob’s kroost
zal nimmermeer hun oog aanschouwen!
En heel dit mild gezegend Oost,
dat Vaderland van onze Vaderen,
die rustplaats van hun overschot,
mag nimmermeer de voettree naderen
van de uitverkorenen van God!
En Gij! o dierbren, wie de keten
nog om den droeven boezem prangt!
zonde U ons broederhart vergeten,
als 't God om zijn verlossing dankt?
Zou niet een traan ons oog bedauwen,
als 't smartelijk uur der scheiding slaat?
het denkbeeld niet ons hart benauwen,
van 't geen U nog te wachten staat?
Ach! in uw kommer, in uw boeien
te delen, was ons hart zo zoet!
De traan, die Ge uit ons oog zaagt vloeien,
schonk troost aan Uw, aan ons gemoed!

En dus ons van elkaar te scheiden,
waar geen tirannen-arm gelukt
dan met den ondergang van beiden,
hoe diep, hoe jammerlijk verdrukt.
Een ander, machtiger vermogen
riep Juda uit zijn slavernij;
het Godsbesluit klonk uit den hoge:
trek uit, huis Davids, en wees vrij!
God, onze Vader! ja! wij zegenen
uw onherroepelijk bevel!
Maar laat uw toorn ons niet bejegenen,
zo bij dit roerende Vaarwel
ons hart, nog omziend naar zijn broeders,
van zorg en angsten zwanger gaat,
als of het oog des Albehoeders
zich toe zou sluiten voor hun staat!
Neen! laat die zorg ons niet meer knagen!
Erkennen wij het heilgenot,
ons aller noodlot op te dragen
o Israël! aan Israëls God!
Een blik, gewend naar dit beneden,
vereffent Babel met het slijk,
vergruist de ketens om hun leden,
en sticht een tweede Davidsrijk:
terwijl 't ons, weerloos uitgeweken',
tot steun, tot licht strekt en tot wacht!
Wat, anders, had ge, o Westerstreken,
waar 't sombere rijk begint der nacht,
'vaar 't zon-vuur een vergeten aarde
slechts toewenkt met een laatste groet,
ons, die het welig Oosten baarde,
ons, in zijn volheid opgevoed,
dan kwijning in uw dorre luchten,
met al de plagen aan te bieden,
voor d' ongelukkige te duchten,
die zijner Vaderen erf moet vlieden!
Maar Hij zal voor zijn kinders waken
in heerlijkheid en ballingschap,
zijn adem uw velden vruchtbaar maken,
zijn hand ons leiden stap voor stap;
wie wagen durve ons aan te vallen
aan onze voeten nederslaan,
en onze pas geveste wallen
onwrikbaar voor den haat doen staan!
Ons hart, o God, zal eindloos gloeien
van dankbaarheid voor Uwen naam!

Uw lof van onze lippen vloeien,
tot onzen allerjongsten adm!
Met duizend duizenden van monden
aan heel het mensdom onze God,
Zijn leer, Zijn weldaden te verkonden,
zij steeds ons deel, ons hoogst genot!
Dat dan Zijn vijanden zich toon en,
en noden ons met hels beleid
Zijn dienst verraderlijk te honen
voor aardse dwang of ijdelheid!
Tot zulk een gruwel ons te dwingen
beproev' de saam verenigde aard,
met de uitgezochtste pijnigingen,
met hongersnood, met vuur en zwaard;
of (nog verachtelijker lagen!)
met hoop op rijkdom, grootheid, macht!
Mag slechts onze ijver U behagen,
Uw volk van Israël veracht
des aardrijks schatten en zijn tronen,
zijn pijnigingen en den dood!
Zo zijn we, wij en onze zonen,
ontrefbaar in den felsten nood
voor Heidenen laster, haat en smalen,
en voor de wuftheid van 't geval,
tot Silo de Verlosser dalen,
en zich Uw rijk verkonden zal!
Dus klonk in Israëls taal en Godgewijde maat
de stem van Elihu, de jongeling, uit het zaad
van Juda; en zijn lied wekte in zijn stamgenoten,
van Sions heerschappij en tempeldienst verstoten,
doch in hun ballingschap van Babels dwang bevrijd,
het zoet gevoel van hoop op een min wrede tijd,
met sombere treurigheid verwisselend. Babels transen
weerkaatsten d' eersten gloed der morgen zonneglanzen,
en Juda’s Vorstenstam mocht op Sinnear’s veld,
voor 't eerst niet meer bespied, belemmerd door 't geweld,
uit onbeklemde borst den bede- en lofzang plengen,
die de ochtendwinden voor den troon der Godheid brengen.
't Was daar, dat Elihu zijn dichterlijke stem
verhief om in den nood, met vroom vertrouwen, Hem
die Abrahams geloof nog zegent in zijn zonen,
te aanbidden; en zijn stem doorslingerde de tonen
der harp, wier melodie in 't licht aandoenlijk hart
het beeld te rug riep van den Koninklijken Bard!
Hij heeft geëindigd! Met den nagalm van zijn zangen
verliest het AMEN zich, waar door hij wordt vervangen,

in 't golven van de lucht. Daar heerst een statigheid
van rust, die 't hart verheft en als van 't aardse scheidt.
Dus stonden ze, in 't gevoel der Godheid opgetogen!
Op eens treedt uit zijn tent Nahasson voor hun ogen,
Nahasson, de oudste telg van Davids nageslacht,
:wiens zwaard in vroeger tijd met mannelijke kracht
de vrijheid staande hield van Sions heilige muren:
maar ach! zijn grijsheid moest den bitteren hoon verduren
van Babels zegepraal; zijn vorstelijke hand
de ketens dragen van den vreemden dwingeland;
tot 's hemels weldaad, met de keur van Juda's loten,
ook Hem verlossing schonk, zijn droeven lotgenoten
ten leidsman, door zijn deugd en door beproefd beleid!
Hij is 't, die op deze stond met dubbele achtbaarheid
van ouderdom en rang, tot in het midden nadert
der ballingen, ten dienst van Sions God vergaderd.
Te lang gebogen op een borst, van smart verscheurd,
heeft 't bands zijn hoofd Zich weer ten hemel opgebeurd.
In 't oog, waar uit sinds lang de gloed der rijpe jaren
gedoofd was, laat zich thans een nieuwe glans ontwaren,
die heil verkondt; en aan de diep geroerde rij
spelt heel de houding van den krijgsman profetie!
De mannen dringen zich met rusteloos verlangen
dicht om hem, dat hun ziel zijn klanken op mag vangen.
Hij spreekt: Dit uur is 't laatst, mijn broeders, van de ellend,
die onze schouders heeft gedrukt. De Heere zendt
zijn kinders op deze dag een bode van heil, een teken,
dat hun Zijn vaderhart, Zijn hand niet zal ontbreken,
hoe ver verwijderd van den Goddelijken grond!
Gij Juda! hoor mij en verheug u! Want mijn mond
zal U een uitzicht op vernieuwde zegeningen
onthullen, die 't mijn oog vergund werd door te dringen.
De koelte van den slaap blies spelend over 't veld:
uw rustend hoofd vergat het doorgestaan geweld,
en heel deze wereld. Ik alleen, ik waakte, ik treurde,
geheel ten prooi aan 't wee, dat steeds mijn hart verscheurde,
sinds ons de Heiden uit het Godsgebied versloeg,
verkwijnende op de sponde. Een tergende onrust joeg
in 't end mij uit de tent, getuige van mijn klachten,
om in een ruimer lucht den morgen af te wachten.
'k Treed uit. Mijn hoofd voor 't eerst, door 't lange leed bezwaard,
verheft zich tot den troon der Godheid, en ontwaart
. in 't West een beeld van vuur, voort schietende uit het duister,
voorteken van uw heil, mijn broeders! van een luister
voor Juda, die reeds thans mijn ziel herleven doet.
Het beeld vertoonde een leeuw, vol jeugd, vol kracht, vol moed,

en glinsterend als de zon, pas uit het nat herboren.
De gouden diadeem, voor 't koningshoofd beschoren,
blonk op zijn fiere kruin, en in zijn klauw de staf,
dien God ten blijk van eer aan Zijn gezalfden gaf.
Ik zag het, en mijn geest verhief zich boven de aarde:
de lucht bezielde zich, die om mij henen waarde,
en lispelde mij toe in zachte melodie:
Gedenk, gedenk aan Jacob’s profetie
de scepter zal van Juda’s stam niet wijken!
Ik zag en hoorde; ik zag het vuurbeeld weer bezwijken.
Maar sinds dat ogenblik is 't leven in mijn bloed
vernieuwd; ik aam geen lucht, maar Goddelijken gloed.
Mijn rustloos kloppend hart gaat van orakels zwanger!
Ontvangt ze, Davids bloed t 'k weerhoude mij niet langer.
De Geest der Godheid grijpt mij aan! De Tijd verdwijnt
van voor mijn ogen, en 't Toekomstige verschijnt:
Een hemelse, onbevlekte glans
gloeit aan den Westelijken trans,
en spreidt zijn stralen over de aarde!
Daar, waar de zon haar loopbaan stuit,
.,daar rijst een grond de golven uit,
waar 's hemels gunst geen zegening aan spaarde.
De dun gewiekte balsemlucht,
wier lieflijke adem hem bevrucht
zal helden 't hart doen zwellen.
Wie dien betreedt, diens edel bloed
zal zich in 't fier en vroom gemoed
tot duizenden vermenigvuldigd tellen,
U is hij, Juda! aan uw kroost,
de harde ballingschap ten troost,
door de Almacht Gods beschoren!
Hier wordt de koninklijke staf,
dien God U tot een erfgoed gaf,
met d' ouden roem herboren,
aan Davids huize toegezeid.
De volken zullen haar vereren!
De Vorsten zullen zich vermeerderen
voor zo veel macht en majesteit!
't Ontzag zal van hun zwaarden blikkeren,
de rijkskroon op hun schedel flikkeren,
geschraagd door eer en dapperheid!
Beschermheer onzer trouwe Vaderen!
die glorie zal Uw hemelen naderen,
en vreugd verspreiden aan Uw hof!
Gij! schaduwen van Davids zonen,
herkleed in 't afgelegde stof!

omzweeft die glorierijke tronen;
heringaan Uw oppermacht,
en beeltenis van het rijk, dat ons met Silo wacht
Maar hoe! de dag glans is verdwenen!
De grommende aarde scheurt van ene!
paar stromen zeeën mensenbloed
Daar rijst een vlam van helsen gloed!
en honderdduizenden vergaan! Het zijn Uw telgen,
o Juda! Dweepzucht zwaait haar zwaard,
en blaast haar vlammen over de aard,
om de oude Godsdienst te verdelgen!
Haar trouwe kinderen verstikken in den nood;.
zij kiezen ballingschap en dood,
eer dat hun hart zich zal verzaken!
Waagt iemand thans de profetie te wraken?
Waant iemand Juda thans van Gods belofte ontbloot?
De scepter zal van Juda’s stam niet wijken !
een broeder moog' voor d' anderen bezwijken!
De een zwaaie d’ ouderlijken staf!
die, aan zijn plichtbesef geheiligd,
vinde op het pad der Trouw zijn graf,
of zwerv', door ballingschap beveiligd,
met God in 't hart, de wereld rond!
In beiden leeft de kiem, waar Helden
waar Vorsten-grootheid uit ontstond.
O! doet die kiem van glorie gelden!
gij Juda’s Koninklijk geslacht!
Wie U miskenn', wie U veracht';
laat nooit hun trots uw oog verblinden!
Maar laat de lang gewenste dag,
die Silo’s komst begroeten mag,
u trouw aan God, en aan Uw afkomst vinden !

INLEIDING TOT DE HYMNE VOORZIENIGHEID.
De harmonie der schallende trompetten,
Wanneer Homeer zijn forse krijgsluit slaat,
wie zal ze 't hart niet in verrukking zetten,
daar ze Ilium doet sidderen op de maat?
Meoonsche zwaan! verheven is uw zingen,
zieltreffend stout, en hartinnemend zacht,
gelijk de hand, die Hector kon bedwingen,
gelijk de traan der weduwe, die hem wacht!
Maar hoe ge ook praalt in 't Rijk der dichtgeluiden,
hoe' eeuw aan eeuw ter neer knielt voor uw lied;
(wil, achtbare schim! mij niet dit woord misduiden!)
ook gij voldoet den eis mijns boezems niet!
Ik ben geen zoon der lauwe Westerstranden!
Mijn vaderland is daar de Zon ontwaakt!
En als de gloed der Libyaansche zanden,
zo is de dorst naar Dichtkunst, die mij blaakt!
Wat is me een krijg, gevoerd door mensenzonen,
en ondersteund door machteloze goden?
Wat, heel deze aard, en 't geen zij nog kan tonen?
't Misvormde lijk van 't uitgebloeide Schoon!
Wat zijn mij uw vergankelijke idealen,
gij, Griekse Bard, of wie zijn voetspoor drukt?
De hemelen, de hemelen moeten dalen,
zo de echte geest der Dichtkunst u verrukt!
Vermoogt gij dit, Helleense Puikpoeten?
Vermoogt gij dit, gij, Barden van het Noord?
Neen! Gij alleen, Jeruzalems Profeten,
verkondigers der Godheid en haar woord!
bevoorrecht kroost van uitverkoren Vaderen!
Gij, Jesses Zoon, tot wiens doorluchten stam
dat bloed behoort, dat lof bruist door mijn aderen
en nog verkondt van waar het d' oorsprong nam!
Gij, Koningskind, verengelde Jesaja’s!
van 't Godsbesluit ontzachelijkste tolk!
die, Wraakheraut, maar Bode des Messias,
dood schrik en hoop door een strooit over 't volk;
en de Engelen het HEILIG, HEILIG, HEILIG,
waarmee hun koor God op zijn' troon begroet,
in vleugelen-schaduw voor 't vuur zijns weerschijns veilig,
in uw gezang voor de aard herhalen doet!
Gij, Heiligen! Gij zijt de ware Dichters!
uw taal is ziel in zielenmelodie!
Verheft ge uw stem, gij, aardse hemelstichters?
het Heidendom wijkt sidderend op zij
Mijn hart springt op, en wil zijn boei ontglippen,

en golven met uw hymnen hemelwaarts.
De kou der koorts bevangt mijn bleke lippen,
rondom mijn hart is 't brandend bloed vergaderd.
Mijn Vaderen! geeft me adem, krachten, woorden!
En stortte ik uit het geen mijn borst doet gloeien!
Verhoort gij mij? Zo zullen mijn akkoorden
den psalm van 't Oost in 't West weergalmen doen!
Bezielt gij mij? Zo zal ik de aard bezielen,
en huppelen doen ter glorie van haar Heer!
In as zal de Godloochenaar knielen,
en Hallels op doen stijgen God ter eer,
wanneer mijn mond d' Almachtige zal zingen,
den Opperheer van Eeuwigheid en tijd,
den Legervorst; die vlammende Engelenkringen
tot wachters heeft, en op de wolken rijdt!
Slaat u dan uit, mijn dichterlijke vleugelen!
al moet ik ook neertuimelen in uw vaart!
'k Vermag het niet, u langer in te teugelen!
Ik ben vermoeid van 't kruipen over de aard!
Mijn lier! hef aan, en doe de snaren bruisen!
Verhef! verbaas! sleep weg! doordring! doorgloei!
Mijn zielsgevoel! breek open uwe sluizen
en, Goddelijke Hymne! vloei!

VOORZIENIGHEID.
Genesis 22:14.
Gij ZIJT, en 't geen wij zijn is ONZIJN, o mijn God!
Gij ZIJT! De wereld, en het mensdom, en hun lot,
zijn 't denkbeeld, dat Gij uit, en weer te rug kunt halen!
Gij zijt de zon des ZIJNS; wij, uw vergankbare' stralen!
Een enkel ogenblik, een wil, een wenk, een woord
bracht heel een wereld, brengt geheel een toekomst voort!
een woord bevolkte 't Niet, toen myriaden zonnen
hun voorbestemden dans op hemelmaat begonnen;
een woord bepaalde heel de werking dier Natuur,
die schijnbaar aan zich-zelf vijandig, sinds dat uur
tot dat het gans Heelal in God te rug zal keren,
zich-zelf vernietigt en herteelt. een woord des Heeren
roept Adam uit het stof, en vormt hem tot Gods beeld!
Maar 't eigen woord van God, dat hem uit de aarde teelt,
doemt hem op d' eigen stond ten val; noemt hem te gader
tot koning van deze aard, en aller zonden vader;
verdeelt zijn schuldig bloed tot millioenen van
vervallen engelen, afbeeldsels van een man;
verstrooit die over de aard, en deelt hen af in standen
en rangen, wisselend, gelijk het zand der stranden;
om met der eeuwen loop, door een volzaligen keer,
waar hemel, hel en aard toe medewerkt, hen weer
te voeren in Zijn schoot, die overvloeit van leven,
en aan het leven zelf het leven weer zal geven!.
Dit 's de Alvoorzienigheid! Haar looft het Engelenkoor
in hymnen, nooit gestaakt, en aangeheven voor
den aanvang van dien kring, waarin de tijden hollen!
Die lofzang zal ook eens van onze lippen rollen,
en dien der hemelen ontmoeten, als het uur
zal daar zijn, dat een nieuwe en Goddelijke Natuur
den dood verdelgen zal naar luid der Godsverbonden,
en 't Engelendom, langs de aard als boden afgezonden,
de graven openen, en de doden wekken zal,
en God verkondigen aan 't daverend Heelal!
Verwinnaars van den dood! Staat op, en looft den Heere!
Doorwandelt tot Zijn roem de sterren! tot Zijn ere
de hemelen! Broederen, herboren uit he t stof!
streeft onze vlucht vooruit, en psalm-zingt tot Gods lof!
Die dagen zullen zich, zij zullen zich vervullen,
als ge uw verborgenheden voor 't mensdom zult onthullen,
gij, werelden van stof! gij, werelden van geest!
en tonen ons in Hem die Is en Is geweest
en Zijn zal, ons en u, in wederschijn der klaarheid
die uitgaat van dat Oog, wiens Wezen enig waarheid,

wiens Alvoorzienigheid volmaakte poëzie,
wiens schepping licht is, en wiens wetten harmony!
En Gij, o afgod der (Godlasterende 'onzindelijkheid!
Gij, Toeval! nietig spook, verdicht in onze blindheid!
versmelten zult ge in 't licht, dat onze ziel verwacht!
gelijk in 't morgenuur de vale damp der nacht!
Bespoedig, grote God! dien heilrijksten der dagen!
Almachtige! Gij, die de tijden kunt vertragen
of haasten, met een zwaai dier ongeziene Hand,
die heel de wereld in beweging houdt en band!
Wij leven in de hoop op Uw beloftenissen!
Wij kwijnen van verlangen naar 't Godslicht, dat wij missen!
En in de vlam van die verbeelding, die ons plaagt
en in het leven houdt, ons foltert en behaagt,
van die verbeelding, die een voorsmaak is der dagen,
waarop de weldaad van Uw schepping vrucht zal dragen,
verslinden wij den tijd, die tussen beide staat!
Ontferm, ontferm, ontferm U onzer zwakheid Laat
het uur zich spoeden, dat onze ogen zich verzaden
(indien het zijn kan) aan Uw schoonheid! dat we ons baden
in 't licht, dat uitgaat van Uw aangezicht, o God!
o Koning! in de schaduw des scepters! dat het lot
der wereldbollen, die op Uw bevelen wandelen,
der wereldzielen, die naar Uw bestiering handelen,
in al zijn omvang, al zijn kronkelingen, al
de Wijs- en eenheid, die 't bezielen, als kristal
doorzichtig, ons den God, uit wie het is, doen kennen!
Op eindloos sneller nog dan Cherubijnen-pennen
spoed aan, volzalig uur, en voer ons op tot God!
Ontdoe ons van ons-zelf! versmelt ons in genot!
Laat ons bewustzijn-zelf in dat genot verzinken!
Wij waken weder op hij 't Halleluja klinken!
En thans, nu onze ziel, nog balling uit Gods hof,
en vast gekerkerd in de duisternis van 't stof,
haar oorsprong niet meer kent, in 't straf- en schande verduren
verhard; of, voelt zij zich, vergeefs die ijzeren muren
poogt weg te breken, in wier engte haar de hand
des noodlots houdt vervreemd van de Engelen, haar verwant:
o! laat een enkele straal, gedrongen door de reten
van 't sombere gewelf, haar somtijds nog doen weten,
wat ogen Gij haar schiep, om meer dan Zonnen aan
te blikken, als het uur der slaking eens zal slaan!
En laat nog soms een bode, uw diamanten zalen
verlatend voor een wijl, tot deze woestijnen dalen,
en brengen ons bericht van 't dierbaar Vaderland,
en leren 't droef geslacht, dat Ge uit Uw bijzijn bant,

het boetende geslacht van Adam, de gevallen,
wie Hij is, die een koor van millioenentallen,
door eeuwen eeuwen heen, bewierookt, liefheeft, looft:
de Schepper van 't Heelal, der schepselen Heer en Hoofd!
Die straal van licht breekt door! die bode is afgezonden!
Aanschouwt de hemelen! De hemelen verkonden
de glorie van hun God, wiens troon geen hemel vat.
Wie houdt het blauw gewelf, met vonken overspat
van oogverrukkend goud, te rug van in te horten?
Of wie zijn werelden van pletterend samen te storten?
Hij zendt zijn geesten uit, in vleugelen gehuld
van ethervlam. Want heelde schepping is vervuld
van dienstdoende Engelen, die, ontelbaar en verscheiden,
ontspringen uit Zijn schoot, om zegen te verspreiden.
Der hemelkloten loop staat onder hun bestier!
Zij golven d' ether door met goddelijke zwier,
en stuwen zonnen en planeten met hun vinger
door d' Oceaan der ruimte, en, hangende aan den
der Godheid, kruisen en doorkruisen onderling
elkanders wegen en steeds weer begonnen kring;
en vormen met den zwaai der talloze bollen,
die in d' azuren stroom om onze hoofden rollen,
een heilige mengeling van dansen, op 't geluid,
Jehova! van Uw stem. Maar andere Geesten uit
den Hemel neergedaald, de ballingen. van Eden
ten broederlijken hulp, bevolken dit beneden,
uitvoerders van den wil van 't hemels Albestuur,
en stichters in Zijn naam dier stofrijke Natuur,
wier rijkdom ons omvloeit. Zij blinken in de droppen
der zacht ontbonden wolk, die, rustende op de knoppen
der bloemen, geur en kleur ontwikkelen uit haar schoot!
Zij schitteren in den straal der zon, die 't levend brood
in 's aardrijks boezem stooft. Zij drijven in de walmen
der liefelijke dauw, die 't veld besproeit. Zij galmen
in 't stormgebulder, dat den hemel zuiver vaagt
en pest- en ziektedamp van voor ons henen jaagt.
En in den donder, die des aardrijks ingewanden
doet schudden, dat het vreest te ontvallen aan zijn banden
hergeven ze, ongezien, een naklank van de stem
des Ongezienen, die zich kenbaar maakt; van Hem,
die Israël tot zich riep, en zich den Uitverkoren
in bliksemen deed zien, in donderen deed horen!
Gezegend zij Zijn naam in eeuwigheid! Geloofd
Zijne Alvoorzienigheid! Roeme Israël aan het hoofd
der volkeren van de aard Hem Wreker, Rechter, Koning,
en 't helverstommend lied der wachters van Zijn woning

God! een nog teerder naam welt op van uit het hart
tot U, o Vader! die de vreugd der ziel uit smart
te voorschijn brengt; neen! uit wiens enig wijze handen
smart zelve wellust is, en 't knellen van de banden
waarmee Ge ons hecht aan U, gevoel van vrijheid! Gij,
o Vader! slaat ons ga in 's werelds woestenij,
met dieper teerheid dan de slapeloze moeder,
die over 't ziekbed hangt van 't wichtje. Albehoeder!
wat zaligheid ons treft', het is op Uw gebieden!
Wat leed ons dreigen mag, het is door U voorzien,
en reeds geweerd! of, geeft Ge ons over aan de slagen
van 't leed? heil! driemaal heil die 't tot Uw glorie dragen!
De dag, die 't groots gebouw der werelden zag staan,
zag tevens aller lot bestemd, geregeld, aan
elkaar geschakeld: 't lot der talloze geslachten,
die Adam en zijn goden dood ten offer brachten,
het lot der tronen en der volken, en het lot
van al wat adem haalt, of onbezield is. God
heeft ieder haar geteld, op onzer hoofden schedel
geworteld; en geen worm, heen stofje, zo onedel,
waar niet Zijn wijsheid over uitgeademd is!
Zo loof Hem, mensenkroost! En gij, geschiedenis
der zichtbare natuur! gij, letters der historie
van 't mensdom! spreekt en looft! en tuig ons van Gods glorie!
herhaalt ons wie wij zijn, en wie die Schepper! Toont
aan 't onerkentelijk volk, dat in Zijn goedheid woont,
dat zielsverrukkend, hart- en ingewand vertederend,
dat voor den duiveltrots onloochenbaar vernederen,
dat dichterlijk Geheel der Schepping! Legt ons uit
dat Treurspel, met wiens loop de Tijd den zijnen sluit;
dat Treurspel, met de jeugd der wereld aangevangen,
toen een, een enkel paar, met de onschuld op de wangen,
het groots toneel betrad; door zonde en stervenssmart
en veroneindiging van beiden sinds verward;
om eindlijk zich, o God! door en in U te ontknopen,
als Gij, Genadige! deze stervende aarde slopen,
en, bij 't herrijzen van haar doden, herbouwen zult!
Mijn ziel! wees van het heil dier waarheid steeds vervuld!
Gij leeft, gij denkt, gij wilt niet door u-zelve. Uw leven,
uw denkkracht, en uw wil zijn u van God gegeven!
En gij! wat zijt gij, dan het lijdelijk papier,
waarop de Geest van God in letteren van vier
zich uitdrukt? o mijn ziel! doorpeins het ieder stonde;
bij 't strelen van de vreugd, bij 't snerpen van de wonde!
In 't bloeien van de jeugd, en aan den rand van 't graf!
Bestier niet, maar voer uit! en wens niet, maar wacht af!

Ja! geef aan d' invloed Gods geheel u-zelven over!
Gelijk aan d' avondwind het ritselende lover;
gelijk het wrakke schip, van mast en roer ontzet,
aan de ongestuime zee en aan des nooddwangs wet;
gelijk aan 't vuur der liefde een hemelzalige minnaar,
en 't tedere meisje aan den dierbren overwinnaar!
Dan zult gij, niet de kracht van die u schiep vervuld,
in den verblindbren glans des diamants gehuld,
een onomvatbaren kring van schitterende idealen..
en deugden zonder tal, van om u heen doen stralen!
En gij, gij bovenal, ontzachelijke Tweetal, een
in wezen, en op de aard eenstemmig aangebeden!
Standvastigheid en Moed! Verhevenste der deugden,
die ooit een edel hart ontgloeiden en verheugden!
moogt ge ook van uit het mijn regeren over 't Lot,
mij groter wezen doen, dan lijden of genot,
en voor het speeltuig, dat mijn vingeren bezielen,
ter eer van God, mijn. Heer, geheel een aard doen knielen!
Moed en Standvastigheid! Wat zijt ge? Hoop op God,
het zij ge met een wenk het weifelend oorlogslot
beslist, als ge op den wiek des viervoets toegevlogen
den wederstand ontwricht met d' opslag uwer ogen!
Het zwaard deinst voor u weg: de kogels in hun vaart
ontwijken u; en gij, almachtig over de aard,
streeft als de stormwind voort, en de Engel der victorie
is met u! Maar uw kracht is in geen zucht naar glorie;
de Godheid is uw kracht, uw zege, en uw behoud!
Het zij ge, onwrikbaar als de ceder in het woud
des Libanons, den eis van 't vrij geweten voorstaat
vervolging, laster, haat, met hemelkalmte doorstaat,
en op uw vijanden ter neer ziet, als de rots
op de opgezwollen zee en 't machtloos golfgeklots,
dat om zijn voeten woelt! Der goddelozen schichten
verstompen op uw borst, en de omloop van de plichten
gaat ongehinderd voort, te midden van 't geweld,
te midden van het leed, dat u bestormt en kwelt!
En gij, gij staat daar! 't Is de God der legerscharen,
die in uw zelfkracht aamt! Ja! Godverlochenaren!
bestrijders van den God, wiens weldaden gij niet kunt
ontgaan! indien het ooit uw boezem werd vergund,
die zelfbewustheid van een overmacht te ontwaren,
die veiligheid belooft in 't barnen der gevaren,
en over 't lot triomf; zo hebt gij op dien stond
in 't hart den God erkend, belasterd door uw mond!
Doch zalig, wie het hart, in heldenmoed verheven,
zich door den adem Gods erkent te zijn gedreven!

die op zijn zegepraal zichzelve niet verheft,
maar Hem verheerlijkt, wiens gewijsde zeker treft!
Volzalig, die op Hem, op Hem alleen vertrouwen,
en drijvende op Zijn zorg de zee des levens bouwen,
ofschoon het noodweer aard en hemel dreigt door een
te schokken; zij, wier oog, door alle nevels heen,
den arm ontwaren blijft, die 't noodweer zal verlammen!
Zo waart gij, vrome Vorst, en Hoofd dier Oosterstammen,
wier spruiten, de eeuwen door, geboren vorsten zijn
schoon ook de zonde, die den kostelijken wijn
der uitverkiezing in hun aderen ontaardde,
de in 't slijk vertrapte kroon van uiterlijke waarde
ontblootte in 't oog der aard! Gezegende, wiens deugd
de wereld heiligt en de hemelen verheugt!
Aartsvader Abraham! zo waart gij! God beloofde,
en gij geloofde! God beval; uw boezem doofde
de liefde tot uw bloed in die des Heeren uit!
Den in den ouderdom uit u ontbloeiden spruit
zult ge in zijn frisse jeugd aan God ten offer brengen!
Gij zult met eigen hand zijn bloed op 't outer plengen!
En gij! gij, aarzelt niet! Grijpt het staal, vol moed,
dat heel uw ziel moet weg doen vloeien in het bloed
diens zoons, het eigendom van die het uit uw aderen
tot een nieuw aanzijn riep, den Vader aller vaderen!
Het offer van uw trouw, verheven Abraham!
was aangenomen, en het bloed van 't offerlam
gespaard! De heiligend, in 't streng gebod verborgen,
ging open voor uw oog, toen ge uitriep: GOD ZAL ZORGEN!
Zo zij, gezegend oord! in eeuwigheid uw naam !
En GOD ZAL ZORGEN! GOD ZAL ZORGEN! galmden saam
de hemelen en de aard. De Cherubijnenkringen,
verkondende aan elkaar den God, dien zij omringen,
verheerlijkten, dat uur, met dubbel psalmgeschal
den God van Abraham! den Meester van 't Heelal!
en riepen: HIJ REGEERT! Der Uitverkoornen reien
herhaalden: HIJ REGEERT! De hemelse schalmeien
doorklonken de eindeloosheid der ruimte, en wekten stof
en ons tot een lied, een harmony van lof!
Het GOD ZAL ZORGEN walmde uit enen mond naar boven,
den mond van ‘t Heelal gelovig in 't geloven
van Abram, op dien stond. herhaalt het aan elkaar
gij, eeuwen! en aanbidt den Alverzorgeraar!
Nacht! meld het aan den dag! En, schitterende morgen!
getuig die waarheid aan den avond: GOD ZAL ZORGEN!
Spreidt, oppervlakten van het aardrijk! haar ten toon!
Het GOD ZAL ZORGEN meld' de vader aan zijn zoon!

en onderwijst het aan uw dochters, tedere moeders!
en, stervelingen! Wilt ge in schaduw des Albehoeders
als goden nevens hem op de Engelen gebieden,
en geesten voor uw blik, vermeesterd, buigen zien?
Voor 't GOD ZAL ZORGEN, dat, bij 't innig boezem blaken,
uw lippen, vloeiende van hymnen, zullen slaken,
ontsluit de hemel' zich! Zo stort, planeten! stort!
en, zonnen! dat uw gloed tot stuivende as word'!
Krijgt, elementen! krijgt! vernietigt uw verbonden!
Geest der verdelging! sla uwe armen om de gronden
der wereld. dat zij knakke, en inzakke, en verdwijn'!
Die baaierd zal voor ons de wieg eens Edens zijn!
Wij wachten uit die nacht een onvergankbaren morgen!
Valle alles om ons heen! Wij loven! GOD ZAL ZORGEN!

EEN TONEEL KAÏN, MET REIEN DOORVLOCHTEN.
Het Tonele onderstelt den ochtendstond.

EEN REI VAN ENGELEN.
Het morgenlicht der hemelen verflauwt!
Het bloemgewas der velden, pas bedauwd,
schijnt als van angst te krimpen en te kwijnen!
De Geest des Kwaads gaat in dit oord verschijnen:
de Balling, die, in oorlog met zijn God,
in zijn geweld, in zijn wanhopig lot
den mens. den Geest, de Schepping, en God-zelve;)
te dompelen tracht; en in de nachtgewelven
van 't strafpaleis, waar hij zich Meester heet,
het vloekontwerp der Alverdelging ; smeedt:
De Vleier, die zijn boosheid hult in schoonheid,
en, in 't gewaad onnozelheid ten toon spreidt:
De Boze, die het Goddelijk evenbeeld
bezoedelde, en in 't zijne had herteeld,
zo niet terstond de Hemelse genade
den levensboom voor Adam en zijn gade
ommuurd had met de vlam van 't Cherubzwaard,
de boetenden verwezen tot deze aard,
en ZONDIGHEID van EEUWIGHEID gescheiden!
die nadert weer. Hij nadert tot verleiden.
Niet meer gehuld in den geleenden dos
des slangenhuids, waarin hem Edens bos
het kennisgif aan Eva toe zag dienen;
maar onvermomd, als toen hij d' Ongeziene
den afval van het Duivelenheelal
verkondigde met vloekend krijgsgeschal!
Hij streed! hij viel! Toch waant hij zich almachtig,
en vrij op nieuw,' aan anders niets indachtig,
dan aan den dag, toen de evenbeelden Gods
den schijntriomf getuigden van zijn trots!
Thans waant hij zich een dubbelen rang en waarde:
VORST VAN DE HEL! VEROVERAAR DER AARDE!
en de Almacht heeft geen almacht, geen beheer,
geen rechtsgebied, dan in Zijn hemel, meer!
Hij droomt, hij juicht, hij roemt zich onafhankelijk,
en lijdt nochtans, en wenste zich vergankelijk,
en vloekt zich-zelv', gelijk hij 't Al vervloekt!
Dolzinnige! Het heillot dat hij zoekt,
(maar vruchtloos zoekt in gruwbare kwaad verspreiding,
in vrijheid, haat, in oproer en verleiding,)
dat heillot reikt hem de armen toe in God!
Dat heiligt is de onderworpenen lot!

Dat heillot is het onze, Keurgenoten!
.,wij dragen 't hart voor d' invloed Gods ontsloten!
, En, als Hij wil, dan willen wij als Hij,
met Hem, in Hem, in een harmonie,
die 't Godsbestaan afspiegelt in ons wezen,
en almacht geeft aan wie Zijne Almacht vrezen!
.,Wee over u, eens onze Deelgenoot!
die 't heil van onze afhankelijkheid verstoot!
Wee over u, die door uzelf' wilt leven,
en bannen God van 't geen slechts God kan geven,
en, vloekende op uw onmacht, Hem verwijt
dat ge in dien vloek zo diep rampzalig zijt!
Wat baatte 't u, die woede mee te delen
aan Adams bloed? Het zal' uw leed niet helen,
indien hij viel, en 't kwaad op de aarde bracht,
dat erfelijk kwaad, dat ieder nieuw geslacht
vermillioend aan 't volgende zal laten!
Wat baatte u dit? Of thans, wat zal 't u baten,
zo Kaïn, in wiens hart gij reeds regeert,
u openlijk met gruwelen hulde zweert?
En, in de zee der zonde u na gesprongen,
en om uw leen geklemd en vastgewrongen,
u dieper in den afgrond zinken doet
Of waant gij dus de dorst van uw gemoed
in wederwraak op wat gij haat te koelen?
Verblinde! als of dat' lasteren, dat woelen,
die wapenkreet, waarmee gij 't ruim vervult,
iets anders waar', dan 't blijk van Gods geduld!
Als of u niet Zijn donder kon verpletten!
Als of Hij niet dien krijgsmoed neer kon zetten,
en sidderen doen met ingezakte knieën
den schijnheld, dien de Duivelen ontzien!
Wij-zelve, wij, in naam van 't Alvermogen,
wij kunnen met een opslag onzer ogen
u duizelen doen in 't Niet, dat ge eenmaal waart!
wij kunnen in uw teugelloze vaart.
doch neen! volvoer uw plannen, hemelbastaard!
zij dienen God, terwijl gij Hem belastert
en tegenwerkt! 't Is zegen, als gij vloekt!
Het is herstel, als gij verdelging zoekt!
En wij, wij daalden neer om lovende te aanschouwen
wat heerlijk lotsbestier de wegen zal ontvouwen,
waar door der zonde kroost, gelouterd in zijn straf,
te rug keert tot zijn God! Wij wachten lijdlijk af!
De hoogste zaligheid der zaligen is vertrouwen !

KAÏN, alleen.
Dit is het leven dan! Een zwoegen om te lijden!
Mijn vader was te zwak, om 't Noodlot te bestrijden,
en 't leven werd zijn straf! Maar wat heb ik misdaan?
'k Bestond niet: en werd toen genoodzaakt te bestaan,
toen dat bestaan een staat van wanhoop was geworden!
Maar ook mijn vader! waarom viel hij, en omgordden
de dienaars Gods hem niet met forser kracht van ziel
Waarom weerstond hij geen verleiding? Waarom viel
zijn gades onschuld, toen de Slang sprak? Of gevallen,
waartoe die pijniging? Waartoe in Edens wallen
dien schonen boom geplant, 't oog met zijn ooft getergd,
en meer dan Engelendeugd van d' eersten mens gevergd?
Een antwoord geeft men mij: HIJ WILDE 'T! HIJ IS MACHTIG!
HIJ, GOED! Ja! Hij heeft macht! Wij ondervinden 't krachtig!
Maar goed! Die goedheid is mij bitter, als mijn bloed
en lot is, om een schuld, die 'k niet beging, en boet'

DE REI.
Hoort gij 't, Hemelen? Aarde! hoort gij 't? Hoort gij 't, duizelend wereldal?
Hoort gij de opstand-, wraak- en vloekkreet van Gods beeltenis in zijn val,
en gij stort niet uit elkander in verwarring en in schrik?
Neen! Gij schokt niet, vast gehouden bij des Alvoorzieners blik!
Hij aanschouwt het, Hij voorzag het, wat ons oog gebeuren ziet!
Hij regeert! en Kaïn’s lastring, Kaïn’s lastering wordt een lied,
wordt een lied, gelijk het onze, tot verheerlijking van God,
den Ontwerper, den Geleider, den Volvoerer van het Lot!
Hemelen! stort niet! Aarde! zink niet! Uitgespannen wereldal!
vrees niet dat de klank des oproers in duigen knallen zal!
Loven wij met harpgezangen, met uw wentelingen, gij;
ook die toon is onontbeerlijk in de wereldharmonie!
Licht en duister, vrede en oorlog, hel en hemel, liefde en haat
maken een muziek voor God uit, onderworpen aan een maat;
en de duivel is een wanklank, die zich oplost in 't akkoord,
dat het laatste Laatst der dagen in zijn volle ontwikkeling hoort !

KAÏN vervolgt, terwijl Lucifer nadert.

Wie nadert? Een gestalte, als die, waarin de Zonen
des hemels zich aan ons gewoon zijn te vertonen;
maar droeviger van blik, en somber van gelaat!
Ik sidder! Maar waarom? De geest, die voor mij staat,
heeft in zijn aanblik niets, dat meerder schrik moet wekken,
dan de Engelen, die de wacht op Edens poort betrekken
in de avondschemering, wanneer het vlammend zwaard
mij dreigend tegengolft, daar 'k, dwalende over de aard,

onwillig naar den Hof (den onze eens!) wordt gedreven;
en boven 't bolwerk, dat zij nacht en dag omzweven
in wapenrustingen van vuur, de toppen uit
zie steken van den boom, wiens toegang men ons sluit!
Doch deden zij den moed van Kaïn nimmer vallen,
ook deze zal het niet! Hij nadert! Meer dan allen,
die 'k ooit aanschouwen mocht, spreidt hij een macht, een schoon
(maar dat nog schoner eens geweest moet zijn!) ten toon,
waar alles weg bij zinkt. Maar o! de trek van wrevel,
mij eigen, spreidt ook hier op 't fier gelaat een nevel,
en overschaduwt zijn onsterflijkheid! Kan 't zijn?
Zijn Engelen zelfs niet vrij van onze levenspijn?

DE REI.
De vijand stapt vast aan met vliegende banieren,
om over 't menselijk hart op nieuw te zegevieren!
Ach! 't. zal geen weerstand bien! o Kaïn! Kaïn! waar
voert u de krijgslist heen van d' Aartsgeweldenaar?
O! dat gij hem bestreed, gelijk gij wenst te strijden
met God, uw wettig Heer! En thans Zijn medelijden zij met u!

LUCIFER, in het opkomen.
Sterveling!

KAÏN.
Geest! wie zijt gij?

LUCIFER.
'k Ben een Heer van geesten!

KAÏN.
Zijt gij dit? en daalt Ge op de aarde neer,
om met het stof te zijn?

LUCIFER.
Het stof en zijn gedachten ken ik! Ik ken ook u, en 'k deel in uw betrachten!

KAÏN.
't Geen ik betracht, kent gij?

LUCIFER.
Gij denkt, wat alles denkt dat denken waardig is! Dat, wat geen sterfuur krenkt, werkt in u, als gij denkt.

KAÏN.
Ach! wat is ons gebleven dat hoop zou mogen voeren op een onsterfelijk leven? De boom des levens

is voor Adam en zijn bloed niet meer! De kennisvrucht, in Eva’s oog zo zoet, bracht voort de bittere dood!

LUCIFER.
Neen! neen! geen God ontzeide u
een eeuwig voortbestaan. Leef, Kaïn! men misleidde u!

KAÏN.
Ik! leven? Ja! o ja! een wijl nog op deze grond
verkwijnen, treuren, tot het stof, waar 'k uit ontstond,
zich weer ontbinden zal, en ik een aanzijn derven,
waar niets me aan vasthecht, dan die afschuw van te sterven,
dien 'k niet vermeesteren kan; schoon ik mij-zelv' veracht'
en hate, om dat mijn hart nog naar een leven tracht,
zo haatlijk, zo vervuld van jammeren, die 't verstoren!
ondraaglijk! levenloos! O! ware ik nooit geboren!

LUCIFER.
Gij werd het, en gij leeft! Dat leven eindigt nooit!
Gelijk de tijgerhuid, die ge om uw leden plooit en weder afschudt, zo ontstijgt gij eens die aarde,
wier schors uw geest omsluit, Dan wordt ge in kracht en waarde niet minder dan gij zijt!

KAÏN.
Niet minder! ook niet meer?

DE REI.
Ja! meer! ja! eindloos meer, en nader aan den Heer
uw God, indien gij 't wilt! indien gij wilt beminnen,
niet haten! loven, niet vervloeken en verwinnen
den wrevel, die uw ziel verdierlijkt en verslaaft!
Klaag 't lijden, dat gij torst, aan God! en word gelaafd!
Keer van den weg ter helle een ogenblik slechts weder!
Een poging hemelwaarts! Wij allen dalen neder,
en voeren in triomf u aan de voeten Gods!
Ontwortel uit uw hart dien monsterlijken trots,
wiens vrucht Gods vloek is! Of, ontbreken u de krachten?
Sla 't oog naar boven, en een heir van hemelmachten
staat op uw wenk gereed hem neer te vellen! Ja!
hij valt (begeer het slechts!) door Goddelijke gena!
Hij valt, en gij! gered uit 's lichaams kerkerwallen,
werd meer dan Adam! meer dan Adam, de omgevallen!

LUCIFER.
Wellicht wordt gij als wij!

KAÏN.

Zijt gij gelukkig?

LUCIFER.
Wij zijn machtig!

KAÏN.
Machtig! maar gelukkig?

LUCIFER.
Neen! en gij?

KAÏN.
Hoe! Ik, gelukkig? Ik! Aanschouw mij!

LUCIFER.
Kind der aarde! Gij ongelukkig? Wat vermeten! 't Lot bespaarde den doem des ongeluks voor hoger dan gij zijt!

KAÏN.
Maar gij, wie zijt gij dan, die, daar ge als 't mensdom lijdt, u zo veel hoger roemt?

LUCIFER.
Die God onttronen wilde, maar aan dat groots ontwerp vergeefse krachten spilde, die ben ik! Waar 't gelukt, de werelden had ik geschapen, en gij zoudt gelukkig zijn!

KAÏN.
Uw blik is van een Godheid, en...

LUCIFER.
Ik ben 't niet! Hij regere! En ik! in 't geen ik ben, stel 'k even groot een ere, als Hij, in God te zijn, en Schepper van deeg grond, en van uw vader!

KAÏN.
En van heel het wereldrond!
Zo zingen (zegt men mij) de zalige Serafijnen,
en zo herhalen 't hier mijn vader en de mijnen!

LUCIFER.
Ja! zo verkonden zij 't, al sidderend voor den dwang!
Te blode om me! te zijn, 't geen ik ben sedert lang,
en 't geen gij wordt welhaast!

KAÏN.
En wat dan zijn wij?

LUCIFER.

Zielen, die Goden durven zijn, en voor geen Almacht knielen!
Die Waarheid durven zien en spreken; en 't Heelal
verkonden, dat, zo Hij (en niet een bloot geval)
ons in het aanzijn riep, Zijn Schepping Kwaad, geen Goed is!
Dat straffen Hem vermaak, dat folteren Hem zoet is!
Dat Hij geen heil verspreidt, noch zelf geniet! Hij roemt
zich goed? En wij zijn kwaad, die Hij zijn schepsels noemt?
Zo zijn wij niet uit Hem, of 't Kwaad is in Zijn wezen!
Wat zijn die werelden, op Zijn bevel gerezen? '
Boos- en rampzaligheid! Hij wekte ze uit de dood,
de kalme sluimering der dood, om deelgenoot
te worden aan den last van een ondraaglijk leven!
Hij schiep ze, om zonder end te lijden, en te beven,
en af te smeken van d' Oneindigen Tiran
't geen Hij niet geven wil, 't geen Hij niet geven kan:
't geluk! Hij derft het zelf, dat voorwerp onzer wensen,
zo vruchtloos uitgestort! Spitsbroeders! Geesten! Mensen
wij zijn gewroken! Want ook Hij kent heil noch rust!
Wanhopig, en zich-zelv' geen andere troost bewust,
dan 't overstorten van Zijn leed in andere zielen
(door steeds te scheppen, te herscheppen, te vernielen!)
leeft Hij, nog eindeloos wanhopiger dan wij.
Wij vormen een verbond! wij, een harmonie
van jammer, woede en wraak! Ons blijft nog een genoegen:
ons onheil, onze ellende, ons Dood volstreden zwoegen
te wijten aan Zijn wil! en dien vervloeken wij!
Wij eisen recht van God! maar wie beschuldigt Hij?

DE REI.
Ontzinde! zwijg! o zwijg! elk vloekwoord, dat gij slaakte,
verdubbelt d' afstand van het heil dat gij verzaakte!
Wat zoekt gij in de taal van mens- of Engelendom
een wapen tegen God? Godslasteraar! verstom!
De talen zijn uit God! Haar saamgehuwde klanken
vermenigvuldigen zich niet, dan om te danken,'
te loven! en, als gij in dronkenschap van haat,
haar te misbruiken tracht tot boden van het Kwaad,
zo vormt gij onzin! Maar die onzin Harpenaren
des hemels! staakt uw lied! Hetgeen uw gouden snaren,
wier trilling heel 't Heelal met hymnen overspat,
het geen u\v stemmen, als zij galmen: WIE BEVAT
DEN GOD, DIE 'TAL BEVAT? nooit sterk genoeg herhalen,
dit drukt hier Satan uit met daden! Laat hem smalen
op d' Onbegrijpbare, uit Wiens licht hij-zelf zich baant!
Het is bekentenis van onmacht! Geen verstand
van schepsels ('t zijne, 't onze, of dat van stervelingen!)

vermag nog in 't geheim van 't scheppingsplan te dringen.
't Gordijn rolt langzaam op, waar achter 't God verbergt.
Eens zal het openstaan. Maar wee, die meerder vergt!
Wee, die als God wil zijn! Wee die in heiligschennis
zich-zelf' bedelen wil met onbeperkte kennis!
Wee u! gewezen Vorst der Morgenster! Gij blonk
van glorie, toen ge, als wij, verbeidde! Gij verzonk
in waanzin, sinds ge u wou verheffen tot het weten
der wetenschap van God! Ach! zijn zij gans vergeten,
die eeuwen, doorgebracht in schaduw van Gods troon,
toen heiligdommen zich ontsloten voor uw toon?
Toen ieder vleugelslag, waar mee gij d' ether kliefde,
n nader aan de bron van de uitgestroomde Liefde
des Onbereikbare voerde, en ieder hemeldag
u nieuwe werelden van kennis intreden zag?
Toen. maar zij zijn verbeurd, die Goddelijke dagen!
zij is te niet gegaan, die glorie! Durft gij vragen
naar de oorzaak van uw val? Gij sprak uw vonnis uit!
Het is uw keus, uw wil, die u den hemel sluit!
Of werd die keus, die wil bestierd door hoger wetten?
(Almachtige! laat ons uw gramschap niet verpletten,
indien we ons, al te stout, te buiten gaan in 't perk
door d' ijver voor uw naam, bij 't loven van Uw werk
' Zo zijl ge, o Lucifer! geschapen tot een voorbeeld
der Wijsheid, die het Kwaad te voorschijn brengt, veroordeelt,
en Goed maakt, en {wellicht!) door 't zaligendst geweld,
wordt ge onderworpen eerst dan in uw rang hersteld!

KAÏN.
Hoe vaak zijn in mijn geest gedachten opgekomen,
die zwemen naar uw taal, in nevelige dromen,
of in de mijmering van een sombere eenzaamheid!
Maar 't geen mij hier omringt, stremt mijn verstand,. en leidt
mij van een denkspoor af, hier te edel, te verheven!
Mijn vader en zijn ga zie 'k op de herinnering beven
en blozen van de Slang, de Kennis en haar ooft!
De Godstrawanten, met den Cherub aan het hoofd
die 't vlammend wraakzwaard zwaait, bewakende de wallen
van 't ledig Paradijs, zien neer met welgevallen
op onze ballingschap, en schijnen voor altijd
ons van een hoger weg te weren! ik, ik lijd',
en werk, en zwelg de vrucht van 't zweet mijns aangezichten!
Een wereld, waar ik niets in ben of uit kan richten,
omgeeft me, en kwelt mijn ziel, in 't vruchteloos gewoel
van overpeinzingen, die 'k in mijn boezem voel
vergaderen tot een heir, dat hemelen te bespringen,

't lot te overmeesteren dreigt, en 't wereld-al te dwingen,
en (louter ijdelheid!) nochthans onwerkzaam is!
Mijn vader is versuft in 't onheil; en 't gemis.
der Paradijsvreugd sloeg den moed neer van mijn moeder,
die een:. des hemels vloek braveren dorst. Mijn broeder
kent geen verhevener lust, dan hoeder van zijn vee
te wezen, en den God, die voedsel geeft voor wee
en arbeid, 't offer van zijn eerstelingen te slachten!
Mijn zuster Zilla paart, bij 't vlieden van de nachten,
haar stemklank aan den zang der schelle voglenrij,
en lof galmt heel den dag. En Ada!... Ada! .. zij,
mijn zuster en mijn bruid, mijn hart- en zielsvriendinnen,
zij, de enige, die mij mint, zij, de enige, die 'k minne,
ook zij miskent de zucht, die in mijn boezem woelt, '
die brandende onrust, die noch tijd noch arbeidt koelt! '
Neen! 'k ben voor meer gemaakt, dan 't kruipen met de mensen!
Met geesten om te gaan, en geest zijn, is mijn wensen!

LUCIFER.
Indien ik in uw ziel niets edelers had ontwaard,
dan 't geen uw stam verknocht aan een ongeestige bard,
zo ware ik voor uw oog niet in den dos verschenen
des Engels; en een slang had thans, gelijk voorhenen,
't woord tot den zoon gevoerd van een verachtlijk stof!

KAÏN.
Waart gij die slang dan? De verleider in de hof?

LUCIFER.
'k Verleidde nimmer! maar ik deelde waarheid mede!
Of was de vrucht, die 'k bood, de vrucht niet van de Rede?
Of zijn uw Ouderen door mij verzocht? Heb ik
hun lusten ieder stond geprikkeld met den blik
van een verleidend ooft, dat zij niet mochten smaken?
o neen! in tegendeel! ik wilde u Goden maken!
En Hij, die 't mij belette, erkende dit in 't woord,
dat Adam uitsloot van het lust- en levensoord
Wel aan dan! wie van ons heeft waarlijk u mishandeld?
Die voor u staat, of Hij, die op de sterren wandelt?
Hij, die bij de eeuwigheid des levens, u 't genot
der kennis schenken ging, of Hij, wiens wreed gebod
u beide ontzegd heeft? niets te duchten,
indien mijn moeder, vruchten gegrepen had!

LUCIFER.
Wel nu? de een is reeds in uw en de andere kan het zijn!

KAÏN.
Hoe? nog?

LUCIFER.
Zo ge aan de kracht van d' onverzaden' geest, die u ten opstand prikkelt, en, zonder dat gij 't weet, zich meer en meer ontwikkelt,

den vrijen teugel viert. Een onomstootbare wil
van door zich-zelf te zijn, vormt in den geest een spil,
waarom de wereld zwaait!

DE REI.
Ja! roem op eigen waarde,
verleider van 't Heelal! De Satans dezer aarde
ontvangen blij te moe 't vergif dat gij hun biedt!
Ja! door zich-zelven zijn, en door Jehova niet!
‚Ja! Onafhankelijk zijn, en zelf zijn lot regeren!
zie daar de leus der hel: zie daar den vloek des Heeren!
Zo lang de Tijd in 't perk der eeuwen rennen zal,
zo lang zal deze kreet weergalmen door 't Heelal.
Kroost des gevallenen wil naar die kreet niet horen!
Zo zij uw ziel bekoort, zo is uw ziel verloren!

KAÏN.
O! leer mij dus te zijn!

LUCIFER.
Ik zal het, zo gij zweert 't geen ik van u begeer!

KAÏN.
Wat is 't, dat gij begeert?

LUCIFER.
Indien gij mijn geheim, mijn moed, mijn macht wilt leren,
zo moet ge als Vorst en Heer mij eerst uw hulde zweren!

KAÏN.
Gij zijt de God niet, dien mijn vader aanroept?

LUCIFER.
Neen!

KAÏN.
Maar Zijn gelijke?

LUCIFER.

Neen! 'k Heb niets met Hem gemeen!
Ik ben niet boven Hem, noch onderdanig voor Hem!
noch oefen mijn gebied in Zijnen naam, of door Hem!

'k Bewoon een ander rijk! Daar heers ik, ik ben groot
en machtig in dat rijk! Gij wordt de lotgenoot
van grote wezens uit de toekomst en 't verleden,
indien gij 't onder mij den moed hebt in te treden!

KAÏN.
'k Boog nimmer nog de knie voor mijner ouderen God;
'k weerstond het voorbeeld van een broeder, en 't gebod
eens vaders, om mijn ziel van hulde vrij te weren!
Ik, die de toornigheid eens Scheppers durf braveren,
'k zou knielen voor een Geest?

LUCIFER.
Gij bood geen hulde aan God?
Zo ben ik daardoor reeds de meester van uw lot!
Kom! volg mi in het rijk der onbeperkte vrijheid!
Kom! volg mij in den hof der ongebonden blijheid,
waar troost voor jammer is in onverbloemden haat
en veroneindiging van 't ons verterend kwaad!
Of, blijf de slaaf van Hem, die, fel op u verbolgen,
u folteren wil en kan. Kom! volg mij!

KAÏN.
'k Zal u volgen.

DE REI..
Gaat, ongelukkigen! verdiept u in die nacht
van straf en o! heil, die niet onze aanschouwingskracht
kan door- of overzien, maar die door God bepaald is,
zo wel als 't licht des dags, waarvan ons hoofd omstraald is!
Aan Hem verblijv' de loop der tijden, Hem het rijk
der Zaligen, Hem 't gebied der kinderen van het slijk,
der aarde, zondig als de vader, die hen teelde!
ons, 't zegenen van den Naam, die Goed en Kwaad verdeelde.
ons, 't lofgegalm, de hymne, en 't hartverscheurend lied '
des danks, waar in de ziel steeds hoger waarheid ziet,
steeds teerder liefde voelt, in d' invloed van den Vader
steeds diep en dieper treedt, en aan zijn Godheid nader!
Op! hemelbroeders! op! ter lofzang! 't Gruwzaam woord
der lastring van de Hel werd hier te lang gehoord!
Komt! zuiveren wij de lucht van haar besmette klanken!
Komt! leren wij deze aard te aanbidden en te danken!

Een lichtstraal van de Hoop, die onze ziel beschijnt,
verkwikke op nieuw dit oord. dat van vertwijfeling kwijnt!
In den aanvang was Jehova! Hij bestond en Hij alleen!
Maar Hij riep u, en gij waart er, grootste der verborgenheden!
geestenwereld, die uit Niet werd! Gij waart God niet, en bestond!
Millioenen Cherubs leefden! 't Was het ademen van Zijn mond!
Millioenen Serafs loofden! 't Was het golven van Zijn hand!
Millioenen Geesten zweefden in een liefderijk verband
om den troon des Glorierijke, uit wie alle glorie straalt!
't Was de wil des Liefderijke, uit wie alle liefde daalt!
zo was alles in de Schepping eenheid; liefde, harmonie!
't Wist zich alles onderworpen, en in de onderwerping vrij!
Ieder kende 't, ieder prees het: God TE DIENEN, IS TE ZIJN!
ONAFHANKELIJKHEID IS NIET ZIJN! DIE: TE WENSEN, FOLTERPIJN!
't Was de Vorst der Morgenster, die zich 't eerst dien wens vermat!
't Was de Vorst der Morgenster, die zijn oorsprong 't eerst vergat!
Gods rechtvaardigheid verstiet hem uit d' oorspronkelijken staat!
Gods genade spaart hem 't aanzijn,-en aldus ontstond het Kwaad.
Maar het Leger der Getrouwen zong zijn' God een nieuwen lof:
en daar rees een nieuwe wereld uit het onbezielde stof!
Over de onverdeelde wateren wandelde de Geest van God,
en de baaierd werd een leven, een aanbidding, een genot!
Aan het hoofd stond Goddelijke Adam, als een Godheid onder God,
tot den dag der overtreding van 't noodlottige gebod!
Want ook Hij, Hij wilde ALS God zijn, niet IN God zijn en hij viel,
.,en de trotsheid van den Satan overmeesterde zijn ziel!
.,Nu verbreidt zich, en verspreidt zich 't mensdom en des mensdoms straf!
Nu wordt de aarde, die zijn wieg was, hem een kerker en een graf!
De Engelen Gods en de Afgevallen voeren oorlog in zijn hart:
daar is hoop met wanhoop worstelend; hemelvreugd met helse smart;
kracht en rechtheid, kalmte, liefde, met verzoeking, wroeging, haat,
't zaad der hemelse geruilde met het helse zelfheidszaad !
Maar de God der Legerscharen richt den kampstrijd van 't gemoed.
O! Zijn wegen ,zijn rechtvaardig, en Zijn einden eindloos goed!
Wegen Gods! hoe duister zijt gij! Maar we omvleugelen ons het hoofd
voor 't verblindend licht der toekomst; die 't verrukte hart gelooft!
Blijve 't middel ons verholen! God verkondigt ons het doel
, in de onfeilbare profetieën van het zegenrijkst gevoel!
Aan den eindpaal van de tijden ziet ons oog den geest van 't kwaad
moe geworsteld, ontwapend; tot geen afval meer in staat!
Als de Heere God IN ALLEN EN IN ALLEN ALLES IS,
zal het licht zijn, eeuwig licht! Licht uit licht en duisternis!

ALEXANDERS ZEGEFEEST.

Het feest der overwinning klonk
door Perzies verslagen steden,
door ‘t zegepralend heir betreden,
waar voor Darius macht verzonk.
Te midden van de pracht der Vorstelijke zalen
zat op den hoog verheven troon
Philippus nooit verwonnen zoon.
Met roos en mirt om 't hoofd en om de gouden schalen
omringde heul zijn wapenbroedrenstoet;
en aan zijn zij zat schitterend in den 'gloed
der jeugd, der schoonheid, en der liefde
de vrouw, die 't minnend harte griefde
van den Veroveraar.
Heil u, heil u, zalig paar!
Heldenmoed en deugd te kronen,
past de hand alleen der schonen!
Past de hand alleen der schonen!
Past de hand alleen der schonen!

KOOR.
Heil u, heil u, zalig paar! enz.

2.
Timotheus, aan het hoofd der zangers,
't bezielend speeltuig in de hand,
heft aan! De heilige vlam ontbrandt
om aller zielen te bezwangeren
van hemelwellust! 't Lied begint
van Jupiter, van minnesmart ontzind.
De liefde voerde hem op aarde:
de vlammende opperhuid eens draaks verbergt den Vorst
der goden! Hij wring zich aan de borst
der Koningin, die Alexander baarde,
en lest zijn hete liefdedorst,
en schept een beeltenis van zich-zelf, een' Wereldkoning!
De Dichter 'zwijgt: de vorstenwoning
weerkaatst het juichen op zijn godenmelodie,
en alles waant de godheid zelf nabij!
De Koning hoort en wordt verheven,
verheven tot een god,
zijn blote wenk tot een gebod
waar aarde en hemel voor moet beven!

KOOR.

De Koning hoort en wordt verheven, enz.

3.
Nu stroomt de lof des Wijngods met zijn toon,
de lof van Bacchus, eeuwig jong, en eeuwig schoon!
Daar komt de godheid aangereden!
in zegepraal! Trompet en trom en rinkelbom
begroet zijn wagen van rondom
Met vuur de godheid aangebeden
De blij-, de zachtheid van It gemoed
spreekt in den tintelenden gloed
van 't jeugdig bloeiend wezen
Zij zijn weldaad steeds geprezen!
Onuitsprekelijk is haar zoet,
onuitputbaar de overvloed
van zijn gaven,
die het fel ontstoken bloed
van den krijgsman laven!

KOOR.
Zij zijn weldaad steeds geprezen! enz;.

4.
Die toon ontvlamt des Konings bloed!
De hoogmoed groeit in 't fier gemoed,
en voert hem voor den geest die wijd befaamde dagen
toen voor zijn schrikkelijke slagen
wat vijand was met siddering boog.
De kunstnaar tiet die woede stijgen,
hij ziet den Vorst naar wapens hijgen,
't gefronseld voorhoofd, 't vonkelend oog,
dat aarde en hemel daagt tot strijden!
Die hoogmoed moet gesmoord, die drift bedaard!
Nu ruist een toon, aandoenlijke van aart,
van uit de snaren des gewijden.
Hij zingt narius, groot en goed,
den Vorst, die eens heel Azië regeerde;
wiens eer en braafheid vol gemoed
het onrechtvaardigst Lot vernederde!
Vervallen van den koningstroon,
door een ontmenste hand verraden
ontelbare weldaden tot een loon,
ligt hij in 't vlietend bloed te baden,
alleen op 't naakte strand, in 't stervensogenblik!
Daar is geen mens, zelfs om den laatste snik,
des edelen Konings op te vangen.

Daar zit nu de Veroveraar,
verwonnen door den Kunstenaar,
geketend aan zijn zangen!
Zijn ziel doorzag 's Lot’s wispelturigheden
een zucht is aan zijn borst ontgleden!
een traan gloeit op zijn wangen!

KOOR.
Daar zit nu de Veroveraar, enz.

5.
De Dichter zegepraalt! zijn hand
zal malser tonen nog: doen horen!
De deernis is aan min-gevoel verwant!
De treurzang zweeg: de zang der liefde wordt geboren!
De oorlog is een schakel jammeren; roem, een flikkring die niet baat,
dartelde het lied des Dichters in zijn Lydiaansche maat!
Waartoe steeds de vuist te klemmen om dat moordgeheiligd zwaard?
Is 't tot eindeloos verdelgen, of veroveren van de aard?
Is zij, aan uw wet gekluisterd, u niet waardig het genot?
O! versmaad ze niet, de volheid van 't u zegenende Lot!
Naast uw boezem prijkt een Thais, en uw boezem bleef nog koel ,
De min, de toonkunst zegevieren
in 't ongekend gevoel,
dat de oorlogszucht versmoort in 't hart des fieren!
Den Koning baat geen weerstand!
zijn adem brandt!
Hij zucht, en laat de gloeiende ogen
onwillig op de schone gaan!
Hij zucht en ziet haar nog eens aan,
en zwicht voor Liefdes alvermogen,
en minnedronken zinkt de Vorst
op thans aangebeden borst?

KOOR.
Den Koning baat geen wederstand, enz.

6.
Die weekheid verdwijne, en de krijgsmoed herrijz'!
Dus wil het de dichter! Zijn brommende snaren,
gestemd tot verhevener krachtiger wijs,
verkonden zijn wil aan de weelderige scharen!
De Vorst ontwaakt op d' eigen stond,
en heft het hoofd ten hoge,
als aan de dood onttogen,
en ziet getroffen rond!

Ontwaak, (dit hoort hij, fel bewogen)
ontwaak, ontwaak!
Zie om u heen! De schrikgodinnen waren!
De slangen sissen in heur haren!
In beider ogen vlamt de wraak!
En langs de koninklijke wanden
houdt, met een heltoorts in de handen,
een bleke drom van geesten wacht!
Ge erkent hen? 't Zijn Grieken, 't zijn eerlijke helden,
tot uw dienst, tot uw roem, op de bloedige velden,
ten prooi aan het hongerig gevogelte geslacht!
Zie de vlam van den somberen fakkel der doden,
hoe zij dreigt op de tempels der Perzische goden,
op heel 't haatlijk 'gewest, dat hun schimmen bespot!
Alles juichte, alles vloog op des dichters gebod!
En de Koning nam een fakkel, en hij snelde woedend heen!
en een latere Heleen
ging hem voor met rasse schreden,
om met hem een tweede Troje tot een puinhoop te vertreen.

KOOR.
En de Koning nam een fakkel, en hij snelde woedend heen, enz,

7.
Dus zong in lang verloop en tijden,
eer nog de toverkunst bestond
den Zefier een metalen mond
te vormen, waar zijn aam welluidend door mocht glijden,
dus zong Timotheus! Naar zijn lied
ontsprong de kitteling van ‘t verlangen,
de bijtende angel van 't verdriet..
Maar later eeuw zag zijn gedachtenis vervangen
door groter wonder, hoger macht.
Cecilia betrad deze aarde,
wier geest met nieuwe scheppingskracht
de melodie des orgels baarde,
en, stout, het rijk der kunst tot wijder grenzen bracht!
Timotheus lauwer moet verteren,
of delen beiden een lof!
Hij voerde de aard ten hemelsferen,
en zij verhemelde dit stof!

KOOR.
Cecilia betrad deze aarde, enz.

AAN BILDERDIJK.

Mijn gloeiende borst verlangt naar lucht!
mijn kloppend hart, om uit te spatten!
Van echte dichterdrift bevrucht,
kan haar mijn geest niet meer omvatten '
Leer, leer me, o grote Dichtervorst,
wiens beeld geprent in deze borst
die poëzie verwekt, wier vlammen mij verslinden!
leer me in de galmen van mijn lier,
leer me op 't bezielde dichtpapier
mijn hart, en wat dit hart voor u gevoelt, hervinden!
Mijn ziel, geschokt, aan de aarde ontvoerd,
en boven eigen kracht verheven,
vindt, bij den God die haar beroert,
en taal en versmaat zonder leven!
hoe zal een menselijk geluid,
als 't rijk der Engelen zich ontsluit,
en 't God aanbiddend paar van Schoon- en Waarheid dalen,
den toestand van 't verrukte hart,
dat in de louterende smart
van eigen nietigheid zich baadt en wegsmelt, malen?
Hij mag dit, hij, wiens forse moed
voor onze galmen, onze woorden
een nieuwe zieltaal leven doet,
een nieuwe wereld van akkoorden! Gij moogt dit, Bilderdijk, ja, gij!
gij, enkel hart en poëzie!
die, koning onzer dichterwereld,
een kroon draagt, met den blanken gloed
der deugden van uw vast gemoed
op 't Godgetrouwe hoofd bepareld!
Vervuld van 't hemels ideaal,
dat in u de oorsprong is van 't leven.
moogt gij aan melodie en taal
dien Goddelijken indruk geven!
Gij moogt het weerspannig stof
onstoffelijke, God ten lof,
en, oppermachtig, 't rijk van klank en zang regeren!
Wie niet dien gouden scepter torst,
dien moet de dichtvlam in zijn dorst,
daar zij geen uitkomst vindt, uitblakeren en verteren!
Wat zal ik dan, als mijn gevoel
zichzelf herscheppen wil in zangen?
Ik heb geen uitdruk, dan te koel,
om 't vuur mijns harten op te vangen!
Moet dan die hartevlam versmoord?

Neen! dringe u 't onvermogend woord
op d' adem van den wind, o Bilderdijk, in de oren!
Daar vormt het zich tot poëzie!
Gij leent het kracht en melodie,
en leest in 't gloeiend hart, waaruit het werd geboren!
Ja, lees, lees in uws kwekeling’s borst,
in echte waarheidzucht ontsteken!
Zie daar zijn doel, zijn heil, zijn dorst,
en 't enig voorwerp van zijn smeken!
En o! die Godgewijde drift,
wat is zij me anders dan uw gift,
meer groot, meer koninklijk dan alle wereldtronen?
Ge ontwikkelde die hemellust
in 't hart, zich-zelf nog niet bewust,
en 't zwol van grootse moed op 't zwellen van uw tonen!
Ja! 't zwelt van moed! van dankbaarheid!
't Voelt zich verdubbeld in zijn leven!
'k Besef, ik weet het, wat het zeit,
't geen God door U mij heeft gegeven!
Mij, balling van zijn zalig Oost,
mij, sprank van Juda, Jacob’s kroost,
eens bloeiend nog in 't Zuid, maar uitgedord in 't Noorden,
hebt gij hersteld van 's noodlots woon,
van 't lang verval herdmen doen,
mij-zelf erkennen. en.... o hemel! zijn er woorden?
Vergeet' mij mijner vaderen God,
zo 'k ooit uw weldaad zal vergeten!
Vervolg' mij mensdom beide en lot;
ik zal me uw kweekling immer heten!
O! brandend, kokend hijgt mijn jeugd,
om op uw spoor voor Waar en Deugd
(verleen' mij God de kracht, en blijve aan Hem de glorie!)
in dien ontzachelijke strijd,
dien de Afval aanheft van deze tijd,
den dood te zoeken, of een heilige victorie!
Neen, Teisterbantse krijgsbanier!
niet vruchtloos zult gij u ontplooien!
Een onverdoofbaar heldenvier
doet uwer scepters gloed ontgloeien!
Waarheen ge ons voorgolft, volgen wij,
wij, door de helse razernij
van 't las trend volksgeschreeuw nog onverleid gelaten!
wij, door een anderen trek bezield;
dan 't geen deze aard nog overhield
voor hen, die, dit ter eer, God en' zich zelf vergaten!
Lere ik het dichterlijk rapier

met onverwrikte hand regeren!
Lere ik met wijs doordacht bestier
het Recht van Schoon en Waar verweren!
En dan op 't monster aangerukt,
den Waan, die deze onze eeuw verdrukt,
en al wat hart heeft daagt te wapen!
En dan, den lof galm afgewacht;
van een verbeterd nageslacht,
ter eer van Bilderdijk, den dichter, den rechtschapen.
U, u, o teergeliefde Vriend,
u zij de lauwertak geheiligd,
zo ooit mijn schedel hem verdient,
die voor vergetelheid beveiligt!
U, u behoort mijn poëzie,
die ik aan Waarheid wijde, als gij,
u, 't diep erkentelijk hart, dat lucht zoekt in haar tonen!
'O! als dat hart zich-zelf ontschiet,
en u zijn gloeiende hulde biedt,
zal 't uwe, o Bilderdijk! zijn onmacht niet verschonen?

ISRAËL.
Ja! duldt, vertrouwt, volhardt in 't hopen!
mijn broeders van 't verkoren zaad!
wiens naam geen eeuwen konden slopen,
wiens heilige glorie nooit vergaat!
Vernielt der Ongodisten lagen!
Beschaamt de pogingen der hel!
Verfoeit de koelheid onzer dagen!
gij zijt het kroost van Israël!
Gij voert dat heilig bloed in de aderen,
met wie de Heer verbonden sloot,
en, hoe vervallen van uw vaderen,
nog zijt gij door 'uw afkomst groot!
U noemde God Zijn uitverkoren,
Zijn volk, Zijn deel, Zijn schat op aard,
Zijn lieveling, Zijn eerstgeboren
O! worden we eens dien heilnaam waard!
o droef vernederden, diep verslagen!
gij hebt gezondigd lijdt en boet!
Herwint in zure ballingsdagen
het wettig erfdeel van uw bloed!
Gods voorgebaanden weg verliet ge;
thans zweeft ge, vreemden, de aarde rond!
Zijn vaderlijke hand verstiet ge;
thans zijt gij hulploos telken stond!
Vervuld is 't wraakwoord der profeten;
vertrapt, de kroon van onze kruin;
onze eer en roem en rang, vergeten;
het Goddelijk koninkrijk, in puin!
Wij, keurlingen der keurlingen,
wij, thans der volken smaad en spot!
Bloot voor des minsten woestaards dwingen,
wij, onderdanen eens van God!
Ach! wat kan redden, wat kan troosten,
daar God ons uit Zijn erf verbant?
Wat bleef ons van dat heerlijk Oosten,
ons waar, ons enig Vaderland!
Ver van de beenderen zijner vaderen
verkwijnt het kroost van Abraham!
Zijn bloed, verbasterd in onze aderen,
kruipt door een uitgedorden stam!
Verlosser! Vader! o! zie neder!
ontferm n onzer! schenk gena!
Geef Israël aan zich-zelven weder,
of, dat zijn droeve naam verga!
Neen! neen! de wenteling der eeuwen

verzwolg niet onze hoop op U!
Wij zijn het volk nog der Hebreeuwen,
Gij der Hebreeuwen God ook nu!
Ja! Uw Messias gaat verschijnen,
en onze boeien zijn geslaakt!
Uws gramschap nevels gaan verdwijnen,
de dag van onze glorie naakt!
Van achter de aardse jammerwolken
verrijst een Goddelijke gloed!
Juich, Israël! en jubelt, volken!
uw' Vorst, uw' Redder tegemoet!
Brul, leeuw van Juda! brul Hem tegen,
Hem, in wiens naadring gij herleeft!
En, nageslacht van Adam! zegen
die u des Engelen rang hen geeft!
Verkondt hem, donders uit de hoge!
buigt, bergen, buigt de ontstelde kruin!
en stort, verfoeilijk rijk der logen!
op ons bazuingeschal in puin!
Zie daar der eeuwen heilsverwachting!
Zie daar de hoop van Israël!
De prijs van lijden en verachting!
De borstweer voor den wrok der hel!
Die hoop te leven, die te sterven,
is plicht, is vreugde, is heilgenot!
Eer dat die onze ziel zou derven,
vernietig' haar de hand van God!
Wat dan, verwaten duisterlingen,
op uw rampzalige wijsheid trots!
vermeet gij u hun op te dringen,
die uitzien naar den heilbode Gods?
Wat preekt ge, oproerigen, over de aarde
een nietige verdraagzaamheid?
Zij heeft voor 't Joodse hart geen waarde,
dat op een andere redding beidt!
O! wat uw waan ons durft beloven,
ten prijs van 't heiligst zielsgevoel
(dat kracht noch list ooit uit zal doven)
in ons zo vloekbaar als uw doel!
De vlam der Inquisitievuren,
ja, heel een werelds bittere honen,
is eindloos beter te verduren,
dan weldaden, door u aangeboden!
De tijden naderen van Verlichting,
de tijden naderen van herstel!
Die van de blijde Godsrijkstichting,

die van de nederlaag der hel!
Het vonnis wordt weldra geslagen,
wie heerlijk zijn moet, wie veracht;
de filosofen dezer dagen,
of Jacob’s lijdend nageslacht!

AAN LAMARTINE.
(TOT INLEIDING VOOR DE HIERNA VOLGENDE VERTALINGEN NAAR DEZE DICHTER.
Bevallig Dichter, die uit snaren, week van tranen,
in zachte mijmering zo mals een toongalm slaat!
Diep in 't aandoenlijk hart weet ge u een weg te banen,
als Philomeles stem, voor wie haar taal verstaat!
Ja! de echte dichtergeest heeft uwe borst bevangen!
Wat ze uitstort, is gevoel, is gloed, is melodie!
Een Morgenlandse lucht dooraademt uw gezangen,
en Frankrijks koude spraak herschept ge in poëzie!
Zo moge dan niet uw zang een dwazen hoop bekoren,
die Dichtkunst toetsen durft aan 't zinloos volksgeschreeuw!
Apollo’s lier mishaagde aan Koning Midas oren;
en gij vindt geen gena bij de afgoden van uw eeuw!
Als gij 't bereik ontschiet van hun kortzichtige ogen,
en tot het Engelendom uw stouten geest verheft,
wat is de blaam van hen, wier stoflijk geestvermogen
van die verheven gaaf 't bestaan-zelf niet beseft!
Daar zijn, daar zijn er nog, wier harten met u gloeien,
als gij den lof galm plengt voor God, en Deugd, en Schoon!
Daar zijn er, uit wier oog des weemoeds tranen vloeien,
als ge uwen mingroet richt naar 't rustverblijf der doden!
Dus trof ook mij uw toon! Eenstemmig slaat mijn harte
met wie voor Godsdienst, Eer, en Liefde 't speeltuig roert!
En delend in uw zucht, gevoelig aan uw smarte,
en op uw vleugelen ten hemel opgevoerd,
Morste ik uw geestdrift uit in Nederlandse klanken,
steeds de echte tolken van het levendig gevoel!
Aan U, en Hollands taal (niet mij) is 't dan te danken,
vindt hier mijn dichtmaat geen rechtschapen boezems koel!
u, die het denkbeeld schiep, zo treffend, zo verheven;
haar, die den uitdruk leent, dat grootse denkbeeld waard!
u, die in 't Westers lied des Oostens ziel doet leven;
haar, van haar afkomst uit dat Oosten niet ontaard!

EENZAAMHEID.
In schaduw van d' ouden eik, die op 't gebergte praalt,
verrast mij vaak de zon, die neerzijgt in het Westen;
wanneer mijn kwijnend oog, daar 't rustloos omdwaalt,
geen enkel voorwerp vindt, waarop 't zijn blik kan vesten!
Hier tuimelt, blank van schuim, de gramme rotsstroom neer,
en spoedt zich weg voor 't oog in duizend kronkelpaden;
Daar spiegelt de Avondster zich in het gladde meer,
door 't scheurend wolkenrood aan 't luchtazuur verraden!
Het statig eikenbosch, der bergen fiere kroon,
heeft d' allerlaatsten wens van 't stervend licht vernomen
en 't aardrijk heeft zijn hulde in nevelen aangeboden
aan 't heir der Nachtvorstin, verwinnend opgekomen!
Nu galmt het hol gebrom der plechtige avondklok
den wijden luchtstroom door, in 't diepst des boezems weder!
De wandlaar staakt zijn schreden, en in den heilige schok
van 't Godsdienst ademend hart werpt hij zich biddend neder!
Maar ach! niets van dit al treft mijn verstompte zie!!
Niets heeft zij met deze aard, niets met haar schoon, van noden!
'k Waar rond, gelijk een schim, wie 't wrakke lijf ontviel!
o Zon der levenden! gij schittert voor geen doden.
Van 't stormen kwekend Noord tot aan het milde Zuid,
en van het dorre West tot aan het welig Oosten,
ziet vruchteloos mijn oog naar troost of redding uit!
Voor mij bestaat er niets, dat redden kan of troosten!
Wat is er dan voor mij bekoorlijks in dit dal?
Wat, in 't gemengd toneel van rotsen, bossen, stromen?
Een enkele zoek ik, en die enkele ! Van 't heelal
werd voor mijn droeve ziel het leven afgenomen!
Wat is 't mij, of de zon met onbewolkte pracht
de transen optreedt, of omhuld met neveldampen?
Wat brengt mij 't daglicht? wat, de duisternis der nacht?
Ik hope op heil noch heul, en 'k vrees geen nieuwe rampen!
Al mocht ik ook de zon vergezellen in haar loop,
en wat deze aarde draagt met een blik omvatten;
niets van wat de aarde heeft verlokte ooit meer mijn hoop!
Het geen mijn hart behoeft, is meer dan al haar schatten!
Dan slechts, wanneer mijn ziel, gelouterd en ontboeid,
haar wieken uit kon slaan door 't ruim der etherstroomen,
tot waar een andere zon 'aan andere hemelen gloeit,
verwezenlijkte ik eens het voorwerp van mijn dromen!
Dan zou 't her levend hart, zo lang getergd door 't lot,
het onbegrensde heil van liefde en hoop verslinden!
Dan, zinken in 't volop van 't Goddelijk genot,
waarvoor dit dode stof geen naam zelfs weet te vinden!
O! dat ik op den wiek vervoerd werd door Auroor

!laar dat onnoembaar oord, waarvoor 'k mij voel geboren'
Ben 'k nog de harde straf der ballingschap niet door?
Of heeft mijn leven iets, dat de aard kan toebehoren?
Het loof valt rimpelend af, in 't najaar uitgebloeid;
maar de avondwind steekt op, en 't is van de aard verdwenen!
Ook ik, ik ben een blad, verwelkt, verdord, verschroeid..
Voer, woeste Noorderstorm, voer me in uw dwarreling henen!

GEESTDRIFT.
Als de Adelaar van den Vorst der Goden
op Ganymedes neerschoot;
was 't vruchtloos tegenweer geboden,
vergeefs gestreden met den nood!
In 's vogels kauwen vastgewrongen,
en tot zijn hemelvlucht gedwongen,
doorsnelde hij 't verblijf der goden,
en moe geworsteld, moe gekreten,
zag hij zich sidderend neergesmeten
voor 's Donderaars ontzachbare troon!
Dus weet gij onze ziel te teugelen,
gij, Geestdrift, die den Dichter maakt! '
wanneer ge op vlammende Engelenvleugelen
de fel beroerde borst genaakt,
zoekt zij uw aanval te vermijden,
zich van uw invloed te bevrijden,
door 't vreeslijk denkbeeld overmand,
dat, zet zij u haar poorten open,
uw gloed ons ziel en lijf zal slopen,
niet tegen zulk een schok bestand!
Maar hier ook mag geen weerstand baten!
Het weigerend hart zwicht voorde kracht
der Godheid, in ons losgelaten,
en geeft zich over aan haar macht!
Nu voelen we in de ontstoken aderen
het heilig dichtvuur zich vergaderen!
Nu moet het bange hart ontboeid!
Maar, als die kokende vulkanen
zich donderend een uitweg banen;
wordt meest onze eigen borst verschroeid!
Dit tuigen. de eenmaal schitterende ogen,
in 't end ontluisterd, uitgedoofd,
hoe, God der dichters, uw vermogen
ons bloei en rust en leven rooft!
Mijn voorhoofd draagt niet meer de blijken
eens welvaarts, dien gij deed bezwijken
voor een gewijden dichtersmart; ,
maar 't toont nog d' indruk van die schichten,
waar door gij 't alles dwingt te zwichten,.
en u te koesteren zelfs in 't hart!
Gelukkig hij, wiens zangen vloeien
van uit een boezem, altijd koel,
die niet verteert van innig gloeien,
niet overstelpt wordt door 't gevoel!
Hij mag bevallig, zangerig kwelen,

het oor met zoete klanken strelen,
die, 't noodlot schuwend van Ikaar,
zijn hiel geen schachten aan durft binden,
om 't schitterende spoor te vinden
van hartendwingenden Pindaar!
Maar wij, die boezems schokken willen,
en hartstochtsvlammen op doen gaan,
ons moeten de ingewanden trillen,
ons 't hart van eigen driften slaan!
Wij moeten voelen, 't geen wij malen,
wij, gloeiender dan bliksemstralen
vergaren In het bruisend hart!
Wij moeten proeven, 't geen wij zingen:
der weelde fijnste kittelingen,
de nijpendste angels van de smart!
Neen, neen! een boezem, zacht bewogen,
bij kalmen omloop van het bloed,
had nooit dat goddelijk vermogen,
dat de aarde voor ons buigen doet!
Als, om een haatlijk bloed te plengen,
uw goden zich aan den kampstrijd mengen,
Homerus! heeft dan niet hun vuist
dat staal, dat alles overrompelt,
in 't borrelende nat gedompeld,
dat om het rijk der schimmen bruist?
Weg van Parnassus godendreven,
bedaard gestemde melodie!
Van 't hart, ten halven slechts verheven,
verwachten wij geen poëzie!
De drift, die dichtrenzang doet zingen,
moet heter de aderen doordringen,
dan ooit Egyptes zonnegloed,
als hij uit Memnons grafsfeenblokken
een smeltend harpgeluid komt lokken,
ten antwoord op zijn ochtendgroet!
En 'k zou den avond van mijn leven,
dat reeds zo lang zijn offer was,
weer aan dien vuurgloed overgeven,
nog heimlijk smeulend onder de as!
Genoeg Zijn invloed ondervonden!
Genoeg is van de bloem verslonden
van mijn verflensten jongelingstijd!
'k Heb alle glorie opgegeven!
Wat mij nog overbleef van leven
zij aan de vlam der min gewijd!

AAN EEN DICHTER IN ZIJN BALLINGSCHAP.

Wie het oog der Zanggodesse met een straal van-gunst bescheen,
ziet een dubbel pad zich openen voor zijn eerste levensschreen!
't Een is werkeloos genieten, 't ander, glorie met verdriet!
Hachelijk, wichtig is de keuze; maar de Dichter aarzelt niet!
Gij ook, wie des noodlots gramschap erf en vaderland ontzeit!
voor lafharte list en voorspoed koost ook gij de onsterfelijkheid!
Om uw schedel wringt de lauwer zijn met leed doorweven kroon!
maar geen tranen! Wees uzelve, wees uw keus waard, en haar loon!
Zou het onbeduidend voorrecht van een ongewijden stand
nijd verwekken in een boezem, die den hemel is verwant?
Laat aan hen den glans der aarde, laat aan hen haar overvloed!
Ons behoort de lier der Dichtkunst; ons, de scepter van 't gemoed!
De eeuwen zullen u onthalen, en uw vaderland is de aard!
Marmer zal op 't plekje rijzen, dat uw beenderen eens vergaart!
O! de toekomst is rechtvaardig, en het strenge nageslacht
vloekt de herinnering van het onrecht, aan den Dichter toegebracht!
De Adelaar ontplooit zijn vlerken tot geen nauw beperkte vlucht:
Boven berg en wolk en ether voert hem de ingeschapen zucht!
Wat verbindt hem aan het einde, dat hem eens heeft uitgebroeid?
O! zijn vaderland is daar eerst, waar het vuur der Zon ontgloeit!
Maar herdenkt het, o gij allen, die der Dichtkunst aandrift voelt,
als een onbestemd verlangen nog uw aderen doorwoelt!
In den tempel, ja! der Muzen groeit een onverwelkbare Roem,
maar zijn prijs is al te dikwerf 's levens edelste vreugdebloem!
Tuig het, schim des heldendichters van 't ondankbaar Griekenland,
dien 't meedogenloos zag zwerven van ongastvrij strand tot strand,
wie de Goden zangen schonken, en het mensdom brood ontzei,
tuig het, wat het zij, te pralen in den dichterlijken Rei!
Gij ook, Krijg- en minnedichter, gij, Italisch Hoofdpoeet,
treurig offer van een hartstocht, die uw jeugd bezwijken deed!
Ketens waren de edelste hulde, die uw vaderland u bood,
en den lauwer, dien 't u toekent, onderschept de hand der Dood.
Diep bedroefden, wreed vervolgden, zwoegende offers van hun deugd,
maakten 't rijk uit van de Dichtkunst, van zo ver 't den Tijd geheugt!
Aan de grootheid hunner zielen is des noodlots toorn gelijk:
die ook is hun toegewezen, als een nieuw verheffingsblijk!
Dat de klaagzang dan verdwijne van uw hooggespannen Lier,
Dichters! op dat lijden-zelve tone uw edele geest zich fier!
Hemelvreugde moest uw deel zijn, en uw deel is leed en smart;
derf uw recht, miskende koning, maar behoud het koningshart!
Doch wat zegt het, of u 't vonnis van een u onwaardig land
uit die oorden, die uw grootheid zal\vereeuwigen, verbant?
Om een sprankje van uw glorie zal het bedelen bij uw as,
en het plekje grond benijden, dat voor u herbergzaam was!

Heeft Athene niet den brave, dien zij doemde tot den dood,
overstelpt van zelfverwijten, in bedaarder stond, vergood?
En gij, Sulmoos minnedichter! schoon ge in ballingschap vergaat,
eist oud Rome niet een deel op in de glorie, die gij laat?

DEN HEERE W. DE CLERCQ, IN ANTWOORD OP EEN VOORTREFFELIJK VERS MIJ BIJ DE UITGAVE DER ‘POËZIE’ TOEGEZONDEN.

Weggesleept door hoger kracht
doen wij onze snaren galmen,
niet om glorie, niet om macht,
niet om aardse wierookwalmen!
Wat gaat ons het oordeel aan
van ondichterlijke mensen,
die, in hun bekrompen wensen,
onze harten niet doorgronden, onze zielzucht niet verstaan?
Slechts de hulde van een hart,
zelf voor 's hemels indruk vatbaar,
oefent invloed op den Bard,
is hem dierbaar, ja onschatbaar!
Diep gevoelige de Clercq!
dus heeft mij uw toon doordrongen,
en uw lof, mij toegezongen,
kroont met meer dan, lauwerbladen mijn onmachtig dichterwerk!
Ja! uw boezem heeft gevoeld,
wat mijn zang niet uit kon drukken:
welk een dichtvlam mij doorwoelt,
welke driften mij verrukken,
welk een lot mijn, ziel begeert,
welk een doel mij straalt in de ogen,
en wat kwellend onvermogen
mij van stage rusteloosheid merg en ingewand verteert!
Neen, het was mijn uitdruk niet;
die mij kenbaar aan U maakte!
'k Stortte nooit nog in mijn lied
half den gloed uit, die mij blaakte'!
Dat gij dien te erkennen toont.
uit in 't wild verspreide spranken,
is aan 't vlammend oog te danken
van den levendigen dichtgeest, die uw aderen bewoont.
Als gij ons verweekt geslacht
in 't besef weet in te wijden
der ontzachbare dichterkracht
van des mensdoms vroeger tijden!
Als ge; ontzettend in uw moed,
heel uw boezem, heel uw leven
aan de Godheid op durft geven,
en op eens geheel deze wereld van u afstoot met den voet!
Als gij, voor geen val beducht,
boven Pindus top durft rennen,
onbelemmerd in de vlucht
van uw breed gespreide pennen,

en op 't naar uw starend volk
melodieën neer doet dalen,
krachtig als de bliksemstralen,
overvloedig als de regen uit de ontboeide donderwolk!
Spreekt dan 't reeds verouderd Oost
nauwelijks kenbaar meer in de aderen
van het droef vervallen kroost'
mijne, 'uitgebloeide Vaderen;
daar de rijpe jeugd van 't ,West,
in uw frissen boezem bloeiend,
in uw maatgezangen gloeiend,
op de orakels uwer geestdrift aller harten houdt gevest?
Een, een zelfde zielsgevoel
is de dichtaar toch van beiden!
Een is onzer beider doel!
en geen tweedracht zal ons scheiden,
om het geen een nietige aard,
vol verschrikbare wisselingen
die zich onderling verdringen,
in deze tijden van misleiding en van waanverlichting baart!
Lust het u, bezing den val
van bloeddorstige tirannen!
Juicht voor 't luisterend Heelal
d' edelen naroep toe dier mannen,
wier door God gesterkte moed
voor des volks vertrapte rechten
tegen de overmacht dorst vechten,
en aan ware burgervrijheid 't offer brengen van hun bloed!
'k Vloek met u den dwingeland,.
die den staf, van God ontvangen,
met een ijzerharde hand
tot verderf slechts weet te prangen!
'k Huldig mee den stouten arm,
die zijn trots dan durft vernederen!
Ja! de dwaling zelf zal 'k eren
van het onbaatzuchtig harte, voor gevoel en braafheid warm!
Maar wanneer de zinloosheid
van verwaten duisterlingeri,
door een helsen geest geleid,
God zelv' naar de kroon durft dingen,
tronen en altaren schokt,
's werelds loop dreigt om te zetten,
krijg verkondt aan orde en wetten,
en op alles wat de mensheid eenmaal heilig achtte wrokt;
Als een monsterlijke leer
onder snood verdichte namen,

't mensdom noden durft tot de eer
zich Gods naam en wet te schamen;
en, steeds verder voortgespoed,
denkkracht en gevoel ontgeestelijkt,
heel de menselijkheid verbeestlijkt,
en den laatsten vonk des hemels in haar borst verstikken doet!
Dan,' dan grijpe ik naar mijn luit,
als de krijgsman naar zijn degen,
daag den sterken Eeuwgeest uit,
en betwiste hem de zegen!
en mijn borst, vervuld van vier,
voelt zich krachtig genoeg, de kreten,
die de woestaards zich vermeten,
met de galmen te verpletten van mijn bliksemende lier!
Broeder! Kunstgenoot! Ook gij
voelt uw wezenlijke waarde!
Wat is Dichtkunst? harmonie
tussen hemelen en aarde!
De adem Gods in onze borst
brengt geen aandrift om te slopen,
maar om banden aan te knopen
tussen. mens en mens en Engel, tussen 't schepsel en zijn Vorst
Tonen we ons de dienaars Gods,
om in 't oproer dezer dagen
tegen Wijsbegeertes trots
Zijn gezegend Rijk te schragen!
Welk een glorie, dierbare Vrind!
als die Duivel van ontbinden,
die heel 't aardrijk wil verslinden,
slechts d' aan God getrouwen dichter vrij en onomstotelijk vindt!

AAN JHR. WILLEM VAN HOGENDORP, BIJ ZIJN BEVORDERING TOT DOCTOR IN DE RECHTEN.

Gewapend met een zwaard, uit Themis hand ontvangen,
om plicht, en recht, en eer manhaftig voor te staan,
streeft gij uw loopbaan in met tomeloos verlangen;
en 't eeuwig bloeiend loof der glorie lacht u aan!
Met edeler wapens, dan die moord- en plundertuigen,
wier glans de ziel behaagt, maar al te vaak verleidt, '
zult ge Onrecht en Geweld den snoden kop doen buigen,
en smaken in hun 'Val een hemelzaligheid
O! dat de galm der Faam mij steeds uw grootheid melde!
O! melde zij mij steeds dat gij gelukkig zijt!
'k Zal juichen in het lot dat u mijn vriendschap spelde,
bij al de wisseling van afstand en van tijd!
VAN HOGENDORP! mijn hart werd aan het uw verbonden,
van dat uw hart het mijn, mijn hart het uw doorzag!
Wat blijve, wat verga, die band blijft ongeschonden,
die band blijft beiden waard tot onzen jongsten dag!
Maar 't oord, waar ons die band het hoogste heil deed smaken,
moet thans vaarwel gezegd, en 't uur der scheiding kwam!
U vergt het Vaderland, om voor zijn heil te waken,
mij roept dier vaderen bloed, waaruit ik d' oorsprong nam!
Maar een, een zelfde zucht blijft beider borst bezielen,
een zucht naar hoger doel, een zucht voor Schoon en Waar!
Geen scheiding, geen geval kan deze zucht vernielen!
Vaar wel, op 't pad der eer hervinden wij elkaar!

AAN BILDERDIJK.
MET HET EERSTE DEEL MIJNER ‘POËZIE’.
Aan U behoort het rijk der Nederlandse zangen!
Bezit ik mogelijk daar een enkel plekje grond,
ik heb dat edel goed van U in leen ontvangen:
met vreugde erkennen dit mijn boezem en mijn mond!
Met verzen uit mijn hart (geen blote plechtigheden!)
verheergewade ik U het dichterlijke leen,
ontvang mijn hulde dan! Ontvang op nieuw mijn eden,
uw baanders trouw te zijn door alle tijden heen,
het zij een nietige aard, mij toejuicht of veroordeelt,
't zij roem mijn deel moet zijn, of een roemwaarde val!
en huldig ik aldus, op uw doorluchtig voorbeeld,
den Opperleenheer van 't Heelal!

DE STEM.
Een speeltuig is het hart, een luit,
en 't zijn de tonen, die zij uit,
als wij gevoelen, willen, handelen!
Ja! wordt de ziel zichzelf gewaar,
het is het trillen van een snaar,
waarover Engelenvingers wandelen!
Een toon gegrepen! Levenssmart!
Een tweeden! Heiliging van 't hart!
Een derden! Dichteridealen!
Een vierden! Dreunende oorlogsmoed,
die weergalmt in het bruisend bloed,
en overgaat in zegepralen!
En of de toon, die hier ontspringt,
verheffend of weemoedig klinkt,
verkondigen gelaat en ogen!
Geheel het lichaam houdt de maat,
die 't Goddelijke kunsttuig slaat,
waar door ons leven wordt bewogen!
Maar, als die wondere citer speelt,
en aan het stof kleed mededeelt
den indruk door den geest ontvangen,
wie drukt den trouwsten nagalm uit
van dat betoverend geluid,
waar aan de Geesten zelve hangen?
Gij zijt het, adem onzer borst!
gij, stroom van lucht, die door de dorst
des vurige harten ingezogen,
en, gloeiend weder uitgestort,
zijn Echo over de aarde wordt,
op zilveren wieken uitgevlogen!
Gij, Stemgeluid, op wie de Taal,
gelijk een held in wapenpraal,
hervoort treedt uit haar donkere woning!
Gij zijt het, rijk begaafde Stem!
Gij, koninklijkst geschenk van Hem,
die Adam schiep ten wereldkoning!
Geen hand volvoert den wil zo snel,
geen oog vertoont de vlam zo fel,
die in den boezem is verrezen!
In u vertoont zich heel de ziel,
als of ze in eens zichzelve ontviel!
in u, het wezen van haar wezen!
o zachte, tedere, lieve maagd,
wier schuldloos hart in stilte klaagt,
bij 't eerst ontluiken van de liefde!

't Is de enkele stem, die u verraadt,
voor wie haar melodie verstaat,
ofschoon gij zwijgt van 't geen u griefde!
Zoon van den bliksemenden krijg!
dat slechts uw stem ten hemel stijg'!
en alle weerstand is verdwenen!
Achilles heft den krijgskreet aan
de Griekse vluchtelingen staan,
en 't Trooische leger stuift uit een!
En. gij! Verheven Dichterrij!
o! van uw lippen wensen wij
de hemelstrelende gezangen!
Geen onbezielde strook papier
is waard de klanken van uw lier,
is waard uw adem op te vangen!
Men zinge uw Ilias, Homeer,
geen gouden stift, geen zwanenveer
vermag haar in het hart te schrijven,
gelijk de zwervende Rhapsood
haar in de boezems overgoot,
en boven 't eeuwgegolf deed drijven!
Maar gij, die u geroepen voelt
om, waar de Geest des afgronds woelt,
voor 't recht der hemelen te strijden!
Kent gij de kracht, die in deze eeuw
verlammen moet het helgeschreeuw
en 't hels verbond der Ongewijden?
Gij zijt gewapend door Gods Macht
met een ontzachelijker kracht,
dan bajonetten en kanonnen!
Verbreed de borst! sla 't oog naar Hem!
en met de levendige stem
word heel een aardrijk overwonnen!

NAPOLEON.

God riep Napoleon, om 't Ondier te verdelgen,
dat zwellende van roof, en rood van Koningsbloed,
met d' opgesperden muil Europa in ging zwelgen,
daar 't machtloos neerviel voor 't Franse helgebroed!
Napoleon verrijst. Hij temt dien schrik der aarde,
't omwentelings-wangedrocht, dat voor zijn blikken zwicht!
Maar, dwaas als Israëls Vorst' die vloekbren Agag spaarde.
doorrijgt zijn lans hem niet, maar laat hem 't levenslicht!
Het monster biedt den held zijn scherp gewette dolken
en aardbedwelmend gif, die weldaad tot een loon!
Ja! 't gaat met hem ter jacht op koningen en volken
en rust in schaduw van een keizerlijken troon!
Gods Almacht spoedt ter wraak. De schitterende victorie
verlaat hem. Juich! Euroop! onthef u aan den schrik!
aan uw tiran ontviel zijn kroon, zijp macht. zijn glorie
maar, wraakgeschreeuw der aard! zwijg bij laatsten snik!

PARIJS.
Die Stad, wier schitterende trofeeën
zo prachtig rijzen tot den trans,
die over de uitgestrekte zeeën
den weer'schijn afzendt van haar glans;
die Stad, de zetel aller kunsten,
de bakermat van zo veel roem,
zo rijk (in schijn!) van 's noodlots gunsten;
zij, aller wereldsteden bloem!
Die Stad, in weelde groot geworden, ,
in weelde, en moord, en krijgsgeweld,
door 't woeden van Jacobijnsche horden
en een gewetenloze Held
tot Stedenkoningin verheven,
ontzachlijk, machtig over de aard,
en wie geen Almacht-zelf doet beven,
wier zwavelregen haar nog spaart!
Die Stad is 't Babel onzer dagen!
Als Babel stort zij eens in puin!
De grond is moede haar te dragen!
De Hemel haat haar trotse kruin!
Die Stad is 't hedendaags Gomorra,
't verbeestlijkt Sodom van Europa,
dat, schoon de donder om haar knorre,
geen God vermoedt, wiens macht haar sloopt!
Wie stichtte u, Stad van goddeloosheid?
Wie vestte uw gronden, ijzeren tronen,
waar zich Onzedelijkheid en Boosheid
verkondigen als Wereldgoden?
Wat hand, met Lucifers verbonden,
(ijs, droef misleide wereld! ijs!)
bouwde op hun God gehate gronden
dat hartverlokkende Parijs?
Wie plantte u, boom van Ongenade,
om op te groeien tot verderf,
voor d' al te licht verleidbren zade,
die zonde en dood ontvingen erf?
Wat gruwzame aard houdt u omsloten?
Wat gif is 't, dat uw wortels voedt?
Wat pestwolk regende op uw loten?
Wat helvuur rijpte u met zijn gloed?
Trouwloosheid nestelt in uw bladen!
en wie zijn' God vijandig is,
wie Recht en Waarheid wil verraden,
vindt in uw schaduw lafenis!
Uw bloesems zijn verboden weelden,

en lusten, waar de Deugd in smoort!
De vruchten, die uw takken teelden,
zijn heiligschennis, koningsmoord!
En echter (o rampzalige ontzindheid!
o dwaasheid, 's Hemels gramschap waard!)
u huldigen, in droeve blindheid,
de laffe volkeren der aard!
Zij strekken onbedachte handen
naar 't hart- en zielverdervend ooft,
waar in des Satans prikkels branden,
terwijl het enkel heil belooft
Reeds krimpen Duitslands ingewanden,
gefolterd door dat doodlijk vocht!
Het doet Italië's aders branden,
dat in uw vrucht verkwikking zocht!
Reeds heeft zij 't half ontzenuwd Spanje
van kennis en verstand beroofd,
en zelfs het sterk gespierd Brittannië
stijgt zij bedwelmend naar het hoofd!
Maar wacht u, Stam zo vol verleiding!
uw takken reiken al te hoog.!
En beef voor verdere verspreiding,
hoe welig 't loof ook bloeien moog'!
want aan uw voeten, trotse ceder!
ligt de ongeziene bijl der straf!
Een wenk! Gods wraakheraut daalt neder,
en hakt u van den wortel af!
een woord zal uit den Hemel donderen!
en, Stad der steden! gij stort neer!
Met al uw gruwelen, al uw wonderen,
uw ijdelheden en bloedige eer!
En de al te lang verbaasde volken
bezingen d' ondergang der Stad,
die, 't hoofd verbergend in de wolken,
den naam van God met voeten trad!
Ontwaak van uit den slaap der zonde,
ontwaak, Verleidster! ontwaak!
eer zich het schrikgeluid verkonde
der eindlijk los gebarsten Wraak!
Stoor die bedrieglijke dromen,
waar uw verbeelding zich mee boeit!
nog is het lijfsgevaar te ontkomen,
ofschoon het ieder oogwenk groeit!
Die God verloochenen, zijn uw goden!
Uw Vorsten, wie den Vorst verraden!
die zijn 't, wier heilloze geboden

van plicht en eden u ontslaan!
Weg met die Godverloochenaren!
Weg met uw Staatslieden zonder eer!
Keer tot uw half verwoeste altaren,
keer in uws Konings wetten weer!
Verwoest die tergende trofeeën,
waar in uw hoogmoed zich vergoodt!
Wat zijn zij, dan de stem der weeën,
de aard overdekkende uit uw schoot?
Hun pracht doe 't hoofd des dwazen buigen
die hart en zelfgevoel verzaakt,
zij zullen tegen u getuigen
in 't uur des Oordeels, dat genaakt!
Bekeer, verneder u, smeek genade!
De keus is licht, de tijd is kort!
De wereld slaat angstvallig gade
wat van uw hachelijk noodlot word'!'
Hoe zal de toekomst van u wagen
gij, thans der Duivelen Paradijs?
Zijt gij het Ninevé onzer dagen,
of 't aan den Vloek gewijd Parijs?

HET ZWAARD.

Dat oogverblindend staal, dat machtig zwaard, waarmede
de dappere kronen sticht, en tronen weer verwoest,
wat is het, als het rust in de opgehangen schede,
dan 't werkloos voedsel van den hongerigen roest?
Dan eerst, wanneer de held, in 't woelig krijgsgewemel,
met zijn ontbloten kling des vijands drommen maait,
dan blinkt het, als een ster gevallen uit den hemel,
of als een bliksem, uit de wolken neer gezwaaid!
Dan doet zijn aanblik reeds de ontstelde harten sidderen,
voor de overmacht der hand, die 't in haar spieren prangt,
en 't deelt den zegepraal der onverwinbare Ridderen,
van wier verheven moed het al zijn' kracht ontvangt
Zo zijn ook wij, mijn God! Des mensen edelste gaven,
zijn krachten, zijn bestaan, wat zijn zij? Ijdelheid!
Neem in Uw hand het hart der U getrouwe braven,
en 't zal een zwaard zijn, dat den roem uws Naams verbreidt!

HET PAARD.

Het krijgspaard, in wiens aam de rode dampen snuiven
van d' opgezwollen moed, die hem de borst vervult,
doet met zijn ijzeren hoef den grond rondom hem stuiven,
daar 't uit te breken poogt in prikkelend ongeduld!
Met vaste hand en knie bedwingt hem zijn Berijder,
tot dat de schelle klank der krijgstrompetten stijgt!
Maar 't teken wordt gehoord! nu viert de forse Strijder
de teugels aan het dier, dat naar de ontmoeting hijgt!
Het voert zijn meester, als op vleugels, ter victorie,
springt tegen kogels in, en over lijken heen;
en, door gehoorzaamheid deelachtig aan de glorie,
is 't oorlogshafte ros met zijn Berijder een!
Mijn God, mijn ziel verlangt voor U ten strijd te spoeden!
maar gaat die zucht te ver, o! tem mijn ongeduld!
Het klemmen van Uw toom zal mij de hoop doen voeden,
dat Ge in den dag des strijds mijn Ruiter wezen zult!

AAN JONKVROUWE HANNA BELMONTE, OP HAAR VERJAARFEEST.
MET EEN AFDRUK VAN HET EERSTE DEEL MIJNER ‘POËZIE’.

Een en twintig jaar vervlogen
sinds den heugelijken dag,
die uw dierbare levensloopbaan
op deze aard beginnen zag!
Lieve, wier toekomstig leven,
zich ineensmelt niet het mijn,
en wier heil voortaan en vreugde
ook de mijne moeten zijn!
Kransjes, aan uw onschuld voegend,
strikten zich bij ieder jaar,
dat uw jonkheid kwam volmaken, ,
heil, verkondend, in uw haar!
In die lieflijke schakering
mengde een hoger noodlot thans
een welriekender, een zachter,
een gewijder bloemenkrans!
't Is de aandoenlijke bruidskroon,
die uw minlijk hoofd versiert,
pand der trouw, die wij ons zwoeren,
en die dra ons echtfeest viert!
Kroon, u door mijn hand gevlochten,
en met wie zich heel mijn hart
aan het uw heeft toegeheiligd,
tot ondeelbare vreugd en smart!
Van dat albeslissend tijdstip,
van dien onvergeetbare dag,
is 't uw eigendom geworden
wat dit hart omvatten mag;
en op 't feest van uw verjaring
vind ik nauwelijks nog iets,
dat ik u op nieuw kan schenken
tot verbreiding uws gebieds!
Doch kan 't aanbod u behagen
van de trouwe beeltenis,
van dat zelfde vurig harte,
dat door u gekluisterd is;
beeltenis, trouwer dan ooit schilder
overbracht op zijn paneel,
door mijn eigen hand getekend
met het dichterlijk penseel?
Zo aanvaard dit handvol verzen,
tot een ruiker samen gesnoerd,
en gij zult de zucht wel kennen,
die mijn ziel steeds heeft vervoerd!

Lieve, ja! neem deze bladen
als een klein verjaargift aan!
dring' hun inhoud door uw harte!
en gij zult het mijn verstaan.

AAN EEN DICHTER
BIJ DE GEBOORTE VAN ZIJN ZOON.

Dichterlijke lier! verhef u
tot den hoogsten vreugdetoon,
en stort wellust in de harten,
aan uw somberheid gewoon!
Zege-galmen, heilvoorspelling,
godgewijde vrolijkheid,
zijn het thema, door de vriendschap
aan den Dichter voorgeleid!
Door de vriendschap? Door een andere
(Is het mogelijk) edeler plicht!
Werd ooit koning ingehuldigd
zonder statig feestgedicht?
Koning zijt gij mij geworden
nu ge een zoon drukt aan uw borst:
Was niet de eerste Vorst een Vader?
Is, wie Vader werd, niet Vorst?
Heil dan met dien dag van zegen,
voor Uw stamhuis opgegaan!
Heil met d' eersteling van uw liefde!
met uw eersten onderdaan!
Dat hij groeie, dat hij bloeie
tot een sieraad van zijn bloed!
Dat hij Vaders beeltenis uitdrukke,
in de oprechtheid van 't gemoed;
in de gaaf der edele Dichtkunst,
op rechtaarde deugd geplant;
in de zwelling van dat harte,
aan de liefste ga verpand!
Ja, mijn broeder! moog dat telgje,
opgegroeid in 's hemels gunst,
uw gebied steeds meer verbreiden
in het Goddelijk Rijk der Kunst!
Moog hij strijden voor de Waarheid!
voor het heilig Recht van God!
Moog hij strijden en verwinnen!
en de gunsteling zijn van 't Lot!
Moog hij, overdekt met lauweren,
moeders boezem kloppen doen,
en bij 't grijzen uwer haren,
nog uw wang van fierheid gloeien,
in het hemels vergenoegen,
dat de glorie van een Zoon,
die den luister van zijn deugden
voor den hemel spreidt ten toon,

in het ouderhart doet rijzen,
dat in 't dierbaar kroost herleeft!
Maar gij, tedere, zachte Moeder!
aan wier knieën hij nog kleeft!
vrouw, vol vrouwelijke liefde!
gij misschien verlangt iets meer,
voor het aangebeden wichtje,
dan de schittering der eer,
dan den glans der overwinning,
dan den roem der poëzie!
Gij verlangt, dat hij zijn dagen
aan de dienst der braafheid wij';
lijdzaam, vol van mededogen,
vol van zucht om wel te doen.
om zijn naasten troost te bieden
en voor onheil te behoeden!
dat hij minnelijk zij, bevallig,
en door gaven zonder tal
't hart van 't lieve meisje winne,
dat zijn gade wezen zal!
Ook die wens zal zich vervullen!
Voor uw tedere echtgenoot
zal uw beeltenis zich verdubbelen
in den troeteling van uw schoot,
zo als gij in hem van weerszij,
't beeld ,erkennen van uw Gd!
Bloei dan welig, lieflijk knaapje)
en groei op in Gods gena!
Open gij een rij van telgjes
in uws Vaders huisgezin,
moedig als zijn dichterharte,
lieflijk als zijn gemalin!
zo bevallig als het roosje,
zo standvastig als de rots!
helden tegen 't Rijk van Ondeugd!
lammeren in de kudde Gods!

AAN Ds. EGELING.
Herboren door het Woord, uit wie de wereld werd,
en uit der zonde nacht voor 't hemels Licht gewonnen,
gewassen door den Doop op 't voorhoofd en in 't hert
in 't vlekkeloze bloed van 't Lam des Onbegonnen,
Wie hoort de dank van 't hart, dat van verrukking smelt?
Wie, dan aan Hem alleen, wie de Engelen driemaal loven,
als Schepper van 't Heelal, als zegepralend Held
op d' Afgrond, en als Geest, die 't harte trekt naar boven?
De Vader, die 't geen is, voor 't was, heeft voorbepaald,
wiens eeuwig Raadsbesluit, slechts voor den Zoon ontzegeld,
der schepselen lotsdeel, wiens wijsheid nimmer faalt,
eer Tijd of Ruimte was, met een trek heeft geregeld!
Den Zoon, die, God uit God, als vlees geworden Woord,
voor 't zondige Adamskroost zijn bloed verkoos te plengen,
Hij, Vorst van 't Jodendom, door 't Jodendom doorboord,
om Jood en Heiden bet tot God te rug te brengen!
Den Geest, die, waar Hij wil, naar vrije keuze werkt,
geen aardse wijsheid acht, noch aardse deugd-betoning,
maar naar Zijn wijsheid 't hart gelovig maakt en sterkt,
en heiligt uit gena, niet tot verdienste beloning!
Aan U behoort de dank, U ziel en zin en bloed,
Jehova! Jezus! Geest! Aan U zijn wij geheiligd!
Aan U de lof galm van het overstelpt gemoed,
dat Uw verlossingsdoop voor 's afgronds macht beveiligt.
Maar o! gij wraakt het niet, volheerlijk Wereldvorst
zo in het dankgebed, dat we in verrukking zingen,
de heilwens mede stijg' uit de opgekropte borst
voor hem, door wie wij 't pand van Uw genade ontvingen.
o! zegen de achtbare hand, die 't zoenbloed van Uw Zoon
neerdruppelde op ons hoofd, als vruchtbren zomerregen,
ja! als het zalfsel, dat ons de onvergankbare kroon
verzekert o mijn God! bewaar ons op Uw wegen!
Ja! zegen Gij die hand, en zegen Gij den mond,
die van geen anderen roem, dan die Uw Naams, kan spreken!
Geen harte, zo versteend, als U zijn naam verkondt,
of 't moge voor 't geloof des heilwoords openbreken!
Rechtschapen Egeling, getrouwe dienstknecht Gods!
wees lang nog op deze aard een werktuig van Genade.
Meld aan heel Israël zijn Koning en de Rots
zijns heils, en sla de God van Abraham U gade!
En wijs den volken op hun heerlijke banier,
op Jesses Wonderspruit, tot 's werelds heil geboren!
Verkondig lang dat heil, verlicht door 't hemels vier
van Liefde, Hoop, Geloof, den schat der Uitverkoren!
Wees ons nog lang een gids op 't pad der zaligheid,

hoe vreemd uw ziel ook zij aan 't ijdel stofgewemel,
tot dat de zegekroon, den Christen weggeleid,
aan d' eindpaal van uw baan u toeblinke uit den hemel!
o mogen wij ons daar uit 's werelds duisternis,
in 't licht van 's Heilands troon, gezaligd weervinden!
in dat Jeruzalem, waar Jezus Koning is,
en waar geen vreemde macht ons oog meer kan verblinden!
Bid voor ons, dat de Doop, ontvangen van uw hand,
niet opdorre in ons hart, maar 't immer blijft besproeien,
en, als een morgendauw de pas ontloken plant,
in liefde door 't geloof voor 's Hemels hof doe bloeien!

AAN BILDERDIJK.
Een lofzang, Bilderdijk! een lofzang tot den hoge
verkondige onze stem de glorie onzes Gods!
De zegepraal genaakt van CHRISTUS Alvermogen
op menselijke ijdelheden en aardse wijsheidstrots!
De Vorst des levens heerst, Zijn rijk op aarde nadert,
het valse licht bezwijkt, de nacht der logen vliedt!
De kudde, door Gods Geest onzichtbaar samen vergaderd,
verwacht den Herder, die Zijn leven voor haar liet.
Vergeefs verloochen Hem ontaarde Sadduceeën,
wier waanverlichting thans de wereld overheert,
vlier haat, afschuwelijker dan die der Farizeeën,
het kruis van Jezus hoont, en schijnbaar triomfeert
De Hemel zal 't gejoel dier tegensprekers storen:
we ontwaren reeds van ver de ontzachelijke bazuin,
wier vollen klank weldra de Duivelen zullen horen,
en storten, dol. van schrik, hun eigen rijk in puin!
Wij zien den ochtendglans, die d' akeligste der nachten
vervangt, en zwanger gaat van hemelheerlijkheid.
Bespotte, vloeke de aard! Wij weten wie wij wachten!
Wij' weten, wat triomf den Christen wordt bereid.
Heil ons! wij zien de wolk der toekomst zich ontplooien.
De strijd beslist zich, 't bloed der martelaren vloeit,
de Zoon des mensen komt Tienduizend Heiligen strooien
den palmtak voor Hem heen, in 't Paradijs gegroeid.
Heil mij! dat ook mijn hart in de Evangeliebladeren
de stem erkennen mocht des Konings van 't Heelal!
Heil mij, dat ook mijn geest de tijden mag zien naderen
van Jezus weerkomst en des Aartsverleiders val;
de Profetie zich in de tekenen zien verklaren
van ieder nieuwen dag, die aan de kimmen rijst,
ja zelfs de hemelen dat Jeruzalem zien baren,
op wiens geboortestond de hoop des Christens wijst.
Mijn Vader! kan het zijn? Was mij dat heil. beschoren,
Gods Zoon te erkennen in het Wicht van Bethlehem?
Mij, in de dwaling van dat Israël geboren,
sinds achttien eeuwen doof voor eens Verlossers stem?
Mij, mij onwaardige sloot zich die hemel open,
die hemel van geloof in Jezus Christus naam?
'k Mag op de heerlijkheid der Engelenwereld hopen,
ik, aardworm, die me in 't licht zelfs dezer aarde schaam?
Ja! 'k mag het! 'k Zie den tijd, den tijd van glorie naderen,
die heil moet brengen aan heel 't kroost van Abraham!
God wil het overschot dier droeven weer vergaderen,
die afgehouwen zijn van d' alleredelste stam!
Ja! 'k roem op Uw gena, gezegend Alvermogen!

(o! dat dit roemen door heel de aarde werd gehoord!)
de schel des ongeloofs viel eensklaps van mijn ogen
'k werd Christen... God van heil! bezegel dit mijn woord!
't Was daartoe, dat de hand der alvoorziende Goedheid
van de eerste kindsheid af mijn dagen strekken deed!
Want ach die kindertijd, voor anderen zo vol zoetheid,
was mij een bronwel van verterend boezemleed;
en 't rusteloos gevoel, dat toen mijn ziel bezwaarde,
bleef, drukkender dan ooit, mijn sombere jonkheid bij:
ik vroeg om lafenis bij de hemel en bij de aarde
den hemel kende ik niet, en de aarde haatte mij!
Toen leidde mij Gods gunst tot U, mijn Vriend! mijn Vader!
Ik zag U, en mijn hart ging open voor de hoop.
Uw wijsheid vormde mij verstand en hart te gader,
uw hand ontsloot voor mij een nieuwen levensloop.
Gij leerde me uit de lier een nieuwen zangtoon lokken,
doch niet voor de aarde! Gij, voor Schoonheid, Waarheid, Recht,
met enkel poëzie gewapend, onverschrokken
ten strijd gaan, schoon ons de aard haar lauwer ook ontzegt!
Gij, bovenal, de list des Ongeloofs vernederen,
terwijl het om ons heen zijn helse zaden strooit,
het bloed, waaruit ik spruit, beminnen en waarderen,
en Israëls Heilige God aanbidden, meer dan ooit!
Mijn zoon blijf aan de hoop op uw Messias kleven,
de hoop des Christens is, als de uwe, uit Israël!
uit Israël ons licht, en zaligheid, en leven,
der hemelen glorie, en de nederlaag der hel.
Dit zei ge,. en niet meer! noch drong mij 't woord van 't Leven
voorbarig op! Uw taal schoot wortels in mijn ziel!
Maat o! (gij wist het) God alleen kon wasdom geven
aan 't hemelzwangere zaad, dat in die aarde viel!
Nu voelde ik 't Oosters bloed ontvlammen in mijn aderen
van ijver voor mijn stam. 'k Sloeg zijn ontwikkeling ga;
'k doordacht het noodlot van mijn Palestijnse vaderen,
hun glorie bij 't genot der hemelse gena,
hun droeve ballingschap in jammer en verachting,
sinds zich het Christendom ontwikkelde uit hun grond;
hun door alle eeuwen heen standvastige verwachting
op Hem, die komen moest naar luid van 't Godsverbond;
'k doorzocht de Schriften; 'k drong den geest in dier Rabbijnen,
vol Oosterwijsheid, maar omneveld met een nacht
van tegenstrijdigheden, doch die bij 't licht verdwijnen
der blijde Boodschap, door 't hardnekkig volk veracht.
En 'k vond in 't Vorstelijk Kind der nederige Maria
den Goddelijke Propheet, door Mozes mond beloofd,
den God en Vredevorst, voorspeld door Jesaja,

den Zoon van Adam en van David, beider Hoofd!
Ik vond mijn Heiland, mijn Messias en mijn Koning,
mijn Schuldverzoener en den Rechter van mijn lot,
wie de Engelen heiligen in de driemaal heilige woning,
als d' Enig-geboren Gods, een met den Vader, God,
God, die gekomen is in al de smart der aarde,
die wederkomen zal in volle heerlijkheid,
om 't Rijk der Waarheid, dat Zijn woord ons openbaarde,
te stichten op den Tijd, wiens volheid zich bereidt!
Een lofzang, Bilderdijk! een lofzang tot den hoge!
verkondige onze stem de glorie onzes Gods!
Ga, Dichtkunst! oefen hier uw goddelijk vermogen!
Verstomme 't Ongeloof, en sidder 's werelds trots!
Schept moed, gij Christenen, wie deze nietige Eeuw durft honen!
Den spot des spotters zal der dichters voet vertreden!
Schept moed, gij schapen voor den donder onzer tonen
vliedt reeds de onedele wolf met hangende oren heen.
Zweeft om ons, Engelen van den hemel! leert ons zingen!
Dat onze poëzie, door hoger geest bestuurd,
die korst van aardsheid mag doorweken en doordringen,
waar helse twijfelarij de harten in bemuurt.
Leent de oren aan ons lied, gij afgedwaalde Joden!
gij, broeders naar het vlees van wie ons heiligst is!
Ja! wij verkonden U dien zelfde God der Goden,
die eens op Sinaï daalde in heilige duisternis.
En gij, o voedster dier Joden in hun zwerven!
gij, Neerland, rijk bedeeld met Christus heiligend!
het geen de machtigsten der wereldrijken derven,
dit schonk de hemel U! O! sla uzelve ga!
U schonk Hij de edelste der talen van het Noorden,
(zie toe, en luister, noch misken uw overvloed!)
u de onvervalste leer dier Kerk, die in alle oorden
- onzichtbaar opgroeit voor den dag, die tot ons spoedt.
- Nog meer! genaakt de tijd, dat over half deze aarde
die taal, die leer zich uit uw schoot verbreiden zal,
en de uitverkorenen Gods haar beider heilige waarde
erkennen zullen, en belijden voor 't Heelal?
En gij, o Bilderdijk?.. Mijn hoop! gij moogt niet spreken!
Mijn ogen! sluit u voor een toekomst, zo vol glans.
O! blijve slechts dat hart zijn heilsverwachting kweken,
en trooste 't schoon WELDRA voor 't jammer-dragend THANS!
Maar wij, volharden wij de dichterlijke tonen
te wapenen tegen de Eeuw, tot dat haar laster zwijg'!
Wie ons miskennen moog, bespotten, haten, honen; ,
VREDE IN DES HEEREN NAAM! AAN DE ONGODISTEN KRIJG!

DEN HEER MR.. S.IPSZN. WISELIUS.

Niet op d' onzekere grond van wereldse belangen
is 't hecht gebouw gesticht der Vriendschap, die ons bindt.
Die van den wenk Zijns oogs het noodlot af doet hangen,
die bracht ons tot elkaar! Die maakte ons eensgezind
Thans kennen wij elkaar, en door Zijn wijs bestieren
omarmt de balling van het Oost den zoon van 't Noord,
volgt met hem den gelet van enerlei banieren,
en ijvert met hem saam voor Gods gezegend Woord.
Wenst gij van dit verbond een blijk in lettertrekken?
Wiselius! Ziedaar mijn naam! ziedaar mijn hand!
En met die edele spreuk, die 't leven weer zal wekken
in mijn verdorden stam, uit Juda’s erf verplant!
De spreuk, in wier geloof de Aartsvaders hoop verkonden,
geheel de wereld heil, en Israël glorie vindt;
op haar beroemen we ons op haar onfeilbare gronden
is 't hecht gebouw gesticht der Vriendschap, die ons bindt.

AAN DR. A. CAPADOSE.
Dat de waarheid zegeviert!
Ondergang aan 't rijk der logen!
Onder Jezus krijgsbanier
riep ons de Almacht uit den hoge!
Met zijn vlekloos bloed besproeid,
zijn wij ridders Gods geslagen,
om voor d' erenaam, dien wij dragen,
d' allerlaatsten drop te wagen,
die onze aderen doorgloeit!
Wel, te wapen dan! te paard
Met het machtig woord des Heeren
eindeloze krijg verklaard
in den naam, dien we enig eren,
(van den God van Israël,
van den God der twee Verbonden,
van den Kruisheld, in wiens wonden
we onze zielsgenezing vonden)
aan de in oproer staande Hel!
Jezus is ons Legerhoofd!
Jezus-zelf ontving onze eden!
Al wie in Zijn macht gelooft,
zal met Hem de slang vertreden!
Volgen we onzen leidsman na!
Geen geweld kan ons vernederen,
en geen aanslag kan ons deren,
en wij zullen triomferen!
Gods genade slaat ons ga;
Al Hij sprak, verstomde 't Al,
't woest geweld van storm en zeeën,
't Farizeïsch wraakgeschal,
en de list der Sadduceeën!
In 't bestemde lijdensuur
heeft Hij, als een lam, gezwegen,
en dat zwijgen heeft Gods zegen
over 't zondig kroost herkregen
der ontgoddelijkte natuur!
Wel dan! waar Zijn wil ons zendt,
spreken, onverschrokken spreken;
waar de wereld Hem ontkent,
hem belijden, onbezweken;
en als alles (moet het) zwicht,
onverwonnen, schuldloos lijden,
in dat lijden ons verblijden,
en het Hem ter glorie wijden:
dit is Christen Ridderplicht!

Geest van God en van Gods Zoon!
doe ons deze plicht vervullen!
Daal van d' ongenaakbare troon,
om ons met uw kracht te omhullen!
Wapen onzen aardse geest
tegen 's Bozen rijkverbreiding,
tegen valsheids zaadverspreiding,
tegen 's werelds alverleiding!
in ons zelven allermeest!
Zonder U, wat kunnen wij,
dan ons heilig kruis beschamen,
dan, des Satans heerschappij
met ons zwakke hart beamen,
dan, verdwalen meer en meer
in der zonde donkere wegen,
en verloochenend den zegen,
door des Heilands bloed verkregen:,
geven aan Zijn vijand de eer?
Maar met U, wie tegen ons?
Wie zal opstaan in zijn woede,
dien onze arm niet neer bonst
in den afgrond, die hem voedde?
Wie onz' ijver nederslaan,
als wij 't woord der waarheid spreken,
Hoop, Geloof en Liefde kweken,
en den smaad des Hemels wreken?
Wie zal onze macht weerstaan?
Licht zal uitgaan van ons oog,
en den Twijfelaar verblinden!
en, als vuur van 's hemels boog,
de ongodisterij verslinden!
en de Baals van deze tijd
zullen sidderen, zullen beven,
en den Oppervorst van 't leven
al de glorie wedergeven,
die hun onmacht Hem benijdt!
Maar, voor alles, geef ons dit,
gij, Verdelger onzer zonden!
Dat ons harte niets aanbidt
dan den Naam, dien wij verkonden!
Dood in ons dien eigen trots,
dien we U klagen, niet verbloemen!
Dat we in U slechts mogen roemen,
dat we in U ons mogen noemen,
schoon heel de aarde ons wil verdoemen,
ridders, knechten, kinderen Gods!

AAN EEN VRIEND.

Sta, moedig strijder, pal op 't bolwerk, dat Gods hand
gebouwd heeft voor het heir van zijn verkoren helden,
niet op de golving van een onstandvastig zand,
maar op de Rots van heil, wie hel noch wereld velden!
Hoe ook de wereld dreig', hoe ook de helvorst woed',
zij zullen geen van bei uw zielskracht overheersen.
Het is de Vader zelf, verzoend door Jezus bloed,
Wiens uitgestrekte hand hen van u af zal weren.

AAN DE POËZIE.
Volzoete geest der poëzie!
keer in mijn doffen boezem weder!
Beziel op nieuw de ziel in mij,
en in mijn hand den zwanenveder!
Met traagheid klopt mijn smachtend hart,
wanneer gij 't opgeeft aan de smart
van een ondichterlijke wereld!
Mijn hoofd hangt moedloos op mijn borst,
terwijl ik naar den dauw drop dorst,
die, waar gij treedt, den dorren grond beparelt!
Keer weder, en begeef mij niet,
maar onderhoud dat hemels leven,
dat zich ontwikkelt uit het lied
door uwe omzweving ingegeven!
Gelijk een hemel zonder zon,
een vlakte zonder waterbron,
zo is mij zonder u deze aarde!
'k Zink in de sluimering van den dood,
en 's hemels licht noch 's aardrijks brood
heeft (keert gij niet) noch kracht voor mij, noch waarde!
Vergeefs vermoeit zich mijn verstand
in wetenschap- en kennis zoeken;
daar is geen orde, geen verband,
in al den wijsheidsschat der boeken!
Al wat het zwoegende vergaart
is vormloos, als de drijvende aard
voor dat Gods Geest haar overzweefde;
koud, als de klei, waaruit Gods Macht
den eersten mens heeft voortgebracht,
voor dat Zijn adem in hem leefde!
O! dat uw kracht weer in mij woon'!
o poëzie! o troost mijns levens!
gij, moeder van het zichtbare schoon,
en waarheidslerares tevens!
vergader gij tot een geheel
elk nog onsamenhangend deel
der bouwstof, die 't verstand vergadert.
En rijze er op uw harpgeluid
een tempel voor den hemel uit,
van levend ziels cement dooraderd!
Keer tot me uw lieflijk aangezicht,
en 'k zal het leven weer ontvangen!
Mijn oog ontsluit zich, en 't ziet licht,
mijn oor, en 't hoort de hemelzangen!
Mijn borst verbreedt zich vol van moed,

mijn hart ontvlamt in heldengloed,
(wie zal mij in mijn geestdrift krenken?)
Mijn ziel verbreekt haar engen band,
en voelt zich aan dat oord verwant,
waar 't leven loven is, geen denken!
De vorstelijke Dichterlier
schijnt zich mijn vingers op te dringen!
En 't in mijn boezem vlammend vier
dwingt heel. dit stofgewaad tot zingen!
Ik leer van Waarheid en van God,
'k voorzie des werelds naderend lot,
'k ontzie geen wereld, en zij luistert!
Uw haters, Goël, o mijn Heer!
Uw haters sidderen, storten neer,
en liggen aan Uw voet gekluisterd.
En ik, te, midden van de wolk
der uit mijn lier gerezen walmen,
'k ontstijg het geestelijke volk,
en zoek bij de Engelen hymnegalmen!
Met die ik liefheb hand aan hand,
vind ik een ander vaderland,
een door geen zonde ontheiligd Eden;
en 'k snel den Heiland tegemoet,
Die mij gekocht heeft met Zijn bloed,
en Dien 'k voor de aarde heb beleden.

AAN BILDERDIJK.
De gedachtenis des rechtvaardigen zal tot zegening zijn, Salomo.
Neen, Bilderdijk! wij sidderen niet,
schoon hel en wereld woede!
Schoon Satan knarsetandt om ons lied,
wij zingen 't in Gods hoede!
Schoon de aard vervloeke wie haar wekt.
om God, haar Heer, te loven,
de stem, die ons ten hemel trekt..
zal 't woest gejoel verdoven!
Verbinde zich en aarde en hel,
om onzen moed te smoren,
God heeft Zijn geestlijk Israël
tot zegepraal verkoren.
Met wapenen van vlees en bloed
moge ons de haat bestrijden!
Wij wachten ze af met Christenmoed;
God heiligt door het lijden!
Of zendt ons onze Vorst in 't veld,
Zijn Geest zal ons vergezellen,
en ieder onzer is een held,
die Goliaths zal vellen.
Ons schild is Gods Voorzienigheid,
ons zwaard, het woord der Waarheid,
dat 't binnenste der harten scheidt,
en glinsterend is van klaarheid!
Zo dringen wij het heir te rug
van 't helse bondgenootschap,
en God maakt onze voeten vlug
door de Evangelieboodschap.
De zege, dierbare Christusknecht!
de zege kan niet falen!
Ze is ons doof' God-zelf toegezegd,
Hij zal ze ons doen behalen!
Behalen, schoon hun overmoed
ons 't lijf ter dood moge prangen,
als onze' ziel den welkomstgroet
der Engelen zal ontvangen!
o Bilderdijk! van op den Rots,
dien de Almacht voor ons bouwde,
galm uit den donder onzes Gods,
dien U Zijn Geest vertrouwde!
Galm uit dien schellen oorlogskreet,
den kreet der hemelridders,
die, dringend door des afgronds spleet,
Beëlzebub doet sidderen!

Op dezen kreet ontstak mijn bloed,
mijn bloed uit Davids aderen,
en 'k voelde me in gewijden moed,'
tot Jezus heir vergaderen.
Hoort niet mijn hart ver in de lucht,
de hemeltrommen trommen?
Is niet der Kerkbruid droeve zucht
tot 's Bruigoms troon geklommen?
Daalt niet der legerscharen God,
om aan ons hoofd te strijden?
Beslist is 't hachelijk oorlogslot!
Stort neder, ongewijden!
Hij, die de sterren roept bij naam,
bij naam Zijn Engelenorden,
Hij, Hij herschiep ons door Zijn adm,
Zijn heil zal ons omgorden!
o! welk een glorie! welk een heil!
den kruisvaan mag ik dragen!
'k Heb alles voor mijn Heiland veil,
ik durf den aanval wagen!
Zwak is mijn arm, maar God is trouw,
en Hij zal niet gehengen,
dat ik behouden blijven zou,
waar ik mijn bloed moest plengen.
Neen! 'k plant den vaandel op het slot,
dat de Eeuwgeest dorst bezetten!
Of moge, ter ere van mijn God,
't geweld mijn hoofd verpletten,
dan blikt mij, met dien dierbren vaan
geklemd in stervende armen,
de glorie-dag van Christus aan,
en 't uur van Gods erbarmen!

RANDSCHRIFT. VAN EEN ZILVEREN BEKER,
AANGEBODEN AAN DEN WEL.EERW. HEER CHEVALIER,
NA DEN DOOP VAN MEVR. BELMONTE EN HAAR DOCHTER.
De ziel gedenke en love in ieder droppel wijn
den Wijnstok des behouds, van Wie wij ranken zijn.

AAN DEN HEER BOWRING TE LONDEN.

Laat anderen zee en land doorkruisen en doorzoeken,
om de inborst van den mens in d' omgang door te zien!
Laat anderen wetenschap vergaren uit de boeken,
die vaak zo luttel vrucht voor noesten arbeid bien!
O, Bowring! ondervraag het spraakgebruik der volken!
Dit zij u 't zekerst blijk van heel des mensdoms aard!
De talen feilen niet; zij zijn de ware tolken
van alle kennis, die ons de Almacht openbaart.

GEESTELIJKE WAPENKREET.

Niet door kracht, noch door geweld, maar door mijnen Geest zal het geschieden, zegt de Heer der heirscharen,
Zacheria 4:6.

Wanneer God opstaat van Zijn troon,
om 't werk des Hoogmoeds te verstoren,
dan daveren de hemelkoren
van een gewijden oorlogstoon!
God schaart Zijn krijgslieden om zich henen,
God is Zijn heiligen verschenen,
gezeten op een etherwolk!
God wil op 't aardrijk nederdalen,
om 't recht der Waarheid te verhalen
op 't aan Zijn vijand offerend volk!
De hemel, die dat leger ziet,
ontzet, schoon onbesmet van boosheid!
maar 't aardrijk in zijn goddeloosheid
slaapt door, en hoort den krijgsgalm niet.
Gij; gij alleen in geestverrukking,
Gij ziet te midden der verdrukking,
o uitverkoren Bruid van God!
den Geest van uit Zijn boezem schieten,
die eens heel de aarde zal doorvlieten,
en reinigen van 't lastend rot!
Een storm gaat vlammende vooruit,
om Zijne wegen te bereiden!
Bekeer, bekeer u, harde Heiden!
of val de gramschap Gods ten buit!
Hoogmoedigen, gij wordt verslonden!
Gomorra’s, in de droom der zonden
verrast u de aankomst van Gods kracht!
en, samengezworen Waanverlichters !
met Baalsprofeten, Babelstichters,
verzinkt ge in een verwarringsnachtl
Ja! ook deze eeuw van helse trots
zal 't wraakgerichte Gods getuigen!
Zij zal den ijzeren schedel buigen
voer de opgeheven roede Gods!
Te lang reeds zuchten Zijn getrouwen,
bij 't hemeltergend onderbouwen
aan d' Oppervorst der duisternis!
Te lang reeds heersen de onverlaten,
die Jezus bloedverzoening haten,
en wie Zijn kruis een gruwel is.
Ach! Christenstaten zagen wij
zich uit des Heilands teugels rukken!

de leer der Waarheid snood verdrukken
met onweerhouden razernij!
Leviet en Priester afgevallen,
bemoedigend de duizendtallen
van 't God verlatend Israël,
om op onreine koe-altaren
met Heidenen-bijgeloof te staren,
en heil te wachten van de hel!
De macht des afgronds heeft haar tijd,
maar de eeuwigheid is van den Heer!
Hoe Satan ook door list regeert,
hij is verpletterd, als hij strijdt.
Hij worde dan tot krijg gedwongen,
de scepter aan zijn vuist ontwrongen,
hij, van 't geroofde licht ontbloot,
en 't geen hij is, dat zal hij blijken,
die voor mijn Heiland moest bezwijken,
de afzichtbare Koning van den dood.
Wel aan, gelovigen! ziet rond!
't Is plicht in Gods geduchte werken
der tijden tekenen op te merken,
waar zich Zijn naadring door verkondt!
Ziet hier de twijfelaars verstommen,
daar, rustverstoorders bij drommen
in band gehouden en ontzag!
Hier, zondaars, heidenen, tollenaren,
daar, stoute God-verloochenaren,
ontwaakt voor d' Evangelie-dag.
De godsdiensthater durft niet- meer
zijn gruwelleer zo stout belijden!
Hij plooit, hij zoekt den strijd te mijden;
hij wijkt, hij vliedt; of, keert hij weer,
zo huichelt de onmacht van zijn woede
een vrede, dien zijn hart nooit voedde,
en neemt een laffe list te baat,
om gif te mengen in Gods woorden,
gericht om in 't geheim te moorden,
doch reeds verijdeld in Gods Raad.
Maar Jezus vrienden scheppen moed!
Zij doen op nieuw de kruisbanieren
met hartbezielend gorden zwieren,
en branden weer van ijvergloed!
Zij voelen zich door God gezonden,
om 't aan elkander te verkonden,
om 't te verkonden aan 't heelal!
Ja! Jezus is voor ons gestorven,

Hij heeft ons met Zijn bloed verworven,
gered van d' eindeloze val!
Europa! schud de kluisters af
van goud- en machtzieke onverlaten!
Breng weer uw Kerken en uw Staten
aan Christus opperherderstaf.
Breekt de outers af der vreemde goden,
herboren Evangelieboden!
En Vorsten, staaft zo groots een werk!
Vreest, vreest geen volksverleiders langer,
hoe ook van schrikontwerpen zwanger!
God maakt op nieuw de Zijnen sterk!
o Nederland! Gij zult eens weer
het Israël van 't Westen worden!
God zal uw Kerk met licht omgorden,
uw Koningen met Davids eer!
Uw Nassaus zullen weder blaken
van ijver voor uw tempeldaken,
en Sions voedsterheren zijn,
de wrekers der verdrukte vromen
op de afgodsdienst van 't trotse Romen,
en 't slangenbroedsel van Socijn.
Schud af de stol der droefenis,
getrouwen, die het hoofd laat hangen,
om dat Judea’s maagd gevangen,
haar tempel uitgeplunderd is!
Die u gevankelijk weg doen voeren,
kan Hij de heidenen niet beroeren,
en weg doen smelten voor Zijn stem?
Klinkt triomferend, heilige galmen
der steeds op nieuw vervulde psalmen!
DE HEERE BOUWT JERUZALEM!
Nog eens zal Vorst en onderdaan
de wonderen van Zijn arm getuigen!
Nog eenmaal zal zich alles buigen
voor Holland, onder Jesses vaan!
Nog eenmaal zal het woord der waarheid,.
in al zijn kracht, in al zijn klaarheid
verkondigd worden aan dit volk;
haar bronnat van de predikstoelen
het slijk der lasteringen spoelen,
hier aangeslibd uit 's afgronds kolk!
Nog eenmaal, ja! zal 's Herders stem
ons Neerlands lammeren-wei regeren,
wij, weer de Oranjehelden eren
als trouwste wachters onder Hem!

't Land, in der kerken boezem bloeiend,
van melk, en honig overvloeiend,
gesterkt door d' echten hemelwijn,
zal, wederom, als in de dagen
van 't snood verbeurde welbehagen,
een wonder op het aardrijk zijn!

AAN MIJNE EGADE,
OP DEN 26ste DECEMBER DES JAARS 1825,
TER EERSTE VERJARING VAN ONZEN EERSTELING
WILLEM DANIËL.

Dierbare, teergeliefde Gade,
door des Heilbeschikkers hand
mij geschonken tot een pand
dier aanbiddelijke genade,
die, waar ze echtgenoten paart,
hemel mededeelt aan de aard,
in een weerschijn van die Liefde,
die zich-zelv' niet heeft gespaard,
toen in 't lichaam geopenbaard,
onze zonde Hem doorgriefde!
Hoe verrukt die traan mij 't harte,
waar uw minlijk oog in smelt,
als ge ons telgje in de armen knelt,
d' eersteling van uw moedersmarte,
wie deze feestelijke dag
't eerst voor 't licht ontluiken zag,
en, bevrucht van nieuw en zegen,
d' eersten heil-verjaargroet uit
over d' afgesmeekten spruit,
kroon der echt, van God verkregen.
Met dat hart, dat hij verheugde,
dat van weemoed glinsterend oog,
thans gestegen naar omhoog
tot den Oorsprong aller vreugde!
Zonder dankgebed tot Hem,
psalmgejuich van hart en stem,
zou er heil zijn voor den Christen?
Onze blijdschap is van God!
Wat ware ons het schitterendst lot,
Lieve, zo wij dit niet wisten?
Naar den Hoorder der gebeden
met een offerande van lof
uit dit levenloze stof
in des Heilands naam getreden!
Ja! Hij hoorde, toen gij bad
in verzuchting om den schat
dien uw schoot me in 't end mocht schenken!
Zo Hij af te wijzen scheen,
't was tot voller zaligneen,
boven bidden, boven denken!
Vreugde van mijn levensdagen!
welk een hemelzoete plicht,

voor Zijn zegenend aangezicht
thans dat spruit jen op te dragen!
Aan die hoedende Engelenwacht,
die met heel des afgronds macht
geen Verderver kan verdrijven,
onder 't zegel van dien Geest,
die op Israël is geweest,
die met Israëls zaad zal blijven.
Schat noch rijkdom op deze aarde,
roem noch aanzien bij den mens,
is der Christen moeder wens
voor den lieveling, dien zij baarde!
Hij zij de Uwe, grote God!
o! bestier geheel zijn lot,
dat hij 't rijk van Jezus erve!
Dat mij nederig en klein,
in Zijn bloed van zonde rein,
Christus leve, Christus sterve!
Leer, mijn zoon! vroegtijdig vrezen,
wiens gezegend merk gij draagt,
die uw kinderschreden schraagt,
die uw Leidsman steeds zal wezen!
Wees den Herder steeds nabij,
die uit 's werelds heerschappij
in Zijn schoot ons wil vergaderen!
die, voor 's werelds grondzuil stond,
uw gezegend lot verbond
aan de ellende van Uw vaderen!
Beurtelings slaven, beurtelings vorsten,
beurtelings zwervers over de aard,
voor verdelging steeds gespaard,
schoon zij God verwerpen dorsten,
heeft uw voorgeslacht gedwaald,
schoon door ongeloof verstaald
toch geleid door d' Ongezienen,
om in 's aardrijks laatsten tijd
van der logen boei bevrijd,
Jezus eeuwiglijk te dienen!
't Zag den val van Sions vesten,
't bracht van de oevers van d' Eufraat
‘t diep vernederde koningszaad
naar de verste kust van 't Westen!
't Voerde 't ridderlijk rapier
onder Portugal’s banier,
en, de afgodendienst ontvloden,
week het van 't Hesperisch strand

naar 't herbergzaam Nederland,
in de duisternis der Joden.
In deze streken uitverkoren
als een tweede volk van God,
mocht (o nooit volprezen lot!)
uit de duisternis herboren,
uw bevoorrecht ouderpaar
dan na tweemaal honderd jaar
u aan Jezus voeten brengen;
en den heilige Christendoop
(pand der goddelijke hoop)
op uw dierbaar hoofd zien plengen.
Blijf een zoon uit Jacob’s lenden,
thans niet 'meer door vlees en bloed,
maar door 't hopende gemoed,
waar die vaderen God door kenden!
Dien den Hoop van Abraham,
dien de Heiland van uw stam,
leef ter ere diens Ontfermers!
Strijd, in Zijne roeping sterk,
voor de Nederlandse Kerk!
voor het Huis der Kerkbeschermers!
o mijn telgje! in ons leven,
in ons sterven zijn wij Gods!
Hij is onze vaste Rots!
't zij we in vree te Hem-waarts streven,
of (indien ik uiten mag,
't geen deze onvergeetbare dag,
voor het oog der ziel doet stralen)
langs des heiligen jongelings spoor,
dien der Heilige tuigen koor
de eerste bloedkroon zag behalen.

JERICHO.
Door het geloof zijn de muren van Jericho gevallen, als zij tot zeven dagen toe omringd waren geweest.
Hebreeën 11:30.
Zo de kracht van 't zwaard zal gelden,
Caleb is een bloem der Helden,
Jozua, een machtig Hoofd,
wie de glorie is beloofd;
over den Jordaan getrokken,
staat heel Israël onverschrokken
tegen 't Kananese rot;
doch, o Jericho! uw wallen,
zullen voor geen wapens vallen,
maar voor d' adem-zelf van God!
De Arke Gods vooruit gedragen,
den bazuinklank aangeslagen,
zevental uit Aarons zaad!
tot de trotse stad vermaat.
Zesmaal zullen deze muren
d' aanval van 't geheel verduren,
en de heerlijkheid weerstaan;
bij het zevende ochtendrijzen
zal hier God zijn kracht bewijzen,
en de hoogheid nederslaan!
Zevendubbele ommegangen,
ramsbazuingeschal, vervangen
door den kreet van 't juichend heir,
stormen ijzeren wallen neer!
Ziet! de ontzette gronden knakken!
Ziet! de ontwrichte muren zakken!
't Is Jehova, Hij-alleen;
Hij, de in Israël bekende,
Die den slavernij dag wendde,
heeft de vesting plat getreden!
Nu staat Jericho u open,
Israël! Gij zult haar slopen!
haar gedachtenis verga!
En vermeet' zich, vroeg of spa,
niemand ooit haar torenspitsen,
die Jehova’s bliksemflitsen
tergend lakten door haar trots,
uit haar puin weer op te trekken,
want geen stadsmuur zal hem dekken
tegen 't wraakgerichte Gods!
Hiels eerst- en jongstgeborene
tuigden de afgedreigde toorne,
en betaalden met hun bloed

vaders gruwbren overmoed! (1 Koningen 16:34)
Al wie Jericho herbouwen,
door hun voorbeeld onweerhouden,
zullen mee ten afgrond gaan!
Waar Gods gramschap uitgestort is,
waar des Scheppers recht verkort is,
kan geen Schepsels werk bestaan!
Ook Uw vesten zullen beven,
ook Uw stichters zullen sneven,
Jericho van 't ongeloof,
voor de heilvermaning doof!
Rukt gij aan, gewijde scharen,
wie zich God wil openbaren,
als uw Krijgshoofd in het veld!
Wie Hij 't woord wil toebetrouwen,
dat geen woede kan weerhouden
van 't verenigd helgeweld!
In 't gebed vooruit getreden!
In 't geloof den strijd gestreden!
De Evangelische bazuin
stormt het duivelenrijk tot puin.
Predikt Jezus den Gekruisden,
den om onze schuld vergruisden
mens geworden Wereldheer!
Durft Zijn naam, Zijn kruis belijden,
durft u Zijn versmaadheid wijden!
en de Palmstad barste weer!
Zij 't heelal u ongenadig!
dat de vijand zich verzadig' ..
aan uw tranen, aan uw bloed!
die verdrukking is zo zoet!
Onverbitterd, onbezweken,
zult gij Recht en Waarheid wreken
door de kracht van 't Geestlijk zwaard,
't levenswoord der hemelboden
tot ontwapening der snoden,
tot verlossing van heel de aard!
Neen! geen zichtbare stalen zwaarden!
Neen! geen pijlen! Neen! geen paarden!
Aardse wapens baten niet,
waar Gods stem den strijd gebiedt!
't Volk van God zal overwinnen
over wereld, hel en zinnen;
en, verenigd als een man,
zonder krijgsmacht paden banen
voor zijn wapperende vanen

door 't verbaasde Kanaän!
Maar gij, Rachab! uitverkoren!
in de duisternis geboren
vaneen afgevallen stam!
loof den God, die tot u kwam!
Onder 't donderen der bazuinen,
toen uw vaderstad in puinen,
en haar macht in onmacht viel,
bracht Hij, zwevende op de wolken,
slachting aan de ontaarde volken,
maar verlossing aan uw ziel)
Dien Verlosser zult ge aanbidden,
en uw naam in Israëls midden
zal beroemd zijn bij 't geslacht,
waar u God in overbracht!
Salomo’s gade zult ge wezen, (Mattheus 1:5)
tot een moeder uitgelezen
van den Spruit, die komen zal,
die, gezegendste aller loten,
die, uit Jesse opgeschoten
't aardrijk overschaduwen zal)
Diamant, uit de aard gedolven,
parel uit het diepst der golven,
neem uw plaats in aan de kroon
der verlosten van Gods Zoon!
In de nacht van 't werelds duister
/lonker met ondoofbare luister
als een Leidstar in de wolk,
tot een teken aan den Heiden,
dat zich 't Godsrijk uit zal breiden
tot op 't afgelegenst Volk!
o Mijn God! hoe menige ogen
zijn in 't Jericho der logen
afgesloten voor het Licht,
waar der zonde nacht voor zwicht!
Tegen 't Heil, uit U gevloten,
hoe veel harten nog omsloten
met een meer dan ijzeren muur,
die Uw liefde vrij zal blaken,
die Uw adem door zal blaken,
op 't weldra voldragen uur!

ISRAËL EN NEDERLAND.
Toen Israël uit Egypte toog. Psalm 114.

KEER.
Toen Israël uit Egypte toog,
de wrede slavendwang ontkomen,
toen liet de Zee haar diepten droog;
Jordaan! men zag U rugwaarts stromen!
toen daverde der bergen top
van schrik: de heuvelen sprongen op,
gelijk een lammerenkudde,
voor Palestina’s naderend lot!
voor 't aangezicht van Jacob’s God!
en de aarde beefde en schudde.

TEGENKEER.
Toen de Almacht tegen 't Spaans geweld
den kamp van Nederland bewerkt had,
en voor de Kerk, door God hersteld,
Oranjes heldenarm gesterkt had;
toen daverde geheel Euroop:
de stroom veranderde zijn loop
in Rijn, en Seine, en Iber!
Hoe kromp Castilië’s aartstiran!
Hoe schokte er Satans zetel van,
aan de oevers van den Tiber!

TWEEDE KEER.
Jordaan! wat was U, dat gij vlood?
En zeestroom! dat uw wateren stonden?
Wat schokte ge, als in angst en nood,
o Kanaän’s bergen! op uw gronden?
- Omdat een wapenloze stoet
met een nog ongewissen voet
zich op uw erf dorst wagen?
En zelf van 't dwangjuk nauw bevrijd,
de sterkste muren, zonder strijd, '
aan Reuzen op komt vragen?

TWEEDE TEGENKEER.
Waarom veranderde ge uw loop,
gij, Ibervloed? gij, Tiberstromen?
Wat davert met geheel Euroop
de 'zetel van 't vrijmachtig Romen?
Omdat van dien ontzachbare Staat,
waar 'nimmer 't zonlicht ondergaat,

een plekje wier zich scheidde?
en, half in 't zeeschuim weggespoeld
't Bisschoppelijke Kerkgestoelt'
gehoorzaamheid ontzeide?

DERDE KEER.
o Israël, God zelve voert
u in 't beloofde land der Vaderen!
Daarom is Kanaän ontroerd;
hij voelt in u Gods oordeel naderen!
Daar valt hij sidderend u te voet!
en gij, gij wandelt in zijn bloed!
wat zou uw vaart vertragen?
Van eeuwen moord en overspel,
en samenspanning met de hel,
is ‘t uur der wraak geslagen!

DERDE TEGENKEER.
O, Nederland! God maakte u sterk,
om uw verdrukkers uit te roeien,
om dat Zijne uitverkoren Kerk
in uw moerassen moest herbloeien! '
De uitheemse zielendwingeland
merkt duizelend wat hoger hand
zijn Dagons neergestormd heeft;
en 't Sadduseese slangenzaad
ontwaart met machteloze haat,
wie Nederland hervormd heeft!

VIERDE KEER.
Wat glans is, Israël! u bereid!
bewaarder der beloftenissen,
en zetel van een heerlijkheid,
die heel een aarde nog moet missen.!
't Was op uw onbemerkten grond
dat God Zijn goddelijk heilverbond,
zijn rechten openbaarde;
't was daar dat Hij 't profetisch zout,
dat nog 't heelal in wezen houdt
van 't zelfverderf bewaarde.

VIERDE TEGENKEER.
o Neerland! tot wat schitterende eer
wil God uw nederigheid verhogen!
Zijn Kerk daalt op uw beemden neer,
aan 't Babelse geweld onttogen!

Zij kwam den Heldraak, die zich voelt
met harer kinderen dierbaar bloed,
in uw woestijn ontvluchten! (Openbaring 12:6)
en 't edelste van 't Hervormingszaad,
waardoor Europa nog bestaat,
schoot op uw bodem vruchten r

VIJFDE KEER.
God wilde in Israël Koning zijn!
Hij gaf haar Helden, Priesters, Vorsten!
Beef, Ammoniet en Filistijn,
wie ooit Zijn volk versmaden dorsten!
De glorie van uws nazaats kroon,
o Bethlehemse herderszoon!
zal Vorsten 't hart verblijden!
Het verre Tharsis biedt hem goud,
en Libans kruin het tempelhout,
dat zich God-zelf wil wijden.

VIJFDE TEGENKEER.
Ja! God regeerde u, Nederland!
Zijn stedehouder was Oranje;
voor deze ontzachelijke hand
boog Frankrijks trots, als die van Spanje!
Geworteld op de onzichtbare Rots;
der onvernielbare Kerke Gods,
kon niets uw bloei verhinderen;
u bracht de ontketende Oceaan
den schat van 's aardrijks einden aan,
ten dienste van Gods kinderen.

ZESDE KEER.
't Ondankbare Jeschurun werd vet,
't sloeg achteruit en rebelleerde;
't vertrad en heilgenade e!1 wet
des Hemelkonings, die 't regeerde!
Uw tempeldienst, o Davids God!
week voor ontuchtige Astaroth,
voor Molochs moordaltaren;
aan afgoden, werken hunner handen,
bracht volk en vorst zijn offeranden,
Profeet- en Priesterscharen!

ZESDE 'TEGENKEER.
Ook Nederland, o Heer: werd groot
door weldaden, van Uw hand geschonken;

maar 't ademt nauw uit ramp en nood,
ot: 't is van weelde en hoogmoed dronken!
't Vergeet Uw wet, Uw hoede, Uw werk;
't vertreedt zijn naam, zijn taal, zijn Kerk,
en de eer der oude dagen,
om wet godslasterlijk geschreeuw
aan al de goden dezer eeuw
zijn telgen op te dragen!

ZEVENDE KEER.
De tijd van dulden is vervuld;
de dag des Rechts is aangebroken!
In klederen van wraak gehuld,
heeft God het vonnis uitgesproken!
Te wapen, Babylon! voer uit
des Allerhoogsten Raadsbesluit.
Doe Sions hoogten beven!
Storm neer d' ontwijden tempelwand!
Voer de overspeelster uit haar land,
van God en goden verlaten!

ZEVENDE TEGEN KEER..
Dus kwam ook Neerlands boetedag!
't Riep tegen 's Heilands zoenaltaren,
't riep tegen Nassaus erfgezag,
de hand van Koningsmoordenaren!
Haar eigen afgod brengt haar straf!
Zakt, Vrijheidshelden! herwaarts af!
en, Keizerlijke benden!
Delgt Neerlands naam uit met haar bloei,
en prangt haar telgen in een boei,
als nooit hun Vaders kenden!

ACHTSTE KEER.
Maar op Zijn diep vernederd volk
ziet de Almacht weer meedogend neder!
Breek, ziel-benevelende wolk!
't licht van Gods aangezicht keert weder!
Verheug u, Jacob’ boetend kroost!
De hand, die strafte, brengt nu troost,
die wondde, wil genezen!
Loof God; Zijn toorn is afgewend,
uw slavernij dag is gewend,
uw Tempel is herrezen!

ACHTSTE TEGENKEER.

Zo zag hij ook op Holland neer,
hoe ze in des Adelaars klauwen zuchtte,
ontfermde zich, en redde weer
het bloedig roofgevogelte vluchtte!
Ja! Neerland zij op nieuw weer vrij,
vrij onder Nassaus heerschappij,
van wond en wee genezen!
Maar ach! de ondankbare vraagt niets meer!
Zij vraagt naar de edelste gaaf niet weer
haar Kerk is niet herrezen!

SLOTZANG.
o God, zal nooit zo schoon een dag
hier 't hart uws volks verblijden,
als 't vrijgekochte Juda zag,
bij 't tweede tempelwijden?
Is 't raadsbesluit onwankelbaar?
En moet de gouden kandelaar
van deze gewesten wijken?
Is Neerland gans van heil ontbloot
En is 't geen ziekte meer, maar dood,
waarin wij 't zien bezwijken?
Ontferm u, God van Neerland! keer,
keer weder in ons midden!
om diens Gezalfden Naam en Eer,
door wie Uw kinderen bidden!
Hergeef aan 't diep vervallen bloed
den ootmoed en den heldenmoed
der vrome voorgeslachten!
Dat langer niet uw vijand juich',
maar machtloos den triomf getuig'
van die Uw komst verwachten!
Der Heidenen hoogmoed steeg ten top!
Doe hun Uwe Almacht weten!
Wek Neerland uit de doden op,
zend ijveraars en Profeten!
Gebied uit Nassaus heldenzaad
een Zerubbabel voor den Staat,
een voedsterheer der Kerken!
Wil tot een nieuwen tempelbouw
(dat Rome sidderend hem aanschouw)
de hand der vorsten sterken.
Hersteller van oud-Israël!
Beschermheer onzer Vaderen!
ja!' Gij, Gij zult, ten spijt der hel,
het overschot vergaderen!

Want Gij zijt onveranderlijk!
en 't Scepter van uw Koningrijk
zal van Uw volk niet wijken,
dan om aan d' opgeklaarden trans
met duizendvoud vernieuwden glans
den Satan blind te prijken!

VREDE EN KRIJGSZANG.
Ik formeer het licht, en schep de duisternis, Ik maak den Vrede, en schep het kwaad,
Ik de Heer doe al deze dingen. Jesaja 45:7.

1.
o hoe lieflijk is uw klank,
ziel-verbindend woord van Vrede!
't Aardrijk smelt in lof en dank,
waar gij neerdaalt op zijn bede!
Hermons dauwgeur ademt daar,
waar haar kinderen samenkomen!
Hemelolie zalft de zoomen
van haar heilige Priesterschaar!

2.
Hoe verheffend en hoe groots
is de galm der krijgstrompetten,
die van d' ijdele schrik des doods
't edel heldenhart ontzetten!
'k Zal u loven over de aard,
God mijn Leidsman! die mijn vingeren
d' onontwijkbare steen leert slingeren,
en mijn arm den zwaai van 't zwaard

1.
God bemint der Vrede rust!
Is niet God een God van Vrede?
D' oorlogsfakkel uitgeblust!
't Staal voor eeuwig in de schede!
God keert weer, daar Vrede naakt.
zij, de hoogste heil-genade,
daar zich ooit een hart in baadde,-
dat van hemelliefde blaakt!

2.
God, der hemelvrede God,
is een Heer. der Legerscharen,
die zijn Wet. en Heil-gebod
met ontblote kling bewaren!
Ziet! van Parans hoge top
komt Hij blinkende aangetogen,
met van bliksems vlammende ogen!
en Hij daagt Zijn strijders op!

1.
Jezus Christus door Zijn bloed

bracht ons Liefde, bracht ons Vrede!
Tuig het, Bethlehems Engelenstoet!
Israëls ziener! tuig het mede!
't Vredelied golfde uit uw borst!
Vrede op aard! dus liet ge u horen!
want een Kind is ons geboren!
en zijn naam is Vredevorst!

2.
Jezus is een Heilbanier
voor de verste Heidenenstammen;
en Zijn goddelijk liefdevier
moet de harten doen ontvlammen
tot dien godgewijden krijg
tegen wereld, hel en zonde,
dien zijn reine mond verkondde,
tot de Satan neerzijg!

1.
Heilige Leerling! zag uw oog,
- toen 't de hemelen door mocht dringen,
den smaragden regenboog
niet uws Meesters troon omkringen? (zie Openbaring 4:1-3)
o hoe lieflijk tuigt het al,
dat, wat ooit zich 't hart verbeeldde,
de allerhoogste hemelweelde,
vrede, vrede wezen zal!

2.
Maar gij zaagt het tevens aan,
hoe de Heiligen zich schaarden
om de Heidenen te slaan,
op de hagelwitte paarden! (Openbaring 19:11-16).
Aan hun hoofd, o Zoon, waart gij!
strijden ging ge en triomferen!

VORST DER VORSTEN, HEER DER HEEREN,
was geschreven op Zijn dij.

1.
Vrede, vrede, vrede in 't huis,
waar die Naam wordt aangebeden!
Vrede wrocht Hij door zijn kruis,
en Hij heeft den Draak vertreden!
Aan de voeten van het Lam,
is het vreugde, lieven, loven,
in 't Jeruzalem daar boven,
waar nooit onrust binnenkwam.

2.
Maar op aarde strijdt de Kerk!
Oorlog aan wie God bevechten,
dat is hier-beneden uw werk,
Jezus uitgezonden knechten!
Wie zich nietdoor 't bloed van 't Lam
't zondig hart liet overstelpen,
dat hij siddere voor de welpen
voor den Leeuw uit Juda’s stam!

SLOTZANG.
Krijg en Vrede! paart u saam,
om Gods glorie te verbreiden,
boden van een zelfde Naam,
telgen van een hemel beiden!
beiden voert ge ons in Gods rut!
Uit te rukken en te planten
is de last der Godsgezanten, (Jeremia 1:10)
en der Opperwijsheids lust!
Oorlog aan den Kanaäniet
in 't beloofde land der vaders!
en, in Israëls erfgebied,
wraak en oordeel aan verraders!
Krijg aan Babels hoererij!
en in eeuwigheid geen Vrede
met de afgodendienst der Rede,
en des Oproers hovaardij!
Vrede aan 't einde van den baan!
Dat zij rusten van hun werken,
wie de maaidag op mag gaan
van de in bloed gezaaide Kerken!
Vrede aan U, o kinderen Gods!
hongerigen, zielsvermoeiden,

en van liefdedorst ontgloeiden!
vrede in Christus, onzen Rots!
Heil den Leeuw uit Jesses stam,
die den heilstrijd heeft begonnen!
Lof aan 't uitverkoren Lam,
dat door lijden heeft verwonnen!
Krijg, tot dat van Satans rot
de allerlaatste zij vertreden t
Vrede tot in de eeuwigheden!
en in beiden eer aan God!

GOD MET ONS.

Een iegelijk van u, heeft hij een psalm, heeft hij een leer, heeft hij een taal, heeft hij een openbaring, heeft hij een uitlegging; laat alle dingen geschieden tot stichting. PAULUS.

In diepten verzonken van leed en ellende,
het hart in Bedwelmende dromen verward,
door prikkels van onrust, wier bron ik niet kende,
gedreven, gefolterd tot eindeloze smart,
heeft de aarde mij lang in mijn dorheid gedragen,
in morrende wanhoop aan wereld en lot:
een knagend verlangen verteerde mijn dagen,
een woede van honger naar zielengenot! :.
Ik zocht het, ik riep wat dit hart zich verbeeldde,
in alles wat de aarde verlokkendst belooft;
in brandende driften, in bruisende weelde,
in Ridderverdienste, die 't maagdenhart rooft,
in palmen, gewassen voor wereld-bedwingers,
in zangen, bewonderd door 't luistrend gewelf,...
Maar 't schaduwbeeld vluchtte voor d' indruk der vingers;
't was ijdelheid, ijdeler dan de ijdelheid-zelf.!
In diepten des onheils verzonken, verloren,
versmachtte mijn ziel naar den levenden God!
Maar ach! in de blindheid der zonde geboren,
beef rusteloze woeling mijn pijnigend lot!
Hoe zou ook het schepsel zich nog onderwinden,
den Schepper te zoeken in 't afgekeerd hert?
En waar is het licht, dat Hem weder doet vinden,
Wiens beeld door de zonde in ons uitgewist werd?
Dat licht kan geen Heidense wijsheid doen schijnen,
geen stelsels, vergankelijk als 't wegsnellend Thans,
geen boete verordening van Wet en Rabbijnen,
geen eigengewillige dienst des Verstands o God des ontfermens! Gij zaagt op mij neder,
en 'k werd tot een nieuwe bevatting herteeld!
In d' Eniggeboren keert God tot ons weder,
in d' Eniggeboren, Zijn uitgedrukt Beeld!
Die Enige . Zijn hand heeft mijn ogen bestreken,
en 't hartenbewindsel des ongeloofs viel.
Ik zag Hem, ik gaf mij! De hel is geweken;
de hemel ging op uit Uw woord in mijn ziel!
Ik zag Hem, beloofd aan den balling van Eden,
als 't vlekkeloos Zaad der vernederde Vrouw;
die 't dwangjuk der zonde te pletter zou treden,
den kop van den Heldraak verbrijzelen zou!
Ik zag Hem, voorzegd in den stam der Hebreeuwen,
uit Abrahams lenden, uit Koninklijk bloed,
den Spruit, die volbloeid in de rijpheid der eeuwen,

den scheidsmuur der Heidenen uit een storten doet!
Ik zag Hem, geschaduwd op Sions altaren,
in offer en wetboek van Horebs Verbond!
Ik zag Hem den Godmens, die 't Al moest verklaren,
door Israëls Zieners aan 't aardrijk verkond!
Ik zag Hem, den Wortel van Davids geslachte,
zijn Heer en zijn Koning, en tevens zijn Zoon!
den God van den hemel, d' op aarde Verachte,
geheiligd, verheerlijkt door lijden en hoon,
mens met ons geworden voor mensen behoefte,
voor mijne overtreding tot zonde gemaakt,
geslagen, gesmaad door dolzinnig geboefte,
aan 't vloekhout doorboord, van God zelven verzaakt!
Mijn Redder, mijn Goël, mijn Zondenvernieler,
mijn Meester, mijn Heiland, mijn Heer en mijn God!
mijn Onheilverwinner, mijn Levensbezieler!
Gezegend, geheiligd,.beslist is mijn lot!
Voor U wil ik strijden, voor U wil ik lijden,
voor U wil ik de aarde doorgalmen van lof!
Aan U wil ik adem en levenskracht wijden;
tot de Engel des levens mij slake uit dit stof!
Zijt Gij,.o mijn Koning' (Gij!) tot mij gekomen?
Hebt Gij hem gezocht, die naar U niet en zag?
Zo was mij, zo baad mij in louterende stromen
des Geestes, dien Ge uitzond ten Vijftigsten dag!
Ja! stort in mijn aderen die kracht van geloven,
die hoogten ter neer stort, en marmer verbreekt,
die hemelvuur inroept en afdwingt van boven,
en ijskoude harten in liefdebrand steekt!
Ja! geef mij te galmen met loven en danken,
in vlammenden ijver, in worstlenden moed,
in lieflijke psalmen, in donderende klanken:
vall’ hemel en aarde voor Jezus te voet!

GOD MET ONS.
HYMNE.
Ziet, de maagd zal zwanger worden en een zoon baren, en gij zult zijnen naam heten Emmanuel, hetwelk is. overgezet zijnde, God met ons
Mattheus 1:23.
De verborgenheid der Godzaligheid is grote God is geopenbaard in het vlees.
Timotheus 3:16.
Ik ben de eerste en laatste, en die leeft, en ik ben dood geweest, en ziet, ik ben levendig in alle eeuwigheid. Openbaring 1:17-18.
God met ons! God op de aard! God uit de heerlijkheden
des ontoegankbaren lichts in 't stof gebied getreden!
God, van de Majesteit, die Engelen sidderen doet,
zichzelve' ontblotend, om uit menselijk vlees en bloed
een tempel, waar geheel Zijn volheid in wil wonen,
te vormen, zich als mens aan mensen te vertonen,
en mensensmart, en angst, en lijden, vloeken dood
te dragen voor den mens die zich Zijn Eden sloot;
en, vlekloos in Zijn recht, in liefde nooit volprezen,
de Wreker van het kwaad, des zondaars Heil te wezen!
o Almacht van verstand! o diepte van gena!
o Voorwerp voor de lier des Zangers, zonder ga .
Wat zeg 'k?.. voor eeuwigheden van Serafijnen galmen,
om 's werelds eindloosheid met lofgejuich te omwalmen!
o Openbaring, voor 't geschapene gezicht
verblijdend, duizelend, ja, verpletterend van licht,
zo de Almacht-zelf niet sterkt uit steeds vernieuwde krachten!
o heilgeheimenis, die de hemelgeesten trachten
te ontdekken, maar, ontzet, 't verheerlijkte gelaat
verbergen, om niet straks in d' afgrond van Gods raad
zichzelve' te ontvallen, en verderving te ondervinden!
o Siddering van de hel! o Vreugd der Godsbeminden!
De Vorst des levens wordt geboren uit een maagd!
De Heer der heerlijkheid aan 't kruis genageld, (1 Corinthiërs 2:8, Handelingen 3:15) draagt
in de eigen zelfkracht Gods het vloekgewicht der zonde,
en heel de schepping, die Zijne Almacht eenmaal grondde;
Hij, in een offerande, geheiligd, vlekloos Lam,
en priester; God uit God, en Spruit uit Jesses stam!
Veroordeeld tot der dood, en Rechter van heel de aarde!
En Man van smarten, wie geen zielsverbrijzeling spaarde,
en tevens de Opperheer, Beschikker van het lot!
In Goddelijke Almacht Mens, in knechtgestalte God (Filippenzen 2:6-7)
Is 't waarheid? of een droom, uit half verwarde zinnen
gerezen, die heel de aard in staat was te overwinnen?
Neen! aarzel niet, mijn ziel! mijn heilbegerig hart!
geen twijfel uit de hel houd' langer u verward!
Die wonderen zijn gezien door hemel beide en aarde!

Wie kon ze ontwerpen, dan God-zelf? Die ze openbaarde
betuigt ze nog in kracht, met water, bloed en Geest!
't Is waarheid, wat heel de aard in Zijn orakels leest!
't Is 't scheppingsfundament, de Psalm der geestenorden!
't Woord was bij God, was God en 't Woord is vlees geworden. (Johannes 1:1,14)
een zijt Ge, o Israëls God! maar, in Uwe eenheid, Drie!
Een Heer, een Naam, een Macht, maar driemaal Heilig! Wie
der kinderen van het stof, van gisteren opgerezen,
vermeet zich wederspraak, terwijl Gods heiligen vrezen,
ja, ook de hemel bij den naam van 't wonder beeft,
dat Hij alleen kent, die uit zich-zelven leeft?
God zijt Ge, o Vader! Bron en Oorsprong aller dingen,
uit wiens verborgen bron al 's werelds krachten springen!
Onmededeelbare, dien we in Christus hulde bien,
als kinderen, dien geen oog gezien heeft of kan zien! (Johannes 1:18)
God zijt Ge, o Zoon van God! Verlosser, Heiland, Koning,
en Troonbekleder in de zichtbare hemelwoning!
Van voor alle eeuwigheid Gods uitgedrukte Beeld,
in al de volheid uit het wezen zelf geteeld
God zijt Ge, o Geest des Zoons, die uitgaat van den Vader!
Herschepper! Trooster! Kracht-, Geloofs- en Levensader!
Onzichtbare Leidsheer van de worstelende Kerk!
en Zegel Gods, in 't hart, van Zijn verlossingswerk!
Een God, een Heer, een Geest, in drie zelfstandigheden
een wezen! door het heir der Zaligen aangebeden
met namen, van wie elk Oneindigheid getuigt,
en voor wie Satan zelf de knieën sidderend buigt!
Volheerlijke! eer het woord: DAAR ZIJ LICHT! nog gezegd was,
eer de allereerste grond der werelden gelegd was,
waart Gij! Van eeuwigheid bestond Ge in 's Vaders schoot,
Gegenereerde, in wie. de Vader 't Al besloot!
Door U was 't dat Hij sprak, en heel het schepsel stond er,
getuigend van zijn God, en uwer handen wonder! (Hebreeën 1:8-10)
Ja! ook de mens, de mens, der schepping heerlijkst werk,
werd naar Uw beeld gevormd, ontving Uw geest tot merk
zijns voorrechts!... ach! hij viel! in 't hemeltergend pogen
om boven schepselen maat zichzelve te verhogen,
en geen gelijkenis meer te zijn, maar Mede-God!
Hij stort, hij is ontkleed van heerlijkheid: zijn lot
en 't lot van heel de teelt, die in zijn aderen zondigt,
is uitgesproken, en den schuldige verkondigd:
't gebod zij hem ten dood! de moederaard zijn graf!
En levenseeuwigheid worde eeuwigheid van straf!
't Was in Gods Raad beschikt! 't moest zijn dat ook de zonde
den rijkdom, aan 't Heelal, der deugden Gods verkondde!
Voor 's werelds grondslag was 't onstraffelijk Lam geslacht,

op wie en Adam en heel 't schepsel zuchtend wacht,
en dat als 't Zaad der vrouw reeds in den hof van Eden
ten voorwerp is getoond van offers en gebeden!
Gij waart het, God en Mens! ontzachbare Emmanuel,
Ontzondiger der Kerk, Verpletteraar der Hel!
Beloofde Goël! U mocht Abraham begroeten
aan Mamres eikenbos, en wassen U de voeten,
van Hemelwezens thans een gastheer. Mond aan mond
vernieuwde Ge in zijn Zaad 't gezegend heilverbond,
toen Ge uittrok op 't geroep der tweeling-gruwelsteden!
Ge ontdekte hem Uw raad, Gij, hoorde naar zijn reden,
gij wandelde met hem, gelijk een hartevrind
in d' omgang met zijn vriend het zielsbehagen vindt.
Met U droeg Jacob eens zich vorstlijk, en het teken
des wonderen worstelstrijd,'! bij 't eerste nacht verbleken
bleef in de ontwrichte heup. De Aartsvader boog de knieën,
en riep: Ik heb God zelf van aangezicht gezien! (Genesis 32:20)
U zag op Sinaï, van honderdduizend Helden
omschitterd, Amram's zoon, daar heuveltop en velden
van 't donderen daverden des strengen Wetgebods,
dat ge eenmaal zelf voor ons vervullen zoudt. De Rots-
van Israël waart Gij. De Tabernakelglorie,
aan 't uitverkoren volk ten teken van victorie
en gids verordend, was Uw aangezicht. U boog
vorst Jozua zijn knieën, toen Ge U aan 's Krijgsmans oog
met uitgetogen zwaard als Vorst der Hemelscharen
vertoonde, om den bloem van Israël te vergaren,
en Jericho te slaan. U zag de strijdbare man,
geroepen door Uw stem ten schrik van Midian! (Richteren 6 en 13)
U bad Manoah aan, toen Ge opvoert in de vlammen
des offers, U geslacht. U kenden Israëls stammen
als d' Engel Gods, God-zelf, wie de aarde aanschouwen mag
in 't Engelen-lichtkleed, in de mensheid! Wie U zag,
u zichtbren God uit God, zag d' ongezienen Vader! (Johannes 1:18, 14:8)
Lof zij U, Mens voor ons, en God met ons te gader!
Der eeuwen zwangerheid vervult zich. 't Tijdsgewricht
van verr' verwelkomd in 't profetisch heilgezicht,
is rijp geworden; en de zaligheid, den Heiden
uit Israël verkond, zal opgaan haast voor beiden.
Nog staat Jeruzalem; nog is de scepter niet
van Juda’s stam vergaan; nog, Davids erfgebied
van de overheersing vrij, ofschoon een Idumeër
op 't rijksgestoelte pronkt van d 'edele Maccabeeer!
De tweede tempel spoedt ten nooit herstelbren val,
en wacht slechts op den Heer, die snellijk komen zal
naar 't vast besloten 'woord (Maleachi 3:1). Reeds zegent Zacheria

d' uit hem in kracht en geest herrezenen Elia, (Lukas 1:17)
den Boetgezant, wiens naam genade-beloften draagt,
den Wegbereider van zijn Heiland. Ziet! de Maagd
is zwanger! 't Wonderkind is van den Geest ontvangen!
De strijd des heils vangt aan. De machtigste Engelenrangen
zien vol van siddering uit de vreugd des hemels neer,
of zweven in den kring dier aarde, waar hun Heer
gaat lijden voor de schuld van schepsels. 's Werelds machten
zijn als in barensnood; en alle schepsels wachten.
Ja! zelfs het Heidendom, in wondere harmonie
met heel de orakelreeks van Israëls profetie,
ziet naar den Koning uit, die komen moet van 't Oosten!
Hij is gekomen! maar om nederigen te troosten,
en nederig zelf te staan in Godskracht zonder glans!
Hij is gekomen, om 't geweld des Dwingelands
van wereld, zonde en hel, door sterven neer te vellen,
voor de overtredingen het offer daar te stellen,
en, in gehoorzaamheid aan heel den eis der Wet,
gebroken aan dat kruis, door God ten vloek gezet,
't vervloekte Slangenhoofd voor eeuwig plat te treden!
o zalig Bethlehem! Gij, onder Juda’s steden
de kleinste! maar bij God meer dan de hemelen groot!
o diep vernederd verblijf, waar de ongerepte schoot
der koninklijke Bruid des werelds Heiland baarde!
Hij, die den hemel heeft ten troon, ten voetbank de aarde.
gaat, mensenkind! u voor in zelfvernietiging,
en openbaart zich arm, zachtmoedig en gering!
Aanbid de vrucht Uws buiks, gezegendste der Vrouwen!
Komt, Oosterwijzen! hier den Hemelgod aanschouwen!
Spoedt, Herders! werpt u neer voor Davids Heer en Zoon,
niet in de schittering van d' Aartsvaderlijken troon,
maar liggende in de krib, met doeken omgewonden,
in 't schamele Bethlehem! Doch de Engelen verkonden
zijn glorie! 't Geestendom, daar 't op onze aarde staart,
looft in de hemelen God in 't lichaam geopenbaard!
God met ons! God gezien! God onder mensen wonend,
en in de zwakheid zelf des lijdens Almacht tonend!
Wie is Hij, die daar komt van 't schamele Nazareth?
Het is de Heilprofeet, voorzegd in 't Boek der Wet!
Wie is Hij, die daar komt, ontbloot van machtvertoning?
op 't veulen rijdende des jukdiers? Ziet, uw Koning
o Juda! ziet, uw Heil! o Sion! ziet den Mens!
dep Godmens, Israëls Hoop, en aller Heidenen Wens!
Hosanna, Davids Zoon! Hosanna in den hoge!
Gezegend die daar komt Bethanië uitgetogen!
Hosanna! uit den mond der kinderen stijgt Uw lof,

en mengt zich aan 't gejuich van 't blinkend hemelhof.
Gij kwam! de hel verschrikt; de duivelen verlaten
hun prooi, en brengen U, dien ze in hun afval haten,
't getuigenis van een hulde, onheilig, niet geveinsd!
Miskend, gehoond, belaagd, en zonder aanzien, deinst
voor d' opslag van Uw oog 't geweld der moordenaren
te rug! ja zelfs de kreet der samengedrongen scharen
roept U ten Koning uit. Gij weigert hulde en staf,
en, Heiland, gaat het land in armoe door! Aan 't graf
herneemt Ge met een wenk den prooi, reeds half verzwolgen.
't Geweld der stormen en de oproerigheid der golven
bestraft Ge met een woord, en alles zwijgt en zwicht.
Gij zalft des blinden oog, en 't opent zich voor 't licht!
Voor 't zonlicht? ook voor 't licht dat nimmer zal verduisteren,
't licht der onsterflijkheid in U. De doven luisteren,
ontbonden, 'naar Uw stem. De kreupelen zijn versterkt
en wandelen. 't Is de stem der Godheid die hier werkt,
(helaas! steeds onerkend bij 't kroost, eens uitverkoren,
niet schrikbaar, als die eens den schrik der Wet deed horen
op Horeb, bliksemend en donderend om ons heen,
dat bergen schudden, en de steenrots borst van een!
Neen! zacht en vreedzaam is de komst des Welbeminden, (Mattheus 12:18-21)
maar ook die zachtheid zelve is sterker dan en winden
en bliksemschichtvuur! 't Is hier meer dan berg en rots,
dat voor zijn aanblik breekt! 't is Farizeïsche trots
en Sadducees geweld: 't zijn harten, in de zonde
verhard, maar op het woord, dat boete en vree verkondde,
ontsloten voor 't Geloof door de eigen scheppingskracht,
die in den aanvang heel 't heelal heeft voortgebracht!
Gezalfde! tegen U zijn volken tesaam en Vorsten
vergaderd. Zij staan op, die eens Jehovah dorsten
verwerpen, en den mens te plaatsen op Zijn troon, (1 Samuel 8:7)
thans tegen Davids huis weerspannig, thans den Zoon
vijandig. Welk een reeks van saamgespannen snoden!
't Verdwaasde Heidendom, de hartgenekte Joden,
de onheilige Priesterstand uit Aaron’s heilig zaad,
de schendige Overheen, de Farizeïsche Raad,
Herodes, met het bloed des Dopers nog bedropen,
Pilatus; voor de gunst eens Keizers steeds te kopen
doch o ontzettend! o volheerlijk Godsbestuur!
o nacht van strijd en angst! O schrikdag! 't Is het uur
der macht der duisternis. Op! Satans lijf trawanten!
Stort heel uw helwoede uit op 't hoofd der Godsgezanten!
Valt aan! verdrukt! Benauwt! verguist, terwijl gij 't moogt!
't Is u gegeven! Hij, de Middelaar, wordt verhoogd,
volmaakt, geheiligd door Zijn lijden, door het plengen

zijns bloeds! Gij triomfeert?... Wat kunt gij, dan volbrengen
dien vast besloten Raad, voor dat gij-zelf bestond,
op waarheid en gena van eeuwigheid gegrond?
Ja! zij, zij hebben zelf de aloude profetieën
vervuld! Aanschouwt hun eind, verheven Engelenrijen!
Aanschouw het, heilige schaar in Vader Abram’s schoot,
eer Christus leed in 't vlees, reeds zalig door Zijn dood!
Aanschouwt het, hemelen! en, getuig het, o gij aarde!
De Heilige Israëls is verkocht voor zilverwaarde,
de Onzondige is doorboord aan 't zondevloekhout, God
wreekt aan Zijn eigen Zoon 't geschonden Wetgebod!
De Christus lijdt! voor u! voor u werd Hij geslagen,
voor u bespot, gesmaad, uw last heeft Hij gedragen,
o gij, gezegenden des Vaders! Hij voldoet!
Hij, in uw plaats verkocht,' Hij koopt u met Zijn bloed!
Zijn handen zijn doorboord, Zijn voeten zijn doorgraven!
Zij delen door het lot Zijn klederen, en zij laven
de dorst Zijns stervens met hun edik 't Is voorzegd!
't Is onzer zielen prijs, 't is de eis van 't hemels Recht!
Hij heeft de straf getorst van Adams overtreden,
voor de overtreders heeft Hij boetende geleden!
Triomf! op 't kruisaltaar is 't Lam van God geslacht!
't' Is 't eeuwig offer der Verzoening! 't Is volbracht!
't Is volbracht! Hij zegepraalt!
Zondeschuld! gij zijt betaald.
Dood! gij zijt verslonden.
Slangenkop! gij zijt vergruisd,
wij, met Christus u gekruist,
heilloos rijk der zonden!
Jezus Christus gaf den geest!
't Uur des lijdens is geweest,
de oude mens, gestorven!
Leggen we in des Heilands graf
zielenangst en doodvrees af!
Heil is ons verworven!
Ja! de Heer is opgestaan!
All’ gij Engelen! bidt Hem aan!
Looft Hem, Uitverkorenen!
Juicht in Zijn verrijzenis,
wie Zijn bloed ten losprijs is,
Gode wedergeborenen!
Gij zijt opgestaan, o Heer!
't Treurend Godsvolk zag U weer!
Gij zijt opgevaren
bij 't triomf-bazuingeklank,
bij den daverenden dank

aller hemelscharen!
Gij zijt opgevaren, Heer!
's Dwinglands sterkten wierp Gij neer,
om Uw volk te slaken!
Zijn gevangenis werd Uw buit!
Stort Uw kracht, Uw gaven uit,
om ons vrij te maken!
Onze Heiland! onze God!
in Uw Middelaarshand is 't lot
aller wereldmachten!
tot bewaring van Uw Kerk,
boven al de woede sterk
aller hellekrachten!
Tot verzekering in den strijd,
aan Uw heilige Naam gewijd,
krachtig ter victorie!
tot Ge in 's Vaders heerlijkheid,
Rechter vol van Majesteit,
wederkeert in glorie!
God met ons, Emmanuel!
overwinnaar van de hel!
allen schrik verdrijft Gij'
Raast, Satan! stijg' de nood!
dage de onverbiddelijke dood!
God met ons, die blijft Gij!
God met ons, in 't vlees op aard!
Thans onzichtbaar geopenbaard
door den geest des levens!
In elk harte, dat versmacht
naar die zielsvervullings kracht,
met des aardse strevens!
Ja! de Heer is opgestaan!
't Licht van God is opgegaan'
spoed U, hemeltijding!
uit Judea’s moederkerk
tot der verste Heidenen perk,
de aarde tot verblijding!
Hemels Sion! Gij verschijnt!
't Aards Jeruzalems verdwijnt!
Vliedt, ondankbare Joden!
'tot ge u neerbuigt voor Hem,
Wiens door u miskende stem
opwekt uit de doden!

AAN MIJNE EGADE, TER HARER VERJARING, de tweede April 1826.
Laat (ons) alzo onze dagen tellen. dat wij een wijs hart bekomen, Psalm 90:12.
Ik vond benauwdheid en droefenis. Maar ik riep den naam des Heeren aan. (zeggende): Och Heer, bevrijd mijne ziel. De Heer is genadig en rechtvaardig, en onze God is ontfermend. Ik zal den beker der verlossingen opnemen, en den naam des Heeren aanroepen Psalm 116.
Wederom een dag van zegen,
onzen harten opgegaan!
Nieuwe vreugd, van Hem verkregen,
voor wiens aangezicht wij staan,
om Hem eer en dank te brengen,
om Hem stromen lofs te plengen
uit een overstelpt gemoed!
Hem, die nimmer zegensmoede
mij voord' ergsten slag behoedde,
vloei' de zangtoon! Hij is goed!
Ja! Hij hoorde, toen uw sponde
me in de zielsverzuchting zag
van de siddering voor een wonde,
die geen balsem helen mag!
Zijn verhoring mocht ons blijken!
Dood en ziekte moest bezwijken!
Uit de duisternis rees licht!
Hij, de Heiland, de Albehoeder
sterkte, redde, maakte u moeder van een thans verengeld wicht.
Dierbare! een traan bedauwt uw ogen!
'k Schrei met u! weerhoud ze niet!
maar het harte steeds ten hogen!
vol van weemoed, geen verdriet!
't Geen Zijn Liefde ons heeft gegeven
voerde Hij niet uit het leven,
maar ten leven zalig in!
't Geen een uur ons hier verheugde,
heeft thans eeuwige hemelvreugde,
zielsbedroefde hartsvrienden!
O! wat weldaden, bij het lijden
van het angstig ouderhart!
O! wat goddelijk verblijden,
bij de zielverscheurbare smart!
Ach! wij zagen 't telgje leven!
Onze lippen mochten kleven
aan zijn nog bezielden mond!
en wij mochten in zijn trekken
't onbeschrijfbare merk ontdekken,
dat een kind van God verkondt!
't Ouderharte zag hem leven,
zag hem lijdend, stervend, dood!

maar het mocht hem wedergeven
met een hoop, die God-zelf bood!
't Engeltje verliet zijn hulsel,
dat van onder 't kerkverwulfsel
opstaan zal ten jongsten dag;
uit het zelfde grafgesteente,
waar ook eenmaal ons gebeente
den bazuingalm wachten mag!
Wel! de knieën dan gebogen
in den tempel onzes Gods!
Lof gebracht aan 't Alvermogen!
lof in Christus, onzen Rots!
Dank gebracht voor angst en lijden!
dank voor redding en verblijden
in dit vreemdelingsland der stof!
Dank voor 't spruitje, kort van dagen,
dat onze ogen nauwelijks zagen,
of God plantte 't in Zijn hof!
God van heil! God onze Vader!,
Onbegrijpelijke! immer goed!
breng ons steeds Uw liefde nader
door des Enige zoenend bloed!
Stort Uw volheid van genade
op de teergeliefde Gade,
op het dierbare huwelijkspand,
die uw gunst mij liet behouden,
die 'k met kinderlijk vertrouwen
veilig wete in Uwe hand!
Moge ons steeds Uw Liefde laven!
Heilig ons en vreugde en smart!
Heilig ons Uw milde gaven!
Heilig d' echtknoop van ons hart!
Leer ons onze dagen tellen,
dat ze niet daar henen snellen
met des werelds ijdele schijn,
maar in zonde- en zelfverzaking,
in geloof en heiligmaking,
aan Uw dienst verbonden zijn!

AAN DS. L. H. BAHLER.

Getrouwe, wie geen eeuw van ongeloof en laster
in d' ijver van Gods Kerk geschokt heeft, of ontzet,
maar die, in 't heilgeloof van 't Goddelijk woord steeds vaster,
zijn vijand weer bood met de wapenen van 't gebed!
Hoe doet Gij 's jongelings hart, aan 's Heilands dienst geheiligd,
door 't voorbeeld, dat Gij geeft, van krijgsdrift opengaan!
Wanneer 't Uw achtbare, steeds door zijn hand beveiligd,
nog onbezweken ziet in Zijn gelederen staan.
Ja! menig vurige strijd hebt Ge in Zijn kracht gestreden,
van dat Uw eerste jeugd zich op dien baan begaf!
Maar immer was Hij trouw, wiens Naam Gij hebt beleden;
de vuurpijl van de hel stuit op 't geloofsschild af!
Uw leeftijd zag d' orkaan zich over de aard vergaren,
die mens en duiveldom door een verwarren moest;
uw leeftijd zag den val van tronen en altaren,
en Kerk en Vaderland in 't stormgeweld verwoest!
Door de Almacht dier Gena, wier eer Gij mocht verkonden,
bleef Gij voor d' ijdele klank dier Al-verdraagzaamheid,
die niets wil dulden, dan den gruweldwang der zonden,
bij d' afval om U heen, verzekerd, onverleid!
In tranen bij 't geweld der Kruisverloochenaren,
maar moedig in de hoop op 't eeuwig levend Woord,
bleef Ge op de onfeilbare Ster van Juda’s Koning staren,
en wandelde Uw weg in 's harten eenvoud voort
O! hebt Ge ook jaar aan jaar op 't pad door U verkoren,
van d' ochtend tot de nacht bevochtigd en gezaaid,
geen arbeid op dit veld gaat immermeer verloren
de vrucht wordt eens wellicht nog door Uw kroost gemaaid!
Ja! meer nog! uit dien vloed van gruwelen en logen,
die 't ondergaand geslacht zal storten op 't heelal,
ontwikkelt zich een plek, reeds zichtbaar voor onze ogen,
dien 's hemels reine dauw op nieuw bevruchten zal.
Neen! Vromen! wanhoopt niet, om dat die velden dorden, ,
die 't dankbaar voorgeslacht zo heerlijk bloeien zag!
Hij leeft, die aarde en zee en hemelen deed worden,
Hij schept uit jammer heil; Hij uit den duister, dag!
Hij doet de levenden ter helle nederdalen!
Hij roept de doden, dat zij leven 't is volbracht!
Hij, laat Hij op Zijn kerk een blik van zegen stralen,
geeft duizendvoudig weer wat ge onherstelbaar acht!
Elia bad tot Hem: de regen daalde neder
op d' uitgeblaakten grond van Achabs schendig rijk:
Elia’s kracht, o Heer! keer in Uw kinderen weder,
en, ja! de Godsrivier stort over dam en dijk!
Ziet daar! een kleine wolk is uit de zee gestegen,

nog door geen oog gezien, nog door geen hoop vermoed!
Weldra! en heel de lucht giet plassen uit van regen,
van regen, die het zaad der Godskerk rijpen doet!
Gelovigen, grijpt moed! met wierook van gebeden
den wederkeer verhaast van d' onweerstaanbare Geest!
Met d' ijver voor Gods eer den Baalsdienst bestreden!
en 't hemeltergend juk van d' Eeuwgeest zij geweest!
Spreekt, predikt, dondert! rukt den afgod van zijn zetel,
die 't afgekeerd verstand van Neerlands volk verblindt!
Geen trouw aan Christus naam was ooit voor God vermetel;
laat smalen, wie Hem haat! Gij! strijdt en overwint!
Getrouwe dienstknecht Gods! wellicht!. .. en ook Uwe ogen,
voor dat hen 't morgenrood der Eeuwigheid bestraal',
aanschouwen den triomf van Jezus Alvermogen,
in de aldoordringbare kracht der heilige Pinkstertaal!
Verkondig, sterk in Hem, Zijne eeuwig rechte wegen!
in spijt van hel en haat en laffe spotternij!
Op 't Herdersambt verblijft Gods steeds vernieuwde zegen!
waar niet dies Schepsels naam verheerlijkt wordt, maar Hij!

PAASZANGEN.

1.

HET KRUIS.

Gaat bet ulieden niet aan, gij allen, die over weg gaat! Schouwt bet aan, en ziet, of er een smart zij, gelijk mijne smart die mij aangedaan is, waarmede de Heer mij bedroefd beeft ten dage der bitterheid zijns toorn. Klaagliederen 1:12.

o! Hoe duister, hoe ontzettend,
zielverscheurend, hartverplettend
was dat schrikverwekkend uur,
toen het vlekloos Lam geslacht werd,
en de losprijs aangebracht werd,
der gevangen creatuur!
Toen de losgelaten Boze
aan den Schuld- en Zondeloze
zijn verwoede klauwen sloeg,
toen de Godmens voor de Zijnen,
doodsbenauwdheid, hellepijnen
in 't geheiligd lichaam droeg!
Toen Gethsemané Zijn klachten
in dien akeligste der nachten,
in dien bangsten strijd vernam;
daar de Paasmaan somber licht
op dat hemels aangezicht,
van 't verzoenend bloedzweet klam!
Toen de snoodste der verraderen
zijn verkochten Heer dorst naderen,
met een kus gevangen nam;
toen de Christus zich liet vinden,
zich liet grijpen, zich liet binden,
als een weerloos offerlam.
Toen de vierschaar der goddelozen,
de Vergadering der bozen,
tegen Hem ten oordeel zat,
wie de Wet Gods Zoon verklaarde,
wie als Richter van heel de aarde
vader Abraham aanbad!
Toen Pilahls zijn geweten,
in zijn Gabbatha gezeten,
uit lafharte vrees verried;
aan den moedwil der soldaten,
aan den eis der onverlaten,
den Rechtvaardige overliet
Toen de Koning, Davids Zoon,
met de scherpe doornenkroon,
in het spotkleed, buitenkwam,
al den smaad droeg van die snoden,

en den bloedkreet van de Joden,
overdekt van smart, vernam!
Toen de Heilige der heiligen,
wie Zijn Almacht kon beveiligen,
't alleruiterste onderging;
en, bij 't lasteren der scharen,
tussen rauwe moordenaren
aan 't vervloekte kruishout hing!
Toen de Man, bij wie geen zonden,
geen bedrog ooit werd gevonden,
uit de diepten van zijn hert,
dat ontzettend woord deed horen,
en de Zone, d' Eniggeboren,
van Zijn God verlaten werd!
Gij, aanschouwers uit den hoge!
Engelenscharen! dekt uwe ogen
voor die aarts-verborgenheden!
Wereld, hoort het met verschrikking!
Hoort het, zondaars! met verkwikking,
WIE dat alles heeft geleden!
Die Gekruiste, die Verwonde,
die tot vloek gemaakte en zonde
is de Temmer van de hel,
is de Vorst der hemelingen,
is de Schepper aller dingen,
is de God van Israël!
Ja! verneemt het, heel gij aarde!
Wat der tijden volheid baarde;
mensenzonen! komt en ziet!
't Is Gods woord, dat hier vervuld wordt!
't Is Gods raad, die hier onthuld wordt!
't Is Gods wil, wat hier geschiedt!
Voor de zonden der Verkorenen,
in hun strafschuld gans verlorenen,
levert God Zijn' eigen Zoon;
en Hij stelt op d' eigen stonde,
al den gruwel van de zonde,
al Zijn zondaarsmin ten toon!
't Recht van God, op 't felst geschonden,
eist voldoening van de zonden,
maar zijn bloed koopt zondaars vrij!
Ziet! Gerechtigheid en Vrede
stemmen hier tot vrijspraak mede,
naar de aloude profetie. (Psalm 85:11)

Daartoe kwam dat Woord op aarde,
dat de Maagd te Bethlehem baarde,
spruit en Hoofd van Davids huis!
om te dienen, om te lijden,
om ten bloede toe te strijden,
om te sterven aan het kruis.
Ach! die ogen, die 't aanschouwen!
Ach! die tedere, zwakke vrouwen,
die van verre staan, en 't zien!
Ach! wat tranen! ach! Wat klagen!
want de Herder werd geslagen,
en de ontstelde schapen vlieden!
Bij het kruis stond Jezus moeder,
zonder Zoon meer, zonder hoeder,
en het zwaard ging door haar ziel!
o, gij hemelen! zaagt ge ooit smarte,
als die aan dat moederharte
op dien stond te beurt viel?
O! hoe duister, hoe ontzettend,
zieldoordaverend, hartverplettend,
was dat schrikverwekkend uur,
dat den Zoon van God Zijn leven
voor 't behoud zag overgeven
der gevallen creatuur!
De aarde siddert, rotsen kraken,
doden in het graf ontwaken!
Jezus Christus geeft den geest!
En de voorhang van den tempel
scheurt in tweeën tot den drempel!
De eerste schepping is geweest?
Golgotha! gij zaagt dat wonder!
't Licht der heerlijkheid gaat onder,
en het daglicht keert tot nacht!
Maar die nacht weldra wordt klaarheid,
al want schaduw was, wordt waarheid!
't Is vervuld, het is volbracht!
Ja! volbracht zijn al de woorden,
die de Gods profeten hoorden!
Ja! vervuld is 't Recht der Wet!
Onze wonden zijn verbonden,
onze zonden zijn verslonden,
en de slangenkop verplet!
In het kruis zal 'k eeuwig roemen!
en geen wet zal mij verdoemen;
Christus droeg den vloek voor mij!
Christus is voor mij gestorven,

heeft gena. voor mij verworven!
'k ben van dood en zonde vrij!
Zalig, die in Hem geloven!
Q! bestraal ons hart van boven,
Geest der Waarheid! God van heil!
Dat mijn ziele zich verlieze,
(dit is het deel, dat ik verkieze!}
in die liefde zonder peil!
Looft, o Sion! prijst uw Heere!
De aarde luister', 't Lam ter ere,
naar uw heilig psalmgebruis!
Looft Hem, die de hel verplette!
Looft Hem, die Zijn volk ontzette!
Looft uw Koning aan het kruis!

2.
DE RUST IN HET GRAF,
En op den Sabbath rusteden zij naar het gebod, Lukas 23:56.

A.
Op den Zevenden der dagen heeft de Almachtige gerust
van den arbeid Zijner handen, Zijner ogen vreugde en lust!
Aard en hemd stond geschapen, man en gade, dag en nacht!
De eerste Schepping! 't eerste Mensdom! de eerste Sabbath! 't Was volbracht.

B.
Op den Ze:'enden der dagen rustte Jezus in het graf
van den arbeid Zijner ziele, die Hij willend overgaf!
In de zwakheid van den kruisdood werkt een nieuwe Scheppingskracht:
't Is Vervulling! 't Is Verwenning! 't Is Verlossing! 't Is volbracht!

3.
(Wijze: Psalm 66.)

o Rustdag, lieflijkste der dagen!
hoe welkom was uw stilte aan 't hart
van Jezus vrienden, moe van klagen,
en schier verslonden in hun smart!
Gij waart hun eerste troost na 't lijden
van hun Verlosser, Heer en God!
en de eerste lichtglans van verblijden
ging uit vin 't Vierde Wetsgebod!
Dit is de Sabbath van Gods kinderen!
dag van verademing, hoop en troost!
dien al de gramschap niet zal hinderen,
van 't Farizees verbasterd kroost! (Mattheus 27:60-66)

Nog is de raad van woede aan 't koken,
die Gods Gezalfden overgaf!
Den Sabbath hebben zij verbroken
de Heer des Sabbaths rust in 't graf!
Gij Volk, wie 't Leven werd verworven!
brengt bij dat graf uw Heiland lof!
De Vorst des. Levens is gestorven!
De Heer del' Glorie ligt in 't stof!
Aanbidt dat wonder der genade!
Ziet, waar uw Meester werd gelegd!
Slaat Zijne onfeilbare wegen gade!
Hoort wat het Godsorakel zegt!
Zij hadden wel bij moordenaren
't deel des Onzondigen gesteld;
maar Hem, wiens kruis ons heil moest baren,
was in Zijn dood reeds eer voorspeld!
De Raadsheer van Arimathea
neemt Zijn doorstoken lichaam af!
De dochters van Galilea
zien Jezus in des rijken graf! (Jesaja 53:9, Mattheus 27:57 e.v., Lukas 23:50-55)
Ja! 't heilig lichaam rust in de aarde,
en, nederdalend in haar hert,
neemt weg den vloek, die haar verzwaarde,
sinds de eerste mens gevonnist werd!
Komt! laat ons Jozefs hof bezoeken!
Daar werd begraven onze schuld!
Daar ligt in graf en hoofdzweetdoeken
de hoop der heerlijkheid gehuld!
Daar is uw zegepraal begonnen,
o Gods verkoren Israël!
De leeuw van Juda heeft verwonnen!
Hij neemt de poorten in der hel!
Hij heeft volstreden! Hij legt zich neder!
Hij rust, wie zal Hem op doen staan? (Genesis 49:9, Openbaring 5:5)
Hij-zelf, Hij neemt zijn leven weder!
En, dat de kerkers opengaan!
]a.! nog een weinig! en de Waarheid
zal spruiten uit des aardrijks schoot! (Psalm 85:12)
Een nooit geziene zonneklaarheid
stijgt uit de diepten van den dood!
Het Jubeljaar is thans voldragen,
door de oude schaduwwet verkond!
Versmelt, o, Zevende der dagen!
In d' Eersten dag van 't Nieuw Verbond.

4. DE OPSTANDING.

God zal ze helpen in 't aanbreken des morgenstonds.
Psalm 46:6.

A.
Op den eersten dag der dagen bracht Jehovah en Zijn Woord
hemel, aarde, en al haar heiren, uit het niet ten aanzijn voort!
Duisternis bedekte d' afgrond en des aardrijks aangezicht!
Maar God sprak het woord der Almacht, Daar zij licht, en daar was Licht!
B.
Op den eersten dag der weke, voor den dauw des morgenroods
rees de Godmens uit de banden des te niet gebrachten doods!
Onverderfelijkheid en Leven werden aan het licht gebracht!
en de Zon der Nieuwe Schepping brak d' aloude zondenacht!
In den vroegen morgenstond
heeft Gods Woord Zijn Sioniten,
redding uit de ellende verkond,
waar hun tranen overvlieten!
't Werd beloofd, en ‘t is voldaan!
Onze Heer is opgestaan!
Vrijgekochten uit den dood)
staakt uw schreien! wilt niet zorgen!
ziet naar Hem uit in uw nood,
als de wachters op den morgen!
't Licht moge op- en ondergaan!
maar de Heer is opgestaan!
o mijn ziel! wanneer de nacht
des vertwijfelens, des bestrijdens,
u bestormt en aanvecht, wacht!
't Allerdonkerst uur des lijdens
zal in blijdschap overgaan!
want de Heer is opgestaan!
Uitverkoren kerk van God!
Wil voor 't helgeweld niet schromen!
Veilig, zeker blijft uw lot,
schoon uw Heer schijnt weggenomen!
Ook uw morgenstond spoedt aan!
Sions Vorst is opgestaan!
't Onovergankelijk Levenslicht
rees met gans ontdekten luister
uit de smaadheid van 't gericht, (Jesaja 53:8)
uit der graven sombere kluister!
't Nachtuur is voorbij gegaan!
't Licht des Heils is opgestaan!
Hemelglans en gloed bestraalt
't graf, bezegeld door de Joden!
De Engelen Gods zijn neergedaald,

de aardse wachters zijn gevloden!
Beving grijpt de wereld aan!
Onze Heer is opgestaan!
't Graf is ledig! nadert! ziet!
o door trouw gedreven vrouwen!
zoekt Hem bij de doden niet,
dien geen doodsgeweld kon houwen!
De Engel-zelve kondigt het aan:
dien gij zoekt, is opgestaan!
Kloeke, tedere Magdaleen!
gij, gij mocht Hem 't eerst aanbidden!
Hoog bevoorrechten! spoedt heen!
meldt het in der broeders midden!
zegt vooral het Petrus aan,
dat zijn Heer is opgestaan!
Maar ook hij zal nog deze dag
aan des Meesters voeten wenen,
dien hij schuld belijden mag,
die vergeving wil verlenen!
'Jezus neemt den boeteling aan!
daartoe is Hij opgestaan!
o! op Emmaus pad tesaam,
diep bedroefde wandelaren!
u, verenigd in Zijn naam, (Lukas 24:15, Mattheus 18:20)
komt Hij-zelf de Schrift verklaren!
Welk een blijdschap grijpt u aan!
Israëls Heil is opgestaan!
Heilige schaar! gelooft ge nu?
Jezus-zelve brengt U vrede!
Jezus ademt over u,
en Hij deelt Zijn Geest U mede! (Johannes 20:20)
't Is geen droom, geen ijdele waan!
Hij is waarlijk opgestaan!
Thomas! neen! geen twijfel meer!
zie die handen! zie die zijde!
it Is de Meester! 't is uw heer!
't is uw God, die u bevrijdde!
Staar Hem met aanbidding aan!
Waarlijk! Hij is opgestaan!
Bij het Galilesche meer, (1 Corinthiërs 15:6, Mattheus 27:7)
zagen honderden van ogen
den verrezen Heiland weer;
en voor Hem in 't stof gebogen,
hieven zij den juichkreet aan:
ja! de Heer is opgestaan!
Ook uw oog aanschouwde Hem,

o der jongeren jongstgeboren,
en uw oor vernam Zijn stem!
Laat het tot Damascus horen,
kondig het der wereld aan:
'k zag Hem! Hij is opgestaan!
Israël, gij ook zult Hem zien,
dien uw Vaderen hopend wachtten
en aan 't Gods Lam hulde bieden,
dien uw Overpriesters slachtten!
Neen! uw zaad zal nooit vergaan!
Davids Zoon is opgestaan!
Eens zal aller oog Hem zien!
Alle zondaars, alle volken!
alle knie Hem hulde bieden,
als Hij weerkomt op de wolken
Beeft, verharden! schouwt het aan!
Ja de Heer is opgestaan!
O! die dag van heil en loon!
dag van jubel, dag van glorie
als de in God ontslapen doden,
zullen opstaan in victorie!
't Eeuwig Licht is opgegaan
Onze Heer is opgestaan
o die dag, die dag van loon!
o die dag, die dag der wraken!
als de Richter op den troon
van den vollen toorn zal blaken!
't Rijk der zonde moet vergaan!
't Lam van God is opgestaan!
Ja! de Heer is opgestaan!
Gods bazuinen zullen klinken!
de eerste dingen zijn vergaan,
nieuwe hemelen zullen blinken!
Nieuwe tijden vangen aan
God is scheppend opgestaan!

5.
LOFZANG.
Het Lam, dat geslacht is, is waardig te ontvangen de kracht en rijkdom, en wijsheid, en sterkte, en eer, en heerlijkheid, en dankzegging. Openbaring 5:12.
Halleluja! Lof zij het Lam!
die onze zonden op Zich nam!
wiens bloed ons heeft geheiligd!
Die dood geweest is, en Hij leeft! (Openbaring 1:5, 17-18)
Die 't volk, dat Hij ontzondigd heeft,
in eeuwigheid beveiligt!

Den Koning op des Vaders troon
den Eerstgeboren uit de doden,
den Bloed- en Heilgetuige!
der Vorsten Vorst, der Heeren Heer,
zij heerschappij, en dank, en eer!
dat alle knie Hem buige!
Lof zij het Lam, Gods Metgezel, (Zacheria 8:7, Mattheus 26:31, Openbaring 5:13)
uit Davids Zaad d' Immanuel!
God, in het vlees verschenen!
In Hem, die wederkomen zal,
in Hem aanbidde 't gans Heelal!
JEHOVAH den Drie-enen!
Aanbidt den Vader in het Woord!
Aanbidt den Zoon, aan 't kruis doorboord!
Aanbidt den Geest uit beiden!
Van Zijn gemeenschap, Zijn gena,
Zijn liefde en trouw, Halleluja!
zal ons geen schepsel scheiden.

HEMELVAARTSLIED.
God vaart op met gejuich, de Heer met geklank der bazuin. Psalm 48:6.
De dag der kroning is gekomen!
o all' gij Vorsten! kust den Zoon!
Hij heeft de helburcht ingenomen!
De Triomfeerder stijgt ten troon!
Aarde en Hemel galmen!
Sion van uw psalmen
davert het Heelal!
God is opgevaren!
met gejuich der scharen!
met bazuingeschal!
Dien dag reeds groette met verlangen
het heilverbeidend voorgeslacht!
Dien riepen ze uit met ommegangen,
toen de Arke Gods werd opgebracht! (2 Samuel 6, Psalm 47 en 48)
Met gewijde reien,
trommels en schalmeien
vierde reeds dit feest,
dezen dag der ere
van zijn Zoon en Heere (Markus 12:37),
David in den Geest!
De schaduwbeeldtnis is verdwenen,
die Israël door 't geloof verstond!
En in zijn Tempel is verschenen
de Levende Ark van 't Godsverbond. (Openbaring 11:10)
Buigt u voor den drempel
van dien hemeltempel,
Kerke Gods op aard!
Looft Hem in den hoge,
Heiligen, voor wier ogen
God zich dus verklaart!
Ge ontsloot u voor den Vorst der ere,
o poorten der gerechtigheid! (Psalm 24:9-10)
Ge ontving der legerscharen Heere
in Zijne Middelaars-majesteit!
Jezus daalde neder!
Jezus keerde weder
in Zijn heerlijkheid,
daar Hij voor de zijnen,
tot Hij zal verschijnen,
bidt, en plaats bereidt!
De HEERE sprak tot mijnen Heere:
Zit aan mijn rechterhand met mij. (Psalm 110:1, Openbaring 3:21)
Dat alle hoogheid zich verneere
voor 't scepter dezer heerschappij!

Leg de wapenen neder
voor dien Draakvertreder,
overwonnen hel!
Schudde Hem uw palmen,
wierookt Hem met psalmen,
Geestlijk Israël!
De glorie straalt uit dien Behouder,
dien 't bloedig zweet werd uitgedrukt!
De Heerschappij rust op dien schouder,
die onder 't kruishout ging gebukt!
Dien de Heidenen hoonden,
en met doornen kroonden,
heerst als aller Heer!
Dien de wereld smaadde,
dien de vloek betaalde,
leeft, gekroond met eer!
In U verheugt zich thans die Koning,
o Kerk, Zijn uitverkoren Bruid!
Op U, tot eeuwige trouw-betoning,
strooit Hij de gaven zegenend uit! (Psalm 68:19, Efeziërs 7:8-12)
Vier met Hem victorie
op den dag der glorie
van des Mensen Zoon,
op den dag der kroning
van den Vredekoning,
Priester op Zijn troon! (Hebreeën 7:1-2, Psalm 110:4)
Ge ontving die gaven, blijde scharen,
thans geen verlaten wezen meer! (Johannes 14:18)
Gij zaagt uw Heer ten hemel varen
de Heilige Geest daalde op U neer!
De Engelen daarboven,
met de Heiligen, loven
God, op aard geweest!
en de Kerk beneden
ziet Zijn plaats betreden
door Zijn eigen Geest!
Laat ons steeds hopen, bidden, waken,
en ons versterken in ons Hoofd!
Ook heden wil Hij vreugde maken
aan al wie dezen Geest gelooft! (Johannes 14:26, 15:26)
Gij werd opgenomen,
Gij zult wederkomen,
onze Hemelvorst!
Gij stort uit den hoge
stromen op het droge,
laving aan wie dorst! (Jesaja 44:3)

Laat aarde en hemel zich verbinden,
thans door Zijn bloed verzoend tesaam,
om voor dien Name lof te vinden,
die hoger is dan alle Naam! (Filippenzen 2:6-11)
Van triomf zanggalmen,
van Hosannapsalmen,
davere 't Heelal!
God is opgevaren!
met gejuich der scharen!
met bazuingeschal!

PINKSTERZANGEN.
Niemand kan zeggen Jezus den Heere te zijn, dan door den Heiligen Geest. 1 Corinthiërs 12:3.
Een Pinkstergalm, ontsprongen aan de snaren
van d' Israëliet, die zijn Messias vond!
Eer zij den Geest, die 't alles kwam verklaren,
wat de Oude Schrift van 't Rijk des Heils verkondt!
Eer zij den Geest, door wie wij 't licht ontvingen,
die levend maakt, en levendigen sterkt!
O! dat van Hem Hij-zelve ons leer' te zingen,
die 't heilgeloof in onze harten werkt!
't Is deze Geest, die op de wateren zweefde,
aleer het licht zich afscheidde uit den nacht. (Genesis 1:2-3)
God sprak, Hij blies! en alle schepsel leefde,
dat door het Woord te voorschijn was gebracht! (Psalm 33:6)
Dat is de Geest, die op de Apostelen daalde
op 't Pinksterfeest van Sinaï's verbond!
Dat is de Geest, wiens vuurdoop hen bestraalde; (Lukas 3:16)
Hij kwam! Hij blies! De Christenkerk bestond!
o wonderdag! o dag der Eerstelingen
van gaven, hier des hemels, niet der aard!
o hoogtijdag, waarvan de Zieners zingen,
aan wie de Geest Zijn toekomst heeft verklaard! (Handelingen 2:16 e.v.)
hoe zaagt gij dus op een stond volbrengen,
wat eeuwen lang verlangd werd en voorspeld?
en over 't volk de volle stromen plengen
der heilfontein, die uit de Godsstad welt? (Openbaring 22:1, Zacheria 13:1, 14:8)
God heeft Zijn Zoon verheerlijkt, en de Bede
des Voorspraaks aan het arme volk volbracht!
De Koning legt op Zijn Gezanten vrede,
en heerlijkheid, en wetenschap, en kracht!
Zijn zalving is 't, ten hemel uitgegoten,
die 't hart vernieuwt, en hart en mond ontsluit;
en ziet! de zaal, nog korts door vrees gesloten, (Johannes 20:19,26)
gaat open, en de Apostelschaar treedt uit!
Thans is het uur der zielenvangst verschenen,
waartoe de Heer de vissers tot Hem riep! Mattheus 4:19)
De twijfel is uit aller hart verdwenen!
De Geest getuigt, dat hen de Geest herschiep! (1 Johannes 5:6)
Die voor het oog der dienstmaagd driemaal beefde,
betuigt het thans met tekenen keer op keer,
dat Jezus, dien zij kruisigden, herleefde,
en leeft en heerst, Messias, Vorst en Heer!
Wiens Koninkrijk Profeet en Wet verkonden,
Hij, Zone Gods, en Davids Zaad tesaam!
in Hem alleen vergeving der zonden!
De zaligheid is in geen anderen naam! (Handelingen 4:12)

Die stem verneemt in allerhande talen,
uit allen oord vergaderd naar de Wet, (Exodus 23:16-17)
heel Israël in Sions tempelzalen!
Jeruzalem getuigt het en ontzet!
De duizenden zijn in hun hart verslagen, (Handelingen 2:37)
en Sion wordt van kinders als benauwd! (Jesaja 49:19-20)
God zond Zijn Woord, God doet het vruchten dragen!
Het huis van God wordt zonder hand gebouwd!
Van kracht tot kracht, genade tot genade,
verheerlijkt God de heilboon, die Hij zendt!
Wat wonderen slaat hier Judea gade,
Samaria, en des werelds uiterste end!
De kreupele springt, bezetenen zijn genezen!
De kranken, wie hun schaduw overzweeft, (Handelingen 5:15)
herademen! en doden zijn verrezen!
De vijand zwicht, en knarsetandt en beeft!
't Is vruchteloos, dat tegen hen vergaarde
de Priester-sekte, en 't Farizeïsche rot,
de menigten, de Machtigen der aarde
hem woede zelf vervult den raad van God 1 (Psalm 2, Handelingen 4:24-30)
God doet alom Zijn helden triomferen
Des Heeren woord werpt alle hoogten neer!
Ook zelfs de wolf zal met het Lam verkeren, (Jesaja 11)
en Saulus knielt voor Zijn vervolgde Heer!
De Jood valt neer voor d' aan het kruis Doorstokenen,
en 't Heidendom aanbidt der Joden God!
Heil over U, verslagenen, hartverbrokene!
de heerlijkheid der hemelen is uw lot!
Weegt blijde, o gij, wier lasten Jezus torste.
die op u nam Zijn' liefelijken last!
Ja! wordt gedrenkt, gij, voor wie Jezus dorstte! (Johannes 19:28)
door Zijnen Geest, die op U neerplast!
De Heilige Geest daalt neder uit de wolken,
doorstromende den uitgedorde hof!
De Heilige Geest blaast over alle volken,
opwekkende de doden uit het stof! (Ezechiël 37:1-14)
o Heilige Geest! dooradem ons de harten,
uitbrandende 't vergif der zondevrucht!
o Heilige Geest! breng troost voor Sions smarten,
doorklievende, gelijk een duif, de lucht!
Eer zij den Geest, die uitgaat van den Vader!
Eer zij den Geest, gezonden door den Zoon!
Eer zij den Geest, den Liefde- en Levensader!
HEM zij Zijn gaaf ten offer aangeboden!

2.
Bidt dan den Heer des oogstes, Mattheus 9:38.
Ja! de Trooster is gekomen,
Jezus ging van de aarde heen!
Jezus, van u opgenomen,
liet, o Kerk! u niet alleen!
De Beloofde werd gezonden,
en de Kracht uit God kwam neer! (Lukas 24:49)
't Past ons juichend, keer op keer,
zijn verschijning te verkonden!
Heden is het Pinksterfeest!
Looft en dankt den Heiligen Geest!
Looft den Geest! Hij is de Heere
God door God uit God gegaan!
Zingt Hem psalmen! geeft Hem ere!
Roept Zijn Naam uit! bidt Hem aan!
Hem, die gaaf en Gever tevens
uitzendt, en gezonden wordt,
God is, en wordt uitgestort!
Looft, o volk! den Geest des levens,
Hem, die schept en wederschept,
dien ge in 't hart ontvangen hebt!
Looft den God der heilsprofeten,
Christus Geest, die in hen wrocht! (1 Petrus 1:11)
door wie Israël heeft geweten
wat verlossing 't wachten mocht!
Die de stenen heeft beschreven
van 't tientallig Wetgebod.
d' onontwijkbare eis van God!
Die de Schrift heeft ingegeven,
die haar opent en verklaart,
die ons Jezus openbaart!'
Looft Hem, die met vuur gekomen,
die met storm verkondigd is! (Handelingen 2:2-3)
Die met licht zal overstromen
's werelds dikste duisternis!
Wonderkrachten, talen, monden, (Lukas 21:15)
wijsheid schonk Hij! 's Heeren zin
stortte Hij den Jongeren in,
om den volken te verkonden
(allereerst aan Jacob’s huis!)
vrede door den smaad van ‘t kruis!
Looft den Geest! Hij zal niet wijken
van de Kerk, met bloed gekocht.
Zijn nabijheid zal steeds blijken,
hoe de Vijand woeden mocht!

Vreest niet, o gezochte schapen,
vrees niet weergevonden ziel,
zo de nacht u overviel!
Zou de Geest des Heeren slapen?
Waakt Hij, schoon geen oog Hem ziet,
voor de kleine kudde niet?
Geest der kennis, Geest der waarheid,
der genade, der gebeden!
leer ons wandelen bij uw klaarheid (Psalm 36:10)
in de heilverborgenheden!
Doe ons Abba Vader bidden, (Romeinen 8:15, Galaten 4:6)
zeggen Jezus onzen Heer, (1 Corinthiërs 12:3)
geven U in alles de eer!
Zweef in der Gemeenten midden,
om te heiligende Offerand
van hun hart, en mond, en band!
Maak ons ook in donkere tijden
hier toch steeds indachtig aan,
dat door strijden, druk en lijden,
't volk met Jezus in moet gaan!
Breek de hardheid onzer harten,
en onze aardse duisternis!
Voer ons op, waar Christus is!
Bid, verzucht, in vreugd en smarten,
Gij, die Jezus Adem zijt!
voor ons, in ons, t' allen tijd! (Romeinen 8:26, Galaten 4:6)
Wil ons tot een tempel maken,
dien uw heerlijkheid vervult,
dat we eens uit het graf ontwaken,
in onsterflijkheid gehuld!
Ook de kwijnende Gemeente
wacht van U het leven weer!
Daal op 't overblijfsel neer,
op 't verstrooid en dor gebeente,
dat uw blazing slechts verbeidt, (Ezechiel 37:1-14)
en 't herrijst in heerlijkheid!
Wees vooral dat oord gedachtig,
eens de woonplaats Uwer eer,
door Uw invloed eertijds machtig
thans Uw Nederland niet meer!
Ja! keer weder tot die dreven,
die Gij tot Uw erf herschiep,
waar Ge een volk in 't aanzijn riep,
dat in heiligen bloei mocht leven,
van Uw vleugelen overschaduwd,
van Uw honig overdauwd!

Ach! de Heidenen in hun woede
hebben 't heiligdom vertreen!
Sions Maagd, van smaadheden moede,
ademt nog door hoop alleen!
Ach! Gods gramschap is ontsteken
over een ondankbaar land,
dat, verzadigd uit Zijn hand,
van Zijn dienst is afgeweken,
van Zijn banden zich ontsloeg,
met Zijn vijand zich verdroeg!
Maar die God wil ook vergeven!
Levenwekker! keer! o keer!
wil op nieuw de lucht doorzweven,
en de vijgenboom wordt teer! (Mattheus 24:32)
Zend Uw maaiers in de velden,
Heer des oogstes! (Mattheus 10:38, Handelingen 13:2) Geef den groei!
Neerlands Kerk en grond herbloei!
Gord in Land en Kerk weer helden
met Uw wapenrusting aan,
om voor de ere Gods te staan!
Trooster! Zalver! Gij zult komen
op 't gebed, door U verwekt!
Van Uw regens, van Uw stromen
wordt eens de aarde gans bedekt!
Liefde en ijver zullen blaken,
waar reeds alles scheen verkwijnd,
als de Pinksterzon verschijnt!
Noordenwind! o wil ontwaken!
Zuidenwind! doorwaai den hof! (Hooglied 4:16)
Heiige Geest! U zij de lof!

SLOTZANG.
Genade zij u en vrede van Hem, Die is, en Die was, en Die komen zal: en van de Zeven Geesten die voor zijnen troon zijn. Openbaring 1:4.
Den ZEVEN GEESTEN voor den troon
zij, met den VADER en den ZOON,
aanbidding, lof en ere!
Het Zeven-geestental is een,
oneindig in verscheidenheden,
maar steeds een Geest, een Heere!
Bij donderslag- en stemgeluid
schiet Hij in zeven stralen uit (Openbaring 4:5, 5:6)
op de allerhande scharen!
Van Hem is 't vloeibare olijvengoud,
dat d' eeuwigen lichtglans onderhoudt
der zeven kandelaren! (Openbaring 1:20, Zacheria 4:12)

Ontzettende geheimenis!
Die was, Die wezen zal, Die is,
is Een en Drie te gader!.
God is een Geest, dien niemand zag,
geen schepsel immer naderen mag'
lof zij d' onzichtbaren Vader!
God is in 't vlees geopenbaard! (1 Timotheus 3:16)
gehoord, gezien, getast op aard! (1 Johannes 1:1)
Hosanna onzen Heere!
God is een God, die 't Al behoudt
met geest en leven zevenvoud!
Den Heilige Geest zij de ere!
o Geest! geleid ons tot den Zoon!
Breng ons, o Heer.! voor 's Vaders troon!
Schenk ons den Geest, o Vader!
Bij de overzalige wenteling
in dezen Goddelijken kring
kome 't hart U immer nader,
tot dat we, ontheven van dit stof,
uitgalmen in Uw hemelhof
met al uw Dienaars samen:
Den ZEVEN GEESTEN voor den troon
zij, met den VADER en den ZOON,
lof en aanbidding! AMEN!

KERST- EN NIEUWJAARS-INTREEZANGEN.
Want een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven. Jesaja 11:5.
Wat heerlijkheid straalde over Bethlehems velden!
Wat hemelse tonen doorgolven den trans!
In de eenzame nachtwaak der kudden ontstelden
de herders, omschenen van Goddelijke glans l
De boodschap des heils wordt aan armen gezonden,
die waken bij 't sluimeren der dartelende aard!
En jubelende heiren van Seraf's verkonden
de Godsspraak der eeuwen: De Maagd heeft gebaard!
Maar niemand vernam het, in Israëls Groten,
geen Wijze vermoedt het, volleerd in de Wet,
wat wonderbedeling zich hier heeft ontsloten,
wat wondergeboorte hier Engelen ontzet!
Alleen in de verteder Oosterluchtkimmen,
zien Wijzen van vreemden, van on-Joodsen stam,
de sterre des Konings uit Jacob ontglimmen (Mattheus 2:2, Numeri 24:17)
ja! de eeuw lang Gewenste der Heidenen kwam! (Haggai 2:8)
De Zoon werd gegeven, het Kind werd geboren,
en de Opgang van Boven sproot uit, en verscheen! (Zacheria 6:12, Lukas 1:78)
En herders! o gij, tot Zijn schapen verkoren,
wat hoorde, wat zag ge, waar spoedde gij heen?
Naar Bethlehem Efrata, de erfelijke woning
van Boaz, en Jesse, en Davids geslacht!
aldaar is geboren de Herder, de Koning,
te Bethlehem, in Juda de minste geacht!
Daar zaagt gij het Kindeke, in de doeken gewonden,
een kribbe, Zijn leger, Zijn woning, een schuur!
(Daar was op heel de aarde geen andere gevonden
voor de Erfdochter Davids in 't barensnoodsuur!)
Maar daarom vernamen Uw vreedzame velden
die hemelse stemmen, bij d' afloop der nacht,
die Israël de komst des Gezegenden meldden,
en 't heil, door God-zelven op aarde gebracht!
Zij loven den Heiland, den Christus, den Heere,
den Zoon zonder aanvang, den Hemelse spruit!
Zij brengen den Vader aanbidding en ere!
Zij roepen den raad van Zijn vreeverbond uit:
genade voor zondaars, in afval verloren,
behagen in 't schepsel, dat weerkeert tot stof!
Het Woord openbaart zich! het Kind is geboren!
Het Zaad is voldragen, voorzegd in den hof!
Gaat uit dan, o gij, de allereerste getuigen
der zaligheid Gods, die in 't vlees is gezien,
die 't eerst voor dat Kindeke uw knieën mocht buigen,
die 't eerst dien Emmanuel hulde mocht bien!

Gij allen, tot trouw- en genade-betoning
van God, tot die heilsdag verwachtend bewaard,
verkondigt aan Sion: uw God is uw Koning!
uw glorie, o Israël! uw heillicht, o Aard!
Getuigt het, gij volken! van 't uiterst der aarde,
en brengt dien Verwinnaar uw schatten ten buit!
Gij, Wijzen van Oosten, wie 't God openbaarde!
zijn sterre geleidt U, spoedt henen, trekt uit!
Belijdt hem te Salem, in spijt der Heroden!
Aanbidt hem te Bethlehem, met wierook en goud!
Aanbidt den geboren Koning der Joden,
die de einden des Heidendoms roept tot behoud!
En gij, kleine lammeren, ten bloeddoop verkoren,
waar Rachels gebeente zo klaaglijk om treurt! (Mattheus 2:16-18)
in plaats van dat Kind, u ten Losser geboren,
aan 't moederlijk harte ter slachting ontscheurd!
Getuige ook dat bloed, door den Vreemdeling vergoten,
dat de Overste Leidsman uit Vorstelijken stam,
de Herder der schapen, uit David gesproten,
naar 't woord der Profeten, uit Bethlehem kwam.
Hij komt, om Zijn Israël voor eeuwig te troosten!
Springt op, o gij volken! met Jacob tesaam!
Gij Noorden en Zuiden, gij Westen en Oosten,
roept uit dien Ontzag-, dien Genavolle Naam!
Een kind, ons geboren! een Zoon, ons gegeven!
God-zelve ons verschenen in 't zichtbare stof!
Verheerlijkt dien heildag, zo schoon, zo verheven
met immer vernieuwde verrukking van lof!
met duizend gemengelde klanken en galmen
van cimbaal en orgel, en trommel en fluit!
van Sions zich telkens vervullende psalmen,
ter ere van Bethlehems gezegenden Spruit!
En gij, o gij zoetste, gij schoonste der nachten,
veel schoner dan de ochtendstond zelve der aard!
o Kerstnacht! verwachting der vroegste geslachten,
bij 't rijpen der eeuwen in vreugde gebaard!
Bij 't smeltende licht van uw sterrengewemel
omwake de Kerkbruid met Halleluja!
En zegge: Hosanna zij Gode in den hemel:
en Vrede over de aarde! door, vrije Gena!
En men noemt zijnen naam Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der Eeuwigheid, Vredevorst.
Jesaja 9:5.
Op 't geluid der hemelscharen,
op 't gelei van Jacob’s ster,
dat wij 't Kindeke, ons geboren,
biddend naderen, schoon van verr'!

Gods- en Mensenzoon tesaam,
WONDERLIJK! dat is Zijn naam!
In die nederige woning
ligt, van zichtbren glans ontbloot,
Gods Gezalfde, Sions Koning!
de eengeborene in 's Vaders schoot!
die van ouds genoemd werd RAAD,
't Woord, door Wie de wereld staat!
Laat ons blijde, maar met beven,
lof, en prijs, en hulde bien
aan dien Zoon, van God gegeven,
armen klein, op moeders knieën!
want Zijn hand bestiert ons lot,
en Zijn Naam is STERKE GOD!
In den tijd werd Hij geboren,
aan Zijn eigen woord getrouw;
de Eerstgeboren, de Uitverkoren,
als 't beloofde Zaad der Vrouw
aan de Vaderen toegezeid,
VADER, zelf, DER EEUWIGHEID.
Eeuwig moet dat Kind regeren,
spruit en Hoofd van Davids Huis!
Alles zal Hij overheersen,
door de zwakheid van een kruis!
Schoon Hij aanstoot brengt, en 't zwaard, (Mattheus 10:34)
VREDEKONING toch op de aard!
Wonderlijke! Raad! Almachtig!
Eeuwenvader! Vredeheer!'
aan den nacht des heils gedachtig,
vallen we in aanbidding neer
voor den Meester van 't heelal
in den Bethlehemse stal!
Ja! 't betaamt ons daar te aanbidden
Gods in 't vlees gezienen Zoon!
In der arme herders midden
d' Erfgenaam van Davids troon!
Op Maria’s moederschoot,
d' Overwinnaar van den Dood!
Die, na drie en dertig jaren,
aan een vloekpaal vastgehecht,
zich ook daar zal openbaren,
Zoon van God, in macht en recht!
Van de kribbe tot aan 't kruis
volgt en looft Hem, Jacob’s huis!
Doch, wie zal Zijn woord geloven!
Dit verstaat geen vlees en bloed,

dat de Levensvorst van boven
voor verloren zondaars boet,
mens, ja! kind wordt, lijdt en sterft,
en ons met Zijn bloed verwerft!
Maar Gods Engelen in den hoge,
die hem dienen dag en nacht,
steeds vervuld van mededogen,
over Adams nageslacht,
zien het wonder, roepen 't uit,
en aanbidden 't Godsbesluit!
Maar het kuddeke op de aarde,
't Israël van God bemind,
dat Zijn woord in 't hart bewaarde,
heeft, in 't pasgeboren Kind,
zijn Verlosser in de ellende,
zijn verborgen God herkend!
Een verborgen God, een Heiland,
is de God van Israël! (Jesaja 45:15)
't Heil gelove, nimmer feilend,
merkt Zijn wonderbaar bestel!
Dat heel 't schepsel tuige zij:
een verborgen God is HIJ!
Tuigt het hemelen! tuig het, aarde!
uit het niet hervoortgebracht!
Sinds het Godsbesluit U baarde,
onderhouden door Zijn kracht!
Doch de hand, die 't alles werkt,
blijft bedekt en onbemerkt!
Tuig het in Uw wisselingen,
o der eeuwen wentelend lot,
wiens door een gevlochten kringen
u zijn afgeperkt van God!
Maar Zijn wegen, Zijn beleid,
zijn omhuld in donkerheid!
Tuig het, Israël! Wie Hij stelde
tot een toonbeeld van gena!
wie Zijn aangezicht verzelde,
dien Hij weidde, vroeg of spa!
Ge ondervond Zijn heilgebied,
maar het Wezen zaagt gij niet!
En gij, voorwerp Zijner zorgen,
Godskerk, over de aard verspreid!
in Uw Heer en Hoofd verborgen,
spreidt ook gij geen heerlijkheid,
aardse glans, noch macht ten toon!
gans inwendig zijt gij schoon! (Psalm 45:14)

Kleinste van Judea’s steden!
ja, ook gij getuigt hiervan!
want uit U is voortgetreden
die alleen verlossen kan!
die van ouds is uitgegaan,
die nooit aanving te bestaan! (Micha 5:1)
Loof dien Spruit, gij uitverkoren,
gij verborgen Bethlehem!
Looft dien Heerser, U geboren,
burgers van Jeruzalem!
Looft gij, hemelen! loof gij, aard!
God in 't vlees geopenbaard!

LOFZEGGING.
Wij loven U, o God! o Vader! Gij, wiens schoot
den Raad des Vree-verbonds van eeuwigheid besloot)
Gij geeft Uw eigen Zoon, ten Vorst en Eerstgeboren
van 't volk, door smaad en kruis, tot zaligheid verkoren!
Op dat aan 's hemels lof 't gebed der Kerk zich huwe:
het koninkrijk, de kracht, de heerlijkheid. is UWE!
Ook Uwe, o eeuwig Woord, Zijn uitgedrukte Beeld!
Verlosser, Schepper, Heer! en God uit God geteeld!
ja, Uwe is 't Koninkrijk, Gij Bouwheer-zelf des huizes!
uw Kracht; verheerlijkt zich in 't smaadlijk zwak' des kruises!
en 's Vaders Heerlijkheid, uit U gestraald, U eigen,
doet voor Uw Bethlehem zich alle hemelen neigen!
U mede aanbidden wij, der Kerke onzichtbaar Hoofd,
Gij Zalver van dien Heer, door wie Gij wordt beloofd!
't Is in Uw nederkomst, dat ons de Godheid nadert!
Het Koninkrijk des Zoons wordt door Uw wil vergaderd!
Gij zijt des Vaders Kracht, o Geest en Bron des levens!
en beider Heerlijkheid woont in Uw volheid tevens!
Wij loven U, o Heer! en God des heilverbonds!
o Vader van genade, o Koning God met ons!
o Trooster vol van liefde! o trouwe God der vaderen,
die ook de kinderen vergunt tot U te naderen!
U, Vader, Zoon, en Geest, God, drie en een te zamen,
zij 't rijk, de kracht, en de eer; tot in geslachten, AMEN.

SLOTZANG.
Looft den Vader, looft den Zoon,
looft den Geest, op Engelentoon!
Dat de stem der Bruid zich paar'
aan 't gejuich der Geestenschaar!
Laat de Kerk alom gewagen
van 't Besluit, aan haar verklaard!
Ere aan God, en Vrede op aard,
en in mensen Welbehagen!

NIEUWJAARSBOET- EN BEDEZANG.

Mijne dagen zijn als een afgaande schaduw, en ik verdor als gras. Maar Gij, HEERE! blijft in eeuwigheid: en uwe gedachtenis van geslachte tot geslachte. Gij zult opstaan, Gij zult u ontfermen over Sion: Want de tijd, om haar genadig te zijn, want de bestemde tijd is gekomen. Want uwe knechten hebben een welgevallen aan hare stenen, en hebben medelijden met haar gruis. Dan zullen de heidenen den naam des HEEREN vrezen, en alle koningen der aarde uwe heerlijkheid. Als de HEER Zion zal opgebouwd hebben, in zijne heerlijkheid zal verschenen zijn, zich gewend zal hebben tot. het gebed des genen, die gans ontbloot is, en niet versmaad hebben hun ieder gebed. Psalm 102:12-18..

o God, ontzachelijk Alvermogen,
die, met in 't binnenst vlammende ogen,
bij 't heen wentelen van den Tijd,
terwijl Gij steeds Dezelfde zijt,
ver boven alle hemelkringen,
den keer en weerkeer aller dingen,
naar 't plan bewogen van Uw Raad,
met heiligen lankmoed gadeslaat!
Bij U, wiens wegen nooit doorgrondde,
noch wie op aard Uw heil verkondde,
noch die 't daarboven kennen mag,
zijn duizend jaren als een dag,
bij U, een dag als duizend jaren,
terwijl zij zwanger gaan, en baren
de volle ontwikkeling van dat woord,
dat van den aanvang werd gehoord!
Hebt Gij, geduchte God der goden!
in heilbeloften en geboden!
alzo bekend gemaakt Uw lof
aan broos, en zwak, en zondig stof?
Zie met ontfermende ingewanden
op 't maaksel neder Uwer handen,
daar 't als het gras des velds verkwijnt,
daar 't als een schaduwbeeld verdwijnt!
Want ach! onze ongerechtigheden,
ach! ons gestadig overtreden,
wat ooit verschijne, wat verga,
vervolgt en drukt ons, vroeg en spa,
en onze dagen smelten henen
in zondeschuld op schuld-bewenen,
die Ge ons ontdekt, o God! bij 't licht
van Uw verbolgen aangezicht!
Ja! dit betuige, dit belijde,
van jaar tot jaar, bij ent getijde,
op ieder dag, en telken stond,
eenstemmig hart, en ziel, en mond'
Wij zijn strafschuldig, zwaar misdadig
maar Gij, o Heer! Gij zijt genadig!

Gij hebt ontferming toegezeid,
o Koning der gerechtigheid!
o God! Gij hebt een woord gesproken,
en 't hart, van zondes mart verbroken,
vernam, ontvangt het, en geneest,
daar 't U aanbidt, en dankend vreest!
Daar is, daar is bij U vergeving,
daar is uit zonde en dood herleving;
en meer dan Edens zaligheid
is thans den boeteling toebereid!
Daar is behoudenis in de wonden
van 't Offerlam, door U gezonden,
van dien Emmanuel, gebaard
tot vreugd van hemel beide en aard'
Die, op den achtsten dag besneden,
aan 't kruishout bloedig heeft geleden!
en voor de schuld, door ons begaan,
den laatsten penning heeft voldaan!
Ja, 't volk, dat Gij, o Heer! bevrijdde,
dat Gij vernieuwde, en verblijdde
met onvergankelijke hoop,
sla, bij der tijden snellen loop,
in die ontvangen heilgenade
de naadring, zonder angst meer, gade
diens jongsten dags, die aan 't heelal
den toom des Lams betuigen zal! (Openbaring 6:16)
Doch, o rechtvaardig, heilig Vader!
schoon thans dat volk vrijmoedig nader'
tot Uw verborgen hemeltroon,
op de offerande van Uw Zoon!
Schoon van den doodvrees vrijgevochten,
van hel en wereld vrijgekochten,
nog is er jammer en geklaag,
voor Uw verlosten, allendaags!
Van droefheid is ons hart verbroken,
van smart. ons ingewand doorstoken,
om Sion, onder 't vloekgeschreeuw
van een van God afvallige eeuw,
om Sion, onder 't Babel-bouwen
van Gode en Heiland snood ontrouwen,
door Anti-christelijk aartsgeweld
verdrukt, en schier ter dood bekneld!
Om die bevoorrechtsten der landen,
waar de Evangelie kandelaars brandden,
uit Babylon teruggebracht!
Die landen, ach! in ene nacht

van schrikbaarder duister weer gedompeld,
door helser afgoden overrompeld,
verwaten Wan- en Ongeloof,
voor al wat Gods is blind en doof!
Om Neerland, Neerland boven allen,
het land, eens, van Uw welgevallen,
alwaar Ge Uw volk zo schoon een stad,
o Jacob’s God! gegrondvest had!
Alwaar Uw Kerk zo heerlijk bloeide,
en 't land met zegen oversproeide,
op wiens van God gewijden grond
de kruisvaan triomferende stond!
Toen Uw profeten profeteerden,
toen Uw getrouwen 't land regeerden,
naar de uitspraak van Uw Woord en Wet;
toen voor der Kerken smeekgebed
de vijand met verschrikking vluchtte,
en Neerlands vastendagen duchtte,
meer dan de scherpte van het zwaard,
gevoerd voor 't dierbaarst goed op aard!
Toen de achtbare Raadsvergaderingen
met Israëls God te rade gingen,
en 't heil van stad en vaderland
verbeidden uit eens Heilands hand!
Toen 't dankbare volk Gods ordening eerde,
de jeugd geen andere wijsheid leerde,
dan die in 't Woord haar oorsprong nam
en 't land ten top van welvaart kwam!
Toen boven al die keurgeslachten,
die in Gods huis hun offers brachten,
de Oranjestam de kruin op stak
in weelderigen tak op tak,
met hemel-dauwen vruchtbren regen
besproeid, heel Nederland ten zegen,
dat in zijn schaduw heil genoot,
de Kerken voedend in zijn schoot!
Gedenk, o God! aan 't welbehagen,
betoond aan Neerlands jongelingsdagen!
Gedenk, o Heer! aan Nassaus huis,
dat voor de smaadheid van Uw kruis
des werelds heerlijkheid verzaakte,
van liefde voor Uw heilwoord blaakte,
voor de ere van Uw Naam en Kerk,
en van 't door U gewrochte werk!
Gedenk aan Willem van Oranje,
den schrik van 't oppermachtig Spanje.

niet in zijn eigen kracht, o Heer!
Gedenk die meer dan Vorstelijke eer,
die hem Uw heilgunst deed verwerven!
Gedenk den dood, dien hij mocht sterven,
het volk, waarvoor hij stervend bad,
zijn stam, dien Gij geheiligd had!
Helaas! hoe is het goud verdonkerd!
Hoe heeft die glorie uitgeflonkerd,
die 't nederig Nederland omscheen!
Waar ging de hoop der Vaderen heen!
Is dit dat Volk, weleer verkoren,
een Israël in 't West herboren,
verlost met krachten van omhoog,
ten wonder in der volken oog?
Helaas! de Heidenen zijn gekomen,
zij hebben 't Heilige ingenomen!
De tempel van Gods heiligheid
werd door hun woede in as geleid!
o dochter Sions, wreed gevangen!
met klagelijke lofgezangen
meld de overtreding van Uw stad,
hoe ze Israëls Bondsgod snood vergat!
De altaren liggen neergesmeten!
De aloude Godsdienst is vergeten!
Het land, door Christus groot gemaakt,
heeft Zijn gezegend juk geslaakt!
Gij zaagt, o droeve Christenscharen!
na drie en dertig jubeljaren, (van ongeveer het jaar 1566 tot 1795)
de zon van Neerland ondergaan!
en wie in Neerland trekt zich 't aan?
Gij echter weet ze. o Hartdoorgronder!
Gij kent ze, die Gij tot een wonder,
bij d' afval van geheel een aard,
door Uw genade hebt bewaard!
Gij weet het, of er, schoon zij zwijgen,
nog tranen vloeien, zuchten stijgen,
voor Kerk en Vaderland tesaam,
en voor d' Oranje heldennaam!
O! mag die hoop ons hart verblijden,
en naderen wellicht de tijden,
dat Uw genadig machtbevel
Uw Sion wederom herstelt?
Leer slechts Uw knechten om haar stenen'
met smartelijk welgevallen wenen!
Geef medelijden met haar gruis!
zo is er hoop door Christus kruis!

Ach! om die Vaderen, bij 't verduren
van plundering, dood en martelvuren,
in onophoudelijke gebeden,
door Uw ontferming vrij gestreden!
Zo immers Uw getrouwigheden,
naar 't Woord, met bloed door hen beleden,
ook aan hun zaad zijn toegedacht
tot in het duizendste geslacht!
Ach, om die tranen, om die zuchten,
toen 't huis van David, sinds, moest vluchten,
toen de Arke Gods genomen werd,
geslaakt in overmaat van smart!
Ach! om dien dag der slavernij,
dien donkere nacht der dwingelandij,
van uitheems wetteloze macht,
waaruit Gij-zelf ons weder bracht!
Zie In ontferming op ons neder!
Keer tot Uw volk, Uw erfdeel weder,
dat Gij niet overgaf ter dood,
maar zelfs in d' allerergsten nood,
ontfermend gadesloeg, bewaarde,
en (mogelijk zelfs) tot beter spaarde,
dan zo Gij op Uws volks gebed
't land op dat tijdstip had gered.
Of zou 't vergeefs zijn, dat na Jaren
van vrees en schrik en zielsbezwaren,
uw hand op nieuw verlossing wrocht,
en Nederland herademen mocht?
Ja! verre boven 't vurigst bidden
Oranje weerkeerde in ons midden,
en 't veld besproeide met dat bloed,
dat Neerland steeds herbloeien doet!
Helaas, hoe hebben onze zonden,
na zo veel redding, ondervonden,
Ja zo veel zegen, snood verbeurd,
op nieuw ons van U afgescheurd!
Hoe heeft dit volk, door U beveiligd,
't verbond zijns Gods terstond ontheiligd,
(door vrees noch liefde in 't hart geraakt!)
en 't schepsel zich ten God gemaakt!
En daarom steeg zelfs 'uit haar kolken,
ten oordeel over Neerlands volken,
de door Gods stem bewogen zee!
En ziekte en pest getuigden 't mee,
op 't volk in gramschap uitgegoten,
dat zich van God heeft afgesloten,

en, van het zoenbloed afgekeerd,
nog steeds zijn blinden Eeuw-god eert.
Ja! daarom zijn van deze streken
de aloude zegeningen geweken,
en al haar bronnen dorren op-
om dat de wrevel rees ten top!
In hun ontwerpen blaast de Heere,
door eigen kracht, tot eigen ere
met ijdelspreking opgericht,
ter\vijl Zijn huis in woestheid ligt. (Haggai 1:9)
Verwacht, o Neerland! geen herstelling,
maar dreiging, schrik en oordeelvelling,
zo lang ge u-zelf en heel uw lot
niet opgeeft in de hand van God!
Van God, den God van Uwe Vaderen,
die mogelijk zich van ons liet naderen,
(na zo veel afval, nog!) op grond
van 't met hen opgericht verbond
Ja! om Uws zelfs wil, Heer der Heeren!
bekeer ons, dat we ons tot U keren!
Ach! is er voor dat Israël
nog redding mogelijk en herstel,
't zal zijn door kracht, noch macht-beroeming,
en (weg onzalige schuldverdoeming!)
door werken, noch gerechtigden,
maar door Uw Heilige Geest alleen! (Zacheria 4:6)
Op dat de vijand niet meer roeme,
noch 't wormpje Jacob’s stout verdoeme!
Sta op, o Heere, richt Uw zaak!
Verwar der torenbouwers spraak!
Beschaam den raad der goddelozen!
Verijdel 't vloekverbond der bozen!
en handhaaf zelf Uw woord en werk
in Uw met bloed gekochte Kerk!
Vervul weer Priesters en Levieten,
en 't ganse heir der Israëlieten
met Christen heldenijver gloed
in 't tot U weer gebracht gemoed!
om Sions muren op te richten,
en 't tweede tempelhuis te stichten,
met aan hun hoofd den Koningsspruit,
aan 't zuchtend Godsvolk voorgeduid! (Haggai 1:8,12,14)
Dan zullen, bij het tempelrijzen,
de volken Neerland zalig prijzen
aan wie zich God op nieuw betuigt,
zo dra 't voor Hem de knieën buigt,

in zegeningen, afgegoten
uit 's hemels vensters, wijd ontsloten!
in zegenstromen, thans ontzegd,
omdat die steen niet werd gelegd! (Haggai 2:10,20, Maleachi 3:10)
Dan zullen alle volksgeslachten,
ja! Koningen en Oppermachten,
verblijd zijn in de heerlijkheid,
den wederopbouw toebereid!
o God! verhoor ons, als wij bidden
in aller donkerheden midden:
zend uit het Woord! de Geest daal' neer!
en kome Uw koninkrijk, o Heer!
Ja, komen zullen deze tijden
van licht en heerlijkheid na lijden,
doch bij geen enig volk bepaald,
als 't heil op nieuw uit Sion straalt,
Gods kennis 't aardrijk overdekken,
Zijn stem de doden op zal wekken.
Waak op, gij wereld! Christenen, waakt!
want ziet! de Koning-zelf genaakt.

TER BRUILOFTSVIERING VAN DR. A. CAPADOSE EN JONKVROUWE A. VAN DER HOUVEN.

Op d' onvergeetbare dag, aan hunnen echt gewijd,
de vriend des bruidegoms, die 't ziet, en zich verblijdt.
Gezegend zij deze dag van d' allerhoogsten God,
die aarde en hemel heeft geschapen, die 't gebod
van d' onverbreekbare echt aan 't mensdom gaf in Eden,
en, komende op deze aard, om voor ons overtreden
te boeten, Kana's dis met heerlijkheid bezocht,
en 't kuise bronnat keerde in glinsterend druivenvocht!
Gezegend zij deze dag van Israëls God en Koning,
geliefden, door Zijn hand tot nieuwe trouwbetoning
aan 't kroost van Abraham, aan Jafet's nageslacht,
ten Christelijk echtverbond met heil te zaam gebracht!
Gezegend zij hij u, bevoorrechte Echtelingen!
een ingang tot dien reeks van aardse zegeningen,
die Jacob's God beloofde aan wie Zijn naam belijdt;
een voorsmaak van dien stond, als, van dit stof bevrijd,
de ziel, door Jezus bloed gewassen van de zonde,
zal ingaan in de vreugd, die ons Zijn mond verkondde,
waar liefde zaligheid, en loven 't leven is!
Gezegend zij ook daar u zijn gedachtenis,
wanneer gij, lang gespaard in 't u verdubbeld leven,
't verblijf der vreemdelingschap voor 't hemels zult begeven.
van weldaden overstelpt, van levensdagen zat,
daar ge in de dienst des Gods, die nimmer u vergat,
door nakroost, afgesmeekt met Hem gewijd verlangen,
op de aarde, die ge ontstijgt, gevolgd wordt en vervangen.
Wees blijde, o Bruidegom, mijn broeder! juich en loof
den God, die voor de zucht der Zijnen nimmer doof,
uw bee verhoorde Neen! wat zeg ik? boven denken
of bidden, u dat heil verwaardigde te schenken,
waarvan geen wereld ooit den rijkdom schatten kon.
Die God, Wiens rechterhand ons greep, en tot de Bron
des eeuwigen Levens leidde, en tot de Hoop der Vaderen,
met harten, door Zijn Geest heropend, weer deed naderen.
en Jezus kennen deed in onze duisternis;
die God, Wiens naam getrouw, Wiens liefde oneindig is,
na zeven jaren van steeds nieuw ontloken zegen,
van wonderen van gena, door wondervolle wegen,
ja ook van tranen, ook van klachten, vaak gezucht
in stilte aan Jezus voet, maar nimmer zonder vrucht,
die God volbracht den wens, gevoed in 't welbehagen
zijns Raads, in dezen dag op 't zegenrijkst voldragen!
En thans, ge ontving het pand, door Hem u toegezegd!
Wij vieren lovend feest, mijn broeder! bij uw echt;

en ik, 'k mag met de ge, met wie mij God verblijdde,
met haar, die neergeknield aan mijne, aan uwe zijde
den Heiland, nevens ons, aanbiddende beleed,
Wiens bloed ons reinigde, Wiens dood ons leven deed;
'k mag, dankend voor een reeks van vier paar dankbare jaren;
in 't heilgenot, dat thans u toewenkt, heengevaren,
'k mag, juichend in 't bezit, in d' onuitspreekbare troost
van 't vaak hernieuwd behoud van gade en teder kroost,
terwijl we in Jezus naam als tesaam verlosten roemen,
u, broeder in de hoop ook dezes levens noemen,
en groeten Bruidegom, ja Christen Echtgenoot,
en galmen met u uit: Mijn ziel, maak de Almacht groot!
Ja! de afgebedene hebt gij van God ontvangen!
Ze is de uwe! Meer dan ooit in menselijke zangen
kon worden uitgestort, bidt u mijn broederhert
bij dezen feestkelk, die u volgeschonken werd
van ongemengde vreugd, met tranen toe! De Heere,
de God van Israël verleen', Zijn Naam ter ere,
vernieuwden wasdom aan 't geplante van Zijn hand!
Hij heilige dag voor dag uw heilige huwelijksband
in steeds herlevendigd vertrouwen en geloven,
door d' immer verse gaaf der zalving van boven.
Hij maak' de tedere maagd, wier liefde u toebehoort,
een blijde moeder eens in Israël, naar Zijn Woord,
een vruchtbren wijnstok aan uw zij, versierd me(ranken,
vermenigvuldigd om uw dis. O! laat ons danken,
en juichen bij 't verschiet, dat heden zich onthult
oor 't oog der hope, die ons hart, als 't uw, vervult.
Verheug u, Bruidegom! in de u geschonken gade;
met haar zal u de troost 'der hemelse genade,
daar zich haar hart aan 't uwe in d' eigen heilroem paart,
als uit een dubbele wel toestromen op deze aard!
Zij zal u onder 't kruis, waartoe wij zijn verkoren,
waaronder 't heillot rijpt, aan Jezus volk beschoren,
ten zalfster zijn, terwijl zij lieflijk op u leunt,
ten moedverwekster, daar U\v hand haar ondersteunt,
bij alles, wat ge u ooit met God zult onderwinden,
bij alles, wat uw hand van dag tot dag zal vinden,
om voor Zijn naam en zaak en heilige dienst te doen,
om kranken hulp te bien, om d' ouden stok te voeden,
om over weeuwen wees, ellendigen en armen,
van uit de volheid van Zijn weldaden, u te ontfermen,
daar zal zij met u zijn, daar zal ze in vreugde en smart,
eenzelvig naast u staan, een vlees, een ziel, een hart!
Maar gij, o Bruid! verlaat uw vader en uw moeder,
en volg ('t is Gods bevel) uw man, Uw Hoofd, uw Hoeder!

Hij zal u, onder God, geleiden op dat pad,
dat 's Heilands bloed ontsloot naar de eeuwige hemelstad!
Uws Ega’s liefde zal u sterken te allen tijde!
Gij zult, in God gerust, niet vrezen aan zijn zijde.
Gij zult met hem, als hij, des Heeren kruis en smaad,
ja, zo het nodig is, des werelds hoon en haat,
voor de eer van Zijnen naam, een hoger voorrecht schatten,
dan alle heerlijkheid die de aarde ooit kon bevatten!
Gij zult, door Zijn gena, 't zij zalige gemalin
of moeder, boven al, in allen u Christin
betonen, roemen, en in 't echtheil, u beschoren,
zal 't hart steeds onverdeeld aan Jezus toebehoren,
die ti den Ega schonk, voor wie gij leven gaat.
En dan de maagdenschaar van Sion prijst uw staat,
zij zullen in de poort den man welzalig noemen,
die u de zijne, zich uw Bruidegom mocht roemen.
Gelukkige ouders, o! wat blijdschap moet uw hart
hier overstelpen, schoon niet onvermengd van smart,
van weemoeds zoete smart; als.. met een kroon omgeven
van dochters, rijk begaafd, de vreugde van uw leven,
ge een zoon ziet toegevoegd bij 't teergeliefde kroost,
voortaan een zestal voor uw hart. Wat dierbaarder troost
zou 'k op deze dag van heil u bieden in mijn zangen
voor 't afscheid van de maagd, die, uit uw hand ontvangen,
het heilvol lot volmaakt des zoons uit Abraham,
aan wie Gods gunst haar schonk? Wat zegen op uw stam
afsmeken? Over 't huis, thans daverend van de klanken
der reine bruiloftsvreugd, waarvoor wij de Almacht danken?
Buigt, buigt slechts, achtbare twee! voor Jezus steeds de knieën,
en dat Hem alles hier als Heer en Heiland dien'!
Hij zal uw grijsheid door Zijn gave groenend maken,
Hij wil u op deze aard reeds hemeltroost doen smaken,
gij zult (het is Zijn woord!) zo gij Zijn vrees betracht,
't kroost van uw nakroost zien, en vrede op uw geslacht!
Of zou mijn zegenbede u bij deze kelk vergeten,
aanminnig viertal, aan deze echtfeestdis gezeten
met harten, keer om keer vervrolijkt en ontroerd
bij 't lot der zuster, aan uw liefdekring ontvoerd
door hoger liefde wet? God maakt haar vrouwen gade
op heden. Dank met haar de aanbiddelijke genade,
waarin zij 't leven vond, en 's levens ware vreugd.
Beminnelijke rei, door gaven, en door deugd
voortreffelijk (neen! gij wacht geen vleitaal van mijn lippen,
en waarom zou 'k de vraag, die 'k mij hier voel ontglippen,
verbergen?)! hebt ge uw deel, als zij, reeds bij dien Heer
gevonden, die u roept, en nodigt keer op keer,

om aan Zijn voeten rust- en vrede voor uw harten
te vinden, onvervreemd ook in de grootste smarten!
Ach! wat de wereld geeft is enkel ijdelheid!
Ook 't geen de jeugd belooft ten ondergang bereid:
maar u! een beter zucht. werd u in 't hart gegeven!
een ding is nodig, slechts bij Jezus is het leven
des levens, slechts bij Hem, die zondaars met Zijn bloed
verlost, en door Zijn Geest het nederig zacht gemoed
van d' enig waren weg des heils wil onderwijzen!
Naar Hem te horen, Hem te dienen, Hem te prijzen,
Hem 't onverdeelde hart te geven, dat 's de roem,
't onvergelijkbare deel van Sions juffrenbloem!
Met dezen blijve uw keus. Hij zal de gaven heiligen,
ten hulde aan Hem gebracht, Hij, 't maagdlijk hart beveiligen,
tot dat hier door Zijn gunst de feest- en huwelijks-psalm
met steeds vermeerde vreugd ook u ter eer weergalmt'.
Tot u ook richt mijn zang den feestwens! o gij allen,
vergaderd in dit uur met heuglijk welgevallen
in de onuitspreekbare vreugd van 't God-behaaglijk paar!
gij, magen, vrienden, en gij, edele vrouwenschaar!
gij grijsaard! gij vooral uitstekend in ons midden
als Boet. en Vreegezant des Konings, dien we aanbidden,
gij wiens eerwaarde hand, wiens herderlijke mond.
den echt mocht zegenen en verzegelen naar 't verbond
des Gods van Israël, in Wiens heil de volkeren roemen!
En gij, geliefde vriend,' dien 'k broeder juich te noemen
met meer dan broederschap des vlezes, Gij, door God
zo teer, zo na, zo nauw verbonden aan mijn lot,
aan 't lot van heel mijn huis, aan 't lot der echtelingen,
met wie we op dezen stond eenstemmig Hallel zingen!
U allen zij deze dag tot heilgedachtenis!
tot getuige, wie die God, die Heilige Israëls is,
die om Zijn vreebanier verzoenend Jood en Heiden
ook heden samenbracht wat zo veel eeuwen scheidden,
en juicht hier ook met hen, die Hij uit Jacob’s huis
te rug leidde in Zijn gunst door huns Messias kruis;
en bidt voor 't overschot van Israël! Wij ook bidden,
o dierbren! voor wie nog ook in uw. eigen midden,
schoon met Zijn doop besprengd, schoon naar Zijn naam genoemd,
de zoensgenade miskennen, waar onze ziel in roemt!
Mijn broeder! bij dat woord voelt gij uw hart ontroeren
zou niet dit plechtig uur voor beider aandacht voeren
dat volk, zo heerlijk eens, wiens ongeloof ons grieft,
dat Israël, in belofte ook nog van God geliefd?
Die maagschap, uit wier kring Zijn Vaderhand ons leidde,
die moeders, in wier liefde onze eerste kindsheid weidde,

die zuster, die u eens een zuster worde in, Hem.
wiens zaligmakend Woord, wiens Herderlijke stem
zij nog niet onderscheidt? Doch achten we onze beden
voor hen niet onverhoord, schoon onvervuld nog heden...
Wat zeg ik? ja! vervuld in 't geen ons eens op aard
door banden dierbaar was des bloeds, thans reeds vergaard
in 't huis der levenden, thans juichende eerstelingen,
die 't Lam, voor ons geslacht, reeds voor Zijn troon bezingen
Maar wij, o zalig paar! op dit volheerlijk feest
vernieuwen wij tesaam, in 't smeken om Zijn Geest,
't verbond der broederschap in Christus, onzen Heere,
't verbond der liefde in Hem, 't verbond om Hem ter ere
te lopen, niet ons zelv' te leven, op deze aard,
maar in Zijn heilige naam, en Zijner roeping waard,
te roemen in Zijn kruis, en eenmaal Hem te sterven,
wiens borggerechtigheid ons 't Koninkrijk doet erven!
o onze broeder! God-zelf gaf ons deze leus!
o onze zuster! God bevestig' deze uw keus!
Wij zullen met ons huis, en 't zaad, van God gebeden,
Hem dienen eeuwiglijk, en in Zijn mogendheden
de dankgeloften, die ons hart hier brengen mag,
door Zijn Genade rijk, betalen dag voor dag.
Wat dreige, wat verschrik', wat sluimer', wat verander',
o! laat ons wakende steeds bidden voor elkander,
voor Neerlands Israël, voor Nassau, voor die Kerk,
des Heeren ogen lust, en Zijner handen werk!
voor alles, waar Hij-zelf ons hart aan bond, te zamen!
o Heere! geef gena, en 't zal vervuld zijn! Amen.

DEN HEERE J. J. F. WAP.
TEN ANTWOORD OP DE TOEZENDING VAN ZIJN UIT HET LATIJN OVERGEBRACHT DICHTSTUK: AAN DE BELGEN.

Verenigd in den grond, die beider volksstam voedde,
door zusterlijke taal en eigen poëzie,
eens in den zwaai omvat van Karels scepterroede,
thans onder Nassaus schaduw van 't vreemde dwangjuk vrij,
scheen Belg en Batavier, dus tot een volk herboren,
een zegenvolle roem van nieuwen bloei verkond,
had slechts 't ondankbare volk dien Rots ten heil verkoren,
waarop Oud-Nederland eens zo ontzachelijk stond!
Maar neen! een andere Geest blies over deze streken;
des Oproers Tuimelgeest, met dwang- en dweepzucht een,
daagde op, en dreigt vol woede in stormen los te breken,
om wat nog Neerlands scheen, of heilig, plat te treden!
Ga voort, o wakkere Wap, door dichtvuur aangedreven!
Neem taal en dichtkunst, neem 't historieblad te baat!
Bestrijd den opstandkreet, reeds luidkeels aangeheven,
en waarschuw België voor 't broeiend slangenzaad!
Maar weet!'een hechter band moet Noord- en Zuiderstammen
omvatten, eer hun vree, hun redding mogelijk zij!
Een meer dan aardse hulp het eedgespan verlammen:
neen, Neerlands erfgrond kan gelukkig zijn noch vrij,
dan door 't aloud Verbond, dat Willem van Oranje
in 't Christen heilgeloof met d' Allerhoogsten sloot,
en, tot den wissen val van meer dan Flips en Spanje,
betuigde met zijn bloed, en inriep in zijndood!

TER ECHTVIERING VAN DEN HEER MATHILDE JACQUES CHEVALLIER EN JONKVROUWE ESTHER DELMONTE.

Want zie, de winter is voorbij, de plasregen is over, hij is overgegaan; de bloemen worden gezien in den lande, de zangtijd genaakt, en de stem der tortelduif wordt gehoord in onzen lande.
Hooglied 2:11-12.

In den Naam des Gods van Jacob, onze hulp en onze schild,
die de hemelen schiep en de aarde, die van d' aanvang heeft gewild,
dat de mens niet alleen zou zijn, maar vereend als man en vrouw,
in verdubbeling van aanzijn, Hem den Schepper, dienen zou,
hem, als t' zaamverlosten eren en beminnen met een hart,
van den zondedood behouden, door eens Heilands kruisdoodsmart!
In den Naam van dien Verlosser, die in 't lichaam geopenbaard,
als de Bruigom der Gemeente, die Hem zuchtend beidt op aard,
haar gezocht heeft, haar gekocht heeft, zich geheiligd en getrouwd,
en met eigen bloed en lichaam immer laaft en onderhoudt,
en met ziels- en hartversterking, en met gaven zonder tal
'vergewist van trouwen liefde, tot Hij weer verschijnen zal!
'In dien heilnaam, aangeroepen over dezen bruiloftsdis,
die door Zijn getrouwe ontferming ons te beurt gevallen is,
heffen we, o bevoorrecht Bruidspaar den verlossingsbeker op
met tot Hem gerichte harten, die Uw vreugde voert ten top;
drinken wij den wijn des feestheils, die u vol geschonken wordt
uit dien rijkdom van genade, die ook 't zoenbloed voor u stort:
'psalmen wij de heilbeloften, aan Gods Israël toegezeid,
aarde- en hemelzegeningen, voor 't geloof toebereid!
Neen! geen lied der dartele vreugde, neen! geen wijn der overdaad,
neen, geen beker der bedwelming past bij 't feest van Abram’s zaad,
'past bij 't feest der Echtelingen, door geen aard- of wereldzin,
maar door eenheid 'Van verwachting, maar door reine zielemin
saam verbonden, een geworden voor het aangezicht van God,
wie zij ziel en hart betrouwden met geheel hun weg en lot!
Hoog gezegend, rijk in hope, vol des geestelijken goeds
is, o broeder onzes huizes! is, o zuster onzes bloeds!
't Heilig echtverbond te roemen, waar deze feestkelk van gewaagt
't Geen van weerszij in elkander uwe zielen heeft behaagd,
was geen aardse schat, noch eer, geen vergankelijk schijngenot,
maar 't beginsel van een leven, niet voor 't schepsel, maar voor God!
't Geen uw paan tot een deed lopen, 't geen uw zegen samenbracht,
was geen menselijk beramen, uitgevoerd in eigen kracht!
't Was de hand des Heilands zelve, die, genageld aan het kruis,
schuld en schuldbrief uitgedelgd heeft voor 't gelovig Jacobshuis,
die den scheidsmuur heeft verbroken tussen Abram’s nageslacht
en de volkeren der aarde tot hun Silo toegebracht.
Die, o Bruigom! reeds als zuigeling u verzegelde in den doop,
't nimmer wankelende rustpunt van der ouderen dierste hoop;
die ook ons van uit den doodsslaap, die het deel des zondaars is,

ter gemeenschap opgewekt heeft van Zijn heilgeheimenis;
die de dochters van Juda, voor Zijn voetbank neergeknield,
met de vreugd des nieuwen levens overstort heeft en bezield,
op dien dag van heilherinering, toen des achtbren dienaars mond
over dochter beide en moeder God met Israëls heilverbond
in den naam van Jezus uitriep in de vastigheid der hoop,
daar 't ter aard gebukte voorhoofd opgericht werd in den doop;
't is dezelfde, ja diezelfde steeds getrouwe rechterhand,
die ook heden op u rustte bij uw heilig echtverband.
Waar de schaar der uitverkorenen, door 't verzoenend bloed gekocht,
God en 't Lam aanbidt en lof zingt voor het heillot, hier volwrocht;
waar dat volk uit alle volken, dat waarachtig Israël,
't nimmer eindigend Hosanna toebrengt aan d' Immanuel;
waar Hem reeds de palmen schudden met steeds nieuwe hemellust
onze dierbare voorgeganen in huns Heeren eeuwige rust,
(ook ons ingewand, mijn lieve! 't vroeg in hem ontslapen kroost,
o bij alle smart des vlezes onuitdrukkelijke troost!)
daar vereent zich thans die moeder, nog ter elfder uur gezocht,
en den weergevonden schapen door den Herder toegebracht,
met dien Vader, dierbare Bruigom! die Hem diende van der jeugd,
en wiens avondstond verlengd werd tot de dierst begeerde vreugd!
Daar, zo 't oog der reeds volmaakten uit die hoogten neerziet
op hetgeen hun, na 't verscheiden, in hun afkomst nog geschiedt;
daar, zo 't oog der onvoldragenen in die diepten blikken mag,
daar verheugen zich hun zielen in den feestzang van deze dag,
en zij loven d' Enig Wijzen, die uit een Christendoop
zo veel heerlijkheid deed stralen ook voor d' aardse levensloop,
en zij prijzen d' Eeuwig Trouwen, die het kroost van Abraham
wederinent met de volken op hun nooit verworpen stam,
en de maagd van 't Joodse stamhuis tot den Christenjongeling voert,
en in de eeuwige heilsverwachting hun gezegend echtheil snoert.
Maar op aarde, (ja! gij mag het, o des weemoeds volle Bruid!
stort te midden dezer blijdschap vrij uw hart in tranen uit!)
maar op aarde mist gij heden in dit plechtigst levensuur
die gezaligde, u een moeder door de banden der natuur,
u een dierbare zuster tevens, onzes heildoops deelgenoot,
thans bezitster reeds van 't leven uit den slaap der kalmste dood!
Neen! die Heiland, die ons opzocht, laat ons nimmer wezen staan;
neen! Hij liet niet van uw zijde die beminde henen gaan,
eer haar oog den man aanschouwd had, die u heden alles werd,
wat het schepsel kan of mag zijn voor 't naar Jezus uitgaand hert,
meer dan vader, meer dan moeder, of heur nagedachtenis,
meer dan alles wat van teerheid, wat van liefde denkbaar is!
Gun dan, Bruigom, dat ons 't voorrecht op deze heildag valle te beurt,
dat we in naam als van die moeder, waar ons kinderhart om treurt,
u het pand in handen geven, dat u onverdeeld behoort!

En gij, dochter dezes huizes, dierbare zuster! hoor het woord,
't woord van ouderlijk vermanen, dat de broederlijke mond,
dat het zusterlijke hart u met vrijmoedigheid verkondt!
Hoor het woord der Godsverordening, Jezus heilige liefde wet,
naar des Geestes heilgetuigenis onzer harten zielsgebed!
Aan den man, met wie ge u heden voor Gods heilig aangezicht
ingewijd zaagt tot de teerste, tot de ontzachelijkste plicht,
zijt ge, o zuster! niet uw hand slechts, niet uw trouw slechts en uw min,
maar in Christus, dien gij liefhebt, heel uw aanzijn, wil en zin
tot gehoorzaamheid verschuldigd, ja! tot liefdevolle vrees!
Dit is 't woord der heilgeheimenis, waar U deze dag op wees!
Christus, 't Hoofd van Zijn Gemeente, stelt den man der vrouw ten Hoofd.
En gij wist het, en gij hoort het, en gij hebt het hem beloofd,
en gij zult het ook volbrengen. De eigen Almacht van gena,
die u Christenmaagd deed worden, make u heden Christenga!
Wees alzo in God volzalig met den man, dien Hij u gaf,
all' de dagen uws voorspoeds, tot en over dood en graf!
God zal zorgen voor uw zielen, voor uw nooddruft, voor uw huis!
Hij zal vrede en heil vermeerderen, Hij zal sterken onder 't kruis!
Aan uw ega onderworpen, zult ge als Sara’s waardig kroost
voor verschrikking nimmer vrezen, maar door 's Geestes kracht en troost
't hart uws echtgenoots verblijden door een heilige vrouwenmoed,
ondersteunend die u voorgaat, en verkwikkend die u hoedt.'
En gij Bruigom, die de weerhelft, u van God ten deel bestemd,
met een heilige zielsverrukking aan uw dankbren boezem klemt!
neen! geen aandrang is er nodig voor 't van God geleerd gemoed
tot de plicht, u voorgeschreven; maar ook de uitdruk is ons zoet
van de dierbare heilsverwachting, die ons juichend hart vervult!
Broeder! thans in vollen nadruk ook der maagschap! ja, gij zult
't u geschonken pand bewaren met beproefde Christentrouw,
en tot lof en prijs uws Scheppers, die de mens schiep man en vrouw,
haar beminnen, haar beschermen, haar verzorgen, haar behoeden,
haar uit Jezus voorraadschuren als uw eigen lichaam voeden,
als uw hulp, uw vreugd, uw weerhelft, als uw eigen vlees en been
ondersteunen, onderhouden, niet meer twee met haar, maar een,
een van hart en zin van uitzicht, een in levenszorg en lot,
een in 't binnenste uwer zielen, een voor 't aangezicht van God!
Ja! de zegeningen Josef’s zijn op zulk een echt beloofd:
zegenregens, uit de wolken, lieflijk druipend op uw hoofd!
Zegen stroom en, van de bergen neerstortend langs uw paan!
Zegenbronnen, die uit d' afgrond, waar ge uw voet zet opengaan!
Groen, o Bruigom! als aan d' oever van een klaterenden stroom
een met sappig ooft beladen altijd bladerrijke boom!
Bloeie uw Bruid gelijk een wijnstok, die de muren overdekt,
en de hoop der gaardenieren door de schoonste ranken wekt!
Groeie vijgstam en olijf plant om uw tafel, om uw huis,

alle wortel, die besproeid wordt met het bloed van Jezus kruis!
Dierbaar echtpaar, dat dien-Jezus op gebogen harte-knieën
eeuwige liefde hebt gezworen, eeuwige hulde wenst te bien!
mochten alzo onze huizen t' zamen bloeien, Hem ter eer!
Mochten alzo onze harten t' zamen gloeien voor dien Heer!
Mochten alzo onze lippen overvloeien van Zijn lof!
Mochten alzo onze zielen t' zamen rijpen voor dien hof,
waar Hij-zelf, de Boom des levens, 't leven geeft in eeuwigheid,
waar geen traan meer zich zal mengen onder 't heil, ons toebereid!
Broeders! zusters! feestgenoten! aan deze bruiloftsdis geschaard,;
die de stemmen uwer harten met mijn dichtakkoorden paart,
wie de heilhoop van dit echtpaar 't liefde ademend harte streelt,
die met hen dezelfde keuze tot een hoger leven deelt!
Ja! voorzeker, gij gedenkt het, door wiens lijden, door wat dood
't geen de pelgrim op deze aard reeds van Gods hemel ooit genoot,
werd verworven, wordt geheiligd, en een bron op nieuw gemaakt
van verkwikking voor die ziele, die van ware heildorst blaakt!
Ja! voorzeker, gij gedenkt het (o! wat denkbeeld is zo zoet?)
dat die Vader in de hemelen, van Wie afdaalt alle goed,
dat die Heiland, die op aarde vreugdewijn uit water schiep,
tot een andere bruiloftsviering Zijn met bloed gekochten riep!
Ja! tot eeuwige vreugdgenieting, maar door kruis en vaak door ramp!
Tot een eeuwig zegepralen, maar na worsteling en kamp!
Tot een eeuwige bruiloftshoogtijd, maar, voor d' ingang, tot een wacht,
die wellicht zich uit moet strekken tot in 't donkerste der nacht!
Doch geen nood voor de aangedanen met het vlekloos bruiloftskleed;
't woord des Heiligen verklaarde 't: Alle dingen zijn gereed!
En de Geest van uit het binnenst (roepe ons hart Hem immer aan!)
zal met allen, die Hij opriep, tot in 't uiterst medegaan!
O! zo iemand onder ons nog om die Gave nimmer bad,
o! zo iemand onbekend is met dien onvergankbaren schat,
die bewaard wordt in de hemelen voor de ziel die Jezus mint,
wiens genieting reeds op aarde voor 't gelovig hart begint,
mocht hij loeren op deze feestdag, mocht hij leren bij deze dis,
dat die vreugd, die voor de wereld zo dra weggevloten is,
voor Gods kinderen in hun strijdperk blijvend pand en teken werd
der volkomen hoopvervulling van 't ten hemel opziend hert!
Mocht dit uur ook u dit leren, dochter Israëls, achtbare vrouw!
dubbel achtbaar in ons midden door uw weduwlijken rouw,
maar veel meer beklagenswaardig door den afstand nog van 't kruis,
waar de hoop uws zoons op vast staat, en 't behoud van heel zijn huis!
Mocht die Christus, in wie Abram, in wie Mozes heeft geloofd,
mocht die Koning, aller Heidenen eeuwig triomferende Hoofd,
ook uw Heiland, ook uw Redder, uit en duisternis en pijn,
ook uw Hoop, uw Licht, uw Leven, uw volkomen Rotssteen zijn!
Roep Hem aan, Hij hoort de klaagstem! Bid Hem aan, Hij is nabij!

Geef u over aan Zijn lieflijke, aan Zijn zoete heerschappij!
Blinden hoort Hij, blinden roept Hij, blinden geeft Hij 't zielgezicht
van een zevenvoudig hoger dan 't volheerlijkst zonstraallicht!
Geest des levens, die aan alles kracht en geest geeft door uw aam,
die, waar twee of drie vergaderd zijn in diens Heilands dierbren naam,
u aan zielen komt betuigen, waar Zijn vrees en liefde in woont,
en U Trooster in hun lijden; Oorsprong van hun vreugd betoont!
o verwezenlijk den zegen over Bruidegom en Bruid;
boven alles wat de bidpsalm onzer zwakke lippen uit,
boven alles wat die liefde, waar we uit spreken op deze dag,
zich van hemelzaligheden op deze aard verbeelden mag!
Hef ook, 't hart der feestgenoten met het hunne boven 't stof
tot des Gevers, des Verwervers, des Verzegelers eeuwige lof,
ons bereidend voor dit Avondmaal der Bruiloft van dat Lam,
dat tot zonde- en vloek-wegdraging in de wereld voor ons kwam;
en, ons sierend met de gaven van dien Bloedzoen-bruidegom,
leer ons zuchten met de Kerkbruid: Heere Jezus, kom! ja, kom!

AAN MIJNE GADE, OP DE EERSTEN GEBOORTEDAG VAN ONZEN ZOON ABRAHAM.

Aanvaard, Geliefde! bij 't herdenken van den dag,'
die u ten vierden maal een blijde moeder zag,
aanvaard den kelk des heils, om Jezus naam te loven
voor 't tweetal uit uw schoot, dat Hem aanschouwt daar boven,
voor 't tweetal hier beneden, ons in Zijn gunst gespaard.
Ontvang hem uit de hand van 't kindeken, gebaard
in Zijner vleugelen schaduw met zoete moedersmarte,
gekoesterd en gelaafd aan 't dankend moederharte!
God-zelf vervulle u dien van dank en vreugde en troost
in 't met ons in Zijn naam ten doop verwaardigd kroost!
Hij, Abram’s God en schild, stort over 't spruitje zegen,
naar Abram’s naam genoemd, en heilige Zijn wegen;
en make ons in die hoop, als 't pas gespeende kind,
dat stil en zonder vrees zich bij zijn moeder vindt!

NEHEMIA 4.

AAN MIJN VRIEND, DEN THEOLOGISCHE STUDENT, H. P. SCHOLTE, UITGETROKKEN MET DE LEIDSE STUDENTEN.

Op des noodbazuins geluid
trek, mijn broeder, ja trek uit,
met het oog op God gewend,
die de zielsbegeerten kent;
met den psalm in mond en hart,
dat de krijgsgevaren tart.
God zij met U, dierbare Vrind!
aan wat oord ge U ook bevindt,
in den dubbel heilige strijd,
waar ge U-zelf aan hebt gewijd;
strijd met tranen en gebeden
over Sions smart en wenen;
voor Oranje en Neerland saam,
in des Gods der vaderen naam;
tegen 't vloekverbond der hel
met den God van Israël.
Ga Zijn aangezicht slechts mee!
't Zal triomf zijn, lofzang, vree,
wat de dag, die aanspoedt, baart,
bij het schudden van heel de aard.
Dierbare broeder! edele jeugd!
trekt met Christen-heldendeugd
't heir der tijgers tegemoet,
dorstig naar oud-Hollands bloed.
Ziet op 't kruis! en van omhoog
slaat de Wraak ze voor uw oog,
en gij keert met vrede weer,
overdekt met krijgsmanseer,
tot den strijd van 't geestlijk werk,
van den opbouw Zijner Kerk,
tot de dienst van 't levend Woord,
dat, verkond, verbreid, gehoord,
Neerland eenmaal nog herstell'
tot een geestlijk Israël!
God Nehemia's! o Zie neer!
doe 't gelukken! U zij de eer.

SCHOOLLIED.
VOORZANG.
o Jezus, die door 't bitterst lijden
voor zondaars 't leven hebt verdiend!
Wel mag ook ons hart zich verblijden!
om dat Uw Naam is Kindervriend!
Ja! uit den mond der zuigelingen
Hebt ge U den lofspraak toebereid!
Leer ons dan blijde meezingen
van Uw genade en heerlijkheid!
Om U te prijzen, dienen, eren,
vernieuw ons 't kinderlijk gemoed!
Schenk ons een zegen bij het leren!
Blijf die ons weldoen, mild en goed!
Bekwaam ons eenmaal hier beneden
elk voor 't hem toebedeelde werk,
vooral tot levendige leden
'van uwe vrijgekochte Kerk!
Gij vond in 't zwakke een welbehagen
o! zie ook ons ontfermend aan!
En 't geen wij psalmend van U vragen,
o! doe Gij-zelf ons dat verstaan.
Ons stamelend bidden heeft geen waarde
toch hebt Ge ons gunsten toegezeid!
Gij! zelf eens Kind voor ons op aarde,
Gij GOD MET ONS in eeuwigheid!

SLOTZANG.
Aan onzen God en Vader,
de eeuwige levensader,
zij dank en eer en prijs!
Zijn liefelijke zegen
besproei' gelijk de regen
't genoten onderwijs.
Vergeving aller zonden
zij ook voor ons gevonden
in 't bloed van Jezus Kruis!
Zijn goede Geest geleid' ons,
bekeer' ons, en bereid' ons
voor 't Vaderlijke huis.

TER BRUILOFT VAN Mr. HENDRIK JACOB KOEN EN JONKVROUW DIONISIA CATHARINA VAN HALTEREN.

Heil, Bruidegom en Bruid, elkaar van God gegeven,
voortaan in lief en leed voor altoos lotgemeen!
Heil bij den ingang van uw nieuw, verdubbeld leven,
gij, door Zijn Woord verklaard niet langer twee, maar een!
Moogt ge ieder nieuwe zon, aan een dis gezeten,
door d' eigen drank gelaafd, en door een brood gevoed,
uw harten vol van heil, God lovend, welkom heten,
en roemen daarin 't meest 't Is vrucht van Jezus bloed!

OP HET NA DEN DOOD GEMAAKTE AFBEELDSEL VAN BILDERDIJK..

Wie rust daar? Bilderdijk, thans in zijne eeuwige woning!
Hoe leefde hij? Miskend. Wat was hij? Dichterkoning.
In al wat weetbaar is, aan Waarheid slechts gehecht,
doorvorser bij haar licht, en strijder voor haar recht!
Het wonder van zijne eeuw, ofschoon haar tegenstander!
In alles zich gelijk, in alles Nederlander!
en die, schoon roem op roem zijn voorhoofd overlaadt,
geen roem verlangde, dan in Christus bloedzoensmaad!

BIJ HET ZELFDE OP ZIJN DOODSBED.

Zijn leven was een strijd; arbeiden, al zijn' lust.
De tijd van beiden werd vervuld. Hij leeft en, rust!

AAN JONKHEER. J. C. SMISSAERT, BIJ ZIJN VERTREK ALS STUDENT IN DE GODGELEERDHEID NAAR DE LEIDSE HOGESCHOOL

Waarmede zal de jongeling zijn pad zuiver houden? Als hij dat houdt naar Uw woord. Psalm 119:9.

Ja, Smissaert! op het pad, dat gij betreden zult,
zij immer van dat woord en hart en mond vervuld!
Is 't Christus, Wiens wij zijn, Wiens rijk, Wiens eer wij zoeken,
zo vors naar wetenschap bij Leeraars en in boeken,
maar wat voortreffelijkheid in mensenwijsheid zij,
en wat ge leest of hoort, een zij uw Meester Hij!

AAN MR. J. W. WILLEKES.

Wat immer, Willekes met der jaren stroom vervliet',
het graf, het huis, de les vergeet ons harte niet
van Bilderdijk, ons meer dan ongelijkbare Dichter,
des Vaderlands sieraad, en grote gloriestichter!
Moog zijn gedachtenis ons nog daar tot zegen zijn,
waar geen herinnering meer aan 't harte vreugd kan geven,
dan die betrekking had op 't Onverganklijk Leven,
en wat al 't wereldse is naakt openbaar wordt schijn!

OP HET GORKUMSE HEIDENDOM.

Hoe! op den achtbren grond van 't oude Nederland
de Griekse drievoet, en onheilige wierookvieren?
Op deze alouden plek een nieuw altaar geplant
beneden 't Godsdienstlicht zelfs van zijn Batavieren?
Op dit geheiligd erf, van Rome en Spanje’s dwang
en Franse gruwelleer door de Almacht vrij gestreden;
in plaats van de eer aan God in Sions psalmgezang
en de aan het dankbaar hart ontstroomde lofgebeden;
't Helleense feestgebaar voor 's Hemels oog hersteld,
't onreine Heidendom herroepen voor de zinnen,
sinds veertien eeuwen reeds door Jezus kruis geveld
met aller valse Goden gevloekte tempeltinnen?
o gruwel ener eeuw, van Christus afgekeerd!
zijt Ge ook dan reeds zo verr’ hare afgoden toegetreden,
Gij, zo gans anders van uw Vaderen geleerd,
o Neerland! Gij, om hen, bevoorrecht zelfs nog heden!
O! mocht dier Vaderen God ook deze rampzalige smet
afwassen, en den ban die op ons drukt doen wijken!
Zo buige Neerland weer voor Christus Koningswet,
en doe als Christenvolk zijn hoge roeping blijken!
En gij, o dappere, gij uit duizendvouden nood
met zielen-vreugdgejuich weer onder ons verschenen!
o! looft den Redder, die uw kerderdeur ontsloot,
en spoedt van de ijdelheid naar andere altaren henen
Ja stoot de hulde weg van een Godtergende eer!
En, geen bekranste Griek, maar vrome Nederlander,
werp, o geredde held! u voor Gods voetbank neer,
u voegend tot Zijn dienst, als bij uw oorlogstander!
En geef aan Neerlands Volk, ja! aan geheel Euroop
een voorbeeld, dat gij 't kroost dier Worstlaars zijt gebleven,
wier keus (van eeuwen reeds), wier roem, en sterkte, en hoop,
was Christus heel hun hart, en Gode de eer te geven!

GRAFSCHRIFT VOOR EEN KIND.

Een bloempje, voor den tijd van 't ouderhart gerukt
neen! door der Engelen hand voor 't Eden Gods geplukt!
Voor wie in Jezus stierf, is dood geen dood, maar leven;
en 't pand, aan Hem betrouwd, moet zelfs dit graf hergeven!

LODEWIJK VAN NASSAU.

Gedenk, o Nederland! bij 't tellen van die helden,
waar steeds het Nassaus zaad zo welig in ontlook,
die voor Gods zaak en de uwe en lijf en leven stelden,
gedenk aan Heilgerlee, en Jemmingen, en Mook!
Ja! dat van Lodewijk de nagedachtenis leve
bij Neerland, Nassaus stam, en Neerlands Kerk tesaam!
Echt-Duitse Gravenspruit, echt kweekling van Genève,
echt Ridder ronder vrees, en Christen zonder blaam;
met Willem van Oranje uit een echt geboren,
was hij een hart met hem, en krijgs- en kampgenoot,
zijn rechterhand, maar ook zijn voorbeeld lang te voren
in beider keus en deel tot aan en in den dood.
o, blijft dan immer dier aan vaderlandse harten
de jongste raad en zucht van Vader Willems mond:
om 's vijands algeweld met kalmen moed te tarten,
be\vaar, o Nederland! uw Godsdienst en uw Bond',
niet minder heilig zij ons, Christen Vaderlanders,
de leus, waar Lodewijk mee aanvalt of verbeidt!
Hij voerde dien in 't hart als op zijn oorlogstanders:
voor Godsdienst, nu of nooit! In onschuld lijdzaamheid!
Maar mag des nazaats oog met dankbren eerbied staren
op 's grote Zwijgers beeld in 't Delftse praalgrafsteen,
zijn broeders overschot mocht Neerland niet vergaren.
De held der helden viel, zijn lichaam zelf verdween:
Nooit stond een Vorstennaam, sinds vijfmaal vijftig jaren,
in welbemindheid met den WILLEMsnaam gelijk;
maar wat herinnering ook zich aan dien naam moog' paren,
aandoenlijker nog luidt die van LODEWIJK.

JOHAN VAN NASSAU.

Graaf Jan van Nassau strekt, aartsvaderlijk omgeven
van 't Vorstelijk tachtigtal, dat uit zijn lenden sproot,
en juichende in de hoop van 't onovergankelijk leven,
der dagen zat, en kalm, zijn leden uit ten dood.
Hoe! broeder van Oranje, en vriend der Nederlanders,
en als zijn broeders niet gesneuveld of geveld?
Neen! wel had ook deze held Gods Evangeliestanders
gevoerd, ja, die het eerst in Willem’s hand gesteld;
wel had hij voor 't behoud van Neerlands Christenscharen
het vaderlijke goed ten broederdienst verpand;
wel mocht ook hij beleid en moed en wijsheid paren,
aan 't roer hem toebetrouwd in 't edel Gelderland;
wel mocht hij 't achtbaar Hoofd dier heilvolle Unie heten,
waar, sedert, storm op storm vergeefs opheeft gewoed;
niets voor de zaak van God en 't Godgetrouwe geweten
scheen ook van hem gespaard, behalve alleen zijn bloed.
Zijn bloed? neen! ook dat bloed werd voor u prijs gegeven,
o Neerlands Kerk en Land! in heldenzoon op zoon,
die d' ouder Prinsentak in roem op zijde streven,
kampstrijders al tesaam om de onvergankbare kroon!
Of was het niet zijn bloed, dat Coevorden, dat Santen,
dat Bislich vloeien zag, Roermond, en veld aan veld,
waar Johans kinderen mee hun leeuwenbanier plantten
trotserend Spanje en Rome en Frankrijks algeweld?
Prins Willem’s mannen-oir bereikt slechts vier geslachten;
Graaf Johan! uit uw zaad verrijst hun 't tweede huis,
wie (licht!) verhevener glans dan 't eerste, staat te wachten,
wanneer 't, als Gij, voor eer, den smaad verkiest van 't kruis

WILLEM LODEWIJK VAN NASSAU.

o achtbaar Dillenburg! wat heeft uw schoot al strijders
gekweekt voor Neerlands heil en Jezus heilbanier!
Gij zaagt daar 't eerste licht, gezaligde Bevrijders,
Prins Willem! en, met hem, zijn broeders, vroom en fier!
En gij, gelijk een ster in donkere nacht verschenen,
Vorst Maurits! als voor 't oog van 't zinkend Nederland
uw Vader, en de hoop, voor altoos scheen verdwenen,
gij, van die hoop voor beide op nieuw het onderpand!
Ook hij, wie Johan’s zaad en Willem’s kwekeling t' zamen,
het Christen-Nederland als beider zoon vereert,
zoon, zulke vaders waard, en broeder, al die namen,
met wie verbroederd ook zijn roem den tijd braveert,
Graaf Willem Lodewijk had Dilles oevers mede
ten bakermat; zijn' lof bevat dit ene woord:
waar Maurits de eerste stond, daar was die held de tweede,
wie, was geen Maurits daar, de hoogste plaats behoort!
Maar ook naast Maurits vaak was deze zijn halsvriend de eerste,
door zeden, zilverblank; in d' ijver, trouwen sterk,
den ijver voor Godshuis, die vroeg zijn hart beheerste;
in 't vorstlijk voedsteren van Christus volk en kerk!
Gedenk den vromen held, die heel zijn zielzucht prentte
o Neerland! in de dienst, tot uw behoud verricht!
Gij, Friesland, 't allereerst, met Groningen, met Drenthe,
zijn wakkere vaderzorg zo duur, zo teer verplicht!
Gedenkt hem, Nassaus huis, gij, zijn doorluchte neven,
van ouds gedragen op der Christenen heilgebed
Gij, uit zijn Friesen stam op Neerlands troon verheven,
o Koning, op wiens keus meer dan Europa let!
En gij, naast Vaders troon ons meer dan eens hergeven!
geroepen erfgenaam van 't Nederlandse rijk,
in wie we op 't oorlogsveld een Maurits zien herleven!
gedenk aan Maurits 'en aan Willem Lodewijk.

JOHAN WILLEM FRISO.

o Friso, voedsterling dier Staats- en oorlogshelden,
waarop de Franse trots stuitte en te rug moest treen;
held voor dezelfde zaak en op dezelfde velden
met Hessen, Ouwerkerk, en Marlbrough, en Eugeen!
Doorluchte Prinsentelg, wie op vergankbare goederen
het erfrecht werd betwist, dat aan uw stamnaam kleeft,
maar nimmer op den roem dier twee verheven broederen,
wier naam, wier bloed, wier ziel, in u vereend herleeft!
Gij, wie het moordend lood bij 't hachelijk Oudenaarde,
voor Rijssel, bij het schoon maar bloedig Malplaquet,
in 't nooit ontzien gevaar 'vergeefs ontzag en spaarde!
de diepte des Moerdijks strekte u ten erebed.
Moest dan ook Gij zo ras aan' Neerlands hoop ontvallen,
(die hoop, met Nederland door heel Euroop gedeeld!)
ook in dien vroegen dood, tot rouw der duizendtallen,
uws oudooms Lodewijk’s en tweeden Willem’s beeld?
't Was in Gods wegen steeds, dat Neerland en Oranje
in tranen beurtelings smolt van zielevreugd of smart;
dat Neerland met dien stam, die 't juk verbrak van Spanje,
door snoeren van gebed tot een verbonden werd!
Want dus, dus steeg de bee, van eeuw tot eeuw, ten hoge
van uit het hart des volks en Neerlands kerk tesaam:
God des Verbonds! zie neer met zegenstralende ogen
op Nassaus vorstenstam, ter ere van Uw naam!
Geef dat het uit dat huis nooit aan een man ontbreke,
wie de ijver voor Uw huis met meer dan moed beziel';
die in de kracht Uws woords vertrapte rechten wreke,
die aan de spits des volks voor Christus neerkniel'!
Prins Johan Willem sterft. Maar God hoort Neerland smeken,
en, vorstelijke Weeuw! Uw schoot voldraagt een zaad,
dat, nog op dezen dag, ten hoop verwekkend teken
voor Neerland, voor Euroop, voor Christus Kerk, bestaat!

STERKTE IN GOD.
HABAKUK 3.
't Gebed des Zieners! 'k Heb Uw reden,
o allerhoogste God! verstaan.
Op 't woord van Uw gerechtigheden
greep mij een bange siddering aan!
Maar o! bij 't naderen dier tijden
van oordeel, toornigheid en lijden,
spaar Uwer handen werk, o Heer!
en zie, als voor Uw strafgerichten
uw vijanden vertwijfelend zwichten,
genadig op Uw erfvolk neer!
God kwam van Theman aangetogen,
in louter heiligheid gehuld!
Van Zijnen glans zijn 's hemels bogen,
van Zijnen lof is de aard vervuld!
Op Parans top is Hij verschenen; (Deuteronomium 32:2)
een stroom van glans gaat voor Hem henen,
en hoornen lichts, van Zijne hand.
De dag des Rechts is aangebroken!
en 't pestvuur, in Zijn toorn ontstoken,
verspreidt zich blakend over 't land.
Hij staat, ziet neer, en meet de gronden,
ten erve aan Israël toegezeid;
der Heidenen gordel is ontbonden,
hun bergen, zonder vastigheid!
De heuvelen hebben zich gebogen
voor 's Heeren machtwoord uit den hoge,
zijn raadsbesluit van eeuwigheid.
'k Zag Rischataims trots verdwijnen! (Richteren 3:8-10)
'k zag Midian! uw tentgordijnen
geschud, verstrooid, in 't stof geleid. (Richteren 7:13 e.v.)
Op snelle paarden bracht Gij ze gen,
o God! Uw wagens waren heil.
Gij kwam met macht den vijand tegen
de diepe wateren stonden steil!
Was dan Jehova op de golven
van Schelfzee of Jordaan verbolgen?
Neen! 't is om d' eed van ouds gedaan,
dat op d' ontblote grond der stromen,
waar Farao in om moet komen,
de stammen Israëls veilig gaan.
Om die ontzachbare trouw-betoning,
greep barenssmart de bergen aan.
De zon stond stil in hare woning,
de maan, bij Ajalon, bleef staan.

En Gij, o God van Alvermogen,
met uw gezalfden uitgetogen
aan Israëls legerscharenspits!
Gij sloeg, bij hagelsteengekletter,
't hoofd Uwer vijanden te pletter
met donderslag en bliksemflits! (Jozua 10:11)
Ik heb dien dag van verr' vernomen,
die aarde en hemel schudden zal,
als ge op de wolken af zult komen,
o Heer en Richter van 't heelal!
Ik hoorde 't en mijn krachten zonken;
'k werd aan mijn standplaats vastgeklonken;
mijn beenderen smolten; ik verging en toch! wanneer Hij op zal trekken
en de aard met duisternis zal dekken;
zo wacht mij rust, geen siddering.
Wanneer de vijg niet uit zal botten,
geen druif meer zwellen zal van wijn,
de olijf haar kwekers zal bespotten,
en alle vruchtboom kaal zal zijn;
als nergens graanveld meer zal rijpen,
de herder te vergeefs zal grijpen
naar ooi of rund op veld of stal;
zo weet ik nog, dat onder 't lijden
mijn ziel in God zich zal verblijden,
mijn hart in Hem opspringen zal.
God is mijn heil.! ik zal niet vrezen.
Hij is mijn rots! ik wankel niet.
God zal altoos dezelfde wezen,
die nooit Zijn volle, Zijn werk, verliet!
De Heere HEERE is Israëls Sterkte;
Hij, die van ouds Zijn wonderen werkte,
zal mij aan 's werelds dreigend lot
gelijk een hinde doen ontsnellen,
en op des aardrijks hoogten stellen!-
Zangmeester! stem dit lied voor mijne Neginoth!

LOFZEGGING.
Openbaring 1:4-7.
Nu valle alles te voet voor het Lam dat geslacht werd,
in wiens bloed voor de Zijnen de losprijs gebracht werd!
Aller Koningen, Engelen en werelden Heer
zij de sterkte, de rijkdom, de dankzegging, de eer!
Hij die dood was en leeft, ziet! Hij komt met de wolken!
Roept Hem uit, alle Hemelen! verwacht Hem, gij volken!
En ook gij zult Hem zien, die Hem eenmaal doorstaakt,
Israël! ziet, Hij komt en uw hart wordt geraakt!
Lof, aanbidding en eer zij aan t Lam dat geslacht is,
aan d' onzienlijken Vader, wiens heilraad volbracht is,
aan den Geest, vaan den aanvang steeds Schepper geweest
Halleluja den Vader, het Woord en den Geest!

IN EEN BIJBEL.

Bij 't openslaan van 't Boek der boeken
gedenk, o Christen! dag aan dag,
dat wie dat Woord wil onderzoeken,
geen eigen licht vertrouwen mag.
Geen mensenwijsheid zou hier baten,
geen vlijtige arbeid hier volstaan;
alle eigenwijsheid dient verlaten
een ander oog moet opengaan.
Voor dat ge u dan begeeft tot lezen,
val, Christen! val uw God te voet!
en dat een heilig, heilzaam vrezen
zich meester maak' van uw gemoed!
Vraag, eer gij verder gaat, een zegen!
Vraag ogen, oren en een hart)
En, Jezus-zelve kome u tegen
in dit Zijn woord bij vreugd en smart.

AAN DEN DICHTER CALISCH,
IN ANTWOORD OP EEN AAN MIJ GERICHT VERS.

Neen! 'k ben geen dwaalspoor ingetreden,
als 'k door Gods waarheidswoord geleid,
in 't stof der aard heb aangebeden
voor des Gekruisten heerlijkheid!
Als ik den Goël hulde bood,
Verwinnaar over zonde en dood.
o Calisch! zo mijn krachten zonken,
mijn ader stolde voor den tijd,
mijn allerlaatste levens vonken
zijn aan een hoger zucht gewijd!
Sinds Davids harplied voor mijn hert
geen dichtkunst bleef, maar waarheid werd.
Neen! 'k ben niet levende gestorven,
'k ben stervend levendig gemaakt,
als door genade, ook mij verworven,
mijn boezemketen werd geslaakt;
als aan mijn oog de schel ontviel,
als ik een God vond voor mijn ziel!
o Dichter, uit den stam gesproten,
waaruit ik mee den oorsprong nam!
o! Werden we eens nog heilgenoten
in 't heilgeloof van Abraham!
Vraag naar den God van ons geslacht!
Aanbid den Zoon, van ouds verwacht!
o! Moog Zijn geest uw geest bestralen!
o! Dat die Zon uw hart bescheen!
gij zoudt in blinkende idealen
geen grootheid zoeken als voorheen.
Des werelds heerlijkheid verdwijnt,
waar Israëls Hoop voor 't oog verschijnt.
Laat dan mijn zwakke snaren zwijgen!
en vaart gij-zelf het speeltuig aan;
maar zij 't om galmen te doen stijgen,
die met geen eeuwgetij vergaan.
Het lied der Waarheid slechts is schoon
in 't oor der Engelen voor Gods troon.

UITBOEZEMING.

Neen! 'k was geen Zanger, stout en sterk,
wie eigen kracht naar 't ruime zwerk
op brede vleugelen uit deed schieten.
Ik ben een wormpje, zwak en klein,
in eigen, in Gods oog onrein!
En, zo mijn zangen indruk lieten,
hij wete 't, wie dit ondervond,
dat, zo ik ooit als Dichter stond,
de galm, geslaakt op dezen grond, '
een naadring was van hoger waarheid,
eerst dichterlijk mijn' geest verkond,
maar op een onvergeetbare stond
uit d' eigen vaderlijken mond
mijn hart nabij gebracht met onweerstaanbare klaarheid.
Zo wens noch bied mij eer of lof,
mij, armen kruiper in het stof;
maar blijf', voor palm of erelover,
slechts deze naam van mij bestaan,
(zij ook mijn dichtervonk vergaan!)
slechts dit getuigenis van mij over:
zijn Dichtkunst had har tijd dien van een lentebloem;
maar Waarheid bleef zijn deel, de Levensboom zijn roem!

DE EENJARIGE HANNA AAN HARE LIEVE MOEDER EN MIN.

Gelijk gij, Moeder-lief! uw Hanna hebt gevoedsterd,
met eigen melk gelaafd, en op uw schoot steeds koestert,
zo lave u door Zijn woord de moederliefde Gods,
met water uit de Bron, met honig uit de Rots!

AAN EEN KAPITTELSTOKJE.

Klein staafje, ontdekk' me uw hulp in ieder blad en boek
den vinger van mijn God, Wiens weg en wil ik zoek!

AAN EEN SCHRIJFPEN.

Smaak, o mijn hart, meld, o mijn pen,
de waarheid en de trouw des Heilands, Wiens ik ben!

SOYONS COMME L’OISEAU.
Zijn we als de vogel, wie in schommelende abelen
een onbezorgde wiegeling lust:
die 't takje trillen voelt, en evenwel blijft kwellen,
zich-zelf zijn vleugelen bewust,

(Anders)
Aan den zanger van 't woud mag de dichter zich spiegelen,
bij het schudden des 1oofs onvervaard.
't Is zijn lust, zich al zingend op 't takje te wiegelen.
o! ten wolken heen drijft hem zijn aart.
De nachtegaal ontziet zich niet te zingen,
ofschoon de boomtak schudd' en trilt':
zij geeft zich mee aan al zijn schommelingen,
en wijkt naar boven als zij wil.

(Anders.)
Het vogeltje op 't golven van de takken
zingt ongestoord den toongalm die hem lust;
de broze twijg dreig', daar hij kweelt, te knakken
hij is zich-zelf zijn vleugelen bewust.

AAN DEN OUDSTEN ZOON VAN EEN GELIEFDEN VRIEND, OP DEN DAG VAN ZIJNE AANNEMING EN DOOP IN DE CHRISTELIJKE GEMEENTE.
(MET EEN BONDEL VAN BILDERDIJK.)

De Poëzie aanbidt! zij kiest voor gloriepalmen
het nederig heilsieraad van kruis en doornenkroon.
Ons Neerland zoog den dauw der Palestijnse psalmen,
en Golgotha bevrucht des Dichters hoogsten toon.
Neem in dit plechtig uur een bundeltje dier takken,
met levensooft bevracht, geliefde jongeling!
ten pand aan van een zucht, die nimmer mag verzwakken,
en die ik, zegenend, u ten afscheidsheilgroet zing.
Leef, Dichtkunst in uw ziel! voel Waarheid met uw harte!
en, bij de wisselpaan van d' ingetreden loop,
gedenk, hoe om u heen verleiding lokk' of tarte,
het ouderlijke huis Gods roepstem en Uw Doop!

AAN EEN NAAMGENOOT VAN BILDERDIJK
TER GELEGENHEID VAN ZIJNE EERSTE AVONDMAALSGEMEENSCHAP.

Die overwint, Ik zal hem geven een witten keursteen, en op den keursteen een nieuwen Naam, dien niemand kent, dan die hem ontvangt. Openbaring 2:17.

Gij draagt een schonen naam, o jonge Bilderdijk!
O! draag hem nederig! maar waardig; door het streven
om in beroep en kunst voor hoger doel te leven,
door meer, dan d' overvloed van goud of zilver rijk;
Gij draagt een schonen naam en toch! gij moest begeren
een nieuwen, een', waar God Zijn' hemel aan verbond!
Voer dezen, in de kracht eens u gekruisten Heeren,
op 't voorhoofd; in uw hart en Hem gewijden mond!

OP EEN VIJF EN TWINTIGJARIGE ECHTGEDACHTENIS.

Half een vijftigtal van jaren
tesaam gedragen' op de baren
van de ruime levens zee,
met verwisselend wel en wee!
Dat het feest zij in uw huis,
hoe ook vaak beproefd in kruis!
Is het vreugde?
God verheugde!
Waren 't tranen, Godverzoet!
En voor allen die geloven,
maak' het Jezus-zelf daarboven
alles en oneindig goed!

DE PARIA.
(FRAGMENT)
Daar lag een mens in 't stof. gebogen,
in zielsvertwijfeling versteend.
Geen traan besproeide meer zijn ogen,
sinds lang reeds had hij uitgeweend.
o, 't was een lot, dat hij verduurde!
waarop hij lange dagen tuurde,
waaraan hij eeuwige nachten sleet,
in dat zich-zelf verslindend denken,
dat merg en been vermag te krenken,
maar tot geen uitkomst leidt van 't leed!
't Was een dier schepselen, voor wie de aarde
niets dan het naakte leven heeft;
een, wie van de ure af, die hem baarde
een eeuwige vlek aan 't leven kleeft.
't Was een dier wreed, dier fel versmaden,
wie Brama’s heiligen beladen
met. aller godheden ongena;
wie met zijn bodemloze plassen
de Ganges-zelf niet rein mag wassen,
het was een arme PARIA.
Niet echter, Paria te wezen
is zulk een onduldbare pijn;
niet, hoe ook schrikbaar en te vrezen,
van kind tot kind een ban te zijn.
Een mens, een stam ,wordt aan het lijden,
wordt, onder 't mokeren der tijden,
ook aan het smadelijkste lot gewend;
het hart verstompt zich onder 't zwoegen,
ja, vindt in 't einde zelfs genoegen
in zijn verdierlijkende ellend.
Maar uit een stam, zo diep vertreden,
een hart te voelen in de borst,
bewerkt met andere vatbaarheden,
verteerd van hoger levensdorst!
Onwetend van den dichtgeest blakend,
naar grootse mannendaden hakend,
die hij niet eens beproeven mag,
gevormd voor liefde, grootheid, waarheid,
en wat. wellicht, met minder klaarheid,
nog dieper in zijn boezem lag!
En dan, een wereld saamgezworen
in 't onmededogendste geweld
om elke edelen kiem te smoren,
waar dat rampspoedig hart van zwelt;

en dan, het hart gegriefd, doorstoken,
getrapt, gefolterd en gebroken
met schand- op schandnaam, hoon op hoon!
O! dat is levend 't leven derven!
O! dat is lijden, dat is sterven,
dat sterven duizenden van doden!
Aan deze dood dan gaat hij sneven
de Paria, in 't leed versteend,
wie moog' hij sterven, moog' hij leven
geen nevenmens een blik verleent.
Ach! zelfs bij 't naderend zieltogen
staat hem de vloek zijns naams voor ogen,
die leeft en voortleeft met zijn bloed;
zielmoordende herinneringen
gaan eindloos voort zich op te dringen
aan 't half bewusteloos gemoed.
Hij droomt zich in zijn kindse jaren,
reeds toen afschuwlijk in elk oog
een knaapje worstelde in de baren;
hij greep, en hief het naar omhoog
en bracht het juichend aan de moeder,-
maar deze, op d' aanblik veel verwoeder
van wie haar 't jongsken heeft gered,
hergeeft het gillend aan de stromen,
waaraan het nauwelijks is ontkomen:
de greep eens Paria’s besmet!

VIJF EN TWINTIG JAREN,

VOORZANG.

Kan het zijn dat de lier, die sinds lang niet meer ruiste,
die sinds lang tot geen harten in dichtmuziek sprak,
weer op eens van verrukking en hemellust bruiste,
en in stormende galmen het stilzwijgen brak?
Kan het zijn dat een ader, verstikt en vergeten,
schoon eens mede van jeugdige zangtonen vol,
thans op nieuw door een stout maar gelukkig vermeten,
'in den zandgrond geraakt, weder uitschoot en zwol?
't Mocht zijn, dat een winter voorbij waar gevaren,
en haar ijs bij de stralen der lentezon smolt;
dat een reeks van onvruchtbaar vervlotene jaren
door een oogst voor het minst al die dorheid vergold!
Neen! de mens mag zijn lente geen tweede maal smaken;
op zij n winter volgt nooit weer herleving en groei!
dan alleen als dit stof eens zijn doden zal slaken
voor een eeuwige zon, voor een eindelozen bloei!
Evenwel heeft wellicht onze Dichtkunst haar tijden.
o! De harp van mijn stam heeft de wisseling gekend
van gejuich en geklaag, van verheffing en lijden,
van bevrijding en lange verdorrende ellend.
Heeft ze in glansrijker eeuw niet de hymnen doen rijzen,
waar de Dochter van Sion bij op sprong in lof?
Waar nog heden de Volken haar Koning in prijzen,
schoon Jeruzalems kroon ligt gedoken in 't stof?
En Jeruzalem viel! en, Eufraat! aan uw boorden
hing het speeltuig ontsnaard in de-wilgen verward!
Werd van daar ook niet. nog in vermogende akkoorden
prophecy en vertroosting gebracht tot het hart?
En nog later zong Juda, daar 't, balling, zijn staf voert,
of het waar' met een zweem van den vroegeren zwier,
waar de Taag langs Lisboa zijn goudkorrels afvoert,
waar zich Cordua baadt in den Guadalquivir!
Ja, ook daar nog deed Israël zijn liederen stijgen,
op zich huwende Westerse en Oosterse wijs.
de Inquisitie daagde op, en de harp tonen zwijgen,
aan verstrooiende stormen geslingerd ten prijs!
Zoete boorden des Amstels! gij deed ze herleven.
Op den toon van uw Vondel, uws, Bilderdijks stem,
ving de snaar weder aan van vervoering te beven,
en des Jongelings greep had een ogenblik klem.
O! hij zong, uit de zucht, die nog leeft in zijn aderen,
schoon met mindere snelheid van dichterlijk bloed,
dan eens Dichtkunst en Min, dan eens 't lot zijner Vaderen,
of het land, eens dien Vaderen zo gul en zo goed,

Of, den strijd tegen afgoden, uit d' Eeuwtrots gesptoten,
of, den lofzang den God aller hemelen ter eer;
en (de hand van dien God had mijn zielsoog ontsloten)
den Emmanuel, eindlijk, mijn Heiland en Heer!
Zweeg die lier voor altoos? En indien zij herleefde,
door de deining der Eeuw uit haar sluimering geschokt,
of omdat weer een Adem de snaar overzweefde,
die heur zilver tonen ten wederklank lokt,
Wat dan nog zou zij zingen? wat voorwerp zich kiezen
uit Verbeelding en Waarheids onmetelijk veld,
daar zich aandacht en geest in den maalstroom verliezen
van wat telkens de dag aan zijn opvolger meldt?
Ziet! het vierde ener eeuw heeft zijn stonden doorvlogen,
sinds ik aanving mijn- hand aan de citer te slaan!
Weg gevlotene jaren! herrijst voor mijne ogen!
O! geeft gij mij de stof voor mijn maatgezang aan!
Ja, een stof voor mijn verzen, een grond voor mijn voeten,
van waar verder mijn oog in het rond moge gaan,
om aan d' eindpaal der tijden een toekomst te ontmoeten,
die alleen van die tijden den loop leert verstaan!
't Zijn vijf en twintig jaar! 't Kanon van Waterloo
bromt in mijne oren nog, als toen de vlugge Boo,
met losgelaten toom van 't slagveld afgezonden,
door Hollands steden rende; en duizenden van monden
herhaalden wijd en zijd de ontzachelijke maar:
't Uur, dat der Volken lot beslissen moet! is daar!
De honderdduizenden ontmoetten zich, en botsen.
De Pruisen naderen en de Britten! staan als rotsen,
Maar de Adelaar bezielt zijn benden, dol van moed.
Oranje leeft, maar op de velden stroomt zijn bloed!
En straks: Triumf! geeft lof den God der legerscharen!
Hij heeft des Drijvers arm, den moedwil der Barbaren
ten spot gemaakt, ontwricht. Tot hier toe, Aartstiran!
Uw kroon, uw staf, uw ster heeft uitgeschenen. Van
uw ban herademt de aard. Ja, de afgod is gevallen,
o stad der weelde! stad des bloeds! Ontsluit uw wallen
ten tweedenmale voor Euroop! Hergeef den roof, '
o Babel! Voor de stem der wraakvermaning doof,
ontkwam ge een tweedemaal die wraak; houd op te wroeten
in 's mensdoms in gewand (daar komt een tijd van boeten!)
en 't zij weer vrede op een te lang geteisterde aard!
Het zij zool ja, de storm hebbe uitgewoed; het zwaard,
verpozingloos gewaaid, ruste eindlijk in de schede;
en 't heilig Vorstenbond verzegele 't! Is het Vrede,
om dat de donder zweeg van 't moord verspreidend kruid?
Is de Oorlog, in zijn vaart, ook in zijn bron gestuit?

En viel de Omwenteling in de macht der Dwangbezweerders?
Zij, met haar bloedig rot van orde' en rechtschoffeerders!
Zij, telg en moeder van onzalige Tirannie,
ontvangen en gekweekt bij 't leugenlied van: VRIJ!
Neen! kroost van Adam wacht niets anders dan vertoning
van vrijheid, orde of rust, tot dat die Vredekoning
komt heersen over de aard, in wie de hemel juicht,
en voor wie eenmaal al wat leeft de knieën buigt!
Neen! wacht, Euroop! geen heil van wapenen of verbonden!
Uw moederschoot heeft nog den vuurberg niet verslonden,
wiens ingewand van 't zaad des opstands woelt en blaakt;
en, schoon het ook niet steeds de lavavloeden braakt,
zijn gisting toch verraadt in trilling, rook en stenen
die 't oprispt! Zij de krijg der volkeren verdwenen!
de kiem werd niet gesmoord, maar kruipt en woelt in 't rond,
en dreigt als tijdgeest meer, dan ze ooit als krijg bestond,
Het ZEVENTIENDE JAAR der eeuw! Wat jubeltonen
door daveren oud Germanie, en wakkeren in haar zonen
herinneringen op, waar Rome tegen wrokt;
het Ongeloof voor staat, en Lauwheid-zelf van schokt?
Wat zingt men? welke dada? wat mannen? Zijn het vorsten,
die tegen 't Vaticaan hun zwaard ontbloten dorsten?
Is 't Keizerlijke trots en Vorstlijk wangedrag,
ten tegenwicht beproefd van 't Pauselijk gezag?
Neen! Vierde Hendrik boog! de Hohenstaufen vielen!
en zelfs dat Koningswoord: „'k Zal Babylon vernielen !
verwoei, gelijk de stem van Kerkvergadering
en menig Kerkvoogd in onvruchtbare klacht verging,
met raad- op raadslag, nauw gescherpt, of weer bezworen
door d' eeuwenouden Staf. Wat Almacht had verkoren,
was zwakker werktuig! 't Was een boeteling, arm en klein,
een monnik zonder glans van vaderen, als onrein
verworpen bij zichzelve, maar hijgend naar vergeving,
naar waarheid, naar de kracht van Boven, naar herleving,
naar zielsbevrijding uit der zonde nacht en hel!
't Is Luther! Worstelend in de engte van zijn 'cel,
of zwervend door de stad der Caesars, vraagt hij beide
wat geen van beide heeft te geven! En God zeide:
daar zij licht! en het licht verrees hem uit dat Woord,
op Erfurts kloosters tot heroverd! Ja, hij hoort
als uit Gods eigen mond den Evangeliezegen:
geloof! De zaligheid wordt door geen doen verkregen
van mensen. Ze is Gods werk. Gerechtigheid en heil,
voor schat noch wijsheid, voor geen boete of aflaat veil,
is gave van Zijn liefde aan Zondaars. 't Eeuwig leven
(Geloof in Christus en Zijn zoenbloed!) is gegeven.

Dat woord werd leven in zijn ziel, wordt in zijn mond
een overwinnend zwaard Hervorming! 't was uw stond.
De Monnik, in de kracht van 't Heil, hem aangebroken,
heeft op den dag te Worms 't getuigenis uitgesproken!
Daar staat hij! ja, God hielp. Daar knielt hij, keer op keer!
Onweders drijven af, en zegens plassen neer;
gevaarten storten in, die de eeuwen reeds trotseerden,
en waarheden staan op, die als in 't graf verteerden.
In 't huis des Heeren is de Kandelaar geplaatst,
en schittert van een licht, dat Rome-zelf weerkaatst.
En thans! drie eeuwen, sinds, zijn in' de zee der tijden
verdwenen, en gij deelt dien jubel, dat verblijden,
o zonen ener eeuw, zo rijk, zo hoog verlicht?
Neen, Luthers vrijheidszin was de Uwe niet. Gij sticht
een ander werk, en op een anderen grond. De kennis,
ontworteld aan 't geloof, werd trots, werd heiligschennis.
Een andere geest stuwt thans de stoute raderen voort!
't Is geen doorvorsen meer, maar richten van het Woord
des Heeren, God gedaagd ter vierschaar van de Rede,
Zijn Waarheid, veil gesteld voor ingebeelden vrede
of-wijsheid uit het stof! 't Is Heidendeugd en kracht,
gepredikt aan de ziel die naar vergeving smacht!
't Is uit het Christendom den Christus weggenomen. ,.
Is 't wonder, zo een eeuw, verzonken in haar dromen
en grondslag en banier van 't grootse werk vergat,
en 't jonge Duitsland joelt waar eenmaal Luther bad?
Maar 't overblijfsel leeft ! Trots Wet- en Woordverkrachting
daar is een toekomst voor 't geloof! een heilsverwachting
voor onze zuchtende aard! Daar is een Christuskerk,
niet in de gunst des Tijds, maar in haar Heiland sterk.
't Jaar TWINTIG. Onder de aard zijn schuddingen vernomen!
De vuurberg rookt en ronkt, en dreigt weer uit te stromen;
de volken zijn op nieuw verbolgen; en de toorts
des oorlogs walmt van ve!. De Constitutiekoorts
doorwandelt half Euroop, van Portugal en Spanje
tot Napels en Piernont; ja, 't moederlijk Germanie,
en Koningsbloed rookt weer in Frankrijk! Alles wacht,
of 't monster pas getemd door Noordse heldenkracht,
den band ontspringen zal van legers en verdragen;
Tien jaren uitstel nog! De zon der julidagen
is aan den hemel nog niet opgegaan! Maar ziet!
een ander Godsgericht vertoont zich in 't verschiet.
De Ster; voor veertig jaar uit Corsica verschenen,
is in uw rotsen, Sint Heleen! voor de aard verdwenen.
Gij waart een Morgenster, Napoleon! uw blik
straalde en de Omwenteling een haar vijanden ten schrik!

O! Eenmaal stond Gij groot.. Onsterfelijke glansen
ontglommen bliksemend aan uwer helden lansen!
en Gij, bewelkomd door een gloriedronken Volk,
zweeft, Adelaar, over hen, als op een donderwolk,
van rook, een zee van licht, den golvenden helmetten
en borstkurassen uitgestraald, en bajonetten,
ter brijzeling geveld van wat ook weerstand bied',
naar 't vast berekend punt, waar Gij de zege ziet!
Ja, eenmaal stond Gij daar, een beeld van alvermogen!
De koningen der aard omringden U, en bogen.
De wil van Frankrijk was Euroop de wet, Uw wil
aan Frankrijk! Op uw wenk vloog alles of stond stil.
Maar neen! Gij waart de man van God niet, Wereldbedwinger!
gij werd het speeltuig van dat Lot, dat aan den vinger
der hoge Godheid drijft, toen Ge in u w hoogheid trad,
en een verdwaasd geslacht U als een God aanbad!
Gij viel! Gij sterft! De rij der Aartsveroveraren,
die eenmaal; als Gij-zelf, des werelds gesels waren,
ontmoet U met deze taal in 't vale dodenrijk:
o Zoon des dageraads! hoe werd Gij ons gelijk!
Gij viel! Rust eindlijk, rust in 't verre grafgesteente!
zo rusten mogelijk is zelfs aan uw koud gebeente.
't Jaar DRIE EN TWINTIG rees. 't Is feest in Haarlems wal.
De menigte vlood saam op 't schel trompetgeschal.
't Is wel haar tijd niet meer van blinkende toernooien,
waar duizend Edelen de heirbanier ontplooien
voor Hollands Liebaart en den Henegouwsen Leeuw!
't Geldt echter hier een dag der bonte Middeleeuw.
Een man ('t was in den tijd, toen Beieren reeds taande
en 't stout Bourgondië den weg der grootheid baande,)
een man, in Haarlems hout, sneed op den beukenstam
een vorm, die in den grond als letter neerkwam!
Maar op die letter zeeg een stemgalm uit, de blaren:
vermenigvuldig u! en 't was zo. Vijftig jaren
had de Eeuw nog niet geteld, als 't Aartsbisschoplijk Stift
den troon der Drukkunst op zijn bodem zag! De Schrift,
het eerste, ging van toen vertienduizendvoudigd
naar 's aardrijks hoeken uit! o wonderen verschuldigd
aan 't toeval van een' dag! Hier is de vinger Gods.
Wat ook ontheiligd werd door menselijke trots
of wrevel: hier was God! 't Was, wat ge ooit sedert werkte,
o drukkunst! 't was, het bleef, met nooit gekende sterkte,
vermenigvuldiging! van licht, van, etenschap,
van woord, van wil, van macht. Het was een reuzenstap
ten hemel en ter hel. Ja, mensdom! ook ter helle.
O! wie in arren moed' dat woord in twijfel stelle,

zie om zich! zie die Pers, die in haar jonge kracht
den dag des Bijbels aan 't verduisterd mensdom bracht,
sinds, tegen God in kamp, verkaarde zondekweekster,
verboden lust- en haat- en oproervlam-ontsteekster!
Zie spottend Ongeloof aan waarheid, hemel, deugd,
als opgedrongen door haar dienst aan 't hart der jeugd,
aan 't oog der kinderen! zie haar legioen Romeinse mannen
gezondheid beide en schaamt' van maagdenwangen bannen,
en met haar sluipen in het eenzaam slaapsalet,
en in den droom, of in de nachtwaak op het bed,
gedachten mengen, die, in 't woelend bloed gevloten,
d' echt verontreinigen, eer dat hij werd gesloten!
Hij zie die Drukpers, als verwaten koningin
gezeten op haar koets, de Mening als slavin
in teugels klemmen, en aan 's Afgronds macht verraden,
ja, ongeduldig, met een zwerm van vlugge bladen,
vermenigvuldigd dag bij dag, en uur voor uur,
onze aard bezwangeren van ondermijnend vuur,
de Majesteit weerstaan, Gods ordeningen honen,
de tempels plunderen, en koningen onttronen.
't Jaar DERTIG! Juli?. 'k Zag uw kroon in 't slijk gesleurd,
Bourbon! September?.. 't Rijk der Nederlanden scheurt!
Nu was 't een worstelen van langgerekte vrede
en wrevel; 't zwaard, of 't waar, bezworen in de schede;
in schijn van middelaarschap, geweld en hoogheid heer;
aan 't Recht zijn recht, en aan de zegepraal haar eer
ontkend! En Talleyrand in de onderhandlingswijsheid
der eeuwen en der Eeuw volleerd, plaatst in zijn grijsheid
met afgerichte hand de Vrede in evenwicht
op Staatsomkering, en het Wanrecht dat zij sticht.
Europa! Nederland! Verbonden triomferen,
gesponnen onder de aard. Maar zie ook God regeren!
God, met Zijn cholera de volken schuddend; God,
hoe hel en wereld woel', bestemmer van ons lot;
God, nog uw God, o van uw Vaderen afgeweken,
o in de omklemmingen der Vreemde schier bezweken,
o om dien afval diep vernederd Nederland!
Ja! 't is der Vaderen God, die d' onbestaanbaren band
in 't eind verscheurde; die en roem en verse zegen
deed rijpen voor dit volk, uit alles wat ons tegen,
ja, ter vernieling scheen bestemd te zijn. Gij eert,
als alles samenspant en ons vertrapt. Gij weert
d' omwentlings stortvloed van ons af, o Neerlands Herder!
Antwerpens citadel sprak donderend Uw: Niet verder !
tot Galliër en Belg. En om d' Oranjestam
(uw heilgeschenk op nieuw!) schaart Neerland zich. Hij kwam,

hij zag, hij overwon. Tien afgeperkte dagen
door Uwe almachtige hand! de legers zijn verslagen,
en 't onze keert gestuit, maar overwinnaar weer!
o roem der, Ridders! geef als Christen Gode de eer!
Als Christenridder! neen, van nu aan Christenkoning!
o zoon der Willems en der Friso’s, op wiens kroning
het Nederlandse Volk in deze wallen wacht!
vertegenwoordiger van 't dierbaarst' Voorgeslacht!
heil zij dien dag! heil U, in 't hart reeds ingehuldigd
der duizenden, met liefde en eden, U verschuldigd
en aan dier Vaderen stam! Maar o! vergunde vraag.
aan wie haar in den naam des hoogsten Konings waag':
hebt ge aan dien Heer alreeds Uw kroon en troon verbonden,
die, in Zijn eigen bloed, liet verdwijnen onzer zonden,
het hart der Vorsten als der Volken proeft; den weg
van Volk en Koning in 't aanbidlijk overleg
zijns nimmer feilbren Raads omvat; die met Uw Vaderen
(wier bloed, voor Christus veil, van Hem spreekt in Uwe aderen !)
oud-Neerland samenstelde in snoeren, sterker dan
partijschap breken kon, of dolle-Omwentelingsban?
Die God (Hij zij ook de uwe in rijkdom van genade,
als op uw stamhuis lag!) sloeg steeds uw paden gade!
Zijn oog was op u, 't zij Ge, als pas gegeven Kind,
ten teken waart van heil, toen 't Franse moordbewind
voor Neerlands vestingen de hoop vast gaf verloren,
en deinsde; of, toen de Spruit des Czaars U werd geboren,
terwijl Gij dobberde op de wateren der Noordzee
('t gebed van Nederland ging op die golven mee!),
verdreven Prinsentelg! het zij Ge in 't groots Brittannië
den degen gordde voor het heldentelend Spanje,
of straks bij Quatrebras en Waterloo! of toen,
In somber tijdsgewricht, bij 't Godvergeten woeden,
van 't Brusselse verraad, betaalde kannibalen
u tegengrimden! of, tot nieuwe zegepralen,
bij: 't hachelijk Bautersem! of eindlijk, als die maar
het land met doodschrik sloeg, krank! zorglijk! in gevaar!
o Koning! welk een schat van zielsherinneringen,
die wat U lief heeft naar des Heilands voetbank dringen!
Geef eer dien Heiland! Hem, den God gezien op aard,
behoort Gij, met uw ziel en lichaam, met uw zwaard
en scepter! Tot dien God moet Vorst en Volk zich wenden,
met al de zonden, al de noden, al de ellenden!
Geen kracht, geen wijsheid, hoe door mensen ook betrouwd,
geen Grondwet, hoe oprecht bezworen, geeft behoud,
ten zij der vaderen God het menselijk woord verzegel',
de zondeschuld verzoen', den Staat geneze en regel',

zijn Woord in eer zij, van Zijn vrees de daad getuig',
en voor Zijn zalige Naam heel 't Land aanbiddend buig'!
Kniel, Koning! met uw volk! - En nu, de Koning leve!
Oranje voor altoos! Dat elke vijand beve
voor d' opslag van Zijn oog, de liefde van Zijn volk,
en 't heil des Heeren, dat Hem toestraalt uit de wolk!
En ondertussen bleef een tijdperk van tien jaren,
steeds oorlogszwanger, steeds onmachtig dien te baren,
zijn loop vervolgen. 't Is rumoer van krijgsgerucht,
i en tevens vrede, rijk in onafzienbare vrucht.
Beschaving' breidt zich uit met nooit beproefde spanning,
gescherpt als door de vrees voor plotselinge verbanning
door 't losgerukt geweld der dolle woestaardij.
Een nieuwe levenskracht doorstroomt de Maatschappij
der volken; kunst aan kunst, door ijvervuur geprikkeld
en mededinging, die geen grens kent,' wordt ontwikkeld
in duizend richtingen met steeds versnelden spoed!
Natuur, tot in het diepst haars heiligdoms doorwroet,
legt voor het vorsend oog geheimenissen open,
verbanden, spelingen, die telkens samenlopen
tot nieuwe bronnen voor 't Vernuft. De Wetenschap
verstout zich niet alleen een steeds verwijden stap,
maar paart en huwt zich; de ene aan de andere, en geeft zich spruiten,
vertalrijkt dag aan dag. Dan treedt zij, fier, naar buiten,
in 't leven, en verlaat het stoffig boekvertrek
voor ruimer dampkring en voor schitterender bestek;
en streeft al verder van ontdekking tot ontdekking,
tot telkens dieper kracht- en levenslust-verwekking,
en richt verbonden met den Wereldhandel op,
en voert de wonderen der Nijverheid ten top.
Het mensdom spiegelt zich, betoverd, in de weelde,
die vereenvoudiging der werktuigschepping teelde,
in woning, in kledij, in levenswijs en staat
verjeugdigd, ja kan 't zijn, in houding en gelaat.
Een nieuwe loopkring is voor heel deze aard begonnen!
Uit kool- en ijzermijn ontsprongen haar de bronnen
van snelheid, macht en licht. Het helle koolvuurgas
vervangt de tinteling van 't maagdelijke was.
Het zeegevaarte voelt zijn ingewanden leven,
en roept geen drijfkracht meer van buiten, om te zweven.
Ja meer! de vrije zee, waarin de stoomboot zwemt,
en 's aardrijks vaste korst in ijzeren band geklemd,
waarop de spoortrein gonst, wedijveren met elkander.
Zie langs zijn tweelingslijn dien felle Salamander!
Vuur sist het uit zijn buik, die rammelt over de aard.
Hij voert bevolkingen en legers in zijn staart,

metalen tenten, die met bliksemende wielen
wat stand houdt, waar hij schreeuwt, verpletteren en vernielen
Hij runt, hij vliegt, hij rukt, verwaten en verwoed,
afgronden in 't gezicht, en bergen te ge moet,
die wijken, of, doorboord, een open heirbaan laten.
De steden naderen tot elkander; Volken, Staten
doorkruisen, mengen zich. Een zelfde stoomkrachtvaart
sleept heel ons mensdom voort, en effent heel onze aard,
bij 't ruisen van een zee muziek- en zangakkoorden,
,vaar 't lied van Strauss mee stemt, en invalt met deze woorden
zie hier uw gaden: Kunst en Kracht en Industrie!
en voorts! geen eredienst meer dan de eredienst van 't Genie!
Erken uw wegen, kroost van Jafet! Neen, het teken
der afkomst van uw geest is nooit van u geweken
gij zijt van Goddelijk geslacht de heerschappij
der schepping hoorde aan u, maar aan haar Schepper, gij!
nog heeft Natuur in last haar Ondergod naar de ogen
te zien; of, biedt zij 't hoofd, en spot zij met uw ogen,
nog zijt gij met een gaaf gewapend van verstand,
van moed en geestkracht, die weldra u de overhand
verzekert, 't zij ge dringt naar 't hoogst der sterrekringen,
of kennisschatten aan de diepte wilt ontwringen!
Nog zijt ge koning, ja! maar ach! wat baat een kroon,
gedragen niet meer God tot heerlijkheid, maai hoon?
In opstand tegen 't licht uit' Hem, wat baat verlichting?
Wat baat, o praalzieke Eeuw! uw grootse Babelstichting,
Uw opgetaste schat van wetenschap en kunst,
en roemverheffing in Beschavings hoogste gunst?
Wat baat het, als uw schoot met de eigen sapverkwisting
de zaden onderhoudt van woeling, wrevel, gisting,
van ontucht, gif, en moord, en zelfmoord, en geweld,
en slaafse aanhankelijkheid aan de oppermacht van 't
Als heel de Maatschappij te midden der verrukking,
die uw ontwikkeling wekt, door de ongelijke drukking
van 't machtig raderwerk, zeeplassen van ellend'
ter zijde ontwaart van 't spoor, waar langs uw wagen rent:
hier weelde ontwassen aan zich.'zelf, van buiten bloeiend
en schitterend van jeugd, maar innerlijk verschroeiend
en sapverdervend als een kanker en, of 't waar,
der standen evenwicht met moedwil brekend, daar
gemor hij d' arbeid die geen brood geeft, jukdierbanden
geworpen om den hals van vrijen, waar de wanden
van hitte blakeren dag en nacht, en eeuwige rook
de steden zwart verft, en de ziel verstikt in smook?
Of, wilt ge in hoger kring? Verantwoord die tonelen
(de tempel onzes tijds!) herschapen in bordelen,

waar Dichtkunst zich verlaagt tot vuige boeventaal;
terwijl voor 't wuft geslacht zelfs de achtbare Rechtspraakzaal
een schouwplaats werd, waar 't oog met wellust leert te staren
op elke gruwel, dien uw vorderingen baren!
o Machtige Eeuwgeest! in uw hoogheid mag gij staan!
maar spreek! wat hebt gij met uw heerlijkheid gedaan?
Ach! in die mengeling, in dat misbruik, voelt ge u
en zelfvolmaking, zelfvergoding blijft het streven,
ten koste van wat deugd of heiligheid het zij!
Doch op den bodem der ontwijde Maatschappij
ligt tevens de eenheidszucht! Tot eenheid drijft de klemming
der opgespannen veer, tot eenheid, de bestemming
maar, buiten God, den vloek der mensheid. Ja, de Man,
die in het middelpunt zich eenmaal wringen kan
van 't weefsel zonder ga, dat onze leeftijd baarde,
is meester van Euroop, is meester van heel de aarde!
As van Napoleon! Wat brengt ge aan Frankrijk? Wat
aan 't ondermijnd Euroop? Verbeidt de Wereldstad
in U den vonk in 't eind, die de opgeladen stoffen
in 't lang gedreigde vuur weldra moet doen ontploffen?
En is de voorbode reeds gezien, het sein gehoord
voor Bayreuth? te Parijs? Werd reeds de droom gestoord
des Vredes? Is de krijg, van al zijn Razernijen
omstuwd, of die nog veel vernielender Harpijen
van oproer, burgertwist, onttroning, clubsgeweld,
reeds ingespannen? Werd het vonnis reeds geveld
dier niet meer vreemde straf, eerst van Regeringloosheid
en straks van Tirannie, elkaar gelijk in boosheid,
waarmee de horizon bewolkt is? Of blijft rust,
blijft: Vrede! Vrede! en geen gevaar! de leus, de lust
der Eeuw? en is een reeks van Staatsverwikkelingen,
waaruit de kracht ontbreekt zich weder los te wringen,
op nieuw voor luttel tijds op handen? o! Wie gist
wat van des mensdoms lot daar Boven is beslist?
Wie heeft Gods raad gekend? Doch neen! de orakels spreken:
die Schriften, van wier woord geen titel mag ontbreken.
zo lang de zon haar glans, de maan haar wederschijn
zal geven! Ja, voorzegd is de ingeschonken wijn
der gramschap, de onrust van de volken, de geruchten
van oorlog, de ijzeren arm eens Heersers, en de zuchten
van 't schepsel dat, verrast, het oog ten hemel richt,
voorzegd, de donkere nacht; voorzegd, het Morgenlicht.
Op 's hemels wolken zal Hij komen,
die aan die nacht een einde maakt!
die, in Zijn hemelen opgenomen,
het troostwoord uitsprak: Wacht Mij! waakt!

Hij komt, naar wie Gods schepselen smachten,
wie 's werelds eeuwen tweemaal wachtten,
wie de Aard reeds eenmaal heeft gebaard!
Het Lam, wiens bloed hier heeft gevloten,
de Leeuw, uit Isar gesproten,
de Man der smart, de God der aard!
De aloude profetieën zweven
met deze galmen de eeuwen door:
des aardrijks vloek wordt opgeheven
- maar de offerlijdenskelk gaat voor!
Is God 'een mens, dat Hij zon liegen?
Of konden de eerstelingen bedriegen?
die Golgotha gedragen heeft?
Voorzeggingen der Zoenverwerving!
voorzeggingen der Rijksbeerving!
ondeelbaar zijt ge, als God die leeft!
Ja, 't woord is uit den mond des Heeren
naar 's werelds einden uitgegaan.
't Zal nimmer tot Hem wederkeren,
ten zij voldragen en voldaan: '
MIJN Koning, ziet! Hij zal regeren!
Hem zullen alle Volken eren,
Hem, alle Vorsten hulde bien.
Hem, allen die Zijn smaadheid droegen,
die om behoudenis naar Hem vroegen,
in Zijne aanbidbare schoonheid zien.
In Zijne dagen dauwt het vrede;
in Zij!1e schaduw lofzingt de aard!
't Gedierte zelve jubelt mede,
weer onder Edens wet geschaard.
Een jongske zal den leeuw beheren!
de wolf zal met het lam verkeren
en de Engelen Gods weer met den mens!
Het zijn de lang verwachte dagen
van 't aangekondigd Welbehagen,
en aller hemelingen Welisch!
Is 't wonder, zo de heuvelen roken?
de bergen waggelen als van schrik?
des Afgronds ingewanden koken,
verbeidende het ogenblik,
als van Zijn heiligen omgeven,
die Zijn bazuin herroept in 't leven,
de grote Koning komen zal,
om voor der eeuwen eeuwigheden
den kop der Helslang plat te treden,
bij 't hemelse triomfgeschal?

Uit Patrnos hoorde gij ze schateren,
de Halleluja’s voor Gods troon,
gelijk een stemme veler wateren
lof ruisend den gezalfden Zoon!
De Koninkrijken en de Machten
zijn voor altoos aan den Geslachten,
wie heel het schepselendom aanbidt!
De laatste hoogten zijn gevallen!
en met Zijn duizend- duizendtallen
neemt Hij de wereld in bezit!
Looft Hem, gij Natiën te zamen,
op een van God gelouterde aard!
Looft Hem, gij Volken aller namen,
tot Jesses heil banier vergaard!
En gij! sinds twintig eeuwen zwervend,
eens weer beloftenisbeervers!
naar Davids troon! naar Davids Heer!
Van uit dat hart, door ons verbroken,
van uit die zij', door ons doorstoken,
stroomt Zijn vergeving op ons neer!
Brengt aan dien Koning op uw kniel!
o Koningen! uw heerlijkheid!
Zij voor Zijn voetbank, o Genieën!
uw schatting nederig neergeleid!
Gij wetenschappen en gij Kunsten!
gij krachten, machten, gaven, gunsten,
door d' Adem Gods in ons verwekt'
weg met de dienst der heiligschennis;
gij hoort den Goël toe, wiens kennis
eerlang het aardrijk overdekt!
Gij, o vooral! gij Harpenaren,
die de aandrift voelt tot hoger lof!
voor uwe aan God gewijde scharen
wat ongelijkbare zingensstof!
Laat wat de wentelende jaren
van worstelingen of gevaren,
van dreiging of verleiding baren.
trots Eeuwgeest en Algodendom,
laat met de galmen van uw snaren
het wachtwoord van Gods Geest zich paren,
en lovende ten hemel varen:
kom, Koning JEZUS! kom, ja kom!

AAN Ds. J. VAN STAVEREN, MET EEN BOUILLONKOP, UIT NAAM VAN EEN ZUSTER UIT ISRAËL, TER GELEGENHEID VAN HAAR DOOP.

De DochterAbrahams, van heilvreugd opgetogen,
om 't zegel, op haar hoofd in ‘s Goël’s naam gedrukt,
biedt uit een dankbaar hart, schoon uit gering vermogen,
een pand van haar gevoel, zwak maar onopgesmukt.
Drink, Vaderlijke Vriend! aan dezen dag gedenkend,
drink uit deze aardsen kop gezondheidskrachten in.
Uit veel verhevener bron, genadekrachten schenkend,
stroomt leven in uw ziel, en zalige hemelzin.
De Heiland, die u roept Zijn lammeren te hoeden,
wie eindloos toekomt eer, aanbidding, lof en dank,
wil met Zich-zelf de ziel van Zijn getrouwen voeden;
Zijn vlees is hemelbrood, zijn bloed is levensdrank.

AAN MIJNE DIERBARE EGADE, OP HAREN VERJAARDAG ENIGE DAGEN NA DE DOOP ONZER JONGST-GEBORENE.

Neen! ik bied u goud noch paarlen, of wat kostbaarst vloeien mag
uit de schatten dezer aarde voor een feestelijken dag.
Nee!!! uw keus is niet de weelde van een rijk bewerkt geschenk,
of wat uitgezochte gaven 't blij verjarend hart bedenk'!
Met een toongalm mijner snaren, met een uitgestorte bee,
uit de diepte mijner liefde, houdt zich de uwe wel te vree;
en daar is, daar is tot zingen in erkentenisvolle lof,
o! daar is voor dankend bidden, en aanbidden, volle stof.
Lieve weerhelft van mijn leven! tedere moeder van mijn kroost!
in de smarten dezes levens steeds me op nieuw behouden troost!
rijke gunst des Allerhoogsten, mij. de minste zelfs onwaard,
eens gegeven, vaak hergeven op een doornen telende aard!
'k Zag ook thans u als herleven uit zo menig worsteling,
weer : de moederplaats hernemen in den huiselijke kring.
Welkom, welkom aan die plaats weer! Welkom met het dierbaar kind,
waar ons hart een tweetal spruitjes, reeds verengeld, in hervindt!
Waar ons hart een pand in zien mag van den God die slaat en heelt,
en in ondoordenkbare wegen rouw- en troostpaan toebedeelt.
o! Het feest van uw verjaren is me een blijde zonneschijn;
schoon er nevels, sombere nevels, aan den hemel mogen zijn;
schoon er wolken mogen hangen over kerk en land en huis,
en zo veel van rondom toeroept: Buig uw schouder onder 't kruis!
Wel dan! o! die toekomst wenke! met dat kruis bestaat de Hoop,
die ons zondaars werd verzegeld in den dierbren Christendoop. ,-
Dierbare! wat die doop verzekert ook aan 't zwakgelovig hart,
zij de bee van onze zielen, in 't gezicht van vreugd of smart,
zij de bee van onze harten voor elkander, voor ons kroost,
zij, in worsteling of verzoeking, onze toevlucht, onze troost,
zij, in leven en in sterven, onze rust en vaste rots:
't eigendom te zijn voor eeuwig eens Genadevollen Gods;
ja, des Vaders die ons lief had; ja, den Zoons, voor ons geslacht,
,Ja, des Geestes, die ons vrij maakt. Hij is Liefde, Waarheid, Kracht.

BIJ DE RIVIEREN VAN BABEL.
Daar zaten wij en weenden wij. Psalm 137.
Aan Babels wateren gezeten,
denk ik aan Sion, en verteer.
Jeruzalem! hoe zou ik U vergeten? .
mijn rechterhand vergeet' zich-zelf veeleer!
En in des vreemdelings land gevangen
vergt gij zijn overmoed nog zangen,
een lied der feestvreugd van 'voorheen?
een overwinningspsalm den Heere?
een tempellied mijn' God ter ere?
Ween, Sionite! ween!
'k Heb mede, o schand! in blijder stonde, '
genot, verjeugdiging en kracht
(in mijne ellende gedenk ik aan mijn zonde!)
van Babylon, mijn' stam ten hoon, gewacht.
Mijn vijandin heb ik ontboden,
mijn' God verloochend voor haar goden!
Zij kwam, en bracht meedogenloos
haar toortsen voor mijn tempelwanden,
haar ketenen voor deze handen.
Bloos, Sionite! bloos!
Ja, bloos, en leeg in zak en as
den bittere kelk der slavernij!
tot eenmaal weer een heil maar u verrasse,
ten dag van troost, een woord uws Gods: Wees vrij!
Wanneer U tienmaal zeven jaren
het heerlijk bedehuis herboren;
wanneer, veranderend zijn' loop,
de Eufraat een' vreemden Koning huldigt,
ter straf, aan Babylon verschuldigd.
Hoop, Sionite! hoop!
Die Koning, door Gods raad gedreven,
spreekt tot uw' tempel: Word gegrond.
De volkeren zijn in zijn hand gegeven,
en 't woord der vreugd voor Juda' in zijn' mond. (Ezra 1:23-3, Jesaja 44:27-28)
Een nieuwe tijd is aangebroken,
een nieuwe voorspoedszon ontstoken
na nieuwen smaad en worsteling,
'Veest welkom, kloeke Maccabeën!
En gij, bij 't opstaan van die leeuwen,
zing, Sionite! zing!
Maar eindloos heerlijker vervulling
wordt aan uw zielzucht voorbereid.
De tijd is daar der grote Heilsonthulling:
het is de Heer, van ouds door U verbeid!

In nederigheid, ofschoon als Koning,
in hemel-majesteitsbetoning,
bij 't overgeven van Zijn ziel.
Voorafgegaan door Zijn' Elia, (Lukas 1:17)
zie hier uw' Goël en Messias!
Kniel, Sionite, kniel!
Hij wordt verworpen! Maagdenscharen!
treurt bij die Godsverwerping, treurt!
tot dat eerlang de klauw der Adelaren
u van de plek, waar Hij U toesprak, scheurt. (Lukas 23:27-31)
En thans! geen tienmaal zeven jaren,
die wederom bevrijding baren!
Op dezen jongsten wanhoopskrijg
volgt geen gevangenis, maar onterving,
geen kwijning langer, maar versterving,
zwijg, Sionite! zwijg!
Maar neen! Gij zult weer ademhalen.
Maar neen! Jeruzalem sterft nooit.
Gij zult haar zien van uit den hemel dalen,
gelijk een Bruid, haar' Bruidegom getooid.
Van vrede zal men tot U spreken;
de nacht des afvals is geweken,
en weggenomen is de kloof.
Daar is verzoeninge gevonden
ook voor die schrikbaarste uwer zonden,
Loof, Sionite! Loof!

BEURTZANG VOOR EEN DRIETAL KINDEREN OP DE KOPEREN BRUILOFT VAN HUN OUDERS.

A.

Het koper zelf brengt feesten mede,
daar waar de Heer Zijn gunst gebiedt.
Wij mengen dankbaar onze bede
bij 't ouderlijke vreugdelied,
Voor zes paar jaren volgemeten
van heil, hun hier reeds toegeleid;
voor zegens nimmer te vergeten,
en in verband met de eeuwigheid!

B.

God wit dat koper nog verklaren
tot zilver, glinsterend van rondom,
tot zilver, achtbaar als de haren
van een gewenste ouderdom!
En dan, dat zilver weer doen rijzen
tot goud, gelouterd in de vlam,
waar de Engelen den glans van prijzen,
omdat die van Gods liefde kwam.

C.

Maar koper, zilver, goud op aarde
versmelten eenmaal in het niet.
Daar blinkt een feest van rijker waarde
uw harten tegen in 't verschiet.
Eens viert gij eeuwig (zij het spade!)
in 't onverderfelijk Vaderland
een bruiloftsfeest '(door Godsgenade!)
van onverbreekbaar diamant!

ORLEANS.
Van 't Noorden is een stem vernomen,
en 't Zuiden antwoordt: Ondergang!
o Seiner o Elbe! langs uw stromen
wat noodgeluiden, fel en bang!
Wat boetbazuinen in dat kraken
van Hamburgs prijsgegeven daken,
aan wier doorblakerd ingewand
zich vitrioolrivieren voeden,
en storten rode lavavloeden
voor plassend water in den brand!
Of waar Meudon met handenwringen
op honderd lijken neder blikt
bij 't dolle tijd- en snelkracht dwingen
verschroeit, verkrompen en verstikt.
Terwijl van d' overkant der zeeën
een bode van nog schrikbrer weeën
de korst verdacht maakt, waar we op staan,
berucht Haïti om uw gronden,
In duizend opgesparde monden
verzwolgen en te niet gegaan.
De God der goden heeft gesproken:
Mijne is de bodem, waar ge op drukt!
Mijne is die damp, die gij doet roken,
en in wiens kracht gij voorwaarts rukt!
Mijne is die schepping vol van wonderen,
die gij doorwroeten moogt en plunderen;
ja, wil de rijkdom der natuur
uw weet- uw heers-, uw roemdorst strelen,
zich dienstbaar stellen aan uw spelen,
Mijne is de dag, de maat, de duur!
Verneemt het, Machtigen der aarde!
en gij, Verstandigen! geeft acht!
Zo een lankmoedige Almacht spaarde,
hij heeft geen lust in Uwe kracht.
En ziet! opeens de velden schudden,
de heuvelen huppelen als kudden,
daar boort een ongeziene schicht
door ether heen of zwangere wolken,
dat voor het oog van 's werelds volken
de hoog verheven ceder zwicht!
Wat nieuwe woeling op uw wallen,
Parijs? Wat taant uw Juliglans?
Hoe? de eerstgeboren Zoon gevallen?
Gekromd de staf der Orleans?
De hoop van vastigheid en vrede,

die de uitgezochtste Staatkunst smeedde
voor Frankrijk en Euroop, geknakt?
De last van Staat- en Rustbehouder
van op den mannelijken schouder
op een vierjarig kind verzakt?
Hoe ligt de Koningstelg ter aarde!
Hoe is de held in 't stof gelegd!
wie 't wrekend citadelvuur spaarde
bij 't tergen, Neerland! van uw recht;
die waar de hel haar Fieschis braakte,
waar 't Barbarijse zonvuur blaakte,
slechts lauweren opving voor zijn hoofd
Twee sprongen van een ros in 't hollen,
een schok men zag hem suizebollen,
den schedel dodelijk gekloofd.
Wie heeft, Hertogelijke Weduwe!
niet met u bij zijn lijk geweend,
daar naast die armelijke peluw
de Koningin in 't leed versteent?
Wie niet met u, geslagen Koning!
die thans geen woorden praalvertoning,
geen zinnen, kunstrijk saamgesnoerd,
maar jammers overstelpend nokken,
waar hart en ingewand van schokken,
voor de opgedaagde Kamer voert.
Doch gij, wat spreekt gij tot dien Koning,
dien Koning eenmaal van uw wens,
ten dage van uw smart betoning,
volk tot dien Vorst, mens tot dien mens?
Wat vindt ge in 't eind tot God te zeggen?
Wat, voor Zijn voetbank neer te leggen
bij 't snerpen van zo diep een pijn?
Ik (antwoordt Frankrijk onder 't rouwen)
ik door onbuigzaam zelfvertrouwen,
wil vrij, wil sterk, wil eeuwig zijn!
Zijt gij het, Spreker zo verheven,
zijt gij het, Zanger zo vol ziel!
wie, door 't getij der eeuw gedreven,
zo roekeloos een woord ontviel?
En liet gij dan die zijden snaren,
o Lamartine! daarom varen,
die eenmaal golfden hemelwaarts,
om in uws volks vergaderzalen
tot heel den onzin af te dalen,
dien dorre zelfvergoding baart?
Doorluchte Pelgrim uit die streken,

van waar het Heil onze aard bescheen!
van 't eeuwig Frankrijk kost gij spreken,
die, waar gij 't aardrijk hebt betreden,
slechts puinhoop zaagt en barre gronden
waar wereld-monarchieën stonden?
Waar Babylon het gouden hoofd :
ten hemel, prachend, plagt te beuren: :
ik zal als weduwe nimmer treuren!
ik word van kinderen niet beroofd!
O! zoek bij 't gapen van de graven,
als u de mens, o mens! begeeft,
uw drieste zelfheid niet te staven
door 't denkbeeld dat de mensheid leeft.
Die mensheid-zelf Wat is haar leven?
Een wijder kring? een straffer streven?
een wederkeren tot het stof!
met alles wat haar geestkracht werkte,
met alles wat haar hoogmoed sterkte,
met al haar schande en al haar lof!
En toch! niet eeuwig ligt zij neder:
daar komt een Rijk, dat niet vergaat.
Zoek slechts zijn kiem en eik noch ceder,
maar in 't verborgen mostaardzaad.
Van uit de nederige dalen
zal 't 's aardrijks hoogten neerhalen,
terwijl de jongste ramshoorn schalt.
Kust, volken! kust den Eengeboorne,
en schuilt bij Hem, dat Hij niet toorne,
wanneer Zijn dag u overvalt.

AAN VROUWE GROEN VAN PRINSTERER, GEBOREN VAN DER HOOP,
IN HAAR ALBUM.

En gij zult Zijnen naam JEZUS heten, want Hij zal Zijn volk zalig maken van hunne zonden.
Mattheus 1:21.

Vijf letters!... maar Gods liefde ons heil daarin besloten!
o leeft het in ons hart? Wat zal ons onderstoten
van de onuitspreekbare hoop, wier vastheid dan recht blijkt,
als 't zichtbare wegzinkt, als ons vlees en hart bezwijkt?

AAN WILLEM DE CLERCQ,
BIJ GELEGENHEID ONZER VERJAARDAGEN (Januari 13 en 14) IN 1843.

De hand van God
verbond ons lot.
Wie zal het rukken van elkaar?
Wat eenmaal stond,
door Hem gegrond,
blijft eeuwig vast, blijft eeuwig waar.
Eens Heilands trouw
kent geen berouw.
Wie zal ons scheiden van dien Heer?
Geen tegenspoed,
geen overvloed,
geen smaad, geen haat, geen gunst of eer.
Geen volkgedruis,
geen Ridderkruis,
geen leed, geen nood, geen dood of graf,
staat Hij nabij
en ons ter zij,
die zich voor ons ten losprijs gaf.
Dat Hij bewaar!
blijf voor elkaar
't gebed des harten tot aan 't end;
't gebed tot Hem,
die naar de stem
des toevlucht zoekenden zich wendt.
Wij hebben 't Woord!
Het word' gehoord,
geloofd, bewaard, doorzocht, onthuld,
en in gena,
't zij vroeg of spa,
aan 't geen ons hart bemint, Zijn Naam ter eer, vervuld!

AAN MIJN OUDSTEN ZOON, OP DEN DAG ZIJNER BEVESTIGING ALS LID DER CHRISTELIJKE HERVORMDE GEMEENTE.

Mijn zoon, mijn eersteling heeft zich een lid beleden,
werd als een lid begroet van Jezus Kerk op aard.
Heil hem! heil dezen dag met tranen en gebeden
ga stille lof en dank in onze ziel gepaard
Ja, dank en lof aan Hem, die 't ouderen wilde geven
het kind, voor achttien jaar met Zijnen doop besprengd,
als jongeling aan hun zij' den stond te zien beleven,
die aan 't geschokte hart een nieuwe roepstem brengt.
Ja, tranen bij het zien op schuld, ellende en zonde,
maar tranen, waar de blik op 't Godslam heen door dringt;
wie aan het hout des vloeks die schuld het hart doorwondde,
maar aan dat hout geboet, in liefdes diepten zinkt.
Mijn zoon! hoor onze bee, en hoor haar God van boven!
De God des levens, der genade, des herstels!
Wie slechts de levende, de levende zal loven,
de God van Abraham, de Goël Israëls!
o! laat ook dezen voor uw aangezicht leven,
ook dezen spruit des volks, door u gekend weleer!
Hij leve een lid dier Kerk, die steeds u de eer tal geven,
veroverd op den dood door 't sterven van haar Heer!

LOFZEGGING.
Ja, Hem, die ons heeft lief gehad, zij de eer,
het Lam van God en aller heren Heer!
en aan den Geest, te zamen Een en Zeven, (Openbaring 1:4)
uit Wie de volheid stroomt van Liefde en Leven!
en aan Die is, Die was, Die wezen zal!
drie-enig God, die, Schepper van 't Heelal,
zich mensen kocht ter scheppings-eerstelingen,
om voor den troon Zijn Godheid lof te zingen;
een lof, die nooit een Engel brengen mocht!
door 't bloed des Lams zijn zondaars vrijgekocht.

AAN EEN VRIENDIN, IN DANK VOOR EEN DOOR HAAR VERVAARDIGDE KOPIE VAN EEN GETEKEND PORTRET DOOR COUWENBERG.

,Ja, 't is de Clercq! Hij spreekt, hij leeft!
zijn binnenste gedachte zweeft
op deze stout geschetste trekken.
't Is meer dan houding of gelaat,
't is 't hart dat in den boezem slaat,
wat hier de Kunst vermocht op 't blank papier te wekken.
Hij is 't, zo als hij denkt aan God,
bij een bevoorrecht levenslot,
bij 's levens ernst en zoetheid tevens;
zo als hij ziet op gade en kroost,
zo als hij nadenkt, tucht en troost,
en 't zalig zielsgeheim van d' engen weg des levens.
Met de opgetogenheid eens kinds
stond zo de vriend voor 't beeld zijns vriends,
dat 's kunstnaars potloodstrepen teelden,
en gaf den God des hemels lof,
die 't door Zijn adem levend stof
't vermogen schenken Kon om leven na te beelden.
Maar meer! een vlugge vrouwenhand
voelt zich bezield, voelt zich bestand!
Zij grijpt de stift, en zet zich neder.
En ziet! ook haar genieblik had
eens broeders ziel diep opgevat,
zij geeft hem op 't papier ten tweeden male weder.
En 't werk dier stout bestierde stift
zendt zij den boezemvriend ter gift!
Wat heeft hij om naar recht te danken
voor d' edele kunst- en vriendschapsvrucht?
Niet half genoeg waar' 't voor zijn zucht,
al plengde hij een stroom van frisse citerklanken.
Neen! hier volstaat slechts 't echt gevoel
van mildheid, zonder ander doel
dan 't lieflijk voorrecht van verplichten!
Uit zulk een bron een zulke gunst
is meer dan eerbewijs of kunst.
Gedwee erkent de mijne in dezen kamp te zwichten.

AAN DEZELFDE,
IN ANTWOORD OP EEN GESCHENK VAN FIJNEN WIJN.

Wat voert het edel druivenbloed
uit vriendschaps milde hand ontvangen,
(den lof wel waard van dichterzangen!)
voor beeld of denkbeeld me in 't gemoed,
opdat ik met een trek der pen
't vererend dichtgeschenk erkenn'?
Een sap, van allen smaak beroofd,
de als waterdroppel neergezegen,
ten wortel ingezogen regen
wordt, door den zonnegloed gestoofd,
tot malse wijn. Aan Kana’s dis
hernieuwt zich die geheimenis.
Zo is wat de aard verkwikkendst biedt,
'vaar 't hart zich voelt, slechts smaakloos water,
dat met gemurmel of geklater
in d' Oceaan der eeuwen vliet.
Maar heiligt Christus eens ons zijn,
zo wordt dat water hemelwijn.
Wordt zelfs de traan, tot Hem geschreid,
hoe zilt, niet zoet en balsem-vloeiend,
en ja (Zijn bloed-ons hart beroerend!)
een voorsmaak van de zaligheid?
Zijn bloed? de vrucht der wijngaardplant,
werd van dien zoen het onderpand.
Waarderen we, edele Vriendin!
elk voorrecht, hier van God gegeven,
en zij de bittere kelk van 't leven
aanvaard met d' eigen' dankbren zin!-
De reine hemel-bruiloftswijn
zal, voor 't geloof, de Liefde zijn.

AAN DR. D. J. A. ARNTZENIUS.

Den Arts, den Vriend, wie met de zorg zijns kranken
de wetenschap verenigd weegt op 't hart,
moog door dit blad een vriend gevoelig danken
voor trouwe hulp bij ziektes strijd of smart.
Hem, die natuur in haar geheim bespiedend
haar beurtelings volgt, en bijstaat, en geleidt,
en weer betoomt, ja (God Zijn kracht gebiedend!)
den reddingsweg of voorschrijft of bereidt,
gaf ook mijn zang nog, met der Dichtren vader,
lof als een man, die tegen velen geldt,
lag niet aan 't hart des Christens nog iets nader
dan mensenlof, hoe billijk ook vermeld.
Arntzenius! neen! gij bedoelde meerder!
gij hebt gevoeld, dat elke wetenschap
steeds schoner wordt, en heiliger, en teerder,
naarmate zij 't erkent van stap tot stap,
hoe heel natuur den God der Heilige Schriften
getuigenis geeft en 't zelfde Godsmerk draagt,
dat van 't begin Zijn Geest wist in te griften
aan alle werk, waar Hij zich in behaagt.
Zo vlieg' zij uit met onbedwongen pennen,
die wetenschap, mits ze aan geen gier ten roof
van valse waan, bij 't hoogst gestegen kennen
zich neerwerp voor, zich oplosse in 't geloof!-
Wat lofzang zal het zijn, waar arts en leek gewagen
ter eer van Christus, Heil. en Licht- en Levensbron,
die, aller artsen Arts, aan 't lijdenshout geslagen
zelf onze krankten droeg, en zonde en dood verwon!

DICHTREGELS AAN DEN Hr. EN Mevr. W. DE CLERCQ, TOEGEZONDEN OP DE MORGEN VAN HUN ZILVEREN FEEST, MET EEN KRISTALLEN BOKAAL.

Met uwen God ontwaakt, bij d' aanvang van een dag,
die in zijn schemering zo veel dankstof bergen mag,
zij 't, Bruidegom en Bruid! aan Vriendschaps hand gegeven
den kelk U aan te bien, die, lovend opgeheven,
op dit gezegend feest aan Hem geheiligd word',
die voor uw zielen eens Zijn ziel heeft uitgestort,
die van Zijn liefde en trouw u steeds op nieuw verzeker',
die tot in eeuwigheid het deel blijv' van uw beker!

TER VIJF EN TWINTIGJARIGE ECHTVIERING VAN DE HEER WILLEM DE CLERCQ EN VROUWE CAROLlNE CHARLOTTE BOSSEVAIN,

Waak op, waak op, spreek een lied. Richteren 5:12.

Langs uw brede lindetoppen, Heemstees beemden keer op keer,
langs uw bochten, kalme Gliplaan! en waar Haarlems gulzig meer
reeds zijn watertemmers naderen, reeds zijn bed berennen ziet,
ruisten stemmen in mijne oren: Waak, waak op, en spreek een lied!
Zouden die geen weerklank vinden, op mijn harp als in mijn hart,
die mij 't blijde feestuur melden, dat hier 't al tot zanglust tart,
die mij 't zalig feest verkonden van den broeder, dien 'k bemin,
en. mijn boezem reeds doen tintelen van een zelfde dankbren zin
met de Godgewijde vreugde van het dierbaarst Christenpaar,
bij het ronden van hun echtheil tot zijn vijf en twintigste jaar!
Weder vijf en twintig jaren! Op dien klokslag vond reeds meer
mijn schier uitgebluste dichtkracht nieuwe levensvonken weer.
En ik greep op nieuw de citer, van een hoger vuur bevrucht,
ja, ik dreef weer op uw golven, ja, ik zwom weer in uw lucht,
poëzie, mij eens zo dierbaar! poëzie, mij weer vergund!
poëzie, die in uw tonen alles wedergeven kunt
wat de ziel gevoelt in 't binnenst, 't zij ze aanschouwt, hetzij ze aanbidt,
of bij 't woord des Enige Meesters luistergretig neerzit.
Was die dichtvlucht slechts het afscheid van een vroeger levenszucht?
Is de dichtgaaf slechts een bloesem, onbestaanbaar met de vrucht?
Zullen hymnen nog eens stijgen uit mijn weer herleefde lier?
Of besloot veeleer voor altoos zich mijn dichterloopbaan hier?
Hoger wil zal dat beslissen, wat ik zelfs te wensen schroom!
Geef mij waarheid slechts, o Hemel! weg met d' ijlen dichterdroom!
Doch wat verder ook moog worden van mijn neergelegde luit,
op uw feestdag, dierbare Bruigom! bij uw echtheil, achtbare Bruid!
zou mij zwijgen mogelijk wezen? Eer bewogen zich van zelf
deze snaren, zegengalmend, onder 't groenende gewelf,
dan dat deze heilgedenkdag, dan dat dit bevoorrecht feest
door des Bruigoms boezembroeder onbezongen waar geweest!
Laat mij met U mogen loven! 'k Zag sinds meer dan twintig jaar
wat U God gaf voor elkander, wat U God gaf in elkaar.
'k Zag Uw huis van vrede bloeien, gullen zin, herbergzaamheid;
'k zag het vette der beloften aan Gods Israël toegezeid,
toegeworpen aan uw zieldorst naar Zijn heilgeheimenis;
'k zag de olijvenplant ontbotten en zich kronkelen om uw dis.
Wat uw handen ondernamen, liep door 's Heeren hand U mee.
Dreigden stormen? Hij sprak kalmte. Staken doornen? Hij gaf vree.--
Jozef’s zegeningen daalden op uw mild bevoorrecht hoofd.
Zij met beving en aanbidding Zijn weldadigheid geloofd!
Ziet dien zegen nog vermeerderen; ziet uw heil steeds opgebouwd
van die Liefde, wie geen mildheid aan de Zijnen ooit berouwt.
Zie uw zonen, blijde Moeder! als zes stampilaren staan.

Zie uw dochter, dankbare Vader! tussen Sions maagden gaan.
Zie ze groeien, zie ze bloeien, zie ze zegenrijk gepaard.
Zie de spruiten van U\v spruiten om uw feestdis eens geschaard,
als na vijf en twintig jaren weer uw echtheil wordt gevierd,
als een gouden bruiloftseerkroon eens uw zilveren haren siert.
Maar bij alles, waar Gods vrijmacht uwe ziel mee overgiet,
houdt Ge uws harten schat voor ogen in een hoger heilverschiet!
Daar zal 't eeuwig bruiloft wezen, eeuwig blijdschap, eeuwig lof,
waar voor Hem, die overmocht heeft, alles neerbuigt in het stof.
Waar de Hemelharpenaren, waar de schaar die niemand telt
op de gouden citersnaren haars Verlossers Naam vermeldt.
Waar het bliksemt in hun handen van het schudden van den palm,
waar het dondert in hun kelen van den daverenden psalm:
zij aan 't Lam dat voor ons bloedde lof en dank in eeuwigheid,
die tot koningen ons heiligt, ons tot priesters heeft bereid.
Waar bij 't knielend neerwerpen aller kronen voor den troon
van d' op Golgotha Geslachten, van den ongeschapen Zoon,
opengaan al uw fonteinen, eeuwige Liefde, liefde Gods,
aller liefde en alles levens eeuwige Bron en enige Rots!
Paar, daar zingt men van die liefde, die zich willig overgaf
aan de smarten van den kruisdood, aan de diepten van het graf,
aan den eis van 't Goddelijk strafrecht, aan den banvloek van die Wet,
tussen God en d' overtreder onverbrekelijk gezet.
Daar, daar zingt men van de wegen, door den Herder toebereid
aan de schapen Zijner weide tot hun volle zaligheid;
van de paden, afgewogen naar 't onfeilbaar heilbestek;
van die schapen, tevens zondaars, tevens heiligen zonder vlek;
van het manna dat zij aten, van de tuchtroe die ze sloeg,
van de tranen die zij schreiden, van de ontferming die ze droeg;
van het voorgenot des Hemels, hun gegund soms op deze aard,
met de smart van 't vreemdlingswezen wondergoed en wijs gepaard:-
maar van God steeds in dat alles, van Zijn grootheid, van Zijn Naam,
van des Vaders, van des Goël’s, van des Troosters lof te zaam.
Ook uw stem eens zal daar juichen, dierbare Bruidegom en Bruid!
ook uw dank galm eens zich mengen aan der hemelen maatgeluid.
Daar, zo 't Boek der Heilbesluiten van d' oneindig wijzen God,
voor zijn Zaligen ontsloten, al de gangen van hun lot
voor hun ogen zal onthullen in hun speling en verband,
op zal helderen in hun diepten voor een zondenvrij verstand,
zal de stond, herdacht op heden, met geen eeuwen ondergaan,
maar volheerlijk in het midden uwer levenswegen staan.
Daar dan ziet gij die twee namen van DE CLERCQ en BOISSEVAIN
(ook de stamnaam dien wij voeren was voor 't Godsplan niet te klein)
opgeschreven in dien raadslag tot een enig levenslot,
uw geslachten uit vervolging om het levend woord van God,
bij het licht der Kerkhervorming aan Zijn vaderlijke hand,

om in U elkaar te ontmoeten, heengevoerd naar Nederland.
Uwe harten saam verbonden, saam gesmolten, een gemaakt
in de vlammen van dat minvuur, dat noch mens, noch Engel wraakt;
uwe handen, uwe wegen voor des Heeren aangezicht
t' zaam gevlochten, t' zaam verwaardigd tot een zelfde liefdeplicht,
straks uw beider zielsgedachten bij een zelfde vraag bepaald,
beider oog te zaam geopend, en door 't eigen licht bestraald;
't voor geen mensenkracht bereikbare, voor geen deugd of boete veil,
't door Gods Liefde en Recht en Waarheid enig uit te werken heil,
u in Christus vrij geschonken, U in Christus gans volbracht,
als geen eeuwen nog bestonden U in Hem reeds toegedacht
Van toen af steeds sterker zielzucht, bij 't verhoogde levensdoel,
lager schatting van al 't aardse, dieper zonde- en heilgevoel;
hoger streven bij 't bewegen ook in nederiger kring,
feller strijd en hoger blijdschap, hoger bruiloftsnodiging.
Waar de Hemelharpenaren, waar de schaar die niemand telt
op hun gouden citersnaren des Verlossers Naam vermeldt,
waar voor 't Lam, dat overmocht heeft, alles neerzinkt in het stof,
daar zal 't eeuwig bruiloft wezen, loutere blijdschap, louter lof.
Feestgenoten! lotverwanten! gij misduidt den Zanger niet,
dat hij midden door de galmen van het zilveren bruiloftslied,
dat hij midden in uw vreugde diepe doodsgedachten mengt,
en de roepstem van den Hemel in zijn bee voor de aarde brengt.
Wordt niet morgen afgesneden, ook wat heden bloeiendst was?
met de bloempjes van de velden, met de halmen van het gras?
Laat d' Egyptenaar misbruiken, wat den Christen opwaarts trekt
Laat zijn mummie aan de tafel, voor den dartelen dwaas gedekt,
tot brooddronken weelde prikkien met de spotspreuk: Eet en drinkt,
eer uw leven, kort van stonden, in de nacht der eeuwen zinkt!
Planten wij aan alle plaatsen de Evangelie-heilbanier,
daar bij 't gapen van de graven, bij den gullen feestklank hier.
Feestgenoten! lotverwanten! trouwe vrienden onzer jeugd,
die met ons U in den zegen van dit dankbaar paar verheugt!
gij, vooral, van God gebeden, aan God opgedragen kroost,
bij den avond van ons leven, uwer ouderen zoetste troost!
tot ons allen kwam de roepstem, ook aan dezen feestvreugd-dis.
Heeft ons hart den God gevonden, die alleen een Rotssteen is?
Wil ons hart den weg des levens, met de doornen van dat pad,
dat door wondere kronkelingen opleidt naar de Hemelstad?
Werd de Christus Gods ons dierbaar met Zijn smaad en met Zijn kruis,
schoon de wereld Hem verwerpe, schoon Zijn vijand ons verguist?
Zegt een stem in onze zielen op die Levensvragen: Ja?
Gaan wij deze levensvragen aan Gods voeten-zelve na?
Dan, o dan! door worsteling zij het, door verdrukking, moeite of pijn,
dan hervinden we allen eenmaal ons geregend samenzijn
aan het Avondmaal der Bruiloft van dat vlekkeloze Lam,

dat voor hulpeloze zondaars alles, alles op zich nam.

AAN MIJN HEDEN ELFJARIG DOCHTERTJE.

Rebecca, dierbaar kind! ontvang bij uw verjaren
uws Vaders zegening op 't kinderlijke hoofd.
En moog zich aan die bede eens Heilands deernis paren;
hoe wordt dan ook voor u Zijn naam eens hoog geloofd!
Uw elfde jaar vervloog. Een nieuw is ingetreden!
Wat toeft ge? doe de keus, twaalfjarig maagdelijn!
Zij word' niet uitgesteld, maar uitgebracht nog heden:
ik wil der wereld niet, maar JEZUS eigen zijn.
Rebecca, dierbaar kind! dien Heiland opgedragen,
en in Zijn Kerk op aard door 't doopbad ingelijfd!
wat in deze wereld ooit der jonkheid moog' behagen,
't mag schitteren, maar vergaat! Slechts wie God aankleeft, blijft.

BILDERDIJK.
(EEN HERINNERING.)
o Aller Zangren schitterendst voorbeeld,
door tijd en tijdgenoot veroordeeld!
hoe zal een billijk nageslacht
van uw verheven dichterkracht,
van uw verhevener ziel gewagen,
en 's lands geschiedsrol ondervragen
- voor 't geen dit Neerland voor U was,
bij uwer dagen leed, bij uwer beenderen as!
De naneef, ja! hij zal het lezen,
tot welk een zwerversleed verwezen,
met welke taal, gesleept door slijk,
der dichtren koning, Bilderdijk,
een pest gelijk, werd uitgesloten,
een ban gelijk, werd uitgesloten
van Neerlands duur gekochten grond,
omdat hij trouw aan God en d' eed der Nassaus stond.
De naneef, blozend moog hij 't lezen!
toch mag hij niet verwonderd wezen
dat, waar onzalige burgertwist
in de ongestuime boezems gist,
de driften, eenmaal dol aan 't rennen,
voor palm noch lauwer eerbied kennen,
en Ridderlijke dichtermoed
met smaad en ballingschap en afkeer werd geboet.
Of zo hij 't, verder, vindt beschreven,
hoe meer dan eenmaal in een leven,
zo rijk aan tranen, foltering, nood,
door zijner kinderen vraag om brood
dat leeuwenhart werd opgereten,
en 't schor geluid van wanhoopskreten
die keel ontperst, bij wier muziek
de nachtegaal van 't woud, de zwaan der fabel wijk',
Laat hem ook dit geen opzien baren!
Een lot zo menigwerf ervaren
door Dichtkunsts fierste puiksieraan!
van aller hoofd, Homerus, aan,
tot wat, Homeer der Portugezen,
Camoens! uw ereloon moest wezen,
die, Dichter, Edelman, Soldaat,
een brood at, bij den nacht gebedeld langs de straat.
Of mogen dit die nageslachten
in ‘s Dichters lot bevreemdbaar achten,
dat hij geen juichtoon vond, maar smaad,
miskenning, laster, hoon en haat,

als, niet omstuwd van strijdgenoten,
noch zichtbare wapens aangeschoten,
hij onder 't snerpendst leven leed
voor de eer der Waarheid brandde, en afgoden neersmeet?
Niets van dat alles blijft vergeten.
Niets van dat alles zij verweten!
Het werd verwacht, het werd voorzegd,
het is der keurlingen recht.
Geen' Bilderdijken bij hun leven
wordt de erekrans naar eis gegeven,
en worstelaren, zo als hij,
valt vaderland en volk eerst na hun uitgang bij.
Doch dat een vreedzaam grafgesteente
des Dichters afgelegd gebeente
reeds sedert zes paar jaren dekt,
en nog dat graf geen aandrift wekt
tot leed-, tot schuld-, tot dankbelijding,
ten zoen der bitterste bestrijding,
die meer dan vijftig jaren lang
in Neerland weerklank gaf op zijn doorluchten zang;
Doch dat de heerlijkheid dier zangen,
met zo veel koelheid vaak ontvangen,
verguisd of nauwelijks opgemerkt,
zelfs door geen dood verzoening werkt,
noch al die taal- en Waarheidsschatten,
die 't stoutst vernuft wist saam te vatten,
maar aan de voeten bracht van Hem,
die Neerland tot zich roept ook door der dichtren stem;
Ja, dat wel Nederlandse knieën
zich neerbogen voor genieën
op uitheems grondgebied geteeld;
voor Byrons glans, voor Goethes beeld;
maar Neerlands volk geen stem doet horen:
zij mensvergoding afgezworen!
maar, waar van Dichtkunst spraak mag zijn,
zo roemt niet, volkeren! want Bilderdijk is mijn!
Zie daar, waarvan de nageslachten
eens zullen rekenschap verwachten,
waar 't jonge Holland bovenal
eens voor verdagvaard worden zal;
dat jonge Holland, aan zijn streven
verschuldigde eer bevoegd te geven,
bestond er eenmaal zielsgevoel
ook voor des Dichters kunst, maar meer nog voor zijn doel.
Zijn doel? zijn zucht? Van uit die oorden,
waar stroom op stroom van waarheidswoorden

zich uitgiet in de zee van lof,
die tot God oprijst uit het stof;
van daar, zo ooit herinneringen
nog 't hart der zaligen doordringen,
vraagt u de Dichter roem noch recht,
maar dat ge aan dit woord toch geen gehoor ontzegt!
Aan dit zijn woord, o Neerlands zonen!
u toegedamd in duizend tonen
van meer dan aardse poëzie,
van ziel. en Engelen-melodie:
Uw taal, uw Godsdienst (wat verander'!)
ziedaar uw heil- en zegestander
verzaak ze voor geen god der Eeuw,
en voorts, blijf wakend Ga de stem van Juda’s Leeuw!
En ook tot U, doorluchte Koning
sprak, niet met ijdele praal vertoning,
de Dichter, gloeiend voor uw huis,
van CHRISTUS komst, van CHRISTUS kruis!
Tot U, wiens wieg hij heeft bezongen,
wie, als uw roem zweefde op de tongen,
van Taag-, tot Theems- en Sennesboord,
zijn hart steeds heeft verzeld met bede en harpakkoord!
Met bede en harpakkoord, met liefde,
die, wat des Dichters hart ook griefde,
niet bloedender ooit heeft betreurd,
dan Neerland en Oranje elkander afgescheurd.
o! Zo wat hij zich van U spelde,
aan U, van U, voorzeggend meldde,
uw keus, uw deel, uw roeping zij,
geen Vorst, o Neerlands Vorst! bevoorrecht meer dan Gij!

AAN EEN JONGEN VRIEND, OP ZIJN VIJFTIENDEN VERJAARDAG.

Verheug u, Jongeling! ten dage van uw jeugd!
geen ouderlijk gemoed wraakt argeloze vreugd.
Ja, gulle scherts kan vaak den geest weldadig wetten,
gelijk de Lentewind het jonge gras verfrist.
Maar wen u te gelijk op d' uitgang streng te letten
van 't hart dat, onbewaakt, zich-zelf zo licht vergist.
't Hart, o mijn jonge Vriend! dan vroeg gekeerd naar Boven!
Men zoekt zijn Heiland :nooit of te ijverig of te vroeg.
Van dat uw moeder u naar 't heilig doop bad droeg
ontving gij stof en wenk, om biddend Hem te loven.
Wees vrolijk, jongeling! ten dage van uw jeugd.
Maar meng' zich de ernst dier vraag, beslissend voor het leven:
wie hoor ik? wie alleen kan mij behoudenis geven?
bij de u van ganser ziel gegunde levensvreugd.

AAN DEN HOOG EDEL GESTRENGEN HEER H. C. VAN DER HOUVEN, OP DE EERSTE DAG VAN HET JAARS 1844.

Ik zal u ruste geven. Mattheus 11:18.

Vergrijsd en steeds verjongd, bij 't onvermoeide streven
voor plicht en volksbelang op d' aangewezen post,
wie gunde u niet uw rust op d' avond van uw leven?
wie ziet u niet met leed van de eerbaan afgelost?
Maar wat ons op deze aard als werkkring zelfs moog lusten
't wordt werkzaamheid bij rust, 't is rust in werkzaamheid
in 't geen Gods hand beschikt, blijmoedig te berusten,
in 't heilgeloof gegrond, en naar Zijn wil geleid.

AAN DE LEDEN VAN DE TWEEDE KLASSE VAN HET KONINKLIJK-NEDERLANDSE INSTITUUT. BIJ DE OPENING VAN DE EERSTE ZITTING IN 1844.

Weest mij gegroet, in dank aan Gods algoedheid,
aan deze plaats die ons weer samenbrengt.
op dezen stond, die tevens ernst en zoetheid
bij 't achterwaarts- en voorwaartsblikken mengt!
Het jaar vloog heen: een nieuw is ingevallen!
Wat toekomst bergt zijn vale dageraad?
Wat toekomst wacht den weg dier duizendtallen,
met wie de rust van Neerland valt of staat?
Wat toekomst rijpt voor Vaderland en Koning,
ons volksbestaan en zorgen, klein en groot,
ja, voor de dienst, (geen blote plichtsbetoning)
die dienst van God, waar alle heil uit vloot?
En, maakt ook dit een deel uit van Zij n gunsten,
van wie alleen ons toestroomt alle licht,
wat toekomst daagt voor Wetenschap en Kunsten,
waarvoor we ook hier een zetel zien gesticht?
Ook wij toch zijn hier tot geen ijdele glorie;
ook aan deze kring werd toebetrouwd een pand:
de taal des volks, de rol van zijn historie,
die gift van God, dat wonder van Zijn hand.
Aan ons de taak, om voor die spraak te waken,
van menig kamp het blijvende gewrocht,
vol hemelvuur, om harten te doen blaken
(o dat zij steeds haar roeping kennen mocht! -
voor plicht, voor recht, voor elke reine liefde,
door God, voor God en Christus kruis te zaam,
vol balsemzoets, waar zonde of onspoed griefde,
tot zalving door het roemen van dien Naam!
Aan ons de taak, om 's lands historiebladen
te louteren van elke dwalingsmet,
tot spiegelrein hergeven van die daden,
waar heden nog de weerglans van ontzet;
van eeuw tot eeuw herhalend door wat wegen,
bij 't koesteren der Evangeliezon,
dit plekje wier, ten golven uitgestegen,
aan Koningen eens wetten geven kon;
dit plekje wier, bewassen met Oranje,
bij d' aanloop van den vollen Oceaan
van Galliër of Brit als van heel Spanje,
bewaard bleef op den noodkreet: Wij vergaan!
En wij ook thans, wij schudden op de baren
(o! 't zij nog zo!) dier Galilese zee.
Zo heir' zich dan, bij Nederlands bezwaren,
ook van deze plaats in stilheid onze bee:

Oud-Neerlands God, bij welk een last het kwijne,
delge allereerst voor Hem uit onze schuld!
En dan dat goud, dat zilver, het is Zijne,
dat ooit naar eis de brede bressen vult.
Der Vaderen God zij onzes Konings Koning,
ZIJN vrees de schat, de wijsheid van den Staat.
Ja, maak Hij nog in Neerlands harten woning,
wiens naam is Heil, en Wonderlijk, en Raad!
En ook aan U, o Grijsaards in ons midden!
heil, heil in Hem, terwijl uw avond daalt,
terwijl een jeugd, waarvoor wij met u bidden,
reeds onze jeugd in frisheid overstraalt!
Voorts, Medeleen! zo Vaderlandse 'plichten
verbonden zijn aan d' arbeid dezer plaats,
zo ook van hier een wapen is te richten
ter wering en der dwaling en des kwaads,
zo Kunst en Smaak, zo Onderzoek en Weten
zich aan de dienst der Hoogste Waarheid huwt,
zo zij dit snoer niet roekloos los gereten,
en ruste er heil op Neerlands Instituut!

AAN NEDERLAND, IN DE LENTE VAN 1844.
o God, geef den Koning Uwe rechten.
De Psalmist.
Hoge wateren, zijn, o Neerland! dikwerf over u gegaan,
van de Zuiderbergrivieren, Van den Noorderoceaan!
Hoge wateren, neen! meer dreigend dan of ijsklompschots op schots,
of het donderend bij Petten land doordaverend zeegeklots:
hoge wateren van verdrukking door verwaten Tirannie,
of door opgedrongen Vrijheid, slechts van God en waarheid vrij!-
Zeeën tranen u verzekerd onder vanen, beurt om beurt
of met konings trots geslingerd, of met koningsbloed gekleurd!
Spaanse haters, Franse vrienden, Britse mededingers, ja,
eigen Landgenoten zelve (de herinnering verga!)
dreigden midden in de welvaart u den wissen ondergang,
't werd den Leeuw der zeven pijlen voor die wateren dikwerf bang!
Hij, die hoog zit in de hemelen, laag op de aarde neerziet,
hij, die watervloed en stormen en beteugelt en gebiedt,
sprak tot al die oceanen, tot die stromen hol en hoog!
Treedt terug! zij Neerlands bodem onbeschadigd, vruchtbaar, droog!
Stuitte d' overmoed der Alva’s, brak den trots van Lodewijk,
stelde tegen bandeloosheid 't kleine Neerland tot een dijk!
En het werd, steeds uit zijn noden door die Hoogste hand gespaard,
van geslachten tot geslachten als een wonder voor heel de aard.
Lente van een jaar dat, somber, zijn gedrukten loop begon!
gij op nieuw getuigt van redding uit diezelfde Reddingsbron.
Kiemden bittere burgerveten, mompelde onwil, wrevel, haat,
broedden slingerende orkanen in den dampkring van den Staat,-
wederom schoot door de wolken een verhelderende straal,
en de zeehoos in de verte stoof in damp weg andermaal.
Lof en dank den God der Vaderen! zegg' het volk zijn-Koning na!
maar dat Neerland bij Gods werken ook Zijn werken gadesla-
Dat wij 't vragen zonder uitstel, dat wij 't vragen voor Zijn troon,
welke weg en wat beginsel door deze uitkomst wordt geboden!
Wat thans plicht is, wat behoefte, voor de Natie, voor 't geslacht,
dat weldra ons gaat vervangen, en een erfenis van ons wacht.
Dicht omwikkeld in den mantel van een angstig zelfbehoud,
in gaan sluimeren op de stapels van het aangebrachte goud?
Ons verschansen achter muren van vooroordeel of belang?
Zoeken wijsheid tegen d' Eeuwgeest in de scholen van den Dwang?
Of wel; dienaars van dien Heerser, sterk door damp en door papier,
voor zijn stelsels, zijn beloften blakende van ijvervier,
meevliegen 'op zijn stoomschip, medehollen voor zijn kar,
zonder reiskaart of bestemming, zonder Noord- of Morgenstar?
Geen van beiden! Geen van beiden waarborgt immer Neerlands lot:
Neen! geen sluimeren! neen! geen stilstaan! al wat leven 'mist, mist God,
't Zij dan leven! 't zij beweging! maar beweging zij hier kracht,

geen verplaatsing slechts, door 't schudden van den bodem voortgebracht;
geen vervoering door den prikkel van een smaaklijk zwijmelgift;
geen verbloemde goud- of staatszucht; geen gehate factiedrift!
Ja, 't zij leven, 't zij herleven voor dit weer gespaarde volk!
maar een leven niet van dromen, stout gegrepen uit de wolk,
niet ontvoerd aan vreemde zeden als een nutteloze roof,
neen! ontwikkeld uit den wortel van Geschiedenis en Geloof!
In zijn wezen, vrucht der tijden, in zijn vorm, van dezen tijd!
Nederland, aldus herboren, aan een roeping weer gewijd,
zal zich tonen waard de Vaderen, Zij het nederig, zij het klein,
zo slechts telkens als oud Israël van zijn volksschuld weder rein!
God te vrezen, waarheid te eren, vroom te handelen, zij de keus!
Met Gods woord voor Vorst en Vrijheid! de onveranderbare leus!
Vaderlandse jongelingen! deze leus is waard den gloed,
die zich uitdrukt in uw blikken, en die rond bruist in uw bloed!
Kweekt dien gloed, maar met geen voedsel uit onreinen wortel ooit,
hoe de vrucht ook voor uw ogen zich met valse kleuren tooit.
Werd Gods Woord, of Recht, of Vrijheid, ooit een spot voor 't jonge Euroop,-
't jonge Neerland, in God moedig, zij voor beter zaak de hoop!
Voorts wij allen! kleinen, grote! 's Konings dienaars en zijn Raad!
Afgevaardigden en Oudsten van den Nederlandse Staat!
heel gij Natie! Ook voor volken is er heil slechts in een naam
(dat geen Neerland, geen Europa, zich dien Statenschepper schaam!):
Jezus Christus {schrik niet, Israël! 't is uw Koning, Juda’s Leeuw,)
de Eeuw vergaat maar Zijn regering is van eeuw door eeuw tot eeuw!
Maar gij! Spruit van vijftig Nassaus! zelf Oranjeheld en Vorst!
in uw boezem blaakt (wij weten 't) een uw stamnaam waarde dorst,
Ja, u wenkt een hoge roeping, ons, een zielverheffend lot.
Stormen weken, zorgen bleven, Plaats u-zelven voor uw God!
Elke vraag, waar mensen wijsheid zich onvruchtbaar in verkwist,
koninklijk ter hart genomen, worde daar door u beslist.
Elke vraag en haar beslissing wijze in 't hart naar Gibeon,
naar den Hoorder der gebeden, en de vraag van Salomon.
Opwaarts, Zoon van zo veel Christenen! aangebeden en geloofd!
en gij zult als Koning wezen, 't geen gij zijt als Legerhoofd.
Neen! geen Grond wet, zal behouden, hoe vergood eens of vertreden,
zo geen raad bij God gezocht wordt, met vernedering en gebeden.
Vruchtloos anders elke Grondwet! 't Blijft een levenloos papier,
speelbal, daar, van ijdele vonden, bron van nieuwe driften, hier!
Maar wat Staatswet ons beheerse, zij dit Opschrift het begin,
onbeschreven. zo het zijn moet, maar geprent in hart en zin:
'k Ben die God, die eens uw Vaderen uit het Spaans Egypte bracht.
Die- met Willem van Oranje Neerland scheppend heb gedacht!
Die door Maurits veertig steden aan uw Staatskroon heb gesnoerd
en door hem en Frederik Hendrik 't groot bevrijdingswerk volvoerd.
Die uw kooplieden vorsten maakte, van uw wateren vasten grond;

Die vier werelden door schepen aan dat vissersdorp verbond,
waar paleizen zich verhieven, zegens zegen vroeg en spa.
bij den weerklank der kartouwen van Farnese en Spinola;
Die voor (wederom!) een Willem, 't zij hij neerlag of verwon,
stilstaan deed en achteruitgaan Frankrijks koninklijke Zon;
Die aan Frankrijk en zijn Keizer u rechtvaardig overgaf;'
Die, als 't volk in 't graf gezonken, u weer opriep uit het graf;
Die bij Waterloo en Leuven uw Oranjevaan bescheen;
en de jongste. lotsbevrijding uit uw Staatsverlegenheden
Achttien honderd vierenveertig tot haar jaarmerk voeren doe.
Ja! wij treden, God der Vaderen! tot die hoogste Grondwet toe.
Wees gij Neerlands Opperkoning, Gij het Erfdeel van ons zaag!
En dan! kome tegen Neerland haat, verleiding, afgunst, smaad!
Dreige dwangzucht of Omwenteling weer ons volksbestaan den dood!
Wil de Bondgenoot des Zwijgers ook nog de onze zijn? geen nood!
Zij zullen het niet hebben,
ons oude Nederland!
Het bleef bij alle ellenden
'Gods en der Vaderen pand!
Zij zullen het niet hebben,
de goden van den tijd!
Niet om hun erf te wezen,
heeft God het ons bevrijd!
Zij zullen ons niet hebben,
zo lang deze stad staat;
zo lang in Nederlandse aderen
een polsslag Nederlands slaat;
zo lang er helden-zielsgloed
in Nassaus Telgen blaakt;
zo lang de geest des Zwijgers
op 't Delftse praalgraf waakt!
Zo lang een Friese bodem
op Noordse wateren drijft,
zo lang van Utrechts Unie
nog een gedenknaam blijft,
zo lang niet al de pijlen
verstompt zijn van den Leeuw,
zo zullen ze ons niet hebben,
de goden dezer Eeuw.
Wilt Gij ons slechts nog kennen,
God van het voorgeslacht!
Hoe zal de Schildleeuw brullen
van moed, van vreugd, van kracht!
Hoe zal de Zeeleeuw plassen
in 't welbekende sop,
en dagen vriend en vijand

tot stoute sprongen op!
Hoe zullen zij te zamen,
waar 't Recht en Waarheid geldt
gestand doen tegenover
Schijnvrijheid en Geweld!
Of, vreedzaam maar vol ijver,
van Oost- tot Westerboord
aan de aarde licht verkonden
door 't Evangeliewoord.
Den Negerslaaf, bij 't zwoegen,
de vrijheid door het kruis!
Aan Israël zijn Koning,
beloofd uit Davids huis!
Gods heil aan alle Heidenen,
Maleier en Javaan
de zon der volle Waarheid,
voor nacht of halvemaan!
Of zijn het andere tijden,
die God voor ons bewaart?
Een donkere lotsbedeling,
waarvoor wij zijn gespaard?
Gij zult ons toch niet hebben,
gij goden van den tijd!
Wij blijven ook bij 't zinken
der vaderen God gewijd!
Een Natie kan ook vallen
met eer, ter eer van Hem,
en houden, heilgelovig, '
zijn standaard vast met klem,
Daar zijn ook martelaren
op Neerlands grond geweest!
Geen Lodewijk, geen Willem,
heeft ooit die keus gevreesd,
Met al hun schone woorden,
met al hun stout geschreeuw,
zij zullen ons niet hebben,
de goden dezer Eeuw!
Tenzij het woord des Zwijgers
moedwillig werd verzaakt:
'K HEB MET DEN HEER DER HEEREN
EEN VAST VERBOND GEMAAKT,

AAN DEN HEER JOHANNES MULLER,
IN HET MIJ AANGEBODEN EXEMPLAAR VAN HET VERS: AAN NEDERLAND .

De Drukkunst schenk' der taal, in maatklank neergeleid,
vermenigvuldiging, verspreiding, duurzaamheid!
Toch is eens mensen woord weldra in lucht vervlogen.
Maar had mijn nederig lied iets goeds in 's Heeren ogen,
zo prent het Zij ne kracht in 't hart van klein en groot!
Dit, Muller! Was de wens, die uit uw boezem vloot.
Wij willen ons ook hier dat zielsgevoel niet schamen,
maar grillen op dit blad uwen mijn bee te zamen.

FEESTDRONK.
TER GELEGENHEID DER ECHTVIERING VAN DE HOOGGELEERDEN HEER
J. BOSSCHA EN VROUWE M. C. BOISSEVAIN, Wed. PAULY.

Geen schatrend feestgeschal, maar vreugd, van ernst omtogen,
voegt bij den heildronk hier voor Bruidegom en Bruid!
De weemoedstraan glimt schoon ook in gelukkige ogen.
Geen huwelijksfakkel ooit sloot dezen dauwdrop uit!
Dank-, maar herinneringsvol omvatten hier de harten
In een gemengd gevoel, bij een gewijden toon,
de zaligheden der echt en weduwlijke smarten,
den balsem en de wond, ja, levenden en doden!
Tot Hem dan zij de kelk aanbiddend opgeheven,
Die doodt en levend maakt, Die slaat en troost en heelt;
Die bij den grafsteen stond en doden deed herleven,
en aan den bruiloftsdis uit water wijn beveelt.
Hij make u, Bruidegom, dien beker overvloeiend!
huismoederlijke vreugd vervulle dien, o Bruid!
't Kroost, dat eens Vaders heil met tranen zacht besproeiend,
een moederhart op nieuw in dankbare armen sluit,
de maagschap, die met u bij menig sterfbed weende,.
de vriendschap, die u volgde in lief en snerpend leed,
wenst niet, dat bij het heil, waar God u in vereende,
gij ooit een enkele zucht, in smart geslaakt, vergeet;
neen! maar dat elke traan, die eens uw hart ontwelde,
beschenen door den blik eens Heilands van omhoog,
u van Zijn liefde weg, u van Zijn hemel melde!
Geen zonlicht zonder wolk gaf ooit den regenboog.

IN HET ALBUM VAN DR. A. DE VRIES.

Een vriend van Bilderdijk vraagt van mijn pen een woord,
een grijsaard, hoog vereerd, wil van mijn hand een teken,...
gewillig! zo mijn ziel zich-zelf hier uit mag spreken,
en vieren aan haar zucht een loop, door niets gestoord.
De Vries! zie daar de zucht. Bij 't rijpen van de grijsheid
geeft deugd noch wetenschap de ware kracht aan 't hart.
o! Klemmen we ons aan 't Woord der ongeschapen Wijsheid,
tot wier verkondiging ook Gij geroepen werd.

AAN DR. G. E. V. SCHNEEVOOGT, MET EEN EXEMPLAAR MIJNER POËZIE IN HET JAAR 1821 EN MIJN VOORLEZINGEN OVER DE EVANGELIËN VAN 1840

Herinnering aan een dag van noodstorm en verschrikking,
gedachtenis aan d' ong hart dien dag geboren vrind,
erkentenis voor elk woord, voor iedere hulpverkwikking,
gewisseld in ons leed, bewezen aan ons kind.
De dichtkunst van mijn jeugd, de zucht van vroeger dagen,
vervlogen, ja! en toch, meer dan verwezenlijkt!
Het woord van rijper dag, aan wie het me ooit maag vragen,
hoe, in den Christus, God mij bleek en eeuwig blijkt.
Ziels edele! Gij, wiens hart het mijne wil waarderen!
is 't eigen licht uw deel? die Christus, ook uw hoop?
Zo ja, dat wij te zaam van Hem de wegen leren,
volbrengend, in Zijn kracht en 't hart bij Hem, den loop
Zo neen! Welaan den blik ten hemel opgeheven.
dan, in ons-zelv' gekeerd, en naar der Boeken Boek!
Ik gun u, door wat zee van zorg en werk omgeven,
geen rust, o Schneevoogt! maar rustbarend onderzoek.

AAN DR. M. J. VERKOUTEREN, MET EEN AFBEELDSEL VAN WILLEM DE CLERCQ.

Gij ook hebt hem gekend, dien trouwen boezembroeder,
op eens ten hemel opgeroepen van mijn zij',
maar door een liefdegunst van God, den Alvergoeder,
hoezeer voor 't oog bedekt, toch steeds mijn geest nabij.
O! zo hij, uit de plaats der Overwinningszangen,
ter eer van 't vlekloos Lam, wiens bloed de losprijs is,
mijn zoon, bij 't smartvol leed, dat hem en ons moest prangen,
gezien heeft in uw arm, aanschouwd heeft aan uw dis,
hij heeft op d' eigen stond, in vaderliefde ontstoken,
(de liefde stoort zich aan geen afstand, aan geen dood,)
Verkouteren! ook op U den zegen uitgesproken,
die voor zijn kroost en 't mijn' steeds uit zijn boezem vloot.

AAN DR. D. J. A. ARNTZENIUS, MET EEN PRACHTBIJBEL.

Voor trouwe moeite en zorg bij dagen of bij nachten,
voor bijstand, aangesneld bij snerpende ouderensmart,
hoe zou zich ‘t zielsgevoel geen lucht te geven trachten?
Wat biedt neen! wat gebiedt het gaarne dankbaar hart?
'k Bood, zo de schittering zelfs van stenen of metalen
den Dichter stond ten dienst, van beide schaars bedeeld,
ik bood geen diamant, gestrooid op gouden schalen,
bij keur van zilverwerk, naar d' eis der kunst uitgebeeld,
ter weervergelding ooit of vriendschapsdienst-beloning,
maar als erkentenis van onmacht bij de schuld.
Neen! voor den dank van ‘t hart blijft edeler betoning,
is levendiger blijk der zucht die ons vervult.
Ontvang dien 'in een gift, aan sprakeloos van waarde,
maar afdruk voor 't gemoed van'- d' allerrijksten schat,
die ooit door mens aan mens werd voorgesteld op de narde,
die in zijn klein bestek den hemel-zelf bevat::
Arntzenius! Gods Woord, van daar straalt ons het wezen
van liefdedienst en dank, daar buiten slechts een schijn.
Daal op ons, Geest van God, terwijl we aanbiddend lezen,
en 't zal ons waarheid, kracht en ziels behoudenis zijn!

BIJ HET GRAF VAN MR. DIRK GRAAF VAN HOGENDORP
22 MAART 1845.

Onze doden zullen leven,
deze graven opengaan,
en de rechterstoel van Christus
op des hemels wolken staan.
Zalig, wie dien Rechter wachten,
zich Zij n vrijspraak reeds bewust,
door 't geloof in Zijn beloften,
in Zijn offerdood gerust.
Deze mond, die bij het leven
zich niet roekloos opensloot,
heeft Hem to t den dood beleden,
spreekt van Hem nog na den dood
Tot ons allen roept hij zwijgend:
Grijpt het heden aan van 't heil!
in gerechtigheid en vrede,
slechts voor 't bloed eens Goël’s veil.
Tot de weduwe die hem nastaart,
tot de wezen aan haar zij':
God is Man! en God is Vader!
Een getrouwe God is Hij.
En tot u, der zonen oudste!
heeft hij nog een plechtig woord,
dat bij de erfelijke plichten
eens u op te Iaden, hoort:
Dirk van Hogendorp! Uw vader
liet u na een edele naam,
naam in Neerland onvergeetbaar,
dat hij nooit zich uwer schaam!
Naam, door hem als mets gerekend
bij dien hoge nieuwen naam;
die in 't oog van deze wereld
vaak met smaadheid gaat te zaam.
Ja, voor allen die zich schaamden
om dit opgedolven graf,
legt zijn afgelegde loopbaan
dit getuigenis blinkend af:
onberispt door medemensen,
trouw in ambt en huis en plicht,
wist hij zich verloren zondaar
voor des Heiligen aangezicht.
Hoort de vastheid Zijner hope:
't Heil, voor zondaars weggeleid!
Hoort den rijkdom Zijner erfenis:
Christus, mijn Gerechtigheid.

En nu! Zalig zijn de doden
In den Heer gestorven! Ja!
Want zij rusten van hun arbeid,
en hun werken volgen na.

GEDACHTEN BIJ HET GRAF VAN DE TWAALFJARIGE HENDRIK CHRISTIAAN CAPADOSE, 28 MAART 1845.

De kleinen gaan ons voor in 't koninkrijk des Heeren;
door kinderen wil ons God Zijn diepe wegen leren!
Hier rust het stof eens kinds, in 't midden van de pijn
gegrepen, om eerlang voor eeuwig vrij te zijn.
o Hendrik Christiaan! vrij is uw geest daar boven,
daar 's Hemels Engelen 't Lam, dat voor u bloedde, loven,
terwijl in 's aardrijks schoot uw lichaampje uitgestrekt
den Engel sluimerend wacht, die eens Gods doden wekt!
o Kind van rouwen vreugd, van tranen en gebeden!
hoe zijt gij dus de rust al lijdend ingetreden!
Hoe dus van 's levens lust en zoeten losgesnoerd,
en als op vleugelen aan 't ouderhart ontvoerd?
U maakte Christus vrij door eigen lijdensbanden.-
Zijn liefde deed uw hart in heilbegeerte ontbranden.
Zijn Geest was daar, gij leed, beleed en overwon,
gij thans van zonde en pijn voor eeuwig zielsgezond.

AAN MIJN TEDER GELIEFDE EGADE, OP HAAR AANDOENLIJKE VERJAARDAG, DEN 2de APRIL 1845.

Dierbare! sinds uw tedere liefde, van ons vijftal blijde omschaard,
met verrassing op verrassing mijn geboorte heeft verjaard,
hebben weder donkere wolken zich ontladen op ons hart,
zijn ons weder zilte tranen afgeperst door oudersmart;
hebben dagen, hebben nachten van ontzetting en verdriet
ons vereend doen ondervinden dat ons God nog nooit verliet;
hebben tranen, hebben smarten, hebben uitkomst, zegen, troost,
hebben zorgen, vragen, wegen, voor ons huis en hart en kroost,
ons, bij ‘t vorderen onzer dagen, immer dieper doen verstaan,
wat ons God gaf in elkander op de Christenlevensbaan.
En verrijst ons thans de morgen, lieve Gade! van uw feest,
feest, dat jaar aan jaar mijn' boezem zalige dankstof is geweest,
bij de tranen onzer naasten over gade en kroost geweend,
en, of 't ware, bij de rustplaats van het nat beschreid gebeente,
o geliefde! (is het God niet, die het denkbeeld in u werkt,
ja, die God, die in de noden u zo dikwerf heeft gesterkt?)
Teergeliefde! neen, gij weigert, waar ge een broeder wenen ziet,
die :verbroedering van uw feestvreugd met geween en rouwklacht niet.
Neen! Gij kiest het huis der droefheid voor den feestelijken dis,
en te proeven uit den beker, die daar ingeschonken is,
boven d' ongemengden feestkelk, dien, wat zegen God ook schonk,
ook uw mond, gelijk de mijne, zelden zonder tranen dronk.
Heil dan, dierbare! met deze morgen! heil en vrede, waar gij gaat,
en den eenzame en zijn weesje, helpende ter zijde staat!
Heil! een zegen zal nog druppen op het hart dat zich ontsteelt
aan het vreugdgejuich van kinderen, en in 't leed des lijders deelt.
Ja, in 't huis des diep beproefden geve ons God in volle kracht,
in gezegende gemeenschap aan het hart te zien gebracht,
hoe, met Christus, heil en .lijden, grafgewelven paradijs,
zich ontmoeten, zich verklaren op aanbiddelijke wijs,
in die keuze: 't zij wij leven (God verleg ons 't uwe lang!)
't zij wij sterven (komt eens de ure, niemand onzer zij die bang!)
't zij wij leven, 't zij wij sterven, 't zij er feestvreugd is of pijn,
's Heeren volgers, 's Heeren eigen, voor een eeuwigheid te zijn.

AAN JONKVROUWE W. L. VAN LOON, BIJ HAAR ECHTVERENIGING MET Jhr. Mr. P. J. ELOUT VAN SOETERWOUDE. MET MIJN BROEDERS CAPADOSE'S VERHAAL VAN HET STERFBED VAN ZIJN ZOON.

De glans der jeugd,
de dag der vreugd,
waar 't hart op Jezus Christus ziet,
schuwt d' aanblik dezer rouwkleur niet.
God maakt zich groot
aan Kana’s Bruiloftsdis, en in der Zijnen dood.

AAN DE HEER H. KRIEGER-SCHUMER
OP DE GEDENKDAG VAN ZIJN VIJF EN TWINTIGJARIGE AMBTSVERVULLING.

Men belt! deze dag voor 't minst word' knaap noch maagd geboren,
zo ver zich de oever strekt van Amstel, Spaarne of Vecht!
Geen rijtuig, aangehold op onze stenen sporen,
geen klingelen met de schel van d' ademlozen knecht!
Geen echtgenoot twee, drie, om Schumer ongeduldig,
en zich dat wakker hoofd betwistend in hun vuur,
maak' zich op dezen dag aan rustverstoring schuldig
van 't zilveren feestgerecht, zo vluchtig toch van duur!
Gans anders een vertoon, dan versch geplukte wichtjes,
een schoner galm, o Vriend! werd heden u bereid,
dan 't krijten of gekreun van nuchtere gezichtjes,
in deze' hun vreemde lucht pas door u ingeleid.
Wat zeg ik? Juist die kreet was immer in uw oren
welluidend als muziek voor 't plichtgetrouw gemoed;
gij zoudt ze niet versmaan, indien ze ook thans bij koren,
van tien maal honderden u brachten hunnen groet,
en riepen: Onze kreet, bij de intree van deze aarde,
waar 't oog naar hoger blikt, heeft haar betekenis mee;
indien door weeën ons een aardse moeder baarde
ontsluit ook de eeuwigheid zich niet met barenswee?

FRAGMENTEN UIT HET BOEK VAN JOB.

HOOFDSTUK 4:12-22.

Daar is een woord tot mij gekomen;
mijn oor vernam zijn stil geruis;
't was een dier wondere nachtgezichten
in schaduwen des diepen slaaps.
Daar overviel mij schrik en beven,
mijn gans gebeente schudde er van.
En zie! een geest trok voor mij henen
(het haar mijns vlezes rees te berg)
een vluchtig beeld, een luchtgestalte,
ik zag, maar onderscheidde niet,
en in de stilte van dat duister
hoorde ik de fluistering ener stem:
hoe! meer dan God een mens rechtvaardig?
Het maaksel, boven die hem schiep?
Zie! op Zijn dienaars in den hemel
vertrouwt Hij niet, Hij vindt gebrek
in de Engelen, die Zijn stoel omgeven,
zo 't aankomt op volkomenheid.
En die in lemen hutten wonen
wier grondslag in het stof f berust,
zij, van den avond tot den morgen,
eer 't iemand merkt, verwelkt, vergaan,
wier vlees het voedsel is der maden,
die zouden vaststaan voor Zijn oog?

HOOFDSTUK 5:8-27.

Voorwaar! tot God zou ik mij wenden,
en tot d' Almachtige mijn reen!
Die wonderen uitricht, wie doorgrondt ze?
Ontzachelijkheden zonder tal!
Hij geeft den regen aan de velden,
het water giet Hij op de hei.
Vernederden stelt Hij in de hoogte,
verdrukten zendt Hij hulp en heil.
Der wijzen raad maakt Hij tot dwaasheid,
hun raad volbrengt een ijdel niets.
De list verstrikt zich in haar netten,
de sluwheid loopt zichzelve' voorbij,
Voor hen wordt dag tot nachtlijk duister,
de middag tastbare donkerheid,
Aan 't zwaard ontrukt hij den verdrukte,
de hulpelozen uit hun muil.
Zodat er voor de ellende verwachting,
verstomming voor den bozen is.

Welzalig, wie die Almacht tuchtigt,
verwerpt de roe niet van Zijn hand.
Want Hij-doet smart aan, en Hij heelt weer,
hij wondt, en Zijne hand verbindt.
In zes benauwdheden brengt Hij redding,
de zevende genaakt u niet.
De honger zal u niet verslinden,
het deert u niet, als de oorlog woedt.
Zelfs met de stenen van de velden,
zelfs met de dieren van het woud,
zult gij verbond en vrede hebben.
Ja, waar het zwaard u tegenblikt,
de honger grijnzend op u aanvalt,
het wild gedierte u tegen brult,
daar zult gij lachen en gerust zijn;
in Uwe tent zal 't vrede zijn.
Vermenigvuldigd zal uw zaad zijn,
uw spruiten, als het kruid der aard!
In ouderdom, verzaad van dagen,
zult gij in 't graf ter ruste gaan,
gelijk de rijp gestoofde korenaar
wordt afgesneden en weggelegd.

HOOFDSTUK 9:2-12.
Voorwaar, ik weet, het is zo! zou de mens
rechtvaardig zijn voor God, die hem gemaakt heeft?
Niet een uit duizend vindt een antwoord, als
God lust heeft in het recht met hem te treden
HIJ slechts is wijs van hart, HIJ groot van kracht.
Wie kende ooit in zijn binnenste den vrede
wanneer hij aan Zijn wegen weerstand bood?
De bergen merken 't niet, en Hij verzet ze;
zij worden in Zijn gramschap omgekeerd.
Het aardrijk wankelt, en haar zuilen schudden,
Als Hij 't gebood, de zon ging niet weer op,
de sterren, als verzegeld, werden duister.
Hij breidt de hemelen uit, en op de zee
maakt Hij een effen pad voor Zijnen voettred.
Den Wagen, en d' Orion, en 't gesternt,
van Noord en Zuid formeert Hij aan de transen,
die grote dingen doet, en zonder tal
zijn Zijne wonderen, Ziet! Hij zal voorbijgaan,
en ik bemerk Hem niet: en voor mij staan,
en ik, ik weet het niet: Hij zal beroven,
en wie zal tot Hem zeggen: Geef mij weer!
of vragen van Hem rekenschap: Wat doet Gij?

HOOFDSTUK 19:23-27.
Ach werden nu mijn woorden opgeschreven,
en opgetekend in de rol van een boek!
Graveer' men ze ter eeuwige gedachtenis
in steen en rots met ijzeren stift en lood!
Ik weet, mijn Goël leeft, Hij zal ten laatste
verlossend opstaan over deze klei.
Als deze mijn huid geheel doorknaagd zal wezen,
zo zal ik God aanschouwen uit mijn vlees,
aanschouwen mij ten goede, niet een vreemde.
Mijn nieren in mijn schoot verlangen zeel ,

HOOFDSTUK 26:5-14,
Het dodenrijk ligt voor Hem open, de Afgrond
ontbloot. Hij spant de polen over 't ruim
en hangt het aardrijk aan een niet. De wateren
bindt Hij te zamen in de wolk op; evenwel
zij scheurt niet. Voor Zijn troon spreidt Hij tapijten
van wolken. Aan de wateren op aard
stelt Hij hun perk. Hij scheidt het lichten duister,
en doet ze dan weer smelten in elkaar.
Op Zijne stem bewegen zich de zuilen
der wereld, en zij sidderen van Zijn toorn.
Hij klooft de zee tot golven, en haar branding
verslaat Hij in het hoogste van haar drift
door Zijn verstand. Zijn geest versiert de hemelen.
Zijn hand doet aan de pool den Noorderslang
bezwijken, als de morgenglansen rijzen.
Ziet! dit is slechts een stukje van de zaak,
het uiterst eind Zijns werks. En wie dan onzer
verstaat de donders van Zijn mogendheden?

HOOFDSTUK 24:2-25.
Och of mij iemand weder bracht die dagen,
thans verre, toen nog God mijn Hoeder was,
toen 'k bij Zijn licht de duisternis doorwaadde,
en Hij Zijn lamp deed lichten om mijn hoofd!
Die dagen, toen nog Gods verborgen omgang
- mijn deel, en op mijn tent Zijn vrede was;
toen met d' Almachtige aan mijn zij', mijn kinderen
zich schaafden om mijn dis. Mijn gangen wies
ik in de melk, en uit den rotssteen vloot
mij olie. Als ik ging, als ik mijn voeten
de stad door richtte naar de plaats des rechts,
zo zagen mij de jongeren en scholen

zich weg; de grijsaard zelfs rees op en stond.
De Vorsten schroomden zich te laten horen,
zij legden hunne hand op hunnen mond.
De aanzienlijken weerhielden hunne woorden,
hun tong was aan 't verhemelte gekleefd.
Het oor, dat naar mij hoorde, hield mij zalig,
en de ogen, die mij zagen, prezen mij.
Want den verdrukte, als hij riep, verloste ik,
den wees en die geen helper had in 't land.
De zegen des bevrijden uit vertwijfeling,
de vreugde tem der uitgeredde weeuw,
kwam op mr. Met gerechtigheid bekleedde,
en met barmhartigheid bedekte ik mij
als met een kleed en Vorstelijke tulband.
Ik was des blinden oog, ik was de voet
des kreupelen, den nooddruftigen een vader.
Ik onderzocht de rechtszaak die 'k niet wist,
en brak de tanden des goddelozen en
ontvoerde aan zijnen muil den roof. Ik zeide:
zacht op mijn bed zal ik den geest eens geven,
na dagen verveelvoudigd als het zand.
Mijn' wortel blijft de waterbeek besproeien,
de dauw vernachten op mijn tak. Mijn eer
zal zich verjongen met den last der jaren,
en in mijn hand de stevigheid mijns boogs.
Naar mijne stem werd in den raad geluisterd,
en niemand sprak tot dat ik was gehoord.
Ja, niemand sprak ook dan nog, want mijn reden
drupte als de dauw hun op het hart; hun mond
verwachtte mijne woorden als den regen,
waarnaar het dorrend kruid der velden smacht.
Lachte ik hen toe, zij dorsten 't niet geloven.
Mijn' oog blik ondervingen zij, vereerd.
Zij stelden hunnen weg naar mijne mening.
En in hun midden zat ik boven aan,
gelijk een Koning, die regeert op velen,
gelijk een man, die treurenden vertroost.

HOOFDSTUK 31:1-40.
'k Heb een verbond gesloten met mijne ogen!
Hoe zou mijn blik zich wenden naar een maagd?
Hoe had ik dan gewandeld voor Gods aanschijn,
en met d' Almachtige mijn deel gehad?
Wacht niet de bozen 't oordeel, en verschrikking
de werkers van het onrecht? Ziet Hij niet
mijn gangen? telt Hij niet mijn treden? Wege

mijn God mij in de weegschaal, of ik ooit
het pad der ijdelheden mijnen voeten
vergund heb, of bedrog of list gekweekt!
Zo zal de oprechtheid van mijn wegen blijken.
Of, zo mijn gang is afgeweken, zo
mijn hart de lust gehoorzaamd heeft der ogen,
en aan mijn handen onrecht heeft gekleefd,
zo moet hetgeen ik zaaide een ander eten,
en uitgeworteld worden mijn plantsoen.
Indien mijn hart verlokt werd tot de huisvrouw
mijns naasten, en 'k geloerd heb aan zijn deur,
(afgrijslijk is die misdaad voor mijn Rechter,
een snode schenddaad, der verfoeiing waard,
een vuur, het merg verterend in 't gebeente,
en have en goed vernielend tot den grond!)
zo moog mijn huisvrouw malen voor een ander,
zo kromme zich over haar een vreemde man!
indien ik van mijn knecht of van mijn dienstmaagd
het recht verkort heb of den eis versmaad,
(want wat zou dan mijn deel zijn, als God opstond?
Als Hij bezoeking deed, wat antwoordde ik?
Heeft niet die mij gemaakt heeft hem geschapen?
Bracht niet een zelfde moederklei ons voort?)
zo ik aan d' arme ooit zijn broodsbegeerte
onthield, of de ogen van de weduwe liet
versmachten, of voor mij alleen mijn bete
gesneden, en niet gedeeld heb met den wees
neen! 'k was hem van mijn jonkheid aan een vader,
en van mijn moeders schoot af aan een vriend.
Zo 'k ooit een mens liet tintelen van de koude,
en mij de naakte ooit vond meedogenloos!
Gezegend hebben mij veeleer zijn lenden,
die mijner lammeren vacht verwarming schonk.
Zo 'k ooit, die weerloos was, ben aangevallen,
om dat het strenge recht mij gunstig was,
zo vall' mijn schouder. uit van zijn gewrichten,
zo vall' mijn arm te pletter uit zijn pijp.
Want Gods gericht was mij een schrik, Zijn hoogheid
steeds voor mijn oog, en Zijn geduchte toom!
Indien ik 't goud gezet heb tot mijn sterkte,
of tot het zilver heb gezegd: mijn hoop!
Zo 'k ooit mijn hart verheven heb in blijdschap,
om dat mijn hand rijk ingezameld had,
of zo, wanneer de zon scheen in haar luister,
de maan haar stillen gang ging aan den trans,
mijn hart zich in 't geheim ooit liet verlokken,

om 't schepsel deel te geven in Gods dienst,
want ook dat waar' een misdaad voor mijn Rechter,
verzaking van den God der eer geweest,
indien ik me in het onheil van mijn hater
verblijd heb, of gejuicht wanneer hij viel,
of aan mijn tong veroorloofd heb te vloeken
de ziel des genen die mij lagen wrocht,
indien niet van mijn spijze verzadigd werden
nooddruftigen en vreemdelingen te zaam,
voor wie ik steeds herbergzaamheid bereidde,
de deur steeds openzette van mijn tent,
of zo 'k, in overtredingen gevallen,
mijn schuld voor God, als Adam, heb verb1oemd,
door zelfbedrog mijn misdrijf heb vergoelijkt,
door zelfverheffing niet beleden heb,
zo blijve ik tot een schrikbeeld uitgetekend,
en treff' mij aller nageslachten smaad!
Och of ik enen had, die mij hoorde!
'k Heb mijn geding vrijmoedig afgepleit.
Ja, dat de Almachtige mij antwoord geve!
Dat mijne weerpartij zijn aanklacht schrijf!
Ik zal ze op mijnen schouder gaarne dragen,
ik zal ze voeren als een kroon op 't hoofd.
'k Zal ieder mijner stappen voor Hem leggen,
'k zal naderen voor Hem gelijk een Vorst.
Indien mijn akker onrecht ooit getuigde,
indien zijn voren riepen tegen mij,
omdat ik zonder loon de vrucht genoten,
omdat ik de arbeidsman mishandeld heb,
zo moog mijn land voor tarwe distels geven,
en giftig kruid voor voedzaam gerst!

HET LIED VAN MOZES.
En ik zag een glazen zee, met vuur gemengd, en die de
overwinning hadden van het Beest en van zijn beeld, en van
zijn merkteken, en van het getal Zijns Naams, welke stonden
aan de glazen zee, hebbende de citers Gods; en zij zongen het
gezang van Mozes den dienstknecht God., en het gezang
des Lams. Openbaring 15:2-3.
'k Zal van Jehovah, mijn Bevrijder,
het lied doen galmen uit mijn mond.
Hij heeft het paard en Zijn berijder
ter neer geslingerd tot den grond.
Hij is mijn God, mijn Roem, mijn Zege,
de God mijns vaders! 'k Geef Hem eer.
Dat de aarde zich van schrik bewege!
Zijn Naam is Held. Zijn Naam is Heer.
Het volk van Cham met ros en wagen
het zeepad dreigend ingetreden,
zij zijn gevallen, daar wij 't zagen,
zij zijn gezonken als de steen.
Ik zal van hulp en uitkomst spreken.
Uw rechterhand heeft ze verplet.
Gij hebt hun lijken tot een teken
aan de oevers der Schelfzee gezet.
De wateren, in twee gekloven,
de wateren stonden op een hoop
bij 't licht des vuurkoloms van Boven,
en zie! de Zon hernam haar loop daar sprak de vijand: 'k Zal vervolgen!
'k Zal koelen aan dat volk mijn moed.
Mijn zwaard is dorstig en verbolgen.
Opslorpen zal mijn zwaard hun bloed.
o God! Gij blies! 't Zijn golven weder,
en- der Egyptenaren dood!
Zij stortten in de diepte neder!
Zij kleefden aan den grond als lood.
Wie is als Gij, o God der goden?
Wie is als Gij, geducht in macht?
Die wind en wateren hebt geboden,
het werk, het werktuig van Uw kracht.
En thans! Gij zult ze verder weiden,
wier boei Uw Bondstrouw heeft geslaakt;
ze door de steenwoestijnen leiden
naar 't land, den Vaderen vermaakt.
De volken hoorden het. Zij trillen.
Heel Palestina dreunt en kraakt.
Wie zal uw angst, o Moab! stillen,
of weren 't volk, dat u genaakt?

Ja; 't volk trekt op, door U verkregen,
o God des eeuwigen erfverbonds!
Gij voert het aan op wonderwegen,
gedenkend aan den eed Uws monds.
Gij zult ze nestelen in de steden,
Gij zult ze wortelen in den grond,
nog door der Reuzen voet getreden,
tot wier verdelging Gij ze zond.
Van eeuw tot eeuw zult Gij regeren!
Gij zijt mijn God, mijns vaders God!
Wie zal Uw legerbenden keren?
Gij zult ze voeren in hun lot!
Zingt, zingt Jehovah den Bevrijder!
zingt Hem met rei en rinkelbom.
Hij blies! Het paard en zijn berijder
kwam in de diepe wateren om.
Dus, aan de oevers van die baren, eens geëffend tot een pad,
zongen Mirjam’s maagdenreien 't heil, dat God gegeven had,
waar de nagalm van blijft ruisen aller eeuwen loopkring door
dan, op nieuw wordt opgevangen door een maagdelijker koor,
door het koor van uw verlosten, Sterke Held Emmanuel!
daar zij uw triomfen zingen over zonde, dood en hel.
Aan den oever van geen golven meer, door stormen opgeruid,
maar dier spiegelzilveren vlakte, die bij 't hemels harpgeluid
afbeeldt slingerende kampen, onder worstelend zielsgebed,
vaak met paarlende angstzweetdroppen doorgestreden en neergezet,
Neergezet thans, en voor eeuwig, opgelost in eeuwige vree,.
aan den oever dier kristallen, maar met vlam gemengde zee,
die Johannes van op Patmos met des geestes oog vernam,
zingt men nog het lied van Mozes, maar ter ere van het Lam,
van het Lam, den Leeuw uit Juda, Offeraar en Lam te zaam.
't Heil van God, in 't vlees gekomen, is Zijn nooit volprezen naam.
Van dien Heiland, dien Bevrijder, zingt de hemel, zingt aard!
Lof, aanbidding, alverlochening, is Hij hier en eeuwig waard.
Goël, Hij, uit zwaarder dwangjuk dan Egyptes dienstbaarheid,
die geduchter dan de golven der Schelfzee ten voetpad scheidt;
die een pad vond voor verlorenen door de diepten van den dood;
die door moeilijke woestijnen laaft met wateren, zelf het Brood.
Dat we U volgen, goede Herder! grote Leidsman, Koning, Heer!
(trek ons met genadekoorden!) op de schudding van het meer,
bij Uw zielenstrijd in d' Olijfhof, Uw verhoging aan het kruis,
door den nacht der doodsvallei eens naar het Vaderlijke huis.

HAGAR.
Wat wonderen zaagt ge al niet, woestijnvorstin van 't Oosten!
een grond vereeuwigen, dien 's hemels vuren roostten
tot een onoverzienbare, een waterloze zee
van golven steen en rots, toneel van schrik en wee,
verlatenheid en dorst en zonder lafenis sterven!
Wat hebt ge al in die lucht, die d' ademtocht doet derven
aan wat daar adem zoekt, den stormwind vaak gezien
zich als aan ketenen ontwringend; niet slechts dien,
waarvoor de reiziger 't gelaat verbergt in de aarde,
tot dat de gruisskolom, die wervelend zich vergaderde
bij 't loeien van den reus, voorbij gerold zal zijn!
Nog andere schuddingen bestookten uw woestijn.
aloud Arabië! 't Zijn zulke, die de scharen
opdreven, uit uw schoot, van landveroveraren.
Hier, langs uw noordergrens, trok Israël weleer,
omstuwd van tekenen Gods, naar 't erfland op en neer,
de veertig jaren door; daar, twintig eeuwen later,
verhief de Saraceen met dwepend krijgsgeschater
zijn wapens, om aan de aard een half gekenden God
te brengen, en een keer in heel der volkeren lot.
Maar in het hachelijk uur, hier voor des Dichters ogen
herroepen, is het stil, van stormen onbewogen,
in deze wildernis, en eenzaam. Slechts een vrouw,
met fierheid, diep vernederd, in 't oog, met naberouw
en kommer in de ziel, diep in die ziel bestreden,
richt op den somberen weg haar ongewisse schreden.
De waterfles. klopt op haar borst, eerlang geleegd,
het brood ontbrak alreeds, en dubbel klemmend weegt
de last haar onder 't hart, waarop voor weinig dagen
haar blik zo onbedacht naast Sara roem dorst dragen.
Verwatene! waarheen? De tent van Abraham
wierp tuchtigend u uit! Keer tot geen land van Cham,
maar tot de schaduwen van Mamre’s eiken weder,
en dat zich 't hart voor God aan Sara’s voet verneder'!
Voor u ook is daar brood en water, heul en troost
en Goddelijke trouw! Wees dienstmaagd, en uw kroost
zal groot zijn! meer dan een belofte omvat die woning,
en wat uit Abram’s heup geboren wordt, is koning.

De moeder Ismaëls!
Maar Sara mede staat, op Gods gezetten stond, de moeder van een zaad,
een zoon, waaruit de Zoon eens menselijk wordt geboren!
En nu die Abram 't eerst den vadernaam deed horen,
die veertien jaren op de aartsvaderlijke knieën
geen tweeden nevens zich gekoesterd had gezien,

moet thans dien tweede als zijn' meerdere gehengen,
en, man nu zelfgevoel en krachten, hulde brengen
een wenend kindeke! Gelijk den pijl zijn boog,
schiet op den zuigeling zijn verontwaardigd oog
den blik des wrevels en des spots. De moederzonde
herhaalt zich in dien spot en slaat een verse wonde
in 't hart der meesteres; en deze blik beslist.
Het woord des Heeren handhaaft Sara. Neen! geen twist
van broeders onder 't oog van Abram! Twee vorstinnen
gedoogt de tentgordijn van Mamre niet, noch binnen
haar plooien deze twee, schoon spruiten van een stam:
den herder en de held, den woudstier en het lam.

De moeder Israëls!
Een moeder veler volken
OOK zij! Wel dekten eens verwarrende onheilswolken
de ster der moeder en des zoons, wanneer de dorst
der schroeiende eenzaamheid het leven in de borst
des jongelings, reeds ten grave als uitgestrekt, ging doven.
Maar neen! des Engels stem spreekt deernis uit van Boven.
Gij zult niet sterven, zoon uit Abram! De woestijn
heeft zich een ogenblik uw graf gewaand te zijn,
die woestenij zal eens uw glorie getuigen!
Voor u zal stam aan stam het hoofd met eerbied buigen
bij 't gonzen van uw boog, o Schutter! Vrij en fier
plant, kennende zijn bloed, de zwervende Arabier
uw naam voort en uw beeld. Zijn hand is tegen allen.
Geen menselijk bondgenoot, die hem te beurt zal vanen,
het dier slechts in zijn dienst! geen kouter trekkende os,
geen jacht- of huishond, maar zijn kemel en zijn ros.

Zijn kemel! 't Levend schip, dat door de zandzeebaren
zijn koers houdt, rijk bevracht met keur van Oosterwaren,
't woestijnpaard, dat in 't zaal, hem door natuur gewrocht,
zijn ruiter rustig voert door d' eindeloze tocht,
hem knielend afwerpt en weer opvangt, en, waar
vergeefs een waterdrop als uit te lokken pogen,
de karavaan met zijn reuk ten dienste staat,
en wellen opspoort, die nog laven. Op de maat,
van dat de zon herrijst, vervolgt het dier te vrede
met onvertraagden vaart, met onverhaasten trede,
gelijk de kloknaald tikt, zijn' weg, ten zij zich 't lied
versnelle, waar ook hij gevoelig 't oor aan biedt:
de klaagzang, niet altijd eentonig, van den drijver,
of wel, de lofzang van den pelgrim, vol van ijver
maar lijdzaam, die aan 't eind van 't onverkwikkend pad

Jeruzalem zal zien, de onsterfelijke stad.
Zijn ros! de roem van ouds, de vriend. van zijn berijder
dat ros steeds, waar de spreuk van d' Idumeese lijder
ter eer zijns Gods van zong: Wie gaf het paard zijn kracht,
zijn helden hart? Wie heeft zijn hals bekleed met pracht
van manen, golvende op den wind? Men ziet hem dansen
gelijk een sprinkhaan, bij de bliksemende lansen,
de pijlen, rollend in hun koker, en het zwaard
dat flikkert in zijn oog, voor galm noch glans vervaard;
een wolk gaat opwaarts van zijn snuiven.. met zijn hoeven
verslindt hij 't slagveld of hij trappelt het tot groeven
en ijlt het harnas tegemoet, of schuimt en woelt,
terwijl hij aan 't gebit zijn krijgsdrift bloedend koelt,
en antwoordt briesend op den donder der trompetten,
waarbij de vaandelen zich in beweging zetten.

De moeder Ismaëls!
Hoe schudt en schokt die schoot!
't Zijn volken, stromen van veroveraars, die den dood
(een paradijs in 't oog!) met waanzin lust verbeiden,
ja, tot des aardrijks eind uitdagen en verspreiden.
't Schiereiland goot hen uit, Egyptes Zevenmond ,
gelijk, wen hij zijn bed als opheft, en den grond
met waterdiepten dekt waar bergen in bezwijken;
of zo zich de Oceaan een baan veegt door de dijken,
en 't land in zee herschept, of uitbijt met zijn zout.
Geen hoogte die weerstaat, geen glooiing die weerhoudt!
Geen kracht of kunst bij macht den aanloop te verduren!
Zij stappen zeeën door en springen over muren,
en vielen ze in een lans, de lans verwondt ze niet.
Half de aarde werd op eens Arabisch grondgebied.
En, als een veld in 't rond bezaaid met hagelstenen,
de donderwolk ontperst, zo zien van Hagarenen
drie werelddelen van den Indus tot den Taag
hun breedten overstelpt. Buig, Syriër! en waag
geen weerstand, Palestina! en tors bij al uw weeën,
stad Davids! nog den last der Omarse moskeeën.
Zink, Oosterchristenheid, dien naam sinds lang onwaard!
onredbaar, voor den zwaai van 't Damasceense zwaard!
Ach! werd het Bijbelwoord voor fabelen en beelden
en mensen vonden, die uw zinlijke oren streelden,
te lang te rug gezet? aanvaard den Koran thans,
wiens halve waarheid in haar duizelenden glans
uw afgoden wel kan slaan, maar u geen God hergeven,
en overmogen moest, waar Christendom voor' leven
een vorm werd, schijn, geen zijn. Egypte! ontvang de wet,

u weer in dezen tijd van den Nomade gezet!
Neig 't hoofd, Alexandrië! en geef dien woestijnieren
de boektresoren prijs, die uw paleizen sieren,
met al de wijsheden van uw scholen! Laatste bloed
van Oud-Numidie! laat varen uwen moed.
Carthager of Vandaal! spaar 't slagzwaard in de schede!
Het geldt heel Afrika; het geldt Europa mede!
Zie! Calpes rotsen zijn beklommen, overheerd
ligt Spanje, diep ook daar de Christennaam verneerd!
De fiere Westgooth heeft zijn kerken zien ontwijden,
en, dolende in 't gebergt, wacht op den eb dier tijden.
Maar neen! nog wast de vloed. De Pyreneeën staan
geen gieren in den weg, geen Muselmansche vaan.
Waak op, gij Noordenwind en drijf die sprinkhaanzwermen
te rug! rijs, Karel! rijs, om 't Westen te beschermen;
en wees in hoger hand een Ham er die verplet,
en wat nog kruis belijdt van Mekka's dwang ontzet.

De moeder Ismaëls!
Wie heeft der krijgers klingen
tot dezen kamp gescherpt, en de aarde Ieren dwingen
van uit hun eenzaam zand en vesten, nauw bekend
voor dezen? Wie dat volk uit de armelijke tent
verplaatst op tronen? Wie de toekomst en hel leven
der wereld natiën als in hun hand gegeven?
Een man, als uit het niet gebiedend opgetreden,
in aart en levensloop vol tegenstrijdigheden;
veehoeder, handlaar, held, straks Staat- en sektestichter,
wel ongeletterd, maar in 't diepst zijns wezens dichter,
voor Godsdienst brandende, voor Waarheid koel van zin,
en (zoon van Abram en de Egyptische slavin!)
zich voelende beheerst door Israëls propheten,
voor Israël bovenal gedrongen in 't geweten
tot eerbied en ontzag, toch in onbuigbare trots
zichzelven predikend als opperzendling Gods,
hervormer, ja (wellicht) zijns tijds, en voorbereider
van betere, maar weldra slechts zelf- en volksmisleider;
om strijd zich vleiende en gevleid, gewaand Propheet,
en lasterlijk in 't eind begroet als Parakleet.
Mohammed! o, wat kracht; wat wijsheid waren de uwen?
Slechts deze: een waarheid Gods den logen uit te huwen
en telen uit dien echt een monsterachtig kroost
van dwepend zingevlei en ingebeelden troost.
Ach! uwe niet alleen was 't opzet om een waarheid
met al haar hemelglans en goddelijke klaarheid
te spannen in 't gareel ten dienste van een Macht

van mensen vonden en verfoeisels; of de kracht
van een zondedrift met ijzeren wil' te breken
om de anderen ongestoord te koesteren en te kweken. '
Maar uwe, o Koresiet! was de Oosterse natuur,
't bezielend krijgsgenie, 't betoverend dichtervuur,
waardoor ge een fakkel werd, die wijd en zijd de stammen
in lichterlaaien gloed vermogend waart te ontvlammen,
een gloed, nog niet geblust, maar blijvend, tot die Zon,
die eens bij 's mensen val zijn wonderen loop begon,
en nacht in fakkelglans in dwaal. en flikkerlichten
in zijn volhelderen dag verzwonden zal doen zwichten.
Verhaast, o God! dien stond, en laat van oord tot oord,
tot dat hij daar zal zijn.. uw Evangeliewoord,
klaar als de feestbazuin, het mensdom vergewissen
van wat er volgen zal op zo veel duisternissen;
ja, van dat koninkrijk, dat over 't wijd heelal,
wilt dreige of tegensta, eens zegevieren zal,
niet door toegeeflijkheden aan menselijke logen,
noch door verbindingen met menselijk alvermogen,
maar enkel Waarheid, enkel Leven, enkel Licht,
op vastigheid van kruis en lijden blijft gesticht.

De moeder Ismaëls!
God heeft een woord gesproken!
Geen stof ken heeft er ooit bij de uitkomst aan ontbroken;
't zij oordeel, lang getergd, 't zij heerlijkheden beloofd
voor de aarde of de eeuwigheid, en neergelegd op-'t hoofd
het zij van Jacob of van Edom. Aan uw zonen,
o Hagar! was de glans beloofd van koningskronen,
ziet! de eeuwen wentelden. En honderd vrouwen zijn
ten buit geleverd aan de kinderen der woestijn.
Wat schittering! welke gloed of 't waar van regenbogen,
robijn en esmerald en diamanten, de ogen
verblindend! wat muziek van waterval bij val
in lustspelonken, als getoverd uit kristal:
Cafro, Balsora, Granada, paradijzen,
wie geen Geschiedenis maar Fabel schijnt te prijzen,
wanneer zij aanheft van uw wonden, wier geraamt'
of ingestorte puin steeds Morgenluchten ademt!
Van uit uw scheppingen verhieven, ja, tirannen
hun ijzeren roede vaak, maar andere Muzelmannen
een scepter, 't Recht ter eer, of Wetenschap en Kunst,
geleerdheid, onderzoek en letteren ter gunst.
Alraschid, gij hier 't eerst, gij Bagdads Charlemagne!
Of Abderahman! gij! sieraad van 't Moorse Spanje!
hoe slaat het nageslacht uw prachtig Cordua

niet om zijn bouwkracht slechts en duizend zuilen ga,
maar om die scholen mee, waar studiën herleven,
den Noordlijken Barbaar sinds eeuwen prijs gegeven!
Hier boogt Geneeskunst op Averroes genie,
en kiemde Scheikunst reeds in 't slijk der Alchymie,
en wenkte 't sterrenheir met vriendelijk geflonker
heur banen te bespieden bij 't Andalusisch donker.
Gij Dichtkunst, gij vooral, der woestijnieren lust
van ouds! Gij vond hier stof in ridderfeiten, rust
in schaduw van den troon des Arabiers, herschapen
in kunsten kwekend Griek. De Christenvolken slapen
hun middel eeuwse slaap. 't Is nacht. Maar juist dien
beheerst de Halvemaan met heel haar sterrenwacht.

De moeder Ismaëls!
Ja moeder, in geslachten,
van koningen, die de aard aan hun voeten brachten,
en toch! bij al dien roem Egyptische slavin,
geen evenboortige der achtbare Tentvorstin,
die in haar ouderdom den Vreugdverwekker baarde!
Neen, welk een uitstel 't hart der Meesteres bezwaarde,
zij zou niet altijd bij de dienstmaagd achterstaan '
uw waarheid niet altoos bij d' Islam en zijn waan,
vernederde Christenheid! als overschaduwd treuren.
Ook 't Noorden wordt zich-zelf bewust. De nevels scheuren
van d' eeuwenlangen nacht. Een nieuwe morgen naakt;
een nieuwe wereldtijd, een nieuwe kamp ontwaakt.
Wat stormen! welk een reeks van nieuwe worstelingen,
onvruchtbaar lang, zo 't scheen, maar kiem van groter dingen!
Zie! 't Westen werpt zich op het Oosten bij den kreet,
van Clermont uitgegaan: God wil het! leus en eed
dier in gestalte en hart onovertroffen Ridderen,
(voor wie de Bondgenoot het eerst moest leren sidderen!)
gekleed in ijzer, en van ijzer-zelf. Naar 't graf
des Heiligen trekken ze op, het zwaard voor pelgrimsstaf
geheven, om dien grond, voor 't rijpen van Gods tijden,
(by- tegen Wangeloof!) van, d' Islam rein te strijden!
Ai! zoek den Levende niet bij de doden! noch wacht
van 't ijdel zelfgekwel, van de ijzeren heldenkracht,
- triomfen, die alleen Gods waarheid kan behalen.
Het Oosten staat u nog. Uw negen tochten falen!
God had iets beters voor u weggelegd, Euroop!
in Zijner mogendheden aanbiddelijken loop:
der talen sleutel weer-, de Drukkunst uitgevonden,
de Schrift der waarheid van haar windselen ontbonden,
het Woord des levens op het aardrijk wijd verspreid,

van 't aardrijk- te gelijk de grenzen uitgebreid....
uw tijden gaan te rug, uw geestdriftvlammen kwijnen,
een tering schijnt allengs uw krachten te ondermijnen,
Mohammed! wie ge ook nog (een jongste flikkerschijn
van Stervend nachtlamplicht! ontzachelijk dreigt te zijn.
Constantinopel vall', sinds eeuwen reeds zieltogend,
den Muzelman in d' arm! die arm werd onvermogend
in Spanje. Breng straks, een enkel ogenblik,
aan Wenen en Euroop het Turkse kromzwaard schrikt!
Gij, negentiende reeks van dubbele jubeljaren!
getuig gij wat er werd van 't rijk dier Oostbarbaren!
De Janitsaar verdween. Het zwaard van Mahomet
viel in den Bosporus, Vergeten wordt zijn wet.
De Sultan aan den dis drinkt Grieksen wijn met Franke
hij baadt zich in 't genot van Franse zangspelklank en.
't Is Westers, wat de Turk nog tot zich nemen mag
van leven, en de dag bevestigt aan den dag,
wat Navarino eens met luid kanongedonder
aan de aard verkondigde: de Halvemaan gaat onder!

De moeder Ismaëls!
Hij heeft ook u herdacht,
o zoon der dienstmaagd, u tot in uw verst geslacht,
de Aartsvader, als hij riep, voor God in 't stof gebogen:
Ach, dat ook Ismaël gena vinde in Uwe ogen
en lever' Heeft die God van Abrahams gebed
ooit de oren afgewend? De tijden zijn gezet,
waarin ook Ismaël den schedel diep zal buigen.
en van zijns broeders eer, verrukt van zin. getuigen.
Ge ontving, o Salomon! van dien vernieuwden zin
een eersteling uit den mond van Scheba’s koningin!
Straks bracht Arabieren in Bethlehems herderwoning
zijn wierook, myrrhe. en goud aan hoger Vredekoning.
ook dit een eersteling slechts van ruimer heilverschiet,
wanneer, om Jezus naam en koninklijk gebied
te vieren, Sions stad van volkeren zal wemelen,
ja, van uw rammen mee, o Kedar! van uw kamelen.
Nebajoth, Midian. en Hefa! Welk een dag,
waarop ook Ismaël met Isaac hopen mag!
Wat tijden, vast voorzegd, van grote schuldvergeving,
van voor geheel deze aard volzalige herleving!
Wen Israël zal zien Wiens hart zijn hardheid brak.
Wiens zijde 't met de speer der Heidenen doorstak,
en dan den Christus moord beschreiende aan Zijn voeten,
zich uit dien eigen mond op eenmaal horen groeten
als d' eerstgeboren weer der volken; wen zich daar.

voor de eigen voetbank Gods ontmoeten zal Barbaar
en Griek, Romein en Parth, het Zuiden en het Noorden,
en van den Ganges af tot Mississippi’s boorden
door elke natie, elke tongval, elk geslacht.
met daverenden dank de tof wordt uitgebracht:
Verzoening! Vrede op aard! In mensen welbehagen,
't besluit van eeuwigheid voor de eeuwigheid voldragen!
Lof zij den Vader! lof aan 't onbevlekte Lam,
dat, even groot, Zijn sterkte en aflegde en hernam!
En aan den Heiligen Geest, die de aard met heil beregent,
en uit de volheid Gods met levensstromen zegent!

De moeder Ismaëls!
Op u een laatste blik!
Op u, te midden van dier steenwoestijnen schrik,
gij ongetrooste, gij door onweer voortgedrevene,
aan ziels mart en ellende en wanhoop prijs gegevene!
Gij ook gij gaf in 't eind den God des hemels eer!
Hij kwam, Hij sprak tot u. De hoogten vielen neer.
Gij gaat voor Sara’s voet uw dwazen trots bekennen;
gij ,wilt in Abram’s tent u aan Gods ordening wennen!
Ja! (roept ge en voelt, met een, geheel uw aanzijn vrij!)
o God des levens Gij zaagt neder ook op mij.

AAN N. BEETS,
BIJ DE TERUGZENDING VAN EEN VAN HEM GELEEND KAARTJE VAN HAARLEMS OMSTREKEN.

Wijs Herder! wijs nog lang aan zoekenden den weg.
Dat de Opperherder op uw arbeid Amen zegg' !

AAN MIJNE LIEVE EGADE, OP HAAR VERJAARDAG. INVALLENDE OP GOEDEN VRIJDAG, 2. APRIL, DEZES]AARS 1847.

Meer dan eens, geliefde Gade! bij het vieren van den dag,
dien ik heden met ons vijftal dankend weder groeten mag,
meer dan eens was, bij de vreugde, die uw jaarfeeststonde ons brengt,
leed en rouw op onze harten, weedom rondom ons, gemengd!
Meer dan eenmaal trokken nevels voor dat lentezonlicht heen,
dat om uw geboorteviering dubbel welkom mij bescheen.
Ja, wij loofden en wij weenden; en de doornen dezer aard,
griefden vaal, ook onder 't stijgen van den dankpsalm hemelwaarts.
Gade, mij van God behouden tot mijn trouwe hulp en troost!
gade, levend voor uw ega! moeder, levend in uw kroost!
heden, als ik God mag danken voor uw leven, uw bezit,
als mijn ziel weer op uw jaarfeest om een nieuwen zegen bidt,-
heden spaarde ons Zijne Algoedheid nieuwe tranen onder 't kruis,
dat Hij in Zijn liefdewegen opgelegd heeft aan ons huis
lost zich wederom de feesttoon van het diep geroerde hart
in 't herdenken op eens tijdens, ener ongelijkbare smart!
Een smart, de bron voor eeuwig van een vreugde zonder peil!
een dood, den prijs van zondaars voor het onuitsprekelijk heil!
't Is de Vrijdag (in aanbidding noemt de Christenheid hem goed!)
't is de Vrijdag, waarop eenmaal algenoegzaam werd geboet
door den Zoon, ten zoen gegeven voor de doodschuld onzer ziel,
om nog hoger op te heffen als zij laag en grondloos viel.
Lieve! wat u toegesproken, toegezongen, toegebeden,
op den kruisigings-dag uws Heilands, dan de vrucht diens dags alleen?
Al wat kostlijk, al wat troostend, zalvend, helend, reddend is;
ligt verborgen in den rijkdom van de kruisgeheimenis.
't Zij uw deel van jaar- tot jaarkring, dag aan dag, en stond aan stond,
steeds meer ingeleid te worden in de vastheid van 't Verbond,
dat in 't zoenbloed onverbreekbaar een mens geworden Gods,
vaststaat voor ons, zwakke rieten, als een schaduwrijke rots.
't Zij ons deel, geliefde Gade! daar geplaatst van onzen God,
daar te geven in Zijn handen ons en onzer kinderen lot,
bij het klimmen van de jaren, bij het klemmen van de zorg,
starend op de hartewonde van een eindloos trouwen Borg,
op die voorspraak, waar elke aanklacht van den Vijand bij verstomt,
opwaarts ziende naar die wolken, op wier wagens Hij komt,
Hem te leven, Hem te sterven. 't AMEN voeg' Hij-zelve er toe,
die gesproken en volbracht heeft! Dat Hij 't geve! dat Hij 't doe!

AAN VROUWE ALEIDA BEETS,
BY HET AFSCHEID NA ONS TWEEDE VERBLIJF TE HEEMSTEDE, IN DEN ZOMER VAN 1847.

Lieve Echtvriendin des Herders dezer dreven,
eens in Gods gunst en milde mensenmin
ten levenshulp, ten levensheil gegeven,
straks in Zijn dienst ter medestrijderin!
Hoe ruist hier 't woord der Evangelieboodschap
te zoeter om die zoete harmony,
dat Engelen-zelf gevallig bondgenootschap
van man en vrouw, van kerk en pastorie
dat schoon akkoord van 't heilbevel: ,Geloven!
gelijk het daar zo ziel doorschuddend klinkt,
met liefde en vree die, uitgestort van Boven,
hier zalvingsvol door merg en nieren dringt.
Neen! ook ons hart zal nimmermeer vergeten
dien morgenpsalm, zo kalm en zo goed,
die Geestestaal, ontblotende 't geweten,
en drijvende naar Christus offerbloed.
Neen, nimmermeer (God, onzen God zij de eer!)
die plaats, die kerk, dien stoel, dat huis, dien dis,
dien omgang als in schaduw van den Heere,
die voor het hart en zout en balsem is.
En thans! wij gaan. Bij zegening of smarten
wij laten u, gij ons, dat hart in pand.
Wat zeg ik? neen! den Rotssteen onzer harten,
in Hem de kracht van onzen zielenband.
Voorts! o Vriendin! terwijl de zangen rijzen,
waarmee nog steeds door 't zoekende gemoed
de vaste hoop der vrome Paltzerwijzen
van uit den mond uws Echtsvriends wordt begroet,
zag vaak dat uur u op een zuigeling starend,
of zwevend om heel 't viertal met uw oog,
en stil uw zucht met Beets gebeden parend,
dier lieven hart als lichten naar omhoog.
o! Voor hen mee, wie vaak uw huis verkwikte,
stijgt dan uw bede om licht, om kracht, om troost,
naar dat Gods hand en kruis en strijd beschikte
gedenk ook onzer daar, gedenk ons kroost!

AAN DEN HEER EN MEVROUW DE MAREZ OYENS WALLER, BY HUN KOPEREN BRUILOFT.

Psalm 103, Openbaring 19:9.

Ook 't koper heeft zijn glans. Ook 't koper heeft zijn waarde.
Maar 't koperen bruiloftsfeest, waarvoor Gods gunst u spaarde,
voert weldaden u terug en kostelijker goed,
dan goud of zilver geeft of afbeeldt voor 't gemoed.
't Was echtheil mild vermeerderd door ouderlijken zegen,
't was voorspoed, soms ook smart, rijk aan genadewegen,
't was 't achtste van een eeuw, maar daarin neergeleid
voor beider kostbare ziel het zaad der eeuwigheid!

18 Augustus 1847.

AAN MEVROUW DE DOUAIRIERE VAN WEEDE VAN DIJKVELD, GEB. VAN LENNEP, IN ANTWOORD OP EEN GESCHENK VAN BLOEMEN.

Schoon zijn, o Meer- en- Bosch! uw mild gekweekte rozen!
haar edele aard bleek, haar zacht aanspraakloos blozen;
zo lieflijk voor het oog haar saam gehuwde kleur
als voor den ademtocht uw verse lindengeur!
Die kleur, niet voor altoos blijft zij een lust der ogen.
Die geur, hij is weldra tot enkel niet vervlogen!
Maar wat tot hart t:n geest de bloemschakering zegt,
door zusterlijke hand in Ruimzicht neergelegd,
verschiet niet noch vervliegt, 't is blad en bloem van vruchten,
bij 't ruisen van Gods Woord gekweekt voor hoger luchten.

AAN MEVROUW DE DOUAIRTIERE CALKOEN, GEB. VAN DE POLL, IN ANTWOORD OP EEN GESCHENK VAN VRUCHTEN.

Neen! den druif van Ipenrode streeft geen moerbei van het Y
noch de heusheid harer Vrouwe Ruimzichts zwakke zucht op zij.
Maar geen kampstrijd, zelfs van heusheid, werd van weerszij ook bedoeld.
Slechts bij 't uiten van een vriendschap, vast gegrond en diep gevoeld,
t' zaam genieten van den rijkdom van eens Scheppers heerlijkheid,
t' zaam verheffen van de liefde van een Heiland, neergeleid
in 't omhulsel van den wijngaard, van den wijnstok, van den wijn,
die van hoge heilsgeheimen tedere zinnebeelden zijn.

AAN EEN KUNSTENAAR, MET EEN AFDRUK VAN MIJNE VIJF EN TWINTIG JAREN.

Gij roept het beeld der ziel op 't menselijk aangezicht!
Het is des kunstnaars recht, het is zijn schoonst vermogen.
Maar wie ooit op de gaaf van dichter wenst te bogen,
die drukke zelf zijn ziel in 't lied uit, dat hij dicht!
Zie daar u dan de mijne in verzen weergegeven!
Haar zucht, haar hoop voor dit en 't onovergankelijk leven.
Wacht, Kunstnaar! wacht ook gij van roem- noch kunstgenot
wat niet gevonden wordt dan in het Woord van God.

WACHTER! WAT IS ER VAN DEN NACHT?

EEN LIED DES TI]DS, VOORGEDRAGEN IN DE HOLLANDSE MAATSCHAPPIJ VAN FRAAIE KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN, OP 3 DECEMBER 1847-

Men roept Wachter! wat is er van den nacht! Wachter! wat is er van den nacht! De Wachter zegt: de morgen is gekomen en het is nog nacht. Jesaja 21:11-12.

De wereld onzes tijds, met weten ingenomen
zo als geen vroegere ooit, zuigt in haar dorst bij stromen
de vrucht der drukpers in, die gistend tot ons komt
en hoofd en hart om strijd of prikkelt of verstompt.
Geen boeken evenwel die deze dorst verzaden!
Neen! op der stormen vlerk, gelijk de orakelbladen
der Pythonis, gevoerd, of liever, over volk
aan volk van uit den schoot der bliksemzwangere wolk
bij vlagen neergedaald, brengt Kennis en Beschaving
ons mensdom, uur aan uur, in 't Vlugschrift verse laving'
Een brede plas van licht, die de ogen schemeren doet!
Een even snel vergaan als weer gewassen vloed!
Een zee van letters; waar, bij 't zwepen van de winden,
steeds vreemder schaduwen op rijzen en verzwinden
in allerhande vorm, en dan op eens een beeld
{het uwe, o Geest des tijds!) zich afdrukt en herteelt
vollediger, dan of Daguerre 't onder 't zweven
bespied had, aangelokt en op zijn vlak doen kleven.
Is 't waar? en wordt bij 't zweet der rusteloze pers
door Vlugschrift en Journaal naar 't leven steeds en versch
het beeld, de stem des Tijds herbaard? zijn zin, zijn pogen,
beloften, dreigingen, vermeten en vermogen,
ons ieder dag verhaald? van ieder nieuwen stap
die ter volmaaktheid voert, verslag en rekenschap
gebracht? zo sta het vrij die godsspraak te ondervragen!
Ja, bij het kroost der Pers zich met de vraag te wagen,
die uit het binnenst roept: Wat is er van den nacht,
o Wachter! welk een dag wordt aan de kim gewacht?
't Is licht, 't is schittering, waar oog of oor zich wende!
't Is overschittering van wat leemte ook of ellende
door glans en gloed van Kunst, betovering en Muziek,
triomfgeschal van Rede en Wijsbegeerte en Kritiek
en Wetenschap, wier hand Natuur in 't jok geslagen,
en aan de luim eens kinds, eens stervelings welbehagen,
dienstplichtig houdt. 't Is roem op werkelijkheid en schijn,
't is onafhankelijk, zo nog niet onsterfelijk, zijn!
Bewering, zo nog niet hermeestering aller kwelling!
't Is voortgang! die zich-zelf vooruitstreeft; 't is versnelling
des levens, met de vaart waartoe de stoompers prest;
beweging, onverpoosd, naar Zuiden, Oost en West,
met spoed steeds aangezet, indien nog niet op pennen

van Dedalus door 't ruim, of met vertrouwbaar mennen
van 't golvend luchtpaard door de wolk. 't Is ongeduld,
getergd door 't geen den wil 't zij hindert, 't zij vervult;
straks, proeving van een kracht tot maatschappijontwrichting,
zij 't ook onmachtig nog tot stichting of herstichting.
't Zijn banen steeds verwijd, tot kennis, grootheid, eer!
't Zijn goden altemaal, zo niet die Godheid meer,
die Edens onschuld schiep, Wiens Wet op Horeb straalde,
Wiens liefde op Golgotha verzoenend zegepraalde,
toch goden, mild van gunst, en niet te streng van tucht
voor wie zich-zelf ten god wil zijn, noch voor die zucht
naar goud, nog immer, dat voor ijzer afgewogen
of door een strook papier vertegenwoordigd ogen
betovert, zwaarden temt, en de Aarde wetten geeft.
En toch? hoe hoog, hoe stout de Tijdgod zweeft en streeft,
een vruchtloos jagen naar bevrediging! een stemming
van onvoldaanheid bij 't bezit! een zielsbeklemming
op 't steeds bekorte pad naar de einden van onze aard,
bij 't vorsen naar het doel dier teugelloze vaart!
En toch! bij elke stap van vordering in de sterling
van trots en zinnelijkheid, dat schrikgedrocht: Verveling!
Zij, dochter van de Weelde, en Wanhoops moeder, om
wier greep (of aanblik zelfs) te ontkomen, welkom
gegroet wordt elke zweem van nieuwe lustverfijning
en puntverscherping van den prikkel, bij verdwijning
van Schaamte’s laatsten blos in 't dromen van genot
of grijpen naar een schijn van schitterender lot!
Ja, welkom elk geweld gepleegd aan hoge wetten
van spraak of kunstsmaak zelfs, niet strafloos om te zetten
voorheen, maar thans vertrapt, zo slechts des Kunstnaars stift
zijn beelden scherp genoeg in 't weerloos harte grift,
Getuig het, poëzie des Tijds! die om nog scharen
te schokken, aan 't argot van rauwe moordenaren
een nieuwen hefboom dorst ontlenen, en die les
tot op de sopha’s bracht van hertog en prinses,
Als of, wen door Parijs met moord vertrouwde straten
de keten rammelend schuift van 't schuim der onverlaten,
geen naamloos roof gebroed-alleen gewaarschuwd zijn,
maar ook de zaal der Pairs weergalmen moet: Praslin!'
Ha! dochter van de Pers, die d' adem dus doet trillen
en schokken in de borst, is reeds dat akelig rillen
een antwoord op de stem: Wat is er van den nacht,
o Wachter! welk een dag wordt aan de kim gewacht?
Een chaos! Oud en nieuw in gisting met elkander!
verandering, wat ook valle! behoud, wat ook verander'!
De Omwenteling in haar kiem gekoesterd in haar vrucht

verafschuwd! 't Bijgeloof belachen en geducht,
hetzij met Ongeloof hier kampend, daar verbonden!
't Geloof, zo 't mogelijk waar', in twijfel van zijn gronden!
Het Recht niet heilig, dan als noodzaak of geweld,
de zeden losgesnoerd, de liefde klein geteld,
de kennis wijd verspreid, 't zij tijdig of ontijdig,
maar, door miskenning van den zusterband, eenzijdig
en vaak verbrokkeld door het missen van een doel
van hoger aard, voor 't minst, dan eindloos stoomgewoel
en fluitend spoorgesnor. En toch! die stoom geeft wetten
van ijzer, die weldra des werelds stand verzetten.
Die stoom is de adem van een nieuwe Heerschappij,
wier onbegrensde kracht elke andere werpt op zij'.
Een kracht, niet langer thans om 't woedend samenhorten
der raderen gevreesd, maar om het nederstorten
van bergen zilver in den afgrond dien ze ontsluit.
Voorts -trillingen alom, als met een dof geluid
van Titans, onder de aard hun ketenen beklagend,
of aan die ketenen met woeste wanhoop knagend:
vertwijfelende Armoe, die geen God meer aanroept, Root
en Opstand, Burgerhaat om Wan- en Ongeloof,
en 't honderdarmig kroost van Staatsveranderingen,
het mensdom teisterend terwijl ze elkaar verdringen.
Wij hoorden reeds van ver na. tegen nagebuur
en bondgenoot in 't veld, en de Alpen spogen vuur!
Een chaos: strijd alom van worden en ontworden,
van duisternis en licht, van stilstand en wanorden!
Orakels van den tijd! Wat wordt er van dien nacht?
en Wachter! welk een dag wordt aan de kim gewacht?
Wat dageraad breekt aan voor volkeren en kronen?
Voor u (het eerst), voor u, mijn Vaderland? Betonen
de tekenen dezes tijds zich gunstig voor 't bestaan
van 't plekje duin en wier, den Westeroceaan
ontworsteld? o! Wat oord van 's hemels welbehagen
weleer! wat plek van God gekoesterd, in de dagen
van 't Hem bevallig pleit, met Spanje tachtig jaar,
met Frankrijk keer op keer, gekampt! Toen elk gevaar,
ja! dreigende ondergang deze natie werd ten teken,
dat God stond aan haar zijde om 't heilig recht te wreken
der vrijheid van 't Geloof, ' der vrijheid door 't Geloof!
En is dat pand nog 't uwe, o Neerland? of een roof
der Wijs- en Vrijheid van gans andere dan die tijden,
toen al de vogels des hemels zich verblijdden
en bij u nestelden in schaduw van den boom
geplant in martelaarsbloed bij d'.Evangeliestroom?
o Volk, in vroeger eeuw Hervormings Eerstgeboren!

wat werd, wat zult gij thans? Wie wilt gij toebehoren?
den God des hemels en des Bijbels of der Eeuw?
Van waar verwachten wij 't ontwaken van uw Leeuw?
den geest dier Vaderen, betemmers van de baren,
en, met Oranje aan 't hoofd, van aarts geweldenaren?
Van waar herleving? Ach! zal 't baten of de Wet.
die Vorst en Volk verbindt, herzien wordt en verzet,
en Voortgang en Behoud hun eis doen? zal het baten
zo Voortgang en Behoud het eens zijn in 't verlaten :
van 't geen de rotsgrond was, Waar Neerlands Staat mee stond:
het met der Heeren Heer betracht geloofsverbond?
Zal 't baten? zo het volk (de kleinen met de grote)
der Vaderen erfenis laatdunkend blijft verstoten,
ach! in wat school gevormd, wat lering opgevoed
van schriften, druipende van walgend slijk en bloed!
van dagbladen, uitgeleerd in waarheidsschijn of lastring,
hun feuilleton gericht op zede- en zielsverbastering,
van schouwtonelen, steeds tot lager peil gedaald!
Van gruwelen vertoond! van walgelijkheden verhaald!
Hoe? is voor 't lichaam reeds in aanleg, bouw en krachten,
wat in den stroom zijns bloeds de voedingstoffen brachten,
door menging en gehalte bestemmend? zo onthoud
dan ook des mensen geest geen spijs, die voedt! Geef zout,
geen gif geef brood, geen drank, gestookt in helle dampen!
Of gaat ook voor ons volk de Tijd niet zwaar van kampen,
waar de oude geestkracht bij ter proef komt? Toont die tijd
voor Staten, klein van rang, zich vriendlijk? Is de nijd
van Engeland uitgedoofd? Gaat Frankrijks hart niet langer,
zo ver de Rijn zich strekt, van de oude ontwerpen zwanger?
Dat Frankrijk, dat nog steeds van d' eigen bloedlust zwelt,
't zij de aandrift Koningen of Hugenoten geldt,
't zij in den Barthelsnacht bij bruiloftstoortslicht Guise,
, of voor 't Septemberfeest Marat zijn offers kiezel
En slaat ook Duitsland niet op Neerlands Noordzeezand
den blik bewonderend en belust? en biedt de hand
van broederschap met minder dwang; en vindt het landschap
beminlijk toch! en wenst den band van stamverwantschap
gehandhaafd op 't gebied van Spraak, Filosofie,
Muziek en Wetenschap en Vaart en Industrie;
ja, wil tot d' Oceaan een zelfde Kunstverering,
een Duitse Vaderland, een zelfde Lichtregering!
Maar in dat Duitsland-zelf wat is er van den nacht,
u Wachter! welk een dag wordt aan de kim verwacht?
Neen! de eeuwen zijn niet meer, toen Zendeling en Herder
in dagelijks lijfsgevaar zijns Konings rijk steeds verder
in 't woest Germanie bracht, en 't eeuwenheugend woud

tot steden, rijk bevolkt, tot velden, dicht bebouwd
herschiep; ja naar Gods woord: lusthoven uit woestijnen
Nog min wellicht de tijd, die Luthers zag verschijnen,
gevolgd en voorgegaan van 't edelste kennislicht,
maar dienstbaar, met dat licht, aan 't Waarheidsrijk, gesticht
op de eeuwige Liefde Gods en Zijn gerechtigheden!
De tijd, toen voor Euroop, bij psalmen en gebeden,
die leer ontsluierd werd, dat Woord herlevendigd,
waarvoor en duisternis en waanlicht eindlijk zwicht!
't Zijn nieuwe Apostelen thans, Spinoza's graf ter glorie!
't Zijn Strauss en Krause en Baur, herscheppers van historie
uit eigen Rede en Wil, en goden van hun goden!
't Is Gutzkow, Duits Pindaar en Franse Omwentelings-zoon
de volken dagende ter kruistocht tot volbrenging
der leus van Diderot. 't Is Heine, uit de eigen menging
van Frans en Duits vergif op heel den Duitsen Bond
vuurschichten slingerend als uit Voltaire's mond.
Ach! Duitslands diepten mee gaan zwanger; zwarte wolken
vergaderen; en ook daar ontroeren zich de volken.
Aloude wijsheid van het Wener Kabinet,
aan al wat is getrouw, ook zelfs aan Mahomet!
zult gij ze stillen?... of zult gij het, Pruissens Koning!
door al wat Christen was ten dage van uw kroning
met weemoed toegejuicht, als gij 't belijden dorst:
Mijn scepter en mijn volk zijn van der Vorsten Vorst ...
Of vond bij koningen of volken deze stemming
een weerklank? Alles zweeg! in toorn of hartbeklemming.
Uit Frankrijk roept de stem: Wat is er van den nacht,
o Wachter! welk een dag wordt aan de kim gewacht?
De Juli-schepping staat. 't Zijn achttien zomerzonnen
van dat de lelie knakte in 't stamhuis der Bourbonnen.
Hoe zaagt gij dus van ouds, Bourbon en Orleans!
(twee staken van een stam, niet meer hereenbaar thans!)
elkander dreigend aan, op 't wonderlijkst veroordeeld
elkaar ten ban te zijn, ten vijand, en ten voorbeeld?
o! Schuldloos zeker, toch ontzettend stond reeds daar
Philips van Orleans bij 't half gesmoord misbaar
aan 't hof van Lodewijk den Trotse, om Frankrijks Kinderen
op een na weggesnoeid; rechtvaardig, in 't verhinderen
van 's Konings jongsten wil bij Frankrijks Parlement,
zat daar, een nieuwen tijd ten teken, de Regent.
Eerlang o! ziet gij hen?... op de eigen bloedzeegolven
gaat Orleans Bourbon naar 't moordbijl-werktuig volgen!
Philippe Egalite en Lodewijk Capet!
God van gerechtigheden! 't Is Uw vergeldingswet.
En straks! de Omwentelingskolk door 't Keizerszwaard verslonden,

het Keizerrijk ontstaan, het Keizerrijk ontbonden!
En weer een Orleans geplaatst naast den Bourbon!
en weer Bourbon gedaald, en de Orleanse zon
 gestegen! welk een zon, omschitterd van wat stralen!
All’ koningskinderen: Joinvilles en Aumalen,
Nemours en Montpensiers, en Orleans?... verdween!
Graaf van Parijs! zult gij uws Grootvaars plaats bekleden?
Of, schept Bordeaux nog moed, '- zult gij, van Orleannen
omstuwd, gelijk weleer de Leenvorst van zijn mannen,
de Franse Juli-keus gestand doen? tegen hem?
en Bonapartes schim? en de oude Omwentelingsstem,
weer brullend uit haar graf? Hoor, luider dan de wetten,
heel de oppervlakte langs van Frankrijk, met banketten
den weergalm toegejuicht, en 't daverend onthaal
van Robespierre’s leer in Lamartine’s taal!
Moet dan de vraag in bloed weer opgelost? de twisten
die in de Wetenschap als in de boezems gisten,
door 't vallen van de bijl weer doorgehakt? die vraag
zo diep, zo roerend, en ontroerender gestaag,
der Maatschappij gesteld: Wat wordt er van uw Armen?
Het Evangelie roept: Eens Heilands vol erbarmen!
Het Communisme eist: Door mij het evenwicht!
De Revolutie dreigt: Aan mij het eindgericht!
En op dien laatsten galm rinkinkelen de ketenen
der moordenaars in hun hol, volvaardig te verrekenen
met heel de maatschappij, en vragende inkt en bloed
voor de aanklachtsacte, die zij voeren in 't gemoed.
De gronden schudden. 't Is de hand des Ongezienen,
Wiens recht, Wiens raad, Wiens weg ook die ze ontkent moet dienen,
zo de ordeningen nog in stand zijn. Toch is 't nacht,
o Wachter! welk een dag wordt aan de kim verwacht?
Een stem van d' overkant! De krijtgebergten schateren:
Leef, Groot-Brittannië! leef, en heers op alle wateren!
Brittannië! ja, gij staat groots aan der volken hoofd!
terwijl die grootheid-zelf nog aan een God gelooft,
zijn Evangelie eert, het woord van Godshistorie
en Heilsleer, meer dan ooit, verbindt aan elke glorie,
die om uw schedel speelt. Uit uwer zonen hand,
uit uwer dochters mond, ontvangt het verre land
van Hindoestaan dat woord, aan tijd noch plaats gebonden,
eens Heilands, Paria geworden voor de zonden
der duizend duizenden ook daar. o! Sinds den dag,
die aan uws Luipaards voet den Adelaar storten zag,
wat natie nog als gij? Des aardrijks einden bieden
uw' kooplieden konings-eer; een volk van edellieden
erkent u heel Euroop, en eert tot in uw taal

van waardigheid en kracht een vorstlijk ideaal.
Wat natie nog als gij? de wereld, van uw plannen,
uw vloten, uw ontzag, uw staatkunde; nis omspannen,
biedt half in duizeling u hulde, en wie u haat,
slaat de ogen voor u neer, en vraagt uw wijsheid raad,
die wijsheid, in nog meer dan de oppermacht der zeeën
zich-zelf behagend, in deeg meer dan krijgstrofeeën:
Op Wilberforces stem de Negerslavernij
in boei! op Cobdens woord de Britse handel vrij!
De onmogelijkheid beproefd, maar 't mogelijke ook gevonden!
Aan rustloos onderzoek steeds vleugelen aangebonden
en vrije vlucht gegund in 't ruime kennisrijk,
mits cijnsbetaling van Bespiegeling aan Praktijk.
Wat natie zo als gij? Het zonlicht in uw Staten
weet van geen ondergaan, en toont u onderzaten
van 't uiterst Canada tot d' ingebogen muur
van China’s hemelrijk, onthemeld door uw vuur.
En toch! ook gij ontzet en voelt bij ogenblikken
uw binnenste aangedaan door nooit gekende schrikken.
Want aan den wortel van uw wonderbomen groeit
een worm, en knaagt een vuur aan dieper kolk ontgloeid.
Niet Ierland’s honger slechts, met akelig knarsetanden
haar levenden en doden uitwerpende op uw stranden!
Niet Londens armoe zelf, beklaaglijk gedrocht
met kronkelende pijn zich wentelend in zijn krocht!
Neen! Loudens grootheid eer, zich-zelve steeds ontzwellend,
zich-zelf geen andere grens dan half een wereld stellend!
Weldra geen Engeland meer dan Londen, dien abyss
van ontucht-, valsheid, roof- en. bloedgeheimenis,
die zich in nacht omhult, of wel, met Satansgrootheid,
zich toont in 't openbaar, en al haar diepten bloot leit.
Ziedaar de felle slang, die aan den wortel wast
van 't gadeloos Brittannië! o Bergen opgetast
op bergen! goud op goud! gebouwen op gebouwen!
Wie durft de schittering van uw koepelglans vertrouwen?
De zwaarte van uw top, die reeds de wolken raakt?
Diep is der Weelde slaap, en toch ook zij ontwaakt
en schrikt bij wijlen van haar koets op, als de stoffen
van gaz, van stoom, van trots, reeds hier en daal: ontploffen,
als bank- op bankbreuk met den aardschok die ze baart
de pijlers van de Beurs doen sidderen, als de Aard
door Engelands dagbladpers de vraag hoort overwogen:
Is Engeland rijk of arm? Dat reuzig volksvermogen
een sterkte op rots gebouwd, of op bezwijkend zand?
En dieper schuilt het vuur, en feller dreigt de brand.
Uit Oxford is een stem, niet fluisterend meer, vernomen,

die naar den voorhof roept van 't afgezworen Romen!
en dan, Brittannië! en dan?... Wat wordt er uit dien nacht,
Wachter! welk een dag wordt aan de kim gewacht?
Amerika daagt op, bewelkomd steeds met kreten,
maar andere, als toen' Columbus, van golf op golf gesmeten,
in 't eind haar kust omhelsde, en 't hem verschenen land
verzekerde aan de Kerk en Koning Ferdinand!
Onze eeuw, sinds tachtig jaar, ziet aan die Westerstranden
met heilverlangend oog, met uitgebreide handen,
een anderen glans van roem, een andere ster van hoop
voor 't oude en afgetobde en overvolle Euroop!
Des werelds loop keerde om. Dat Westen werd ons 't Oosten
eens heiltijds, die onze aard van al de smart moet troosten,
geleden eeuw aan eeuw van de oude Dwingelandij!
Daarheen! van waar het eerst die verse klank van Vrij
Euroop doordaverde. Daarheen wie lucht en leven
behoeft, wie boven stof en maatschappij wil zweven,
op meren oeverloos, op bergen sterrenhoog, ..
op velden, eindloos vlak en 't onbeneveld oog
door geen oneffenheden beledigend. Daarhenen!
Wie van historie en ruinen zich kan spenen
voor enkel mensheid en natuur; wie arbeid wil,
't zij voor een bete broods, die slechts den honger' still',
hetzij om overvloed en schat. Rukt uit de pinnen
van de Europese tent, wie God en vrijheid minnen)
de vrijheid van de Kerk, de vrijheid van den Staat,
der pen, der pers, des wils, naar ieders lust of baat!
maar naast die vrijheid, hier, de Lynchwet (de Inquisitie
dier wereld), daar, de kreet van: dood aan de Abolitie!
en, naast dien volkswil en haar meesterenden blik,
in stelsel en praktijk de heerschappij van 't Ik,
voor recht, de ontwikkeling van den enkeling, samentrekking,
van Staat- en zielskracht op dit hoofddoel, deze strekking!
Ach! de appel ook aldaar meer d' ogen dan den mond
voldoening schenkend, en meer blozend dan gezond!
De driften, ook aldaar als in Europa gistend,
het schepsel ook aldaar met zijn Formeerder twistend!
En toch! Amerika! dat u geen Christen smaad'!
geen Protestant miskenne! Een zaad, een kostbaar zaad
van Godsvrees, Christendom, Geloofstrouw, hebt ge in dagen
van vijandschap ten bloede uit Engeland meegedragen;
een zout, een licht, een kracht, door 't Waarheidswoord dat sticht!
Dat Zout werd op uw grond niet zoutloos, en dat licht
niet uitgedoofd; die kracht bleef aan uw kroost gedijen,
niet krachtloos ooit gemaakt, zelfs door geen dweperijen
als door de weligheid uws bodems voortgebracht.

Welaan, gij andere helft van 't Britse voorgeslacht!
wat aards of volksbelang uw kinderen nog moge scheiden,
voor 's werelds hoogst belang waak' 't heilgeloof van beiden!
Volhard, Amerika! in 't brengen van de stem
des Redders aan de doden In 't droef Jeruzalem,
en voorts, van pool tot pool, van 't Westen tot het Oosten,
om hoogten te vertreen en nederigen te troosten,
En nu! de tijden spoeden! Wat is er van den nacht,
o Wachter! welk een dag wordt aan de kim verwacht?
:Zal 't jonger werelddeel Europa blijven leren
om vrijheid, orde en licht naar 't Westen zich te keren
Werd voor ons nakroost daar de vrijheidseeuw gebaard?
Of zal 't, een vrijheid wars, te ras in dwang ontaard,
eer vluchten in zijn angst bij d' Arend van het Noorden,
waar, bij het somber licht der schemerende IJszeeboorden,
de zoon der Westerkust den Oosterling ontmoet,
en 't vrije Amerika 't vrijmachtig Rusland groet?
Wie zou uw greep weerstaan? wie zal uw vlucht beperken?
Tweehoofdige Adelaar, die met Uw brede vlerken .
twee werelddelen dekt! ontzachelijk, 't zij ge uw blik
op Polen neerslaat of den Caucasus! Uw schrik
klopt in den boezem nog dier schaars getemde Gallen, '
wier legers gij het eerst deed waggelen en vallen.
Geen Westermogendheid, maar Oosterheerschappij
spreekt uit de ontplooiing van uw Keizersmantel! Gij,
sinds Moskou, niet gewoon dan aan triomfen vieren,
Gij, waar gij 't schreeuwen hoort der Revolutiegieren,
gereed te dalen uit de hoogten van uw nest,
en de aard te zuiveren voor 't minst van deze pest!
Wat is 't dat u weerhoudt? O! de Eeuwgeest kent zijn krachten
en gij spilt de uwe niet, te krachtiger door wachten,
te zekerder door kalmte en edele matiging,
als toen van Balkan’s kruin uw blik den Othman ging
vernielen en zich wendde! o Grootheid, opgewassen
nog sneller, zo 't kon zijn, dan in onze IJmoerassen
't genie van Peter-Baas ze dacht! En wat zult gij
in dezen barensnood of wisselend zeegetij ,
van tijden? wat zult gij beslissen voor de vragen,
der mensheid opgelegd in deze wondere dagen?
Gij, met uw honderden van stammen, tot een kracht
in de onderworpenheid verenigd aan een Macht?
Gij, met uw duizenden steeds versch gevonden bronnen
van legers, vloten, goud, bij wijsheid, diep bezonnen?
Wat gaat ge ons zijn? een rots die schaduw geeft en laaft?
of in zijn holligheden een werelddeel begraaft?
Europa, wie nog pas van uit het strenge Noorden

de slaking werd gebracht uit Dwangzuchts hardste koorden!
moet nog een tweede maal dat Noorden opgewekt
ter wraak, door 't tergen van een Vrijheid, overdekt
met bloed, en ras verkeerd in louter tijgerwoede?
En dan niet langer meer ter redding, maar ten roede,
ten oordeel, dan wellicht om niet het mom alleen
van vrijheid, maar haar-zelf voor altijd plat te treden,
ja, Azië op Euroop ten zondvloed los te laten.
Moet dit nog 't einde zijn der Europese Staten
na eeuwen Christendom, Beschaving, Overmacht?
Vreest, Volken! vreest den God des hemels, en veracht
het woord der Almacht niet, die tot dit Heden spaarde!
En ook gij koningen! gij goden dezer aarde!
aanbidt den Zoon! Heil u en ons, zo ge in dien naam
en recht en vrede zoekt! Wee u en de aard te zaam
van hoog- en overmoed! Hij laat zich niet bespotten!
't zij 's werelds Mogendheden, 't zij volken samenrotten.
En dringend wordt de stem: Wat is er van den nacht,
o Wachter! welk een dag wordt kim de kim verwacht?
Doch ook het Zuiden nog toont teekenen van leven!
Wat seinen zijn van daar den volkeren gegeven?
Wat vreemde trilling des Vesuvius! Hoe dus?
regeert in 't Vaticaan een nieuwe Julius?
Een krijgsman, onderricht bij Bonapartes vanen?
Een kerkhoofd, opgestaan voor 't recht der Italianen?
Neen! aangebeden met den naam van Liberaal,
om overleggingen op nog veel grootser schaal
dan ooit de twistzaak stond van Guelf en Gibellijnen?
Zijn lof door galmt het Zuid, ja, over Apennijnen
en Alpen, 't vaderland van Luther, Ronge en Strauss,
en Groot-Brittannië hoort de hymne van den Paus.
Hoe nu? uit Rome’s lucht het lichtwoord van Hervorming?
Welaan des! geen geweld als van kasteelbestorming!
't Is Staats-verbetering, 't is herstel van orde en recht!
Maar dan ook aan de Kerk haar zuivering niet ontzegd!
Maar dan ook aan het licht ten onovergankelijk leven,
aan 't woord der Godheid-zelf, haar hoge eis gegeven!
Maar dan ook op die stem niets wankelends, niets flauws,
en. , 't Pausdom langs dien weg vernietigd door den Paus?
Of wel, geldt deze roep, bij Zuiderdriftenkoeling,
slechts dienstbaarheid aan de Eeuw, slechts aardse vruchtbedoeling,
slechts doornen? j a, misschien bij alles wat hij baart
voor 't Ongeloof een vaan, voor 't Bijgeloof een zwaard?
Spreek, Wachter! welk een tijd ligt in den tijd verborgen?
Maar, blijft de duistere nacht, o! zeg ons ook den morgen!
Van 't Oosten komt de zon. Daar is, o Adams kroost!

uw bakermat. Van daar het licht! van daar de troost!
Maar ach, dat Oosten! Van zijn Godgewijde streken,
van al zijn wereld monarchieën, is geweken
de wortel met den tak, het leven en de zon,
't Werd vormloos als onze aard, eer dat de Geest begon
te broeden over 't Ruim. 't Zijn huilende ruinen,
paleizen voor jakhalzen en stropende Bedoeïenen.
Het zaad van Jafet nam de tenten in van Sem
Het Oosten spreekt niet meer. Alleen Jeruzalem,
ook zij een tombe.. maar Profetenadem zweven
en lispelen om dat graf: Uw doden zullen leven!
Wie zijn ze, die dit puin met lijkmisbaar en klacht
Sinds achttienhonderd jaar belegerend dag en nacht
in 't slavenkleed, met hartverscheurend kledingscheuren,
dien negenden van Ab onafgemat betreuren,
waarop de Tempel viel? 't Is Israël, bekend
door ballingschap en ban van 's werelds end tot end
't Is 't volk, door d' eigen smart verwerpelijk en verheven;
't volk, dat den volkeren een Redder heeft gegeven,
en voor zich-zelven derft, tot Gods gezetten stond;
het volk, der Heidenen smaad, maar dat des Christens mond
met deze taal begroet, met deze zegenzegging:
Uw Jezus is mijn Heer! De krachtigste weerlegging
van 't machtigst ongeloof is ons uw voortbestaan!
Ons heil, wat Abraham geloofd heeft, gij misdaan!
Een zon van heerlijkheid zal 's werelds nacht doorbreken,
wanneer gij knielen zult voor wie gij hebt doorsteken!
Uw Koning, de onze, komt. Herleef, Jeruzalem!
Reeds openen oren zich en harten voor die stem,
en vallen schellen ook aan Israël van de ogen!
En voorts! daar is een strijd; een worstelen en pogen
naar 't geen weer de Eeuwgod toont van uitgelezen gunst
aan Rijkdom en Vernuft, aan Wetenschap en Kunst!
Een worsteling, om den berg van tweemaal duizend jaren
zich af te schudden van den hals! Wat zal zij baren,
die worsteling? en ook hier: Wat is er van den nacht,
o Wachter! welk een dag wordt aan de kim gewacht?
De Wachter antwoordt: Hoort het woord des Heeren Heeren! (Jesaja 11, Openbaring 21-22)
De dag breekt aan, dat ziet! een Koning zal regeren,
een Rots, een Schuilplaats voor den hoge waterstroom!
En Hij zal zijn een Scheut uit d' afgehouwen boom
van Jesse, die den troon van David zal bekleden
en richten Jacob’s huis met heilgerechtigheden.
Hem staren als hun Hoop de verre Heidenen aan.
Met d' adem van zijn mond zal Hij de boosheid slaan,
het jok verbrijzelen van 's werelds aartstirannen,

de Macht der duisternis in 't eeuwig duister bannen,
en vestigen op aard zijn eeuwig koninkrijk
van Waarheid, Recht en Rust. Daar zal geen ongelijk
noch haat zijn. Efraim zal Juda niet benijden,
geen volkeren meer elkaar, geen wolf het lam bestrijden.
Aan alle plaatsen zal Gods kennis zijn en vree,
en overdekken de aarde als wateren der zee.
Een nieuw Jeruzalem gaat van den Hemel dalen,
van waar op al wat leeft de Heerlijkheid zal stralen;
een meer-dan-Paradijs, van uit den Liefdestroom
der hemelen gedrenkt, met d' eeuwigen Levensboom,
wiens bladeren voor altoos der volkeren smart genezen!
God-zelf zal daar het Licht, zal daar de tempel wezen,
daar zal geen vloek meer zijn, geen zonde meer, geen nacht.
De Morgenster gaat op! Hij, Wortel en Geslacht.
van David! Vredevorst, naar wie Gods schepselen zuchten
Hosanna! 't is Uw rijk! 't zijn van Uw bloed de vruchten;
van al wat de aarde leed sinds de eerste zonde-ellend,
van al wat de aard misdeed, de ontknoping en het end!

DE STEM DES HEEREN.

De stem des Heeren is op de wateren, de God der ere dondert. In zijnen tempel zegt hem een iegelijk ere. De Heer heeft gezeten over den watervloed, ja! de Heer zit, koning in eeuwigheid. Psalm 29:3,9-10.

De Eeuw hernam het geen zij gaf.
Orleans naar alle kanten
schudt zijn koningsdiamanten
als onrijpe druiven af!
- Bij het zwijgen der kanonnen
voor den schorren vrijheidsschreeuw;
bij den weekreet der Bourbonnen,
en de snikkingen der Weeuw;
bij het balderend handgeklap
en der gram geworden volken
en der hoogst gevierde tolken
van Vernuft en Wetenschap;
bij het staren van den Christen,
wie de orakels van zijn God
van het einddoel vergewisten,
op de gangen van het lot.
God is koning! de aarde beeft.
Bergen slonken, dalen rezen,
alle wereldhoogten vrezen,
God is 't, die gedonderd heeft!
die de breed getakte hoornen
van den Libanon verplet!
die bevel geeft aan de stromen
of de branding nederzet!
God is koning! de aarde dreunt.
Ziet! een Machtige is gevallen,
hoop en steun der duizendtallen
door tienduizenden gesteund.
Maar het Godsuur had geslagen,
en de mensen schepping viel!
't Zij gij roem of rouw moogt dragen,
mensheid! schouw het aan en kniel!
God is Richter! de aarde wacht.
De aarde ontroert en staat verwonderd,
als de God der ere dondert
en den dag verkeert in nacht.
Over de opgedreven wateren
wandelt Zijne koningstem!
Zeeën schuimen, scharen schateren,
en de storm verheerlijkt Hem.
En te midden van d' orkaan
geeft Hij vrede aan wie geloven!

Hierbeneden en daarboven
in Zijn tempel bidt Hem aan!
Tussen al die onweersgalmen
rollende over berg en rots,
ruist het daar verlossingspsalmen,
daar genadewegen Gods!

Zanger, eenmaal opgevoed
bij gewijde Bijbelwoorden,
straks, door kracht van taalakkoorden,
tot een heerser op 't gemoed,
tot een heerser over scharen,
die ge op een gegeven stond
op doet bruisen en bedaren
naar 't bezweren van uw mond!
Wat gij waart en wat gij deed,
toen ge up eens uw idealen
in het leven af deed dalen,
en een troon in duigen smeet,
toen Gij meer dan koningsplichten
op uw schouders overnam,
zal de God der waarheid richten,
die des aardworms waan beschaamt.
Dichter! Volksheld! Wie ge ook zijt,
roekloos Wet- en eedverbreker,
of van God verwekte Wreker,
vloek of redder van uw tijd!
'k Wil geen glorie u betwisten,
slingeren op uw hoofd geen blaam;
maar de toekomst hoort den Christen,
gij! maakt ge aanspraak op dien naam?
Dichter! Volksheld! en gij viel!
voor een anderen rosbeklemmer,
voor een driester monstertemmer
zaagt ge straks dat volk geknield.
Als de vrijheidswateren holden
over Frankrijks paradijs,
klonk een stem, en ziet! zij stolden,
en de stortvloed keerde in ijs.
Is 't op nieuw des Adelaars tijd?
Is Napoleon herrezen
met die vlucht die ze allen vrezen?
Consul! Keizer! wat ge ook zijt!
'k zal geen stoutheid u betwisten,
werpen op uw hoofd geen blaam;
maar de toekomst hoort den Christen,

maakt gij aanspraak op dien naam?
Wie dien voert, hij gaat te raad
met geen wijsheid dezer aarde!
't Woord dat God eens openbaarde,
is de rots, waarop hij staat.
Tegen de Eeuwleus: zelfvolmaking !
[tegen Rome’s Schriftverzaking]
antwoordt zijn banier: Gena!
aller wereldsmarten slaking
gaat hem op uit Golgotha!

Ja! op Golgotha onthuld
staat ook 't raadsel dezer dagen!
op den bodem aller vragen
ligt des werelds zondeschuld.
Waart ge in staat die weg te dragen,
mensenkinderen, aardse goden?
Zo bestijgt den zegewagen
maar zo niet, aanbidt den Zoon!
En verwacht het heil van Hem,
groten, kleinen, zondaars, volken!
In dat kraken Zijner wolken
dreigt een oordeel, roept een stem.
Dat Hem alles hulde geve,
hymnen brengen, knieën buig'!
Hem, den Richter! de aarde bevel
Hem, den Koning! de aarde juich'!
Plast het tranen, ruist het bloed,
donderen woede. en lasterkreten?
God als koning is gezeten
over d' opgezetten vloed.
Weerkaatst door hemelpsalmen,
antwoordt uit het heiligdom,
midden onder de onweersgalmen,
't jongste woord Zijns Woords: Ik kom.

1648 EN 1848.

UITGESPROKEN IN DE OPENBARE VERGADERING, DER TWEEDE KLASSE VAN HET KONINKLIJK NEDERLANDS INSTITUUT VOOR WETENSCHAPPEN, LETTEREN EN SCHONE KUNSTEN, OP DEN 25ste APRIL 1848.

Opdat men wete van den opgang der zon en van den ondergang, dat er buiten Mij geen God is. Ik ben de Heer en niemand meer. Ik formeer het licht en schep de duisternis, Ik maak den vrede en schep het kwaad. Ik, de Heer doe alle deze dingen. Jesaja 45:6-7.

Zestienhonderd acht en veertig'
Doorgeworsteld was de kamp,
en ten eind de schriktaferelen
van een dertigjarige ramp,
en vergaan de laatste vonken
van den tachtigjarige brand
Vrede! vrede! galmde Europa,-
vrede, Duits- en Nederland
Uit de grauwe kruiddamp wolken
steeg een koesterende zon
Nieuwe tijden zijn voldragen,
en een nieuwe loop begon.
Achttienhonderd acht en veertig
en de band der Staten sprong,
en de dam werd doorgebroken,
die de Omwentelingszee bedwong!
Oorlog! oorlog! davert de aarde,
oorlog! de oorlog, schier verjaard,
lang door weeën aangekondigd,
thans in vollen dos herbaard
In d' orkaan van Februari
werd geblust de Juli-zon!
en daar rezen nieuwe tijden
en een nieuw Euroop begon.
Te midden van 't rumoer van omgeworpen tronen,
paleizen neergehaald, en aangegrimde kronen,
't gedreun der volkeren, in gramschap opgestaan,
den knal van glansen, uur aan uur te niet gegaan,
en 't openbersten van den vuurberg, die de kimmen
der toekomst dekt met rook, of als van bloed doet glimmen,-
heeft Duitsland, heeft Euroop, heeft Nederland nog voor
herinneringen uit een vroeger dag gehoor?
Zo zij 't voor dezen galm: de vrede van Westfalen!
Geschiedkunst op dien naam wijst hemelwaarts. Haar zalen
slaan open, waar vergaard een talloos voorgeslacht
de wanden overdekt met daden, lang volbracht,
van edele koningen, van aartsgeweldenaren,
van heiden, wijzen of regenten, martelaren,
of wrekers, natiën en stammen. Osnabrug

en Munster keren hier op de eb des tijds te rug;
onsterfelijke aardplek, waar twee vuurrivieren stolden,
die in elkaar gevloeid reeds zo veel jaren holden,
wijd over berg en dal de gronden zengend! Ziet
de sporen van hun loop in 't eindeloos verschiet
van wegen, dicht bezaaid met blanke beenderen, steden,
verpletterd of ontvolkt bij duizend ijselijkheden;
hier Naarden, Haarlem en Ostende, of waar verwoed
de Spanjaard afstuit op een uitgevasten stoet,
ginds, gruwzaam boven al wat ooit kronieken meldden,
den moord van Maagdenburg! maar links en rechts uw velden,
o Noordlingen! uw' kamp, o Leipzig! en den slag
dien, Maurits! Nieuwpoorts zon u winnen hielp en zag.
Ha! op dat bloedig zand, die platgeschoten muren,
wat schemering, wemelend van ontzachelijke figuren,
krijgshoofden, aan elkaar in stoutheid en genie
gewaagd. maar ongelijk in grootheid! daar, Tilly
en Weimar, Wallenstein, nog wijzende op de wonde
ontvangen op geen bed van eer, maar op zijn sponde
in nachtelijk geheim! en, over hem, de Held
van 't Noorden, in den arm der zegepraal geveld!
Hier, tegen Spinola en Alva en Farnese,
het Graaflijk twintigtal, in hunne Heeren vreze
tot aan den jongsten snik uw krijgsdevies getrouw,
vliesridder Engelbrecht! Ce sera moi, Nassau!
Maar in geheel die rij, wier schaduwen hier zweven,
wie achtbaar meer dan Gij, wie nevens u verheven,
doorluchtig Prinsenhoofd! Wie na driehonderd jaar
dit Neerland nog vereert, als d' edelsten martelaar
der vrijheid, die 't u dankt? Beleid- en krachtvol Krijger
en enig Staatsheld diep maar ongekunsteld Zwijger
en zielvol spreker! in wiens nooit bekrompen borst
een zelf den adem schept de Volksvriend en de Vorst!
Wat vijanden, zo koen, die hem de kroon betwisten
van Staatsbezieler en bevrijder? Maar de Christen
eert eindloos meerder nog in hem; in hem dat' hart,
zo sterk in eigen leed, zo week voor anderer smart;
dat hart, ten worstelkamp met Karel’s zoon bewogen
het eerst door deernis met verdrukten, mededogen
niet bloedgetuigen van Gods Woord! Straks greep dat
hem-zelven in de ziel. Ach! voor die zaak doorboord,
was ook zijn laatste zucht een bede van ontferming
voor 't volk, in allen nood, van hogere bescherming
dan aardse mogendheden verzekerd door zijn mond.
Gedenk, God van genade, aan dat geloofsverbond
Gedenk het nog, kan 't zijn, hoe ook van onze zijde

geschonden en verbeurd! Gedenk het t' allen tijde,
't zij Dwangzucht persende van boven ons bedreig',
of opdage, even snood, van onderen! Neig, o! neig
het hart van Vorst en volk, om raad bij U te vragen
voor d' eis, de schuddingen, de krankheden onzer dagen
De wijsheid, die Uw gunst aan d' Eersten Willem gaf,
strale op het moedig hoofd eens Tweeden zegenend af!
't Zijn viermaal vijftig jaar. Oranje had zijn leven
aan 't diep geworteld werk groothartig prijs gegeven;
zijn bloed, zijn goed, zijn zaad! Twee nieuwe Wrekers
veroverend in zijn plaats! Een kroon van vijftig steen
dankt Utrechts Unie aan hun zwaard. Hun zegepralen
voltooit, of stuit veeleer, de vrede van Westfalen.
De Maagd van Neerland hief haar hoofd op, en zag rond!
Wat zag zij? enkel puin op uitgeblaakten grond
door Spanje’s steeds op nieuw als opgeschoten horden?
Of wel den lavastroom reeds vruchtbaar veld geworden?
Neen! onder 't barnen zelf van 't tachtigjarig wee
een Staat volwassen, en reeds Mogendheid! de zee
ontzagvol deinend voor den donker van die vloten,
die 't ijs des Noorderpools haast hadden doorgestoten,
maar straks langs zekerder weg der Oceanen kloof
doorsnelden,' om Filips zijn Portugese roof
te ontscheuren, ook in de Oost geen Spanje te gehengen,
en Javaas Paradijs een nieuwe wet te brengen.
De Maagd van Neerland hief het hoofd op; ja! zij zag,
lang nog voor d' eerste)1 straal van Munsters vrededag,
den wereldhandel met zijn honderden haar steden,
voor 't stormen onvervaard des oorlogs, ingetreden;
Antwerpen, Lissabon, Venetië, aan het IJ
verplaatst, dat, sinds omgord met zijn vierdubbele rij
(het Raadhuis volgde eerlang) van prinselijke grachten,
de wonderen dier eeuw nog zegt den nageslachten
den zegen van een grond, die d' armen voedzaam brood,
den arbeid overvloed, den balling 't wel kom bood!
De Maagd van Neerland looft. Gods wateren besproeien
haar zevenvoudig erf, en al haar velden bloeien
in schaduw van de rots der vreze van Zijn naam!
De krachten des Vernufts gaan met dien bloei te zaam:
de kunst, die 't water keert of d' uitweg aan zal wijzen;
de kunst, die 't klei bezielt, die 't marmer op doet rijzen;
het doek van Rembrandt, fors en somber; 't bruisend lied
van Keulens Zangzwaan met zijn vlammend koloriet,
zijn vollen orgeltoon. Maar ook de Wetenschappen
beraamden hier alreeds haar stoute reuzenstappen,
Dm nieuwe werelden te ontdekken of te ontleen

in d' ether boven, in den waterdrop beneden.
Een trits van Scholen, bron en brandpunt van beschaving,
(ook zij, bij krijgsalarm geplant!) stort licht en laving
aan al wat kennis zoekt op 't. aardrijk wijd en zijd,
die kennis bovenal, die van de zonde vrijt.
De Kerk van Christus slaat deze tijden dankend gade,
'en geeft haar Koning de eer, Zijn Vrijmacht, Zijn genade!
Neen! roept ze, Uw gangen zijn als de onze niet, o Heer!
uw wegen boven de onze en hoog en heerlijk, meer
dan boven dit ons stof en d' aardklomp, waar we op wemelen
de glans en majesteit van Uwer hemelen hemelen!
Wat menselijk overleg zou hebben toegedacht.
aan vredesjaren, lang en koesterend en zacht,
dat voert uw wijsheid uit door tussenkomst van schokken,
die uit de sombere wolk den malsen regen lokken!
! Hoe nu? de krijg voortaan niet vreeslijk meer den mens?
Geen kalme vrede meer zijn uitzicht en zijn wens?
't Zij ver! Maar 's mensen geest, verslingerd aan deze aarde
heeft vaak ook deze gaaf en wat haar weldaad baarde,
misbruikt en miskend, de ,rust verkeerd in lust,
ten dodelijke slaap zich-zelven ingesust,
of wel den stroom des bloeds, die vrij en fris moet bruisen,
bevriezen laten of vermodderen in zijn buizen.
Neen, meer! des mensen ziel in eigen wil verstrikt,
in 't zonden net verward, moet somtijds opgeschrikt
van Boven, om den God de; heerlijkheid te vrezen,
te zoeken! Is dan 't hart nog vatbaar voor genezen,.
dan zijn die schuddingen behoudend, zelfs de krijg,
het zij der volken of der geesten, op dat zwijg'
begoocheling, opengaan gewetens, afgoden vallen,
Gods Woord zijn werking doe door 't kruis, den duizendtallen
der opgeschrevenen ten leven, tot een stof
van aller eeuwen loop doordaverenden lof!
Dan eerst, als van haar ban deze aarde zal bevrijd zijn,
de mensheid aan den Heer, die haar herschiep, gewijd zijn,
geen zee meer wezen zal, waaruit de zonde welt,
Geweld en Onrecht in hun eeuwigen boei gekneld,
dan eerst zal 't vrede zijn, waaraan geen wormen knagen,
dan eerst is, naar den raad van 't hemels welbehagen,
geen strijd meer nodig, maar Gods heil te zien, de lust,
en in alle eeuwigheid Zijn werk te doen, de rust.
Zestienhonderd acht en veertig!
en doorworteld was de kamp,
en ten eind de schriktaferelen
van een dertigjarige ramp,
en vergaan de laatste vonken

van den tachtigjarige brand!
Vrede, vrede! galmde Europa
Vrede! Duits- en Nederland!
Achter grauwe kruid dampwolken
stijgt een koesterende zon!
Nieuwe tijden zijn geboren,
en een nieuwe loop begon!
Achttienhonderd acht en veertig
en de band der Staten sprong,
en de dam werd doorgebroken,
die de Omwentelingszee bedwong!
Oorlog! oorlog! davert de aarde,
oorlog! de oorlog, schier verjaard,
lang door weeën aangekondigd,
thans in vollen dos herbaard!
Onder ging de zon van Juli
in den loeienden orkaan!
en daar rezen nieuwe tijden'
en een nieuw Euroop brak aan!
't Was vrede, wat Euroop sinds tweemaal negen jaren
(zij 't mogelijk blozend soms!) zich voornam te bewaren,
als waar 't een talisman en waarborg van behoud,
geroemd, gevierd, gekust, toch! in 't geheim mistrouwd.
't Was vrede, zwoel en zwaar, als wen bij zomerdagen
een straal, van tijd tot tijd, en doffe donderslagen
het onweer spellen aan de zwoegende natuur,
en dan op nieuw de lucht verheldert, maar het vuur
des dampkrings mens en dier belaadt met dubbele zwaarte.
't Was vrede, maar die vrede een waggelend gevaarte,
met elke nieuwen steen zijn storting nader bij!
Dan, neen! zo lang de staf van Frankrijks heerschappij
gevoerd wordt door het Hoofd der wakkere Orleannen,
geen nood! Dus meent de vrees zich-zelven te vermannen.
Die vrede (Algiers alleen meldt nog van krijgsgeweld!)
broedt menigten alom, met klimmende angst geteld,
slechts hier en daar gedund door koene landverhuizing,
en voorts, bij zwermen, met van onrust zwangere suizing
verstikkend opgetast in vesten, Babelhoog.
't Is spanning, dreigende als de spanning van een boog!
want aan die menigten, om werk en brood verlegen,
benijdt het werktuig, aan des mensen plaats gestegen,
den arbeid en zijn loon. De Maatschappij gevoelt
haar evenwicht gestoord. Haar lichaam kwijnt en woelt
bij beurten; 't is de plaag van kankerend pauperis me,
onredbaar evenzeer voor breinloos Communisme,
als voor Bespiegeling, die in fijn geweven taal

verdoving, sussing, maar geen heling brengt der kwaal
Verlichting middelerwijl vervolgt haar loop veroverend.
ook zij ontdekkend meer dan helend, en meer toverend
dan stovend, zij, die naam en schittering al te vaak,
eenzijdig en ontrouw, ten dienst leende aan de zaak
van heilloos Ongeloof, natuur- of mensvergodend,
of 't mensdom openlijk tot vlees- en stofdienst nodend,
hoe 't zij, de volken eer vervreemdend van den God,
de ontkenning van Wiens woord en enig goed gebod
van ouds de welbron was van 's werelds diepste ellenden!
't Was vrede! vrede, wie te storen of te schenden'
geen Mogendheden meer bestonden in deze tijd,
maar onder wiens fluweel, of donzig mostapijt
de brandstof tot een kamp broedde in verborgen holen,
een kamp veel schrikbaarder dan met Hunnen of Mongolen,
als de aarde teisterden in dagen lang geleden,
de krijg (verhoed hem nog, God van weldadigheden!
en keer den vloed die wast voor reeds geschokte dijken!)
de onoverzienbare krijg der Armen en der Rijken.
Parijs, de polsslag steeds van Frankrijk en Euroop,
spelde in deze laatsten tijd der krankte een nieuwen loop.
Napoleons gebeente vond bij zijne Invaliden
de aloude geestdrift nog wellicht! de Fransen bieden
in 't eind geen hulde meer zo daverend aan dat lijk,
noch aan de gloriën van 't machtig Keizerrijk,
zo aangebeden weleer. 't Is de oude Revolutie,
die thans de harten trekt, de Auroor der Constitutie,
wier vlekken men vergeet, wier weldaden alles prijst,
wier weerglans de ogen boeit, en die als jong verrijst.
. Een Staatsman, rijk omstraald van dichterlijke glorie,
staat op, en kiest zich-zelf de veder der historie,
om Frankrijk, om heel de aarde, een grote heerlijkheid
te melden, schoon in draf van gruwelen toebereid.
Hij zingt: den moed, den kamp, den dood der Girondijnen,
den stalen burgerzin der starre Jacobijnen!
Hij zingt: de donderkracht der stem van Mirabeau,
de stoutheid van Danton, de smarten van Vergniaud,
Jean Jacques ideaal, de diensten van Voltaire,
de woede van Marat, de deugd van Robespierre!
Heel Frankrijk luistert toe (reeds trilt de troon!), hij spreekt:
De Omwenteling! min het bloed, dat de aarde heeft doorweekt!
De Omwenteling! min de schuld der woede van haar vrinden!
ziedaar wat de aarde rust en grootheid zal doen vinden!
De heilvulkaan die, heeft ze vroeger vuur gebraakt,
thans tot beregening met enkel vrede ontwaakt!
Vermetele, die den storm al spelend dus ontketent.

en, tekenende op den mens, geen driften meerekent,
geen zonde! ach! al te zeer dien kunstenaar gelijk,
die, ingespannen op het brengen in praktijk
eens werktuigs ingericht op eeuwig zelf-bewegen,
zich de eisen van de wet der slijting had verzwegen.
Beklagenswaardige veel meer nog, voor wiens oor
de stem des Levenden in d' Eeuwgod ging te loor!
Ach! die op d' eigen grond met martelaars en prophete
van 't kruis, den Bijbel van uw moeder had vergeten!
Maar Lamartine spreekt, en Frankrijk luistert toe!
Lichtzinnig weggesleept, of diep bewogen? hoe
Het zij, de zee zette op, en 't werd een hoorbaar ruisen
der wateren, 't is eerlang een onheilbarend bruisen!
En ziet! Een nacht, een uur, een ogenblik, een. schot! .
Gevallen is de slag! geworpen is het lot!
De stam der Orleans, de troon der barricaden,
bij barricaden of verloren of verraden,
is weggevaagd, en bij het sidderen van den grond
een Frans Gemenebest op nieuw aan de aard verkond!
Geheel Euroop ontvangt den schok; de kreet der volken
gaat op, gemengd van schrik en gramschap tot de wolken.
De kracht der legers zwicht, de band der Staten springt.
Sicilië is ver reeds van Italië, Italië wringt
van Oostenrijk zich los. Heel Duitsland door ontladen
zich bliksemschicht op schicht, van Holstein tot aan Baden,
van Keulen tot Berlijn; ja, 't wonder steeg ten top,
de stille wateren van Wenen bruisten op!
Straks of 't een Keizerrijk of een der Republieken
zal zijn, vraagt Duitsland zich bij stervende fabrieken,
geschonden Overheen, en sloten afgebrand.
een legerkamp weldra wordt half het Vasteland,
terwijl aan de overzij Repealers en Chartisteu
hun echo mengen aan den roep der Communisten.
Maar Neerland (zie 't, o God, met zegenende ogen aan!)
houdt aan zijn Koning vast, En de oude Oranjevaan!
En wederom een stap gevorderd tot de ontknoping.
Het einde werd voorzegd. Met de algehele sloping
van 't rijk der duisternis, Uw rijk aan de aard beloofd,
Verlosser, Leeuwen Lam! der schepping Hoop en Hoofd!
De Christen weet dat eind, maar ook de weeën, 't lijden,
ten teken mee voorzegd van 't rijpen dezer tijden!
Hij weet, dat eer de zon zijn’s vredes op zal gaan,
een Mens der zonde aan 't hoofd der wereld nog moet staan
Hij voelt bij iedere schok van 't woelend Anarchisme.
de wegen toebereid van 't gruwzaamst Despotisme.
De Christen wacht, maar loopt die tijden niet vooruit.

Hij weet, dat elke dag, die nog den voortgang stuit,
elk uur, elk ogenblik van uitstel voor onze aarde
bij God zijn oogmerk heeft, voor ons zijn doel, zijn waarde.
zijn vragen en zijn strijd, zijn roeping en zijn plicht.
Ook hij, schoon starend op een hoger vergezicht,
gaat voor het volksheil uit naar beetring, naar hervormen,
ja zoekt, te midden juist van dezer tijden stormen,
de stem te erkennen van behoeften, waarheen, recht.
Zij voor dien eis aan de eeuw zijn bijstand niet ontzegd!
Toch mag hij met haar geest niet in 't beginsel delen,
noch voor die dubbele leus zijn afkeer ooit verhelen:
gelijkheid van nature en Oppermacht van 't Volk!
Gelijkheid, ijdeler spook dan 't schijnbeeld van de wolk!
u zoeke, wie het lust, waar de 'opgewroete graven
hun lijken leveren den gieren en den raven,
op 't puin van wereldsteen, in as neergelegd,
of, liever, met de ploeg tot enkel niet geslecht!
Nooit daar, waar heerlijkheid, beweging is, of leven!
Niet bij dier zonnen heir, die aan de hemelen zweven,
niet bij het grasgebloemte, door 's wandlaars voet betreden,
niet (hoe veel minder nog!) in 't samenstel dier leen
van 't lichaam, die, bestemd elkander te onderschragen,
elkander dienst te doen, elkanders last te dragen,
hun roeping door 't verschil vervullen. Wie u 'roemt,
gelijkheid! roemt den dood. Maar wie u waanzin doemt,
hij late een anderen eis, dien onze tijd doet horen,
te meerder ruimte toe, en wacht' zich dien te smoren!
Toenadering eist Gods orde en dezer tijden nood.
Toenadering (waar ze ontbreek') van vorst en volk, van groot
en klein, van arm en rijk, van standen en belangen!
God wilde 't onderscheid van gaven, rijkdom, rangen,
maar ook dat onderscheid beheerst Zijn Woord en Wet,
Zijn Wijsheid! en ook hier is 't voorbeeld ons gezet
in de ordening der Natuur, waar zich twee krachten paren
die, strijdig slechts in schijn, het Wereld-al bewaren
van in te storten of, verspat, uit een te slaan een zelfde wijs beleid stoot vin zich en trekt aan!
Dus ook de maatschappij in 't tijdperk ons verschenen.
Waar Orde op afstand plaatst, moet Liefde op 't nauwst verenen.
Ga, Staatsman! ken uw tijd doe elke vordering recht
op vereenvoudiging, op vrijheden, nog ontzegd!
zo ver die eis niet strijdt met Wet en Woord des Heeren!
Dat Woord het kan u veel en grote dingen leren
van volksplicht beide en recht, van volksstem, invloed, keus!
maar geen gemeenschap met een lasterlijke leus!
Hoe hoog de hoogheid rees van d' Eeuwgeest en zijn tolken,
de Machten zij n uit God! en de Oppermacht der volken?

Historisch is ze een waan, den Christen is ze een ban,
waarvan geen menselijk woord een land ontheffen kan.
Neen, Neerland, op geen ban wilt Ge u een Grond\vet stichten,
maar de ogen allereerst naar 's hemels bogen richten,
dan, vorsend nederslaan op uw historie-rol,
een rol, van zo veel heil, van zo veel wonderen vol,
als God hier wonderen deed in 't midden van uw plassen,
en vastigheden gebouwd in schuddende moerassen:
een vrijheid, bloei en roem, als zelden de aarde zag,
bij 't hemels Waarheidslicht, hier schitterend als de dag!
voor Godsdienst, vrede en recht, en tegen aartstirannen,
Oranje 't puik, door God, van vrome vrijheidsmannen!
Neen! Neerland! zonder Hem, die u deze weldaden wrocht,
(hoe de Eeuwgod smaalt spot) geen Staatswet onderzocht!
Maar als uw Vaderen weer met al uw duizendtallen,
voor d' onbevlekten troon aanbiddend neergevallen!
die in Zijn hand het lot van Staat en Maatschappij,
het hart, het recht, de macht der Machten houdt, is Hij
de God van Israël en der Christenen! Zijn er tronen
geveld? zij werden 't niet, dan om aan de Aard te tonen,
dat, waar een hoger raad der volken toom gehengt,
die kracht geen recht bewijst, maar slechts een straf volbrengt.
o Koning! bij den galm der doorgebroken tijden
treedt Gij, met dat voor God- behoefte en schuld belijden,
van ouds den Vaderen zo gezegend, vorstlijk voor!
En dring' die stem heel 't land als met bazuinkracht door!
zo keer op u (het eerst!) uw hart, uw huis, uw wegen,
de aan 't vragen naar Zijn wil steeds vast verbonden zegen!
Euroop zie op uw kroon verdubbeld neergedaald
den glans, die, nooit getaand, uw krijgszwaard heeft omstraald.
't Zie, bij uw Vorstenmoed, die aller moed steeds wekte,
uw blik, die steeds zo wis 't beslissend punt ontdekte
waar zich de zegepraal op 't slagveld grijpen liet,
voorspoediger dan ooit gericht op 't Staatsgebied,
om met dien blik, dien moed, niet twijfelend te onderscheiden!
waar handelen wordt vereist, voorkomen, of verbeiden!
wat losgelaten moet, omdat het God gebood!
of naar de Oranjeleus, gehandhaafd tot den dood!
Tot in den dood? o! dat met Neerland Nassau leve!
Maar welk een stikdamp ook den tijdloop nog omgeve,
wat toekomst ons bedreig', daar is voor Nederland
een roeping, voor Oranje een aangewezen stand
te midden van den schok, waarbij de tronen trillen.
Ja, vrijheid zal het zijn voor die Gods waarheid willen!
ja, vastigheid voor die Hem vasthoudt! Lope 't Lot
zijn banen! geen ding zal ons tegen zijn met God!

Zestienhonderd acht en veertig!
doorgeworsteld was de kamp,
en ten eind de bloedtaferelen
van den langen oorlogsramp!
Met aanbidding, met ontzetting,
zag de Maagd van Neerland om!
Hoe ze als opwaakte uit een droombeeld,
hoe de aanbidding hoger klom!
't Had geschuimd op al die wateren,
't had gedonderd en gestormd!
maar bij ‘t kraken der kartouwen
was het Handelsvolk gevormd!
en het nest jen was behouden
van de Oranje-Halcyon
op het hobbelen van de baren,
bij het koesteren van de zon!
en het Hollands vissersscheepje,
onder vlaag op vlaag behoed,
was de haven ingelopen
zinkend, maar van overvloed!
Achttienhonderd acht en veertig!
en de band der Staten sprong,
en de dam werd doorgebroken
die de Omwentelingszee bedwong!
Legioenen volksvertreders
zijn gewapend opgestaan!
Tronen vielen, Vorsten vloden,
schatten smolten en vergaan.
Dreigend blikt up 't aardrijk neder
't rood der ondergaande zon!
't Mensdom vraagt zich, welk een toekomst
bij dien blik haar loop begon?
O! die toekomst door den Christen
wordt zij glorievol verwacht!
,Als de God der ere dondert
en den dag verkeert in nacht,
antwoordt onder de onweersgalmen
diep van uit het heiligdom,
bij een koor van hemelpsalmen, -
't jongste woord Zijns Woords: Ik kom!

AAN ROYER, IN ANTWOORD OP ZIJN TREFFEND GESCHENK VAN EEN BORSTBEELD VAN WILLEM DE EERSTEN.

Waar Staatslist en Geweld wanhopend op bezweken,
vermocht Uw kunst, Royer! Gij deed den Zwijger spreken.

AAN MIJN ZOON ABRAHAM, BIJ ZIJN AANNEMING TOT LID DER WAALSE GEMEENTE, MET EEN BIJBEL.

Mijn zoon! van d' eeuwige God werd deze schat gegeven
aan 's werelds volkeren t' zaam met Jacob’s nageslacht.
Heb in dat woord ook gij uw heul, uw heil, uw leven.
Geen zilver of geen goud haalt bij zijn duur en kracht.
Zo vestig oog en hart steeds op dat Boek der boeken,
doorgrond zijn diepen zin in eenvoud en gebeden,
en leer' der vaderen God u daar Hem zelven zoeken,
Die 't eerst ons heeft gezocht in Zijn barmhartigheden.
U laat ons ouderhart voor schat of kostbaarheden
het somber uitzicht slechts op een geschokten tijd!
Is Jezus en Zijn liefde het uwe eens ingetreden
zo zegge u, o mijn zoon! dit Boek hoe rijk gij zijt.

DE LEEUW UIT JUDA. KRUlSLIED.
o Hoofd, om 's werelds zonden
met bloed en zweet gesprengd!
Hoofd, overdekt van wonden,
die U een spotkroon brengt!
Om onze schuld gebonden,
aan 't kruis geofferd Lam!
hoe zijt ge ook daar bevonden
de Leeuw uit Koningsstam!
Hoe blonk, bij al die smarten,
bij al dien smaad en spot,
bij 't breken zelfs Uws harten,
en 't verre zijn van Uw God, (Mattheus 27:46)
Uw zalving en Uw koning,
Uw hoogheid en Uw eer,
als Gods verkoren Koning,
als aller schepselen Heer!
In diepten neergezonken
van wateren zonder grond,
aan 't vloekhout vastgeklonken
daar heeft Uw bleke mond
van Gods heropend Eden
vrijmachtelijk beschikt,
en uw: voorwaar, nog een.
des boetlings ziel verkwikt. (Lukas 23:40)
o Liefde zonder gade,
die, daar Gij 't al volbrengt, (Johannes 19:30)
den moordenaar genade,
den vriend Uw moeder schenkt! (Johannes 19:26-27)
Die, waar ze Uw lippen laven
met snerpend edikvocht,
des Geestes levensgaven
voor Uwe haters zocht! (Johannes 19:28)
Die in der moordenaars midden,
en aan des kruises voet,
voor Israël blijft bidden,
de schuld des gruwels boet! (Lukas 23:34)
o Hoofd, bedekt met wonden!
o Hoofd, van 't doodszweet klam!
hoe zijt Ge ook dus bevonden
de Leeuw uit Juda’s stam!
Dat Koningshoofd het boog zich!
het lel zijn leven neer! (Lukas 23:46)
Gebergte en rots bewoog zich.

't Graf gaf zijn doden weer.
Hergeeft ook gij uw doden,
o Israël, op Zijn stem!
en val, o zaad der Joden!
aanbiddend neer voor Hem.
Hosanna! all’ gij volken,
met Israël te zaam!
lot boven 's hemels wolken
roept uit dien wonder naam:
De Leeuw, die overmocht heeft,
uit Jesse voortgebracht! (Openbaring 5:5-6)
Het Lam, dat ons gekocht heeft,
voor onze schuld geslacht!
.

ZIT AAN MIJNE RECHTERHAND.
HYMNE.
De Heer heeft tot mijnen Heer gesproken: Zit aan mijne rechterhand, tot dat ik Uwe vijanden zal gezet hebben tot een voetbank Uwer voeten Psalm 110:1.
Nadat Hij de reinigmaking onzer zonden door Zich zelven te weeg gebracht heeft. is Hij gezeten aan de rechter der Majesteit Gods in den hoge. Voorts verwachtende tot dat Zijne vijanden gesteld worden tot een voetbank Zijner voeten. Hebreeën 1:3, 10:13.
Een psalm! Gesproken heeft de Heer tot mijnen Heer:
zit aan mijn rechterhand, o Koning! en regeer.
Gij zijt gestegen uit het graf! Gij zijt gevaren
omhoog, waar U de zang van duizend Engelenscharen
bewelkomde en aanbad! De grendelen der hel
verbrak Gij, sterke God en Held Emmanuel!
Het Allerheiligste trad Ge in. Apostelen loofden,
nastarende dien gang met opgeheven hoofden,
tot waar de wolk zich sloot, Gij uit hun oog verdween,
en heerlijker dan ooit sinds in hun zielen scheen,
dat de opperzaal niet dan van vreugde langer galmde,
en in den Tempel zelf 't hart Uwer jongeren psalmde (Lukas 24:53).
Sjev Limini!* het woord van ouds U toegebracht!
** De twee Hebreeuwse woorden (uit Psalm 110) betekenen: zit aan mijn rechterzijde.*
Gij hebt U neergezet ter rechter van Gods kracht!
Daar nam Gij rust! Daar, in de Vaderlijke woning,
gehuldigd Engelenhoofd en Hogepriester Koning,
o van alle eeuwigheid Gods enig-geboren Zoon!
en wat Ge aan 't kruis volbracht, voleindigt Ge op dien troon!
Van daar stond Ge op weldra om d' Eersteling te begroeten
die, komende uit den strijd, de kroon legde aan Uw voeten!
van daar daalt Ge eenmaal af bij 't jongst bazuingeschal,
den scepter heffend, die ons aardrijk richten zal.
Sjev Limini!* Gij zette U neder in Uw glorie,
en aarde en hemel deelde in 't vieren der victorie,
behaald op zonde en dood. De kerker werd uw buit,
en Gij, Volheerlijke! Gij deelde gaven uit
op mensenkinderen, weerhoorigen, verlorenen,
maar door Uw kruissmart wederlevenden, herborenen!
Gij deelde gaven uit. 't Was olie neer gevloeid,
't was regen stormende van Boven. Zie, hoe bloeit
de dorre woestenij naar 't Woord! (Jesaja 35) De kreupelen springen,
de stomme ontvangt een mond, om Uwen naam te zingen,
de blinde ziet U en de dove hoort Uw stem.
Een nieuwe heerlijkheid doorstroomt Jeruzalem!
Gij doopt met Geest en vuur. Verdeelde tongen dalen
en golven over 't hoofd der Jongeren. De talen

geboren uit de twist van Babel, worden een
in 't lof verkondigen van Uw grootdadigheden
aan 't Pinkster-vierend volk te Sion. Welke krachten,
gewrocht sinds dezen stond, die ook uw moordenaars brachten
tot de ondervinding; in het omgezet gemoed,
der heelkracht van Uw naam, der heilkracht van uw bloed!
Vervolging woedt vergeefs. Hij zal geen vlammen doven,
die stormt maar drijven ze eer nog schitterender naar boven'.
en breiden ze uit op aard veroverend wijd en zijd.
Ha! martelaar Stefanus! schoon was uw levensstrijd
voor Christus, rijk in vrucht van Evangeliezegen;
maar (groot is onze God, en wondervol in wegen!) (Handelingen 8)
nog vruchtbaarder was Uw dood. Der weerpartijen haat
had aan Uw bloeddoop zich gekoeld, het levenszaad
van uit Jeruzalem als weggevaagd, daar vielen
de korrels met de kracht, die ze enig kan bezielen,
op Samaria en het omgelegen land!
Hoe breidt het zaad zich uit Hoe klemt de liefdeband,
veerkrachtig uitgerekt, ze saam ja, met die beiden,
Samaritaan en Jood, eerlang Romein en Heiden!
Hoe zien de hemelen-zelf hun zaligheid vermeerderd,
om een zondaar tot eens Heilands naam bekeerd
Want voor zijn haters had de Martelaar gebeden.
en ook voor Saul had des Martelaars Heer geleden,
daar rijpt het uur! Daar stort de wolf ter aard voor 't Lam,
en huldigt Benjamin den Leeuw van Juda’s stam.
Sjev Limini! Gij waart ter rechterhand verheven
der Majesteit de kleine kudde zaagt Gij beven,
en 't woeden van den wolf uit Tarsus, d' ijveraar,
verdrukker van Uw volk en van U-zelf. (Handelingen 9:4) Van waar
die wrevel, dat geweld, gepleegd aan weerlozen,
in samenspanning met het raadsgestoelte der bozen,
in samenspanning met luchtharte Sadduceeën,
door dezen stuggen spruit van Farizeeën? (Handelingen 9:1-2, 23:6) Neen!
Geen huichelarij is hier, in naam van God vereren,
geen menseneerbejag, geen onmeedogend teren
op 't huis der weduwe onder schijn van lang gebed ! (Mattheus 23:14)
't Is plichtvolvoering, 't is volmaaktheid naar de Wet,
gerechtigheid gezocht in eigen deugd en daden,
verdienen van Gods gunst op zelfgekozen paden,
wat dezen Jongeling, aan de voeten opgevoed
van Rab Gamaliël, dus drijft! Geen dorst naar bloed
is eigen aan dat hart, dan waar in bloed te plassen
hem nood werd als in 't spoor dier oude Pinchassen, (Numeri 24)

waarin ook hij voor God behaaglijk meent te gaan,
gelijk hij zonder blaam bij mensen weet te staan.
Zo streeft hij tegen 't volk, dat Israëls Heer en Herder
zich eigende, aangegord, en ach! van God al verder
verwijderd en verdwaald, naar dat hij in zijn woeden
den God der vaderen meer waant een dienst te doen; (Johannes 16:2)
het zij op Stephans dood met woeste blikken starend,
en van zijn moordenaars de klederen bewarend
als in gemeenschap met den gruwel God ter eer!
't Zij, opgetrokken straks Judea op en neer,
de lammeren, waar zijn haat er slechts een uit mag vinden,
verwondend, bindende, hij zal ze eerlang verbinden!
Zo, doodslag snuivende en vervolging, streeft hij voort,
en Syrië ingestormd, bereikt Damascus poort
weldra! ook daar bij macht de aloude Synagogen
te ziften, en geen plant van Christus te gedogen,
waar hij den voetzool zet. Gij zaagt van op den troon
dien Saul! Gij stond op, o Davids Heer en Zoon!
en donders ratelden, om d' overste Uwer haten
te treffen? Neen! een stem als 't ruisen veer wateren
daalde uit uw hemel neer: Waarom vervolgt gij Mij?...
De ontembare wet-zeloot legt af zijn razernij!
Wat wilt Gij dat ik doe, o Heer! is aan Uw voeten
zijn antwoord. Hij gelooft. Gods heiligen begroeten
het nieuwe voorwerp van Uw zegepraal, o Held,
verwinnaar door Uw dood, Uw lijden, geen geweld!
Zo rijd voorspoedig op Uw waarheidswoord! Uw schichten,
o Koning! raken 't hart der vijanden, (Psalm 45:4-6) die zwichten
en loven! Saul leeft bij 't licht uit Nazareth.
Hij boog. Hij bidt. Hij kent voor kracht, voor heil, voor wet,

't geloof voortaan in U; niets buiten die genade!
Haar slaat van oord tot oord de wereld in hem gade;
haar brengt hij wijd en zijd den Heiden, haar den Jood;
met haar bezegelt hij zijn leven en zijn dood;
met haar die erfenis van onvergankbare letteren,
wier bliksems eeuw aan eeuw de hovaardij verpletteren
van wet gerechtigheid, die 't offerbloed verzaakt,
van zelfvolmaking, die de volheid ijdel maakt
eens Go!!ls! Ja, gena steeds door gena vervangen;
dit 's Paulus, dit zijn leer. o God! Zie daar Uw gangen!
't Kruis uitgeroepen door den lasteraar-voorheen,
de wet der vrijheid door het hoofd der Farizeeën,
der' Heidenen licht, gelegd in 't Twaalftal uitverkorenen,

ter middagzon verhoogd in deze hun jongst geborenen!
Looft, hemelheiligen! met harp en stemakkoord
uw Heer! en antwoord gij met Saulus eigen woord, (Romeinen 11:33-36)
klein kuddeke op aard! „o Diepte, o wonderwegen!
o Rijkdom! Wie, o God! is immer opgestegen
tot de onnaspeurlijkheden van Uw aanbidbren raad?
of heeft de baan bepaald, waar langs Uw oordeel gaat?
of heeft het pad voorzien, waar langs Uw zegens kwamen?
Uit U, door U, tot U zijn alle dingen. Amen.
Sjev Limini! Gij waart gezeten, Zoon en Heer,
aan 's Vaders rechterhand, en blikte op Patmos neer,
op 't schraal en eenzaam strand, waar, om Uw woord verwezen,
de Jonger U verbeidt, steeds brandend als voordezen
en groen end, schoon hij thans na tienmaal zeven jaar
zijn Boanerges-hoofd met zilverglans voor haar
omhoog heft, die van ouds in Uwen schoot gelegen,
geheimenissen uit de wonderen van Gods wegen
werd ingeleid, en in de diepte van wiens ziel
uw stem met kiemen steeds van openbaring viel!
Lang heeft hij aan de zij van Jona’s zoon gestreden,
met heel de Apostelschaar gebeden en geleden,
naast zich en Stefanus en Paulus op zien staan,
getuigen, en de rust zijns Heeren binnengaan,
Jacobus onder 't zwaard zien vallen der Heroden,
Jeruzalem omringd van legers, en de Joden
geslagen met den ban, eens door Uw heiligen mond
van op de hoogte des Olijfbergs hem verkond.
Thans, tot des levens grens verlangend voort getreden,
thans, op die naakte kust van 't kuddeke afgesneden,
de jongste vreugde op aard zijns ouderdoms, verlaat
o Jezus! Gij hem niet, die daar verlaten staat.
Maar schenkt de Trooster (Hij, de kracht uit U gevloten)
in 't hart des ballings geest verjeugdigend geschoten,
de vlucht hem weder van den adelaar, en hij schrijft,
terwijl zijn geest U ziet, terwijl Uw geest hem drijft,
- zijn Evangelie neer: des Woords in 't vlees gekomen,
der zonde op 't Lam gelegd en van ons afgenomen!
Daar stond Gij voor hem in Uw hemelmajesteit,
Gij-zelf! bazuingeluid Uw tegenwoordigheid
verkondend van nabij. Hij zeeg als dood ter neder.
Want ja, Gij waart het! U, den Meester, zag hij weder,
den Leidsman zijner jeugd, den Heer die hem bemind
en uitverkoren heeft ten heil-gezant, ten vrind!
U, zo als d' aanblik geen vergankelijke vermogen

te dragen, U met heel- uw- Godheid-vlammende ogen,
de doorgeboorde hand almachtig uitgebreid,
de voeten gloeiende van loutere heiligheid,
doorwandelende allereerst de zeven kandelaren! (Openbaring 1:13-15)
U, straks, bij 't lof geschal der hemellegerscharen
de Leeuw uit Jesses stam, het Lam van God verklaard,
die met zijn bloed ze kocht tot koningen der aard! (Openbaring 5:5-10)
U, op het witte paard der zegepraal gereden
in bloedrood heilgewaad, de macht van 't Beest vertreden,
der heiligen heir, gerijpt ter wereldheerschappij,
in 't blank gewassen kleed U volgende in de rij! (Openbaring 19:11-16)
U, eindlijk, Vredevorst op aard, voor alle volken
gerechtigheid en heil gebieden uit de wolken,
bij 't nederdalen van een nieuw Jeruzalem,
en 't wederleven van Gods doden op Uw stem. (Openbaring 20:11-15)
Zo zag, zo hoorde van uit Patmos akeligheden
de Apostel in den geest U Davids troon betreden,
en zegepralen in den hemel en op de aard.
Voorts, eer der eeuwen loop die heilstond heeft gebaard,
aardschuddingen van uit den afgrond, bliksemslagen
en ijssteenklompen, pest en oorlog, felle plagen
als van 't aloud Egypte op 't later Babylon,
verduistering van het licht der sterren en der zon.
bij hemelstemgeluid de zegelen gebroken,
fiolen uitgestort, bazuinen opgestoken, ,
rook, sulferdamp en vuur, in bloed verkeerde zeeën,
verschrikking, angsten en niet uit te spreken weeën,
van Logen en Geweld Godlasterende akkoorden!
Dat alles opgelost, bij 't missen van Gods woorden
en 't zuchtend wachten van geheel het schepseldom,
in een, een enig woord van uitkomst: Kom, ja kom!
Sjev Limini! Gij zijt verheerlijkt in het midden
van al Uw vijanden, die veinzend U aanbidden!
Ja, tegen U vereend, bracht Jood en Heiden t' zaam,
U smaad en haat en dood! Straks de Uwen, om Uw naam,
vertredend, nam de Stad op 't Capitool gezeten
de plaats dier andere in, vervolgster der Profeten.
De Caesars folterden met scherp verfijnd vermaak,
wie uitkwam voor Uw woord, wie vast stond voor Uw zaak.
Heel Rome's volk riep uit: De Christenen voor de leeuwen!
en zij, in Uwe kracht, zij zegenden. Drie eeuwen!
daar wierp zich Rome, moe geworsteld, voor het kruis,
en Christenen noemde zich haar Keizer en zijn huis;
was 't Staatkunst, (Gij, o Heer! Gij weet het!) en geen waarheid?

hoe 't zij, daar bogen zich met glansrijke openbaarheid
des werelds Machten voor des werelds Ergernis,
des Nazareners naam! De Capitool-god is
gevlucht met heel d' Olymp van zijn bespotte altaren!
de leer van 't kruis dringt door bij West. en Noordbarbaren
en ook aldaar weldra plaatst zwaard en koningskroon
zich onder 't nederig kruis. Vorstinnen, van haar troon,
o Jezus! voedsteren de Kerk, naar U geheten.
De wereld-zelve tracht Uw smaadheid te vergeten
en gaat U achterna, wie ze eenmaal heeft geslacht!
Strak!! keert ze, in weerwraak van de hulde die ze bracht,
tot gruwelen te rug, nog nauwelijks afgezworen:
de goden van 't heidendom verschijnen als herboren
bij beeld- en dodendienst! en bijgelovigheden,
als eenmaal Israël met Juda zinken deden,
bedekken 't licht der zon met zwarte sprinkhaanzwermen,
of binden 't leven af in geest verstikkende armen.
Sjev Limini! van om uw vuurvlamwitten troon
gaan ook de donders uit, die gruwelen ten loon.
Het Oosten zag de straf van zijn verbastring rijpen:
het kroost van Ismaël naar boog en pijlen grijpen,
hem eerlang de oppermacht belovende der aard!
De Koran triomfeert bij 't zwaaien van een zwaard,
Gods Evangelie niet, maar dwazen mensenvonden
te sterk! en wederom leed van des schepsels zonden
Gij, Heiland! Gij den smaad! waar de Islam met zijn sneeuw
(licht!) kiemen overdekt, bestemd voor beter eeuw.
Dus zonk de Christenheid in 't Oosten; maar ook 't Westen
zag mensenscheppingen zich op den grondslag vesten
der eeuwen! Gij zaagt, neer, o Koning! de afgrond beeft,
de grafrots scheurt, en zie! Uw waarheidswoord herleeft,
gelijk Gij-zelf eens, uit den dood. In slaap gezonken
en nachtdamp hoorde de aard een stem! daar weerklonken
gewetens, en Gods Geest gaf zijn getuigenis,
dat in geen naam dan de Uwe, o Jezus! leven is,
gerechtigheid en kracht; en 't heilbevel van boven
geen werk eist als der Wet, maar in Uw naam geloven!
En 't was een stem op nieuw des roependen: Bereid
den weg des Heeren en verbeid Zijn heerlijkheid!
Bekeer U tot den God des hemels van de goden
der aarde, tot Zijn' wil, van menselijke geboden '
Maar nog was 't einde niet! de wonde toegebracht
aan Rome heelt zich, en daar rijst een nieuwe macht
(des Ongeloofs!) die mee haar tijden moet doorlopen,

tot dat Uw toekomst beider Babelbouw zal slopen!
Sjev Limini! Gij zijt gezeten op den troon
des hemels! maar op de aard bewegen zich de goden
der wereld en der hel met versch beproefde woede.
De zonde wreekt zich aan de zonde, die haar broedde,
de omwentelings-toortsvlam op de middeleeuwse nacht.
De mensheid bij dien gloed rijst op en proeft haar kracht
aan werken des gewelds, aan werken der ontbinding!
Verlichting zonder U, wat wordt zij dan verblinding,
o Licht der wereld, Zon van waarheid en van heil!
Of 't mensdom 's hemels ruim of 's afgronds diepten peil',
en beiden ondervraag om 't Godsgeheim te weten,
het moge Uw woord, Uw naam, Uw rijk, Uw komst vergeten!
die komst zal daar zijn als de nachtdief, onverwacht!
dat Rijk zal komen als de bliksem, ongedacht!
die Naam zal heersen en dat Woord zal overmogen!
en reeds bewegen zich de krachten uit den hoge,
en woelt in heuvelen en gebergten barenssmart,
en grijpt die schok des Werelds Machtigen m 't hart.
De volken duizelen van zich-zelf. De Wijzen vragen
elkander naar het eind van deze vreemde dagen.
Is dit de morgen, die ons aanbreekt, van een tijd
aan volksbevrijding, mensvergoding toegewijd?
Of keren we eer te rug ten bajert der verwarring?
Eu is dat somber licht, die vlam, slechts de opensparring
eens hollen afgronds, ter verslinding toebereid
van al wat ordening heet, en recht, en menselijkheid?
Sjev Limini! Hij is ter rechterhand gezeten
der glorie, wie van ouds de schaar der Gods profeten
als Israëls Koning aan heel 't aardrijk heeft beloofd!
Wat natie, Israël! als gij? van God ten hoofd,
straks om uw misdrijf tot een staart gesteld van allen! (Deuteronomium 28:44)
Toch zal er van Gods woord geen stip ter aarde vallen,
dat, o vernederd volk, waar eenmaal 't heil uit sproot!
door U herstelling spreekt, ja, 't leven uit den dood! (Romeinen 11:15)
Gij werd verstrooid, gij wordt geschud. Geschud als koren?
Zo gaat geen korrel voor den grote oogst verloren!
Verstrooid als schapen? Die u ziet en kent bij naam,
brengt uit de streken der vier winden u eens saam!
Hoor Israël! en hoort, gij volkeren! de woorden
der Zieners, ons bewaard, 't Gericht, dat aan de boorden
des Chebars Buzis zoon (Ezechiel 1:1-3, 37) voor ogen stond, en dat
gij, Daniël! vernam in 't hart der wereldstad. (Daniël 7:1)
De hand des Heeren was op mr. De geest beroerde

het merg in 't binnenste mijns lichaams, en Hij voerde
mij over in het dal der doden. 'k Zag het vol
van beenderen, lang verdord; en 't was of de aardt; zwol
om haar begravenen aan 't zonlicht weer te geven.
Toen sprak Hij: Mensenkind! zal dit gebeente leven?
En 'k zeide: Gij-alleen, Gij weet het, Heer mijn :Heer!
Toen sprak Hij wederom, en zeide: Profeteer,
en zeg in Mijnen naam, dat deze doden leven!
Want zie Ik zal den geest des levens in hen geven,
bekleed end hun gebeente met zenuw, vlees en huid.
En 'k deed en sprak alzo: en met een vreemd geluid
verbonden zich allengs de beenderen te zamen
(maar nog geen geest was daar om 't lichaam te beamen!)
en 'k zag de zenuwen zich vlechten, vlees en bloed
zich weven, de opperhuid van 't hoofd tot aan den voet
zich strekken; en ik riep: Waak op, o Geest des Heeren!
en doe de levenskracht in deze doden keren!
En ziet! Hij kwam. Hij blies. Een onafzienbare schaar
van levenden stond op. Hij sprak: Die doden daar,
zijn 't huis van Israël. Ging niet hun heilsverwachting
te loor? Weid niet hun hoop tot wanhoop en verachting?
En liggen niet verstrooid hun beenderen? Maar Ik,
'k zal oenen, o Mijn volk! uw graven, Ik beschik
n 't leven, Ik het land gewaarborgd aan uw vaderen!
Ik zal uw stammen van des werelds einden gaderen,
en geven Israël en Juda zonder end
van dagen Mijn' Gezalfde uit David. Ja, ik ben 't,
de God der krachten, die de doden op doe rijzen,
en Israël de trouw van Zijn ontfermer prijzen!
Aldus Ezechiel! hem antwoordde in de rij
der Zieners Beltsasar (Daniël 4:18) met droom en prophecy,
als zijn verhelderd oog in verre nachtgezichten
vier wereldrijken zag verrijzen, straks zag richten,
den troon des Eeuwigen, een vonkelend vuur gelijk,
des Schrikdiers hoorn ten val (Daniël 7:8-27) zich zetten, 't koninkrijk
den Zoon des Mensen en Zijn heiligen gegeven, -
der Goddelozen macht het aardrijk uitgedreven,
verstrooid, verplet, verteerd, bij Goddelijk gericht
den Draak (Openbaring 20:2) geketend en het Vrederijk gesticht!
Sjev Limini! Gij leeft, wiens naam de hoge plaatsen
van hemel beide en aard lof zingende weerkaatsen!
Gij heerst, Gezalfde Gods en, voor alle eeuwen, Zoon!
Sjev Limini! Gij zijt gezeten op den troon,
dien Ge eenmaal dalen doet op een gelouterde aarde!

Het Godsbestuur, van voor des werelds grondslag, baarde
de volheid van dat woord, van eeuw tot eeuw herhaald,
terwijl de hater woedt, terwijl de spotter smaalt!
En zeggen zal men 't, dat en heuvelen bezweken
en bergen slonken. ja, dat hemelen zelve weken,
maar aan 't Sjev Limini. dat eens de Vader sprak,
geen enkele heerlijkheid van eeuw tot eeuw ontbrak!
Of hoogten slingeren heen en weer,
of de aarde zelf van plaats verander'.
bij elementen keer om keer
in bond of gisting met elkander,
daar blijft een licht, een kracht, een pand,
wat ook ontvalle gegeven,
dat Woord: Zit aan mijn rechterhand!
en dat Uw haters beven!
Gij sprak het, God van Israël! uit,
en de oude harpprofeten psalmden
bij Sions tempelkoor geluid,
wat later eeuwen dus weergalmden:
Houdt Christus Zijne kerk in stand,
dan moge de hel vrij woeden!
Gezeten aan Gods rechterhand,
zal Hij haar wel behoeden!
Die Koning van Gods heerlijkheid
blijft heersen zonder eind van dagen!
En gij, o volk, dat Hem verbeidt!
Hij ziet u worstelen, lijden, klagen.
Houd moed, klein kuddeke! houd moed!
't Heelal is hem gegeven!
En Hij, Hij gaf voor u Zijn bloed;
Hij leeft, en gij zult leven.
Hij heeft voor u den dood geproefd,
voor u den vloek getorst der zonden,
voor u in 't dodental getoefd!
Voor u is zonde en graf verslonden!
Herleven gaat gij op Zijn stem?..
Neen! Wie in Hem geloven,
reeds zij n zij levende met Hem,
met Hem gezet daarboven! (Efeziërs 2:6)
Toon dan der kruisbestrijdbaren macht
zich in deze sombere tijd steeds driester!
Gesproken blijft het woord in kracht
tot dezen Koning-Hogepriester
naar Melchitsedek’s ordening:

Gans verse legerscharen
zal tot een laatste worsteling
de dageraad U baren! (Psalm 110:3-5)
Door lijden wordt het heerlijkheid
Licht, eerst na middernachtlijk duister!
Bezwijk, mijn ziel! niet, maar verbeid!
Hij zal verschijnen vol van luister,
En reeds bestraalt een morgenster
het onweer dat zich gadert.
en reeds vertonen zich van verr'
de tekenen, dat Hij nadert!
Maak berg op bergen opgetast
den zoon van Babel dan vermetel!
Sjev Limini! die berg staat vast,
en vast staat Sions Koningszetel!
En vast, o Christen! ook uw kroon,
en vast gans Israëls herleving!
Alleen! blijf staren op den Zoon,
met juichende overgave en beving!

UIT PALESTINA.

Zij hebben mij dikwijls benauwd van mijne jeugd af, zegge nu Israël; zij hebben mij dikwijls van mijne jeugd af benauwd. Psalm 129.

Het was de tijd, toen edelhuis bij huis
zijn mannen zond, den schouder onder 't kruis.
Des Keizers vaan, met Frankrijks lelieglansen,
met Engelands leeuwen gingen voor, de lansen
der Ridders zich verbroederend in den stoet
met Bisschopsmuts en breden pelgrimshoed.
Toch was 't de tijd niet meer dier eerste kreten,
vernomen door de volgers der Propheten
met schrik en spot, bij beurten, uit Euroop!
In rook vergaan was menig stoute hoop
op glorie, op verovering in die streken,
waar, heimweekrank, reeds duizenden bezweken
onovertroffen sedert, en geen zon
meer opging over Godfrieds van Bouillon.
Diep was, na hem, de Christenheid verbasterd,
en fel, om haar, de Christen naam gelasterd
in de overheerde woningen van Sem.
De toon van Clermont was gedaald. Jeruzalem
droeg nog wel hoog de kruisvaan op haar muren,
(hoe ook verbaasd een scepter te verduren
naar leenrecht uit het West!) en fors en fier
stond in haar midden steeds de Tempelier,
het zwaard op zij, verplegende haar kranken.
Toch meer en meer begon de tent der Franken
te schudden in dat verre Morgenland,
onveilig en ontbloot. Want aan den kant
van 't Noorden was Edessa reeds ontvallen;
en wel had weer Euroop zijn duizendtallen
geleverd, maar geen taal zelfs van Bernard
vermocht, die te bezielen met een hart
genoegzaam tot herovering van rijken
Weldra en zelfs de hoofdstad gaat bezwijken.
De Olijfberg in die dagen zag zijn top
bestegen door een Dichter. Hij zag op.
De weduwe-stad lag voor hem, hij versteende,
en schiep weer aam, en riep het uit, en weende!
Wat tranen, eeuwen in en eeuwen uit,
bevochtigden dien grond al! Wat geluid
van wee geklaag, van onweerhoudbaar snikken,
werd daar niet al gehoord, bij de eerste blikken
op Sions overschot. Wat borst, zo fier,

wat hart van ijs of ijzer, dat niet hier
brak en versmolt en smart had van zijn zonde,
en daden van den God der goden verkondde?
De Vreemdeling op d' Olijfberg stapte voort.
wie was hij? van wat maagschap? uit wat oord?
Geen trots hier, als des krijgsmans, is te lezen
in oog of tred. Geen pelgrim kan hij wezen,
met rozenkrans noch kruis aan hals of hand,
geen vreemdeling; maar eigen zoon van 't land!
De donkerbruine huid, het vuur der blikken,
deed d' Arabier herkennen zonder wikken,
sprak niet wat anders nog op dat gelaat,
dat, neen, geen kroost van Ismaël verraadt,
maar stamverwant. 't Zijn de onmiskenbare trekken
die langs heel de aard den Israëliet ontdekken.
Dat was hij! van zijn tweeden moedergrond,
van Spanje, kwam hij, om waar Sion stond,
in heerlijkheid sinds eeuwen uitgeschenen,
te aanschouwen met zijn ogen, en te wenen.
't Was zijner jeugd gelofte lang geweest.
Thans duldt zijn geest geen uitstel meer, bevreesd
of mogelijk hem voorkwam de ban der jaren;
want, voor den tijd, besneeuwden hem de haren
en weefden voor zijn ogen reeds een wolk
de droefheid over 't noodlot van zijn volk,
de studie in den doolhof der Rabbijnen,
de dichtgeest, die ook sterken weg doet kwijnen.
Daar treedt hij van den bergtop af, en voort!
Daar staat hij voor de Benjaminse poort.
Daar zal hij Salem’s straten in gaan treden.
Maar neen! hij trekt te rug de vlucht der schreden.
Hij wil nog meer genieten van zijn smart,
nog eerst van rouw verzadigen zijn hart
bij d' aanblik van die moeder der Profeten,
die stad, des grote Konings eens geheten.
Hij wil de dorheid proeven van dien grond,
waarover de Aard al haar geweldnaars zond,
en kust dien grond, hem als in de armen knellend,
en drinkt de bittere wateren, hem wellend
uit hart en oog, en wentelt zich in 't stof,
- en rijst weer op, om Gode een lied van lof,
een lied der klacht als voegt aan bannelingen,
voor d' ingang van de weduwe stad te zingen!
Het was dat lied, gelijk hij-zelf, vermaard,

in Spanje’s Synagogen lang bewaard,
en aangestemd waar immer Joden zwerven
of bij der vaderen graven komen sterven.
De Maagd van Sion klaagt er 't onderscheid
van toen het uit Egypte werd geleid,
gehoed door haar van God gezonden mannen,
of toen de haat dier meer dan aartstirannen:
Nebukadnezar, Titus, Hadrianus,
voor eeuwen Israëls zon deed ondergaan:
Een vuur, een vuur gloeit in mijn aderen,
wanneer ik opvoer in mijn lied
dien blijden uittocht mijner Vaderen
uit Farao’s verbaasd gebied!
Een koorts van schaamte verft mijn wangen,
de krachten weigeren zich mijn stem,
wanneer ik meld in rouwgezangen
mijn uitgang uit Jeruzalem!
o Lied, door Mozes aangeheven,
bij Mirjam’s rinkelbom en trom,
toen ik Egypte mocht begeven
en zijn verwerpelijk godendom!
Ach zangen, druipende van tranen,
op Jeremia’s harp gesproeid,
toen 'k heentrok onder vreemde vanen
de handen smadelijk geboeid!
Hoe vriendlijk wenkte me uit de wolken
de glans des vuurkoloms bij nacht,
toen me uit de hand der vreemde volken
de hand mijns Gods had uitgebracht!
Maar bij 't bestormen van den tempel,
wat zwarte wolken van rondom,
met wat verfoeisels op den drempel
van Gods ontheiligd heiligdom !'
De wateren der Schelfzee ruisten
op dat ontzachelijk uitgangsuur,
de wateren der Schelfzee bruisten. .
straks rezen ze op mij tot een muur.
Ach wateren slechts, die overstelpen,
met stekend zout, met stikkend zand,
geen golven langer om te helpen
toen 'k balling uitging uit mijn land!
Van uit den hemel mannaregen,
verkwikkend bronnat uit de rots;
toen ik mijn vrijheid had herkregen

bij 't tussen treden mijns Gods!
Absinth en gal en bittere wateren,
toen ik ternauwernood ontkwam,
bij 't hoongeschater mijner hateren
om Salem’s stad. en tempelvlam.
Toen ik Egypte was ontkomen,
met Mozes staf en heilgebed,
zag 'k eerlang Horeb’s top omzomen
van 't volk, verbeidende Gods wet.
Ach samenscholing bij de stromen
van 't onmeedogend Babylon,
toen mij de vrijheid was ontnomen,
mijn lange vreemdelingschap begon!
Des Heeren zwaard, het oog verblindend,
ging ter bevrijding voor mij heen,
mijn trotse vijanden verslindend,
toen 'k uit' Egypte ben getreden!
Dat zwaard, ach! tegen mij gegrepen,
ach! tegen mij ne borst gewet,
toen ik mijn kinderen heen zag slepen
van Sions hoogten, wreed verplet.
o Feesten, Sabbaths, wondertekenen,
toen 'k uit Egypte was geleid!
ach vasten, tranen, ijzeren ketenen,
mij in de ballingschap bereid!
o Jubel-, rost- en vredesjaren,
mij na Egyptes dwang beloofd!
ach felle ellenden en bezwaren,
sinds Sions onheil, op mijn hoofd !
o Kamp van strijdbare Israëlieten,
na dat Egypte ons vrij zag zijn,
en heilig dienstwerk der Levieten!
hoe heerlijk zag u Sin’s woestijn!
Maar toen wij Juda’s erf verlieten,
beroofd van uitzicht en van troost,
ach heir van smalende Edomieten!
ach kopers van mijn kermend kroost
Ach pijnigend verschil van namen)
toen Farao’s woede ging te loor,
hier, Mozes en Aaron t' zamen
ons weidend in Jehova’s spoor,
En daar (o schrik!) Nebukadnezar,
straks, met mij minder nog begaan,
Tiberius en Cajus Caesar,

Pompejus, Titus, Hadriaan!
o Heiligheid der heiligheden!
o Hogepriesterlijke kroon!
o Wierookoffers en gebeden,
op gouden schalen aangeboden!
o Reinigende waterplassen
waarin, naar de ordening der Wet,
mijn. volk gans zuiver werd gewassen
van heel Egyptes smaad en smet!
Ach gruwelen en afschuwelijkheden
en enkel spot met Gods bevel!
Ach beeldendienst en snode zeden,
afgoderij en overspel!
Ach, bij verdrukking, ergernissen
ontmoet, verduwd bij elke stap!
Sinds ik Jeruzalem moest missen
in steeds gerekte ballingschap !
Waak op, o God der legerscharen!
Keer tot ons weder, (ach, hoe lang?)
als in die ver vervlogen jaren,
als, eenmaal, bij Egyptes dwang.
Keer tot ons weder, God der vaderen!
hoor weer naar 't klagen onzer stem,
en wil eerlang Uw volk vergaderen
in een hersteld Jeruzalem.
De Dichter had zijn lied voleind. Hij zweeg.
Zijn stem, zijn geest scheen uitgeput. Hij zeeg
bewegingloos ter aarde, als in bezwijming
door 't smarten van de diepe zielsdoorvlijming,
of nog in overpeinzing en gebeden,
als waar hij met zich-zelf hier steeds alleen!
Alleen? neen! op de plek, dus ingenomen,
was fors en nors een krijgsman afgekomen,
een ruiter, die van op zijn trappelend paard
den treurig neergeslagene ter aard
bespieden bleef. 't Was een dier Bedoeïenen,
de schrik niet slechts der eenzame ruïnen,
maar in hun stouten strooptocht in het rond
zich wagend vaak op dicht bevolkten grond.
Spreek op (dus riep en spotte hij!) wie zijt gij?
Verworpen Jood of Kelb? Zo niet, belijdt gij
ook Allah en Mohammed zijn Propheet
met ons? Wat dreef u hier? dat ik het weet!
En brengt gij goud voor Frankische gestichten

of Jodenbuurt, 'k zal u den last verlichten!
En zwijgend en als doof voor 't geen hij hoort
maar in 't verstand niet opneemt, gaat hij voort,
de Dichter, zich steeds dieper in gedachten
te dompelen, schijnt de toespraak te verachten,
en slaakt op eens dien galm met vegen mond:
Hoor, Israël ! De Bedoeïen verstond!
zo sterft gij, basterdkind der Wet, rechtvaardig,
niet door mijn hand, uw bloed waar de eer onwaardig
het edel staal te verwen van dit zwaard,
maar als de worm, vertrapt! Hij rukt zijn' paard
naar achter met den toom, dat beide hoeven
van 't steigerend ros hun kracht in 't vallen proeven
op 't hart des vreemdelings. Het brak. Ai zie!
zo (zegt men) vond zijn eind de dichter Hallevi.
Zij hebben, zegge Israël, van ouds mij gekweld,
benauwd van der jeugd aan, geploegd als een veld.
Toch hebben zij tegen mij niet overmocht.
Maar rouw blijft mijn deel en mijn leed onbezocht.
Neen, antwoordt het Godswoord, dat nimmer vergaat,
niet altijd blijft Israël der volkeren smaad.
Voor hem bad zijn Koning aan 't smadelijk kruis.
Haast komt de Verlosser tot Israëls huis.

TER GELEGENHEID VAN DE JUBEL-FEESTVIERING VAN HET ZENDELING-GENOOTSCHAP DER ENGELSE EPISCOPALE KERK.

Daar is een jubeltoon gehoord!
Zijn weergalm reikt van oord tot oord.
Dat al wie God vreest en Zijn woord
zich voege bij het feestakkoord!

KOOR.
Looft den Heer! want Hij is goed.
Alle volken, tongen, talen,
moeten Zijnen roem verhalen!
want Hij kocht ze met Zijn bloed.
De mens geschapen naar Gods beeld,
heeft zijns Formeerders eer gedeeld
met zon en maan, met dier en plant,
ja, 't maaksel van zijn eigen hand.

KOOR.
Looft den Heer, enz.

Sinds kende 't Heidendom geen God,
geen heilige Wet, geen heilgebod.
De zonde leeft bij 't Godsgemis,
de hel regeert bij duisternis.

KOOR.
Looft den Heer; enz.

Jaar in de diepte dier ellend’
heeft God zich tot den mens gewend.
Het woord van redding werd bekend
tot aan des werelds uiterste end.

KOOR.
Looft den Heer, enz.

Zijn Heilgezanten gingen uit.
Geen spraak, waarin hun stemgeluid
aan duizenden den naam niet bracht
van 't Lam voor hunne schuld geslacht.

KOOR..
Looft den Heer, enz.

De Heer wrocht mee. Zij gingen uit!
naar 't Noorderijs, naar 't schroeiend Zuid,
van waar de Zon in 't Oosten straalt,
totdat ze in 't Westen nederdaalt.

KOOR.
Looft den Heer, enz.

Gewijde schaar! ga uit, ga voort.
En all' gij Heidenen! hoort het woord.
Brengt thans Uw eerstelingen aan;
eens zal de volheid binnen gaan!

KOOR.
Looft den Heer, enz.

Eens zal Uw volheid binnengaan!
Bidt, aardse volkeren! bidt aan,
met Israëls stammen eens te zaam
een kudde, een kerk, een volk, een naam!

KOOR.
Looft den Heer, enz.

ROEM DER HOPE.

Jezus, mijn Verlosser, leeft!
en ook il, zal met Hem leven,
daar waar Hij zijn zetel heeft
'Vat zou mij dan nog doen beven,
nu het Hoofd, reeds opgewekt,
al de leden tot zich trekt?
Door een onverbreekbaren band
ben ik aan dat Hoofd verbonden;
mijn van God gegrepen hand
worde in Zijne hand gevonden;
en vergeefs grijnst dood en hel:
'k zie op Jezus! 't is mij wel.
't Geen ik afleg is de ellend',
't geen ik wachte, kracht en leven;
't leven, hier nooit recht gekend,
wordt mij eeuwig dan gegeven:
de aardse korrel wordt gezaaid,
't hemels lichaam wordt gemaaid.
'k Zal dan wonen br mijn Heer!
Dit is mijn geloofsvertrouwen
ik zal Jezus in zijn eer,
in zijn koninkrijk aanschouwen;
ik, ik-zelf, verlost van 't vlees,
vrij van zonden, vrij van vrees.
Richt uw geest dan hemelwaarts,
heft uw zielen op naar boven,
van de lusten dezer aard
tot waar ge eeuwig wenst te loven;
woont met hoop en hart en zin
thans reeds bij uw Heiland in!

ROUW EN TROUW.

En de ganse Vergadering maakte een verbond in het huis Gods met den Koning, en hij zeide tot hen: Ziet, de Zone de Konings zal Koning zijn, gelijk als de Heer van de Zonen Davids gesproken heeft. 2 Kronieken 23:3.

Het klokgebom van oord tot oord
plant voort het zieldoorvlijmend woord:
Aan de overzij van den Moerdijk
daar ligt des Konings dierbaar lijk.
De doodsklok dreun! heel Neerland weende,
en om het Delftse grafgesteente
pleegt het den TWEEDEN WILLEM rouw,
zweert het den DERDEN WILLEM trouw.
Een donder, plotseling afgekomen,
heeft Neerlands hoogsten boom geveld.
De kroon is van ons hoofd genomen!
Gevallen is der helden held!
De dag der smart is aangebroken;
gesproken heeft der heren Heer!
Wij krommen 't hart, van leed doorstoken,
wij buigen 't hoofd verslagen neer.
Geen Franse heirschaar in slagorde,
tuk op verplettende overmacht,
geen bloed- en oproerdronken horde
bad ons die wonde toegebracht;
geen kogels, langs de heuvelen fluitend
of d' ijzeren monden uitgebraakt,
doch op den stouten oog blik stuitend
van 't heldenhoofd, door God bewaakt!
En waar dan bij is aan bezweken,
de Oranje, dien ons hart betreurt?
Hoe is de levensgeest geweken?
Hoe 't stoflijk hulsel afgescheurd?
Ach! banden klemmend om het harte,
ach! leed door zelfbedwang vergroot,
ach! Vaderrouw bij Koningssmarte,
zijn wapens te over voor den Dood!
En, of het waar, het uur voorziende,
lei hij de hand nog op zijn kroost,
en zorgde teer voor wie hem diende,
en schikte d' arme nog zijn troost.
Daar zonk hij neder op zijn sponde,
daar gaf hij, worstlensmoe, den geest.
Zij God Almachtig in die stonde
zijn Herder en zijn Licht g:eweest!

Het klokgebom van oord tot oord
plant voort het zieldoorvlijmend woord:
aan d' oeverzoom van Maas en Rot,
daar voert men 's Konings overschot.
De doodsklok dreunt, en Neerland weende,
en roept bij 't Delftse grafgesteente
De Koning stierf! aan 's Konings Zoon,
behoort ons hart bij staf en kroon '
Weemoedvol ziet Gij het, Dochter der Czaren!
nevens u knielend bij 't lijk van zijn Vorst,
beelden herroepen uit de ebbe der jaren,
lafenis maar voedsel voor 't leed dat Gij torst!
Vroeg werd uw weg in den zijnen geweven,
spa. blonk uw ster op zijn stormige baan,
zuster des Czaars, onzen Nassau gegeven,
waardigste prijs voor roemruchtige daden!
Zagen wij, sedert, de kimmen betrokken?
Rezen de golven der volksheerschappij?
Wat ook Oranje bestond bij die schokken,
ANNA PAULOWNA stond vast aan zijn zij!
Nederlands zonen, Nederlands vrouwen,
smaken een bittere zoetheid in 't leed,
mee Haar te treuren, met Haar te rouwen;
met Haar te gaan in het nachtzwarte kleed.
Konden zij troost voor Haar zielensmart vinden!
IJDEL vermeten! machteloze wens!
God heeft geslagen! Wie zal verbinden?
God wil genezen! zwijge de mens!
Aardse vertroosting wordt distel en alsem;
stemmen van Boven fluisteren zacht:
CHRISTUS op Golgotha! daar is de balsem!
CHRISTUS is opgestaan! Daar is de kracht!
Het klokgebom van oord tot oord!
plant voort het zieldoorvlijmend woord!
Daar roept een stem plechtstatig af,
dat TWEEDE WILLEM daalde in 't graf!
De doodsklok zwijgt, maar Neerland weende
en roept bij 't Delftse grafgesteente,
De Koning stierf. De Koning leef’!
en dat hem God Zijn zalving geef’!
Nederland ontvangt zijn Koning uit die Vaderlijke hand,
door wier weldaad sinds drie eeuwen hier de Oranjeboom geplant
voor de goudkleur zijner vruchten 't bloedrood aller tirannie
deed verbleken, deed verschieten, tot der zeeën overzee!

'Neerland heet' zijn Koning welkom, dubbel welkom van dat strand,
waar een andere DERDE WILLEM uit het hart van Nederland
met de vrijheid van 't geweten al die vrijheden overbracht,
ongelijkbaarste aller glories van het Nassaus Voorgeslacht!
Nederland begroet zijn Koning, bij 't gebrul van beider Leeuw,
als den spruit dier vijftig Helden, die elkander eeuw aan eeuw
steunend, volgend, of vervangend aan de spits van Neerlands kroost,
streefden, sneefden, kampten, duldden, onvermoeid en onverpoosd.
Nederland begroet zijn Koning als het Hoofd thans van dien stam,
die, gerukt uit onzen bodem, ziel en welzijn met zich nam,
maar geworteld in de harten, maar gegrondvest in de Macht,
steeds ten teken was en werktuig van bevrijding, uitkomst, kracht.
't Vaderland ontvangt zijn Koning als diens Zwijgers stamverwant,
die, Ontwerper, Kweker, Vader van 't verbonden Nederland,
voor dat Neerland en zijn vrijheden, onder God door Hem gewrocht,
heeft geleden, heeft gebeden, tot zijn jongsten ademtocht,
als den Zoon des lieren Veldheers, die bij Quatrebras gebood,
en bij Waterloo den eindstrijd met zijn gutsend bloed begoot,
en, niet enkel op het slagveld in der volken ogen groot,
ook als Vorst bezielend daar stond tot aan d' oever van zijn dood.
All' dier Helden, Vorsten, Vaders Naneef, Plaatsbekleder, Zoon!
Stijg bij 't heil- en welkom juichen onzer duizenden ten troon,
met het oog op hen geslagen: op hun onverwelkbare faam,
onvergeetbare zelfverzaking, onbevlekten Riddernaam,
met het hart van ijver blakend voor een natie, wier geluk
n het loon zij van der zorgen zielsmoed-oefenenden druk,
met de knie voor Hem gebogen, van Wie alle gave daalt,
alle kracht en wijsheid afkomt, alle macht en luister straalt.
Koning! neem Uw staf in handen, naar 't op nieuw bezworen recht,
dat weldadig nog zal wezen, zo slechts biddend neergelegd
op den wondslag der Geschiedenis, op 't beginsel van Gods Woord,
ja, ten overstaan dier Almacht, die de weerzijdse eden hoort,
en den meineed van de volken en des dwingelands geweld
plotseling tussen beide tredend in gerechtigheid vergeldt!
Heer! Behoud den DERDEN WILLEM! schenk Hem uw gerechtigheid!
Geef Hem koningskracht in zachtheid, bij oprechtheid wijs beleid!
Keer in gunst tot loutere blijdschap zijn' in rouw begonnen loop!
Voor de Gade hem ter zijde, voor zijn Spruiten, Neerlands hoop,
voor geheel het Nassaus Stamhuis, voor gans Nederland te zaam,
overstort zijn hoofd met zegens in (je vreze van Uw Naam!
Onder zijn regering blijve tot aan 't uiterste der aard
't plekje grond bevoorrecht heten, steeds zo wondervol bewaard,-
bloeie wijsheid, kennis, Godsvrucht, die door liefde, recht en plicht,
de ereplaats heilige der grote, en der minderen last verlicht', -'

rijze hoog de Oranjestandert, breng' de Nederlandse vlag,
van het verste Westen wapperend tot aan d' Opgang van den dag,
handelschatten, welvaartsbronnen onze havens in en uit,
en den Heidenen, verre en heinde, 't Evangelie-heilgeluid!
Heer! behoed met Neerlands Koning heel het Nederlandse volk!
En verzwaart zich om ons henen de opgepakte donderwolk,
die verwoesting dreigt en sloping aan 't aloude Vasteland;
onze schuddende moerassen, met Oranje steeds beplant,
zijt Gij machtig, God der Vaderen! te doen vast en veilig staan!
Dat alleenlijk, wat onze ogen ooit zien worden of vergaan,
deze bede nooit van Neerland onder Nassaus scepter wijk'!
Worde uw naam, o God! verheerlijkt! kome, o Heer! UW koninkrijk!

ELISABETH.
De dochter Aaron’s (Lukas 1:5) zit en treurt. Zij zit verslagen,
zij zucht in de eenzaamheid. De middag harer dagen,
zo vreedzaam vroeger in de vreze van haar God,
zo zalig in Zijn dienst er, lieflijk heilgebod, (Lukas 1:6)
is met een nevel van onoverkoombare smarte
en tranen overfloersd, die nooit een vrouwenharte
in Israël heeft gewraakt. Aan haar volzalige echt
werd de onuitsprekelijke eer der vruchtbaarheid ontzegd!
De moedertitel is uw' oren vreemd gebleven,
Elisabeth! als uw ten avond neigend leven
van 't afgesmeekte zaad reeds 't kroost had kunnen zien,
zacht koesteren aan uw hart, en zegenen op uw knieën.
Ach! tussen vrees en hoop ontsnellen u de dagen,
tot van den ouderdom 't beslissend uur geslagen
uw lang gerekte zucht onmogelijk maken moet!...
Neen! ook dan nog leeft Israëls God, die wonderen doet!
De zoon uit Aron, aan haar zijde, staart met de ogen
naar Boven, beurtelings, en op tijden lang vervlogen.
Hij denkt zijn voorgeslacht van vijftien eeuwen na,
hij slaat den rijkdom van hun breden stamboom ga,
de ontelbare schaar dier aan Jehova’s huis gewijden,
die zonder onderscheid van wisselende tijden,
sinds Mozes in Gods plaats zijn' broeder overgoot
met olie, (Leviticus 8:2-13) 't heiligdom bedienden, en den dood
der millioenen millioenen offerdieren
(onnozele lammeren of vlekkeloze stieren) (Hebreeën 9:13, 10:4)
ten waarborg brachten van dat enig offerbloed,
dat in de volheid van Gods tijden heeft geboet.
Ach! moet in hem dan een dier vier en twintig orden, (Lukas 5:5, 1 Kronieken 24:10)
in haar volledigheid nog niet gestoord geworden,
vervallen? ondergaan? als kleefde een ban van God
ook op Abiaas huis, en de uitroep: Ikabod! (1 Samuel 3:10-14, 4:21-22)
Zo peinzen zij te zaam, bij 't klimmen hunner jaren.
en 't lang nog voor den tijd verzilveren hunner haren,
van zielensmart om hun smaad in Israël. Maar met
die zielensmart wisselt af neen! huwt zich zielsgebed,
opklimmend dag en nacht uit worstelende harten
naar Hem, die zaligheden uit jammer schept en smarten,
die 't licht doet opgaan uit stikdonkere duisternis,
wiens naam van eeuw tot eeuw Raad en Ontferm er is,
die Hanna hoorde, toen zij, leed- en levensmoede,
geloften uitgoot, dit: geen Heli zelf bevroedde,
en straks in de eigen tent te Silo aan den God

der ere d' eersteling bracht van haar veranderd lot, (1 Samuel 1, 2:1-21)
naar Hem, die op de rots (Richteren 13:19) Manoach en zijn gade
het schier bezwijkend hart van hemelvreugd verzaadde
in 't uitzicht op den spruit, aan leeuw en Filistijn
tot in zijn jongsten stond bestemd ten schrik te zijn,
naar Hem, die Abraham op reeds verstorven jaren
een' schoot, verstorven als hij-zelf, dat volk deed baren
ontelbaar als het zand aan d' oever van de zee,
en onverdelgbaar ook door eeuwen wegend wee!
Zo klemmen zij zich vast aan al die wonderwegen
beschreven in Gods woord, het schild van ouds en tegen
des ongeloofs geweld, en tegen wat in 't oog
van mensen zekerst schijnt, ja lang beslist omhoog.
Zo kampt het zielsgebed dier onbezweken vromen,
als de arm des zwemmers, die door branding heen en stromen
hem naar de haven der behoudenis paden baant,
te rug gedreven, beurt om beurt, wanneer hij waant
de kust te grijpen, die reeds toelacht, of, de slagen
herhalend, door den vloed als in triomf gedragen!
Maar ook de krachtigste arm wordt worstlens moede en mat,
de moedigste houdt stand voor de overmacht, tot dat
't bereik des adems faalt. Ja, ook van worstelingen,
vaak machtig van Gods trouw een teken af te dwingen,
als Jacob worstelde bij Jabbok's eenzaam veer,
en overwinnaar werd geprezen van zijn Heer, (Genesis 32:21-30)
zal 't eind bezwijken zijn, indien geen Geest van Boven,
geen nieuwe kracht van tegen-hoop-op-hoop-geloven,
wordt ingestort. Ach! zal het God-behagend paar,
in d' ongelijken kamp steun zoekend bij elkaar,
stand houden? wen om strijd verwarrende gedachten
't gemoed belegeren met saamgezworen krachten,
wen in des harten diepst de twijfel over mag,
niet of Jehova kan, maar of Hij telken dag
wel zal de onvruchtbaarheid van droeve Hanna's wenden, ,
of aan Manoach's troost door goddelijke Engelen zenden.
Of was, wat Abraham te beurt viel, in Gods raad
niet enig? Zal op nieuw, zal voor een doelloos zaad
de weg, verweigerd door natuur, op smeekgebeden
van mensen opengaan? Is: won¹ren in dit heden
verbeiden, geen bestaan vermetel eer dan goed
in de ogen van dien God, die ook Zijn wonderen doet
naar de orde door Hem-zelf Zijn' wegen voorgeschreven?
Neen, liever van die hoop de stoutheid opgegeven,
en uit de hoogten van een al te koen gebed

zich-zelf in lager kring beschaamd te rug gezet!
Dus stormt het in de ziel dier fel bestreden vromen,
in de uwe, Elisabeth! het minst. Want ziet, zij komen
de dagen, als de vrouw in nooit gekenden glans
verhoogd zal worden voor het aangezicht des mans,
in krachten van 't geloof den man zal overtreffen,
ja, voor der hemelen oor lofgalmen aan zal heffen,
meer hemels eindloos dan Debora’s oorlogslied,
maar, als dat lied ontstaan op Zieners-grondgebied.
Gij zult, Elisabeth! van hoog verheven dingen
eerlang de dorpels van uw woning op doen springen,
terwijl uw gade zich in roekloos ongeloof
de tong gebonden voelt, de twijfelende oren doof.
Jeruzalem! eer dat de dagen zich vervullen
van 't oordeel, dat vast spoedt, eer Rome’s adelaars zullen
te zamen scholen bij het aas, hun toegedacht
in 's hemels ongena op een verdwaasd geslacht,
om naar des Heeren woord het heiligdom te ontwijden,
dat eens des Heeren was! eer dat de nacht dier tijden
uw stad, uw volk, uw heerlijk Huis, verslinden zal,
moet nog die stad, dat volk, moet ook dat Huis vooral
een reeks van wonderen zien, nog niet aanschouwd op aarde,
een reeks van tekenen, die der eeuwen volheid baarde,
den Godmens, wie Gods volk eerlang aan 't vloekhout slaat,
ten voor- en achterhoede. En ziet! hun dageraad
gaat op voor 't reukaltaar, waar Zacheria’s handen
den wierook, bij den galm der voorhofzangen, branden
in 't statig avondofferuur. Wat goddelijk licht
verrast zijn oog en schokt zijn ziel? Wat aangezicht
van meer dan menselijk schoon bestraalt hem? 't Is verblijding
van Boven, 't is van God een Engel met die tijding:
Verhoord werd uw gebed ! Ga, Zacharias! ga
in de opgelegde stilte uw twijfel boeten, ja!
maar ook verbeiden 't uur, waarop gij uit zult breken
in lof, en met de stem, u weergegeven, spreken,
op een na eeuwen voor het eerst herleefden toon,
van 't geen dat kind zal zijn, die schier ontgeven zoon,
uw' gade een Samuel, der wereld een Elias!
van onder moeders hart heraut van Gods Messias!
Van onder moeders hart alreeds! WIE GEEN DING
ONMOGELIJK ZIJN ZAL sprak de onvruchtbare vrouw ontving.
Vijf maanden zwijgt zij van het zielenheil baar beschoren;
de zesde rijpte, en o! wat groet verrast hare oren?
wat wel bekende stem? Het is uit Nazareth

den Maagd, aan Davids huis ten teken eens gezet,
thans als op vleugelen der duiven heen gedragen,
naar Hebron’s bergland, thans verschijnend voor haar magen, (Lukas 1:36-40)
als Bruid des Erfgenaams van David! neen, veel meel'!
als de ongelijkbare in genade bij den Heer!
Want de ure sloeg, des Eeuwigen woord vertoeft niet langer,
de kracht des Eeuwigen kwam af! de Maagd is zwanger,
volbracht de ontzachlijkste der aartsverborgenheden,
en vlees geworden 't Woord. Maar wie dan Gode alleen
was 't heilgeheim bekend? Ook niet aan u, Maria!
Wellicht! Voor 't minst nog niet, toen 't echtpaar uit Abia
del! tred uws voets vernam, en straks, o diepten! uit
zijns moeders ingewand een half voldragen spruit
het sein gaf van de komst des HeilgeIl, als, gedreven
door d' eigen Geest van God, reeds aan het kind gegeven,
de moeder 't uitriep tot de moeder: Heil is U!
omdat gij hebt geloofd, Gebenedijde 1 En nu
hoe is het, dat tot mij de moeder komt mijns Heeren ?
En beurtelings stijgt de lof ten hoge ethersfeeren
uit beider moeders dankbaar samensmeltend hart,
tot Hem, die neerziet op nederigheid en smart,
geringen opheft uit het stof, en wie vermetel
op sterkte of rijkdom bouwt, ter neer stoot van zijn zetel,
met Zijner hemelen spijs den hongerige voedt,
en ledig wegzendt wie zich baadt in overmoed,
aan Jacob’s zaad getrouw, aan Abraham gedachtig
in eeuwigheid. Zijn naam is Heilig en Vrijmachtig. (Lukas 1:46-55)
Loof, loof, Elisabeth! den Hoorder der gebeden,
die eindloos meerder gaf, die niet uw smaad alleen
heeft afgewenteld, maar uw moederlijk behagen
in d' overdierbaren spruit, in eigen schoot gedragen,
zo eindloos hoger voert om 't geen die andere
omvat voor Israël, voor heel een wereld. Groot
zal voor Zijn aangezicht dat kind zijn, dat uw gade,
ten zegel van door God verwaardigde genade,
op d' achtsten dag, naar 't oud voorvaderlijk verbond,
het woord bevestigend vernomen uit uw mond,
Johannes noemen zal. (Lukas 1:57-80) Gij zult van de eerste jaren
der kindsheid in zijn geest een grote sterkte ontwaren,
een sterkte in 't lichaam mee, doch van geen wijn ontleend,
(waarvan hij- naar den wenk des Engels blijf' gespeend!)
maar uit den Heiligen Geest, wiens. drijving hem zal voeren,
van mensenstemmen ver en wereldse rumoeren,
naar de afgelegen paan der zwijgende woestijn,

om eenzaam met zijn God en 't woord zijns Gods te zijn!
o! Zult gij leven, of van verr' slechts en in dromen
aanschouwen 't ogenblik, wen de opgetogen stromen
aan de oever des Jordaans zijn grootheid zullen zien,
wen, met zijn doop gedoopt. de Godmens op de knieën
den boog der hemelen zal zien scheuren voor Zijne ogen,
den Geest gelijk een duif neerschieten uit den hoge
en blijven op dat Hoofd, door 's Wegbereiders mond
als 't Lam voor 's werelds zonde aan Israël verkond?
En te dien dage zal het zijn, dat aartstirannen,
op erfelijke eerzucht slechts en wellust ingespannen,
de stem des roependen vernemen en ontzien,
ja, voor een korten stond gedwongen hulde bien; (Markus 6:20)
tot dat Herodias zijn bloed en hoofd zal vragen
ten loon voor wulpsen dans en schendig welbehagen,
en in de duisternis eens kerkers met het zwaard
de Vriend des Bruidegoms (Johannes 3:29) wordt afgemaaid van de aard,
om op te gaan ter plaats, waar Mozes met Elias
't getuigenis huldigen huns Goël’s en Messias:
dat, onder heel 't geslacht met Eva’s schuld besmet,
geen groter opstond dan uw zoon, Elisabeth!

AAN MIJNE EGADE OP HAAR VERJAARFEEST.
Wederom, geliefde Gade!
wordt de luister van een dag,
waar het hart van die u lief heeft,
God op nieuw voor danken mag,
dan getemperd door een onweer,
over huis en land gebracht,
maar, wat zielensmart ons drukke,
door uw leven mij verzacht!
Ja! wij loven in de tranen,
onder 't somber van een tijd,
ernst- en jammer-, schoon ook hoopvol
in zijn tekenen wijd en zijd.
Ja, wij zwijgen en aanbidden
bij 't herdenken van een zoon,
ingegaan na bange worsteling
inde rustplaats van Gods doden,
van een zoon, die, was zijn leed ons
lang een bron van zielsverdriet,
in dat woord: Hij is mijn Heiland!
ons zo vol een troostbron liet,
van een zoon, die, door uw zorgen
vier en twintig jaar gekweekt
om volzalig te herleven
in uwe armen is verbleekt!
Ja, wij zwijgen en berusten
bij 't ontvallen van een Vorst,
van wiens leven onze liefde
zich zo veel beloven dorst
bij verwachting en verzuchting,
thans verijdeld hier beneden,
nooit vergeefs toch neergeworpen
, voor den Hoorder der gebeden.
Midden in den diepen weemoed,
in den dubbelen harterouw,
geeft ons God nog feest te vieren,
Uw verjaarfeest, dierbare vrouw.
Weder dan een jaarkring verder
op deze doornen telende aard,
onder wisselend leed en vreugde
voor het lievend hart gespaard
van het teder, aan uw zijde,
zich steeds vaster klemmend kroost,
van den gade, wie uw aanblik

steeds bemoedigt, staag vertroost,
lieve levensgezellinne
naar een hoger levensdoel!
Ach! tot kwijting van 't aandoenlijkst,
hart vervullend vreugdgevoel,
wat betekent keur van woorden,
wat, geschenken rijk en schoon,
ter erkenning van die liefde,
of die moederzorg ten loon,
(neem dit luttel feest verering
toch met welgevallen aan!)
bij een enkele zucht des harten
door het uw' zo wel verstaan,
bij een enkele zucht des harten
tot den Gever alles goeds,
tot dien Gever van Zich zelven
en van alle vrucht Zijns bloeds?
Zulk een zucht, geliefde Gade!
rijst op de zen vreugdedag,
rijze op elke dag des levens,
die ons hier beschijnen mag,
bij de dankstof onzer zielen
uit mijn binnenst op tot God!
't zij wij leven, 't zij wij sterven,
kalm of stormig zij ons lot,
vast te blijven, wat ook schudde,
met elkander, met ons zaad,
in den Heiland, die ons vrijkocht,
en wiens liefde nooit vergaat.

AAN MARGARETHA ELIZABETH DE CLERCQ, TER HERINNERING AAN HARE AANNEMING EN BEVESTIGING.

Margaretha, wat uw doopnaam in de taal des Bijbels zegt,
zij de keuze, reeds uw jonkheid van den Hemel toegelegd!
Ja, de parel groot van waarde, maar verkrijgbaar slechts om niet
bij wier nederige blankheid 's werelds hoogste gloed verschiet,
wil het deel zijn der Maria's, door wie eenmaal recht begeerd,
nooit de gave tot den Gever als herroeplijk wederkeert,
maar een schat blijft, bij de wenteling van het leven, van het lot,
in des harten binnenst veilig, onder 't zegel zelf van God!

UIT PORTUGAL.
Naar Afrika, naar Afrika!
sprak Don Sebastiaan,
aan d' overkant van 't middelmeer
plant' Portugal zijn vaan!
Mijn adel, op! Weer 't zwaard aanvaard,
waarmee van 't Moors gebroed
uw voorgeslacht en 't mijn van ouds
vervlieten deed het bloed!
Nog moet op Marokkaans gebied
ons schilden vijftal staan!
Voor 't bloed waarop dit wapen wijst,
bezwijm' de Halvemaan!
De ridderkreet vervangt zijn taal:
Heil, vorst Sebastiaan!
En wee, en wee, en wee, en wee,
en wee de Halvemaan!
Die kreet doordavert Portugal
des Konings moeder mee,
wier somber voorgevoelend hart
spreekt van een dieper wee:
Gij delft u-zelf, uw ridderschap,
uw koninkrijk een graf,
mijn vorst, mijn zoon! Wat vleie of lokke,
sla 't doodlijk opzet af.
Wat trekt uw brandend heldenhart
naar 't dor en dorrend Zuid?
het bloeiend West en Oost der aard
bood verser roem en buit!
Maar beter, in dit tijdsgewricht,
dan buit en krijgsgeschal
wacht van het kroost van Manuel
't bevoorrecht Portugal.
Het smeekt, bij schittering, duurzaamheid
voor 's Konings heerschappij!
't Wenst, wie 't in hoop reeds welkom juicht,
een bruid aan 's konings zij.
Ik acht mijn hand, mijn hart, mijn kroon
geen koningsdochter waard,
voor dat in 't ongelovig bloed
gebaad hebb' dit mijn zwaard!
Voor dat op eigen moedergrond
de Muzelman bezwijk' !
voor dat ook daar in d' aanvalskrijg

ons kruis de meerdere blijk'!
Tot zo lang, edele Koningsweeuw!
voegt Portugal geen rust;
zijn' lieren ridders geen bestand,
aan mij geen levenslust.
De Koning spreekt, de Koning staat,
onwrikbaar vast van zin!
De Weduwe snikt, de hofzaal zwijgt,
de ridderkreet valt in:-
Naar Morenland! naar Morenland!
en leef' Sebastiaan!
En wee, en wee, en wee, en wee,
en wee de Halvemaan!
Daar voert men 's Konings moeder weg,
bezweken aan zijn knieën!
Haar ogen zullen voor het minst
den jammerdag niet zien.
Wie ondertussen zet het pleit
voor de eigen voeten voort,
schoon bevend van der jaren last,
vol vuur in blik en woord?
't Is in het scharlaken kerkgewaad
de Infant van Portugal,
't is, die den kinderloze, als hij,
een wijl vervangen zal.
Het is van koning Manuel
de laatst gebleven zoon,
de laatste meester, uit diens heup,
der Lusitaansche kroon!
Ik weet, o Vorst en hoofd mijns stams!
het kenmerk van ons bloed:
d' in 't ijveren voor kerk en kruis
onblusbare riddermoed.
Ook gij hebt, sinds uw vroegste jeugd,
naar uwer vaderen aard,
Oriques roemrijke erfenis
met vrome drift aanvaard!
Maar leeft Alfonsus zeger al,
op d' ongedoopten Moor
in volkskroniek en volksgezang
der jaren volgrij door,
Een zelfde vijand roept niet steeds
ons stamhuis op ten strijd,
en nieuwe plichten, nieuwen kamp

baarde ons een nieuwe tijd!
Wat blikt ge, o Koning! Zuidwaarts af,
daar 't onweert uit den Noord,
waar 't losgebroken oproervuur
zich voedt aan 't ketters woord?
Wat laat ge uw Oom van' Oostenrijk
in deze zijn kamp alleen?
en snelt niet met uw duizenden
naar 't muitend Neerland heen?
Of zien wij van ons wettig deel
aan dezen kruistocht af?
Men vreez voor 't minst het overwicht
ook hier van Spanje’s staf!
En o! dat niet ons Portugal,
zes eeuwen glans ter wraak,
uit d' Afrikaanse gloriedroom
Spaans wingewest ontwaak'!

De Kerkvoogd zwijgt, de spanning stijgt,
een siddering gaat rond!
De Koning hoort, de Koning spreekt,
een glimlach om den mond:
Eerwaardste zoon van Portugal!
't woord, dat gij sprak, is waar!
Verwarren we, in 't belang des rijks,
geen tijden met elkaar!
Neen! tussen Spanje en Portugal
in eeuwigheid geen twist!
De wederzijdse onwinbaarheid
werd overlang beslist!
Hen waarborgt Toro’s zegepraal,
Algibarrota ons,
en verder! staan wij t' zaam voor 't heil
eens vaderlandsen gronds!
En verder! dat voor 't ijverend zwaard
van beider stam verdwijn'
de ketter op ons grondgebied,
de Muzelman op 't zijn!
Met koning Phlips van Oostenrijk
ga 'k deze deling aan:
de ketter van het Noord aan hem,
aan ons de Halvemaan!
En wederom weergalmt de zang:
Leef vorst Sebastiaan! '

En wee, en wee, en wee, en wee,
en wee de Halvemaan!
Maar weder, op dien luiden kreet,
bracht nog een derde stem
voor 't oor der helden tot den Vorst
een dreigend woord met klem:
Wat richt ge uw vloot naar 't Zuiderland,
o Koning, zo gerust?
daar ligt een ban voor Portugal
op de Afrikaanse kust,
De ban om Israëls kinderkens,
geslingerd van dit strand
naar de eilanden der Westerkust
en 't Barbarijsche zand!
Gedenkt men nog den gruwel wel?
En vreest niet dat de wraak,
de wraak, verdiend aan Israël,
uit Ismaël ontwaak ?
De Koning stampt in ongeduld,
des Konings oog schiet vuur,
en vaster dan het immer stond
staat zijn besluit dit uur
Wie neemt hier 't pleit op voor den Jood,
als voor onschuldig bloed?
Zo vaak zijn trots voor 't kruis zich buigt,
zij hem mijn scepter goed!
Maar koestert hij, verstaald van zin,
de bloedschuld van zijn stam,
zo wachte hem met Ismaël
een doem, een zwaard, een vlam!
En nu! trots vrouwlijk angstgeschrei,
trots ingebeelde ban,
mijn adel! op! den kamp aanvaard!
het geldt den Muzelman!
En dwepend keert het antwoord weer:
Leef' vorst Sebastiaan
En wee, en wee, en wee, en wee,
en wee de Halvemaan!
Uit Lisbon steekt de vloot In zee,
met de eer bevracht van 't land,
met wat het fierst en vorstelijkst heeft
ter kwader uur bemand.
Straks biedt het Spaanse zusterrijk
uit Cadix haar zijn groet,

en met dien groet een schaar ter hulp
van zijn doorluchtigst bloed.
Daar drijft zij de Oceaanbaan af
met edelen zwanentrots,
ter zij Trafalgar’s voorgebergt',
ter. zij Gibraltar’s rots,
Met galmen van den oorlogsdeun
en van de scheepsklaroen,
met glansen van metaal en kleur
van 't ridderlijk blazoen:
Der Silva’s leeuw gevat in groen,
Almeidaas adelaar,
de sterren van Coutinhoos huis,
der Sousaas wassenaar.
Der Costa’s zilveren beenderen,
Pereiraas kruis van keel
en menig schild van vorstenrang
met streep of barensteel;
Maar 't wapen van den Koning-zelf
op de ongerepte vlag,
bekend van de uiterste avondkust
tot d' opgang van den dag!
Daar treedt hun, donderend toegejuicht,
Arzila in 't gemoet.
Haast zet des Konings heldenstoet
op Moors gebied den voet..
Haast hoort heel Morenland den kreet
van: Leef' Sebastiaan!
En wee, en wee, en wee, en wee,
en wee de Halvemaan!
Reeds schudt er half het kustland van....
maar 't luchtazuur betrekt;
der sterren goud wordt met een gaas
van dampen overdekt.
Een vreemde trilling stoort de rust
der brede waterbaan;
en bloedig rood schijnt op haar af
het volle rond der Maan.
Te Lisbon zag de zomermaand
des Konings wil vervuld,
de herfstmaand zag in zwarten rouw
heel Portugal gehuld!
Gevallen was de zware slag,
geplengd de bloedrivier,

en weggemaaid de bloem des tijds
bij Alcazarkebierl
Geworsteld was van weerszij
met leeuwenwoede en moed!
maar overmacht hield de overhand,
en waanzin werd geboet.
En aan 't verlaten roer van Staat,
bestookt door wind en weer,
zat, nog een somber ogenblik,
de vege Kerkvoogd neer.
Plaats zal hij ruimen, eer het jaar
zich tweemaal heeft herbaard,
voor 't recht van Vijfden Karel’s zoon,
bepleit door Alva’s zwaard.
Ach! kampte en bleef de ridderschaar
met eer, met glans, met zwier,
toch had de Moor gezegevierd
bij Alcazarkebier!
Hoe was 't in dat noodlottig uur,
hoe met het Hoofd gegaan?
in 't midden der gevallenen,
met vorst Sebastiaan?
Men had hem, van zijn dapperen
omgeven straks ontbloot,
aan 't Moorse zestigduizendtal
zien weer bien tot den dood,
In 't eind, van wonden overdekt,
met opgelicht vizier,
ter neer zien storten in den slag
van Alcazarkebier!
Men had het lijk herkend, geschouwd,
in 't woonhuis van den Jood,
dat aan den vorst van Portugal
een laatste rustbed bood!...
Toch bleef van eeuw tot eeuw de maar,
bewaard van mond tot mond,
dat Don Sebastiaan den dood
in Afrika niet vond!
Dat Don Sebastiaan bestaat,
en eerlang keren zal,
hersteller of heroveraar
van 't oude Portugal.
Sinds, of de Spanjaard 't land regeert
en weder ruimen moet,

of na eens Keizers ondergang
Miguel verrijst en woedt,
Een zelfde woord leeft fluisterend voort,
ontrefbaar evenzeer
door spot en Inquisitievuur:
Sebastiaan keert weer !
Dus toont van ouds een volk zijn trouw,
die trouw haar bijgeloof,
voor elke tegenrede blind,
voor elke twijfel doof?
Neen! dieper is der Sage zin
en hoger been gericht,
omwoeld van wondere vreemdheden
als vaak een waarheid ligt!
Wat in dien waan verborgen leeft
van 't suffend Portugal,
is aller volken voorgevoel
van een die komen zal!
Die van den hemel keren zal,
die op Zijn wereldtroon
de aard van baar ban ontheffen gaat
de mens geworden ZOON!
Werpt, volkeren! bij die naadring weg
uw goden van bout en steen,
met opgedrongen waangezag
en schijngerechtigheden!
Want brengen komt die Koning u
gerechtigheid en vree!
Maar By-, maar On-, maar Wangeloof
en Waanverlichting WEE!

TER ZILVEREN BRUILOFT VAN DEN
WEL EERW. HEER J. B. H. BRUINIER EN VROUWE BONEBAKKER, MET EEN EXEMPLAAR VAN MESSCHERT'S GOUDEN BRUILOFT,

In zachte zielevreugd, bevoorrecht echtlijk paar!
vervult zich op deeg dag uw zilveren bruiloftsjaar.
Moge zich die zilverglans tot gloed van goud verhogen,
op kroost met kroost van kroost uw dankbare grijsheid bogen,
aartsvaderlijk gestemd tot hoger bruiloftsdis,
waarop wie Jezus eert van Hem genodigd is.

FEESTZANG
TER GELEGENHEID DER VIERING VAN HET VIJFTIGJARIG HOOGLERAARSAMBT VAN Mr. D. J. VAN LENNEP.

De jubelstonde sloeg! De beker, opgeheven,
bracht aan 't bedwongen hart het sein zich lucht te geven.
Zo ge immer van het mijn de tolken zijt geweest,
mengt, zilveren snaren! mengt uw weergalm aan het feest!
Bekoorlijk langs den arm der pas ontboeide stromen
en opwaarts tot de spits der slanke popelboomen,
is, lente! uw lachend groen, het beeld van hoop en jeugd,
van edelen mannenroem en reine levensvreugd!
Maar schoon n ook, over 't vlak der kaalgeschoren velden,
wier schatten, ingebracht, des landmans zweet vergelden,
is 't oogverblindend blank van 't sneeuwveld zonder vlek,
waaronder, 't zij de beek zich met een ijskorst dekk',
of aan het gure zwerk de winterstormen loeien,
een nieuwe lente rijpt en nieuwe herfsten broeien!
En sc hoon vooral, de twee verenigd: sneeuwen groen,
van Noordsen den of spar een altijd versch plantsoen,
uitkomend op een veld in zwanendons herschapen;
of, om de in 't perk van eer met wit bestrooide slapen
een brede lauwerkroon, die afvalt noch verdooft,
gelijk Uw grijsheid ons die voorstelt, achtbaar hoofd!
Neen! wie zich van den druk der grijsheid moge beklagen,
gij niet! wiens vlug gemoed, bij 't lengen uwer dagen,
niet daalt maar opziet, en, bij kalmte, niet verkoud.
Uw groen behield zijn gloed, uw zilver, zie! werd goud.
De jubelstonde sloeg! De beker, opgeheven,
bracht aan 't bedwongen hart het sein zich lucht te geven!
Zo ge immer van het mijn de tolken zijt geweest,
voegt, gouden snaren! ook uw trilling bij dit feest!
't Zijn vijftig jaren dan, sinds met beschroomde stoutheid
uw jonkheid zich omgordde, om de edelste vrucht der oudheid
aan d' Amstel ga te slaan met zijner zonen bloem,
ja, buit te maken voor den schat van Neerlands roem!
Sinds smolt de helft der Eeuw! Een wereld om u henen
veranderde niet slechts, maar is, of 't waar, verdwenen
in schuddingen der aard bij 't woeden van dwingelandij
en oproer, straks, nog meer, bij vredes heerschappij,
in nieuwe scheppingen en stage wisselingen,
waar. de oude vastigheden bij schokten of vergingen.
Doch dankbaar looft uw hart! Te midden van een loop
van jaren hachelijk vaak voor Neerland, voor Euroop,
wat stroom van weldaden u van Boven toegevloten:

in huis, met gade en kroost, en kroost van kroost genoten!
In 't perk van wetenschap, van kunst en poëzie!
Als vaderlander mede en voedsterzoon van 't IJ!
Gij zaagt dat vaderland, verslonden en verloren,
na bange ellende en druk als uit het graf herboren!
Gij zaagt de Vrijheidsmaagd geboeid, getrapt in 't slijk,
de nieuwe Republiek, straks Hollands koninkrijk,
in 't keizerrijk vergaan met Hamburg en met Romen!
Oud Neerland door het schuim van slaven ingenomen!
Te 's Hage en Amsterdam de Cel les en Stassart
de moeders folteren en wroeten in het hart!
Maar eindlijk in het Noord 't verlossingsuur geslagen,
uit Spanje en Engeland Oranje reddend dagen,
ais voor de aloude leus aan Neerlands volk zo dier,
de doodschrik in het hart, Prefect en Douanier
verzwond, als op de stem en 't sein der Hogendorpen
met daverend gejuich het jok werd afgeworpen,
als onder schrikgerucht van Woerdens sombere vlam
gij mede uw post betrok aan 't roer van Amsterdam!
En later, toen de toorn der opgeruide Belgen
zich vleide, een ogenblik, ons Neerland te verdelgen,
verlaten op dat pas van 's werelds Mogendheden,
ontzag uw grijsheid niet gewapend op te treden
voor de eer van 't Vaderland en van de Oranjevanen,
de leeuw van uw geslacht vast schuddende zijn manen,
als denkende aan de schand, door 't Hollands voorgeslacht
aan Vlaamsen overmoed bij 't Manpad toegebracht.
De jubelstonde sloeg! Van Staats- en oorlogszaken
te veel reeds! 'k Wens van nu een anderen toon te slaken
Zo ge immer van mijn zucht de tolken zijt geweest,
zingt, gouden snaren! zingt van dichtkunst op dit feest!
Hoe ruist hier in ons oor de nagalm van die zangen,
met daverend handgeklap sinds vijftig jaar ontvangen,
in 't rijke Nederlands, in 't statelijk Latijn,
wedijverend wie van beide u groter lof zal zijn,
Van Lennep! 't zij uw stem met huiverend welbehagen
de schim van Hannibal uit de Alpen op deed dagen,
dat de echo van dien naam vervulde berg en dal,
en 't Sparen op zijn beurt weergalmde, Hannibal;
't zij 't bloed, dat Waterloo voor Neerland zag vergieten,
met zoveel sterker stroom uw feestzang uit deed schieten;
't zij rijper leeftijd u dat lied gaf in 't gemoed,
door zoveel lieflijkheden in Hollandse oren zoet,
dat duinlied, in wiens maat of 't waar de nachtegalen

van Floris Vogelzang de zielsgeneuchten malen
des vaderlanders bij den aanblik van zijn land,
verdedigd en gevoed door golvend stuifzeezand.
Straks werd, hoog in die lucht, op nieuw een galm vernomen,
het lied des grijsaards aan de lommerrijke boomen
zijns erfgronds in een taal, voor meer dan zestig jaar
door 't knaapje afgezien aan Rome’s dichtrenschaar,
het lied des grijsaards nog niet zat van levensdagen,
toch met een zacht gevoel van vrede en welbehagen,
met zacht gebogen hoofd, bij 't leunen op zijn staf,
zijn weg bewandelend den blik gericht naar 't graf!
Zegt, Manpads eiken, Manpads beuken, Manpads linden!
Zegt! is er voor deze dag met d' adem van de winden
geen lichtglans in uw loof verkwikkend afgestraald?
Geen fluisterend antwoord in uw toppen neergedaald,
die, weergalm op zijn lied, daar 't hart en oren boeide,
den Dichter dankte voor den toon die hem ontvloeide,
en, na drie vierden van een eeuwkring, sprak van rust,
als ook den wakkere voegt, zich-zelv' den tijd bewust?
Maar neen! van hoger af is 't antwoord neergekomen,
van hoger dan de wind die ritselt door de boomen.
Dat, zilveren snaren! u een andere toon vervang'
De jubelstonde sloeg. Ik hoor bazuin-geklank!
Als in Palestina’s steden, onder 't volk uit Abraham,
van de zeven Sabbathweken 't jongste jaar zijn aanvang nam,
vierde 't land en zijn bewoner voor Jehova’s aangezicht
een verheven, buiten Israël ongekende, hoogtijdsplicht.
Heel het zespaar zijner stammen hoorde 't loeien der bazuin,
op wiens wonderdoende slagen eens de Palmstad viel in puin.
Heel het zespaar onzer stammen, op dien dag, vernam een toon,
als op Sinaï eenmaal voorging de overgaaf der Wet geboden!
Maar geen wet op nieuw der werken, wet van zwaren last op last,
in de dagen dier bedeling d' Israëliër opgetast,
lag bij 't feest der vijftig jaren in die schallende trompet.
Blijder, ruimer, voller, zaliger, was het doel der jubelwet.
't Was bevrijding, 't was ontheffing, 't was herleving, 't was herstel,
wat de beeldspraak hield besloten van het Goddelijk feestbevel.
't Was aan de oude voorgeslachten d' Evangelieklank gespeld,
die gevangenen vrijheid predikt en verlossing van 't geweld,
die den levendigen troost brengt en het leven aan de doden,
bij 't bazuinen des Archangels en 't verschijnen van Gods Zoon!

Heil den zondaar, in wiens oren deze toonval lieflijk klinkt:
heil den sterveling, in wiens boezem deze boodschap binnendringt.

Wie op tollenaarsgenade zich den Redder overgaf,
wie behagen leerde voelen in Zijn Herdersstok en staf;
wie voor 't aangezicht der wereld Hem als Heer en God belijdt,
wie met bevend zielsverlangen zich aan Hem wenst toegewijd:
groter voorrecht is hem wachtend dan een kalme levensrust,
andere zaligheden dan de edelste, dan de teerste levenslust,
in het koninkrijk diens Heilands, die, ten dage van zijn strijd,
van zich-zelv' als van zijn Vader heeft getuigd: Ik werk altijd.
Achtbare Grijsaard, met wiens lessen in uw mannelijke jeugd
mijn nog ongewisse jonkheid als met kinderlijke vreugd
d' eersten indruk mocht ontvangen van de waarheid van dat woord,
dat uit Israël door de volken van heel de aarde werd gehoord;
de eerste zelfbewustheid voelde van de roeping van mijn' stam;
de eerste trekking (licht!) mijns harten tot den God van Abraham.
o! Bij 't woord dier hoogste waarheid, zielsverlichting, heiligend,
op wier nodiging ten leven ook Uw ziel zegt: Amen, ja!
Bij den nagalm van een feeststond, die van 't eeuwig jubelfeest
u het voorbeeld, u de voorsmaak, u de waarborg zij geweest!
Wandel lang nog aan de zijde van een ongezien en God,
onder Manpads eikenlommer, Hem den nazaat en diens lot,
Hem uw eigen geest bevelend, en, het oog op kroon en kruis,
Hem verbeidend, in den voorhof, tot gij ingaat in het Huis.

BIDDEN.
Des harten binnenst overleg,
gezegd, gezucht, gedacht!
liet trillen van een stille vlam
die naar de wolken tracht.
Het slaken van een ademtocht,
het vallen van een traan,
de blik naar boven van een oog
door God-allen verstaan.
De eenvoudigheid, het kunstloos waar
der kinderlijke taal,
maar aan wie plaats gegeven wordt
bij 't Engelen lofkoraal.
Des Christens kracht, des Christens lust,
des Christens levenslucht,
zijn levenskracht in 't uur des doods,
bij dood en hel geducht.
Des zondaars eerste stemgeluid,
die Jezus valt te voet.
Bij aller hemelen vreugdgejuich
door 't: ziet hij bidt! begroet. (Handelingen 9)
Tot 's Vaders eer, tot lof des Zoons,
in zin en wil en woord
het door den Heiligen Geest gewrocht
volzalig zielsakkoord!
Want bidden doet geen hart alleen,
een Geest dringt ze allen door;
en op zijn Priesterlijken troon
gaat Jezus-zelf ze voor.
Gij-zelf, de Waarheid en de Weg!
ziet biddend op ons neer,
hebt biddend onzen strijd volstreden,
leer Gij ons bidden, Heer!

BIJ EEN AFBEELDING VAN HET GRAF VAN VOLTAIRE

Ik hebbe gezegd: gij zijt goden. Nochthans zult gij sterven als een mens. Psalm 82:6-7.

Wat komt ge op deze plek? Bewonderen of beklagen?
Een toonbeeld was de god, wiens rif dit graf verslond,
der grootheid, aan het stof, bestemd Gods beeld te dragen.
bij d' aanvang ingestort- met d' adem van zijn mond.
Een toonbeeld van de keus, gegund aan slijk der aarde,
God met de ontvangen gaaf te dienen of te smaden,
met de Engelenschaar te zijn, die Zijn gebod bewaarde,
of tegen Zijne kroon met Satan op te staan.
Ach! in dien weidsen dos van rijk verscheiden kennis,
dat toveren met de pen, dat vonkelen van genie
en 't wijden dezer drie aan wulpse heiligschennis,
wat dichtervorst was ooit Voltaire’s evenknie?
Bedenkt het bij zijn graf, waar dampen uit verrezen
verpestender dan gif, dat slechts in 't lichaam woedt,
bedenkt, en leert den God, door wie gij ademt, vrezen,
gij goden van de kunst, beheersers van 't gemoed!
Neen! door wat stoutheid ooit Gods maaksel overtrede,
geen lastring zo ontaard als 't lastend dichter woord!
Krijg in den naam der rede aan de Allerhoogste rede,-
geen wanklank die zo rauw het lied der Schepping stoort.
Wie van zij in heerlijkheid de wormen hier ontkleden,
heeft eens dien krijg verklaard aan Christus en zijn zaad,
met schuim van geestigheden, met zout van beestelijkheden,
met tot den laatsten snik nog uitgebraakten haat.
Wat kiest ge op deze plek? den spotter en zijn glorie,
of die het voorwerp was van zijn verwoeden spot?
Op een verlicht geslacht des Ongeloofs victorie,
of d' aan 't miskend Geloof beloofden dag van God?
Kiest! maar geen midden meer om de uitersten te weren
van licht en duisternis! Kiest! maar van tweeën een,
de wijsheid van den mens, of de ergernis des Heeren!
aan JEZUS of Voltaire een stellig ja of neen!

MEN ROEPT VAN GROENLANDS BERGEN.

Men roept van Groenlands bergen,
men roept van 't Indisch strand,
van Afrika’s woestijnen
en geel geblakerd zand,
van stromen, ver gelegen,
van velden, wijd gespreid,
om bijstand ter bevrijding
uit doodse donkerheid.
Wat keur van specerijen,
doorgeurende 't azuur,
wat rijkdom van tonelen
der prachtigste natuur,
zal Ceylons eiland baten,
bij 's mensen gruwzaamheden,
zo lang hij, blinde heiden,
zich buigt voor hout en steen?
En wij, wier zielen leven
bij 't Godslicht van omhoog,
wij zouden 't licht onthouden
aan 't naar ons starend oog!
Bevrijding, ja, bevrijding
in des Gezalfden naam,
die brenge aan alle volken
ons aller stem te zaam!
Voert, winden! op uw vlerken
dat Evangelie mee,
lot dat het de aard bedekke
gelijk een diepe zee.
Eens komt aan alle volken
het Lam, voor ons geslacht,
als Goël, Schepper, Koning,
zich tonen in zijn kracht.

FEESTWENS, AAN MIJN DIERBARE VROUW OP HAAR VERJAARDAG.

Voor ieder jaar Uws levens,
mij in Gods gunst gespaard,
voor elke dag en stonde
van onzen band op aard,
voor iedere ademhaling
der moeder van mijn kroost,
der trouwe Gezellinne,
naast God mijn steun en troost,
Voor ieder straal van vreugde
voor ieder teug van smart,
te zamen opgevangen
in 't saamgestrengeld hart,
voor ieder van die weldaden
aan leven, ziel en huis,
gevloten uit zijn volheid
ten prijs des bloeds van 't Kruis,
Voor elke nieuwe leiding,
genoten op het pad,
dat onder licht en duister
ons voert ter hemelstad,
zij onze God en Heiland
met hart en mond geloofd,
en moge een verse zegen
beregenen Uw hoofd.
Wij heffen jubelvierend
den dank- en feestkelk op,
geliefde gade en moeder!
en dat bij ieder drop
ons hart die liefde proeve,
die ieder liefdeblijk
wil heiligen tot een voorsmaak
van Zijn gezegend rijk!

TER NAGEDACHTENIS VAN MIJN JONGEN VRIEND HERMAN GILDEMEESTER, IN DRIE EN TWINTIGJARIGEN OUDERDOM VAN OP DE BAREN DES OCEAANS OPGENOMEN IN DE RUST ZIJNS HEEREN.

Een frisse en fikse jeugd, in wier beminlijk schoon
van een rechtschapen hart de kloekheid lag ten toon!
Een ziel in 't oog van God door reinigende plassen
van Christus dierbaar bloed van allen smet gewassen
Een liefderijken zoon, een bruidegom, een vriend,
die van wat God hem gaf zijn broederen heeft gediend!
Ziedaar wat van een aard, vol schuddingen of doornen,
Gods vrijmacht afriep tot de rust van Zijn verkorenen!
Voor schreien, ziels strijd, zelfverloochening, welke stof!
Voor lange droefheid, ja! maar ook voor eeuwigen lof!-
Weent, Gildemeesters! weent! en wilt geen tranen sparen,
om met verhelderd oog uw voorrecht aan te staren.

AAN ISRAËLS VERSTROOIDEN,
Wie bied ik ze aan, deze bladen vol geschreven
van smart en smaad, en wederwaardigheden,
onpeilbaar diep, toch wonderhoog verheven?
Wie buiten u, mijn volk, mijn vlees en been?
Ja, Israël, aan u, Gods eerstgekende,
sinds, toonbeeld van Zijn toorn, van land tot land,
bij 't schetsen van wiens lange, lange ellende,
mijn broederen! schier verstijfd waar' deze hand,
bezwemen 't oog, dat onze ban nastaarde, '
bezweken 't hart, dat de oorzaak overdacht,
stond over u, verstotenen der aarde,
niet nog een woord der toekomst uitgebracht:
zij zullen zien, Wiens wet, Wiens hart zij braken,
(verbreken doet Hij nimmer Zijn verbond!)
en kussen zullen ze eens, Wie zij doorstaken!
Genade komt ons tegen uit de wond.

AAN EEN VRIEND MIJNS ZOONS, BY ZIJN VERTREK NAAR EEN VERAFGELEGEN LAND. MET EEN BUNDEL POËZIE.

U geleide langs de sporen van het hobbelend pekelveld
Hij, Wiens alziend oog de droppels van zijn baren heeft geteld
en de haren van ons hoofd!
Blijve op 't deinen van die golven, blijve aan 't oostereind der aard
't beeld en voorbeeld van een moeder in uws harten diepst bewaard,
die gezocht heeft en geloofd.
En vertrouwt ge soms een heilgroet aan de vleugelen van den wind,
geef van de eigen keus een teken aan den zanger, aan den vrind,
die dit bundeltje u biedt,
niet tot streling van de zinnen door een weke melodie,
maar om 't woord dier hoogste waarheid, die zijn deel en 't uwe zij,
en het doel was van zijn lied.

ZENDELINGSLIED.
In nachtelijke dromen
werd eens de stem gehoord:
Wil tot ons overkomen,
en help ons met het Woord!
En, uit Euroop vernomen,
toen nog in nacht gehuld,
heeft de overzij der stromen
den nooddruft straks vervuld!
Thans komt in alle richting
de noodkreet tot Euroop.
En 't woord der Godsrijkstichting
neemt uit het West zijn loop
naar de Afrikaanse zanden,
naar Groenlands langen nacht,
ja, naar die morgenlanden,
wier kroost het tot ons bracht.
Die 't alles kunt vervullen,
o Trooster, vol gena.!
help Gij, die helpen zullen,
en met wie Ge uitzendt, ga!
opdat met 's hemels wolken
ZIJN weerkomst word' verbeid,
die 't Licht is aller volken
en Israëls heerlijkheid.

BIJ DEN DOOD VAN HET JONGSTE KIND VAN ONZE VRIENDEN GREGORY PIERSON-OYENS;

Verhuld in 't kleed
van ziekte en leed,
trad in een god geliefde woning
een Engel, vragend voor den Koning,
een zijner schaapjes, dier gekocht.
Hij waarde rond in 't huis; hij zocht
hij zocht en vond... een kind dat vroeg reeds had vernomen
de stem des Herders: Laat de kleinen tot mij komen.
En de Engel kwam
en naar den lusthof van het Lam
nam hij den kleinen hemeling mede
ondanks eens vaders sterke bede,
eens moeders vast geloof in worstelende smart!
Is Jezus hard?
en in zijn hemel nog niet heden
de hoorder van Jaïrus smeekgebeden?
Zijt stille en hoort
de stem des troosters in het woord:
Geschokte moeder, en gij diep bedroefde vader,
in 't hart gegriefden, maar bevoorrechten te gader:
pat het vlees zich verloochen', de geest zich verblij'!
Mijn genade is met u, en uw kind is met Mij.

TER GEDACHTENIS VAN PRINS WILLEM FREDERIK MAURITS ALEXANDER HENDRIK KAREL DER NEDERLANDEN.

Het Nederlands volk, op nieuw met tranen langs de wangen,
verzelt den stoet van ver naar 't graf, dat zich ontsluit,
ach! om uw overschot thans in zijn schoot te ontvangen,
beminlijk Koningskind en tedere Oranjespruit!
Gij, slechts een ogenblik voor onze hoop verschenen,
een vriendelijke ster aan Neerlands horizon,
toch met uw schone naam niet uit ons oog verdwenen,
voor dat uw lief gelaat nog harten voor zich won!
Rust zacht, geplukte bloem! in 't midden van de helden,
aan wier roemruchten stam gij pas ontloken waart.
En moge omhoog uw geest den lof van Hem vermelden,
die ook van daar zich kiest de kleinen dezer aard!
Zij voorts uw droef gemis, met buigend hoofd geleden,
met lijdzame overgaaf in tranen nabetracht,
voor Nassaus huis een bron van vruchtbare hartgebeden,
in dezer tijden drang, in dezer dagen nacht!
Dat op uws Vaders hoofd de kroon, van God gegeven,
blijv' vast staan in Zijn gunst, moog' blinken tot Zijne eer!
Dat in uws Moeders wonde een verse zalf ten leven
moog' druppen uit het woord van een gekruisten Heer!
Dat in uws Broeders hart diens, Heeren vrees moog' wonen,
die moed geeft in den storm en J:ust schenkt op den troon;
en hem, de plaats voortaan vervullend van twee zonen,
God, zijner vaderen God, met dubbelen zegen kroon'!

AAN JONKVROUWE ESTHER CAPADOSE.

Een Esther, voor haar volk besloten 't al te wagen,
vond bij den koning gunst en deernis met haar smart,
volle oorlof gaf hij haar te spreken en te vragen
uit de allerbinnenste bekommering van haar hart.
Eerlang! en van dat hart werd smart en angst genomen
de duisternis in licht, en de as verkeerd in glans,
in 't uitzicht op den dood, tot 's Heersers troon gekomen
was leven en behoud haar psalm- en danklied thans.
o jeugdige vriendin! in honderd voorgeslachten
van Abigal’s kroost nog volks- en naamgenoot!
een hoger Vorst voor u had zaliger vreegedachten,
dan die aan Esther eens den scepter reikend bood.
U nodigde en ontvangt aan Zijn doorboorde voeten
die koning- die, getrouw tot in de nacht van 't graf,
aan wie als Sions vorst Hem boetende begroeten
geen helft eens koninkrijks, maar heel Zich-zelven gaf.
Blijf aan diens Konings dienst uws levens lente wijden,
steeds toevend aan Zijn deur tot ge ingang bij Hem vindt!
en mag Zijn dierbare gunst u dan de ziel verblijden
denk aan uws vaders volk, denk aan uws vaders vrind.

BEDE.
o Vader der Lichten! ik roep om genade,
uit mijn stikdonkere zielennood!
Gij, slaat Ge in zijn vallen het musje nog gade,
o! weer van mij den zondaarsdood!
Gij regelt den loop van de dolende starren,
Gij kunt uit hun krijg de elementen ontwarren.
Uw sterrenmantel dekt het Al!
O! wil mij, bij 't stilstaan weldra van mijn leven,
mijn daden, mijn spreken, mijn denken vergeven
en, leer mij hoe ik sterven zal.

HET WOORD TOT TYRUS. EZECHIEL 27.
Hef aan een klaagzang (spreekt de Heer tot Zijn profeet),
op Tyrus hoogheid en zijn val een jammerkreet:
Gij hooggezetelde op uw troonrots, wie de volken
als handelskoningin begroeten! tot de wolken
des hemels rees uw woord: Mijn schoonheid is volmaakt.
En wie die 't tegenspreekt of deze uw zelfroem wraakt?
Uw bouwlieden bouwden u van alles wat hun de aarde
in kostbaarheid en glans onvergelijkelijkst baarde!
De boorden van Uw kiel zijn van cipressenhout,
uw masten, ceders uit het Libanese woud,
uit Basan’s eiken werd de roeiriem u gesneden,
de banken uit ivoor, met busboomhout beneden
kunstkeurig ingelegd uit Chittim, en voor zeil
was 't fijnst Egyptisch doek uit byssus voor u veil;
terwijl de Griekse kust, het land der Pelopiden,
voor 't weelderig tentverdek u hun scharlaken bieden,
met hemelblauw verzacht. Uw scheepsvolk is gemengd
uit kroost van Arvad en van Sidon, Gebal brengt
u keur van timmerlieden. Van stuurlieden en van wijzen,
wier handelsschranderheid des aardrijks volken prijzen,
voor zaagt ge op eigen grond u-zelve, machtig Tyr!
Soldaten, op de kracht huns zwaards en beuklaars fier,
beveelt ge uit het hart van Perzië, of, in 't Westen,
van 't brandend Lybië. Uw wel versterkte vesten
bewaken, onbezorgd voor krijgs- als zeegevaar,
de zoon van Arvad en uw kloeke jongelingschaar.
Van 's werelds einden, voor uw scheepvaart wijd ontsloten,
brengt machtig volk bij volk zijn waren u bij vloten.
zijn zilver, ijzer, tin, biedt Spanje, Griekenland
zendt schepen, rijk bevracht met kunstwerk, en bemand
met voor uw slavendienst geroofde mensenzielen.
De Cappadocier belast voor u zijn kielen
met muildier beide en paard, waarvoor u Dedan schikt
zijn prachtig zadeltuig en dekken, rijk gestikt.
Een ander Dedan zendt zijn olifanten tanden
en glimmend ebbenhout. Het uiterste der stranden
van 't blijde Arabië geeft ijzer gepolijst,
en puik van specerij, die heel het aardrijk prijst,
met, uit het binnenst des schiereilands, Kedars rammen,
den rijkdom en den roem dier afgelegen stammen,
bij pracht van klederen en kostbaar lijfsgewaad,
bij wat er weligst tiert aan Tigris en Eufraat.
Uit Aram stroomt koraal met vonklende juwelen

en 't fijnste druivenbloed, dat Chelbons hoven telen,
en blanke wol als sneeuw, in Tyrus haven saam;
uit Israëls landpaal de edelste honig, waard haar faam,
en 't geurig riekend zweet van Juda’s balsembomen.
Wat half het aardrijk draagt, moet aan uw voeten komen.
Gij hebt het uiterste bereikt! 't Is afgedaan.
Uw roeiers voerden u te ver op d' Oceaan!
De orkanen zijn ontwaakt, die u verbrijzelen moeten.
Gij nestelde u hoog; die hoogheid gaat gij boeten!
Uw wakkere krijgs- en scheeps- en stuur- en timmerlieden,
men zal ze eerlang in 't diep der kolken storten zien.
't Gejammer van hun stem zal de omgelegen kusten
doen schudden. Al wat ooit uw rijkdom of uw lusten
ten dienst stond, neigt ten val. Die van uw overdaad
bestonden, staan op 't strand in as en rouwgewaad,
en strooien zich met stof de kaal gerukte hoofden,
weeklagende over haar, wier glorie ze onlangs loofden,
en handenwringende bij 't roepen van hun: Wee!
Wie was, o Tyrus wie als gij, vorstin der zee?
die volken onderhield en koningen verrijkte,
die de aarde omvademdet, en met haar schatten prijkte:
Verbrijzeld, in den vloed der zee te niet gedaan,
met uw bevolkingen in 't eind te grond gegaan,
zal haast uw handel zijn. Te berge staan de haren
van schrikontsteltenis aan uw bewonderaren,
terwijl de volken zich te goed doen bij uw val
en voor altoos uw rijk voorbijgegaan zijn zal.

VERLOREN PARADIJS.

AANHEF VAN HET DICHTSTUK.

Van 's mensen eerst vergrijp, en van de vrucht
van dien 'verboden stam, wiens heilloos sap
den dood op 't aardrijk bracht, bij ballingschap
uit Eden, tot een tweede, een hoger Mens
ons 't al herstell' en 't zalig hof herwinn',
zing, Zangster, die op Sinaï's heiligen top
of Horeb den doorluchten Herder leerde,
die voor 't verkoren zaad het eerst beschreef
hoe in den aanvang Aarde en Hemel rezen
van uit den chaos, of heeft Sions heuvel,
heeft, bij de orakels van Gods heiligdom,
Siloa's beek uw voorkeur, schenk van daar
uw bijstand aan mijn stout gestemden zang,
om met een nieuwe vlucht zich onbedwongen
ver boven Pindus top te wagen met
een stof, in rijm noch onrijm ooit beproefd.
Of liever Gij, o Geest, die boven tempels
van mensenhanden 't hart verkiest, oprecht
en rein! leer Gij mij, want Gij weet het, Gij,
die bij den aanvang tegenwoordig waart,
met vleugelen van almacht als een duif
broedend op d' onbegrensden afgrond, en
het leven in zijn diepten rijpen deed.
Bewerk wat in mij duister is tot licht,
mijn laagte tot verheffing, naar den eis
van dit groots onderwerp, op dat, gesteund
door U, mijn lied verheerlijke Gods raad,
rechtvaardigend Zijn wegen met den mens.

VERLOREN PARADIJS.
DES ENGELS VERHAAL VAN DE SCHEPPING.
't Besluit der schepping was vernomen uit Gods
Hoe juichten op dat pas de Hemelmogendheden,
lof, dank en heerlijkheid uitgalmend aan Zijn naam,
en we] behagen in den mens, nog ongeschapen,
met vrede op 't aardrijk, hem ter woonplaats toegedacht.
Ja, lof weergalmde 't en aanbidding, al de koren
der ethersfeeren door, ter eer van Hem, wiens raad
zijn ondoordenkbaar GOED van uit der schepselen KWAAD
te voorschijn roept, wiens hand rechtvaardig uit den rang
der heiligen nederstiet de oproerigen, en thans
ging vormen in de plaats dier uitgevallen geesten
een ongekend geslacht van wezens, om zijn heil
aan eindeloze eeuwigheden en werelden te schenken.
Dit zongen, toen de stond der schepping aan ging breken,
de Morgensterren van Gods hof, de Hiërarchieën
daarboven, bij 't gezicht van d' enig-geboren Zoon,
omgord met almacht en gekroond met gloriestralen
van majesteit, en liefde, en onbegrensd verstand,
waarmee Hij uitging tot het werk. der wereldschepping,
en heel de Godheid van den Vader blonk in Hem.
Straks gingen voor Hem uit, verzelden Hem en volgden;
bij honderdduizenden, de Machten en de Krachten
en Troonbezitters van den hemel, al te gaar
als waar 't ten strijd geschaard op wagens van vuur,
gevleugeld als zij-zelf, en tussen koperen bergen,
als in hun stallen, lang tot dezen dag bewaard,
maar thans gedreven door den Geest, die in de raderen
beweging blies. En ziet! de poorten sloegen open
van 't Heiige, bij wier draai op hengsels van fijn goud
't heelal der hemelen van loutere harmonie
trilde en doordaverd werd. De poorten sloegen open
van 't Heiligste, om den Heer der glorie plaats te maken.
In zijn almogend Woord en levenszwangeren Geest
afdalende om een nieuw, een aards heelal te stichten,
terwijl der geesten schaar, als van op hoger strand
op 't Goddelijk grondgebied gerangschikt, in d' abys
nieuwsgierige ogen sloeg, in dien onpeilbaren baaierd,
waaruit een wereld stond te rijzen, maar die toen
nog enkel ledigheid en woestheid, donkerheid
en dwarling was, een zee van wanorde en van slijk,
met golven door den wind, bij doffe vlagen woedend,
van op den bodem opgejaagd naar boven om, of 't waar,

den burcht der Engelen te bestormen, en de palen
der hemelsferen in heur afgrond te verzwelgen.
Houd stand, gij dwarrelstorm! en zwijgt, gij diepten r' klonk
de stem van 't scheppend Woord, en eindige uw verwarring!
En op de vleugelen van Zijn Cherubs hoog gedragen
zet Hij zijn gangen voort, in al Zijn heerlijkheid
den chaos naderend, waar een ongeboren wereld,
zijn wenk verbeidend, ging ontkiemen voor het oog
der hemelscharen, die zich dringen om hun Heer!
Daar nam Hij in Zijn hand den gouden passer uit
de schattresoren van Gods eeuwigheid, en schreef
het aardrijk zijn bestek en ruimte en omvang voor,
verzegelend met Zijn woord: Tot hiertoe! 's werelds grenzen;
en als zijn hemelen, zo was deze aard gegrond,
een stof nog zonder vorm, voor 't overig, en nog gans
van duister overdekt, maar langs wier oppervlakte
de Geest van God Zijn vleugelen broedend en bevruchtend
straks uit zou breiden, en in heel dien doden klomp
beweging, levenskracht en levenswarmte wekken;
terwijl naar onderen in diep verholen kolken
teruggedreven werd der elementen draf,
een hel in 's aardrijks hart. Straks nam deze aardbol zelf,
omspannen van een gaas, uit lucht en damp geweven,
haar vlucht de ruimten door, zich slingerend om een niet.
En God Almachtig sprak: Daar zij licht! en daar werd licht
Licht, eerstgeschapene aller dingen, uit de diepte ;
hervoort geroepen of tot golvende beweging
gewekt! de fijnste stof, indien zij stof mag heten,
die door de ruimte speelt, beginnende haar loop
van 't Oosten en van daar als tot een etherdamp
te zaamgetrokken. Want de zon bestond nog niet;
maar in haar plaats bewoog zich 't pas ontwikkeld licht
als in een wolkenzuil. En God aanzag zijn maaksel,
en prees het goed; en in twee helften over de aard
verdeelde Hij 't gebied van duisternis en licht,
en noemde Dag het licht en Nacht de duisternis.
Zo was het avond en was 't morgenstond geweest
voor 't eerst, verwelkomd door het loflied aller Engelen
des hemels, die dit uur, geboortestond der wereld,
begroetten met den galm van Goddelijke hymnen
en gouden harpen tot huns Scheppers roem besnaard,
en tot verheerlijking dier werken, nooit genoeg
sinds d' eersten nacht-en-dag gevierd en groot gemaakt.
En wederom sprak God: Dat uitgespannen tussen

de wateren boven en de wateren beneden
een vloeibare ruimte zij, ontastbaar, klaar, doorschijnend,
en over heel den bol zich welvende der aard!
Want op het kristallijn der zeeën had Zijn hand
de vastigheden gegrond der wereld, toen de chaos
bezield werd en bewerkt, en zijn wanstaltigheden
voor 't hoge machtwoord van Gods ordeningen weken.
En hemel noemde Hij die uitgespannen tent.
Het koor der Engelen bezong den tweeden dag.
Het aardrijk was gevormd, maar als een kern nog eerst,
naakt, onontwikkeld, en met windselen omwonden
van wateren zonder tal. Want enkel oceaan
was de oppervlakte van dit aardrijk bij zijn wording.
Doch ook die oceaan, bezielend en bevruchtend
den diepen moederschoot met sappen, tot een kracht
van wasdom en van bloei, straks openbaar-geworden,
als God ten derdenmale sprak: Dat zich de wateren
vergaderen onder 't blauw des hemels in een plaats,
een uitgeholde kom, en 't droge zichtbaar worde!
En aanstonds op dat woord verhieven brede bergen
hun naakte schouders en nog onbegroeiden rug
omhoog, verstekende d' ontzachelijke kruin
als in der wolken grauw, en tot nabij de loopplaats
der sterren. Breed en diep daartegen zou ‘k de grond
naar onder of het ware, en stortten zich de wateren
met donderend gejuich in 't hen verbeidend bed.
Daar, tot een plas vergaard, onpeilbaar, onafzienlijk,
verdelen zij zich weer met rijzen, vloeien, stromen,
en koken, eens voor al in eeuwige beweging
door 't machtwoord Gods gezet, op wiens bevel zij ijlden
als legerbenden (ik beschreef ze u in den strijd,
die tussen Lucifer gevoerd werd en Gods heiren!),
op een gegeven klank der klaterende trompet
den standaard volgende, voor allen opgeheven.
Zo rollen ze onder de aard, of tussen in, of over
haar vastigheden, dan eens voorwaarts bij miljoenen
van golven, die elkaar als wandelende bergen
voortstuwen op en af, of ,vel met kronkelingen
als bochten van een slang, of als een zilveren gordel
zich klemmende om het dal, dan weder, van de hoogten
van rots en heuvel, naar beneden deels zich welvend
en deels verstuivend in hun daverenden val,
hier vonkelend diamant, daar spiegelglad kristal.
Zo bleef het, sinds Gods woord den grond bevolen had

geen wateren buiten 't bed en diepten, hun gegraven,
te dulden, en den naam gegeven had van aarde
aan 't droge, en dien van zee aan 't aardomzwalpend nat.
God zag het, en 't was goed. Het aardrijk brenge thans,
dus hoorden wij op nieuw de Godsstem!, groenend gras,
en kruiden in wier zaad, en boomen in wier vrucht
hun duur van eeuw tot eeuw verzekerd zij, te voorschijn!
En de aarde, tot dien stond onvruchtbaar, dor en bar,
behing en tooide zich met groen van teder gras
en fris gebladerte van struiken, opgerezen
met d' overvloed te zaam van allerhande kleur
en geur van bloemen, overdekkende den grond.
De ranke wijnstok hier, de hoge korenhalmen,
gelijk een leger in slagorde, staken elders
ten bodem uit, terwijl de koningen van 't woud
de bergen kroonden met hun statelijke rijen,
als tot den dans geschaard, in eens volwassen stammen,
bekranst met bloesem, of met vruchten rijk belast,
en aan hun wortel, door den dauw der hemelwolken
en de aan der bergen kloof ontspringenden fontein,
of langs hun breden voet zich wentelende rivieren,
bevochtigd en gevoed. Zo werd dit aardrijk aan
Gods hemel schier gelijk, een woonplaats Engelen waard
en heiligen, om in schaduw van 't ongerepte bos,
of over veld aan veld te mijmeren en te aanbidden.
En ondertussen had geen regen nog den grond
besproeid, en evenmin had een geschapen hand
den bodem omgewroet, maar over 's aardrijks vlak
een blanke nevel slechts de planten in zijn schoot
en de in het binnenste verholen kiem bewasemd.
God zag het en 't was goed! en de avond had voor ochtend
ten derdenmale plaats gemaakt de derde dag.
Op nieuw sprak God: ,at in het uitgespannen ruim
der hemelen, lichten zijn om tussen nacht en dag
het onderscheid voortaan door op- en neerland
te regelen, en den loop van jaren en seizoenen!
En 't was alzo! en aan 't azuren firmament
hing God twee lichten op, en gaf de heerschappij
aan 't ene van den dag, en van den nacht aan 't andere.
Het eerst formeerde Hij van alle hemelbollen
de zon, uit etherstof; maar bij de onmetelijkheid
haars omvangs in den stand, waaruit ze op aarde neerziet.
nog gans ontbloot van licht. Straks volgde haar de maan
bol desgelijks, en als met schaduwen van dalen

en bergen zacht gevlekt, in 't eind, als korrels zaad,
in alle richting langs de brede hemelsporen
gestrooid, de sterren. Van een vloeistofstroom des lichts
verzadigde hij toen de holligheid der zon,
een zamelplaats voortaan en goddelijk paleis
van overstelpend licht, waar andere hemelsferen
als uit steeds verse bron uit putten en zich laven,
en, onder dezen, ook die morgenster, wier hoornen,
zo zichtbaar in uw oog als die der zilveren maan,
zich ledig beurt om beurt vertonen en gevuld.
Vanuit den Oostertrans, met vlammen overgoten
van goud en van robijn, begon de koning van
den dag zijn tieren loop, gelijk een bruigom vrolijk,
of als een oorlogsheld strijdlustig, voor hem heen
de schaduwen des nachts en 't licht der zeven sterren
bij 't stijgen van den geur der morgenwinden drijvend;
de maanschijf middelerwijl met haar geleenden glans
in 't westen zinkend, om met wisseling van beurten
weldra, gelijfstaffierd van duizend sterre vonken,
weer op te gaan in ‘t Oost, beheerseres der nacht.
En avond was.'t geweest en morgen wederom,
en nieuwe heerlijkheden van goddelijke schepping
verkondden wijd en zijd des werelds vierden dag.
God zeide: Dat de vloed der wateren een gewemel
te weeg brenge, overal, van ademende wezens,
en met ontploken vlerk en uitgespreide vederen
't gevogelte uit de lucht zich nestele over de aard.
En op dat woord ontstond van levendige zielen
een wereld in den stroom der wateren en der lucht,
der vissen menigte, 't gevogelte groot en klein.
En God aanschouwde ze en Hij zegende ze en zeide:
Weest vruchtbaar, en bevolkt de wateren der zee,
en in der hemelen ruim vermenigvuldige u!
En in de diepten van rivieren, zeeën, meren,
tot in de holligheden van klippen, in de wieling
der kolken, overal waar wateren samenvloeiden
of tussen de oevers van den bodem zich verdeelden,
verscheen de menigte dier wemelende zwermen
met rode vinnen en met schubben, blank en blauw,
hier, sporen trekkend en doorwandelend de paden,
of glijdend over 't vlak, of onder 't zeegroen duikend;
daar, dartelend in de zon, die met het zilver speelt
der golf en met het goud des weefsels van hun vel.
Gij ziet ze grazen, nu verbroederd, dan alleen,

in 't wier, en dolen om in bossen van koraal
en maken op hun prooi met scherpe blikken jacht,
aaneengeschakeld soms en met vereend beleid,
of wel, met kalme rust besloten in het eng
der parelblanke schelp, hun vochtig aas verbeidend.
Weer elders op 't gebied der zilten watervlakte
plast zeekalf en dolfijn met omgebogen rug,
en zeilen, tussen door, die reuzen, wier gevaarte
in staat is als een storm de golven te beroeren,
de Leviathan aan hun hoofd, die al wat leeft
in omvang overtreft, zich als een voorgebergte
uitstrekkende over 't diep wanneer hij rust, of, in
beweging eens gebracht, een zwemmend land gelijk,
inslurpende de zee bij beurten en ze brakend
in springfonteinen door de holten van zijn kop.
Op 't droge, intussen, kwam uit grotten, uit moerassen
en langs alle oevers, met geen minder overvloeiing
van leven, uit het ei, dat onder 't woelen berst,
gevogelte, In getal oneindig als in soorten,
te voorschijn. 't Jong, eerst kaal, maar spoedig overdekt
met vlerk en veerdos, beproefde nu zijn pennen
in luchtruim, met een kreet van welbehagen en
triomf den vasten grond minachtende, en de wolken
ten doelwit kiezend van zijn eersten levenstocht.
En ijlings was op 't steilst der hoog gerezen klippen
voor d' adelaar zijn kasteel, en in des ceders toppen
voor d' ooievaar een huis, gevonden en bezet.
Van de overigen begeeft een deel zich zonder plan
naar alle hoeken heen des hemels; anderen, met
meer wijsheid, vormen zich tot ordelijke zwermen,
steun vindend aan elkaars als aan hun eigen vleugels,
waarmee zij 't wolken dons doorklieven en doorstreven,
bij karavanen in de blauwe luchtwoestijn
volbrengende hun reis met voorgevoel van streek
en jaargetijde, daar hen de adem van de winden
ver boven zee en zand naar verre landen voert.
Een kleiner onderdeel gevleugelden betrekt
de bossen en verrukt, van boom- tot boomtak huppend,
't oog door schakeringen van kleuren honderdvoud,
't oor door de trilling van hun orgelende kelen
de dagen door. Alleen in schemering van den nacht
maakt nog de nachtegaal aan haar welluidend klagen
geen einde, maar gaat voort haar smeltend lied te slaan.
Weer anderen vatten- aan de boorden der rivieren

en zilveren meren post, en baden in den stroom
van donzen kroppen; Boven allen heft de zwaan
haar slangachtige hals bevallig naar omhoog,
en drijvende over 't vlak ontplooit met majesteit
den blanken mantel van haar wieken; Dan op eens
het vloeibaar element ontstijgend, klappert ze in
de lucht en schijnt van zins de wolken in te varen.
Maar op den vasten grond bewegen zich weer anderen;
de roodgehelmde haan, die de aankomst van den dag
met schel trompetgeluid te kennen geeft, de pauw,
de duizend ogen van haar staart en regenbogen
met opgetogen waan uitspreidend in het rond.
En avond was 't geweest en morgen lucht en water
verheerlijkten, bezield, den vijfden scheppingsdag.
De zesde dag begon, der schepping laatste, bij
het harpgetokkel aller Engelen, als God zeide:
Dat de aarde bij menigte bezielde schepsels bare!
Gedierten tam en wild, en kruipende gedaanten
van allerhande vorm. En 't was zo! aan 't bevel
gehoorzaam van Gods mond, ontsloot de schoot der aarde
haar vruchtbare diepten, en daar rezen op een stond
ontelbare, gans volmaakte en reeds volwassen schepsels,
bezield en levens vol als met een sprong te voorschijn
gekomen. 't Wild gedierte stond op van. uit den grond,
als ware 't reeds zijn hol, en wandelde in het woud,
en over 't veldgroen heen, of in de schaduw der bergen,
naar de afgelegen grot, terwijl bij ganse kudden
het versch geschapen vee zich uitzette op de velden.
De beemden kalverden, de bossen wierpen jongen)
en in hun diepten werd gezien de rosse leeuw,
ter halverlijf nog slechts erkenbaar, met zijn klauwen
den bodem splijtend om zich eindelijk los te wringen,
straks vrij en onverlet het hoofd naar boven heffend
en schuddend met gebrul zijn manen. Luipaard, los
en tijger volgden straks als mollen uit den aardhoop,
doch met een forsen zwaai, waarbij het stuift in 't rond.
Maar de oppervlakte van het weiland, te gelijk,
scheen als met wol begroeid van lammeren, blatende en
bij kudden opgestaan. Weer elders boorde 't hert
zich met de scherpe punt der breed getakte hoornen
een uitgang door den grond, en wrong zich Behemoth,
de zwaarst geborene aller beesten, uit het stof,
en welde, tussen land- en stroomgebied onzeker,
het grof rivierpaard op en de ijzeren krokodil.

En tegenover die gestalten, tegenover
heel 't wandlende geslacht, dat op vier voeten treedt,
bezielde en vormde zich een stofwolk tot insecten
en wormen zonder tal, de schakels van hun lijf
voortslepende in een spoor van kronkelende lijnen,
of zwevende in de lucht op nauwelijks merkbare vlerken,
maar schittering vol bespat met vlekken van azuur
en purper, goud en groen, des zomers prachtlivrei.
In rang van kleinte, maar van kloekheid tevens, de eerste,
verscheen de nijvere mier, ten voorbeeld nog wellicht
aan 't mensdom van een vrij en wijs gemenebest;
straks gonzend ook de bij, die met het sap der bloemen
haar luien echtgenoot de kost geeft, en de cellen
van haar welriekend was met vloeibren honing vult.
Niet allen evenwel van 't kruipende geslacht
zijn bij het wondere van hun kunstig samenstel
zo wonderklein te gaar; 't gewormte meer dan eens
neemt forser vormen aan, ontzettender gestalte,
het glibberige lijf met vleugels als begroeid.
Wat zal ik hun getal en namen u herhalen?
Gij-zelf, gij kent hun aart; gij-zelve gaf hun namen,
ook aan die kromme stomme slang, wier brandende ogen
en schrikbaar schrandere blik ziet u verschrikken mogen,
voor wie zij zwichten moet en onderdanig zijn.
De hemelen dan alsnu in al hun heerlijkheid
den loop vervolgend, eens voor al hun ingedrukt,
aanschouwden 's aardrijks vlak in vollen dos gehuld
van bloei en vruchtbaarheid en leven en, of 't ware,
den glimlach op 't gelaat van schoonheids zelfbehagen.
Want water, lucht en aard, 't werd alles thans doorwandeld,
doorvlogen en doorwaad van levendige zielen.
Een pronkstuk slechts ontbrak, des Scheppers meesterwerk,
van heel de schepping kroon en einddoel en volmaking:
een schepsel, dat alleen het voorhoofd opgeheven
ten hoge, dat, begaafd met Goddelijke rede
en zelfbewustheid, over de aarde heersen mocht,
en onderhouden met den hemel ommegang,
en geven eer aan Hem, die al deeg wonderen schiep,
die al deze gaven schonk, verheffende oog en stem
met dankbare aanbidding en verheerlijkende spraak
tot God d' Almachtige, God d' Allerhoogste, die
hem stelde tot een hoofd en ondergod op aarde.
En wederom sprak God, en de Engelen vernamen
het woord des Vaders tot den Zoon: Laat ons den mens

formeren naar Ons beeld en Godsgelijkenis!
En dat zij heersen op de vissen van de zee,
en op de vogelen der lucht, en over 't vee
en over al wat leeft, dat op het aardrijk woont.
Hij sprak; en uit het stof der aarde nam Hij stof,
en vormde, o Adam! vormde, o mens! u, in uw borst
den adem blazende des levens, en gij waart,
een levendige ziel, gelijkenis van God zelf.
U schiep Hij, man! het eerst, en uit uw vlees en been
de vrouw uw wederga, om uit uw beider wezen
de aard te overdekken met uw afkomst. En Hij zeide:
Weest vruchtbaar en vervult de wereld, en hebt macht
op alles wat daar leeft en zich beweegt en is
op de aarde, en in de lucht, en in der wateren kom.
Toen bracht hij aan de plek, waar ge eerst geschapen werd,
u over naar deze hof, !laar dit verrukkend Eden,
beplant met boomen Gods, zo prachtig van aanschouwing,
als smakelijk van sap; en gaf u vrijheid om
te nemen van hun vrucht en te eten onbepaald
van alles wat u lust in deze volschone dreven,
alleenlijk niet van 't ooft, wiens beet van goed en kwaad
de kennis mededeelt. Gij zult daarvan niet eten! '
Ten dage dat gij daarvan eet, zo zult gij sneven.
Houd dan uw lusten wel in toom, opdat de zonde
u niet verrasse, en haar bezoldiger, de dood.
Hij zeide, en overzag al wat Hij had gemaakt,
en sprak daarover uit zijn Goddelijk Tob Meod. (Zeer goed! Genesis 1:31)
En op denzelfden dag (een avond en een morgen
op nieuw, de zesde dag!) voer in Zijn heerlijkheid
de Schepper naar omhoog, om uit der hemelen hemel
deze nieuw geschapene aard, toevoegsel aan Zijn rijk
daarboven, ga te slaan, en lust te scheppen in
dat werk, zo schoon, zo groot, zo goed, waarin Zijn wijsheid
het plan van eeuwigheid bij aanvang had vervuld.
Ten hemel voer Hij op bij Engelengejuich
en bij de akkoorden der tienduizendmaal tienduizend
met trillend hemelgoud besnaarde Serafsharpen,
waarbij zich aarde en lucht (gij weet het, want geschapen
alreeds waart ge en u des aanzijns wel bewust !),
waarbij zich aarde en zee met alle hemelsferen
weergalmend voegden, door elkander als beluisterd
en met elkander in een zelfde kreet van lof
en jubel saamvereend: Ontsluit u, eeuwige deuren!
en laat uw Koning in, laat in uw Schepper, daar

Hij weerkeert van Zijn werk in volle majesteit.
Ontsluit u thans en nog oneindigmaal na dezen!
Want om de woningen van die Zijn rechten houden
te zegenen, zal nog vaak Zijn engel nederdalen
met mededelingen van vrede, ja Hij-zelf
't verblijf bezoeken van den mens, Zijn gunstgenoot,
Zo loofde, begeleid van aard- en hemelgalmen,
de glorierijke stoet van engelen, die den Zoon,
tot dat Hij op Zijns Vaders zetelplaats hernam,
verzelden naar omhoog, dien brede Melkweg op,
dien we aan den trans van hier aanschouwen, een plaveisel
van smeltend licht, een pad met louter goud bestrooid.
De zevende avond dekte de aard en Edens dreven
thans met zijn schemerschijn; en ziet! de Almachtige
sprak op dien zevenden der dagen zegen uit,
waarmee Hij rust nam van den arbeid Zijner handen.
En heilig bleef die dag, maar tot geen ledigheid
bestemd of zwijgen, gans integendeel! de harpen
en wat al verder in de hemelen daarboven
met instrumenten van ons aardse feestmuziek
gelijkenis heeft, begon zijn werk en werkzaamheid,
en ondersteunde met zijn volle symfonieën
de zangkoralen van het Engelendom, terwijl
de reukwalm opsteeg uit hun gouden wierookschalen.
Zij zongen: Groot, o Heer! en heerlijk zijn Uw werken,
en eindloos groot Uw macht. Wat uitspraak van de tong,
wat denkbeeld van 't verstand kan Uw verhevenheid
bereiken? Groter nog, dan toen Gij wederkeerde
van 't slaan der Engelen, die Uw hemelburcht bestormden,
maar die Gij bliksemde ten afgrond, toont Ge. U heden,
niet meer verdelgende, maar scheppende, en den raad
dier weerspannigen beschamend door 't vervullen
van hun verbeurde plaats met nieuwe aanbidders, die
Uw grootheid zo veel meer en glorierijker gaan
verkonden! Ja, Gij werkt van uit hun zonde Uw goed!
Getuige 't aan den voet van deze Uw hoogste hemelen,
die nieuwe wereld, zelf een hemel, eindloos ruim
met sterren overdekt, ook die bestemd wellicht
om woningen te zijn van levendige wezens!
Doch Gij-alleen, Gij weet de tijden. In hun midden
intussen schiep Ge een grond, met oceaan omgord,
ten koningszetel voor den mens, Uw evenbeeld.
Welzalig driemaal, o gij mens en mensenkinderen,
dus van uw God gesteld, om Hem te aanbidden, Hem

te dienen allereerst, dan tevens op uw beurt
te schitteren onder Hem, en over al Zijn werken
in aarde, zee en lucht te heersen! Blijft alleen,
o! blijft gelukkig, door te blijven onderdaan,
en naar geen hoger staat, dan deze' uw rang te staan.

UIT HOMERUS ILIAS. HET AFSCHEID VAN HECTOR.
Zij klemt zijn handen in de hare, en smeekt en spreekt:
Ach, overmoedige, wie haast die heldenmoed
gaat voeren in den dood! ge ontziet daarbij geen kind
dat nog niet spreken kan, geen ega die weldra
uw weduwe wezen zal. Der Grieken overmacht,
u overweldigend met saamvereende kracht,
zal meester blijven; ach! mij arme ware 't beter
de eerste onder de aard te zijn. Voor mij bestaat geen troost,
geen heul meer, als gij sneeft! 'k Heb vader meer noch moede!
Mijn vader vond den dood in 't zwaard Peleus zoon,
die evenwel met eer zijn wapenrusting spaarde,
en 't lijk den vlammen gaf in vollen krijgsmansdos.
Mijn zeven broeders, met mij opgevoed in 't huis,
zijn allen op een dag gevallen, door de band
van d' eigen Peleuszoon, in 't midden van de kudden
der ossen breed van voet en lammeren zilverwit.
Mijn moeder, nog gespaard en voor een grote schat
ten losprijs vrij gemaakt, deed straks Diana vallen
met een dier pijlen, die zij afzendt ongezien.
Gij, Hector! zijt mij nu en vader beide en moeder,
en broeder, gij mijn tedere en zielsgeliefde ga.
o! Heb dan deernis, en begeef u niet in 't. veld,
en maak uw kind geen wees, uw echtgenoot geen weduwe,
maar geef veeleer bevel aan Troje’s oorlogsvolk
dien post te sterken bij den vijgenboom, alwaar
de wal het zwakste en onze stad beklimbaar is.
'k Zag derwaarts Ajax reeds en d' anderen Ajax naderen,
met. Atreus zonen, Diomeed, Idomeneus,
het zij een godheid, hun dien raad gaf, of zij-zelf
het merkten, dat aldaar de kans hun 't schoonste staat.
Haar antwoordt Hector: Ach, ik weet het, dierbare vrouw!
en mij ook gaat uw vrees ter harte! maar wat zou
heel Troje zeggen van uw gade, wen hij laf
het slagveld schuwde? hij, gewend aan 't. hoofd te zijn
der dapperen, tot een roem voor 't huis mijns vaders en
mij-zelv'! En toch! ik weet, ik weet het al te wel,
daar komt, helaas! daar komt een dag, dat Troje zal
bezwijken, en het huis van Priam moet vergaan.
Maar wat is mij die ramp, hoe fel ook? wat de smart,
hoe grievend, van den Vorst mijn vader, en zijn gade
mijn moeder Hecuba, en heel mijn broedertal,
geliefdste! bij uw leed, als een dier wrede Grieken
u schreiend voeren zal naar 't land der slavernij,

en gij in Argos wal aan 't weefgetouw zult zitten,
of water dragen uit de bron voor Griekse vrouwen,
slavin? En als gij dan in tranen weg zult smelten,
dan hoort gij licht een stem: zie daar de vrouw van Hector,
die aan der strijders hoofd voor Troje heeft gestaan,
toen 't door het Griekse heir belegerd werd. Ja, dus
zal 't woord zijn, dat gij hoort, en 't zal u verse smart zijn
bij 't missen van den man, die dit uw lot nog weerde!
Maar eerder moet mij de aard verbergen in haar schoot,
dan ik uw' jammer zie, en deze uw' kreet verneem.
Zo sprekend nam de held het kind op in zijn armen,
dat krijtende zich buigt naar zijner voedster schoot,
bevreesd voor d' aanblik van zijn lieven vader, om
het glinsteren van den helm en om de paardenmanen
die van de helmkuif langs zijn schouders schrikbaar golfden.
Het perst den vader en de diep bedroefde moeder
een lach af, daar zij 't zien. En Hector zet zijn helm
vast naast zich op den grond, en kust en koost den jongen,
de goden biddend, dat van hen nog word' gezegd:
Hier ziet gij Hectors zoon, nog dapperder dan zijn vader.
Zo sprekend, gaf hij 't kind der moeder weer in de armen,
en zij ontvangt het aan haar boezem, met een glimlach
in tranen. Diep begaan zag Hector hoe zij leed,
en strookt haar met de hand, en spreekt opnieuw haar aan.

DE KLACHT VAN HELENA BY HECTOR’S LIJK.

Hector, o mijner zwagers de liefste, de trouwste, de braafste!
ja, tot mijn schand heeft mij Paris (o! waar' ik veel vroeger gestorven!)
herwaarts geschaakt en gevoerd reeds voor twintig rampvolle jaren.
Ach! had een onweer dien dag, toen mijn moeder mij, heilloze, baarde,
weg naar de bergen gevoerd, of gejaagd in de diepte der wateren!
Maar uit u w mond heb ik nimmer een woord van verwijting vernomen.
Neen! maar zo iemand der zusters, of Hecuba-zelve bij wijlen
(Priam was altijd voor mij in sparende goedheid een vader!)
bittere woorden deed horen, dan was het uw mond, die mij troostte.
Daarom betreur ik in u ook mij-zelve, treurig verstotene!
want in heel Troje voortaan zal niemand meer worden gevonden
vriendlijk welwillend voor mij! van mij hebben ze allen een afschuw.

UIT GOETHES TQRQUATO TASSO. DE AANBIEDING VAN DES DICHTERS VERLOST JERUZALEM AAN DEN HERTOG VAN FERRARA.

TASSO.
Ik kom met schroom en schaamte dit mijn handschrift
u bieden, dat ik huiverend overreik.
Ik weet het, ach! voleindigd, blijft het on.
volkomen; maar ook dus voor mijn gevoel
waar' langer uitstel ter volmaking, slechts
ondankbaarheid. Doch is 't een' mens vergund
te smeken: neem mij aan gelijk ik ben!
zo doet dit zelfde hier mijn dichtstuk thans,
en spreek' tot u, zijn vriendelijke beschermers:
Hier ben ik! neem ook mij aan en verschoon,

DE HERTOG.
Met uw gewenste gaaf verrast gij mij,
en maakt mij dezen schonen dag ten feest,
Zo tast ik 't dan, en klem het in mijn hand
het lang verbeide lied, in zo ver 't mij n,
als mij n zijn dichte. is. 'k Wens ons geluk
dat ge eindlijk het besluit genomen hebt,
en tol uw strenger eisen sprak: genoeg!

TASSO.
Voldoet mijn dichtwerk u, zo is 't volmaakt,
Want ja, aan u behoort het onverdeeld.
Zie 'k op de moeite en tijd, daaraan besteed,
zie 'k op de stift, die deze verzen schreef,
zo zou ik zeggen kunnen: 't is het mijn,
Maar zie ik op wat aan het dichtstuk-zelf
zijn waarde en (mag het) waardigheid verleent,
dan is het, dankbaar zij 't erkend! het uwe.
Mij schonk Natuur haar dichtergave mild,
maar weigerde te meer Fortuin haar gunsten.
Van dat het oog des knaaps werd aangetrokken
door 't schoon, werd ook zijn hart verknaagd door smart.
Wat jammer trof mijne ouders niet alreeds!
En openden mijn lippen zich ten zang,
't was treurigheid wat aan mijn lied zich opdrong:
eens vaders ballingschap, eens moeders lijden.
Gij waart het, die mij vrijheid van die banden,
en met die vrijheid het bewustzijn bracht.
Van daar, indien in zangerige tonen

zich ooit mijn ziel mocht wedergeven, en
dit werk, voleind, u aangeboden mag worden.
Nu hoort het u, ja! 't is geheel het uw.

DE HERTOG..
Gij maakt u dubbele hulde, o Tasso! waardig
en uw bescheiden taal vereert en ons en u.

TASSO.
o! Kon ik 't onder woorden waarlijk brengen,
hoe ik door u ontving wat ik u bied,
Ik, jongeling zonder roem van heldendaden,
had ik mijn heldendichting van mij-zelf?
'Heb ik de kunst des oorlogs mij geleerd?
of zelf bedacht de kloekheid van mijn Godfried
en mijner Ridderen moed? Of, waar zich list
en waakzaamheid bekampen in mijn lied,
in wie zag ik het voorbeeld mijner helden
dan, dierbare Vorst! in u, mijn' genius,
behagen scheppend in mijn dichterwerk
een schaduw af te werpen zijns genies?

DE PRINSES (des Hertogs zuster).
Geniet nu zelf het werk dat ons verblijdt.

DE HERTOG.
En lone u aller braven bijval ruim!

DE PRINSES..
Ja, van geheel een nageslacht de lof!

TASSO.
Ik heb aan dezen ogenblik genoeg.
U had ik, u-alleen voor ogen; u behagen
was, daar ik schreef, mijn doel, mijn wens en hoop..
Hij is onwaard dat hem de wereld kenn',
die in zijn vrienden niet een wereld heeft.
Hier is mijn vaderland, hier is de kring,
waarin mijn ziel en ademt en geniet.
Hier geef ik leerzaam acht op elke wenk.
Hier leeft voor mij ervaring, wetenschap,
gevoel en smaal, en zie ik nageslacht
en wereld voor mij staan vertegenwoordigd.
De menigte begrijpt den kunstnaar niet, en maakt

hem schuw veeleer. Alleen wie u gelijkt
verstaat en voelt hem. Van geen anderen dan van dezen
verlang ik of het oordeel of den lof. '

DE HERTOG.
Welaan! zo wereld hier en nageslacht
vertegenwoordigd zijn, zo voegt ons ook
geen bloot ontvangen maar vergelden evenzeer.
En nu op 't standbeeld van uw groots model
ontwaar ik 't ereloof dat den Dichter voegt,
ja, dat de krijgsheld zelf, die hem behoeft,
hem slingert om de slapen zonder nijd.
Hoe? heeft het toeval, of een edele hand
die krans gevlochten en gebracht op deze plek?
't Is of tot ons de Mantuaan het woord richt:
Wat huldigt gij de doden! bij ons leven
weervoer ons loon en vreugde van ons werk.
Vereert gij en bewondert gij ons streven,
zo geeft ook aan den tijdgenoot zijn deel.
Genoeg reeds werd mijn marmeren beeld bekranst,
de groene lauwer past op 't levend hoofd.

(DE PRINSES NADERT TASSO MET DE KRANS, HIJ TREEDT TERUG.)

GRAVIN LEONORE.
Gij weigert! zie de hand, die n de krans,
de lofkrans der onsterfelijkheid aanbiedt.

TASSO.
o! Laat mij hier vertoeven! Hoe te leven
na zulk een ogenblik begrijp ik niet.
DE HERTOG.

In 't vol genot van de eigenste eer en lof,
die in dit ogenblik u schrik verwekt.

DE PRINSES.
Gij gunt mij 't zeldzaam voorrecht, Tasso! U
te zeggen zonder woorden mijn gedachte.

TASSO.
Uit deze handen drukt de schoonste last min zwaar.
Kniebuigend neem ik aan wat zij mij schenken.

GRAVIN LEONORE.
ZOO leve de voor 't eerst aldus bekranste!
Den nederigen staat het ereloof dubbel schoon.

DE HERTOG.
Het is nog slechts een voorsmaak van de kroon,
die op het kapitaal den Dichter wacht.

DE PRINSES.
D a ar mogen luide kreten hem begroeten,
hier lispelt slechts de vriendschap haren lof.

TASSO.
a! Neemt haar van mijn hoofd te rug, die krans!
Neemt haar terug! zij brandt mij op den schedel,
als waren 't stralen van een zon, die mij de kracht
des denkens wegneemt en doet duizelen. 't Is
te veel! o, spaart mij, spaart mijn onvermogen.

GRAVIN LEONORE.
't Zij ver! Veeleer bekoel' dit lauwerblad
het voorhoofd van den man, als gij geroepen
op 't pad des roems te wandelen en te kampen.

TASSO.
Ik ben 't niet waard een koeling te ondervinden,
die slechts om 't hoofd der helden waaien mag,

IPHIGENIA IN TAURIS.
DE GODEN DER GRIEKEN.
Ontzie toch de goden,
gij mensengeslacht.
Zij houden' het noodlot
in de ijzeren hand,
en stieren 't vrijmachtig
naar eigene keus.
Wie ze eenmaal verhieven,
die vreze vooral!
Op rotsen en wolken
zijn zetels geplaatst
voor sterflijke mensen
ten dis van de goden.
Maar rijzen er twisten,
't is uit met dien glans.

Daar storten de gasten,
gesmaad en gehoond,
in diepten des afgronds,
en wachten vergeefs
in duistere kerkers
een recht doend gericht.
De machtige goden
verblijven intussen
gerust aan hun dis,
of laten van boven
langs bergen op bergen
grootmachtig zich af.
Daar stijgt uit de diepte
der vijanden klacht
als offerandswierook
hun walmende toe....
Maar blikken die zegenen
wendt immer hun oog
van alle geslachten
dier vijanden af,
als vreesden ze in 't kroost
een trek te hervinden
van wie zij beminden
in vroegeren tijd.
Zo zongen de Parken.
In nachtelijke diepte
hoort Tantalus toe.
En denkt over kinderen
en kinderen van kinderen
hoofdschuddende na!

UIT TASSOOS VERLOST JERUZALEM.
DE EERSTE AANBLIK DER HEILIGE STAD.
Reeds was de dagbodin ontwaakt. De morgen koelte
verkondigden Auroor aan 's hemels grauwe kim.
Zij zelf verschijnt eerlang, het blonde hoofd versierd
met rozen, versch geplukt in Eden. Maar het leger,
voorlang ontwaakt en toegerust, gaf met een stem,
welluidend luid, alreeds 't ongeduld' te kennen,
waarmee de schettering der trompetten wordt verbeid.
Straks geven dezen 't sein met schaterende galmen.
De wijze Veldheer aan hun hoofd juicht toe, en tempert
alleenlijk de edele drift der helden. Die te smoren
waar meer onmogelijk geweest, dan van Charybdis
de wateren in hun drang te keer en, of den adem
van Boreas, wen hij den rug der Apennijnen
doet trillen en op zee de kielen slingert in
de diepte, door geweld te teugelen. Godfried slechts
bestiert en ordent en geleidt, op dat de mars
wel snel zij en bezield, maar ook geregeld tevens.
Elk krijgsknecht had dit uur aan hart en voeten vleugels
zich-zelven nauw bewust de snelheid van den tred.
En zie! toen nu de zon met volle lichtvuurstralen
van uit den blauwen trans het dorre veld beschoot,
daar staat hun plotseling Jeruzalem voor ogen!
Daar wijzen zij elkaar met de uitgestrekte hand
Jeruzalem! daar groet de t' zaam vereende stem
der honderdduizenden 't gewenst Je rus a Iem.
Dus, wen een stoute groep van zeelieden, op de reis
naar ver gelegene gewesten, de ontrouw moede
van 't woelig element der wateren en van
den wisselzieken wind, het lang begeerde land
in 't oog kreeg in het eind, dan heft van op het dek
een stormend vreugdgejuich zich opwaarts, dan, of 't waar
uitzinnig, wijzen zij elkander op de plek,
wier aanblik reeds alleen 't geleden leed vergoedt.
Maar op dat heilgenot van de eerste aanschouwing volgde
weldra in Godfrieds heir een ander zielsgevoel,
verbreking, brijzeling van 't hart, vrees en ontzag,
vermengd met tedere smart en snerpend schuldbesef.
Men durft ternauwernood den blik meer richten naar
de stad, waar eens de Heer gewandeld en geleerd heeft,
aan 't kruis geslagen werd en uit het graf herrees.
Van daar, in 't plechtig uur van aantocht, in de rangen
die mengeling van gejuich en droefheid, van genot

met zuchten en geween en overstelpend snikken,
bij krijgslieden lang gehard, maar uit wier midden thans
een zacht gemompel en gefluister opwaarts stijgt,
als vaak vernomen wordt, wen tussen 't loof der wouden
de bergwind zachtkens zucht of door de bladeren fluit,
of tussen 't rotsig strand en de omgelegen klippen
de zeegolf murmelend zich naar den oever spoedt.
Maar nu, ontbinden ze elk het schoeisel hunner voeten,
om met ontblote hiel den heiligen grond te raken.
De aanvoerders gaan ook hier hun mannen voor, en geven
het voorbeeld. Wat in goud en franje, zijde of pluimen
gedost is, werpt het al dat ogenblik ter zij
en van zich, om te zaam de grootsheid van kledij
en glinsterend wapentuig met die van 't hart te wraken.
Men weent en zucht en klaagt en werpt zich snikkend neer.
en van zich-zelven verontwaardigd, klaagt zijn hart
van ongevoeligheid, van marmeren hardheid, aan.
Waar Gij (dus roept men 'tuit), waar Gij, o Heer! met tranen
met bloed in angst gezweet of van Uw kruis gedropen,
den grond bevochtigde, daar kunnen mensenogen
ophouden, van geween steeds vlietende fonteinen
te wezen? o Mijn hart! hoe zijt gij dus verhard,
en smelt niet op de plek en vloeit niet weg in rouw?
Hoe zijt gij dus van staal, ja steen, en niet verbrijzeld?
Wel mag, wie hier niet weent, eens wenen zonder einde.
Maar van de zijde van de stad intussen liet
de wachter wijd en 'zijd zijn ogen over velden
en hoogten gaan in 't rond, en werd een wolk gewaar
gevormd uit stof, en uit de wolk van tijd tot tijd
een weerlicht. Straks ontdekt en onderscheidt hij klaar
van harnas en helmet het vlammende metaal,
en op den fieren rug der trappelende rossen
de ridders aan de spits van. 't naderend heldenheir.

DE CHAOS EN HET LICHT.
EEN HALVE-EEUWS-LIED.
Maak u op, word verlicht, want uw licht komt, en de heerlijkheid des Heeren gaat Over u op. Want ziet, de duisternis zal de aarde bedekken. en de donkerheid de volken; doch over u zal de Heer opgaan, en Zijne heerlijkheid zal over u gezien worden. Jesaja 60:1-2.
De harpen trillen reeds. De wondereeuw eerlang,
half pralend half bedeesd, viert jubel, eist een zang!
Het lied des Wachters, dra verwezenlijkt, ging onder
in vlam van volksgeweld, in damp van schutgedonder,
Een zang, op nieuw, een zang des tijds, die ons vertell'
zijn tekenen, die hun loop als op de maat verzeil'!
Geef, Dichter! geef ons dien. Neen !geef Uw' dienstknecht woorden
van trouwe waarheid, Heer! in zuivere dichtakkoorden.
De storm ging liggen. Bij een waterbleke zon
(die vuurrood aan de kim haar trotsen gang begon!)
vertoont het oppervlak der nog ontroerde golven,
vertoont de vaste grond, nog half in zee bedolven,
de wrakken wijd en zijd des Staatsorkaans, door een
geworpen kronen en eerwaarde vastigheden,
naast kunst- bij kunstgewrocht, en honderd welvaartsbomen
ontworteld of geknakt; en op dezelfde stromen
het recht der grote en der kleinen weggespoeld,
met menig vrijheid, in verhevener zin bedoeld,
dan om den logengod van 't Volksgezag te dienen,
toch tussen zee en rots verpletterd. Ach! ruinen
alom voor scheppingen! een baaierd, bij wiens poel
ontwakend zelfbedrog met vruchtloos pijngevoel
zich beurt om beurt verwijt in 't ondoordachte streven
te ver gegaan of neen! te rug te zijn gebleven.
Van op zijn zegekoets, aan enkel lofgegalm,
vergoding allerwegen en wolken wierookwalm
gewoon, ziet de Eeuwgeest, zelf bij 't treurtoon verblekend,
op aangezichten thans maar al te zeer welsprekend,
wier blik (als waar t een stem) hem 't: wreed te loor gesteld!
Verwijt, straks even nog, terwijl hij voorwaarts snelt,
een blos jaagt op 't gelaat met de enkele vraag; waarheen?
Wat weet hij 't? en beschaamd wendt hij den blik met een
naar elders, en verdrinkt der volken jammerkreet
in plassen van muziek en Meijerbeers Profeet!
Toch laat hem, hoe ook wuft, en onbedacht, en grillig,
dat snijdend woord: waarheen? niet altoos onverschillig;
wat Macht kan 't wezen voor de toekomst, die haar beidt?
En de Eeuwgeest is een Macht, een hoge Mogendheid! ,-
Welaan! indien bij 't feest der volle vijftig jaren

ook deze koning van zijn troon de wichelaren
van Oud-Chaldeeën riep, en vroeg ze naar het lot
dier werken, waar hij hoog, gelijk een scheppend god,
op roem draagt, naar de vrucht van zo veel kennisplanten,
vervoerd van dag tot dag, verbreid naar alle kanten, '
van zo veel boeken, zo veel bladen, vol van merg
en moedwil, naar den top van dien verheven berg:
volmaking, naar het eind dier trotse samenhoping
van wonderen, vruchtbaar steeds in nieuwe wonderen... Sloping!
zou 't antwoord wezen (roept een stem), of zaagt ge niet
de hand reeds aan den muur, die 't Europees gebied
ten prooi vervallen schreef aan 't oude Vandalisme,
als Meed en Pers vereend met bloedig Communisme?
Zaagt gij den vinger niet bij 't feestbanket, die aan
den vier en twintigsten der Februari-maand
het sein tot opening gaf der sluizen? En beneden
uit d' afgrond spoten ze op om nooit te rug te treden,
de wateren van dien vloed, slechts voor een wijl gesust!
't Is met beschaving uit en wereldorde en rust,
bedreigd, neen! thans niet meer door ridderhafte Gothen,
of ruiters uit de heup van Ismaël gesproten;
als in vervlogen eeuw de aard overstroomden maar
verversten; de eeuw des lichts kent dodelijker gevaar
voor heel die maatschappij, in voorspoed lang volprezen,
voor 't afgeleefde Euroop, wie zijn verwoesters rezen
uit eigen schuim en slijk, uit eigen bastaardzaad,
de vrucht, de schand, de straf, van zonde en eigenbaat.
Neen! geen geschapen Macht kan 't dreigend onheil wenden
de kern verbrijzelend dier steeds herteelde benden,
waartegen schrootvuur en bebloede bajonet
slechts voor een dag vermag, geen menselijke wet
is opgewassen, ja geen Godsdienst zelf bestand is,
gelijk ze aan dweepzucht hier, daar 't Heidendom verwant is,
daar 't Godswoord onderdrukt, en hier, in eigen schoot
dat Pantheïsme voedt, der gruwelen bondgenoot.
De Maatschappij vergaat? Zult gij den storm bezweren,
groot Frankrijk! of den slag van eigen schedel weren?
Gij, voor Europa’s oog Chimeraas beeld gelijk,
van voren Republiek, van achter Keizerrijk,
in 't midden Anarchie, in 't binnenst zat van stoffen,
gereed op d' eersten vonk met hels geknal te ontploffen
en 't hoofd te treffen van den man Napoleon,
uw pas gerezen en reeds ondergaande zon!
zal ‘t Duitsland, door het zwaard van zijn Radetsky's machtig?

tweedrachtig overal, en meer dan ooit tweeslachtig,'
sinds de eenheid, hoog geloofd, van al wat Duitser heet,
in leus van moord verkeerd,.die bloedzee ruisen deed,
uit de aderen gestroomd van burgers en soldaten,
onnozele dwepers of verleidende onverlaten,
op 't slagveld neergelegd, ter slachtbank heen gesleurd.
De band der Staten als der stammen is verscheurd.
De vete kankert voort, die, tussen Israëliër
en Duitser eeuwenoud, in vlammen zo veel feller
hervoortbrak bij den kamp van dezen jongsten tijd.
De tussen oud en nieuw ter dood bedoelde strijd,
dien Overmacht vergeefs zich sterk dacht te bedwingen,
woelt in de diepte voort, door duizend zendelingen
gekweekt en aangehitst, tot dat de dag verrijst,
die aan 't verschrikt Euroop met nieuw geweld bewijst
wat sombere dweperij uit nakroost van Germanen
nog schrikbaarder Seids vormt dan Frankrijks Bergtitanen!
En waan niet, allerwegen bestookte Maatschappij!
dat Engeland, in dien dag, een Pella voor u zij,
door hoe veel golven ook en onverwinbare vloten,
bij d' Europese brand, omheind en afgesloten,
door welk een geestkracht nog, terwijl de driften woeden,
in staat aan d' eis des volks en vorstlijk te voldoen
en manlijk weer te bien. Maar de eens gezette tijden
vermag geen hoogheid zelfs van Brittenland te ontmijden,
al stond geen Ierland haar ter zijde, al wierp geen rots
van binnenlandse schuld, van Palmerstonse trots,
van volks- en Staatsvergrijp, geboekstaafd door historie,
een schaduw over 't licht ook van des Luipaarts glorie,
zijn opgerichten hoorn, zijn nooit 'vermoeid geluk!
De paalworm knaagt in 't end de hechtste balken stuk.
De pest ontziet geen klove of grenstol tussen volken,
maar overschrijdt de zee, of kiest den weg der wolken.
Neen! in d' ontbreidelden Omwenteling-oceaan
zal heel de maatschappij, moet Engeland mee vergaan;
vergaan beschaving, licht, en kunst, en wetenschappen,
schoon vorderend dag aan dag bij louter reuzenstappen,
schoon door begoochelingen, vertalrijkt uur aan uur,
het mensdom vleiend met een eindeloze duur.
Helaas! als of de zon, die Babels doodsnacht voorging,
met' minder schittering toen het spoor der hemelen doorging.
En Babel viel, en op den bodem, waar zij stond,
daar huilen wolven thans en huppelen satyrs rond!
Zie daar uw beeld, Euroop! Barbaren en Vandalen,

van alle kant gereed uw hoogten om te halen!
Dat schitterend werelddeel, waar heel onze overige aard
zich in verbazing, eerbied, siddering, blind op staart,
die bodem, overdekt van zo veel wonderheden,
(Gewrochten dezer eeuw of erfenis van 't voorleden!)
waar Keulen met zijn dom zijn faam heft tot den trans,
Versailles zalen nog den naam van Orleans
weergalmen, Alberts wenk voor al de nijverheden
der aarde een renbaan schept in Engeland stad der steden,
't moet al geëffend tot een barre woestenij,
een bouwval, waar geen kunst, geen wetenschap meer zij,
geen licht, geen geest, geen God., maar rode Communisten
elkaar de laatste buit, de laatste beet betwisten!
Neen! (spreekt een kalmer stem ten antwoord) voor dien vloed
van Staatsomkeering, Volks verbijstering, hoe verwoed,
zal 't diep gegrondvest werk van eeuwen niet bezwijken.
Alleen men wake en sta! en wapene de dijken
met nieuwe kracht van glooiing', en bewijz'
dat weerstand mogelijk is voor 't minst, noch geef' zich prijs
aan ingebeeld gevaar, aan panische verschrikking,
noch trede met den geest der woestaards in schikking,
die wat hem heden half verleend werd, morgen gans
als 't zijne vordert! hij, door bloten naam en glans,
door louter zelf roem sterk en waanzin, niet in 't wezen,
maar zeker sterk het meest voor wie zijn sterkten vrezen.
Wat schuwt men tegen hem den aanvalskreet: Te rug!
als roekloos en barbaars, terwijl hij, stout en vlug,
met elke nieuwen stap tot :nieuwe rechtsverkrachting,
tot nieuwe gruwelen voert van plundering: en slachting,
vernieling, algeweld? Wat dempt men. van dat vuur,
geboet met rampen reeds van onafzienbaren duur,
't bedrieglijke licht, de valse warmte stoving,
door kracht van wateren niet, ter onherroepbare doving?
Wat schaamt zich ons geslacht naar 't voorbeeld om te ziel'
van dagen minder groot van schitterschoon misschien,
maar eerbiedwaard voor 't minst door eerbied voor de banden
van orde, herkomst, recht; die vastigheden der landen? '
Onschatbare schatten, niet te duur gekocht (kon 't zijn)
voor dezer tijden roem op ijdelen vrijheidsschijn
of (zij 'tl) oprechten glans van kennis en verlichting,
neen, niet te duur zelfs voor mislukte vrijheidsstichting
bij diep beklaagden Pool of edele Magyaar,
zelfs voor die vrijheden niet, de vrucht van tachtig jaar
van worsteling, met den Leeuw der gouden Nassau-standers

verwinnend doorgestaan door 't Volk der Nederlanders,
ja, voor geen voorrecht (moet het zijn!), aan heel deze aard
bij 't licht van Drukpers en Hervorming eens gebaard! -
Ach! aan de uitsporigheden der zinneloos te factie,
onze aard verwoestend door Omwenteling en Reactie
(twee beulen, even hard, van vrijheid, rust en recht,
bij beurten), wordt vergeefs ons 't einde toegezegd
door Constituties, nauw verschenen aan de kimmen
of weer in 't niet gedaald als wezenloze schimmen.
Een uitkomst bleef ons slechts, een toevlucht in 't verschiet:
de aloude rotssteen der alleen regering. Ziet!
een Noorderlicht gelijk, dat met zijn purperen vlammen
den nacht In dag verkeert, op honderden van stammen
de kroonglans stralende van, Ruslands Opperheer!
Voor dezen, dezen slechts, slaat Opstand de ogen neer.
Zie daar u 't ideaal, Euroop! van volksbehering,
de haven des behouds, het eind der Staatsomkering!
Een heerser, een gezag voor wereld en altaar!
Een Godsdienst, in de trouw belichaamd aan den Czaar!
En in de schaduw van dien scepter, zo ontzettend,
voor 't wangedrocht des tijds, zo dreigend, zo verplettend,
verdiensten, koninklijk erkend, eens Keizers gunst
verzekerd aan 't belang van Wetenschap en Kunst;
Siberië’s woestijn, met al zijn koude en kommer,
en waar de schoonste naam zich oplost in een nommer,
ten hel gesteld (o ja!) voor wie met wenk of woord
de wet schendt des gezags, de rust des rijks verstoort;
m aar, waar zich verder 't oog des onderzoekers wende,
beschaving, vorderend en bevorderd, voor de ellende
van allen, 't meelij van een Vaderlijke macht,
een Staatkunst, die niet licht der zwakken recht verkracht..
maar rustig, waardig en rechtvaardig, in 't Verleden
haar vasten waarborg heeft voor 't glorierijke Heden,
ja voor een toekomst van nog groot er heerlijkheid,
die 't rijk van Peter, 't huis van Nicolaas, verbeidt!
Dat de aarde, zo zij hijgt naar vrede en heil en orde,
of Rusland’s evenbeeld of Rusland’s erfdeel worde!
Een stem op nieuw, de stem, in Neerland wel bekend,
dier wijsheid die de paan van 't midden houdt: Hoe! 't end,
uit zo veel streven ons beschoren, Anarchisme?
Hoe! de enige redding uit die klauwen, Despotisme?
't Zij ver! Geen tijd van schijn- of wezenlijken nood
geeft tot die uitspraak recht, een vonnis tot der dood
gelijk' Onze aarde schudde, en dat haar slingeringen

zelfs d' onverschrokkensten een kreet van angst ontwringen!
Ook van den felsten schok herstelt zich ras de grond.
De vuurberg koke, en brake uit d' opgesparden mond,
terwijl de hemel loeit, des afgronds holen ronken,
die zee van gloeiend slijk, waar steden in verzonken,
met haar bevolkingen tot as of steen vergaan....
eerlang! en lachend ziet de zon die voren aan,
door 't bergvuur zelf bevrucht, dat over de akkers holde,
straks in zijn vaart gestuit, tot gouden meststof stolde.
Der zee, die 't mensdom draagt op 't schijnbaar wrakke houts,
zij zonder zo veel angst de toekomst aanbetrouwd!
Zij voert ons, wat ook dreig', de lang begeerde boorden
nabij, de haven in, al spookt het uit den Noorden
bij beurten en te rug, al loeit het even zwaar
uit Oost en West om strijd, al worstelen met elkaar
orkanen om ons hoofd. Wij, hoe het vaartuig slinger',
wij blijven: naar de pool met onverwrikbaren vinger
het mensdom wijzen! wij, wat bloed er stromen moog,
wat onrust onze rust gestaag te sporen poog',
wat onspoed onzen spoed, wij streven zonder zwichten
steeds voorwaarts, vinden uit, verbeteren, verlichten.
Wij richten niet alleen het scherp gewapend oog
op duizend werelden, aan onzen hemelboog
haar dansen mengend naar door ons berekende orden,
of in de diepten van den Melkweg nog aan 't worden;
wij dompelen niet alleen in 't binnenste der aard
om uit te vorsen in wat beenden, daar vergaard,
een ouder eeuwvak spreekt dan 't vroegst ontstaan van mensen;
wij streefden niet alleen de stoutst gestemde wensen
naar nieuwe wonderheden te boven, in de gaaf
van stoom, van spoor en van dien tovertelegraaf,
onzichtbaar langs zijn draad door lucht- en zeestroom borend
en de evenredigheden van tijd en plaats verstoren
met de onweerstaanbare vaart des bliksems, hem verwant,
maar we oefenen ook den geest en spannen ons verstand
om 't overtalrijk heir der ondermaanse ellenden
te ontwapenen, te verslaan, te minderen, af te wenden.
Men dreig' ons mensdom vrij een kerker of een graf,
wij schaffen slavernij, wij krijg en wreedheid af.
Ons, vrij van weifeling of onedele moedverzaking,
blijft zelfontwikkeling, zelfregering, zelfvolmaking
der volken, hoop en doel. Mag 't in geen rechte lijn
onafgebroken steeds en zonder buiging zijn?
Spiraalsgewijze dan en na miljoenen bochten,

zo slechts de zege des vooruitgangs blijft bevochten!
Dus streeft in gissingen, uit blikken diep en waar,
en dromen saamgesteld, voorts strijdig met elkaar
naar de onderscheidenheid van stelsel, vrees, vertrouwen,
het mensdom t' aller tijd zijn toekomst te doorschouwen.
Vergeefs en buiten 't perk, den sterveling toegestaan?
Of, als een kenmerk nog van hoge roeping, aan
den zondaar, eens het beeld zijns Scheppers, bijgebleven?
Ja, Gij hebt onze ziel dien grondtrek ingeweven,
hoe diep verbasterd ook, ontheiligd en verkracht,
zo vaak Gij-zelf, o God! aan 't boetende geslacht
uit Adam 't vergezicht der eeuwen niet ontvouwde,
en 't woord der toekomst aan geen Zieners toebetrouwde,
als die, wier naam,' wier schrift, in Israël bewaard,
met Israëls ballingen nog meetrekt over de aard.
Ontsluit u, Goddelijk woord! Propheten van den ouden
maar nooit verouden dag op wie de Apostelen bouwden!
Verlicht ons, maar door hulp dier valse Wetenschap
(hoe hoog verheerlijkt) niet, wier waan bij elke stap,
terwijl zij 't Ongeloof met nieuwe flauwheden huldigt,
zich-zelven nieuwen lof en lauweren meent verschuldigd;-
dier dode kennis niet, die ja! maar al te wel
met ijskoud oog en handen scherp gewet scalpel,
gelijk m' een lijk ontleedt, in 't Godswoord weet te wroeten,
maar dan ook in dat woord geen polsslag zal ontmoeten,
geen levensadem meer, geen hemelharmonie.
van waarheen, geen geheel volbouwd uit profetie.
Bestraal Gij-zelf ons, Geest van waarheid en van leven!
die in den aanvang over d' afgrond wilde zweven
en broeden, tot weldra, op 't machtwoord van Gods mond,
van uit de duisternis 't bezielend licht ontstond,
en geef ons ogen voor de roeping van het Heden,
de hoop der Toekomst en de raadsels van 't Voorleden,
God schiep Zijn eersten mens, rechtvaardig, vlekloos, goed;
maar met de vrijheid in het ongekrenkt gemoed
om tussen Gods gebod en Satans stem te kiezen.
Hij koos. Gods uitspraak volgde. Ach! weinig was 't verliezen
van Edens dreven en niet uit te spreken lust,
en heerschappij der aard in onverstoorde rust,
bij 't onafschudbare juk der eens ontvangen zonde,
bij 't rustloos dreigen van dien dood, dien God verkondde
't weerspannig mensdom tot bezoldiging en loon,
en Adam 't eerst doorstond In 't sterven van een zoon.
Van die weerspannigheid, die schuld, uit een tot allen

gekomen, van dien doem op al wat leeft gevallen,
ellende, tranen, dood, door alle tijden heen;
is zonder onderscheid het wezen, de oorzaak, een;
't Is de onverzaakte trek bij alle stervelingen
naar onafhankelijkheid van die hen schiep te dingen,
en, met of zonder God, ons-zelven, hoe 't ook zij,
ten God te zijn. Van daar, in heel de maatschappij
als in den enkelen zoon van Adam, die wanorden,
die tegenstrijdigheden, steeds strijdiger geworden,
naar dat het menselijk kroost zich veroneindigde of
ontwikkelde over de aard: Onkennis, ruw en grof,
of, in verfijnder vorm, nog schuldiger ontering,
van de Almacht, van Zijn wet en wezen en regering,
bij 't beeld, het maaksel van Zijn Geest: geschiedenis
der volken! daag, daag op! zeg gij het, wat er is
geworden van Gods beeld, waar 't God geldt en Zijn kennis
het eerst! het zij de Griek, in vrome heiligschennis
zijn hoge schoonheidszin, zijn ongelijkbare kunst,
aan schepselendienst verpandt, afsmekende de gunst
en zingende den lof van schendige godinnen
en goddeloze goden, de slaven hunner zinnen;
het zij de Egyptenaar zijn wijsheid, hoog vereerd,
in dwaasheids toppunt, ja waanzinnigheid verkeert,
kniebuigend voor een os en voor een huiskat vastend,-
't zij voor zijn Godsdienstzin naar hoger voorwerp tastend,
de Perser uitziet naar de werken der natuur,
zijn tempels afbreekt en aanbidder wordt van 't vuur,
terwijl Chaldeeën rookt voor sterren en planeten,
't zij Israël (o God! Uw Israël)! Propheten
en vaderen ten hoon, den nabuur een voor een
zijn Astaroths benijdt of Thammuz vuiligheden,
't zij straks de Christenheid, in Israëls plaats getreden,
ook zij dien God ontrouw, haar bijgelovigheden,
verval en afval, beeld. en zelfdienst, ja! in 't end
haar Algodisterij, der afgoden afgod,. kent.
Zie daar dan, de eeuwen door van mens- en volkshistorie,
met hoe veel glansen ook van allerhande glorie
omwoeld, die ene kwaal, in tallooshedeen van
verschijnselen, beide mens en menselijkheid ten ban:
des mensen scheiding van zijn God, des mensdoms zonde!
Wat zoeken wij dan nog voor de onverheelbare wonde
van de in haar smarten half bezweken maatschappij
in heulsap, die slechts dooft, genezende artsenij?
Voor zelfontwikkeling, zelfregering, zelfvolmaking,

(ach! holle galmen voor steeds nieuwe Godsverzaking!)
was nooit de redding van of mens of mensdom veil.
Hereniging met God! Daar slechts is beider heil.
God wil ze. Ja, Hij sprak van vrede, van verzoening.
Zijn wijsheid in den weg van volle rechtsvoldoening
vond voor Zijn liefde een werk, waarvoor bij beurten stijgt
of van bewondering en aanbidding zwichtend zwijgt
der Engelen loflied in den tempelhof Daarboven!
Gods Eden hoorde reeds dien Mensenzoon beloven,
der mensheid Wreker en Verlosser, die de wet
van zonde en dood ontbindt en Satans kop verplet,
dat zaad van Abraham, door al de nageslachten
uit Adam als hun Licht en Zaligheid te wachten,
dien Spruit uit Juda, Rijsje uit Jesse, Heer en Zoon
van David, afgebeeld in Israëls wet geboden
door offerdienst en bloed en in voorspiegelingen
van hoog, reeds volbrachte en nog aanstaande, dingen;
dien Heiland, uitgedrukt in 't Goddelijk akkoord
van aller Zieners en Psalmisten waarheidswoord,
als Leraar, die Gods wet vervullen komt en leren,
als Koning, door Zijn dood bestemd te triomferen,
als Hogepriester, die met eigen smetloos bloed
voor de ongerechtigheid van heel een wereld boet.
Hosanna den Propheet uit Nazareth! den Koning
op 't jong der ezelin in stille machtsbetoning!
Hosanna 't Gods-Lam, dat Zijn haters niet verklaagt,
maar voor Zijn moorders bidt, en hunne zonden draagt!
Ja! ook ons Pascha is geslacht! kom, volk der Joden!
en vier het met ons mede in de ongezuurde broden
van vrede in waarheid. Dat ons feest zich aan het uw,
uw Paasvreugd zich aan de onze in dankbare aanbidding huw' !
het beiderlei verbond, alle onze herinneringen,
van wederzijde elkaar omhelzen en doordringen!
Neen! wij vergeten niet, hoe met een sterke hand
en uitgestrekten arm God uit Egypteland
- u uitvoerde en door 't pad van zee en wildernissen
in Jacob’s erfland bracht naai Zijn beloftenissen.
Gij dan, ai! ken dien Heer, naar 't vlees uw Stamverwant,
den Goël, dien gij wacht! Aanschouw die sterke hand,
ach! die zo menigmaal herstel gebood en leven,
ter nagelen aan het kruis den Heidenen prijs gegeven!
dien arm, zo onvermoeid tot zondaars uitgestrekt
in liefde, om deze Zijn liefde aan 't vloekhout uitgerekt!
Waan niet, dat in dat kruis de kroon van U\v Messias,-

die kroon, met zo veel glans in 't lied van Jesaja,
den psalm der Ethans (Psalm 89) u getoond zij opgegaan.
Neen! Smadelijk gedood, maar vorstlijk opgestaan,
wacht Hem de Christenheid, naar 't woord van Zijn getuigen,
ten dage, die ten laatste u rouwend zal zien buigen, (Zacheria 12:10-14)
straks jubelzingen, voor den glorierijken troon
van d' over Sions berg ten Vorst gezalfden Zoon,
van d' over alle vlees van daar beloofden Koning,
ten dage van Zijn komst in hemelkrachtbetoning
om de aard te zuiveren van haar ban en van haar wee,
en 't rijk te vestigen der onverstoorbare vree!
Hoort, volkeren der aard! hoor, nakroost der Hebreeuwen
't gezicht door Daniël voor zes en twintig eeuwen
vernomen en verklaard aan de oevers van d' Eufraat: (Daniël 2, 7)
der Wereldmachten lot en volgreeks naar den raad
des Allerhoogsten! tot de dag zal zijn voldragen
dier vijfde Monarchie, waaraan geen eind van dagen
en heerlijkheid zal zijn, 't Rijk van den Mensenzoon,
die de aard ten voetbank en de wolken heeft ten troon!
Het grote Babel sliep of zwelgde, als in zijn dromen
een schrikgestalte door den Koning werd vernomen:
een beeld, het mensenbeeld. gelijk, groot, fors gebouwd,
en schoon, het edel hoofd van uitgelezen goud,
de borst en armen van rein zilver, de ijzeren benen,
die 't koper van den buik en dijen steun verlenen,
op voeten rustend deels van ijzer, deels van aard.
En 't bleef, tot dat een steen, als in de lucht gebaard,
op eenmaal neerkwam om 't alles te vermalen
tot verr' verstuivend kaf: het beeld, zijn vier metalen
en kleistof! maar de steen, gehouwen zonder hand,
werd over de aard een berg, voor de eeuwigheid bestand.
De Koning zag den droom. De Geest der Godsprofeten
deed Zijn verheven zin aan die Hem vrezen weten.
Dat hoofd, van goud gewrocht, en schitterend als de zon,
was Nimrods erfrijk-zelf, 't ontzachelijk Babylon.
Het zilver was de Macht der Persen en der Meden,
met minderende!} glans in Babels plaats getreden,
dien nacht van Beltsasars verschrikking, toen de Eufraat
door Kores en zijn heir verrast werd en doorwaad.
Maar ook dat zilveren rijk moest wijken voor een ander
(het koperen), door het zwaard gesticht van Alexander,
wiens monarchie, weldra ontbonden en verdeeld,
voor Rome ruimte maakte, in 't ijzer afgebeeld,
als ijzer sterk en hard, sinds, voor een deel verdwenen,

doch voor een ander deel voortlevende in (de tenen
van 't beeld!) ons oud, ons nieuw, ons tussen vrees en hoop
bij 't stormen dezes tijds reeds waggelend Euroop.
Maar de afgehouwen steen, die ze allen zal verpletten,
die over 't aardrijk onbegrensd zich uit zal zetten,
wie is, wie kon die zijn, dan Gij, gezegend Hoofd!
der wereld uit een Maagd, geen zaad eens mans, beloofd
van ouds! dan Gij, de steen, die door de, tem pel bouwers
verworpen, bij 't gejuich der hemelse beschouwers,
uit al Uw smaadheden van de kribbe tot aan 't kruis'
gezet werd tot den Hoofd- en gevelsteen van 't Huis!
dan Gij, die ('t is Uw woord!) eerlang zult nederdalen,
der zonde heerlijkheden tot stuivend stof vermalen,
en heersen met Uw volk op heel dit wereldrond,
den op den Heldraak met Uw bloed herwonnen grond.
En nu! de Toekomst sprak, de raadsels van 't Verleden
onthulden zich) zeg ons de roeping van het Heden,
o Dichter! geef een woord, dat in de duisterheden
der vragen van den dag een leidraad onzer schreden,
een vastigheid moog' zijn bij zo veel slingeringen,
waar duizend volks- en Staats- en heilsbelangen dringen
om antwoord op 't gebied van handeling en plicht
Met te allen tijd het oog op 't Goddelijk vergezicht,
zich door geen Tijdgeest en zijn dwaallicht laten leiden,
doch van den Tijdgeest steeds den tijdloop onderscheiden!
Met dezen aan Gods hand vertrouwend medegaan,
maar d' anderen in Gods kracht weerspreken en weerstaan!
En voorts! daar is een stem voor die Zijn rijk verbeiden,
een roeping om den weg des Konings te bereiden.
In 't allerbinnenste des harten allereerst!
(Zijn komst is welkom slechts, waar Zijn genade heerst.)
Van daar dan welgemoed naar buiten uitgetreden!
Eens Heilands naam en woord verkondigd en beleden
Betuigd, van ver en van nabij, het woord van God:
Aan Neger en Javaan, Bramien en Hottentot,
aan die ten leven uit de doden uitverkorenen,
thans afgedrevenen nog, gevangenen, verlorenen!
Gord, Christen! gord u! ja, schiet ijzervleugels aan
om, op uws Heeren stem, naar de einden op te gaan
der aarde, of met uw hart, uw schatten, uw gebeden,
den dienstknecht van uw Heer in liefde op zij' te treden,
te dienen, ja, of 't waar, van verr' na byte zijn,
't zij 't kroost van Zinzendorf uit Groenlands ijswoestijn
naar 't heet Guiana trekt, om zielen te bevrijden

ook daar, en aan den slaaf zijn vrijheid toe te wijden,
't zij Gutzlaff, ongedeerd door moord- en zeegevaar,
zich wegen opent. tot Japanner en Tartaar,
en inrukt met Gods woord op Ghinaas millioenen,
des Tarsers bede in 't hart: laat u met God verzoenen! (2 Corinthiërs 5:20)
't zij elders Casalis, bezield door Pinkstergloed,
zijn tent bouwt in 't bereik van brullend roofgebroed,
en de Afrikaanse kaap op 't hart van kannibalen
het woord des kruis es, dat Hij sprak, ziet zegepralen!
Of wilt gij naderbij? betoon aan Jacob’s zaad
uw uitzicht op de Hoop zijns voorgeslachts, en laat,
vernomen uit uw mond, het onderscheid der tijden
van zijns Messias rijk, van zijns Messias lijden,
klaar worden voor zijn oog! Gun aandacht aan de stem,
van Wichern uitgegaan met de onmiskenbare klem
dier herderliefde, die in holen en in hoeken,
nog nooit bezocht misschien, 't verdwaalde schaap gaat zoeken!
Bouw scholen, in wier schoot het Evangeliezout
uit By- en Ongeloof een dierbare jeugd behoud'!
Aan 't roer van Staat, in Staats- en Raadsvergaderingen
geroepen, in de rij van. die den troon omringen
geplaatst, of op de baan van wetenschap en kunst,
verloochen voor Gods zaak der mensen lof of gunst!
Ontdekt 't ongoddelijk en on-histories woelen
van wie, met half verward of reeds bestemd bedoelen,
de bron verplaatsende van Recht en Majesteit,
Gods ordening omkeert en de natiën verleidt.
Op alle hoogten, alle sterkten, alle bergen,
wier stoutheid in onze eeuw den hemel schijnt te tergen,
plant, op geen voorrecht meer dan Christus smaadheid fier,
met onbezweken trouw alom Zij n heilbanier!
Schenk ons, onmachtigen, o God van Alvermogen!
de krachten des geloofs, Uw geest van uit den hoge,
bij 't daveren van de stem, terwijl Uw rijk genaakt:
Ontwaakt, gij slapenden! en, reeds ontwaakten! waakt.

AAN DR. K. GUTZLAFF.
Romeinen 10:18.
Neem aller Christenen zegebede,
bij d' afscheidsdruk der broederhand,
van 't moederlijk Europa mede
naar 'taangenomen Vaderland!
En moog' het liggen in Gods wegen,
dat onder 't daar hervatte werk,
't gebed uit Neerland mee gestegen
uw hart verkwikke, uw handen sterk'!
Dat voorts Zijn Engelen u geleiden
naar 't uiterst eind op nieuw der aard,
om Hem de wegen te bereiden,
die reeds Zijn heir ten strijd vergaart.
Neen! dank dien koning, dien wij vrezen
door onuitsprekelijke genade,
uw arbeid zal niet ijdel wezen;
gij zult zijn vrucht zien, vroeg of spade,
maar zeker op dien dag der dagen,
waarheen Gods woord en weg ons wijst,
als de oogst zal rijp zijn en voldragen,
het lang verkondigd uur verrijst,
dat, onder licht. en kennis-stromen,
bazuingeschal en Engelenstem,
de Zoon van God zal neerkomen,
en 't nieuw Jeruzalem met Hem!

AAN EEN GEDOOPTEN ISRAËLIET, MET EEN BIJBEL.
Van Gods onfeilbaar Woord dit afschrift aangeboden,
aan d' in zijn Goël’s naam gedoopten Abram’s Zoon,
met deze tut aller hart gevloten zegenbede:
Genade zij uw deel, barmhartigheid en vrede,
bij 't lichten dezer lamp op 't enge levenspad,
dat over Bergen heen voert naar de Hemelstad.

OP EEN AFBEELDSEL VAN BILDERDIJK. IN 1787.

Geef eer den Strijder, in den vroeg verwoesten bloei
zijns levens, toen met God en Nassaus recht in 't harte,
zijn onverschrokken geest, bij 't dreigend stormgeloei,
de omwenteling dwingelandij en heel den Eeuwgod tartte.
't Is 't beeld van Bilderdijk, eer Ondank en Geweld
hem uitwierp van dit strand en prijs gaf aan de baren;
straks op den moedergrond, hem weder vrijgesteld,
een krans van smaadheden vlocht voor zijn vergrijsde haren.
En hij, hij wreekte zich met lauweren, in zijn leed
gekweekt voor 't Vaderland; ja, met dien oogst van zangen,
wier onafzienbare schat hij Neerland erven deed,
met hoeveel flauwheid ook door Neerland vaak ontvangen.
Om al dier zangen wil, om al dier lauweren glans,
vergeeft hem 't ongelijk, zo in zijn kamp op aarde
des Dichters vlammend zwaard, zijn afgerichte lans,
zijn scherp gewette pijl, geen hoogheden miste of spaarde
van drieste willekeur in 't rijk van kunst of taal,
van aangematigd recht op ongestaafde glorie,
van brallend ongeloof in ijle woordenpraal,
van afgoden op 't gebied van Godsdienst of historie!
Vergeeft hem 't ongelijk! reeds dekt sinds twintig jaar
het Haarlems kerkverwulf zijn afgetobd gebeente.
O! spreek' geen vreemdeling, spreek' geen nageslacht aldaar,
met weemoed stilgestaan bij zuil en grafgesteente,
deze strenge herinnering uit, der doden recht ten zoen:
Op Dante tot der dood stiefmoederlijk verbolgen,
kwam bij zijns Dichters lij k Florence boete doen;
maar Bilderdijk ontsliep, en Neerland bleef vervolgen.

GELUKWENS AAN ONZE HOOG GESCHATTE VRIENDEN, DE HEER J. BOSBOOM EN MEJONKVROUW A. L. G. TOUSSAINT, OP DE DAG VAN HUN ECHTVERBINTENIS.

Geen roem aan roem gehuwd, geen stoute schildergeest
aan schilderend dichtgenie in naam der kunst verbonden,
zou hier aan d' eis voldoen van 't zalig huwelijksfeest,
wiens fakkels louter heil voor hart en huis verkonden.
Neen! hoger steeg de wens en dieper reikte uw zucht,
en gelden deed uw hart hier veel verhevener rechten
dan te oogsten onverdeeld een dubbelen glorievrucht,
of tot eenzelfde krans uw lauweren saam te vlechten.
Waar liefde 't hart beheerst, smelt liefde ziel aan ziel
te zamen in een vlam die verder wil dan d' aarde;
en ook de hoogste kunst, waar deze liefde viel,
biedt slechts haar diensten aan, vergetende eigen waarde.
Toch blijft er nog een plaats voor hoger gloed en goed:
de plaats die Hij-alleen kan heiligen en vervullen,
die wijn uit water schiep te Kana, uit Zijn bloed
het niet vergankelijk heil op Golgotha. Zij zullen
van deze zaligheid, bij 's levens hoogst genot,
bij 's levens bangsten strijd, al roemende getuigen,
die hongerend naar vrede en dorstende naar God,
voor Christus enigen naam des harten knieën buigen!
Met dezen zij uw deel, o Bruidegom en Bruid:
Van Oosterzee, deze dag bij plechtige orgelgalmen,
gesuis van stil gebed, en roerend psalmgeluid,
legt in zijns Meesters naam met uitgebreide palmen,
dien zegen, zegenend, op uw hoofd!
Aanbidt alleenlijk en gelooft!

DAVID.
2 Samuel 23:1.
David de zoon van Isaï zegt, en de man die hoog is opgericht, de gezalfde des Gods van Jacob en de liefelijke in psalmen Israëls zegt:
'k Ben jong geweest, 'k werd oud. Uw goedertierenheden,
o God! zijn in mijn hart, de toekomst en 't voorleden
omvattend. 'k Zal ze t' zaam tot aan mijns levens end
verhogen. Maak' mijn tong ze stervend nog bekend
aan 's werelds laatsten dag, aan 's aardrijks verste perken!
'k Zong, jongeling en man, de grootheid van Uw werken,
de wonderen van Uw arm, Uw schepping, Uw gebod,
Uw heilgeheimenis, o mijner vaderen God!
Naar U mijns harten dorst, o Hoorder der gebeden!
Uw wegen, bij het licht van Uw weldadigheden,
Uw paden in den nacht van rampspoed, smart en schand.
o! Laat in d' ouderdom, laat, galmend van den rand
des grafs, mijn jongste lied nog van Uw daden spreken
en koninklijke gunst, nooit van mijn hoofd geweken
van dat Gij zegende mijn slinger en mijn zwaard,
en deze harp vooral, mij meer dan scepters waard.
Ik leerde vroeg Uw naam, o God mijns levens! loven.
Grootvader Obed wees mijn kindsheid reeds naar Hoven,
met de onvermengde melk en honig van Uw woord
mij lavende op zijn knieën. 'k Heb uit zijn 'mond gehoord
het eerst straks naverteld, hoe op Uw woord de gronden
der wereld, op Uw wenk de aloude bergen stonden,
hoe ge Adam vormde tot een levendige ziel,
gelijkenis van zijn' God, en hoe hij, schuldig, viel
Maar, ook gevallen, had Uw hand hem niet begeven,
in. 't Zaad der vrouw doet. Gij zijn heerlijkheid herleven!
Daar komt een Goël voor het kroost uit Abraham,
der volkeren Silo in een Leeuw uit Juda’s stam,
als dit Efrata mee, zij onder Juda’s vlekken
de kleinste, (zij, kan 't zijn?) der volkeren oog zal trekken.
En ik, ik overdacht in de eenzaamheid Uw wet,
' vernam haar diepen zin bij kinderlijk gebed,
en licht en troost en moed en onbeschrijfbare krachten
doorstroomden me uit die bron, als allerlei gedachten,
vermenigvuldigd in mijn binnenst, vaak de rust
verbanden van mijn sponde, als op Uw dienst belust
mijn hart zich wegen dacht om zich Uw volk te wijden,
voor de eer mijns Gods, voor de ark mijns Konings, smaad te lijden.
getroost, verheugd. Wat hoorde ik, om die droom en, van
mijn broeders niet al. schimp? Ach! als mijn Vader dan

(ook hij!) den driesten knaap te rug wees naar de weide
der schapen met een wenk, ja, als mij vader beide
en moeder tegen was, ontving uw oor mijn klacht,
en Gij, ten antwoord, gaf mij psalmen in den nacht.
Dan zong ik van een glans ver boven deze hemelen
waarin de maanbol drijft en gouden sterren wemelen,
den glans dier grootheid, die zich inlaat met onze aard
en uit der zuigelingen mond zich lof vergaart.
Heer, onze Heer! Uw liefde, Uwe almacht, kent geen palen.
Gij doet ze aan al wat leeft door al wat is verhalen.
En wie zijn wij? wie zijn Uw mensenkinderen, dat
ons gadesla Uw zorg, Uw gunst ons waardig schatt'
een lot en heerlijkheid, slechts voor een wijl beneden
uwe Engelen, straks verhoogd voor glansrijke eeuwigheden
ver 'boven 't Engelendom. Gij hebt dat Koningsrecht
hem in de verten van Zijn toekomst toegezegd,
wie Ge over 't maaksel van Uw handen hoog zult zetten,
wen, aan de voeten van dien Mensenzoon, Zijn wetten
zal eren al wat leeft en ademt en bestaat,
van waar de zon ontwaakt tot daar zij ondergaat.
Ik zong, en 't was mij vaak of 'k Engelen hoorde luisteren
en over Bethlehem bij harpgetokkel fluisteren
in wonderen weergalm op mijn tonen: Vrede op aard!
En ziet! op eens ik had mijn ogen moegestaard
op 't lichtend firmament, bij beurten, en de kudde
mijn zorgen toebetrouwd! daar ritselde 't en schudde
in 't naastgelegen woud, en 'k zag een ruigen leeuw
zich duikend storten op het ooilam, met een schreeuw
die me opdaagde als de kreet der wakkere dagherauten
den landman, of gelijk Gods helden zich verstouten,
bij 't knallen der bazuin van krijgsmoed overstort.
Mijn hart sprong op, ik voelde op eens mij aangegord
met Simson’s wonderkracht! en deze mijn armen braken
(de sterkte is Uwe, o Heer!) de wijdgesparde kaken
des rovers, tot hij lag. Straks op gebogen knieën
den God der krachten, die Zijn heil mij had doen zien,
aanbiddend, riep ik uit: o! Wie voor Israëls schapen,
wie voor U w kudde, o God van Jacob! eens te wapen
geroepen, in dien strijd met meer dan leeuwen beer
zich meten mocht, en aan de spits staan hij het heir
van Juda’s duizenden! of dienst doen hem ter zijde,
wie van uit Benjamin Uw heilige olie wijdde!
Ja, wie van Saul mocht een wapendrager zijn,
en onder zijn banier verwaten Filistijn

en wreed n Ammoniet nog helpen neervellen,
of zijner zonen een' op tocht aan tocht verzeilen !
Dus sprak ik in een vlaag en mengeling van smart
en dankbaarheid en hoop. En 'k zweeg, diep in mijn hart
bewarend, met nog meer mijns zielsgeheims te zamen,
mijn zege op leeuwen beer tot dat Gods tijden kwamen!
Zij kwamen met wat eer en schittering nooit gedacht,
wat Goddelijk trouw betoon aan Boaz nageslacht!
Op mij, van Boaz huis den minste, herdersjongen
nietswaardig in het oog van allen, en doordrongen
van nog veel dieper niet in eigen oog, voor God,
op mij, wie naast mijn harp en herdersstaf geen lot
begeerlijk scheen, dan ja! een zwaard hanteren,
om slavernij en smaad van Jeschurun te keren,
maar niet met koningen, met grote in den Staat
mijn deel te hebben of te zitten in hun raad.
En toch! het was aldus, het bleek Uw welbehagen
weldra, dat David eens de herderskroon zou dragen
en weiden in Uw gunst, gelijk de schapen van
zijn vader, zo Uw volk van Berseba tot Dan.
Hoe staat die wondere dag nog voor mijn schemerende ogen,
toen op het eenzaam veld, aan aller blik onttogen
en zuchtende tot God mijn Rotssteen, Jesses hand
mij t' huiswaarts wenkte op eens ter plechtige offerand
en feestmaal, straks verbaasd tot Rome’s Ziener leidde;
en 'k hoorde als in een droom zijn woorden als hij zeide:
De Heer heeft dezen zich verkoren uit uw zaad. (1 Samuel 16:12)
Daar stond ik voor den man, Uw dienstknecht, zijn gelaat
den worstlaar tekenend, die met tranen en gebeden
gena zocht nacht bij nacht voor de ongerechtigheden
van 't volk dat hem verstiet, den Richter zonder blaam,
wie Ebenezer prijst en Gilgal’s hoogten t' zaam. (1 Samuel 8:8-12)
En hij, hij zag mij aan met vaderingewanden
of 't waar, en strekte lang de palmen zijner handen
omhoog en over mij. Toen zalfde hij mijn hoofd
met olie, in den naam zijns Zenders hoog geloofd,
met zalf, niet slechts mijn baard en klederzoom besproeiend,
maar, als des hemels dauw van Hermon’s toppen vloeiend,
des harten binnenst overstelpend met een zacht
en zalig zelfgevoel als van des Heeren kracht;
en 'k kende me op dien stond volwassen man en koning,
doch koning, tot geen glans vooreerst van machtbetoning
geroepen, maar tot kamp en menig zuren gang
in lange ballingschap en doodsnood jaren lang,

tot dat me, o Heer! Uw trouwen Goddelijk alvermogen
als Uw gezalfden knecht op Sion zou verhogen.
Tot Bethlehem middelerwijl kwam menig vreemd verhaal
van Sauls somberheden en ondoorgrondbare kwaal
en bozen kwelgeest, die de plaats had ingenomen
van heldenblijdschap als zijn hart placht te overstromen
in 't barnen van den strijd, of wen met dankbren groet
de stammen al te zaam hem juichten in 't gemoet,
voor wiens gevelde spies hun haters bevend vloden.
Doch welk een ogenblik op nieuw, als koningsboden
verschenen in ons vlek en Jesses jongste spruit
bevel kreeg in der ijl te volgen! Harpgeluid
en zang (dus spelde een stem aan 's koningshof) zou de oren
des lijders voor een wijl verkwikken en bekoren
niet enkel, maar zijn leed bemeesteren, en den nacht
gevallen op zijn ziel doen wijken voor de kracht
van 't loflied God ter eer. En 'k ging, meer opgetogen
van stille blijdschap dan verbaasd, dat deze mijn ogen
den koning zouden zien in 't midden van zijn stoet.
Ja 'k ging, de vreugd der hoop in 't biddende gemoed,
verzekerd, o! dat op den toongalm van mijn varen
de vijandelijke macht haar prooi zou laten varen.
Mijn harp! gij waakte op. Gij loofde, o mijn lied!
den Heilige Israëls in Zijn wondermacht. En ziet!
gij mocht Gods gunsteling uit zijn starre dofheid wekken
en zetten in zijn toorn hem neder. 'k Zag zijn trekken
ontspannen, 'k zag voor 't eerst den vorstelijken blik
van 't naamloos angstgevoel, den onbestemden schrik
weer vrij, aan huis en heir bevel en richting geven.
Ik zag den koning in zijn schoonheid, hoog verheven
met heel zijn edel hoofd en schouders boven al
wat om hem zich bewoog. Der jaren klimmend tal
doet nog het grootse beeld niet aan mijn ziel ontglippen.
Nog staat het voor mij, als ten dage toen de slippen
zijns mantels in mijn hand al d' eerbied, al de trouw,
verschuldigd aan dat hoofd, met kloppend naberouw
herleven deden in deze boezem, steeds doordrongen
van 't lot des Edelen, in zijn dood door mij bezongen: (2 Samuel 1:17-27)
hoe zijn de machtigen gevallen, hoe, een smaad
bij Gath en Askalon geworden ons sieraad!
Gilboa! aan 'uw kruin zij nooit meer dauw of regen
gegund, waar in hun bloed de helden neerzegen,
waar 't schild van Saul den gezalfde werd onteerd,
hei. zwaard des veldheers, ach! naar eigen borst gekeerd,

de boog van Jonathan voor altijd ligt ontspannen!
Te zamen sneefde gij, o bloem der oorlogsmannen!
Verenigd in den dood, beminden! ligt gij daar,
die ge in uw leven waart, een moedig leeuwenpaar
of tweetal arenden, de schrik der duizendtallen.
Hoe zijn de machtigen in Israël, ach! gevallen!
Maar de onvergeetbare tijd, die me aan des konings hof
voor 't eerst nabij bracht, had nog eindloos ruimer stof
van weemoed aan mijn hart, van diepe nagedachten
gelaten aan mijn jeugd. Mijn slapeloze nachten
hernieuwden telken reis de dromen van den dag
voor mijn ontsteld gemoed, en alles wat ik zag;
het zij mijn oog van verr' die minnelijkste aller vrouwen,
des konings dochteren bewonderend mocht aanschouwen,
't zij met des konings zoon mijn ziel, van d' eersten stond
alreeds, in wens en zucht zich in 't geheim verbond
tot wapenbroederschap, die eerst met later tijden
zich openbaren moest in voorspoed, kamp en lijden,
een liefde sterker dan de dood! Maar op dat pas-
gaf niemand acht nog op den herdersknaap, en was
slechts kort in Sauls huis zijn harp en zangvermogen
der grote aandacht waard. Het wel geslaagde pogen
werd met een woord erkend van hoofse lof en eer.
Des konings lijden week. De jongeling keerde weer
naar 't ouderlijke veld, en weidde op nieuw zijn schapen.
Hoe was 't me aldaar te moe, wen door zijn vorst te wapen
gevorderd, Israël zijn weerbare mannen zond
uit al de stammen in oud-broederlijken bond
den vijand tegemoet, Pasdammiem ingetrokken;
toen van mijn broeders mede een drietal, onverschrokken
en juichend naar hun aart, zich spoedde tot het veld.
Wat tranen smoorde ik bij dat afscheid! wat geweld
deed 'k worstelend mij aan, om niet mijns vaders woning
en weide en kudde en 't al te ontsnellen, en den koning
de dienst mijns arrns te bien. Hoe gretig ving mijn ziel
straks alle tijding op die ons te beurt viel
van Sochoos legerkamp. o Leidsman van mijn leven!
Was 't niet van U, als voorts de boden. achterbleven?
van U niet, als me in 't eind (o nooit vergeten stond!)
mijn vader in zijn angst naar 't dal der Eiken zond (1 Samuel 17:19)
naar mijner broederen en des legers welstand vragen?
Geen voeten schenen mij maar vleugelen te dragen,
als 'k ijlde op dat bevel. Ik voelde, een nieuwe dag
was me opgegaan van U, mijn Levenszon! en 'k zag,

als in een vergezicht, Uw aartsweldadigheden,
een Godsrivier gelijk, haar stroming reeds verbreden,
en als de golven van een vollen oceaan
mij dragen, mij ter zijde en voor. en achtergaan.
Wie zal ze zeggen? wie heur menigte vermelden,
van toen die vreeslijkste der Filistijnse helden
door 't steent jen van de beek geraakt werd uit een hand,
te nietig in zijn oog, en reutelend zonk in 't zand;
van dat op Sauls wenk, in telkens nieuwe tochten,
met telkens nieuw geluk besprongen of bevochten
de aloude vijand-zelf voor Davids prinselijke echt
den bruidsschat leveren moest, een koning voorgelegd, (1 Samuel 18:25-27)
tot wen des jongelings lof, vermetel en ontijdig
in 't vrouwlijk lied verhoogd, als met zijn rechten strijdig
den Heerser argwaan gaf, des Veldheers toorn ontstak,
in 't vorstlijk huisgezin de liefdeketen brak.
Eerlang, en 'k moest, miskend en weerloos, om mijn leven
en huis en gemalin en Jonathan begeven,
en zoeken, zwervend, heil bij norse vreemden, neen!
bij d' eigen Filistijn, zo roemvol eens bestreen.
Gij zaagt, o Heer! wat in die nachtelijke dagen
uw fel vervolgde knecht van jammer om moest dragen,
van Israëls tenten, van Uw tent en heiligdom
en offerplechtigheden verwijderd, met een drom
van uitgestotenen, als hij-zelf, het land doorkruisend,
dan eens van plek tot plek door Saul met zijn duizend
benauwd of opgespoord; dan kampend met gebrek,
met oproer, met verraad, dan weer op Amalek,
dien hater Israëls van ouds, den aanval wagend,
of wel den Gesuriet met stagen oorlog plagend;
maar Israëls herders steeds beschermend met ons zwaard.
In allen dezen heeft me Uw rechterhand bewaard,
o Heer! geen baar mijns hoofds ter krenking prijs gegeven
aan Sa³ls lagen, als hij dorstte naar mijn leven,
aan Doeg’s snoden haat, aan Nabals stenen hart;
veeleer, na elke smaad of doorgekampte smart
mijn hoorn verhoogd te meer, mijn haters laag doen zinken
of van Uw heilige wraak den beker ledig drinken.
Engedi, Maon, Ziph, getuigen van dien God
mijns heils! en gij vooral, gij Ziklag! Waar mijn lot
een keer nam onverwacht, als zelden de eeuwen zager.
of schrijvers boekten ter gedachtenis, in de dagen
toen deze kruin, den dood nog pas der steniging
ontgaan, uit Juda’s hand de koningskroon ontving. (1 Samuel 30 en 2 Samuel 2:4)

Heel Israël volgde eerlang! ik zag de heirbanieren
van 't twaalf-stammig volk mijn troonsbestijging vieren,
'k Zag al wat Sauls was geweest, met heel zijn zaad
gegeven in mijn hand. 'k Zag, meester van den Staat,
te midden van een staf van drie en dertig helden,
wier wedergade licht geen natie meer zal melden,
onze oorlogsfaam gevest, door wapenfeit aan feit
de grenzen van het land versterkt en uitgebreid,
den Syriër vernederd, met Edom aan mijn voeten
den Moabiet in 't stof de aloude vete boeten,
onteigend Jebus stam, en Salem in mijn macht,
op Sions hoogten de ark des Heeren opgebracht,
en, als mijn hand dien God een tempel dacht te stichten,
(voor Salomo, mijn zoon, thans de eerste zijner plichten,)
het voorrecht mij ontzegd, maar tot in eeuwigheid
een Redder uit mijn huis aan 't mensdom toegezeid.
En daarom zullen U verheerlijken mijn psalmen
en van Jehova’s naam een wereld doen weergalmen,
neen! bij geen tent van Sem, geen spraak van Kanaän
beperkt, maar uitgebreid tot eindloos verder dan
ooit Tyrus heeft vermoed. Een volk, nog ongeboren,
zal door zijn harplied Uw verheven daden horen,
en met mij zingen van de wonderen die Gij wrocht,
als Ge aan Mitzraim’s goden Uws volks ellende bezocht,
of Israël vestigde in Palestina’s steden,
en van Uw wonderen ook aan mij, die tot dit heden,
met U, geen berg ontzag, door dichte benden drong,
door diepe wateren ging en over muren sprong.
Ja, horen zal heel de aard en millioenen malen
haar einden, eeuw aan eeuwen dag bij dag, herhalen
't akkoord der hoogten van Uw heilgedachten, en
der diepte van mijn val en misdrijf. Ja! ik ben
in ongerechtigheden geboren, en in zonde
ontving mijn moeder mij. 'k Voel 't snerpen van de wonde
(ook bij de heelkracht van Uw balsems, trouwe God!),
de wonde die Uw knecht in schuldig zingenot
en der zonden dronkenschap zich-zei ven heeft geslagen
op dien onzaligsten, dien gruwzaamsten der dagen,
toen de oorlogsman, verstrikt in zelfgekozen rust,
aan sterker vijanden zich prijs gaf onbewust,
dan waar voor Rabba’s vest zijn helden tegen streden,
toen op het dak, ter sluik, de wandlaar ingegleden
in de onbewaakte borst zijn schrikbren intrek nam!...
ach! om den valsen gast te onthalen, werd het lam,

het ooilam van den vriend, den edelen wapenbroeder,
geroofd; straks door dien roof te stouter, te verwoeder,
dwong de overweldiger een tweeden gruwel af,
des overspelers schand ter dekking en ter straf.
Neen! woorden zijn er niet voor wroegingen en smarten
als die ik sinds doorstond. Doorgronder van de harten!
Gij kent ze die ik leed! rechtvaardig, neen, te zacht
veeleer maar in Uw toorn hebt Ge aan gena gedacht!
Gij weet het, Gij-alleen, zo lang deze lippen zwegen
mijn ongerechtigheid bedekkend, wat al wegen
ik uitdacht om, kon 't zijn, te ontkomen aan die vraag:
Waar zijt gij, Adams zoon ? en dan eens, in een vlaag
van krankte of razernij mijn doodschuld om te keren,
dan weder, opgegaan in 't heilig huis des Heeren
met ongeheiligd hart, bij psalmen en gebeden,
bij tabernakeldienst en offerplechtigheden,
te ontkomen aan mij-zelf, mij-zelven te vergeten,
of, mogelijk! bij die taal eens Satans mijn geweten
te harden: dat de man, wie God verheven had,
uit kracht van koningsrecht Gods ordening overtrad!
voor 't minst, geen moordenaar was. als andere moordenaren!
Maar mijner beenderen merg verouderde, mijn baren
vergrauwden middelerwijl, mijn sappen droogden op,
de krankheid mijner ziel steeg kankerend ten top;
toen deed Ge in Davids oor, o God! den donder knallen
van dat verplettend, ja! dat op den diep gevallen'
ter brijzeling neer geslingerd woord: Gij zijt die man!
mijn vonnis te gelijk en 't einde van mijn ban.
Want de ader was geraakt, des zondaars tranen vloeiden
van uit des harten wel bij stromen, en besproeiden
den voetbank van dien troon, door eeuwig recht gestaafd.
Mijn nieren in mijn schoot beleden! ' Gij vergaaft.
o Liefde, o heiligheid, die d' overtreder spaarde,
maar aan zijn zonde-zelf een eeuwigen krijg verklaarde!
Laat eeuwen zonder eind d' ontzachelijken stond
verhalen, boe 'k aanbad, hoe door een zelf den mond
mij aangekondigd werd vergiffenis en kastijding,
vergiffenis onbegrensd, maar tevens van de ontwijding
der gaaf, der gunst, des volks, des naams van Jacob’s God
een onverdelgbare vrucht voor heel mijn overig lot
op aarde. 't Bloedig zwaard zou van mijn huis niet wijken,
mijn vaderbart van rouw, van schande, vaak bezwijken.
bij 't sterven, neen! veel meer bij 't leven van een zaad,
om ontucht, om geweld en doodslag, om verraad,

befaamd in Israël, tot dat ik zelf moest vluchten,
meer dan van Saul ooit, veroordeeld 'thans te duchten
van u, mijn Absalom! o nog te dierbare zoon,
'ter kwader uur, helaas! zo schitterend en zo schoon!
\'an u, op wie mijn recht zo schrikbaar moest gewroken,
toen met uw hart bet mijn door Joab werd doorstoken,
den wreedaard, die mij dwong met opgeklaard gelaat
te staren op den zoon, het offer van zijn haat!
o Heer! Gij hebt ook dus Uw boeteling niet begeven!
Gij, eeuwig trouw, tot in dien avond van zijn leven
zo dreigend somber soms, zijn rechterhand gevat,
zijn klachten niet versmaad, wanneer bij tot U bad
en riep uit diepten van ellenden! Gij, zijn paden
verhelderd keer op keer! Gij, door steeds nieuwe daden
beschaamd zijn haters, en geen kroost van Jemini
doen juichen over hem, den vloek van Simeï, (2 Samuel 16:1-14)
den raad van Bichri's zoon (2 Samuel 20) niet aan zijn ziel volbrengend.
Neen! maar zijn levensdag en heerschappij verlengend,
hebt Gij zijn hoofd, zijn troon, van d' ondergang bewaard,
de aloude zege steeds doen kleven aan zijn zwaard,
voorts, op zijn loopbaan, voor te vaak ontvallen vrinden
Barzillai’s (2 Samuel 19:31 e.v.) in den nood en Onan’s (2 Samuel 24:18 e.v.)
hem doen vinden;
en, zo ten jongsten schok in mijn bestormde ziel,
met Joab aan de kroon ook Abjathar ontviel,
Benaja mij voor d' een', voor d' ander Zadoks wijsheid,
der jeugd van Salomo en Davids late grijsheid
ten stut en steun verleend; (1 Koningen 1:5-8) toen van Adonia,
zijns broeders Absalom’s beklaagbare wederga,
de stoutheid werd gefnuikt. Bij al die wisselingen
bleef steeds mijn harp 'besnaard. 'k Vond krachten om te zingen
in deze mijn levensherfst, min glansrijk, als te zeer
mijn lente was misschien! maar vruchtbaar des te meer
in zielsbevinding van Uw wegen,
Uw wijsheid in de diepte. o! Lof en dank Uw' zegen,
dat in des konings leed de zanger niet bezweek,
en nooit Uw Heilige Geest van zijn akkoorden week.
En thans! daar schonk Ge op nieuw bij d' uitgang van mijn leven,
o God, me in liefde en trouw dezelfde steeds gebleven!'
lof tonen aan mijn harp. Had lang genoeg een kroon
mijn hoofd omschitterd, vaal{ omklemd? ik zag mijn zoon
Jedidja, lieveling Gods, (2 Samuel 22:24-25) was naar Uw welbehagen
zijn toenaam van der jeugd), in spijt van hinderlagen
en haters om hem heen ten koning ingewijd,

de stammen met gejuich U lovend wijd en zijd. (1 Koningen 1)
'k Heb voor Uw aangezicht of 't waar tot aan den drempel
van d' op Moria's top haast op te trekken tempel
zijn jongelingsschreden geleid, mijn schatten in zijn hand,
uw zegen op zijn hoofd gelegd, ten onderpand
voor hem, voor heel zijn volk, van Uw beloftenissen,
waarvan geen sprank, geen stip, haar uitkomst ooit zal missen.
Doch welk een vedergalm uit hoger streken spreekt
van dingen tot mijn geest, als nimmer afgesmeekt
door mensen, of in 't hart eens stervelings opgestegen?...
Bij geen vergankelijk zaad eens zondaars, bij geen zegen
voor Israël, bij geen troon voor Palestina alleen,
bepaalt de rijkdom zich dier heilverborgenheden!
Een meer dan Salomo, gesproten uit mijn lenden,
gaat op, het licht gelijk, des werelds uiterste enden
bestralend met een zee van heerlijkheid. De ster
van Jacob wijst het pad aan volkeren, die van ver
zich haasten om de komst diens Redders te begroeten,
, en meer dan Scheba's goud te leggen aan Zijn voeten!
Een schaar van koningen en wijzen werpt zich neer,
Zijn wet aanvaardend of verstommend voor Zijn leer.
Maar d' onderdrukten zal Hij zijn gelijk een regen,
die 't late gras begiet, verkwikkend neergezegen!
En zegenen zal, men Hem, zolang van zon en maan
aan 't hemels firmament de wisseling zal bestaan.
Neen! aan geen andere aldus van Uw gezalfde knechten,
geen' mensenzoon als Hem, gaf Ge ooit o God! Uw rechten!-
En toch! bij al dien glans van goedheid, grootheid, eer,
ook lijdenskelken, Davids Zoon en Davids Heer!
Uw deel? Ja, 'k zag den held in diepe wateren zinken
en bodemloze slijk. 't Zag, afgemat, Hem drinken
op 't slagveld uit de beek (Psalm 110:7) na 't slaken van een kreet
van meer dan jammer, meer dan overstelpend- leed,
gelijk in 't felst der smart geen David immer kende,
maar (mogelijk!) in een stond van nameloze ellende
slechts voorgevoelen kon. (Psalm 22, Mattheus 27:46) 'k Zie straks na dezen nood
Hem neergelegd in stof en banden van den dood;
maar ook aldaar zal geen verderving ondervinden
Gods Heilige, graf noch hel Zijn overschot verslinden,
wie vreugdverzading aan Gods rechterhand verbeidt,
en lieflijkheden zonder eind van heerlijkheid, (Psalm 16:7-11)
waar, neergezetten in gewijde kracht betoning
naar Melchizedek's wijs als Hogepriester-koning,
Zijn scepter over de aard Zijn vijanden beheerst.

Looft, looft dien Heerser! Loof Hem, Israël! gij het eerst
op tempelciters en cimbalen! Looft, o volken
der wereld! met Zijn volk, Hem wie Ge op 's hemels wolken
{Zijn wagen!} op den dag Zijns Heils aanschouwen zult.
De psalmen Davids, des zoons Jesses, zijn vervuld!
De Geest des Heeren heeft door mij gesproken en Zijne rede is op mijne tong geweest. 2 Samuel 22:3.

Ja, zanger! ziener in den geest!
Gods rede is in uw mond geweest
tot bij uw jongste harpakkoorden!
Met hen werd heel het aardrijk rond
aan 't mensdom vrede en heil verkond
tot aan des werelds verste boorden.
En wijken zal het wijd heelal
eer dat een stip ter aarde van'
van 't geen beloofd werd uit Uw lenden.
En meer dan zevenvoudigmaal
zal heel de aloude orakeltaal
uit die belofte zich volenden!
Aan Davids Zoon, aan Davids Heer
lof en aanbidding, eeuwige eer,
bij heel Zijns volks Hosanna-galmen,
waarvan in Bethlehem
der Engelen vreugdestem
den aanhef horen deed in loutere hemelpsalmen!

STILTE.
Geen wolkje dreef er aan den hemel,
geen windje suisde er in de bladen,
en als een spiegel glad en effen,
stond de onbewogen Oceaan.
Daar streefde 't vaartuig onbekommerd
de blauwe baan der baren door,
bij wier door niets gestoorden vrede
het weekste hart zijn vrees verloor,
het moedigste vergeefs een voorwerp
ter koeling van zijn strijdlust. zocht.
Ik luisterde, en vernam geen mummeling,
geen zucht jen op het zilten vocht,
geen aanval, neen! van kokend zeeschuim
op de onverzettelijke rots;
maar louter vrede en samenstemming,
bij staking van het golfgeklots,
had overal den kamp vervangen
der elementen met elkaar,
en stil was 't strand, waarop de vloed wies
met nauwelijks opgezette baar.
Mij dacht, geen dag was immer schoner,
geen gouden zonneschijf bescheen
met rijker stralen ooit te voren
het lachend landschap om ons heen...
Daar lette ik eensklaps op den zeeman,
die voor- op voorzorg nam aan boord,
de lange kalmte van den hemel
had hem verschrikt meer dan bekoord,
die door geen zucht gestoorde stilte
een dreigend zeegevaar voorspeld,
. dat luchtazuur, door niets beneveld,
een onvermijdbaar stormgeweld!
De les drong door tot in mijn binnenst,
ik zuchtte diep, want ik verstond
Hoe aan den zeeman had die lichtglans
aanstaande donkerheden verkond?
En mij een ogenblik verheldering
had me aller stormen vroeger woeden,
als waar 't in overmoed, vergeten
ja, niet meer mogelijk wanen doen?
Ik dacht alree mijn boezem veilig
voor 't bloeden van een nieuwe wond,
na al de jammeren die 'k doorleefde,

na al de smarten die 'k doorstond.
'k Vertrouwde 't schijnsel, zonder aarzeling
van een mij vreemde voorspoedszon.
ik waande dat na zoveel woelens
de dag der rust voor mij begon!
Mijn hulk voortaan zou veilig drijven,
tot ze eenmaal havende in het graf ach, anders leerde mij het voorbeeld,
dat mij de ervaren zeeman gaf.
Heer! vind' in U mijn hart de ruste,
eer 't weder duister om mij word'!
Heer! zoek' bij U mijn ziel de toevlucht,
eer haar de branding overstort'!
Te koen, te ruimschoots dorst ik hopen!
o! Dat ik, nederiger te moe,
in U alleen de sterkte zoekend
van 't zelfbetrouwen afstand doe!

DE BARRE ROTS.
Met het hoofd in de wolken,
den voet in de kolken
staat bij golvengeklots
naakt en eenzaam de rots.
Te vergeefs op zijn toppen
zijgen morgendauwdroppen!
Te vergeefs ziet de maan
lieflijk starend hem aan!
En geen zomerluchtzwoelte
en geen avondwindkoelte
vermag iets op den aart
van het ijskoud gevaart',
waar zich bloemen noch bladen noch mosgroen op tonen,
en geen plant wordt gezien,
om des kruidkenners vlijt met een schat te belonen,
of den zeemeeuw een nest voor zijn jongen te bien.
Sombere steenrots! de lente keert weder,
't dorre veld wordt bestrooid,
wordt bekleed, wordt getooid,
maar op u blikt zij vruchteloos neder!
op uw kruin past, voor krans,
een verhevener glans.
'k Zag een leger van golven den aanval beginnen!
Zij liepen u aan,
met schelden en slaan,
met schuimende woede! Maar zouden zij 't winnen?
Of ook over u heen heel haar menigte gaar,
zij breken, gij staat.
Zij breken, zij wijken,
van veerkracht beroofd.
Daar verheft gij het hoofd;
statig ziet men het prijken
met paarlen van ‘t zeenat, met edelgesteent'
als van ziltige tranen bij 't zonlicht geweend.
Dus ook menig in God vastgeworteld gemoed!
\ven der tegenheden vaak overstelpende vloed
voor een ogenblik tijds is geweken,
zij de bloesem van vroegere weelde vergaan,
zij 't voor altijd op aarde met vreugde gedaan,
voel' zich 't hart bij herhaling nog breken;
toch verheft zich in vloede de geest naar omhoog,
bij den dauwdrop der smeltende smart in het oog,
en men beurt uit ons werelds gewemel,

als die eenzame rots
uit het golvengeklots,
naakt maar blinkend de kruin op ten hemel.

DE HULK VAN STAAT.
Met telkens sneller vleugelslag
doorrent de tijd des hemels bogen,
en zwaait den sikkel nacht en dag,
bij wiens geflikker uit den hoge
afgronden beurtelings opengaan
en weer met lachend groen zich dekken,
terwijl langs de oude wereldbaal}
de ontelbare schaduwbeelden trekken. -
De grijsaard, leunende op zijn staf,
verwondert zich hoe weinig dagen
ook zijn wieg afstond van zijn graf,
maar van hoe veel zij heugenis dragen.
Zag niet zijn leeftijd van Bourbon
het koningsbloed den moordbijl verwen,
op Sint-Heleen Napoleon,
Philippe in Engeland balling sterven?
Zag niet een leeftijd, naast den stroom
van honderd Staatsomwentelingen,
de wonderheden van licht en stoom
elkaar voltooien verdringen?
Het vlugst gewiekte ros gedwee
bij de ijzeren wagens achterblijven,
en naast het blanke zeil op zee
de zwarte kooldamp bovendrijven?
Ja, als een nachtlijk droomgezicht,
door duizend krachten, t' zaam verbonden,
een nieuwe wereld opgericht,
reeds door nog nieuwer half verslonden?
Uw grijsaards mede, o Nederland!
omvatten 't nauwelijks, wat ze al zagen
zich achtervolgen op dat strand,
waar in hun jeugd of kindse dagen
de Zoon eens Vierden Willems stond
gehuldigd beurtelings en verdreven,
waar thans, uit aller braven mond
het volksgebed wordt aangeheven
voor 's Konings hoofd, voor 's Konings zoon,
die zoon, een vierde Willem weder!
Dale op den erfgenaam der Kroon
de zegen zijner vaderen neder!
Vijf kronen op- en afgelegd,
tien Constituties versleten,
met Belgje een bezworen echt

ontbonden weer en reeds vergeten,
getuigen met hoe fel een vaart
het zij we waakten, 't zij we sliepen,
op Neerlands grond, als op heel de aard,
de losgelaten tijden liepen.
Wat zal de toekomst, die vast naakt,
u, mijn geboorteland! nog baren?
Geslaakt uw scheepvaart, of gestaakt?
ten zetel voor uw handelaren
den Helder ginds of d' Amstel hier?
Oud Java u of d' Engelander?
De Franse bloedvlag uw banier,
of onverwrikt de Oranjestander?
Wij waren 't Haarlemmer meer
vol moed belegerend en bestokend,
en 't zeeveld, Flevo's kom weleer,
zag, van vergeefse woede kokend,
ons de ogen wenden naar het strand
hem met dien zelfde blik bedreigend,
waarmee zich 't Hollands Vasteland
den zusterkolk reeds heeft geëigend!
Als ziet! een vreselijker vloed,
die, Frankrijks bergen afgekomen,
des werelds hoogten zinken doet,
ook Neerland aangrimt met zijn stromen,
bij Sprokkelmaanlicht opgezweept,
door Maartse vlagen voortgedreven,
dat half de grond wordt meegesleept,
dat aan het roer de stuurlieden beven.
O Scheepken, dierbaar Vaderland,
door 't woeden bedreigd van zo veel golven!
o Scheepken, dank zij hoger hand,
nog in dat schuim niet gans bedolven!
Ach! op dien dollen Oceaan
wiens wateren donderen en slopen,
hoe zal het verder met u gaan?
Voor alle winden ligt gij open!
't Zij 't uit den Westen vrijheid blaast,
of kille dwangzucht uit den Noorden!
Zij 't by- of ongeloof, dat raast,
gebroed aan Seine- of Tiberboorden.
o Scheepken! veilig zult gij zijn
op deze dobberende baren,
meer dan waar ijdele wijsheidsschijn

op hoogten wijst, die 'niet bewaren.
Zo slechts, als voortijds, aan uw boord
(waar ook een dwaas geslacht zich kere!)
de naam, het bloed, de Geest, het woord
van dien Bevrijder blijft in ere,
die op der Zijnen: Wij vergaan,
het noodweer wendde, hoog geklommen,
d' ontboeiden bergwind stil deed staan
en de opgezette zee verstommen.

AAN JONKVROUWE E. H. LUDEN, IN ANTWOORD OP EEN AAN MIJ GERICHT VERS.

Jonkvrouw! was de harp des Dichters,
op de wijs zijns volks besnaard,
u een wederklank, zo zuiver,
uit uw eigen dichtgeest waard?
Heil zij U, dat van dien harp toon
neen! Geen schoonheid, maar de stof
op de schatting aanspraak maakte
van uw zusterlijken lof!
Heil ook hem, zo ooit zijn zangen,
waarlijk ruisend God ter eer,
zielen schokten voor zijn Heiland,
harten lokten tot uw Heer!
Jonge mede-dichteresse!
't zij uw voorrecht en het mijn,
van dien Meester vol genade
't zeker eigendom te zijn!
aan Zijn voeten neer te zitten,
neer te zinken bij Zijn knieën!
en, verwaardigd Hem den danklof
onzer zangen aan te bien!
Ik, met eerlang grijze haren,
van diens Konings zegetocht
den bazuingalm op te vangen,
dien ook Gij vernemen mocht!
Gij, met maagdelijke teerheid
tegen elke levenssmart
hemelstemmen in te fluisteren
aan 't ten hemel opziend hart!

AAN Ds. O. G.. HELDRING, BIJ DE 25-JARIGE VIERING VAN ZIJN EVANGELIEDIENST.

Geen prediking van 't woord aan saamgevloeide scharen.
geen huis- en hutbezoek met trouwe vlijt verricht,
geen wijding van de jeugd sinds vijf en twintig jaren,
voldeed aan Uw besef van hoge herdersplicht!
Veel ruimer bleek Uw kring, veel wijder streefde Uw pogen,
en dieper drong Uw blik in onze volksellend,
o Heldring! wie Uw land (zo dichters spellen mogen),
eens deel geeft in den lof aan WIHERN toegekend.
En thans! van gade en kroost, van vrienden en Gods zegen
omschaduwd en omstraald, viert Hemmen's leraar feest!
Zo ademe ook van mij hem aan den dankdis tegen
een feestdronk uit de verte, een handdruk in den geest!
Ja. uit eens broeders hart een broederlijke bede,
ten weerklank van zijn bede in Hemmen's kalme kerk:
Barmhartigheid van God, en heilgenade, en vrede
ruste op U w hoofd en huis, ruste op Uw kudde en werk,
van waar des Herders staf naar 't welgevallig SETTEN
verlorenen lokt en trekt van uit den muil der hel,
tot Neerlands op zijn stem reeds uitgeworpen netten
op de Afrikaanse kust en Javaas Archipel!'!

EZECHIEL.
Aan de oevers van een nederigen vliet,
met stillen gang d' Eufraat in de armen lopend,
zit eenzaam en verdiept in 't zielsverdriet,
toch op den God van Israëls toekomst hopend,
Ezechiel, de balling, Buzis zoon. (Ezechiel 1:1-3)
Ver uit zijn oog, blijft in zijn boezem leven
de Tempelstad, om naar Chaldeeuwse goden
't Chaldeeuwse zwaard reeds eenmaal prijs gegeven,
weldra op nieuw, om volks- en koningsschuld,
ter plundering, ter plettering verwezen,
omdat de maat des gruwelen werd vervuld,
in priester en propheet ten top gerezen.
Aan d' oever van den Cheber zit de man,
op Babylonisch erf van God geheiligd
ten priester en propheet, en van den ban,
op Palestina wegende ach! beveiligd
door 't zout der vreemdelingschap, waarin hij zucht.
Op eens! zie daar, de heerlijkheid des Heeren
omschittert hem. (Ezechiel 1:4-28) De Noorderstreek der lucht
scheen zich een ogenblik in nacht te keren.!
Een wolk, van vuur bezwangerd en verlicht,
snelde aan op vleugelen van den storm, een wagen,
door wonderwezens, vreemd van aangezicht
en vorm, in 't ruim bewogen en gedragen.
De raderen van dien wagen in zijn vaart
doordaveren met donderende wieling
de vastigheden des hemels en der aard.
Toch dreigen zij, maar brengen geen vernieling.
Het wolkgespan zijgt statig van omhoog;
en ziet! een troon, en op den troon, met vuren
omvonkeld van saffier en regenboog,
een man met majesteit omgord. Verduren
vermocht geen sterflijk oog den gloed en glans,
die om die lenden speelde, en half bezweken
bij d' eersten blik, ontvangt de Ziener thans
gezichten in den geest, en woorden om te spreken.
Wat zag hij? zonde en afval van rondom!
Gods Israël in wedstrijd met de volken,
wie onrecht, snoodheid en afgodendom
godtergender zal stapelen tot de wolken!
Wat zag hij? dan eens Sidon, hoog van macht,
en Tyrus in den rijkdom van haar schoonheid,
terwijl haar Vorst in volle Cherubspracht

als in een Eden Gods zich-zelf ten toon spreidt,
straks Tyrus beide en Sidon in het stof,
een schriktoneel, een schande en smaad geworden; (Ezechiel 26-28)
dan weer Jeruzalem, niet meer met lof
op aarde, maar een moordkuil van wanorden,
Adonisdienst en vuile afzichtelijkheden,
van uur tot uur ten oordeel aangeschreven,
geen maagd, geen huisvrouw meer der jonkheid, neen!
maar overspeelster, van God begeven. (Ezechiel 8)
Wat sprak hij? over Juda's stad en stam,
Gomorra's vloek en Sodom's zwavelregen! (Ezechiel 16)
van uit den hemel zengend vuur en vlam
van pest, met schrik, uit d' afgrond opgestegen!
Van Babylon, een uitgetogen zwaard,
een zwaard ter wraak, ter slachting blank geslepen!
Geen vrouw verschoond, geen zuigend wicht gespaard,
maar als door beulshand teil gericht gegrepen!
Belegering en benauwdheid allerwegen,
bestorming en vernieling, ongeduldig
naar prooi, het land van zijn bewoners leeg!
Verstrooiing en ellende duizendvoudig!
Doch over Ammon mede 't strafgericht,
en over Moab, Edom, Filistijnen,
en wie nog meer bi 't roetende gezicht
Van Israëls straf, van Juda's stervenspijnen
de lip vertrok tot vreugde of hoongelach;
en over dat Egypte, bij wiens paarden (Ezechiel 25,29, 30)
Gods volk van ouds zijn heil te zoeken placht,
als zich Chaldea's oorlogsbenden schaarden.
Ja, oordeel, straf en wraak; naar 't recht van Item,
bij wie geen onrecht werklijk is of denkbaar,
vernam het oor, verkondigde de stem
des mans, in God onwankelbaar, onkrenkbaar.
Maar toch nog meer dan louter strafgericht
op tot den hemel schreiende schandalen,
werd hem getoond in 't hemels vergezicht,
werd aan zijn stift vertrouwd om af te malen.
Neen! in geen pest en krijg en wraakbetoon
voleinden zich de Godsverborgenheden.
Daar is, daar komt een dag van schrikbaar loon
voor 't in Zijn weg volhardend overtreden,
maar ook van heil, hoe ook uit smart gebaard,
van vrede zonder stoornis, zonder menging,
een dag van glorie van den Heer op aard, .

en ook voor Israël eens van wederbrenging.
De chaos van dit werelds stof gebroed
wordt eens, wordt voor altoos, door licht vervangen
van heiligheid en heerlijkheid, begroet
door aller schepselen hulde en heilfeestzangen..
De zondvloed wijkt, de regenboog breekt door! :..
De zoon van Buzi zag ook deze tijden.
Aardbeving, vuur en stormwind gingen voor;
straks werd het stilte, en, in die stilte, uit lijden
het woord van deernis en vergeving, 't woord
van redding, van herademen na versmachten.
De ziener hoorde en zong en plantte 't voort:
in pracht Hebreeuws tot verre nageslachten: (Ezechiel 30)
Hoor, mensenkind! en profeteer,
en dat het Israëls bergen horen,
wat tot u spreekt der Heeren Heer,
die zich ten tolk u heeft verkoren.
De spotkreet komt Mijne eer te na,
door Israëls haters aangeheven:
zijn eeuwige heuvelen werden, ha!
zijn hoogten ons ten erf gegeven.
Zo hoor, o Israëls gebergt'!
En hoort, gij stromen en gij dalen!
,het woord des Konings fel getergd,
en ‘t reik' tot 's aardrijks verste palen!
Ja, hoort het, vesten lang verwoest!
en niet meer kenbare stadsruinen,
wier ramp en roof getuigen moest
van 't ijvervuur des Ongezienen!
Zie! 'k geef Mijn liefde weder lucht.
Voleind zij ballingschap en kommer!
Uw bergen dragen weder vrucht,
uw boomen schenken weder lommer.
Beroofd, geschonden; afgeplukt
werd lang de Libanese ceder,
zijn wortels werden uitgerukt,
zijn brede takken smakten neder!
Maar op dien eigen Libanon
doe Ik een hoofdtak wortel schieten;
de koestring zal hij van Mijn zon,
en van Mijn dauw het vocht genieten.
Dat 's hemels vogelen immermeer
in schaduw schuilen van dien ceder!
Dat zal Ik geven, spreekt de Heer,

Ik die verhoog, Ik die verneder! (Ezechiel 17:22-24)
Ge ontheiligde Mijn dienst en naam,
gij hebt uws afvals loon verkregen.
Het oog der volkeren al te zaam
zag u een toonbeeld Mijner wegen.
Doch eens (om uwentwille niet,
maar 't rommelen Mijner ingewanden!)
voer ik naar eigen grondgebied
uw stammen op uit alle landen.
Gevonden wordt gij in uw bloed,
rein water zal Ik op u plengen!
van zonden, nooit naar eis geboet.
zal Ik, Ik-zelf, u zuiver sprengen.
'k Neem van u weg het hart van steen;
een vlezen hart zal Ik u geven,
waar 't heilgebod, steeds overtreden,
dan door Mijn Geest wordt ingeschreven.
geven zal ik u dien Geest
ten liefdebond, als nooit voordezen!
De vorige dingen zijn geweest!
Het zullen nieuwe tijden wezen.
Ik weer uw God, en gij Mijn volk,
u-zelf ten walg om zondevlekken,
die als een nevelende wolk
Ik, uw Ontfermer, op doe trekken.
Uw woestenij wordt weer een hof,
een Gode welgevallig Eden!
Uit reeds vergeten puin en stof,
herrijzen hemelschoon uw steden.
Zaagt gij die graven opengaan? (Ezechiel 37:1-14)
zaagt gij die beenderen zich bewegen?
Die doden op hun voeten staan,
hun lange rustplaats uitgestegen?
Die beenderen zijn Israëls zaad!
Ik heb Mijn' Geest in hen gegeven!
Hun naam, hun eer, hun kroon, hun staat,
't zal alles uit den dood herleven!

ECCE HOMO.
Zie den Mens! Des mensdoms zonden
vlochten dezen Mensenzoon,
onder smarten, slagen, wonden,
een nooit meer aanschouwde kroon.
Doornen, uit den vloek geboren;
prangen dat gezegend Hoofd,
glorie, stalende uit wiens poriën,
al wat zon heet haast verdooft.
Zie die ogen, neergeslagen
onder 's werelds hoongericht!
Smaadheden, koninklijk gedragen,
oversluieren hun licht,
oversluieren die blikken
die door hart en nieren gaan,
al wat schuld belijdt verkwikken,
al wat hoog staat, nederslaan.
Zie die schouders, hier omhangen
met de purperen spotkledij,
door 't triomfkleed eens vervangen
van de Christusheerschappij; (Openbaring 19:11-13)
als de rietstaf zal veranderen
in een scepter, nooit veroud,
ijzer voor zijn tegenstanderen,
voor zijn lijdend volk, van goud!
Toen de hoonkreet zich ontlaadde
uit der moordenaren mond,
zie die lippen vol genade,
o! zij zwegen op dien stond!
Straks ontspanden zij zich weder
in een gadeloos. vergeef!
Aarde! hoor het en zink neder!
luister, Sion! en herleef!
Zie die handen! haast doorgraven
haar de nagelen aan het kruis!
Eerlang regenen zij gaven
uit het hemels Vaderhuis!
Eens van op de hemelwolken,
bij bazuin- en stemgeluid,
breiden ze over alle volken
vrede- en zegevol zich uit!
Zie den Mens! den Afgedaalde
van den Vader die Hem gaf!
wie onzondigheid omstraalde

van de kribbe tot het graf.
Engelenmachten, hemelkoren!
geeft den Mens, Gods eniggeboren,
onbeperkten lof en eer!
En gij, mens door schuld verslagen!
zie het Lam dat haar kwam dragen,
zie den Mens, uw God en Heer!

AAN DE WELEERWAARDEN HEER P.J.J. MOUNIER, MET EEN EXEMPLAAR VAN HET DICHTWERK APOSTELEN EN PROFETEN.

Den Prediker, die 't woord hem van zijn God vertrouwd,
en bij des levens strijd steeds zekerder bevonden,
met warmte nooit verzwakt, met ijver nooit verkoud,
den volke week aan week volhardend mag verkonden,
den Herder, die den wenk bij 't Galilesche strand
vernomen, steeds zo trouw, zo ernstig blijft gedenken
en wakend voor de hoop van Kerk en Vaderland,
der kudde lammeren met edele voorkeur drenken;
den Medestrijder, die een deel als overnam
van d' ouderlijke plicht nooit straffeloos vergeten,
wanneer hij aan ons kroost de hoop van Abraham
en 't woord ontvouwde van Apostelen en Propheten.

VOOR IERLAND.
In duisternis gezeten
en schaduw van den dood,
brak Erin uit in kreten
van krankte en hongersnood.
Geloofsgebeden stegen
voor Erin op tot God;
en onze God gaf zegen
begaan met Erins lot.
Begaan met Erins noden
zond Hij zijn helend woord.
Zijne Evangelieboden
doortrokken oord aan oord.
Daar lenigden zich smarten,
daar brak der ogen schel,
daar openden zich harten,
daar weken haat en hel.
Doe over Erin lichten
Uw aanschijn immermeer!
Laat in den kamp niet zwichten'
Brittannië en Neerland, Heer!
Straks, wen bazuinen schallen
bij Uwer engelen stem,
zal 't grote Babel vallen,
herrijst Jeruzalem!

SLOTLIED, ACHTER DE HESPERIDEN.
Onze doden gaan ontwaken,
met geruis van dank en lof!
Dauw, als Eden eens besproeide,
zal beregenen hun' stof.
En deze aarde, fel bewogen,
als bij 't sterven van haar Heer,
bij bazuingeschal en donder
geeft haar lijken eenmaal weer.
Waar is dan, o dood uw prikkel?
waar, o Helle! uw overmacht?
Aan het Lam, uw Overwinnaar,
zij de glorie toegebracht!
Was het hoogtijd Hem ter ere
over heel de Christenheid,
hoogtijd blijve 't in de harten
op Zijn toekomst voorbereid.
In de Vrijdagmiddagsure
kwam onlangs een woord: tot mij;
in de Paasdagmorgenstilte
bleef het feestelijk mij bij:
Aardse zorgen, aardse twisten
om genot, geweld, gewin!
honderdarmige overheersing!
onbesuisde vrijheidszin!
Vrees voor Staatsverwikkelingen!
steeds herboren oorlogsschrik!
wijkt bij 't feest van deze dagen,
zwijgt voor 't minst een ogenblik!
om dat woord alleen te horen,
in zijn diepten na te gaan,
in zijn volheid aan te grijpen:
onze Heer is opgestaan.
Hoor, o strijdende Gemeente!
lijders, zondaars, hoort de stem!
Hoor haar! Israëls gebeente!
't geldt ook u, Jeruzalem!
Uwe doden gaan ontwaken,
met gejuich van dank en lof!
Dauw, als Eden eens besproeide,
zal beregenen hun stof!
Waar is dan, o Dood! uw prikkel?
waar, o Helle! uw overmacht?
Aan het Lam, dat overmocht heeft,

dat verlossingen gewrocht heeft,
dat ons met Zijn bloed gekocht heeft,
zij aanbidding, lof en ere tot in eeuwigheid gebracht!

AAN EEN JEUGDIGE VRIENDIN, MET MIJNE POLITIEKE POËZIE.

Neem, jeugdige Vriendin, die van uw kindse dagen
standvastig achting bood den Dichter dezer bladen!
ten dankbetoon voor 't hart, hem door toegedragen,
deze vruchten van zijn herfst met welgevallen aan!
Hoe? (zegt hier iemand licht) hoe? voor zo jeugdige ogen
dien bondel neergelegd van sombere politiek?
Had in zijn ouderdom dan 's Dichters zangvermogen
geen tonen over van meer strelende muziek?
Geen dergelijke vraag heeft hij van u te vrezen,
Vriendin en Zuster, wier tot God gekeerde blik
.niet licht een wenk, een zang, een woord heeft afgewezen,
bij uws Heeren heil, ook tuigend van Zijn schrik!
Waar immer voor Zijn oog de Martha’s dienend waren,
of rust gezocht werd door Maria’s aan Zijn knieën,
daar was die toon: Hij komt! heel 't aardrijk zal Hem zien!
van ouds een welkom woord bij Juda’s dochtrenscharen!

TER BRUILOFTSFEEST VAN G. E. BARON VAN ASBECK EN JONKVROUWE CAROLINE VAN HOGENDORP.

In den naam des Gods van liefde,
die bij d' aanvang heeft verklaard
aan 't boetseersel dat Hij vormde
tot Zijn evenbeeld op aard:
hoger heil dan. heel dit Eden
u teil erfdeel toegezegd,
nog een leven in het leven
werd van Mij u weggelegd.
Uit de hand van uw Formeerder,
uit uw eigen vlees en been
zij ene egade u geschonken,
met u zalig, met u een.
In den naam des grote Konings,
die aan Kana’s bruiloftsdis
in de wonderen zijner Godheid
't allereerst verheerlijkt is;
die uit water wijn gebiedend
voor zich-zelf den beker kiest,
in wiens diepten zich de diepte
onzer zondeschuld verliest.
In den Naam des grote Konings,
Bruigom-zelve van die kerk,
Zijner ogen lust en glorie,
Zijns Geestes schoonste werk!
In den naam des' Heiligen Geestes,
aan de leden van dat Hoofd
tot een Raadsman, tot een Leidsman,
onveranderlijk beloofd,
en langs frisse waterbeken,
waar de palm en ceder tiert,
en door 't dal der moerbeibomen,
of wen storm en noodweer giert,
naar een onovergankelijk leven,
waar geen vijand meer belaagt,
en de levensboom van Eden
louter levensvruchten draagt.
In dien naam dan driemaal heilig,
driemaal heilig, driemaal goed,
zij de dag, het feest, de feestdis
door ons jubelend begroet!
Zij de beker dien wij heffen,
dierbaar Echtpaar! u ter eer,

tot een dankgebed geheiligd
voor uw heillot van den Heer!
Ja! de Bondsgod van uw vaderen,
uw Verbondsgod in den doop
wil de God zijn van uw echtknoop,
van uw hart, uw sterkte, uw hoop.
God in leven, God in sterven,-
onder 't loflied, onder 't kruis!
'k Wil Hem dienen (zegt de Bruigom),
met mijn gade, met mijn huis!
Noordwijks rozen mogen blozen
of verbleken en vergaan!
'k blijf mijn egade in die keuze,
(zegt de Bruid), ter zijde staan!
Moeders, broeders, zusters, vrienden
juichen weemoedvol temoe,
edel Bruidspaar! die gelofte
met hun Amen! zegenend toe.

DEN HEER J. A. VAN EYKEN,
BIJ ZIJN VERTREK NAAR ELBERFELD.

Van Eyken! met uw gaaf van poëzie in tonen,
neem Neerlands heilgroet mee naar 't vriendlijk Elberfeld,
waarheen 't broederhart van Maas- en Amstelzonen
met deze stille bee u zegenend verzelt:
Dat ook aldaar de vlucht van uw geleerde akkoorden,
geheiligd aan de bron der hoogste waarheidswoorden,
nog menig ziel verrukk', bevrijd door Christus bloed,
en als op vleugelen voer' den Heiland in 't gemoet.

IN DEN BIJBEL VAN EEN JEUGDIG ECHTPAAR..
Van God bevoorrecht paar, in 't bloeien uwer dagen
verenigd om te zaam Zijn zalig jok te dragen!
Een lamp zij voor uw voet, een zon blijve op uw pad,
langs 't u gegunde spoor naar de eeuwige vredestad,
dat Woord, voor eeuw aan eeuw onfeilbaar neergeschrevene,
die Schrift, door d' eeuwigen Geest Zijn' peilingen ingegeven!
Het zout bij vreugde en vree, het zoet bij kamp en kruis,
de vraagbaak van uw hart het wetboek van uw huis,
de noordstar, die op aard uw weg en gangen regelt,
't bewijs der erfenis, u verzekerd en verzegeld,
't getuigenis van den Heer, wiens vlekloos offerbloed
voor hart en huis bij God gestadig verzoening doet! '
Met door Zijn Woord en Geest steeds versch hergeven krachten
welzalig die Hem dient! welzalig die Hem wachten!

IN HET ALBUM DER BEWAARSCHOOL SOPHIA TE VOORBURG.

Jonkvrouwlijke ijver sticht; en Neerlands Koningin
schenkt aan den bouw Haar gunst end' edelsten Harer namen.
Zo moog Gods eigen Geest den schonen wens beamen:
de wijsheid, hier betracht, zij de echte Christus-zin!
Zo moog zijn Vader-oog der kleinen schaar bewaren!
Zo mogen 't op die plek volwassenen mede ervaren,
dat 's werelds Heiland, neen! geen kinderen van zich weert,
maar in wie Hem behoeft,'t gemoed eens kinds begeert.

LUTHERS PSALMLIED.
Een vaste burcht is onze God,
een machtig schild en wapen,
Hij redt ons uit het bangste lot,
hoe donker 't sta geschapen.
Den ouden vijand mist
zijn weergaloze list,
en sterke wapenkleding,
beproefd, ons ter vertreding.
Door onze macht wordt niets besteld,
wij zijn gans zeer verloren!
Maar voor ons strijdt de rechte Held
dien God-zelf heeft verkoren.
En vraagt gij wie Hij is?
‘T is Jezus, ja gewis
de Heer der legerscharen,
die zal ons wel bewaren.
Al maakt het ons de wereld bang,
met duivelen die ons drukken,
toch blijft ons blij, triomfgezang:
God doet het ons gelukken.
Wat dezer wereld vorst
ook overleggen dorst,
zijn oordeel is gesproken,
zijn rijk en macht verbroken.
Het woord van God zal blijven staan,
hoe zij de vuist ook ballen;
Hijzelf, Hij houdt de hand daaraan
en zal 't niet laten vallen.
En nemen zij ons goed.
en vrouw en kind en bloed,
het zal hun toch niet baten,
zij moeten 't rijk ons laten.

NAAR SCHOTLAND.

Met uw statelijke heuvels, met uw bergen oud en hoog,
staat ge, o Schotland! voor des dichters, voor des Christens starend oog,
als een beeld van zielsgedachten, niet behorend tot deze aard
en reeds hemelluchten ademend bij het stijgen hemelwaarts.
Achtbaar Schotland; wiens geschiedrol een zo schone lijn doorzwiert
der verhevenste figuren door den naneef steeds gevierd:
vorsten, ridders, dichters, hoofden uwer hooglandse clans,
met nog honderden van namen, wier schakeringen haar glans
op u-zelve neerwerpen, op heel Engeland en Euroop!'
Schotland! moeder, boven alles, in dier eeuwen grootsen loop,
van een andere, nog verhevener teelt van helden, mannen Gods,
die geworteld op des waarheid onomstotelijke rots
met het zwaard Zijns Geestes streden en volbrachten 't machtig werk,
dienaars, martelaars, bevrijders van Zijn duur gekochte Kerk
en van d' erfgrond hunner vaderen, op de roepstem van dien Heer,
die het hoofd is aller Heidenen, Israëls Koning en zijne eer!
Edel Schotland, land van geestkracht, dichtvuur, waarheid, waarheidszin!
gij, vooral, op Schotlands hoogten fiere Stedenkoningin,
die valt Edwin d' Angelsakser uw doorluchten naam ontving!
gunt ge een vreemdeling, wie de erkentenis uws gastvrij en bodems dringt,
in den voorspoed uwer poorten, uwer kinderen vrede, een stem?
Op dit blad u toegeademd, legt de dichter zoon van Sem
voor uw schone Jafeth’s stranden den bescheiden heilwens neer:
Bij wat minder Oostenwinden, van des Oostenshoop steeds meer!

HEIMWEE.
Kent gij het land, waar hoog de ceder wies?
een adem Gods door 't moerbeiboomdal blies?
Van 't edelste bloed de bruine druif tros zwol?
de olijftak glom, van malse korens vol?
Kent gij dat land? daarheen, daarheen,
o leidsman mijner vaderen! voer mijn schreden!
Kent gij de stad? Haar hoog en heerlijk huis
maalde, eeuwen door, bij palm- en lofgedruis,
met offerbloed, in 't heiligdom gebracht,
den Redder af, door eigen volk geslacht.
Verstrooide schaar, daarheen, daarheen! -
de Rijkstad ligt niet voor altoos vertreen.
Kent gij het volk? Zijn doden leven weer!
Zijn stammen gaan weer opwaarts, God ter eer.
Zijn oog aanschouwt wiens hart zijn misdrijf brak.
Vergeving stroomt uit d' ader, dien 't doorstak.
Daarheen, o aard, den blik! daarheen.
Uw heil vangt aan bij 't einde zijner ween!

BIJ HET AFLEGGEN VAN UITERLIJKEN ROUW OVER ONZE ONVERGETELIJKE HANNA.

Neen, over haar geen rouw meer, teer geliefde'!
die, steeds zo diep hl hart en huis betreurd,
slechts door haar dood die ingewanden griefde
waaraan haar jeugd zo schokkend werd ontscheurd.
Slechts voor een tijd betaamden deze klederen
de moeder, voor wier geestesoog zij staat,
in 't vergezicht der hemelse gelederen,
met haar van Vod verwaardigd wit gewaad.
Wij hebben tot aan 't voorhof van die oorden
ons kind, mijn dierbare ! aanbiddend begeleid.-
Wij vingen op de honigzeen. dier woorden,
waarmee zij in de vreugd trad, haar bereid.
Wij zagen haar den jongsten adem gevend,
in een bevriende hand geklemd,
en met dien Naam haar op de lippen zwevend,
wiens macht den koning' der verschrikking temt,
Zo blijf' de traan steeds wellen, van geen alsem
maar zachten dauw doortrekt zij ons gemoed!
En leken blijf' de wonde, daar is balsem,
herinneringen! in uw bitter zoet!
Herinnering aan die stem mee, die zo teder
aan 't vaderlijk Daarheen! haar zang verbond!
Vernemen wij op aard die stem niet weder,
zij stijgt tot God thans van op hoger grond.
Met d' angel van den dood is weggenomen
de rouw, die niet verpoost. Wij gaan tot haar.
Maar zal ook zij niet eenmaal wederkomen
met Koning JEZUS en de ontelbare schaar?

KLINKDICHT OP DEN MOORD DER WALDENSEN.

Zie neer en wreek,'o God! het uitgespreid gebeent'
dier langs der Alpen rug geslachte martelaren,
wier vaderen eeuwen lang Uws Woords belijders waren,
als de onzen nog voor hout en levenloos gesteent'
zich bogen. In uw boek zal nooit de schuld verjaren
van 't bloed der schapen daar geplengd, het bloed geweend
van moeders met haar kroost tot in den dood vereend
of van haar kroost gescheurd door wrede moordenaren,
toen voor des kerk-tirannen onzalige geboden
de blinde Piemontees den noodkreet uit de dalen
ten bergen op, en van die bergen tot Gods troon
deed stijgen, die het bloed en de as Zijner doden
nog honderdvoudig eens zal zaaien, en verhalen,
zo ver Italië zich strekt, in zegepralen'
Zijns Woord op Babylon en haar driedubbele kroon.

JONA.
Op, uw hoog getopte torens reden felle stormen aan,
en de vuurschicht uit hun midden deed uw gevels ondergaan,
statig eiland, lang een tempel van den levendigen God,
waar miljoenen leerden luisteren naar Zijn Wet. en heilgebod!
Heeft verwoesting als een doodskleed zich geslagen om uw leest,
blijven moet gij toch een wonder om wat ge eenmaal zijt geweest.
Onder 't puin van uw gebouwen molmen onvergankbare doden,
voor wier heilige denk- en zielskracht half een wereld, met den zoon
van het ijzervaste Noorden, zich in dankbren eerbied boog.
Eer moest Godsdienst, braafheid, waarheid zijn verdwenen uit het oog,
eer Jona uitgewist werd uit het ereboek der faam,
of vergetelheid kan doven een zo schitteringsvollen naam.

OP EEN AFBEELDSEL VAN PRINS WILLEM.
Hoe menigwerf gemaald, hoe menigmaal bezongen,
van Vader Willems beeld heeft Neerland nooit te veel,
't zij weder, telkens versch, verbreid op dankbare tongen,
of door rechtaarde kunst herboren op 't paneel.
Aanschouw het hier op nieuw, dat oog, zo goed, zo schrander
dat Prinselijk gelaat, waar 't edelste Ridderbloed
gevierd van eeuw tot eeuw door Duits- en Nederlander,
in leeft, bij stout beleid en stillen martelaarsmoed.
Aanschouw hem in dat Delft pas door hem uitverkoren
ten Vorstenzetel, neen! ten erebed en graf!
Ziet gij den hof trap, voor den bloeddoop reeds beschoren,
waar hij voor God en 't Land zijn jongsten adem gaf?
Daar klimt hij vriendlijk af, de borst vervuld van vrede,
daar stort hij laag belaagd door moordpistool en dolk,
in 't eind den moord in d' arm, met de onvergeetbare bede
voor eigen zielsbehoud, en voor Gods arme volk.
Wie hier zijn aanblik roert, het antwoord op die woorden,
dien doodsnik, die triomf, zij een verheven traan,
een traan.. die sprekende voor Maas- en Amstelboorden,
aan Rome, aan heel Euroop, deze uitspraak doe verstaan:
't Waar mogelijk, dat dit land, op d' Oceaan gewonnen,
in d' Oceaan verdween of onzer stromen slijk!
't Waar mogelijk dat dit volk, na vijfmaal zestig zonnen
te rug viel tot het peil der eeuw van Oostenrijk,
maar mogelijk nimmermeer dat Neerland Neerland bleve,
voor 't minst gedachtig nog hoe Neerland Neerland werd,
en dat niet van dit hoofd de lof en liefde leve
in 't binnenst heiligdom van Kerk en School en hart,

AAN JONKVROUWE HOOFT VAN VREE LAND.
Fris blijft de krans van Drossaart HOOFT
en wapenschild en schedel sieren.
Maar, zo we ook lauweren eren, vieren,
voor wie bij lief en leed gelooft
in Dien met doornen eens Gekroonde,
Die tot op 't kruis zich Liefde toonde,
is de onverwelkbare kroon bereid
van eindeloze heerlijkheid
In lief en leed dan 't hoofd naar boven,
naar 't Hoofd, dat we eeuwig willen loven!

AAN MIJNE LIEVE FRANCISCA, OP DE 23ste FEBRUARI 1857.

Lieve Dochter, op deze feestdag ons een zestienjarige spruit!
neem de bede biddend tot die een vader dankend uit,
wie op nieuw de God zijns levens voor uw liefde heeft gespaard;-
om van u ook (o! Hij geve 't) nog zijn wens te zien op aard!
Om aan u ook veel te melden, welk een Heer uw vader dient,
al der zijnen God en Koning, rijke Ontfermer, eeuwige Vriend!
Welk een liefde in angst en zorgen op uw moeder neerzag,
en van vreugd haar geeft te schreien op deze liefelijken dag!
Kind wees kind nog lang van harte, blij en kinderlijk gezind,
kind, vooral, gelijk ze Jezus heeft beschreven en bemind!
kind, dat volgzaam en gevoelig op Zijn liefdewoord en stem,
uit uw spelen, uit uw arbeid, altijd opzien weer tot Hem.
Groei en bloei; o mijn Francisca! bij het meer dan zonnelicht
van Zijn heilig, van Zijn vriendlijk, van Zijn zegenend aangezicht.
Kroon, ook gij, van onze grijsheid; jongste spruit van ons gezin!
treed met deze onze ouderbede deze uw nieuwen jaarkring in.

TER ECHTVIERING VAN MR. ISAAC CAPADOSE EN MEJONKVROUWE A. G. VAN HOYTEMA.

Nog ruisen ons in 't hart de hoge Pinksterzangen!
En waagt het de aardse harp die galmen te vervangen
met tonen, liefde en echt en bruiloftsvreugd gewijd?
't Gaat samen. Ook de vreugd der aarde heeft haar tijd,
haar recht, naar heiligheid. De feesttoon, dien wij slaken,
viert aan deze huwelijksdis geen luchtige vermaken,
uit stof en ijdelheid te zaam geweven, neen!
maar weldaden van Gods liefde, in doel en oorsprong een.
Was 't geen de :Pinkstergaaf bracht aan een lijdende aarde
niet mede een liefdeband, die volken samenpaarde
voor eeuwig blijvend heil? En is ook 't bruiloftsfeest
geen hoogtijd Gods, die hart aan hart, en geest aan geest,
en ziel aan ziel verbindt? tot hoger eind voorzeker
dan deze wereld kent bij 't schuimen van haar beker.
Ja, echt- en pinksterfeest zijn aan elkaar verwant.
In beide spreekt een beeld, in beide ligt een pand,
in beide leeft een kiem van hoger zaligheden,
dan nog het deel kon zijn in 't versch geschapen Eden.
Heil Bruidegom! heil Bruid! Wij dragen met u roem
in 't geen Gods gunst u schonk, uw echtheil is geen bloem
die eerlang weer verwelkt, maar vrucht, bedauwd, beregend
doorstille zielsgebeden, en zo van God gezegend,
(dus zij 't) niet voor een tijd, maar voor een eeuwigheid,
waarvan de hechte grond wordt in den tijd geleid.
Heil Bruid! heil Bruidegom! het uitzicht op een leven
van God u voor elkaar en voor Zijn dienst gegeven,
maakt van deze vreugdedag de wezenlijkheid uit,
en van mijn feestlied mee; geen strelend harpgeluid
dat wegsterft in de lucht bij 't blussen van de lichten,
geen spel van poëzie, waarbij we een lot ons dichten,
maar echte profetie, gewaarborgd door Gods woord
aan die 't gelovig, die het heilbegerig hoort.
Heil Bruidegom! heil Bruid! laat bergen beide en dalen,
waar ge in of uit mocht gaan, u van dat heil verhalen,
en van uw dankbare vreugd getuige en echo zijn!
Van 't Scheveningse strand tot d' oorsprong van den Rijn,
en weer te rug van 't meer, naar 't eenmaal vrij Genève
genoemd, tot Wiedemaand u aan den grond hergeve,
waar eigen huis en haard u wachten, en het werk
waarnaar ge dan weer haakt, door jeugd en ijver sterk,
om 't vorst en volk ten dienst, kloekmoedig uit te richten,
o Bruidegom terwijl huismoederlijke plichten

u roepen, lieve Bruid! door 't voorbeeld opgeleid
ten voorbeeld, en een taak vol zoetheid u verbeidt.
Heil Bruid! heil Bruidegom! van ouders beide en vrinden
verzelt de zegen u op d' adem van de winden,
niet slechts, terwijl ge vlug van berg- tot bergtop snelt,
en van bewondering 't aandoenlijk hart u zwelt,
bij d' aanblik Van natuurs ontzachbare schouwtonelen
en heel het lachend dal uw vreugde schijnt te delen;
maar voor geheel die reis des levens, met het oog
aanvaard op God, uw God, en op dien regenboog
wier kleuren ons juist dan van trouwen liefde spreken,
wanneer de zomerzon een oogwenk schijnt geweken
om door te breken straks, van achter 't wolkgordijn
met steeds verhoogden, steeds verkwikkelijker schijn.
Heil Bruidegom! heil Bruid! heil ouders, vrienden, magen!
Uw zorgen, uw gebeden, zij hebben vrucht gedragen;
zij zullen 't immer meer in 't geen uw oog reeds zag
en in het schoonst verschiet nog slechts vermoeden mag.
o! Ziet het dierbare paar des levens wateren bouwen
met een op Isaac’s God onwankelbaar vertrouwen.
Ja, met die dankbare vreugd, die uit uw ogen blonk,
mijn broeder, spruit met mij uit den alouden tronk!
die vreugde, die ons hart zo wonderbaar bezielde,
toen tussen u en mij mijn gade in tranen knielde
en 't lovend drietal. werd bedropen met dien doop,
het pand ook voor ons kroost van onbedriegbare hoop!
Gij mede, o dezer Bruid zo teerheidvolle Vader!
beleef haar aards geluk, haar weg en gang te gader
naar hoger streken, waar wie God in Christus kent,
een vreugde kennen zal, het eind van alle ellend!
Gij, aan die vaders eens in gunst hergeven Moeders
voor 't wederzijdse kroost! Gij zusters en gij broeders!
gij vrienden aan deze dis feestvierend saam geschaard!
verzelt hun bee tot God, getuigt hun heil op aard!
Ja heil! driedubbel heil! den beker opgeheven!
Bij de intree van dit u voortaan verdubbeld leven,
spreekt met uw vreugd, uw dank, ook uw geloften uit!
Des Heeren wilt gij zijn. Heil Bruidegom! heil Bruid!
Pinkstergalmen, hemelhallels,
bruiloftshymnen, zij zijn een!
Is een grondtoon aan de akkoorden
van die allen niet gemeen?
Liefde is van den God, dien we eren,
de onverloochenbare naam;

liefde is 't wezen van Zijn wezen,
liefde en heiligheid te zaam.
Liefde vormde de eerste schepping
tot een zegenrijk gezin;
liefde gaf in 't zalig Eden
Edens koning zijn mannin.
Liefde bracht dien Heer op aarde,
Zegenaar aan Kana’s dis,
Levenswekker in Bethanië
uit der graven duisternis.
Liefde bracht Hem voor de Zijnen
op het zonden delgend kruis!
liefde brengt ze, die hem lieven,
in des Vaders heerlijk huis.
In de vlam der wondertongen,
op 't gezegend pinksterfeest
daalde weder liefde neder,
spreekt de liefde van den Geest.
Wat den hemel maakt tot hemel
is die liefde! Liefde maakt
ieder woning hier reeds hemel
waar dat hemels vuur in blaakt.
Eens zal liefde de aard vervullen,
maken aard en hemel een,
als het koninkrijk daarboven
't Godsrijk wordt ook hier beneden.
Liefde in Christus zij en blijve
ook reeds nu de heilige keus!
In beproeving steun en sterkte,
in den goeden strijd de leus.
En gij, Isaac, met uwe Anna!
liefde uit God en liefde in God
zijn voor aarde beide en Hemel
't u van Hem verzekerd lot!

IN HET ALBUM VAN HET TIENJARIG DOCHTERTJE
VAN MR. F. J. J. BARON VAN HEEMSTRA.
Lukas 10:42a.
o dochter van een huis, waar Jezus naam in eer is!
Steeds blijke 't ook aan u, dat Hij uw deel, uw Heer is.
Belijd Hem, dien Hem, hang Hem aan!
Nooit werd die keus te vroeg gedaan.

TER VIJF EN TWINTIGJARIGE ECHT VIERING VAN C. J. F. BARON DE CONSTANT REBECQUE EN J. F. BARONESSE D'ABLAING VAN GIESSENBURG,

Twee aloude Ridderstammen
eens op Fransen grond geplant
schoten later nieuwe wortels
in het nederig Nederland.
Wat verzaakten zij? De glansen
van de koninklijke zon!
Wat ontkwamen zij?- Den zondvloed
over Frankrijk en Bourbon!
Wat hervonden ze aan deze boorden
van den Rijn en Noordzeestroom?
Nieuwe glansen, verse vrijheden,
vruchten van d' Oranjeboom.
Bij de vrijheid van 't geweten
voor Gods vrijgekochte- kerk
nieuwe banen om te streven
naar een God bevallig werk.
Voor twee takken dier twee stammen
was dat heil dan weggelegd,
saamgevlochten als zij bloeiden
in een zegenrijken echt
echt, na vijf en twintig jaren
tot een zilveren band hersmeed,
naar steeds groenend van de weldaden,
die er God op regenen deed.
In den snellen loop der jaren,
wat ontviel u, edel Paar?
't Ijdel ener ijdele wereld
ver en vreemd van 't eeuwig waar!
En wat vond ge ter vervanging
van die wereld en haar lust?
In het bloed des kruises vrede,
in eens Heilands liefde rust!
met een kroon nog daar benevens
van twee zonen (kostbaar pand!}
en twee dankbare kwekelingen,
hoop, als zij, van 't vaderland:
Zie ze groeien, zie ze bloeien,
zie ze rijpen, God ter eer,
voor de dienst van Nederlands koning
voor de dienst van Hoger Heer!
Jonge vrienden, feestgenoten!
kwijt uw harten, vrij en blij,

maar dat de indruk, die u nablijft
tevens ernst en waarheid zij!
Wilt ge erkentelijkheid vergelden
voor de liefde van dit Huis?
Kiest, als eens uw vrome moeder,
Christus vaan en Christus kruis!
En gij zonen zelv' des Huizes!
draagt ook gij een schonen naam,
naam, gevierd van Oost tot Westen
met dier vorsten roem tezaam,
die den Vlaamsen schedel dekten
met de Constantijnse kroon
of bij Leuven triomfeerden
hunner helden moed ten loon?
Leert vooral de plicht waarderen
die zich vasthecht aan uw naam!
Leert hem voeren ridderaardig,
zonder trots en zonder blaam;-
ja, gewillig van u werpen
bij dien eindloos kostbare naam
dan de glorie aller vorsten,
aller Engelen te zaam!
Naam dien Hij-alleen kan geven
die de lelie mint van 't dal
en geen lust heeft aan een hoogheid,
oorzaak eens van aller val!
Hij, 'God-zelf in 't vlees verschenen,
Koning eerst in nederigheid
dan en haast! in al de volheid
Zijner hemelmajesteit!
Zij ne aanbidding, Zij n verwachting, dierbare Bruidegom en Bruid,
zij van 't dankfeest, u verwaardigd, Aanvang, Midden en Besluit.

EEN GEBED VOOR DEN HERAUT.
Die tot Sion zegt: Uw God is Koning. Jesaja 52:7.
Bij de intree van een nieuwen jaarkringloop
wat wens, wat bee, wat aangename hoop
vervult, te midden hunner diepe smarten,
Heraut van blijde tijdingen! de harten,
die bij uw stem voor Jezus en Zijn zaak,
Zijn kerk, Zijn volk, een troostwoord, vonden vaak?
Wat anders dan dat, toegeademd van Boven,
die stem, steeds trouw, belijden magen loven,
en galmen met steeds zekerder geluid
de daden van den grote Koning uit;
ontdekkende der wereld hare ellenden.
En hoe waarheen ook de onmacht zich moog wenden
der wetenschap, der wijsheid van dit stof
een naam alleen (Hem zij der eeuwen lof!)
in de ergernis van 't kruiswoord is gegeven,
om God in God te erkennen, en te leven?
De kamp zij zwaar! volzalig is de keus.
Volharding tot het einde! blijft de leus.
In onze zwakheid worde ze ons geschonken!
De zoete wijn van mensengunst maak' dronken;
van Christus smaad: is zelfs het bittere zoet,
en sterkt het hart en steunt der moeden moed!
Heraut van Koning Jezus en Zijn waarheid!
In deze uw kracht ga uit, en breng met klaarheid
(de klaarheid eens geloofs, op 't Woord gerust,
en met dat Woord zich des triomf’s bewust!)
't getuigenis van Apostelen en Propheten
tot hart, verstand, erkentenis en geweten!
Zeg ook Zijn wonderen, eens aan Nederland
tot slaking van een dubbelen slavenband
gewrocht! Betuig van zonde en van-vergeving,
van krankte en dood, genezing en herleving.
Halleluja! het Lam voor ons geslacht
brengt zelf den dag na d' allerbangsten nacht!
Maar van dien nacht meld' hoe zich reeds verzwaarde
de donkerheid. Europa, heel onze aarde,
der maatschappij, verdiept in stoflijk heil,
der Christenkerk, voor wereldwijsheid veil,
der menigte van lang gedoopte volken
vergaat. het licht, geweerd door sprinkhaanwolken
van By-, en On-, en Wan-, en Waangeloof!
En Neerland! . wie dan Neerland minder doof,

wie meer geneigd om oor en hart te lenen
aan 't vleiend lied der ijdele Sirenen
van ongerijpte of valse wetenschap
vervoerend en vervoerd van stap tot stap,
tot waar de Christus gans wordt afgezworen
of tot een klank werd voor begoochelde oren,
om in den damp eens denkbeelds is op te gaan,
van Godheid, wezen, werkelijkheid ontdaan!
Den Christus, ach! tot feilbren mens vernederen,
dat kunt. ge, o Israël! thans bij Christenen leren,
bij meesters, voor orakelen erkend,
bij kinderen, de schooltucht pas ontwend,
't akkoord van Gods getuigen ruw ontwrichtend,
en tegen Schriftgezag het hunne richtend.
helaas! hoe werd het goud verkeerd in lood,
de dag in nacht, de levensgloed in dood!
Heraut van Jezus Godheid en Zijn waarheid,
Zijn koninkrijk en komst in openbaarheid!
Troost, troost Zijn kerk, en zeg haar welk een dag
en Israël en zij-zelf nog wachten mag:
dag van oneindig licht uit eindig duister,
van heel onze aard verhemelenden luister,
bij 't zinken van den laatsten Antichrist,
die Davis Zoon en Heer Zijn kroon betwist,
dag, lang begroet door Zijn aloude tolken
bij Jacob’s huis, bij de allerverste volken!
Het licht van Vorst Messias heerschappij
is, midden in deze duisternis, nabij!

TER VERJARING MIJNER LIEVE EGADE OP GOEDEN VRIJDAG 2 APRIL 1858.

Gunt de God van heil en leven ons op nieuw dan, dat een dag
steeds met zielsgejuich verwelkomd ons weer vriendlijk opgaan mag
met zo rijke herinneringen en van zegen en van strijd;
't zoet en zout van beider aanzijn in deze voorbereidingstijd?
o! Wat brengen wij dien Heiland voor oprechten dank en lof
diep gebogen voor Zijn voetbank, nederig knielend in het stof,
voor een leven zo vol liefde, zo vol zorg in vreugd of smart,
voor een leven, telken jare dierbaarder, kostbaarder aan ons hart?
Wat vergelden wij den Gever van het zaligst huisgenot,
voor zo menig vrucht en voorrecht van ons saamgestrengeld lot?
Voor bewaring, voor behoudenis, voor beproeving en voor troost,
voor weldadigheden zo talloos over ons en aan ons kroost,
uit ontferming, in getrouwheid door den Goël Wiens wij zijn,
ons bevestigd, hun gebleken tot bij doodsgevaar en pijn.
Nemen wij den kelk des Heeren, dankbaar en aanbiddend, aan,
zo als Hij dien gaf te drinken, zo als Hij ons dien voortaan
mengen zal naar 't welbehagen van die Liefde, die aan 't kruis
ook voor ons de Paradijspoort, ook voor ons des Vaders huis
heeft ontsloten met Zijn machtwoord, heeft herwonnen door Zijn bloed!
Lieflijk paart zich, dierbare Gade, wederom in ons gemoed,
dank. en lof en heilige gemeenschap met geheel de Christenheid,
die ter viering van het Pascha zich aan alle plaats bereidt;
van den feesttoon, dien uw feestdag bij gezin en kroost verwekt
gaan wij op, waar s Konings tafel. voor Zijne armen is gedekt!
Gaan wij op, om daar te danken bij het breken van het brood,
bij het zegenen van den beker; Hem verkondigend, Wiens dood
ons het leven heeft verworven en een eeuwig koninkrijk!
Zitten we aan, het oog naar boven, hart en bede te gelijk
over kroost, gezin en Israël, over Kerk en Volk gestrekt,
in 't geloof des grote Goël’s, uit de doden opgewekt.

IN HET ALBUM VAN DE WELEERW. HEER A. VERSTEEGH, BEROEPEN PREDIKANT TE NIGTEVECHT, OP DE DAG VAN DE TIJDING VAN ZIJNE GEVAARLIJKE KRANKHEID.
5 April 1858.

Versteegh, van God geleerd wat in geen aardse scholen,
verneembaar, geen vernuft, geen wijsbegeerte geeft,
maar voor verstandigen bij eigen licht verholen,
in 't hart der kinderkens, gewekt van Boven, leeft!
Versteegh, van God begaafd om met bazuinenklaarheid
't van Hem ontvangen Woord te spreken, Hem ten lof,
en Jezus, d' enige Weg, het Leven en de Waarheid
bekend te maken aan den balling op dit stof!
Hoe is ons 't hart te moe, als tussen hoop en schrikken
verdeeld om 't geen in u al wat u lief heeft, treft!
Hoe zien wij starend uit wat van u zal beschikken
de Heer, tot Wie ons oog in tranen zich verheft!
Vrees niet (dus fluistert ons een zachte stem in de ooien)
deze krankheid, nooit ter dood, bewerktuigt hem te zaam
om 't Lam in heerlijkheid te zingen met de koren
des hemels; of op aard te kampen voor Zijn naam.

AAN MEJUFFROUW E. D. C. DE BORDES, BIJ HAAR VERTREK UIT AMSTERDAM.

Vriendin en Dochter! want dus acht u 't vriendenhart
om 't geen ge in lief en leed ons altijd zijt bevonden,
sinds 't eerst u aan ons huis een zelfde zoete smart,
om Hanna, tot haar Heer geroepen, heeft verbonden.
Neen, 't zij rondom Gods Woord in een kring vereend,
of aan een zelfde dis gezellig aangezeten,
't zij voor een tijd op nieuw van 't samenzijn gespeend,
geen zegen t' zaam gesmaakt blijft waar we ook gaan vergeten,
noch zonder dat de vrucht, vertrouwend afgebeden,
op Gods gezetten tijd, daarvan zal achterblijven.
Zo ga, het h:rrt gesterkt door zijn weldadigheden,
die voor een eeuwigheid u Jezus doe beklijven.
Ga met Zijn woord in 't hart, Zijn Hemel in het oog,
steeds bij dat hart te zaam en bij dien Hemel nader,
naar 't huis, waar zich God-zelf steeds zichtbaar tonen moog'
den man der Weduwe, en der wezen trouwen Vader!

DE SLAG BIJ NIEUWPOORT. EEN BLADZIJDE UIT DE GESCHIEDENIS VAN NEERLANDS ROEM EN GROOTHEID.

Hoe zag in Nederland de zon zo rood, de straten
zo doods! Kasteel en burcht van Edellieden verlaten!
der burgeren voorhoofd bleek en klam, terwijl de lucht
van 't zwaaien van het zwaard, den val der bijlen zucht,
de houtmijt riekt en rookt, het lied der Martelaren,
gestemd in ballingschap en bange doodsgevaren,
tot op 't schavot niet zwijgt van God en van het Lam,
tot dat het stikt in 't koord, of wegsterft in de vlam!
Hoe viel een nacht zo zwart op Nederland, na dagen r
als sinds de Aposteleeuw geen latere eeuwen zagen!
Want ook tot Nederland was doorgedrongen 't Woord
uit Wittenberg herleefd, en 't had van oord tot oord,
van Henegouwen en Artais tot aan de stromen
des Amstels voortgesneld, de harten ingenomen,
uitwendigheden, door der eeuwen duur versteend,
ontworteld, plechtigheden van 't Heidendom ontleend,
of opgegraven uit de schaduw-wet der Joden,
geheel haar grond betwist van menselijke geboden,
voor schitterschoon of schijn de rechten van het Waar
gehandhaafd, 't licht der Schrift op zijnen kandelaar
herplaatst, de zuivere bron ontzegeld van het Leven,
den enigen Middelaar Zijn eeuwige eer hergeven!
Het nieuw ('t aloud!) Geloof had, elke dwang ten spijt,
consciënties geschokt, consciënties bevrijd!
't Had volle vijftig jaar, door Karel's bloedplakkaten
gedreigd, gedrukt, gevoed, vervolgden en soldaten
in lange duldzaamheid het weerloos hoofd geboden;
straks, in den grote naam van Gods gezalfden Zoon,
Zijn smaad en kruis getroost, dat hoofd, omhoog geheven
om van zich zelf voortaan een rekenschap te geven,
waaruit niet de onschuld slechts, maar de eis der Waarheid bleek
bij middagzonnelicht, in de openbare preek!
En op die prediking, die verse wedergeving
van 't levend Bijbelblad, was in het Land een beving
en koking als der zee vernomen, en een schaar,
men weet niet door wat geest gedreven of van waar
vergaderd, had op eens bewusteloze handen
aan beeld en kunst gewaagd van Kerk- en kloosterwanden,
en 't zij haar ijver of haar plunderlust gekoeld
als met der stormen vaart. De davering was gevoeld
tot in Segovia en 't koninklijke klooster
naar 't streng model geraamd van foltertuig en rooster,

weleer door Heidenen van Laurentius, maar toen
voor Christenen bereid door Christenen, ten zoen
der nieuwe ketterij, het eigen WOORD des Heeren.
Om 't misdrijf met een slag zijn Volken te verleren,
van 't pestgif eens voor goed te zuiveren heel het Land,
zond weer de Koning 't zwaard, het zwaard in Alva’s hand,
en met dat zwaard, het vuur. Van edel en onedel,
van Rooms en Onrooms, trof de bliksemstraal den schedel,
uit de onheilzwangere wolk van 't Zuiden aangesneld.
De steden zijn vernauwd tot kerkers, 't verre veld
met vluchtelingen als bezaaid, wier herten bloeden
om have, om gade en kroost, verbleven aan het woeden
van 't Spaanse Veemgericht. Een wijl nog! en het woord
van Vrijheid, 't woord van Heil is door 't geweld versmoord,
maar niet die liefde, die geen wateren kunnen blussen,
geen graf verslinden, die ook nu de Juniussen
ontsteekt, en drijft om, meer dan immer onvervaard,
't geloof te prediken, dat harten wederbaart,
in huizen, van den gloed der markt- en martelvuren
beschenen, onder 't dak van afgelegen schuren,
in catacomben, afgesloten voor het licht,
waarin de herder zijn verstrooiden sticht.
Wie maalt, doorluchte Prins! in de akeligheid dier tijd
het grievend boezemleed, het naamloos zielelijden,
waarin, had niet de Heer van Boven u behoed,
verzwonden ware uw hart, verslonden ware uw moed,
die moed zo hoog, dat hart zo week en sterk te gader,
ook waar u alles schijnt te ontzinken? Tedere Vader
van Neerland, op dien trap te Delft niet enkel, maar
geheel een leeftijd door gekoren Martelaar!
o! zo Gij, balling thans, den bijstand van een' broeder
op 't vrome Dillenburg behoeft, ook nog een moeder
(u lang van God gespaard) was nodig, waar uw hart
zich aan ontlasten mocht van nog gans andere smart,
naast al die kwellingen, die bannen en die banden
waarin de bloem vergaat van 's Konings Nederlanden,
de smart des kankers van een huislijk zielsverdriet,.
zelfs voor geen Zwijger meet verzwijgbaar. Neen! hij ziet
geen tedere Montpensier, geen Anna meer Van Buren,
met hem een ziel, een zin, zich in die hachelijke uren
ter zij staan, maar wie thans de Oranjekroon en eer
en stamnaam naast hem voert, ach! een die veel meer
zijn stam een schande werd, zijn edele borst een doren!
Straks wordt, tot overmaat der vuurproef hem beschoren,

zijn zoon, zijn enige pand van onvergetelijke echt
in schier vergeten jeugd, met schending van het recht
van Brabants Hogeschool, van d' erfrang van Oranje,
door Var gas opgedaagd om, gijzelaar in Spanje,
zijn Vader dag aan dag een pest te zien verklaard,
heel 't Nederlands volk een bent, 't licht van Gods zon onwaard
o! Was 't in Neerland nacht, van uur tot uur verdikking
der tastbare duisternis, en van rondom verschrikking,
ook over Nassaus erf en Dilles oeverslot
scheen op dien nacht van leed en ongena van 't lot
geen morgen denkbaar meer, voor tranen en gebeden
de naadring tot Gods hart, waar 't mogelijk, afgesneden,
en op herademing de laatste hoop verbeurd.
Als, ziet op eens! aan 't zwerk een open wordt bespeurd;
de dampen allerwegen verdeelden zich en weken;
een vriendlijk sterrenlicht (dat Neerland, schier bezweken,
en. adem scheppe en juich'!) begroette met een glans
van welkomst en van heil d' alouden burchtslottrans!
Wees welkom, tedere scheut, ten hoge eik geboren!
Een zoon, opnieuw een zoon, was Willem's stam beschoren!
Gij zult Graaf Maurits zijn! de Vrijheid, in 't gemoed
ontkiemd uws Vaders, straks met kostbaar burgerbloed
beregend, wacht van u haar grond om op te bloeien,
en in de ruimte Noord- en Zuid waart uit te groeien.
Wees welkom aan de spits dier Maccabese teelt
van Wrekers, in Gods gunst aan Neerland toebedeeld!
Want ja! om Neerlands zaak met Nassaus zwaard te helpen,
stond heel het Stamhuis op, de Leeuw met al zijn welpen
ontvlamde, en wenkte, of 't waar, van op zijn blauwend veld
den rossen Liebaart toe, om 's Vreemdelings aartsgeweld,
zijn vloten en zijn vloek, zijn donders en zijn klingen,
te trotsen en te staan. Daar brulden zij en gingen
met statelijk en stap, vereend van zin, op buit,
op buit van oorlogsroem en heilige vrijheid, uit!
Zo was het, toen de kamp werd opgevat met Spanje
op dood en leven, zege of ondergang. Oranje
door eigen broeders, eerst en teerst, in elke nood
gevolgd, of voorgegaan, bevond tot in den dood
zijns vaders huis getrouw. Had niet een zelfde moeder
in nachtelijke gebeden aan der verdrukten Hoeder
heel 't Vijftal toegewijd, ten dienste van Zijn rijk?
Dien Hendrik nog zo jong, dien enige Lodewijk,
van wie de Mookerhei de lijken met het leven
verslond, na dat voorlang Graaf Adolf was gebleven

in Friesland in den slag. Met zijner vaderen goed
verbond Graaf Jan zich-zelf, en zijner zonen bloed!
Ziet gij die zonen zich om 't nieuwe Stamhoofd scharen?
Bij 't adellijk jachtvermaak? In de ernst der doodsgevaren
van slagveld en beleg? '-- Een uitgelezen stoet,
all' Ridders zonder vrees, all' Nassaus hoog van bloed,
maar nederig van hart, voor 't minst, wie u geleken,
u, Maurits trouwste vriend, en meer dan vriend gebleken,
in 't kamp als in den raad u-zelven steeds gelijk
in vroomheid, ootmoed, deugd, Graaf Willem Lodewijk!
o Flonkerster, zelfs naast dien Maurits niet verblekend,
maar vaak door zuiverder gloed nog boven hem uitstekend!
o! Zie ze t' zaam in 't veld, twee Duitse Scipioos,
of Dioscuren, maar wie hoger band verkoos
ten dienst van beter zaak en Vaderland. De harten
der volkeren gaan mee, waar deze den vijand tarten,
verrassen, fnuiken, slaan, te scheep, te paard, te voet,
met uitgezocht beleid, met teugellozen moed.
De Spanjaard geeft zich lucht in smalen, dreigen, brallen,
met Parma-zelf aan 't hoofd of plotseling overvallen
of schrander afgeleid, maar overal bestookt,
van Schelde, Maas en Waal, tot waar de Dollaart spookt.
Straks, als na tocht op tocht de lang geworden nachten
tot schorsing van den kamp Natuursbevelen brachten,
gunn' 't Winterleger vrij aan Overste en soldaat
voor 't afgerende lijf bij stilte of feestvreugd baat,
voor 't jeugdig Heldenpaar heeft geen verpozing waarde,
waarbij hun 'trustloos brein geen nieuwe plannen baarde
van schade en nederlaag, den vijand toegedacht,
en op de kaart reeds daar! Men ziet ze, dag en nacht,
zich oefenen in de taal. en krijgskunst van Oud-Romen,
de tafel, lang en breed, door strijders ingenomen
uit volgzaan lood gebootst, om aan Quiriet, of Griek,
bij 't licht der Wetenschap, geheimen van tactiek
of legerleidingskunst te ontwringen. Op de dreven
van 't Haagse ridderplein wordt de Oudheid in het leven
herroepen, schild en speer hanterend, naar 't bevel
in nieuw- Teutoonsche spraak, met mannelijk kinderspel
(waar was ter wereld ooit een scheppende gedachte,
die niet een wufte hoop voor halven waanzin achtte?),
begroet met schampere spot, of glimlach hoog en koel,
rechtvaardigde weldra de diepten van zijn doel:
geplant was de oorlogsschool, wier kloeke kwekelingen
der Middeneeuwen glans en glorie gaan verdringen

door 't huwen van heur kracht aan regel, orde, tucht,
berekening, wetenschap, ja, wiskunst die, bevrucht
door d' adem van 't genie, 't bereik vermenigvuldigt
van 's Veldheers scheppingen. Geheel Europa huldigt
den Stedendwinger, door wiens oog en staf bezield
het heir, geen rotsklomp meer die neerploft en vernielt,
maar levend lichaam werd. Zie met hoe rappe leden
het op- en afwaarts streeft trots duizend tegenheden,
straks op het slag-veld zelf en dicht en keert en zwenkt,
zijn wendingen volvoert, zich inkrimpt of verlengt,
en aanvalt of ontwijkt naar de aangeleerde wetten;
of, stromen langs en door, hier opdaagt om te ontzetten,
daar ijlings aangerend als met een vlaag of ruk
van storm of wervelwind, de panden stuk voor stuk
van Neerlands kostbaar erf op Spanje weer komt winnen.
Niet anders dan wanneer met ingespannen zinnen
twee spelers worstelen op 't vorstelijk schaakvIerkant:
het paard in dot galop, de toren langs haar rand
of strakke rechtelijn, neemt man voor man gevangen.
De vorstelijke Amazone doorzwiert en dunt de rangen
des Tegenkonings, wie, naar alle zijden bloot,
geen keuze langer rest, dan overgave of dood!
Maar bij geen schaakstrijd, neen tot meer dan dertig malen
beproefd aan vest bij vest, aan stad op stad, bepalen'
die zegetochten zich, steeds blinkender gelukt,
waarvan de weergalm nog het nageslacht verrukt,
en 't hart in vlammen zet van dichters en van helden!
Onovertroffen Hoofd! men zag op de open velden
uw krijgskunst even diep, uw krijgsvolk even stout.
Getuigt het, Thieltsche heide, en torens van Turnhout!
waar Varax ruiters eens zo hoog de borsten droegen,
straks Matirits' honderden hun duizenden versloegen;
en Neerland riep: Hij zag, Hij kwam, God overwon!
het was de Morgenster van Nieuwpoorts gulden Zon!
Ontzachelijk Guldenjaar! Van wat herinneringen
uit twee en dertig maal voltogen jubelkringen
sloot zich de duinzang aan, gehoord van Vlaanderens kust!
Was Vlaanderen, was de Kerk, zich 't uur nog wel bewust,
toen 't opgetogen Gent met luide lofgezangen
het vijftiende eeuwslot vierde, en op zijn schoot ontvangen
en welkom juichen mocht d' aanstaanden Erfgenaam
van grote Karel’s kroon, en van dit Neerland t' zaam
met Spanje’s op een hoofd gedaalde Koningshoeden!
Toen, wen zich groot en klein op dezen hoogtijd spoedden

naar hofpoort of kapel, tot hulde of dankbetoon,
in naam van Rome’s kerk aan haren nieuwen Zoon
door Neerlands Abtenschaar de rol werd aangeboden
der Schriften, met dat woord van Jezus, door de Joden!
in 't veeg Jeruzalem vernomen: Onderzoekt!'
De stem, voor later stond niet vruchteloos geboekt,
vond reeds in Karel’s dag haar wondere vervulling.
Voor 't zwaard des Geestes sloeg het uur van zijn onthulling:
de Bijbel aan den leek hergeven! Door de kracht
van 't doorgebroken licht werd straks tot stand gebracht
die machtige ommekeer, die gisting, eerst, en scheiding
van elementen, lang verbonden, voorbereiding
van nieuwe vormingen, waaruit ook Gij ontstond,
aloud Gemenebest van 't Stichtse Staatsverbond!
Op eens volwassen en in vollen dos geboren
nieuw Neerland! waart. ge een plant tot hoge groei verkoren?
of slechts een wolkenbeeld, dat wegstuift? Tachtig jaar
van dwars door 't onweer heen en rots- en strandgevaar
voorbeeldelozen koers beslisten 't, eer nog Vrede
haar olie uitgoot op de branding! En gij mede,
o strand van. Nieuwpoort, waar der Helden blinkend bloed
in 's Lands gedenkrol schreef: ‚Ja, God bleef Neerland goed!
Wat pracht van kielen, met wat vracht van oorlogslieden,
voor Rammekens, vermoeit zich 't luchtruim te bespieden,
of de adem, die de wolk haar richting geeft en vult,
aan der tienduizenden ontstoken ongeduld
haast laving brengen mocht van uit een fris Noord-Oosten.
't Geldt Vlaanderen met dat heir! 't geldt, om den Zeeuw te troosten!
Duinkerken met die vloot! Hoe ga ze Joost de Moor
in 't turen op dat nest van waterwolven voor!
hoe Warmond, uit den stam dier oude Wassenaren
met Hollands varensvolk zo monter op de baren,
als aan der Edelen hoofd, sinds Holland Holland heet,
ter kruisvaart. en toernooi en leenmansplicht gereed!
Helaas! hoe laat de mast zijn blanke vleugels hangen,
als moedloos, dat de lucht zich weigert aan 't verlangen
van schepeling en soldaat, en, blazende uit den Zuid,
de zeegolf opruit, en met tergend windgefluit
het krijgsontwerp belacht en tegenstreeft der helden,
verwinnaars reeds in hoop op slag- en pekelvelden!
Wat spelt die wederstand, zo kwellend voor den moed
die voorwaarts dringt en drijft? Van nu aan tegenspoed?
En neerlaag? toen; vooral, de jongste Junidagen
't ontzaggebiedend heir in twee gescheiden zagen;

Het volk, de Schelde langs bij Philippines schans
ontscheept, vernam op eens het keren van de kans.
Hij vond geen vijand hier; in eigen krijgsgelederen
door muiterij geknakt, en ijlings te vernederen,--'
maar een, die veelmeer bij d' eersten invalskreet
om legervaan en Hoofd herzameld en gereed,
en eer verrassend dan verrast, de Staatse benden
te woord stond. Leffinghem scheen onafzienbare ellenden
te spellen, toen Graaf Ernst in Nieuwpoorts ochtendstond
den fel betwisten, voet voor voet' bevochten grond,
bezaaid met vaandelen, en achtmaal honderd lijken,
in 't eind ontgeven moest, en naar' Ostende wijken.
Zo was dan 't voorgevoel, aan half het land gemeen,.
niet ijdel, toen de schaar met zuchten en geween
uit Dordrecht en den Haag zijn dapperen begeleidde,
en, door geen glans verblind van wapenpraal, niet scheidde
dan luid weeklagend, dat een Hoofd, zo onversaagd,
zo kostbaar, aan den raad der Baatzucht wordt gewaagd
op avonturen, die en Prins, en heir, en schepen,
en Vrijheid en Geloof in 't wis verderf gaan slepen!
Neen' dat zal God verhoeden, de God van Nederland,
de God, o Maurits, van uw vaderen, - Hij, Wiens hand
het lot der volken stiert, de kans der Legerscharen.
Uw moed, steeds kalm en koel, had van des volks bezwaren,
door kundig Hoofd aan Hoofd getrouw uiteengezet,
geen enkele zich ontveinsd. Thans was u de eerste Wet
gehoorzaamheid. Uw oog, een wijl wellicht betrokken
bij 't hachelijk aanzien van den dag; staat onverschrokken.
't Had eerlang alles en in alles stout voorzien,
om op den mullen grond den Spanjaard 't hoofd te bien,
die, overmoedig op zijn bloedige ochtendzege
en tuk op nieuwen roem, vast aanspoedt.. Allerwegen
- groeit 's Prinsen leger aan, doorstreeft het zand, doorwaadt
de kil, laat los de stad, bezet de vlakte, en staat
in linies geschaard, straks op een wenk der ogen
van stelling wisselend, en naar den eis bewogen
van ieder nieuw bestaan der felle weerpartij.
Daar staan zij, nog zo korts elkaar van weerszij
een stip of dunne streep in de ogen, duizendtallen
geordend om, in 't eind, elkaar op 't hart te vallen,
de krijgskreet op de tong; de zegepraal in 't oog!
Een dubbele donderbui gelijk, aan 's hemels boog
met sombere plechtigheid opkomend, de een in 't Zuiden
en de ander uit den Noord. Met angst en schrikgeluiden,

met stilte banger nog, verbeiden veld en vee
de botsing, 't aardrijk zucht of 't ware in barenswee.
Straks, lang genoeg geperst, ontladen zich de wolken
in vuur. op vuurschicht, die met hagelsteen en kolken
van regen, met gedruis van hoos en wervelwind,
verwoestend neerschiet en de hoop des jaars verslindt.
De zon, wanneer zij keert aan de uitgeraasde transen,
beschijnt het treurtoneel met nog onzekere glansen,
maar verft den regenboog, die Noach’s lijdend kroost
van uit dat eigen zwerk en heil belooft en troost.
Kroniek van d' ouden' dag, en overleveringen
des gullen tijdgenoots, wel nimmer om te dingen
naar Clioos ereloof of den lof der poëzie,
beschreven, !naar van praal. en ijdelen opsmuk vrij,
of met nog ruwe stift aan magen en beminden,
en onder d' indruk-zelf van eigen ondervinden,
getuigt! Gij, schijnbaar dor, toch in de aanschouwelijkheid
van 't zonder kunst van stijl stout neergeworpen feit
zo rijk aan leven, rijk aan dichtstof, voor den dichter
verheffend tevens en beschamend, in verlichter
misschien! maar, trots zijn trots, niet dichterlijker tijd.
Meldt uit dat schitterendst vak van tachtigjarige strijd,
meldt enkelen ons voor 't minst der wederzijdse helden
van uit het worstelperk der Vlaamse zeezandvelden;
en hoor' het nageslacht, bewonderend en in dank,
na vijfmaal zestig jaar, dier namen grootsen klank,
der natie lieflijk of barbaars, doch waar de glorie
van heel een eeuw in spreekt, geheel eens volks historie!
Zegt van der Staten heir, de rangen van den Geus,
het eerst, den bloem en keur, de aanvoerders, die de keus
des Veldheers door hun trouw rechtvaardigden, de mannen
wier lange ervaring, met de diepte zijner plannen
vertrouwd, den zin begreep, of ried, van elk bevel,
den wenk voorkwam des noods, dan pijl- of kogelsnel
tot stand bracht, Oversten van voetvolk, in de krijgen
sinds Alva, lang gewoon van rang tot rang te stijgen,
en Ruiterhoofden, die vooral sinds dezen dag
den Spanjaard noopten tot erkenning en ontzag.
Geen deel van 't Stichts verbond, of 't had op deze velden
zijn aandeel in den roem, en leverde zijn helden.
Uit Friesland, aan de spits der vendels van Nassau,
streed Taco Hettinga, wie Grovestins, de Blaeu,
Assuerus', Ripperda, op Spaansen, Walen, Ieren,
bij de opening van 't gevecht reeds hielpen zegevieren.

Uit Utrecht en zijn Stift was 't regiment ontboden
van Huchtenbroek, Calvaert en Jonker Jan van Loon,
wie 't Vaderland eerlang Ostende toebetrouwde,
met Rijsenborgh, gezegd de Maarschalk van Abcoude.
Voor Zeeland, wie de dood op 't Leffinghemsche bed
drie Hoplieden afsneed, stond van Prince, met Pagnet,
en Rolle, en Ingenhave, en beide van der Nooten,
wier vaders, om den bond in Pallandts zaal gesloten
beroving, ballingschap en wederspoed getroost,
hun zwaard vermaakten aaneen zegerijker kroost!
Van 't overig Nederland, aan Zuiderzee of Schelde
gelegen, aan den rand van Hunze of IJssel, telde
het leger heel een schat van zonen, vaak van naam
of afkomst Waals of Vlaams, maar met Noord-Neerland t' zaam
volhardend in den kamp, verbroederd aangevangen
Voor God en Gideon! of in dezelfde rangen
sinds eeuwen t' zaam genoemd: Van Gent, Imbyse, Blois,
Hertaing en Baertenberg, Ghistelles en Dubois,
met Herauguieres; van den Tempel, Randerode
en vijftig anderen, die 't lied des Dichters noden
voorbijsnelt, maar niet U, in voor- of tegenspoed
van Balen! even koen, wiens nooit verlegen moed
voor Nieuwpoorts wallen mede in 't hachelijkst uur besliste,
en, wie geen evenknie dien voorrang ooit betwistte,
ontzachelijk driemanschap van Baxen, gadeloos groot
en fabelachtig stout! Maar ook den Bondgenoot
moog 't Hollands nageslacht met wilg- en palmtak eren!
Gaf niet Brittannië ook hier zijn schitterende De Veren,'
Lord Grey de Wilton, en Sir Robert Henderson,
en Edmund, kolonel die van soldaat begon ?
Die beiden moest eerlang het heldenmoedig leven
voor Neerlands zaak en wraak op Neerlands grond begeven!--
Aan zijner Zwitsers spits vecht als een leeuw of stier
Haws Kriech, met d' eigen moed, wellicht met losser zwier,
de Franse strijdgenoot: Dussault, La Simendiere,
bij d' Ommeres vaan; en gij o! blijf van verre
voor 't minst nog dezen dag, te wakkere Chatillon!
bloem al te ras verbloeid bij de eerste lentezon!
Moest dan in Neerland mee bloed uit de hartader stromen
van martelaar Coligny? Moest, Nieuwpoorts storm ontkomen,
Ostende, toen ze in 't end den puinhoop overgaf,
ook afstand doen van u en uw gelauwerd graf?
In 't midden van dat heir, de menigte dier dapperen
uit half Euroop vergaderd, prijkt, kenbaar aan het wapperen

der op den hoge helm geplante Oranjepluim,
de Prins, op 't blank genet dat, overdekt van schuim,
met brandende ogen en van drift bewogen manen,
de trilling uitdrukt, hem met al die legervanen
gemeen, van ongeduld en schier onhoudbaren gloed.
Oranje temt dat vuur, en in zijn rijken stoet
van Anhalts, Holsteins, Solms, Gebieders, Graven, Heeren,
gekomen om naast hem de kunst des krijgs te leren,
het fnuiken aan te zien der Spaanse hovaardij,
blikt welgevallig op twee broeders aan zijn zij':
Justinus, d' Admiraal van Zeeland, Willem’s basterd,
maar om geen andere vlek licht bij zijn stam gelasterd,
en Frederik Hendrik, die met tranen en gebeden,
dat toch des Veldheers last zijn prille jeugd niet speen'
van deze gerijpten oogst van lauweren en gevaren,
niet weer te wachten vast in eeuwen of in jaren,
in 't eind zijns broeders hart een hachelijk ja ontwrong,
thans, steigerend naast hem, juicht! Zo leert het arendsjong
op zijner ouderen vlerk met liefde en lust gedragen,
het spoor ten wolken in, trots dreigende onweersvlagen!
Hier tegenover staat Albertus, Kardinaal
Primaat van Spanje, straks en Bruigom en Gemaal,
en sinds vierdubbel held in 't vuur. Ook hem omkringen
veldoversten van naam, doorluchte Vreemdelingen:
Montelimar, van ouds de vijand van zijn Vorst;
D' Aumale die, als hij, naar kamp met ketters dorst,
en liever hulde brengt aan Oostenrijk en Spanje,
dan, Lotharingens zoon en bloed van Charlemagne,
aan de oude Ligue ontrouw, met klanken flauw of vals
voor Hendrik van Bourbon te buigen knie of hals.
De Graaf van Reiffersheid leidt op zijn kurassier
uit Duitsland, uit Milaan met keur van Cavalieren
Graaf Balbiano zijn vrijwilligers, naast Rho,
Pallaviscini, Bupngiovanni, Fabio.,
der Fabiussen van Oud-Rome zo zij melden--
nog steeds herkenbaar kroost. Ook België zendt helden
en namen, rijk aan roem in allerlei bevel-
of dienst in vrede en krijg: Richardot, Pil morel,
en Longueval- Bucquoy., en, die hem heeft vervangen
in 't opperste bevel van zijner Walen rangen,
Vliesridder.. Graaf en Heer Lannoy Lamotterie,
met dien ten Veldheerstaf, door kracht van krijgsgenie,
van scheermes en lancet. geklommen La Barlotte,
die adeldom en dood met d' eigen lach bespotte,

schoon bij dien adel om zijn opkomst min misschien
in arren moed benijd, dan om zijn deugd ontzien.
Ter eer van 's Keizers bloed, ter viering der Infante,
door 't Vaderlijk besluit Voogdes noch Gouvernante,
maar Erfvorstin voortaan der Nederlanden, geeft
hier Spanje, of 't waar op nieuw, al wat het kostbaarst heeft
van strijders, Oversten en ridderlijke loten:
Toledoos, uit een tronk met Alva voortgesproten,
Monroy, Arosteguy, de Silva, Carvajal,
met Torres, uit het bloed der kroon van Portugal,
met Bracamonte, del Villar en Espinosa.
Zapena, d'Avalos, en gij, vooral, Mendoza!
uit glorierijker huis geboren, dan wellicht
het huis uws Konings zelf, dat voor den praal' schier zwicht
uws breden stambooms en zijn talloze zonen
uit twintig takken, met Hertogelijke kronen
en Gravenwrongenen banieren overladen,
de prijs van ridderdeugd en oorlogsheldendaan
niet slechts, maar wijsheid mede, aan 't roer der Koninkrijken,
in 't purper van de Kerk bewezen, bij het prijken
ook met de palm der Kunst! Beklaagbare, wie deze dag
geen nieuwe lauweren om 't voorhoofd slingeren mag.
Geen afkomst baten zal uit zo doorluchte Vaderen,
geen onverbasterdbloed in eigen levensaderen,
geen titels ener Gade, erfdochter van Colon,
die met Amerika Castielie en Aragon
vermenigvuldigde. 't is in dit natte Noorden
ons, zonen van Eufraat-, Jordaan- of Ebroboorden,
te kil, te kil voor 't minst, wanneer geen schone. zaak
den arm te wapen daagt, dan inquisitiewraak,
der midden eeuwse Kerk ter heilloze eerbetoning,
tot elke prijs gewild door een ontzinden Koning.
Ga, edele Arragonees, ga, fiere Castiliaan!
zing van uw Cids den roem, waarvoor de Halvemaan
van uit Asturies onwinbaren hoek bedwongen,
verbleekte en neerzeeg, van plek tot plek verdrongen
tot Calpes overzij! of brenge later dag
u verse gloriën uit grootsen slag op slag,
bij Salamancaas en Toullousen, op de Gallen
behaald naast Wellington, uit Saragossaas wallen,
het aandeel van wier as in d' Europese strijd
uw Palafoxen zelfs door Moskou word' benijd!
Maar in zijn duinen is de koele Nederlander
te huis en meester. Ziet! En ros en staf en stander

en voeten glijden uit in 't doolhof van dit zand.
Gij zult deze avond nog, roemruchtige Admirant!
nadenkend aan den dis uws Overwinnaars spijzen,
en, eerlijk Edelman, eens vijands krijgskunst prijzen!
Maar voor het vallen van den avond, en nog voor-
dat de Arragonner weg en degen hier verloor,
wat deinend wisselen van- de hoop! Wat overspanning
van woede, ginds en hier! Wat steeds op nieuw vermanning,
in duizenderlei vorm, van duizenderlei dood!
Wat uit de diepten-zelf van lijfsgevaar en nood
weer aangegrepen moed, trots wrede lichaamspijnen!
Wat daverend moordmuziek: geknal van karabijnen,
gekletter van het staal, dat indringt of verplet,
het pantser beukt en deukt;. ;.geknetter van 't musket,
waaronder 't schutgevaart uit zijn ontsloten kelen,
uit zee, van strand, op 't veld, begonnen in te spelen,
of donderend uit het zand, door Maurits kunst bevloerd,
zijn grove basstem mengt. De wateren zijn ontroerd,
en rijzend met den vloed bezetten en brengen
de ruimten van het strand en worstelperk, en brengen
den strijd steeds dieper in het duin. De zon, de zon
van uit haar loopplaats, sinds het vreeslijk pleit begon,
streed mee en blindde 't oog der Spaanse tegenstanders,
door diep beleid belet hun stelling te veranderen.
De ontknoping draalt, neen! wijkt. Een pijnigend verlang’
naar de eindbeslissing, eert van weerszij zeldzame angst
bevangt en overmant de harten, niet om leven
of ‘t lichaam, sedert lang het krijgslot prijs gegeven,
maar om de zege of smaad van Spanje’s kroon en vaan!
de vraag: zal Nederland stand houden. of vergaan?
Heel Neerland, Zuid en Noord, deelt in de hachelijkheden
van d' ongelijkbren dag, door hoop en vrees bestreden
bij beurten; naast en meest Ostende, waar het zwerk
aan oog of oor van verr' den gang van 't oorlogswerk
laat gissen of verstaan, of 't enkele vluchtelingen,
dwars door den vijand heen, gelukte door te dringen,
met weifelend antwoord op der fel bedreigden vraag
naar dezen eb en vloed van zege en nederlaag.
Daar 't eerst is de uitslag dood of leven. Daar vergaderen,
benepen en benard, 's Lands uitgetrokken Vaderen.
met Oldenbarnevelt, de wijsheid van den Staat!
of met een hart, dat thans niet slechts van onrust slaat,
maar ook van naberouw in 't end? Hoe 't zij, met ogen
bedauwd, met knieën voor Gods Almacht neergebogen,

gij in hun midden, vrome en edele Casimir,
met handen, hier niet meer zich klemmend om rapier,
of staf van Veldheer, maar gevouwen, opgeheven
ten hemel, om, ook Gij dien Jozua in 't streven
te sterken, die nu draagt de hitte van den strijd,
tot de overwinning door u w moeiten ingewijd!
Maar ook nog elders in des Spanjaard’s Nederlanden
stijgt uit een boezem, door nog andere dan de banden
van enerlei belang en haardstee aan het lot
van Maurits volk verhecht, een smeekgebed tot God! '-
Ziet ge in dat rijk kwartier van Brabants hoge adel
dat hofplein? op dat plein die knechten, toom en zadel
aanbindende aan een stoet van rossen, als ter vlucht
gereed gehouden op het eerste schrikgerucht?
En ziet ge in dat vertrek, dat bidvertrek, dien Grande
en Ridder van het vlies, pas met gejuich ten lande
verwelkomd bij den trein van 't Aartshertooglijk paar?
En ziet ge op dat gelaat die Nassaustrekken, maar
meer Spaans, meer somber, met een schaduw overtogen
van lijden; doch beheerst door manlijk wilvermogen?
't Is, twee en dertig jaar na d' onvergeetbaren roof
van Leuven, 't is diezelfde, in Spanje’s Kerkgeloof
en hofdwang en den boei zijns eigen rangs omsloten,
Philips Willem van Oranje! ook hij, een leeuw gesproten
uit leeuwen, en zich-zelf het leeuwenhart bewust,
maar ach! als een wiens aart kunstmatig werd gesust,
wiens oog verdofte, die het tergende beletsel
van 't houten traliewerk en splinterig staketsel
verafschuwt, en ontziet, dan weer een ogenblik
zijn staat vergetende, den tuin vervult met schrik,
wanneer hij ver in 't rond dat diep gebrul laat horen,
waaruit de Woudvorst blijkt. Dus ook de Vorst, geboren
uit zo verheven stam tot zo verborgen kamp.
Maar neen! op dezen dag verschrikt geduchter ramp
dat prinselijk gemoed. Wie zullen de oorlogskansen
in dit ontzachelijk uur met de overwinningsglansen
begunstigen? Wie 't hoofd doen bukken in het zand? .-,
of Spanje of Habsburg, of Oranje en Nederland?
Dat Spanje bracht hem groot, dit Neerland was zijn moeder,?
Albertus is zijn vriend, en Maurits is zijn broeder,
zijns vaders zoon, zijn naam, zijn bloed, dat bloed, die band,
behoudt in 't barnen van den zielskamp de overhand.
En zie, ook deze, bij een kruisbeeld neergevallen,
smeekt voor eens broeders hoofd met Hollands duizendtallen..

En weder elders werd gebeden, werd geroemd,
te Brussel op dien dag. . Van 't schitterendst hofgebloemt
van Staatsjonkvrouwen, rang- en stam- en Echtgenoten
van Brabants Edelen, Paleis-en legergroten
omgeven, voert het woord de fiere Aartshertogin,
met kalme majesteit, met d' opgeruimden zin
der blijdste zekerheid. Heeft niet haar moed de muiters
voorgister nog getemd, voor de opgezeten ruiters
verschenen in den dos van 't mannelijke staal
met mannelijke klem in vrouwelijke taal?
En zou dat leger, meer dan immer aan zijn plichten
herinnerd, in zijn trouw geen wonderen thans verrichten?
Of mag zij minder van de ster van haar Gemaal
verwachten dan en heil en volle zegepraal
op 's Geuzen overmoed? Houdt vast uw hart, Mevrouwen!
gij zult aan deze plaats weldra den leeuw aanschouwen,
en 't welpje aan zijn zijde, in banden. Hoe de Held,
den Stedendwinger, eens voor goed in 't open veld
ontvangen, hier zal staan? hooghartig, of verslagen?
Men zal zich, hoe het zij, geen hoffelijkheid beklagen,
na de overwinning aan een weerpartij getoond!
doch worden deugd en trouw in d' onderdaan beloond,
het Recht, het hoogste Recht eist straf van dit Oranje,
dat voor den dank en gunst van Keizerrijk en Spanje,
mijns vaders hoge dienst in krijg- en Landsbevel,
de onedele rol verkoos van ketter en rebel.
De aartshertog temt ze vast. En of het Maurits hoorde,
en of het schampere woord zijn edele ziel doorboorde,
een blik, bezielender dan ooit, ontschiet zijn oog
eerst stil, doch openlijk, geslagen naar omhoog!
En vrolijk rolt zijn stem door rangen en gelederen:
Houdt, mannen! houdt het pad, dat deze Oranjevederen
u wijzen. 'k Ga u voor! heel 't bloed van Nassau mee!
Te bijten in dit zand, te drinken deze zee,
of dat de Spanjaard ons den ijzeren nek toekere!
Zie daar de keus. Gij hoort de mijne. Ik sneed met ere
de toevlucht af der vloot. Wie onzer denkt te vlieden?
Wij willen, wel te moe, den dood in de ogen zien,
wil 't God! zo zij voor eb het bloedig spel gewonnen!
Graaf Gun t her! voorwaarts met uw paarden! De escadronnen.
des vijands schudden van den schok. Zij houden stand
een wijl. Een tweede stoot verzekert de overhand
op Alberts ruiterij, die nu bij honderdtallen
in 't duinzand duizelt en tot onder Nieuwpoorts wallen

de wijk zoekt, dan, door schaamt bekomen van den schrik
een vaart neemt op haar beurt en inhouwt, straks door blik
en degen van den held op nieuw teruggeslagen
terrein en kracht verliest. Ten koste van wat wagen,
en schier ontzinden moed! Ritmeester Cloet, ruk aan!
De Ridder ('t is zijn zwak!) is weer te diep gegaan
in dezen dichten drom van speren. Hoe zijn veder,
met helm en paard en al, daar wiegelt heen en weder,
en 't tiental om hem wuift en wenkt als om ontzet!
Stoot in de sporen! Stout gedaan! zij zijn gered!
Zie hoe zij zich met glans door heel die menigte sloegen,
en met vereende kracht nu weer den vijand joegen
steeds verder, verder, en weer verder achterwaart.
Dan kentert weer de kans. Maar 't vlammenspuwend paard
trapt ondertussen, met de woede van een strijder,
wat in den weg staat plat, of sleept van zijn berijder
de leden, opgescheurd door lans- of sabelwond,
en hangende in het zaal, het rokend slagveld rond;
tot dat het in zijn vlucht doorstoken of doorschoten
met strepen van het vocht, uit eigen borst gevloten,
de sporen tekent, half amechtig doorgehinkt,
en pijnlijk siddert, en bezwijkend neder zinkt.
De linker draagt den last, waar zich de keurkohorten
van voetvolk naar den top opstuwen, of weer storten
en slingeren van de hoogte in 't glibberige duin,
bij beurten hinderlaag, verweringschans, of puin,
dat zich de vechtenden, verward door een gemengeld,
betwisten, voet bij voet als in elkaar gestrengeld,
en klevend in een slijk, of plassend in een vloed
van Spaans, van Schots, van Frans, van Duits, van Nederlands bloed.
De Veldheer overschouwt de weifelende kansen,
en peilt het slagveld, dat geen wemeling van lansen,
geen rook of sulfervlam onttrekken aan den blik
diens adelaars, even vrij van aarzeling als van schrik
Wat ziet hij? in den drang der allervoorste lijnen
De Vere zelf, verwond, op pieken van de zijnen
verwijderd, 't strandgeschut, zo zorgelijk geplant,
haast door een stouten greep den Spanjaard in de hand
gevallen, Fries en Brit naar zee terug 'gedrongen,
en nog een ogenblik! de zege zich ontwrongen.
Geen nood! hij geeft bevel. De benden snellen aan
tot op dit uiterst uur als opgespaard' en slaan
den vijand blinkend af. Victorie! roept voorbarig!
heel de opgetogen schaar die 't aanziet. Ach! te karig

heeft nog der helden bloed geborreld aan dit oord!
De Uurwijzer aan de kim schrijdt middelerwijl voort
en waarschuwt, dat de tijd vast inkrimpt, en het spannen
der laatste krachten vergt van de afgestreden mannen.
De stem des Veldheers geeft weer steun. Zij staan in gloed,
van weerszij'. Want ook Albertus houdt zich goed,
en, aan de onthelmde kruin herkenbaar, gaat zijn scharen
voor, op zijn lieren hengst, voor wonde of lijfsgevaren
gevoelloos in zijn vaart. 't Geldt Spanje en Duitsland saam!
't Geldt Isabella, 't geldt den aangeërfde naam
diens Alberts, Rudolfszoon en Habsburgs Rijksstoelstichter
die Keizer Adolf sloeg, den hooggeboren Dichter
uit Nassaus oudste bloed, hem sleurde van het zaal
en neerplofte in het zand, bij 't rampvol Rosendaal,
en op de nederlaag des dodelijk verwonde
de vastheid van zijn kroon en Keizerstitel grondde.
Val aan, val aan, val aan! 't zal Nassau zijn ditmaal!
Geen kroon voor Oostenrijk, geen dag van Rosendaal!
Oranje is aan de spits en stort, met losse teugels,
met heel de zwaarte van de beide legervleugels
op Alberts zwermen af. een laatste mengeling
en schok der menigten beslist het groots geding.
De zon, eer ze in den schoot van d' Oceaanvloed dompelt,
ziet reddeloos allerwegen den vijand overrompeld,
en 't heir, bij d' opgang nog zo roemrijk, zo geducht,
zich zelf ontbindend in een ordeloze vlucht.
Men zegt, dat op dien stond, bij 't donderen der bazuinen,
twee grote schaduwen gezien zijn op de duinen,
de een, prinslijk van gestalte, en met de rechterhand
geslagen op het hart, en die voor God en 't land
door 't opgetogen oog zo wel erkenbare wonde,
terwijl de linker aan den halsvriend Aldegonde
in zweem en zwier gelijk!) zich vasthield, beider oog
met dankbren weemoed, dan geheven naar omhoog,
dan weer omlaag gewend naar 't strand, en naar die velden
pas van het bloed doorweekt der Nederlandse helden.
't Bazuingeschal, op eens, ging 'over in een lied
dat de echo opving uit het roerend wolkverschiet:
Wilhelmus van Nassouwe
was hij van Duitschen bloed!
Den Vaderland getrouwe
bleef hij tot in den doet!
Bij leven en bij sneven
in God, zijn Heer, getroost,

is Neerland nagebleven
zijn zegen en zijn kroost.
Straks volgden stemmen als in antwoord, die daar loofden,
een koor van geesten, met den bijl voorheen onthoofden,
of versch verslagenen met het zwaard, hun God in 't hart,
thans vrij met een dood van heel eens levens smart:
Hij heeft geen welgevallen
aan de eigen kracht des mans,
de macht der duizendtallen,
de scherpte van de lans,
de menigte der paarden
die met den oorlogsheld
zich in slagorde schaarden,
der wagens geweld!
Den Heer der legerscharen
zij enig lof en dank!
Dat velden, bergen, baren
weergalmen dezen klank!
Die 't heir doet zegepralen,
is Israëls God en Heer
Met orgels en cimbalen
verbreidt in 't rond Zijne eer!
Van uit der hemelen glorie
slaat Hij de wereld ga,
geeft aan Zijn volk victorie,
d' ootmoedigen gena.,
de nederlaag aan Spanje,
wiens Rijksmacht de aard omspant,
de zege, door Oranje,
aan 't nederig Nederland!
Verkondigt het, gij duinen,
gij duinen van Nieuwpoort!
en zegge 't uit zijn puinen,
Ostende verder voort!
Reeds houden zich en Noorden
en Oosten op dien kreet,
straks Theems- en Boyneboorden
ten wedergalm gereed.
Verneemt hem, Wereldrijken!
en Vorsten, aardse goden!
gij Frankrijks Lodewijken,
gij Stuarts op uw troon!
Beheersers van de Volken,
en Machten van den Tijd!

uit hoger dan de wolken
verneemt hem wijd en zijd!
Hooghartigen weerstaat Hij,
en nu, en t' allen stond.
Zijn haters verslaat Hij
met d' adem van Zijn mond!
't Geheim van allen zegen
(Oranje en Neerland! hoor 't!)
is in Gods vree; gelegen,
Zijn dienst, Zijn gunst, Zijn woord!
Tot God wilt u begeven!
Zijn zalig juk neemt aan!
Als vrome Christenen leven,
't zal hier haast zijn gedaan !
Wie zich aan God wil geven,
zijn dienaar wezen mag,
diens ziel in 't eeuwig leven
verwacht den jongsten dag.
Des werelds zwijmelkelken
vergallen in den nood
De lauweren verwelken
bij d' adem van den dood!
Te niet gaan koninkrijken
en sterren vallen uit;
ja, deze hemelen wijken
bij 't jongst bazuingeluid!
Maar heil den Heldenscharen
wie 's Heeren vrees bekoort!
maar heil den Martelaren
die kampten voor Zijn woord!
Hun wordt van God gegeven,
om 't zoenbloed van den Zoon,
voor dit vergankelijk leven
een onvergankbare kroon.
Dus 't lied naar Marnix' hart. Met wapperende veder
keert Maurits ruiterij van 't eenzaam slagveld weder.
Geen vijand zag zij meer op deze haar laatsten rit,
Maar de Overwinnaar in het stof gebogen, bidt.

AAN MIJNE JONGSTE DOCHTER
OP DEN DAG HARER EERSTE AVONDMAALSVIERING.
Zie de mens. Johannes 19:15b, Zie uw koning, Johannes 19:14b.
o Dierbare dochter, wie voor tweemaal negen jaren
eens moeders biddend hart ter doopbesprenging bood!
Wilde onzer vaderen God ons dan nog 't voorrecht sparen
om aan eens Heilands dis ook u als feestgenoot
te aanschouwen ook deze telg in 't midden der gemeente
begroet te horen met den zoeten zusternaam?
Hoe dringt die zegen ons door ader en gebeente!
Hoe zegenen we u op nieuw met heel ons huis te zaam,
weemoedig tevens 't oog naar die gewesten heffend,
waar reeds een deel ons bloeds ons voorging bij den Heer
Hoe zien we u dankbaar aan, met ons de plicht beseffend,
met ons den liefdedrang gevoelend, Hem ter eer,
Hem, volgzaam en getrouw voortaan ter eer te leven,
die, trouwe Herder, om ons leven leed en stierf,
en, door geheel zich-zelf, voor ons ten prijs te geven,
't onmogelijk mogelijk maakte, en zondaars 't Heil verwierf.
o Dochter! dat uw hart, steeds voor Gods waarheid open,
de panden van dat Heil geen enkel uur vergeet':
noch 't wat er dat als kind u 't voorhoofd heeft bedropen,
noch wat ge op dezen dag bij brood en wijn beleed!

EEN ALOUD PINKSTERLIED.

Daal, Schepper Heilige Geest! daal af!
Uw adem, die ons 't aanzijn gaf,
herschepp', beziel', vervull' de borst
die naar Uw waterstromen dorst!
Die in der waarheid Parakleet,
Vertrooster, Zalver, Voorspraak, heer!
Gij eeuwig verse Levensbron!
Gij ongeschapen Liefdezon!
Bestraal, o zevenvoudig Licht!
den tempel Gods, door U gesticht.
En, Vinger van Gods rechterhand!
bespreng den stam, door U geplant.
Van eeuw tot eeuw Belofte en Tolk
des Vaders aan zijn Kerk en Volk!
Verkregen gaaf, verworven loon
van d' aan bet kruis geslagen Zoon!
Laaf met Uw regens ons gemoed!
Stort in onze aderen Uwen gloed!
Wie naar Uw komst en roering smacht,
ontvangt in de onmacht hemelkracht.
Loopt als een stroom de vijand aan,
o! hef Gij-zelf omhoog de vaan!
't Zal waarheid zijn, waar Gij ons leidt,
en vreugde en vrede in eeuwigheid.
Leer ons den zaligen Vadernaam
uitroepen, met den Zoon te zaam,
en met U-zelf', in 't Godsbestaan,
van beiden eeuwig uitgegaan.

AAN EEN JEUGDIGE VRIENDIN, IN HAAR ALBUM.
Een ding is nodig.
Vraag den landman naar geen garven van het afgemaaide pad!
Verg den appelboom geen vruchten, als hij afwierp wat hij had!
Wacht geen bloemen van den Zanger, nog vermoeid van Nieuwpoorts slag,
waar het Album een Jonkvrouw zich versierd door achten mag!
Wenst gij evenwel een versje, zonder tooi van taal gerijmd?
Zijn u welkom zwakke regels, ongekunsteld saamgelijmd?
zonder aanspraak dan de oprechtheid van hetgeen ze te doen verstaan?
Wel dan! neem de bee welwillend van een Vriend uws vaders aan:
Uwer ouderen, broederen, zusters, magen, vrienden vreugde en roem,
leef voor hemel beide en aarde zegenrijk gekweekte bloem,
hoofd en hart in al uw wegen zacht gebogen naar de Zon,
aller zegens, vrede en vreugde, Levenslicht- en waarheid bron!

GELUKWENS AAN MEESTER EN ARBEIDERS TER DRUKKERIJ OP HET SPAARNE, MET HET IMPRIMATUR OP HET LAATSTE BLAD DER COMPLETE DICHTWERKEN VAN BILDERDIJK, DOOR EEN CORRECTOR.

IJverig, lustig, onverdroten
werd een Klok ook hier gegoten
't oude Spaarne weet er van,
onder 't dak van Kruseman;
klok, niet uit metaal geboren,
die van op den slanken toren
galmend, bommend, wijd en zijd
orde en stem geeft aan den Tijd;
neen, gesmeed uit dunne bladen
(wie ter wereld zou het raden?)
zonder stoom en zonder vier
uit met inkt gedrenkt papier.
't Kostte weken, maanden, jaren,
eer wij d' arbeid kosten klaren;
't kostte zwoegen, zorg en zweet;
eindlijk kwam het werk gereed.
Corrigeren, revideren,
langs de spoorlijn gaan en keren,
onder kruisband met de post!
eindlijk zijn wij afgelost.
Neen! Zie daar ons, al zijn leven,
nog een boos Erraat verbleven,
dat zich schuil hield in een hoek
tot na d' afdruk van het boek!
Toch daar staat hij, Landgenoten,
onze Klok! hij werd gegoten!
Groet hem Willem Bilderdijk!
kent ge een keurnaam, dien gelijk?
't Is in Nederlandse steden
meer gezien in 't grijs Verleden,
dat een klok met reuzenkracht
massa’s in beweging bracht.
Maar de Klok, in de ze dreven
statelijk omhoog geheven,
luidt door oproer noch alarm
harten bang, noch hoofden warm.
Mogen soms zijn zware tonen
onder Neerlands jonger zonen
kleppen onraad, luiden wraak
onder waan en valsen smaak;
hoor ze liever hoger stijgen,

dwingen wangeluid tot zwijgen,
galmen psalmen in de tent
van 't gestemde firmament;
uit de transen hymnen donderen,
dat de menigte van onderen
plotseling aanheft 's Heeren lof,
biddend oprijst uit het stof!
Ja, met lust en onverdroten
werd een Klok ook hier gegoten
't oude Spaarne weet er van,
onder 't dak van Kruseman.
Leven meester, drukkers, zetters
van die overkostbare letters
die den zang van Bilderdijk,
vorst van 't Nederlands Dichtrenrijk,
zullen voeren in wat oorden
ooit in Nederlandse woorden
hooggestemde hemelval
nog gehoor erlangen zal!
In den zweet van 't aangezicht
werd in 't eind verricht
de plicht!
Maar de Zegen komt van Boven.
Laat ons loven
God den Heer,
Wie, bij onze dank-erkentenis, alleen toekomt lof en eer!
SOLI DEO GLORIA.

AAN MIJNE GELIEFDE GADE, BY DE OVERGAVE VAN HET LAATSTE DEEL DER COMPLETE DICHTWERKEN VAN BILDERDIJK.

Der dierbare Vrouw,
wier liefde en trouw,
sinds driemaal dertien jaren,
in elke strijd,
ten allen tijd,
in zielsbezwaren en gevaren,
mij stond ter zij;
en nu met mij
bij d' aanblik weer van deze bladen
geeft lof en eer
aan haren Heer,
van al Zijn wegen en Zijn daden.

OVERZICHT VAN HET LEVEN EN DE WERKEN DES DICHTERS.

Toen Da Costa het werk, dat zijn jongste dagen meestendeels innam en vervulde, de uitgave der complete dichtwerken van zijnen onvergetelijken Meester, had voltooid, bekroonde hij dien arbeid door, als ik het zo uitdrukken mag, in den voorhof van de dichterlijke Boekerij een standbeeld te plaatsen, dat den Dichter zelven levensgroot en naar het leven voorstelde: hij schreef de levensschets des Zangers met het opschrift: De Mens en de Dichter Bilderdijk. De mens en de dichter. Gelukkige samenvoeging; en niet alleen in dien zin, dat beide tot eenzelfde persoonlijkheid behoren, en als zodanig niet wel kunnen gescheiden worden, maar ook in die betekenis, dat de dichter niet volkomen kan worden begrepen, en nog minder in het rechte licht beschouwd en op den waren prijs geschat, indien men niet in den mens als het ware den levenden commentaar op het werk des dichters heeft gezocht en gevonden. Wie met den mens Bilderdijk onbekend bleef, kent den dichter van den Ondergang der eerste Wereld maar ten halve: hij gelijkt enigszins naar den vreemdeling, die de taal, waarin een dichter schreef, slechts gebrekkig verstaat. Geldt dit nu van Bilderdijk, den meester, het is vooral niet minder van toepassing op Da Costa, den leerling, bij wie, niet minder dan bij zijnen voorganger, de innigste harmonie tussen leven en lied, tussen werk en woord, tussen den kunstenaar en zijne kunstgewrochten bestaat. Vandaar dat het bij den jonger, niet minder dan bij zijnen leermeester, ter waardering van zijne poëzie, zowel als ter verklaring van den gang zijner dichterlijke ontwikkeling, volstrekt nodig is, hoger op te klimmen. Even als men, om de bron van een helderen, brede en vruchtbaarmakenden stroom te vinden, naar de hoogten der bergen moet opstijgen, waar zijn ader opwelt, moet men om tot den oorsprong van den blinkenden stroom der Da Costiaanse poëzie op te klimmen, zich naar de hoogten begeven, waar, in de stilte en de verborgenheid der eenzaamheid, het leven van den mens uit de diepe aderen van goddelijke bestemming, opleiding en vorming opwelt. Wat was Da Costa als Dichter? Gij weet het vanzelf, als gij weet, wie hij als mens is geweest. Ik wens dan een proeve te nemen, of ik, door het in gedachtenis brengen van enige levensbijzonderheden van Da Costa, een bijdrage tot beter verstand van den inhoud, geest en toon zijner poëzie leveren kan. Het is waar, wat ik zo doende beproeven wil, is in den jongsten tijd ook door anderen, en soms op hoog verdienstelijke wijze en met gelukkigen uitslag beproefd: in zeker opzicht zou dus mijne Proeve overbodig kunnen schijnen, bijna als of ik water in de zee wilde dragen. Maar men sta mij toe een bescheidene opmerking. De verschillende brochures, over Da Costa in den jongsten tijd uitgegeven, hebben meer den vorm van vlugschriften; en schijnen als zodanig minder bestemd om lang te duren. Daarentegen, als ons niet alles bedriegt, zal de tegenwoordige uitgave der complete dichtwerken van Da Costa langer blijven bestaan, en nog bij een tal van volgende geslachten als voorraadkamer der dichtvruchten van een in zijne soort weergaloos genie worden gewaardeerd en in waarde gehouden. Is dit waar, dan schijnt juist voor degenen, die na ons zijn zullen en met ons Da Costa als dichter zullen bewonderen en liefhebben, een eenvoudig overzicht van zijn leven, in verband met zijne poëzie, door een tijdgenoot en vriend, niet geheel overtollig te zijn. En het is op dien grond, dat ik met enige vrijmoedigheid de pen opneem om mij tot die taak te zetten. Waar echter het werk, aldus door mij aanvaard, als vanzelf enigszins moeilijker en tederder wordt dan een kort woord van bloot letterkundige inleiding voor deze uitgave zou geweest zijn, moge de uiting van den wens naar een zachtmoedig oordeel niet te vergeefs zijn geschied!

Eer ik echter verder ga, wens ik mij omtrent een punt te verklaren. Waar ik het verband ga aanwijzen, dat ik tussen den wens en den dichter Da Costa meen te zien, zal het wel nauwelijks nodig zijn mij vrij te waren van de verdenking, alsof ik, zo sprekende, het genie des dichters als een natuurlijk en nood. zakelijk product van zijne uitwendige levensomstandigheden zou willen beschouwd hebben. Verre van

mij zulk een wijze van beschouwing! De levensomstandigheden des mensen zijn als de bodem, waarin het zaad wordt neergelegd, de zonneschijn die het zaad rijpen en de regen die het zwellen doet, de warmte die het ontwikkelt en de koude die het stevigt en sterkt: maar na dit alles blijft, ter verklaring van de gedaante en den wasdom en de vrucht des zaads, het acht nemen op het zaad zelf over, van welks innerlijke geaardheid het in de eerste plaats afhangt, welken vorm de plant aanneemt en welke vrucht zij brengt. Zo is het ook met den mens; zo met dien uitverkorene onder de mensen, dien men een dichtgenie noemt. De gave, aan dat genie eigen, het oorspronkelijk, scheppend vernuft, is het eigendom van den mens zelven, hem door zijnen Maker geschonken; dat verklaart alleen de hoge plaats, die de bezitter van zulk een Godsgave, bij behoorlijke ontwikkeling, onder de mensen beslaat: en ook hier geldt het bekende: poeta nascitur, non fit. De dichter wordt geboren en niet gemaakt. Maar dit eenmaal vastgesteld zijnde, worde tevens de invloed erkend, dien het leven des mensen op de ontwikkeling der natuurgave van het genie bezit. Gelijk de Voorzienigheid het werk des Scheppers voortzet, zet ook bij den mens in het algemeen, en bij den dichter in 't bijzonder, de gang en leiding Gods met hem in den weg zijner levenservaringen het werk voort, dat met de schepping van den hem eigen en ken. merkenden geest begon. Den weg dier ervaringen bij den dichter na te gaan, is dus te gelijk zijne poëzie te verklaren; en ook hier mag het bekende woord worden toegepast, dat wie den dichter recht verstaan wil, zich naar des dichters land begeven moet. Dit nu alleen, en niets anders, niets meer, bedoelt de hier te geven schets. Wij volgen daarin den zilveren vloed der Da Costiaanse poëzie van den beginne tot den einde, als langs de kronkelende lijnen en bochten van zijn uitwendig, menselijk, maatschappelijk, godsdienstig leven. Wie Da Costa noemt, noemt den naam van een dichter bij uitnemendheid, haast had ik gezegd van een enig dichter. Het is waar, Da Costa zelf heeft tegen die benaming in zijne feestrede op den honderdsten jaardag van Bilderdijks geboorte geprotesteerd. Ik heb, zegt hij, voor die vermetele uitdrukking: enig, waar het blote stervelingen geldt, geen hart. Daar bestaat voor- mij maar een gebied, waarover een zon is opgegaan en schijnen zal blijven, die, in waarheid enig, geen ander, geen gelijk, zelfs geen minder licht naast of onder zich gedoogt aan het uitspansel, door haar beheerst. Verre is het dan ook van mij, in dien sterksten zin het woord enig op Da Costa te willen toepassen. Maar men kan het ook nog anders verstaan. Men kan daaraan bloot de betekenis hechten, dat hij, dien men met dien naam versiert, iets gans eigenaardigs en oorspronkelijks heeft, hetwelk men bij geen ander in 't geheel, of zo rijk en krachtig weervindt, zodat hij, ook zonder misschien de grootste van allen te wezen, toch onder zijne kunstbroeders als een Eenling daar staat. En in dien zin meen ik dat de benaming van enig aan Da Costa niet kan worden betwist; in dien zin geloof ik dat de dichter Potgieter van hem terecht gezegd heeft:

GEEN GAVE OF ZE IS GODES, EN ENIG BLIJKT DE UWE.

o, voorzeker, daar zijn, indien niet binnen, dan toch zeker buiten Nederland, groter dichters geweest dan hij, en vooral, wanneer men bij de bepaling van eens dichters grootheid niet alleen de verhevenheid en schoonheid van enkele dichtgewrochten, maar ook den omvang, rijkdom en verscheidenheid der voortbrengselen van het dichtgenie mede in rekening brengt: hoe verre staat dan Da Costa om alleen dezen te noemen, bij een Bilderdijk achter, van wie terecht gezegd is: Bilderdijk heeft geen enkel kunstvak onaangeroerd gelaten; in alles heeft hij zijn geluk en zijne krachten beproefd. Tussen de Vertelling en het Heldendicht heeft hij geen enkelen vorm van dramatische poëzie overgeslagen; en geen dichtstijl, dien gij plaatsen kunt tussen de Pindarise Ode en een Samenspraak in den toon van het dagelijks gesprek, liet hij ongebruikt. (Beets) En toch, wie kan het aan den anderen kant ontkennen, dat, waar Da Costa zijne vleugelen het breedst uitslaat en zijne vlucht het steilst verheft, hij al spoedig een hoogte bereikt, waartoe het Bilderdijk zelven niet, of niet dan hoogst zelden, gegeven werd op te

stijgen? En te dezen aanzien overtrof Da Costa niet alleen Bilderdijk, maar alle dichters van het thans levende geslacht, zo verre ik er over kan oordelen. Er is in Da Costa hoe zal ik het noemen?, een nagalm van de poëzie van het heilige Oosten, dien men misschien bij geen anderen ongewijden zanger in die mate vindt. Men heeft hem meermalen een profetenzoon genoemd, en waarlijk! die naam is niet kwalijk gekozen: het is soms als had hij mede behoord tot den kring van profeten-jongeren, die op de groene bergen van Israël in de aldaar opgerichte loofhutten, onder het oog en in de school van een Samuel of Elia gevormd, enigszins den geest huns Meesters in zich hadden opgenomen, en daarvan in hunne heilige liederen ter ere van Jehova, wier galm met het geluid hunner speeltuigen van de bergen nederdaalde, deden blijken. En toch is hiermede de hem kenmerkende eigenaardigheid van Da Costa nog niet gans en al uitgesproken. Immers, hij, de Hebreeuwse profetenzoon, was niet dit alleen, hij was ook Westerling, zowel in stemming als vorming: de Griekse Muze had voor hem niet te vergeefs gezongen: de Germaanse geest bleef den genaturaliseerden Nederlander niet vreemd: al de invloeden, waardoor hij en zijn geslacht, beginnende van Jeruzalem, waren heengegaan, deden zich beurtelings, sterker of zwakker, maar altijd in enige mate bij hem zien en gelden. Om dus het gelijkend beeld van zijne poëzie voor onze ogen te stellen, moeten wij den blik niet alleen hoger opheffen, maar ook wijder in 't ronde slaan. Op de vrage: van waar het zeldzaam en enig verschijnsel, dat ons Da Costa te midden zijner kunstbroeders hier en elders, vertoont, moeten wij ons zelven het antwoord geven: Vraag het den mens! Vraag het den mens! Gedenk allereerst aan zijne afkomst.

Van waar is hij? Hij is een zoon van het Oosten. Ieder beminnaar der Da Costiaanse poëzie kent de merkwaardige regelen van buiten, waarin hij zich daarop ter kenschetsing van zijn dichtgenie beroept:

Ik ben geen zoon der lauwe Westerstranden.
Mijn vaderland is daar de Zon ontwaakt!
En als de gloed der Libyaansche zanden,
zo is de dorst naar Dichtkunst, die mij blaakt

Er is in hem een vuur, dat als aan de zon van het Morgenland ontstoken, door de eeuwenlange ballingschap uit het land der zon, ja, door zoveel honderden van winters, door zijne Vaderen in het koude Noorden doorgebracht, niet is uitgedoofd, wat zeg ik, in volle kracht en gloed ook nog tussen de sneeuw onzer koudere luchtstreken blaakt. Men ziet het, als men hem ontmoet, den mens, maar men. ziet het ook den dichter aan:

Hoe heeft niet de Oosterzon de Vaderen
van dezen ijveraar eens gegloeid!
Hoe bruist 'een vuursprank hem door de aderen
van 't heilig bloed, dat Sem doorvloeit!

Reeds dit geeft aan zijne gedichten iets oorspronkelijks, iets eigenaardigs, dat hem karakteriseert. Men leze zijn Hagar: is het niet als of de gloed der woestijn, waarin de moeder Ismaëls bij dezen haren van dorst verterenden zoon neder zit, u tegenwaait, als gij dit door en door Oosters gedicht doorleest? Leg de Hagar van onzen Loots daarnevens, en zie hoe de poëzie des een den Westerling, gelijk die des anderen den dichter uit het Oosten verraadt! En niet alleen was Da Costa oorspronkelijk uit het Oosten herkomstig, hij was tevens een zoon van Israël. Zijn speeltuig is geen luit van een Hafiz, die de genoegens en weelde der liefde bezingt; het is de harp van een zanger des heiligen Volks, van een stamgenoot des mans, die liefelijk was in de psalmen Israëls. Gelijk Da Costa, als mens, boven alles Israëliet was, en zich als zodanig gaarne liet gelden, spreekt dit Israëlitisch karakter ook sterk in zijne poëzie. Zijne zangster was inderdaad, zoals hij zelf in een zijner liederen het uitdrukte, een Sionite ; men kan op haar toepassen, wat de dichter zijne!' Sionite in den mond legt:

Aan Babels wateren gezeten
denk ik aan Sion, en verteer.
Jeruzalem! hoe zou ik U vergeten?
Mijn rechterhand vergeet' zich-zelf veeleer!
Dit Oosters-Israëlitisch karakter vertoont zich niet alleen in den gloed zijner poëzie, maar ook in haren inhoud en vorm, die soms al zeer verre afwijkt van hetgeen de Westerse smaak liefheeft en eist. Of wat dunkt u, om een voorbeeld te noemen, van een voorstelling waarbij de dichter, na zich zelven met een paard vergeleken te hebben, dat zijnen berijder gehoorzaamt, aldus eindigt:
Mijn God! mijn ziel verlangt voor U ten krijg te spoeden!
Maar gaat die zucht te ver, o! tem mijn ongeduld!
Het klemmen van Uw toom zal mij de hoop doen voeden,
dat Ge in den dag des strijds mijn Ruiter wezen zult!
Maar waar Da Costa aldus verder gaat, dan men in een zanger uit onze luchtstreek zou kunnen goedkeuren, bij hem draagt de vorm de gedachte: de taal der bezieling, wier gloed zich aan den lezer mededeelt, doet hem hier verschonen, wat anders en elders met de eisen van zijn schoonheidsgevoel strijden zou: de uitheemse gedaante der vrucht verklaart en verschoont haren voor ons anders te sterk-riekenden geur.
Toen Israël het heilige land verlaten moest, weken niet weinige van zijne zonen naar Spanje en Portugal. Daar herleefde weder enigszins de uitgedorde stam: daar werden de zonen van Jakob enigermate inheems: daar werden zij niet alleen als ballingen gastvrij onthaald, zij verkregen er rechten en waardigheden, anders voor ingeborenen en burgers bewaard; ja, sommigen van hen werden in den ridderstand opgenomen en verwierven zich een adellijk wapenschild. Bekend is het hoe hoog de prijs was, dien Da Costa ook op deze herinnering stelde: hoezeer hij er zich op verhief, niet alleen Israëlitisch-koninklijk, maar ook Spaans-ridderlijk bloed in zijne aderen te dragen. Het door hem geschrevene over Adellijke geslachten onder de Israëlieten in den Navorser kan daarvan ten overvloede getuigen. En inderdaad, ook hier wederom laat zich de invloed van deze lotswisseling van het geslacht des dichters in zijn persoonlijk en dichterlijk karakter niet onbetuigd: er is in Da Costa iets ridderlijks, iets kriigshaftigs, iets fiers en hooghartigs, dat aan den Spaansen hidalgo doet denken. Hij heeft den strijd lief, meer misschien dan voor zijn geluk, en zeker voor zijne rust te wensen was. Maar waar hij in het krijt meent te moeten nederdalen, strijdt hij op ridderlijke wijze, met open vizier, zodat zijn tegenstander hem wel de overwinning betwisten, maar hem zijne achting niet ontzeggen kan. Dit ridderlijk-militair karakter, het vertoont zich niet alleen in een heldenzang, gelijk de Slag van Nieuwpoort, maar het openbaart zich ook, wat men minder verwacht zou hebben, in zijne geestelijke liederen uit de eerste periode van zijn christelijk leven. In die zangen slaat hij den toon van een geestelijken Tyrteus aan, en rechtvaardigt hij de beschrijving, die hij zelf van den waren dichter gaf, toen hij als eerste vereisten der poëzie vorderde:
Gevoel, Verbeelding, Heldenmoed!
De storm der vervolging dreef de ballingen van Israël in het Zuiden, straks weder van daar, meer en meer noordwaarts, en zo kwamen zij eindelijk ook in het gastvrije Nederland. Daar, zo ergens, vonden zij een tweede vaderland. Maar wederkerig vergolden zij de hun verleende herbergzaamheid door hunne gehechtheid aan het land en volk, dat hun herberg schonk. Ook dit gevoel leefde krachtig in onzen Da Costa. Nauwelijks kan een inboorling, wie Nederlands bloed in de aders vloeit, Nederland meer liefhebben dan Da Costa, de vreemdeling en gast uit het Oosten. Wel was hij er verre af om, gelijk sommigen zijner stamgenoten, het voorkomen aan te nemen van deze vreemdelingschap te willen

vergeten of anderen te doen vergeten: integendeel, hij beschouwde zich gaarne als vreemdeling en bijwoner in ons midden, en waar dit gevoel in hem ontwaakte, was hij gewoon te spreken als of hij niet tot ons behoorde: uw vaderen, uw land, uw volk. Maar dit belette niet, dat hij, wat de gezindheid zijns harten betreft, die vaderen, dat land en dat volk zich op de innigste wijze aantrok en in al hun lief en leed, niet als een tijdelijke gast, maar als een werkelijk lid des huisgezins deelde. Hoe vele afzonderlijke gedichten van vaderlandsen inhoud en toon zijn daar om dit te staven, van het lied af: Herdenking van Waterloo getiteld, tot op den zang, waarin hij de komst van den derden Willem op zijnen troon vierde. Maar vooral blijkt die echt-vaderlandse stemming in het geheel zijner poëzie, waarin op menigte van bladzijden liefde voor de glorie onzes lands als een bezielende adem leefde en ruiste. Wel mocht hij daarom van zich zelven getuigen:

O! hij zong uit de zucht, die nog leeft in zijn aderen,
schoon met mindere snelheid van dichterlijk bloed,
dan eens Dichtkunst en Min, dan eens 't lot zijner Vaderen
of het land, eens dien Vaderen zo gul en zo goed.

Nederland te noemen en van Oranje te zwijgen hoe zou het mogelijk zijn? Maar voor wie ooit, voor Da Costa zou het ten enenmale onmogelijk zijn geweest. Indien hij Nederland als een tweede vaderland liefhad, die liefde concentreerde zich als het ware in zijne ingenomenheid met het edel geslacht der Vorsten, door wie het Gode behaagde Nederland te maken tot hetgeen het geworden is. Hij was ook in dit opzicht geheel de leerling, de dichterlijke zoon van Bilderdijk, den Dichter der Vaderlandse Oranje-zucht. Die Oranje-zucht bezielde ook Da Costa; zij gaf hem menig gedicht in de pen. Zij gaf geboorte aan die dichterlijke medaillons, waarin hij, in den vorm van bijschriften, onderscheidene beeltenissen der Oranjevorsten met de keurigheid eens miniatuurschilders maalde. Zij deed hem in den Slag van Nieuwpoort in den groter en grootser stijl eens historieschilders, met niet minder geestdrift de heldenfeiten van Maurits afmalen, dan waarmede een Vondel de grote daden van Frederik Hendrik ten panele bracht. Zij deed hem met bijna stervenden mond nog juichen:

Wilhelmus van Nassouwe
was hij van Duitschen bloed.
Den Vaderland getrouwe
bleef hij tot in den doet.
Bij leven en bij sneven
in God, zijn Heer, getroost,
is Neerland nagebleven
Zijn zegen en Zijn kroost.

Waar nu Da Costa In Nederland het levenslicht aanschouwd had, werd dit. land zijner geboorte als van zelf tevens de plek zijner opvoeding en vorming als kind en knaap en jongeling, niet alleen in den moederlijken schoot des huisgezins, maar ook binnen de wanden van school en hogeschool. Opmerkelijk was zijne vroege ontwikkeling, die reeds op zich zelf een schone toekomst scheen te beloven: ongemeen daarbij de geestdrift, waarmede hij zich op de studie der oude Letteren wierp. Men zou anders nauwelijks in den jongeling met Oosters dichtervuur in de aderen, zulk een liefde voor de dichtvoortbrengselen der klassieke school hebben verwacht, die immers bij den gloed der Israëlitische poëzie afsteken als het zachte manenschijn bij het middaglicht der blakende zon. Da Costa aarzelde dan ook niet, met het oog op den vorst der Griekse dichters, Homerus, uit te spreken:

Maar hoe ge ook praalt in 't Rijk der dichtgeluiden,
hoe eeuw aan eeuw ter neer knielt voor uw lied;

(wil, achtbare schim! mij niet dit woord misduiden!)
ook gij voldoet den eis mijns boezems niet!
En toch, die Homerus, hoezeer was hij desniettemin van jongs af het voorwerp van de bewondering en hulde, die de Oosterse profetenzoon niet minder dan zijn meester, de klassieke Bilderdijk, hem steeds toedroeg en toebracht! Ja, die liefde was niet alleen een liefde der jeugd, zij bleef hem tot het einde zijns levens bij. Ik herinner mij dat ik hem, naar aanleiding van de voordracht van zijn Slag van Nieuwpoort, eenmaal vroeg of hij ter verlevendiging van zijne herinnering aan Homerus, wiens voorbeeld hem bij de vervaardiging van dit dichtstuk hier en daar zo kennelijk voor ogen had gestaan, de Ilias van dien zanger nog eens opzettelijk had herlezen? Het was niet nodig (was zijn antwoord, terwijl hij met een sprekend gebaar op zijne borst wees), hij leeft hier! En niet alleen Homerus was hem dierbaar. Nog sterker misschien voelde hij zich tot Eschylns aangetrokken, tot Eschylus, den Grieksen Oosterling (als ik hem zo noemen mag), die van alle dichters der klassieke wereld wellicht het meest tot de zangen van het gewijde Oosten nadert. Vandaar dat de jongeling, in wie de liefde voor de Griekse muze en de Sionitische zangster zich te zamen verenigde en huwde, aan Eschylus een liefde en een arbeid wijdde, door geen ander dichter van Hellas of Latium gedeeld. Da Costa vertolkte van hem twee gehele treurspelen, de Perzen en de Prometheus, en nog een fragment uit de Zeven tegen Thebe. En dat hij ook deze eerste liefde tot zijn einde toe getrouw bleef hoe duidelijk bleek dit niet in de Proeve van Overwerking van den aanvang van de Perzen, waardoor hij nog in 1853 het werk zijner jeugd zocht te verbeteren en aan te vullen.
En die liefde voor de klassieke Letteren, zij nam niet weinig toe, toen hij den echt-klassieken en smaakvollen David Jacob van Lennep tot leermeester verkreeg. Wat hij aan dezen hoogvereerde onderwijzer, zowel voor zijne kennis van de Griekse Oudheid, als inzonderheid ook voor zijn beter en dieper inzicht in de Geschiedenis der volken, en allereerst zijns eigenen volks, verschuldigd was, dit heeft hij met de hem eigene geestdrift der dankbaarheid meermalen uitgesproken en als uitgeroepen. Aan Van Lennep droeg hij, te gelijk met Bilderdijk, zijne proeve van vertolking uit Eschylus op: hij roemt hen daarbij in een adem, als degenen,
wier milde zorg geleerdheids edelste schatten
ontdekt heeft aan 't verlangen van mijn jeugd,
en in dien les den kostbare wist te omvatten
van 't ware goed, van wijsheid. recht en deugd.
Dat ook in deze genegenheid des jeugdigen mans de tijd geen verandering of vermindering bracht, maar ook daarop het Semper idem, de leuze van zijnen meester, door hem werd toegepast,- wie Da Costa zag en hoorde, had telkens gelegenheid het op te merken. In het openbaar bleek daarvan, onder meer, bij den vijftigjarigen jubel des hoogleraars, waaraan Da Costa mede deel nam, en waarbij hij hem een lied toezong, waarin de schoonheid van den dichterlijken vorm met de tederheid der daarin uitgedrukte gevoelens en den heiligen gloed der daarin uitgestorte bede om den voorrang streed. Inderdaad, Da Costa was in zijne genegenheden getrouw als weinigen, en indien iemand de dankbaarheid het geheugen van een liefhebbend hart genoemd heeft, dat geheugen ontbrak hem allerminst. De gehele man tekent zich zelven in dit opzicht als hij aan het hoofd van de levensschets van Bilderdijk met zoveel vurigen hartstocht aan den een kant als (ter eerbiediging van de grenzen tussen hetgeen den mens al of niet toekomt) met verstandige terughouding aan de andere zijde schreef: Indien ik u vergete
Indien ik u vergete Inderdaad, die geknotte uitroep, hij schildert op welsprekende wijze de onuitsprekelijke innigheid des gevoels, waarmede Da Costa aan Bilderdijk verbonden was, aan hem, van wie het in de Feestrede heet: De grote man, mij een onvergetelijk weldoener, o laat mij liever

zeggen in liefde en kweking een vader. Op de treffendste en aanschouwelijkste wijze heeft Da Costa een. en andermaal den aanvang der vriend. schapsbetrekking tussen den beroemden dichter en den tot nu toe gans onbekenden jongeling geschetst. Hoe weinig vermoedde zowel de een als de ander bij de eerste kennismaking, hoe nauw de band stond te worden, die hen eens te zamen zou verenigen! Hoe weinig doorzag Bilderdijk, dat hij in dien jongeling een jonger, en welk een jonger! ja, in sommige opzichten een mededinger voor zich zag! Da Costa, die vroeger uitsluitend de Latijnse poëzie beoefende, had ook beproefd de hand aan de Nederlandse luit te slaan. Een vrucht van die proefneming werd Bilderdijk onder de ogen gebracht. Hij vond reden den jeugdigen zanger aan te moedigen, en gaf hem dit in persoon te kennen, en ziedaar den eersten draad van dat snoer der liefde, dat later beide meester en leerling zo onverbrekelijk verbinden zou. Had Van Lennep den jongeling grotelijks aangetrokken, Bilderdijk wist hem geheel aan zich te verbinden. Da Costa volgde hem waar heen' hij ging: hij bleef niet alleen zijn discipel, hij werd zijn aanhanger, zijn medestander, zijn medestrijder, zijn heraut. Hij droeg hem niet alleen als de jonger eens minstreels zijne luit, hij droeg hem ook als de schildknaap eens ridders zijn zwaard na: ja, hij zelf voerde in zijn gevolg en In zijn dienst, waar het voorkwam, het zwaard. In dien overgang nu werd niet alleen het persoonlijk karakter van den mens, maar ook het genie van den dichter zeer ontwikkeld en als tot een nieuw leven bezield. Da Costa's dichtgenie, welks vonken reeds. vroeger zo hel gloorden, door Bilderdijks aanblazing tot een hoog opstijgenden gloed geworden, openbaarde zich welhaast naar buiten in al zijne schittering en kracht. Laat in deze voortbrengselen des discipels de invloed des meesters zich niet miskennen, toch was Da Costa er steeds verre van af, een navolger van Bilderdijk te zijn: zijne oorspronkelijkheid was te krachtig, om zich niet zelfs tegenover de met liefde erkende meerderheid zijns meesters te blijven hand. haven; naast de heerlijkheid van gene zon scheen deze morgenster te allen tijde met eigen, niet geleenden glans! En wel ons, dat het zo was. Wat zou een afdruksel van Bilderdijk, een nagalm der Bilderdijksche poëzie, hoe treffelijk en voortreffelijk anders, onzer letterkunde hebben gebaat? Neen, gelukkig voor de vaderlandse kunst was Da Costa gans iets anders en meer dan dit. Hij was ook in de dagen waarin hij zich overigens het nauwst aan Bilderdijk aansloot, een zelfstandig dichter. Geen enkel vers van Da Costa, zo veel ik mij herinneren kan, dat door navolging der Bilderdijksche manier geheel den stempel des meesters draagt: zijn poëzie leeft haar eigen leven, spreekt haar eigen taal, draagt haar eigen aangezicht en bekoort door haar niet gevolgd en onnavolgbaar schoon. Wat meer zegt, gelijk reeds werd opgemerkt, er is in de poëzie van Da Costa, en niet het minst in die, welke zijn eerste bundels bevatten, iets verhevens en stouts, iets wilds en krachtigs, iets bezields en aangeblazens, dat Bilderdijk niet, of niet dan zelden bezit.

Verre echter van daar, dat dit verschil de beide dichters zou gescheiden hebben, het verbond hen te nauwer aan elkaar. De bard, die er juichte, dat de poëzie van hem en zijne gade Alceus' donder samensmolt met de Eeoolsche snaar,' verheugde er zich in, dat zijn stiller luitmuziek nu en dan door den hoog-zwevenden galm een Oosterse tempelharp aan zijne zijde werd afgewisseld of begeleid. Op een ander gebied, en in andere vormen, zag men hier de dichterlijke vriendschap en wederzijdse kunstwaardering van een Goethe en Schiller vernieuwd. Ook onze Goethe met zijne rijker kunstvormen schiep behagen in het meer onmiddellijk uit het gemoed ontspringende lied van zijnen jonger, die, enthousiast als Schiller, met de liefde van een jonger broeder en den eerbied van een zoon, aan den dichter-koning hing! Maar neen, geen vriendschap van een Goethe en Schiller, hoe innig verbonden in hun leven, hoe nauw verenigd in hun dood, kan een denkbeeld geven van de tederheid der betrekking, die tussen Bilderdijk en Da Costa bestond. Eer zou men daarbij de gelijkenis der verbintenis van een Elia met zijnen Eliza mogen bezigen. Aan Bilderdijk wijdde Da Costa de zangen zijner jeugd: hem

verheerlijkte hij in de liederen van zijnen mannelijken ouderdom en afgaanden leeftijd: aan hem wijdde hij nog met vege hand den jongsten arbeid zijner pen. Onuitputtelijk was hij in de lof verheffing van dezen zijnen grote voorganger en vriend. Toen menigeen zich afvroeg van waar Da Costa, na al het over hem gezegde en geschrevene, op het jubelfeest van zijn verjaardag de stof zijner gedachtenisrede vinden zou, verraste hij zijn gehoor met een lofrede, zo versch, zo fris, zo nieuw, zo rijk en overvloeiende; alsof het zijn eerste woord over Bilderdijk ware geweest! Welk een rijkdom van genialiteit! Ja! maar tevens welk een rijkdom der liefde! Bilderdijk heeft nooit vele vrienden gehad: maar waarlijk! een enkele Da Costa mag voor een gehelen vriendenkring gelden. De bard, die, door het algemeen uitgeworpen en uitgestoten, op den schouder van zijnen Da Costa leunende, onder ons voortrad, neen hij ging niet eenzaam en enig, hij ging niet onverzeld, niet onbemind, niet onbetreurd daarheen! Maar niet alleen aan Bilderdijk gevoelde Da Costa zich door banden van liefde en vriendschap verknocht: buiten dezen bezat hij ook nog onderscheidene andere vrienden, die van jongs af hem dierbaar waren. De voornaamste waren zij, die hij in den kring van Bilderdijk en aan zijn huis leerde kennen: gelijk de zon de planeten niet alleen aan zich, maar zo ook onderling met elkander tot een sterrenstelsel verbindt, was Bilderdijk de band, die onderscheidene talentvolle jongelingen rondom zich, en zo tevens met elkander verenigde. Ik behoef hier alleen de namen van Capadose, van de beide Hogendorpen, Dirk en Willem, van Groen van Prinsterer te noemen. Aan sommigen van hen bracht Da Costa, even als aan Bilderdijk, in zijne schone poëzie openlijk ere en hulde toe. Zo onder anderen aan Capadose, wie hij het lied toezong, beginnende: Noch voor u, noch voor mij is deze aarde gemaakt, noch de droom van haar laffe vermaken! Een uitboezeming, die de verhevenste gevoelens, welke ooit het hart van een vriend deden kloppen, wedergeeft in een taal, die met de stoutste lyrische vlucht opvaart en in de hoogte blijft zweven: een lied, waarvan het slot op zo aandoenlijke wijze als 't ware aanschouwelijk en tastbaar bevestigd werd, toen de stem van Capadose klonk bij het graf van zijnen grote vriend, als om het woord te staven:

Doch de vriendschap, die hier onze harten verbond
in den naam van den God onzer Vaderen,
zinkt niet weg in den schoot van den gapenden grond,
die onze as in zijn nacht zal vergaderen.

Zo evenzeer aan Willem De Clercq, in het gedicht hem toegewijd, dat in gelijken toon aanvangt en voortgaat:

Weggesleept door hoger kracht,
doen wij onze snaren galmen,
niet om glorie, niet om macht,
niet om aardse wierookwalmen! enz.

En voorzeker Da Costa mocht aldus zijne vrienden en zijne vriendschap bezingen: ook hier waren zang en zanger een. Hij was de tederste der vrienden. Hij bezat een elasticiteit van hart, waardoor zijn boezem zich als verwijdde en uitzette om zijnen vriend en al wat zijns vriends was daarin op te nemen: deelnemender, gevoeliger, sympathetisch er hart dan het zijne heeft nooit in eens mensen borst geklopt: hij wist hetgeen eens anderen was als het zijne te gevoelen en zich aan te trekken; waar zijn binnenste eens in liefde bewogen werd, loste zijn Ik zich in het Gij van zijnen vriend op. Even als men van een moeder gezegd heeft, dat zij evenveel harten als kinderen heeft, scheen ook Da Costa voor ieder zijner vrienden een ander hart te hebben. Wel verried hij in zijnen omgang met hen de natuurlijke prikkelbaarheid van zijn gestel; wel maakte de fijngevoeligheid, die hem in zijne liefde tot anderen kenschetste, zich van de andere zijde meer. malen kenbaar in den eis, dien hij aan anderer liefde deed,

zowel als in het smartgevoel, dat bij wezenlijke of vermeende tekortkoming zijn hart vervulde; ja, om alles te zeggen, zijne gewoonte van openhartige, haast had ik gezegd naïeve, kinderlijke uitstorting des harten was wel eens oorzaak een levendige gedachte en woordenwisseling tussen beide; maar nooit deed zulk een tijdelijk verschil van mening en inzicht, hoe krachtig ook uitgedrukt, te kort aan de warmte en innigheid, waarmede hij aan zijne vrienden gehecht bleef. Wanneer en waar bleek dit onweersprekelijker dan bij zijn graf? Hoe vele en velerlei stemmen, die zich daar lieten horen! Zij waren slechts de sprekende uitdrukking van het teder gevoel, dat hij aan zo vele en velerlei harten had weten in te boezemen. En zo nu uit den kring der rondom het graf vergaderden nog zo menig ander had kunnen en willen voortreden, die, aan Da Costa's godsdienstige inzichten min of meer vreemd, den mensen dichter in hem met geen mindere genegenheid dan een zijner geestverwanten 'aanhing en bewonderde, dan had men het zeldzaam schouwspel kunnen zien van een dichter, die door velen de 'uitsluitendste der mensen geacht, toch in zijne liefde had weten in te sluiten wie overigens het verst van een stonden: een dichter, die in dit opzicht, zij het ook met gebrek, althans een zweem had vertoond van hetgeen van ons allen geëist is, als wij geroepen worden allen alles te zijn. Maar wat is de gloed der tederste vriendschap bij het alles- overwinnend vuur een ware, trouwe, heilige liefde tussen man en vrouw? Ook zulk een liefde mocht Da Costa bij gelukkige ervaring leren kennen en smaken. Hanna Belmonte luidt de naam der dochter uit Israël, die den dichterlijken jongeling voor het eerst, en voor het laatst, en voor altijd, mocht boeien. De echtvereniging, daaruit ontstaan, werd voor Da Costa de bron van een volkomen huwelijksgeluk, dat gedurende bijna veertig jaren ongestoord mocht voortduren. Was het vreemd, dat die liefde hem een nieuwe snaar op zijn luit deed spannen, die aan een gansen stroom van zangen klank, en adem, en leven geven zou. Wij zijn aan haar menig schoon lied verschuldigd. Geen erotisch minnelied in Grieksen trant: maar ook geen huiselijken echtzang in den goeden, ouden Hollandsen toon: neen, maar eer een Bijbels gekleurden huwelijkspsalm, waarin door den gloed der aardse Zo klonk het reeds in de dagen der jeugd:

Zeg het mij, herhaal het mij,
dat ik u gelukkig make,
dat de zucht, waar van ik blake,
als ik u mijn leven wij',
niet vergeefs ten hemel steigert,
noch dat God Zijn zegen weigert,
als ik 't oog naar boven sla'
voor uw welzijn, dierbare Ga!

Maar in de dagen der jeugd niet alleen! Neen, Da Costa bezong de gade zijns harten in allerlei leeftijd, bij allerlei gelegenheid, met allerlei afwisseling van toon bij de afwisselende lotgevallen zijns huiselijk en echtelijken levens. De echo is niet trouwer aan den klank, die haar het leven geeft, dan de liefde van Da Costa aan haar, van wier hart en mond hij telkens een weergalm op elke zijner gewaarwordingen, bij elke zijner lotswisselingen vraagt. En ook hier wederom bleef de dichter zich zelven gelijk tot het einde. Toen de dood beide zijn hart en zijn luit stond te breken gaven beide als hun stervenssnik in een danktoon aan God, waarmede des dichters jongste geestesvrucht, de levensschets van Bilderdijk als besluit der Complete dichtwerken, door de stervende vingeren in hare hand werd neergelegd! En waar de dichter zich zulk een tederlievend echtgenoot toonde, was hij als vader niet minder teder en trouw. Bij alle verschil, dat tussen Da Costa en Tollens bestaat, hebben beide dichters dit met elkander gemeen, dat zij evenzeer in het stille geluk des huwelijks en des huwelijkslevens hunne grootste vreugde op aarde hebben gezocht, en dat beider speeltuig, zij het ook op zeer verschillenden toon, dat geluk

menigmaal heeft bezongen. Wel is Tollens in dit opzicht nog overvloediger, althans wat den omvang en in 't algemeen de dichterlijke waarde zijner huiselijke poëzie betreft. En kon dit ook wel anders, waar de minder ruime plaats, die de hoogste Liefde in de poëzie van dezen dichter inneemt, aan de uitboezeming zijner aardse genegenheden een zoveel groter ruimte overliet? Maar in hartelijkheid van gevoel, in geestdrift der bezieling, in gloed der uitdrukking, ja, der uitboezeming, geeft Da Costa, ook als huiselijk dichter, aan Tollens niets toe. Ja, soms is het alsof onder den invloed van deze overeenstemming beide dichters elkander naderen en ontmoeten. Is het niet alsof wij Tollens horen, waar Da Costa op den verjaardag van hun eersteling zijner gade aldus toezingt:

Hoe verrukt die traan mij 't harte,
waar uw minlijk oog in smelt,
als ge ons telgje in de armen knelt,
d' eersteling van uw moedersmarte,
wie deze feestelijke dag
't eerst voor 't licht ontluiken zag,
en, bevrucht van nieuwen zegen,
d' eersten heilverjaarsgroet uit
over d' afgesmeekten spruit,
kroon der echt, van God verkregen.

Wij hebben een blik geslagen op den grond, om dus te spreken, waarin het dichtgenie van Da Costa als een plant, door Hoger hand geplant, wortelde, groeide en aanvankelijk vrucht begon te dragen. De eerste belangrijke vrucht van de eerste periode zijner ontwikkeling was de uitgave van zijne Poëzie in twee delen. Een schone en edele vrucht voorwaar, ja, zozeer, dat Da Costa, na van stonden aan door deze uitgave zich zelven als een oorspronkelijk, zeldzaam, en in sommige opzichten enig dichter geopenbaard te hebben, wellicht later niets heeft geleverd, waarin hij, van het zuiver esthetisch en poëtisch standpunt gezien, dezen eersteling zijner jongelingsjaren heeft overtroffen. Het eerste schot van dezen boog is een koningsschot geweest! Men :vindt hier den dichter in zijne volle, rijpe en volwassene kracht: rijkdom van gedachten huwt zich aan verhevenheid van vlucht; in de behandeling van den vorm toont de jeugdige dichter mede zijn meesterschap; over het gehele dichtwerk ligt de hem kenmerkende Oosterse gloed, die elk dichttafereel, dat men er naast legt, bij den eersten opslag bleek en mat en dof doet schijnen. Er komen in deze twee bundels gedichten voor, die door geen ander vaderlandsen zanger ooit zijn overtroffen, indien geëvenaard. Zijn heerlijke hymne De Voorzienigheid, die misschien in onze taal nauwelijks een wedergade hebben zou, indien niet hare eigene Inleiding haar in vlucht en gloed nog te boven ging; het Fragment uit Lord Byrons Kaïn, met de daartussen ingevlochten Reien, waarbij men niet weet wat meer te bewonderen, of de nieuwheid van den greep, of de schoonheid der uitvoering, die u in vloeiende zangcouplettende allerverhevenste denkbeelden uit de hoogste sfeer des menselijken zijns te lezen geeft; de Ode aan Parijs, blakend van hartstocht, gloeiend van schildering, profetisch van toon, zodat iemand, ziende op de overeenstemming tussen dit lied en de godspraken van een Jesaja aangaande de vreemde volken, daarboven naar profetische wijze, De last van Parijs zeide te willen schrijven; de Eurydice, even bevallig als gevoelig, ten teken dat ook deze dichter iets kent van het smelten van Alceus' donder in de Eeoolsche snaar, of, om het met zijn eigen woord te zeggen, iets verstaat van die zeldzame vereniging, terecht' door hem in zijnen Homeer geroemd:

Verheven is uw zingen,
zieltreffend stout, en hartinnemend zacht,
gelijk de hand, die Rector kon bedwingen,

gelijk de traan der weduwe, die hem wacht!
Waarlijk, de dichter, die aldus begon, nam van stonden aan onder de vaderlandse dichters een eigen, hoge, koninklijke plaats in. Men kon op zijne Muze toepassen, wat de Latijnse dichter van de godin zegt: Incessu pat uit dea. De eerste trede, door haar gedaan, was een stap naar den troon!
Naarmate nu deze nieuwe, grootse verschijning op het gebied der poëzie meer belangstelling verwekte, werd ook de vraag te belangrijker naar het godsdienstig standpunt, waarop de dichter stond, die blijkbaar bestemd scheen het oor van velen in den lande aan zijne stem te zullen boeien. Een enkele blik in zijn dichtbundels geslagen, gaf terstond het antwoord op die vraag. De zanger gevoelde zich voor alle dingen Israëliet, en toonde zich aan zijn stam en volk gehecht; zo hij de harp nam van de wilgen aan den oever der wateren, waarbij hij als balling neerzat, het was om den genen, die hem een lied vraagden, geen andere dan de liederen Sions te zingen. Intussen, waar de poëzie van Da Costa, even als later zijn proza bij de bestrijding van Strauss, op elke bladzijde als 't ware luide uitriep: Ik ben ook een Israëliet! kenmerkte zich nochtans deze zoon van Israël door de eigene en eigenaardige plaats, die hij van stonden aan onder zijn volks- en geloofsgenoten innam. Verre van alleen, als zo velen zijner stamverwanten, in een uitwendige waarneming van de godsdienstige gebruiken van den voorvaderlijken godsdienst rust te vinden of te berusten, blaakt in hem kennelijk een onbedwingbaar verlangen naar iets hogers en beters, dat hij nog niet kent: hij is als Columbus, die zoekende naar een nieuwe wereld, met zijne tochtgenoten rusteloos op de wereldzee omzwerft, het oog starend en turend naar de gezochte en verwachte kust gericht. met een woord: bij de lezing van Da Costa's poëzie past men onwillekeurig telkens op hem den schonen regel van Bilderdijk toe:
De aan God getrouwe Jood is Christen in 't verlangen.
En hij, hij zou het niet altijd alleen in 't verlangen zijn!
Zonder Da Costa met ontijdige aanvallen van een buitensporigen bekeringsijver te vermoeien, had nochtans Bilderdijk, den Israëlitische jongeling, door hem meer en meer op de geestelijke kern des Ouden Verbonds aandachtig te maken, hem op de erkenning van van Jezus van Nazareth als den aan de Vaderen beloofden Christus langzaam en geleidelijk voorbereid: hij had zo doende, als spelende, een zaad in zijne ziel geworpen, dat vroeg of laat moest opgaan, en de jeugdige spruit in de aarde zo zorgvuldig gekoesterd, dat zich als van zelf eenmaal de stengel boven de aarde vertonen en opwaarts verheffen moest: slechts een enkele lichtstraal was nodig om hem den bodem te doen doorbreken: die lichtstraal was het woord, waarmede Bilderdijk besloot:
Word Christen, en, mijn zoon! ik heb geen wensen meer.
En zie, de halm ging op! Da Costa, als een andere Satuus op den weg naar Damascus, door het licht als van een hemelse openbaring getroffen, viel Jezus als zijnen Heiland te voet. Hij ontving, te zamen met zijnen vriend Capadose, die ook op dezen weg aan zijne zijde gebleven was, en met zijne gade, die hem ook hier in waarheid een wedergade bleek, den christelijken doop' van de hand des eerwaardigen leeraars en voorgangers Lucas Egeling te Leiden. Wat bij geheel deze omwending in zijn hoofd en hart omging, heeft hij onder woorden gebracht in zijn Hymne in 1826 te Amsterdam uitgegeven, ten opschrift dragende: God met ons. Wat het lied De Voorzienigheid is in de poëzie van den Jood, is de zang God met ons onder de gedichten van den Christen: de verhevenste proeve van hetgeen de dichtgeest in zijn stoutste vlucht, onder de bestraling en verwarming van het Licht van Boven, vermag. Welk dichterlijk, en vooral welk christelijk hart kan hem ooit vergeten, den prachtigen aanhef van dat prachtig gedicht, dat Bilderdijk niet alleen een overheerlijk vers noemde, maar waarvan hij uitriep:
't heeft zo ik 't gevoel, geen wederga.

In diepten verzonken van leed en ellende,
het hart in bedwelmende dromen verward,
door prikkels van onrust, wier bron ik niet kende,
gedreven, gefolterd tot eindeloze smart,
heeft de aarde mij lang in mijn dorheid gedragen,
in morrende wanhoop aan wereld en lot:
een knagend verlangen verteerde mijn dagen,
een woede van honger naar zielengenot.
Ik zocht het, ik riep enz.

Overigens echter was de tijd, die na Da Costa's bekering en doop inviel, betrekkelijk gesproken, een tijd van stilzwijgendheid op het dichterlijk gebied. Terwijl hij door zijne Bezwaren tegen den geest der eeuw, aan den eeuwgeest de handschoen toewierp, en daarmede een strijd aanving, die wel met grote wijziging in den vorm, maar toch in den grond en het wezen der zaakonveranderlijk en onveranderd heeft voortgeduurd tot aan zijnen dood, schoof hij zijne harp ter zijde en liet deze slechts zeer zelden, en als bij toeval, wanneer de wind in de snaren blies, enige welluidende klanken horen. Het voornaamste wat hij in dezen tijd dichtte waren liederen, en wel geestelijke krijgsliederen, die den toon, door hem in zijne prozaschriften aangeslagen, op dichterlijke wijze wedergaven, een verre navolging als 't ware van Luther, waar hij mede, te midden van den door hem doorgeworstelden strijd, in de snaren grijpt en zijn lied zingt: Een vaste burcht is onze God!

Men heeft gevraagd of Da Costa in dien tijd zich uit grote nauwgezetheid des gewetens de beoefening der poëzie, als iets in zich zelven onwettigs en ijdels, en dus als iets verbodens, zou ontzegd hebben? Zo verre ging hij ongetwijfeld niet. Integendeel. In een hoogstmerkwaardig gedicht aan den dichter Calisch, die hem opwekte om de hand weer aan het speeltuig te slaan, beantwoordt hij dezen door hem zelven aan te sporen om zijne poëtische studie voort te zetten:

Laat dan mijn zwakke snaren zwijgen!
en vaard. gij-zelf het speeltuig' aan;
maar zij 't om galmen te doen stijgen,
die met geen eeuwgetij vergaan.

En toch, hij laat te gelijker tijde rins als in zijn binnenste lezen, als hij uitroept:

o Calisch! zo mijn krachten zonken,
mijn ader stolde voor den tijd,
mijn. allerlaatste levensvonken
zijn aan een hoger zucht gewijd!
sinds Davids harplied voor mijn hert
geen dichtkunst bleef, maar waarheid werd.

Bedriegen wij ons, of geeft hier niet de dichter blijkbaar genoeg te kennen, dat hem te midden van den strijd, in- en uitwendig, om der waarheid wille gevoerd, de dichtkunst als zodanig niet meer genoeg belang inboezemde, of althans niet genoeg bezig hield, om hem tot hare opzettelijke beoefening te kunnen dringen? Zekerlijk gelijken de gedichten, die uit dezen tijd tot ons komen, eerder aan losse bladen, die een loverrijke boom nu en dan vallen laat, dan aan vruchten opzettelijk en met liefde en zorg door de hand des hoveniers gekweekt. Toch verdient het opmerking en waardering, hoe ook deze gedichten, schoon betrekkelijk als kleinigheden voor den zanger van De Voorzienigheid te achten, zich menigmaal en op menige plaats door de oorspronkelijkheid van den greep, of door de karakteristieke eigenaardigheid en stoutheid van den vorm onderscheiden, en uit dien hoofde hoog uitsteken boven

soortgelijke dicht. vruchten uit anderer pen, die vaak niet beter dan stichtelijke (indien maar stichtende!) rijmelarij zijn. Tot zulk een laagte heeft zich de Sionite in Da Costa nooit neergebogen. Ook de voortbrengselen uit dit tweede tijdperk van zijn dichterlijk leven, dat ik in tegenstelling met het eerste (het lyrische), en het derde (het historische), gaarne het hymnodise zou willen noemen, ook de gedichten uit dit tijdperk zijn in vollen nadruk van het woord poëzie. Al hoort gij de machtige stem van den koning der dieren niet als vroeger door het woud klinken, waar gij zijn spoor ziet, herkent gij terstond den leeuw aan zijne klauw, ex ungue leonem. Intussen werd door die weinige en schaarse dichterlijke uitboezemingen uit de diepten van de grote zangers innerlijk gemoedsleven het afwezen niet vergoed van die zeldzaam schone zangen, waaraan ons zijne oorspronkelijke, en door geen andere dichters te vervangen luit nu eenmaal had verwend. En de dichter Calisch was alzo de tolk van al wat in den lande de poëzie liefhad, toen hij den dichter wilde overreden om het langdurige stil wij gen af te breken: ja, waar Da Costa zelf de gewijde zangster Israëls poogde op te wekken, was er meer dan een stem, die hem zelven zijn eigen wekstem wedergaf:

Zing, Sionite, zing!!

Kan het zijn dat de lier, die sinds lang niet meer ruiste, die sinds lang tot geen harten in dichtmuziek sprak, weer op eens van verrukking en hemellust bruiste, en in stormende galmen het stilzwijgen brak? Wat was dit? Hoe openden zich bij het gehoor van het lied, dat aldus aanving, op eenmaal alle oren en harten om den toon op te vangen, die zo melodisch en zangerig, en toch te gelijk zo statig en verheven, zo lyrisch en episch beide in galm en gang, tot hen kwam? Men had bij het eerste geluid den zanger herkend. Het was de zanger van De Voorzienigheid, die aldus zong. Maar het was die zanger, na een stilzwijgen van vijf en twintig jaren, bij alle bijblijvende gelijkheid aan zich zelven, toch in menig opzicht tot een ander geworden. Neen, Da Costa, de man, die in de zaal van het Koninklijk Nederlands Instituut, staande tussen Rembrandts Nachtwacht en den Schuttersmaaltijd van Van der Helst, met de beeltenissen der Oranjevorsten en andere schatten der Nederlandse kunst omgeven, te midden van een kring van kunstenaars en geleerden, zijn onnavolgbaar lied in 1840: Vijfentwintig ja ren voordroeg, was dezelfde niet meer, die vroeger als van uit de diepte en de stilte der eenzaamheid, waarin hij zich had teruggetrokken, zijne dichterlijke bladen op den wind strooide. De jongeling was nu man geworden: man in de volle rijpheid, kracht en werkzaamheid des levens; man, die het scherpziend oog wijd om zich heen sloeg, hoog naar boven opwaarts hief, en diep naar onder liet neder dalen, en wat zijn blik bij dat overzicht had opgevangen, ja, met tekenaars-getrouwheid en schilders-talent, maar tevens met de inspiratie van een echt poëtisch en profetisch gemoed, en dit alles bestraald met het licht van Boven, wedergaf. De wens van Calisch was vervuld:

Grijp aan de harp, en laat uw zangen vloeien!
Verhef u in de bovenaardse sfeer!
Doe hart en ziel in heilige aandrift gloeien!
Verbaas, sleep weg, en wees Da Costa weer!

Voorzeker, zelden droeg een Koninklijke benoeming, uitgelokt door de stemming en stem van een geleerd lichaam, rijker vrucht, dan de benoeming van Da Costa in 1839 tot medelid van het Koninklijk Nederlands Instituut. Het was alsof in de keuze, die hem in den boezem dier Vergadering riep, de vaderlandse Letterkunde, door haar uitnemendste beoefenaars vertegenwoordigd, hem zelve de hand bood, en terwijl zij begon met hem een lauwerkrans op te zetten, hem uitnodigde om, door het weder aangrijpen der dichterlijke lier, aalt dien krans nieuwe lauwerbladeren toe te voegen. Althans, alsof in die eervolle nodiging zulk een vraag tot hem gekomen ware, beantwoordde hij de hem aangedane onderscheiding op een wijze, die de stoutste verwachting overtrof. Het bleek daarbij, dat de rijke

dichtader, door een tijd lang in de diepte en de stilte des aardrijks te blijven slapen, niets van haren rijkdom en kracht had verloren, wat zeg ik? dat zij bij die langdurige rust slechts een des te groteren overvloed des helder. sten waters in haren boezem had vergaderd, die, als zij bij het ontsluiten der wel, voor het eerst zich naar buiten een weg naar licht en lucht zou banen, eer naar een waterval, dan naar een waterstraal gelijken zou.
Inderdaad! Het lied Vijf en twintig jaren van Da Costa is zekerlijk het oorspronkelijkste en karakteristiekste van al zijne dichterlijke voortbrengselen. De vorm is uiterst vreemd: ja, de aanhef der onderscheiden afdelingen doet aan den stijl der kroniek denken: „'t Zijn vijf en twintig jaar! Het zeventiende jaar der eeuw! 't Jaar twintig. Maar welhaast verandert de toon, de kroniek wordt historie, door een dichterlijke pen in korte, krachtige trekken beschreven, of liever als in een missaal der middeleeuwen in beelden met goud en kleuren gemaald. Straks gaat de historie over in poëzie, het kleine epos wordt lierzang, een lier-zang, die zich soms tot de verhevenste vlucht verheft, en dan ook eindigt in een hymne, waarin al de pracht en kracht en macht der Da Costiaanse dictie zich in al hare stoutheid en verheffing vertoont. Onvergelijkelijk was dan ook de geestdrift, waarmede dit gedicht, inzonderheid door het meer dichterlijk gevormd publiek, werd ontvangen. Men begroette den dichter met hoge ingenomenheid: zijne eerste wederverschijning in het strijdperk was een zegepraal. Zodra men zijn wapenschild aanschouwde, boog ieder mededinger de lans voor hem, als om hem te begroeten. De ongunst, die zich vroeger aan zijn naam als bestrijder van den geest der eeuw gehecht had, week voor een tijd bijna geheel, en het scheen slechts aan Da Costa te staan om het midden van de aristocratie van verstand en vernuft onder ons de ereplaats in te nemen, die hij zich door een enkelen harp toon van zijn speeltuig, als met een enkelen slag van het zwaard veroverd had. De Vijf en twintig jaren leidde en wijdde een nieuw tijdperk van de poëzie van Da Costa in. Eenmaal op dit gebied den voet gezet hebbende, ging hij daarop verder voort. Hij werd nu de zanger bij uitnemendheid van de Zangen des tij ds. Een tweede proef in dit genre gaf hij bij de voorlezing van het lied: Wachter! wat is er van den nacht? Het dichtstuk kon,
na het voorafgaan van de Vijf en twintig jaren, niet meer zo intens verrassen en verbazen als met zijn voorganger het geval was geweest, maar toch! hoe verbazingwekkend kwam desniettemin aan allen, die oren hadden om te horen, ook nu wederom de enige dichtgave van den enige dichter voor! Met denzelfden arendsblik van den zanger van de Vijf en twintig jaren doorwandelde Da Costa nu een nog uitgebreider terrein; zijne schilderijen, thans niet zozeer van het Verleden, als van het Heden, zijn uitvoeriger, gedetailleerder, genuanceerder van toon. En toch wat in dit gedicht meest opmerkelijk is, is nog minder des dichters poëtisch inzicht in het Heden, dan zijn profetisch uitzicht in het Morgen: waarlijk, het schijnt een profetenblik, dien de dichter van dit lied in de toekomst slaat. Dat poëzie en profetie nauw verwant zijn, is vaak, en terecht, beweerd; zelden heeft men daarvan een zo tastbaar bewijs gehad als in het Lied des Wachters.

Men weet, hoe Bilderdijk, in zijn beroemd Afscheid, op den 10de Januari van 1811 uitgesproken, als door hoger geest bezield, de naderende verlossing van Nederland profetisch aankondigde:

Mocht mijn lippen
Dat ontglippen
Wat mijn brekend oog hier ziet!
Mocht ik 't zingen,
En mij dringen

Door dit wemelend verschiet!
Ja, zij zullen
Zich vervullen,
Deze tijden van geluk!
Deze ellenden
Gaan volenden;
En, verpletterd wordt hel juk.
Holland groeit weer!
Holland bloeit weer!
Hollands naam is weer hersteld.!!
Holland, uit zijn stof verrezen,
Zal op nieuw ons Holland wezen;
Stervend heb ik 't u gemeld.

Maar waarlijk, het scheen nu als of de mantel van dezen Zanger-ziener bij zijnen opvaart op zijnen discipel gevallen was. Hij mocht het zijn meester van verre nazeggen:

'k Heb het vallen
van uw wallen,
Hollands Ilium, voorspeld;
'k Zag het blaken
van uw daken,
en uw Hectors neergeveld.

Immers Da Costa's lied in 1847 verkondigde als bij voorbaat en voorraad den orkaan, die na weinige maanden zo vreselijk over Europa, en enigszins ook over Nederland, zou uitbreken. De nader en nader trekkende donder rommelt als 't ware in den paukentoon van zijn lied, en het eerste flikkeren van het losbarstend bliksemvuur bliksemt uit zijne snaren u tegen. Overigens echter is ook nu wederom de vorm aan dien van de Vijf en twintig jaren in de hoofdtrekken gelijk. Dezelfde stoutheid in het dichterlijk noemen van dingen, verwonderd zich in de gelederen van het rijm te ontmoeten, maar bij dit alles dezelfde meesterschap over den vorm, dezelfde macht over de taal. Gij denkt er bij aan den arend, die telkens nederdaalt op de aarde om er zijn buit te rapen, en als hij er den klauw in heeft geslagen, dien met zich in de hoogte, naar den top der bergen en in de nabijheid der zon opwaarts draagt, om er zich mee te voeden. Wat van deze beide gedichten geldt, kan met weinig verandering ook van de beide Zangen des tijds 1648 en 1848 en van De Chaos en het Licht gezegd worden. Men ziet uit de opvolging dezer gedichten, hoezeer de luit van Da Costa als tot nieuw leven was ontwaakt; hij gevoelde er behoefte aan om den gang der tijden met zijne Zangen des tijds als stap voor stap te vergezellen, gelijk bet trommellied den mars van het ter zegepraal optrekkend leger met zijnen klank vergezelt en begeleidt; bij voelde zich gedrongen zich dichterlijk te verlustigen in de naderende grote ontknoping van bet drama der geschiedenis, dat bij van de beloofde wederkomst des Heeren met steeds 'toenemende helderheid en vastheid van overweging, als toekomstig niet alleen, maar zelfs als nabij zijnde verwachtte:

Vredevorst, naar wie Gods schepselen zuchten!
Hosanna!'t is Uw rijk;'t zijn van Uw bloed de vruchten;
van al wat de aarde leed sinds de eerste zonde-ellend,
van al wat de aard misdeed, de ontknoping en het end!

Nu eenmaal de dichterlijke ader weder begonnen was te vloeien, gaf zij haar water niet alleen in brede stromen, als de genoemde grotere gedichten, maar ook in kleiner en fijner waterstralen, in dichtstukken

van minderen omvang. Naast de uitvoeriger historisch. didactische Zangen des tijds schonk ons de dichter menig ander schoon of bevallig lied, dat bewees, hoe bij zich met gemak in onderscheidene genres bleef bewegen. Zo beeft men de schone ode Orleans, waarin de geest en toon, die in de Zangen des tijds heersen, maar bier in meer lyrische vorm, terug gevonden worden; de geheel eigenaardige zang-coupletten, geheel Sionitisch beide in inhoud en vorm, ten opschrift hebbende: Bij de rivieren van Babel; het zozeer bekende en geroemde: Aan Nederland in de Lente van 1844, een danktoon bij Neerlands redding uit financiële nood, waartoe Da Costa door een krachtig woord van opwekking bet zijne bijdroeg, met den schonen aanhef:

Hoge wateren zijn, o Neerland! dikwerf over u gegaan,
van de Zuiderbergrivieren, van den Noorderoceaan!

en met zijn nog karakteristieker slot, behelzende een weergalm op bet zogenaamde Rijnlied van Bekker, dat toen bij onze Duitse naburen tot een wekstem strekte aan de natie tegen de gevreesde herneming van den Rijn door de Fransen:

Zij zullen bet niet hebben,
ons oude Nederland!

Maar behalve deze gedichten van nieuweren oorsprong en het merk dragende, zowel van den nieuweren tijd, als van den zich vernieuwenden en verjongenden geest des dichters, verzamelde hij ook hetgeen van vroegeren tijd herkomstig tot nu toe het licht niet had gezien, en vormde daaruit zijnen bundel: Zangen uit verscheidenen leeftijd. Natuurlijk heeft niet alles in deze bundels gelijke waarde: sommige gedichten komen eer om andere, dan om esthetische redenen daarin voor. Zo is het met den Lof der dichtkunst, een gedicht dat zijne hoogste waarde ontleent van de omstandigheid, dat het de eerste aanleiding van Da Costa's kennismaking met Bilderdijk werd. Maar al werd door deze verzameling de schat der vaderlandse poëzie niet zo intens verrijkt, het beeld des dichters kwam u daaruit steeds helderder en aanschouwelijker voor ogen, en het werd zodoende u gedurig gemakkelijker den grote zanger als van stap tot stap op den weg zijner poëtische ontwikkeling te volgen. Welk een weg! Welk een vooruitgang! Welk een afstand, die in de Zangen het eerste gedicht, den Lof der dichtkunst, den eersteling des aankomenden jongelings, van de aan het slot diens bundels opgenomen Vijf en twintig jaren, het meesterstuk misschien der meesterstukken van den grote meester-zanger, scheidt! De eerste proefneming van het voor het eerst uit het nest uitvliegende arendsjong, dat zijne vleugelen oefent tot de hemelvaart van den adelaar, die met de volle breedte zijner koninklijke schachten de zon in het aanschijn, en ons schier uit het gezicht opwaarts schiet.

Op andere tijden evenwel klonken weer andere tonen van meer opzettelijk gewijd en Bijbels karakter; dan was het, als keerde hij tot de eerste liefde zijner dichterlijke jeugd terug; bij het langzaam zinken van zijne levenszon gaf het avondrood zijner poëzie hij zelf noemde den jongsten dichtbundel Hesperiden, Avondbloemen, het beeld van zijn morgenrood weer. Dan dichtte hij Hagar, dat overschone en overrijke gedicht, dat ik bij een parelsnoer zou willen vergelijken zo volgen daarin in schilderachtige trekken de merkwaardigste historische bijzonderheden, minder van Hagar, dan van Hagar’s nakroost elkander op; parelen, telkens als in een gouden stift gevat in dien telkens wederkeerenden aanhef: De moeder Ismaëls! Enigszins in denzelfden trant zijn Elisabeth, Ezechiel, David, ofschoon even zowel Elizabeth de dochter Aarons, als Ezechiel de balling Buzi's zoon en David de zoon Jessses in heerlijkheid voor de moeder Ismaëls moeten onderdoen. Ook in de romancen Uit Palestina en Uit Portugal bruist het oude Joodse en Spaans-ridderlijke bloed als in de dagen van vroeger weer op, terwijl de fragmenten uit Homerus aan de klassieke studies der jongelingschap, en die uit Tasso en Milton aan de esthetische oefeningen van latere jaren herinneren. De laatstgenoemde

navolgingen werden gedicht om in Voorlezingen over genoemde dichters te worden gebruikt. In het algemeen zou men kwalijk doen te menen, dat men den dichter Da Costa willende horen, hem alleen in zijne schaarse dichtbundels vinden kon. Neen, ook In zijne Voorlezingen, of liever in zijne Improvisaties op den bekenden en door velen geliefden en gevolgd en Vrijdag-avond stroomde de poëtische ader, zij het al niet langs het kunstig gegraven bed des rijms, in het dichtelijkste proza, dat ooit van bezielde lippen vloeide, overvloedig en mild. Niet alleen wanneer de dichter op poëtische wijze het beeld van andere dichtgenien met Rembrandse trekken en koloriet schilderde, maar ook bij de behandeling van andere historische of bijbelse onderwerpen, goot Da Costa over het voorwerp zijner beschouwingen den stralengloed zijner poëtische spelingen en combinaties uit. Zo werd het mogelijk, dat hij rondom zijnen spreekstoel, zo dikwijls den drievoet der Pythia gelijk, de meest verscheidene geesten vergaderde, en, waar hij zich had nedergezet om voor hoog en laag het Evangelie of de gewijde geschiedenis te bespreken, behalve zijne geestverwanten op dit gebied, ook menig esthetische letterminnaar of geniale kunstenaar zich aan zijne voeten nederzette, om te bewonderen, waar de ander geloofde en aanbad; om aan den dichter-redenaar een hulde te brengen, die hier door den Evangelist-prediker werd begeerd, noch gezocht.
Intussen gingen de jaren voort, en het werd Da Costa eigen, somtijds, vooral bij tegenstelling tegen het rondom hem opwassende jonge Holland, van zich zelven als van een oud man te spreken. Toch was het vuur der jeugd nog niet in hem verdoofd, maar sprankelde soms in een vuurstraal van dichtvonken heerlijk op; en toch was er nauwelijks iemand, die van zijn speeltuig zulk een uitstorting van dichterlijke klanken had durven tegemoet zien, als in zijnen zwanenzang werd gehoord. Inderdaad! weinig dacht de Haarlemse boekhandelaar Van Brederode, toen hij op het denkbeeld was gekomen om, naar den heersenden smaak dier dagen, bij de uitgave van tien lithografisch uitgevoerde platen, kopijen van bekende historische schilderstukken, even zoveel dichters uit te nodigen om daarbij bijschriften te vervaardigen, weinig dacht hij, dat die inval aanleiding geven zou tot de geboorte van een dichterlijk meesterstuk, gelijk de Slag van Nieuwpoort. Wat meer is, Da Costa zelf dacht daaraan van verre niet. Hij nam geleidelijk het aanzoek aan om het schilderstuk van den Vlaamsen schilder De Keyzer, Maurits grootste heldenfeit voorstellende, met enige dichtregelen te commentariëren, en daarbij nauwelijks iets anders te doen, dan hij vroeger bij een dergelijke prentverbeelding van Voltaire's graf had gedaan. Maar zie, nauwelijks had hij zich afgevraagd hoe het onderwerp aan te grijpen of het onderwerp greep hem aan: het was alsof de geest der dichtkunst zelf op hem de hand legde: het werd hem als meermalen voorheen:

Heil! geest der poëzie! wie 'k aan 't welluidend ruisen
der vleugelen erken, en aan het felle bruisen
mijns boezems, wie uw komst ontzet, en wellust baart.

En die geestdrift, zij nam al meer en meer toe, hoe meer hij het onderwerp overdacht en het tot een voorwerp van studie maakte. Toen ging het hem als een schilder, die al spelend een potlood-schets op 't papier werpt, maar die, van lieverlede met zijn eigen schets ingenomen geraakt, tot het besluit komt om daarvan een uitgewerkte schilderij te maken. Zo onze schilder-dichter Da Costa, die zich nooit meer dichter gevoelde dan toen hij zijn Nieuwpoort schreef, en allen; die hem in die dagen naderden, kunnen het getuigen nooit meer gevoelde dat zijne dichtgaaf een gave Gods was, gelijk hij dan ook onder en na de voltooiing des gedichts aan dien oorspronkelijken Beginner der schoonheid er al de ere van gaf. Beurtelings studerende en dichtende, dichtende en studerende, bracht hij de Nieuwpoort op het papier op het doek had ik haast gezegd en toen het eindelijk was afgewerkt, besloot hij daarvan een feestgave te maken.

o morgen, de roemrijkste stonde zijns levens! roept de dichter Potgieter bij het herdenken der Voordracht van de Vijf en twintig jaren uit. Maar inderdaad, er is in Da Costa's dichterlijk leven een avond geweest, die tegen dien morgen overstaat, of liever daarmede harmonisch samenstemt: de avond van 14 Januari 1859. Het worde mij vergund daarover een weinig uitvoeriger te zijn.
Het was Vrijdag avond. Da Costa vierde juist op dien dag zijn een en zestigsten jaardag. Hij besloot den avond van dien dag niet, als naar gewoonte, in den huiselijken kring, maar daar buiten, in het Wapen van Amsterdam op het Rusland, in het midden zijner gewone hoorders van den Vrijdag te vieren. Nog meer: om de feestelijkheid van het onthaal te verhogen, werden nog ongeveer een vijftigtal belangstellende vrienden en kunstminnaars daarbij genood. Hij begon zijne voordracht met de kennisgeving van zijn plan om zijn gehoor op de mededeling van een nieuw dichtstuk te onthalen. Daarop volgde een expositie, waarin niet alleen het onderwerp in het groot werd opgegeven, maar ook allerlei afzonderlijke details in het gedicht toegelicht. Nu kwam de voorlezing van het dichtstuk zelf, van den prachtigen aanhef af:
Hoe zag in Nederland de zon zo rood, de straten zo doods!
tot het heerlijk slot toe:
Maar de Overwinnaar in het stof gebogen, bidt.
Moeilijk zou het zijn, de geestdrift der hoorders van die voordracht te beschrijven. Gevoelde men, dat men het stervenslied der zangzwaan hoorde? zeker moest ieder wel gevoelen, dat hij bezig was de klanken van een lied op te vangen, dat zo schoon was als hij, bij den klimmenden opgang van des dichters leeftijd, nauwelijks hopen kon er ooit weder een van hem te zullen horen. Ten minste, deze was mijn indruk; en het was als uit het levendig gevoel daarvan, dat ik, door enkele mijner naastbijzijnde vrienden opgewekt, om den dichter bij het einde van zijn lied een woord van dankzegging toe te brengen, aan die opwekking met liefde en geestdrift voldeed. Ik begon met erkentelijk er op te wijzen, hoe Da Costa naar de wijze der koningen zijn verjaardag vierde, minder door gaven van anderen te ontvangen, dan aan anderen gaven te schenken; ik bracht hem dank voor het waarlijk koninklijk en meer dan koninklijk onthaal, ons door de aanbieding van zijn heerlijk dichtstuk bereid; ik eindigde met Gods rijkste zegeningen over hem in onderscheidene betrekkingen toe te bidden. Nog zie ik hoe hij die ontboezeming ontving steeds op zijn enigszins verheven plaatse staande, voor het handschrift van zijn gedicht maar niet in de houding van het: Exegi monumentum, niet met opgeheven hoofde en stralenden blik neen, veeleer het tegendeel! in gebogen gestalte, met een traan in het oog, tot dat bij het einde hoofd en oog zich opwaarts hief, maar om, na een kort uitgestamelde dankbetuiging aan mij en aan allen, dezen of dergelijken uitroep uit te boezemen: En thans de verdeling van dezen avond gemaakt ons de beschaamdheid des aangezichts, Gode de eer! Soli Deo gloria! Is het niet als zijn held in 't gedicht: Maar de Overwinnaar in het stof gebogen, bidt!
Na de voordracht van de Nieuwpoort, trad de dichter af, niet van die plaats alleen waar hij zijn gedicht voorgedragen, maar als 't ware van de spreekplaats in 't algemeen, waarop hij zo lang
als dichter en redenaar geschitterd had. Zonder het te weten was de avond van 14 Januari niet alleen een triomf maar tevens enigszins als een afscheidsfeest geweest. Een Tassoos-kroning, die een ander, een hoger kroningsfeest van nabij voorafging en voorspelde! Wel bleef hij sedert nog enigen tijd arbeiden, en droeg met name zijn Nieuwpoort in een vergadering der Maatschappij van Fraaie Kunsten en Wetenschappen te Amsterdam, en voorts te 's Hage en te Rotterdam voor. Maar toch bleek het al spoedig, dat men in De Slag van Nieuwpoort de laatste rijpe vruchten van zijn genie had ontvangen. Slechts nog enige nagalmen van de bewogen en bezielde luit volgden: de Gelukwens aan meester en arbeiders ter drukkerij op het Spaarne, een dank- en juichtoon bij de voltooiing van de uitgave van den

Bilderdijk, en de opdracht van den laatsten bundel dier gulden reeks aan zijne gade. Treffend! Bilderdijk was de eerste geweest die zijn dichtgave met kracht had doen ontwaken; Bilderdijk zou de laatste zijn, aan wie de dichterlijke uitstorting zijns gemoeds zou worden gewijd! In den Gelukwens aan de drukkersgezellen klonk, als een verre nagalm, een toon van herinnering aan Schillers Lied van de Klok, kennelijk den dichter verlevendigd door het juist in die dagen invallend feest van aandenken aan de honderdste verjaring van des Duitsen dichters geboortedag, waaraan Da Costa aldus enigermate als uit de verte deel nam: een nieuw bewijs van dien geest van dichterlijk wereldburgerschap, die hem het waarachtig schoon, alom en bij allen, en in allerlei kleed, huldigen deed. Zo heugt mij dan ook, hoe ik, in die dagen, op zekeren avond bij hem komende, hem met Schiller in de hand vond ach, reeds zo zwak, dat de zijnen met welriekend geestrijk water zijne geesten moesten verlevendigen om hem in staat te stellen het onderhoud voort te zetten, dat hij toch niet wilde staken. . ik had hem voor 't laatst in de bekende en geliefde studeerkamer gezien! Toen ik weder kwam, vond ik hem op zijn leger, dat van toen aan een leger van smarte bij uitnemendheid werd: een leger van smarte, maar ook een schouwplaats van geloof, gelijk alleen het geloof kan te zien geven: een plaats van zegepraal, waar de christen een hoger en heerlijker triomf vierde, dan de zanger van Maurits bij de voordracht van zijn Nieuw. poort had beleefd! Maar hoe lang ook uitgesteld en gerekt, eindelijk zou toch aan dien strijd het einde komen. Op den 28 April, op den avond van den Oud Joodsen sabbat, bij het naderen van den christelijken rustdag, ging Da Costa, de Christen-Israëliet, tot zijne eeuwige ruste in. Den rouw rondom zijn lijk waag ik niet te beschrijven, hij brak op de treffendste wijze op den dag zijner ter aarde bestelling naar buiten uit. Toen bleek Da Costa, zo ooit, de meerdere boven Bilderdijk. Bij Bilderdijks graf enkele vrienden, die daar toon en van sympathie en liefde, woorden van geloof, hoop en liefde lieten horen: maar bij het graf van Da Costa een aanzienlijk deel van de bevolking der hoofdstad uit allerlei rang en stand, met vele belangrijke mannen van elders vermeerderd, en deze allen hun gevoel lucht gevende als door den mond van onderscheidene vertegenwoordigers, tolken ieder op zijne wijze van den algemeen en rouw. Men heeft de opmerking gemaakt, dat in die toespraken aan den mens en christen te veel, aan den kunstenaar en dichter te weinig is gedacht ik gevoel het bezwaar, en mij aangaande, ik had daar ook nog wel een of andere stem willen horen, die, als uit een andere sfeer, aan deze verdienste des ontslapenen had recht gedaan. Maar men mag toch niet zeggen, dat die lijkhulde niet met Da Costa's eigen geest in overeenstemming is geweest: men hore hem zelven, wanneer hij als met vege hand aan het einde van zijne levensschets van Bilderdijk, zijn werk met het woord van zijnen vriend De Clercq aldus besluit: De lof van tijdgenoten is kort van duur, de toejuiching van het na. geslacht onzeker; de lauwerkrans van den Dichter verwelkt: maar

WIE IN DEN ZOON GELOOFT, HEEFT HET EEUWIGE LEVEN.

En hiermede hebben wij het overzicht van Da Costa's dichtwerken, met het oog op zijn leven, geëindigd. Wat nu is aan het slot de eindindruk van deze beschouwing? Mij dunkt, hij kan het best in een woord worden samengevat: harmonie! samenstemming! mens en christen en dichter een! een tiensnarig instrument, maar alle snaren klinkende in een grondtoon, en altijd ter ere van den Enigen en Enen, die uit harten harpen van dichtmuziek formeren kan! Mocht ik door deze vluchtige en onvolkomene schets er iets aan hebben toegebracht om die eenheid meer te doen uitkomen, ik zou achten daarmede een lauwerblad te meer te hebben neergelegd op het graf van den man, die ons in zijn leven en streven een schoon beeld nalaat van de gelukkigste vereniging van geestesgaven en gaven des Geestes; den man, boven wiens gebeente men nauwelijks een beter grafschrift zou kunnen plaatsen, dan er op gebeiteld staat in de dubbele leus van twee familiewapens van den Dichter en zijne Egade, der Da Costa's en Belmonte's, daarop in relief aangebracht:

Firmesa- Virtute et Fide:
Standvastigheid Deugd Geloof.

J. P. HASEBROEK.
1863.